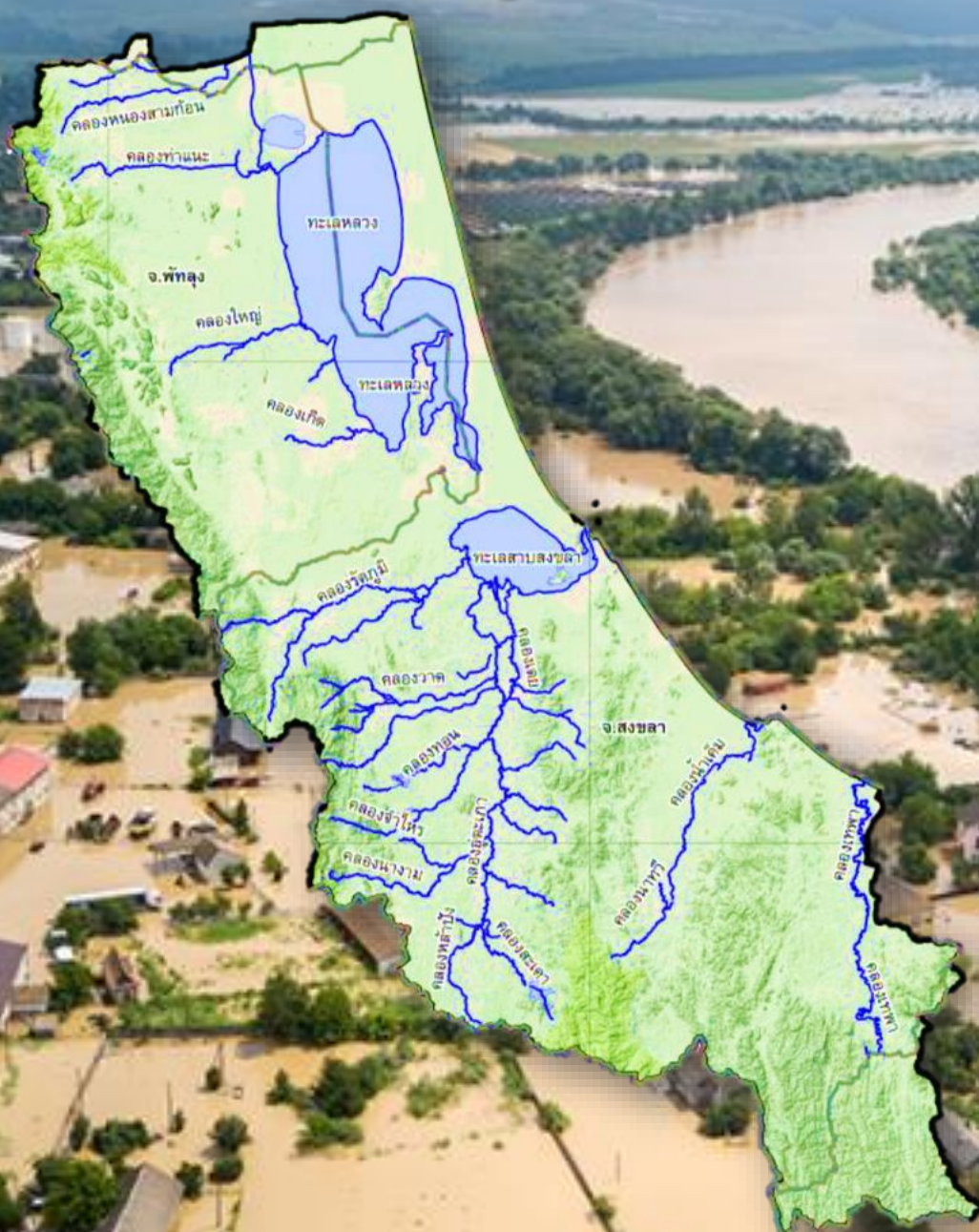

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม

ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

คณะกรรมการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 4

ปี 2566

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	vi
สารบัญรูป	ix
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมา	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-2
1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อใช้ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม	
2.1 ข้อมูลสภาพลุ่มน้ำ	
2.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.1.2 ประชากร เศรษฐกิจและสังคม	2-1
2.1.3 ขอบเขตการปกครอง	2-6
2.1.4 ลักษณะภูมิประเทศ	2-9
2.1.5 ลักษณะภูมิอากาศ	2-10
2.1.6 ลักษณะทางอุตุ-อุทกวิทยา	2-14
2.1.7 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2-19
2.1.8 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ	2-22
2.2 สถานการณ์อุทกภัยที่เกิดขึ้น	
2.2.1 สภาพอุทกภัยในพื้นที่	2-25
2.2.2 สาเหตุของการเกิดอุทกภัย	2-25
2.2.3 สภาพความเสียหายจากสภาวะน้ำท่วม	2-27
2.2.4 พื้นที่เสี่ยงและสถิติการประสบอุทกภัย	2-27
2.3 ปฏิทินการบริหารจัดการน้ำ	
2.3.1 มาตรการรับมือฤดูฝนปี 2566	2-39
2.3.2 การดำเนินการรับมือฤดูฝนของแต่ละจังหวัดลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาปี 2565	2-50

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 กรอบแนวทางและหลักการดำเนินงาน	
3.1 ความหมายและประเภทของการเกิดภาวะน้ำท่วม	
3.1.1 บทนิยามคำว่า “ภาวะน้ำท่วม”	3-1
3.1.2 ประเภทหรือความรุนแรงของการเกิดภาวะน้ำท่วมตามสภาพลุ่มน้ำ	3-1
3.2 กฎหมาย ระเบียบ และนโยบายของรัฐ	
3.2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดการปัญหาน้ำท่วมของไทย	3-5
3.2.2 กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำท่วมของไทย	3-14
3.3 การบูรณาการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม	3-51
3.3.1 ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ	3-55
3.3.2 กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ	3-57
3.3.3 ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ	3-59
3.3.4 แนวทางการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในการแก้ไขปัญหาด้านน้ำตาม พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำฯ และ พ.ร.บ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ	3-62
3.3.5 แนวทางการบูรณาการต่อปัญหาด้านน้ำในบริบทด้านปริมาณน้ำ	3-62
3.3.6 แนวทางการบูรณาการต่อปัญหาด้านน้ำในบริบทด้านคุณภาพน้ำ	3-72
3.3.7 งบประมาณในการดำเนินงานตามแผนบูรณาการและการดำเนินงานของ ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ	3-85
บทที่ 4 แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม	
4.1 หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน	4-1
4.2 งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน	4-3
4.2.1 งบประมาณรายจ่ายประจำปีของส่วนราชการ (งบรายจ่ายประจำปีของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/จังหวัดและกลุ่มจังหวัด/ส่วนราชการจังหวัด)	4-4
4.2.2 แหล่งงบประมาณมาใช้ในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (งบกลาง)	4-7
4.2.3 แหล่งงบประมาณมาใช้ในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (งบนอกงบประมาณ)	4-8
4.2.4 โครงการและงบประมาณ	4-9
4.3 การจัดเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม	
4.3.1 พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วม	4-10

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.3.2 พื้นที่ทางน้ำหลาก	4-19
4.3.3 พื้นที่น้ำนอง	4-22
4.3.4 พื้นที่ลุ่มต่ำ	4-22
4.3.5 ข้อมูลปัจจัยการเกิดภาวะน้ำท่วมและตำแหน่งสถานีตรวจวัดข้อมูล	4-23
4.4 การบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม	4-35
4.5 การจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วม	
4.5.1 เว็บไซต์สถานการณ์น้ำประเทศไทย	4-38
4.5.2 EARLY WARNING SYSTEM	4-38
4.5.3 ระบบโทรมาตร	4-39
4.6 การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบและการประชาสัมพันธ์	4-40
4.7 เกณฑ์การพิจารณาสถานการณ์น้ำ เตือนภัย และวิธีการระบายน้ำที่รวดเร็วและถูกต้องตามหลักวิชาการ	
4.7.1 เส้นทางไหลของน้ำ ผังน้ำในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาวะน้ำท่วม	4-42
4.7.2 ระยะเวลาการเดินทางของน้ำ	4-46
4.7.3 เกณฑ์พิจารณาภาวะน้ำท่วมและพื้นที่ประสบภัย	4-46
4.8 วิธีการกักเก็บน้ำเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป	4-87
4.9 การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อาจได้รับภัยพิบัติจากน้ำท่วม	4-88
บทที่ 5 แนวทางขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม	
5.1 กลไกการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม	
5.1.1 การจัดตั้งองค์กร	5-1
5.1.2 การอำนวยความสะดวก	5-1
5.1.3 การปฏิบัติการ	5-2
5.2 โครงสร้างองค์กรและองค์ประกอบ	
5.2.1 ระดับนโยบาย	5-2
5.2.2 ระดับบัญชาการ	5-2
5.2.3 ระดับอำนวยความสะดวก	5-3
5.2.4 ระดับปฏิบัติการ	5-5

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 แนวทางขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม	
5.2.5 ระดับพื้นที่ลุ่มน้ำ	5-6
5.3 แนวทางการขับเคลื่อนแบบบูรณาการ	
5.3.1 การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสาธารณภัยด้านน้ำ	5-7
5.3.2 ระดับการจัดการภาวะน้ำท่วม	5-9
5.3.3 ความเชื่อมโยงและการประสานการปฏิบัติ	5-11
5.4 เกณฑ์การพิจารณาตัดสินใจระดับสาธารณภัยด้านน้ำ	5-13
5.5 การจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม	
5.5.1 ลักษณะของแผนปฏิบัติการ	5-13
5.5.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการก่อนฤดูฝน	5-14
5.5.3 การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ	5-15
5.5.4 การดำเนินการหลังฤดูฝน	5-16
บทที่ 6 รูปแบบของการรายงานผล การติดตามและประเมินผล	
6.1 การรายงานผล	
6.2.1 กรณียังไม่เกิดภาวะน้ำท่วม	6-1
6.2.2 กรณีเกิดภาวะน้ำท่วม	6-3
6.2 การติดตามและประเมินผล	6-5
บทที่ 7 บทสรุป	7-1
บรรณานุกรม	

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก

- ภาคผนวก ก เบอร์ดติดต่อที่ระบุพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงานตามแผน
- ภาคผนวก ข การติดต่อสื่อสารและการบูรณาการ หน่วยงาน
- ภาคผนวก ค พื้นที่ประสบภัยน้ำท่วมในลุ่มน้ำ
- ภาคผนวก ง บัญชีหมู่บ้าน/ชุมชนเสี่ยงประสบภัย น้ำท่วม
- ภาคผนวก จ บัญชีพื้นที่หนีภัย (ปภ.จังหวัด)
- ภาคผนวก ฉ แผนการจัดการระบายน้ำเมื่อเกิด ภาวะน้ำท่วม
- ภาคผนวก ช เกณฑ์เตือนภัยและพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม
- ภาคผนวก ซ บัญชีอุปกรณ์เครื่องมือที่เกี่ยวข้อง
- ภาคผนวก ฌ แผนและขั้นตอนการอพยพ(ปภ.จังหวัด)
- ภาคผนวก ฎ แผนงานโครงการที่มีนัยสำคัญต่อการบรรเทาปัญหาภาวะน้ำท่วม
- ภาคผนวก ฏ รายละเอียดโครงการพัฒนาแหล่งน้ำและโครงการชลประทาน

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2-1 ข้อมูลประชากร เศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	2-3
ตารางที่ 2-2 รายละเอียดของจังหวัดในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	2-6
ตารางที่ 2-3 ค่าเฉลี่ยตัวแปรภูมิอากาศหลักของสถานีตรวจอากาศในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	2-11
ตารางที่ 2-4 รายละเอียดสถานีวิัดน้ำฝนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	2-14
ตารางที่ 2-5 รายละเอียดสถานีวิัดน้ำท่าในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	2-16
ตารางที่ 2-6 ปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยรอบ 30 ปีของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาและลุ่มน้ำสาขา	2-17
ตารางที่ 2-7 พื้นที่ป่าไม้ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	2-19
ตารางที่ 2-8 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบันในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	2-23
ตารางที่ 2-9 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำในอนาคต (ระหว่างดำเนินการและอยู่ในแผนก่อสร้าง) พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยสำนักชลประทานที่ 16	2-24
ตารางที่ 2-10 สรุปสภาพความเสียหายและการให้ความช่วยเหลือจากปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	2-27
ตารางที่ 2-11 พื้นที่เสี่ยงอุทกภัยรายลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	2-28
ตารางที่ 2-12 พื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาจำแนกตามประเภทการใช้ที่ดิน	2-28
ตารางที่ 2-13 ช่วงเวลาในการดำเนินการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตาม 12 มาตรการรับมือฤดูฝน ปี 2566	2-41
ตารางที่ 2-14 มาตรการรับมือฤดูฝนของแต่ละจังหวัดลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาปี 2565	2-51
ตารางที่ 3-1 การยกระดับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570	3-2
ตารางที่ 3-2 เกณฑ์การกำหนดระดับวิกฤติน้ำ	3-4
ตารางที่ 3-3 การยกระดับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570	3-51
ตารางที่ 3-4 โครงสร้างองค์กรในการบัญชาการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	3-52

สารบัญญัตินี้ (ต่อ)	หน้า
ตารางที่ 3-5 แนวทางการบูรณาการและแผนปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือขณะเกิดเหตุ	3-81
ตารางที่ 4-1 หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุนของพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	4-2
ตารางที่ 4-2 งบประมาณรายจ่ายประจำปี	4-4
ตารางที่ 4-3 แหล่งงบประมาณมาใช้ในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (งบกลาง)	4-6
ตารางที่ 4-4 พื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาจำแนกตามประเภทการใช้ที่ดิน	4-10
ตารางที่ 4-5 ข้อมูลบ่งชี้การเกิดภาวะน้ำท่วม	4-22
ตารางที่ 4-6 ข้อมูลแหล่งน้ำต้นทุนที่ใช้บ่งชี้ภาวะน้ำท่วมลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	4-23
ตารางที่ 4-7 สถานีวัดน้ำฝนที่ใช้บ่งชี้ภาวะน้ำท่วมลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	4-24
ตารางที่ 4-8 สถานีวัดน้ำท่าที่ใช้บ่งชี้ภาวะน้ำท่วมลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	4-26
ตารางที่ 4-9 รายละเอียดการบริหารจัดการน้ำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	4-29
ตารางที่ 4-10 เกณฑ์การเตือนภัยน้ำหลากของ สททช.	4-47
ตารางที่ 4-11 ค่าเตือนภัยน้ำหลากตามเกณฑ์การเตือนภัยของ สททช. จากระดับน้ำ	4-53
ตารางที่ 4-12 ค่าเตือนภัยน้ำหลากตามเกณฑ์การเตือนภัยของ สททช. จากปริมาณน้ำจากแหล่งน้ำต้นทุนในพื้นที่	4-54
ตารางที่ 4-13 เกณฑ์การเตือนภัยปริมาณฝนที่ทำให้เกิดน้ำท่วมที่สถานีโทรมาตรของกรมทรัพยากรน้ำในพื้นที่โครงการ	4-59
ตารางที่ 4-14 เกณฑ์การเตือนภัยปริมาณฝนที่ทำให้เกิดน้ำท่วมของระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning) กรมทรัพยากรน้ำในพื้นที่โครงการ	4-60
ตารางที่ 4-15 รายงานปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดกลางในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	4-63
ตารางที่ 4-16 หลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำด้วยเครื่องปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ	4-64
ตารางที่ 4-17 วิเคราะห์ค่าระดับวิกฤติของสถานีต่างๆ สัญลักษณ์สีที่ระดับน้ำต่างๆ เพื่อการเฝ้าระวังเตือนภัย	4-67
ตารางที่ 4-18 การคาดการณ์ค่าระดับน้ำล่วงหน้า โดยใช้ความสัมพันธ์ของข้อมูลระดับน้ำด้านเหนือ - ท้ายข้อมูลระดับน้ำและระยะเวลาของสถานี X.170 และสถานี X.68 ที่ใช้ในการวิเคราะห์	4-71

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4-19 การคาดการณ์ค่าระดับน้ำล้นหน้า โดยใช้ความสัมพันธ์ของข้อมูลระดับน้ำด้านเหนือ - ทำข้อมูลระดับน้ำและระยะเวลาของสถานี X.170 และสถานี X.265 ที่ใช้ในการวิเคราะห์	4-73
ตารางที่ 4-20 การคาดการณ์ค่าระดับน้ำล้นหน้า โดยใช้ความสัมพันธ์ของข้อมูลระดับน้ำด้านเหนือ - ทำข้อมูลระดับน้ำและระยะเวลาของสถานี X.170 และสถานีหน้าฝายนาท่อม ที่ใช้ในการวิเคราะห์	4-75
ตารางที่ 4-21 การคาดการณ์ค่าระดับน้ำล้นหน้า โดยใช้ความสัมพันธ์ของข้อมูลระดับน้ำด้านเหนือ - ทำข้อมูลระดับน้ำและระยะเวลาของสถานี X.173A และสถานี X.90 ที่ใช้ในการวิเคราะห์	4-80
ตารางที่ 4-22 การคาดการณ์ค่าระดับน้ำล้นหน้า โดยใช้ความสัมพันธ์ของข้อมูลระดับน้ำด้านเหนือ - ทำข้อมูลระดับน้ำและระยะเวลาของสถานี X.90 และสถานี X.44 ที่ใช้ในการวิเคราะห์	4-82
ตารางที่ 4-23 สถิติระดับน้ำสูงสุดที่สถานี X.90 และสถานีหน้าปตร.อุตะเถาตั้งแต่ปี 2552-2563	4-84
ตารางที่ 4-24 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำปัจจุบันในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	4-85
ตารางที่ 5-1 หน้าที่และอำนาจตามกฎหมายที่สามารถบูรณาการร่วมกันได้เพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะน้ำท่วม	5-8
ตารางที่ 5-2 เกณฑ์การพิจารณาตัดสินใจระดับสาธารณะภัยด้านน้ำ	5-13

สารบัญรูป

	หน้า
รูปที่ 2-1 สภาพภูมิประเทศลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	2-2
รูปที่ 2-2 ที่ตั้งและขอบเขตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	2-7
รูปที่ 2-3 ขอบเขตจังหวัดในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	2-8
รูปที่ 2-4 การผันแปรรายเดือนของตัวแปรภูมิอากาศหลักสถานีตรวจอากาศในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	2-13
รูปที่ 2-5 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยและพื้นที่รับน้ำฝน	2-16
รูปที่ 2-6 การกระจายปริมาณน้ำท่ารายเดือนเฉลี่ยลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	2-18
รูปที่ 2-7 การผันแปรของปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	2-18
รูปที่ 2-8 พื้นที่ป่าไม้ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	2-20
รูปที่ 2-9 พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	2-29
รูปที่ 2-10 พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาแยกตามความถี่ในการเกิดน้ำท่วม	2-30
รูปที่ 2-11 พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอุบัติ 2 ปี	2-31
รูปที่ 2-12 พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอุบัติ 5 ปี	2-32
รูปที่ 2-13 พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอุบัติ 10 ปี	2-33
รูปที่ 2-14 พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอุบัติ 25 ปี	2-34
รูปที่ 2-15 พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอุบัติ 50 ปี	2-35
รูปที่ 2-16 พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอุบัติ 100 ปี	2-36
รูปที่ 2-17 พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอุบัติต่าง ๆ	2-37
รูปที่ 2-18 12 มาตรการรับมือฤดูฝน ปี 2566	2-40
รูปที่ 3-1 แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 1 : ระดับเสี่ยงรุนแรง	3-53
รูปที่ 3-2 แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 2: ระดับรุนแรง	3-54
รูปที่ 3-3 แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 3: ระดับวิกฤต	3-54
รูปที่ 3-4 ความเชื่อมโยงและการประสานงานของหน่วยงานในระดับบัญชาการระดับอำนวยการและระดับปฏิบัติการ	3-55
รูปที่ 4-1 แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	4-4
รูปที่ 4-2 การใช้จ่ายเงินทดรองราชการกรณีก่อนเกิดภัยหรือคาดว่าจะเกิดภัยและกรณีเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน	4-8
รูปที่ 4-3 พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาแยกตามความถี่ในการเกิดน้ำท่วม	4-11

สารบัญรูป (ต่อ)

	หน้า
รูปที่ 4-3ก พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอุบัติต่าง ๆ	4-12
รูปที่ 4-3ข พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอุบัติต่าง ๆ	4-13
รูปที่ 4-3ค พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอุบัติต่าง ๆ	4-14
รูปที่ 4-3ง พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอุบัติต่าง ๆ	4-15
รูปที่ 4-3จ พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอุบัติต่าง ๆ	4-16
รูปที่ 4-3ฉ พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอุบัติต่าง ๆ	4-17
รูปที่ 4-3ช พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอุบัติต่าง ๆ	4-18
รูปที่ 4-4 แผนผังแสดงผังน้ำ	4-21
รูปที่ 4-5 สถานีวัดน้ำฝนที่ใช้บ่งชี้ภาวะน้ำท่วม	4-27
รูปที่ 4-6 สถานีวัดน้ำท่าที่ใช้บ่งชี้ภาวะน้ำท่วม	4-28
รูปที่ 4-7 แนวคลองระบายน้ำพร้อมอาคารประกอบ	4-32
รูปที่ 4-8 แผนภูมิการระบายน้ำ (Return Period 25 ปี)	4-33
รูปที่ 4-9 การติดตั้งเครื่องสูบน้ำช่วยเหลืออุทกภัยพื้นที่ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภาตอนล่าง	4-34
รูปที่ 4-10 แนวคลองระบายน้ำคลองลำเบ็ด	4-34
รูปที่ 4-11 กระบวนงาน (Workflow) แสดงขั้นตอนการปฏิบัติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4-37
รูปที่ 4-12 เว็บไซต์สถานการณ์น้ำประเทศไทย	4-38
รูปที่ 4-13 เว็บไซต์ EARLY WARNING SYSTEM	4-38
รูปที่ 4-14 ตำแหน่งสถานีโทรมาตรในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาจากหน่วยงานต่าง ๆ	4-39
รูปที่ 4-15 ตัวอย่างโครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด	4-41
รูปที่ 4-16 แผนผังประกอบการบริหารจัดการภาวะน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	4-43
รูปที่ 4-17 โครงข่ายระบบระบายน้ำธรรมชาติในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	4-45
รูปที่ 4-18 ตัวอย่างการพยากรณ์ปริมาณฝนล่วงหน้าแบบ Long-term ของกรม อุตุนิยมวิทยา	4-48
รูปที่ 4-19 ตำแหน่งสถานีตรวจวัดน้ำฝนที่ใช้คำนวณปริมาณฝนสะสม	4-49
รูปที่ 4-20 แผนที่แสดงตำแหน่งสถานีวัดน้ำท่าที่ใช้เตือนภัย	4-52
รูปที่ 4-21 เกณฑ์การเตือนภัยระดับน้ำท่วมของสถานีวัดน้ำท่าต่างๆ	4-55
รูปที่ 4-22 ระดับปริมาตรเก็บกักของอ่างเก็บน้ำ	4-63
รูปที่ 4-23 รายงานปริมาณน้ำและโค้งบริหารจัดการการอ่างเก็บน้ำป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง	4-64

สารบัญรูป (ต่อ)

	หน้า
รูปที่ 4-24 รายงานปริมาณน้ำและโค้งบริหารจัดการจัดการอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้าง จังหวัดพัทลุง	4-65
รูปที่ 4-25 รายงานปริมาณน้ำและโค้งบริหารจัดการจัดการอ่างเก็บน้ำคลองป่าบอน จังหวัดพัทลุง	4-65
รูปที่ 4-26 รายงานปริมาณน้ำและโค้งบริหารจัดการจัดการอ่างเก็บน้ำคลองหลา จังหวัด สงขลา	4-65
รูปที่ 4-27 รายงานปริมาณน้ำและโค้งบริหารจัดการจัดการอ่างเก็บน้ำคลองจำไหร จังหวัดสงขลา	4-66
รูปที่ 4-28 รายงานปริมาณน้ำและโค้งบริหารจัดการจัดการอ่างเก็บน้ำคลองสะเดา จังหวัดสงขลา	4-66
รูปที่ 4-29 แผนที่แสดงสถานีเฝ้าระวังและเตือนภัย อ.เมือง จ.พัทลุง	4-70
รูปที่ 4-30 แสดงความสัมพันธ์ของระดับน้ำและระยะเวลาการเคลื่อนตัวของน้ำ ระหว่างสถานี X.170 กับสถานี X.68 คลองท่าแค จังหวัดพัทลุง	4-72
รูปที่ 4-31 แสดงความสัมพันธ์ของระดับน้ำและระยะเวลาการเคลื่อนตัวของน้ำ ระหว่างสถานี X.170 กับสถานี X.265 คลองนุ้ย จังหวัดพัทลุง	4-74
รูปที่ 4-32 แสดงความสัมพันธ์ของระดับน้ำ-ระยะเวลาเคลื่อนตัวของน้ำในคลองลำ- คลองท่าแค-คลองนุ้ย	4-75
รูปที่ 4-33 แสดงความสัมพันธ์ของระดับน้ำและระยะเวลาการเคลื่อนตัวของน้ำ ระหว่างสถานี X.170 กับสถานีหน้าฝายนาท่อม คลองนาท่อม จังหวัด พัทลุง	4-76
รูปที่ 4-34 แสดงความสัมพันธ์ของระดับน้ำ-ระยะเวลาเคลื่อนตัวของน้ำใน คลองลำ- คลองนาท่อม	4-77
รูปที่ 4-35 แผนที่แสดงสถานีเฝ้าระวังและเตือนภัยลุ่มน้ำอุตะเกา	4-79
รูปที่ 4-36 ความสัมพันธ์ของระดับน้ำและระยะเวลาการเคลื่อนตัวของน้ำระหว่าง สถานี X.173A กับสถานี X.90 คลองอุตะเกา จังหวัดสงขลา	4-81
รูปที่ 4-37 แสดงความสัมพันธ์ของระดับน้ำและระยะเวลาการเคลื่อนตัวของน้ำ ระหว่างสถานี X.90 กับสถานี X.44 คลองอุตะเกา จังหวัดสงขลา	4-83
รูปที่ 4-38 แสดงความสัมพันธ์ของระดับน้ำและระยะเวลาการเคลื่อนตัวของน้ำ ระหว่างสถานี X.90 กับสถานี หน้า ปตร.อุตะเกา คลองอุตะเกา จังหวัด สงขลา	4-84

สารบัญรูป (ต่อ)

	หน้า
รูปที่ 4-39 แสดงความสัมพันธ์ของระดับน้ำ-ระยะเวลาเคลื่อนตัวของน้ำในคลองอุต๊ะเกา	4-85
รูปที่ 5-1 การจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	5-8
รูปที่ 5-2 การเปรียบเทียบระดับการจัดการสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำระหว่างสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และกระทรวงมหาดไทย	5-11
รูปที่ 5-3 ความเชื่อมโยงและการประสานงานเพื่อจัดการสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำ	5-12
รูปที่ 5-4 4 การเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมและแผนเผชิญเหตุอุทกภัย และดินถล่มจังหวัด	5-14
รูปที่ 6-1 ตัวอย่างการรายงานผล กรณียังไม่เกิดภาวะน้ำท่วม	6-2
รูปที่ 6-2 ตัวอย่างการรายงานผล กรณีเกิดภาวะน้ำท่วมที่ระดับภัย 1 และ 2	6-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 35 (2) คณะกรรมการลุ่มน้ำมีหน้าที่และอำนาจ จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมเสนอคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) เพื่อให้ความเห็นชอบ มาตรา 64 ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้าโดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำท่วมในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีฉุกเฉินที่มีน้ำท่วมเกิดขึ้นโดยฉับพลัน โดยในการจัดทำแผนต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อม ฝนน้ำ ระบบนิเวศ และความหลากหลาย ทางชีวภาพของพื้นที่นั้นประกอบด้วย

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- 1) หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน
- 2) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ
- 3) การจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม
- 4) การบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม
- 5) การจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วม
- 6) การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ
- 7) วิธีการระบายน้ำที่รวดเร็วและถูกต้องตามหลักวิชาการให้น้ำระบายไปตามแนวทางที่กำหนด
- 8) วิธีการกักเก็บน้ำเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป
- 9) การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อาจได้รับภัยพิบัติจากน้ำท่วม

มาตรา 64 วรรคสอง กำหนดให้ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ให้มีการบูรณาการร่วมกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม

ซึ่งทางสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้มีการจัดทำ (ร่าง) แผนป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ปี 2563 แล้วนั้น ในการนี้เพื่อให้การดำเนินการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องนำผลการศึกษาที่ได้จากรายงานฉบับดังกล่าวทำการทบทวน และขอความคิดเห็นจากผู้ใช้งานจริง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในพื้นลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องทราบและนำแผนดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ และเพื่อเป็นกรอบเบื้องต้นในการกำกับและติดตามของคณะกรรมการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อทบทวนจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 64 ให้สอดคล้องกับบริบทลุ่มน้ำและองค์ประกอบในการบริหารจัดการน้ำ
- 2) เพื่อนำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องทราบและนำไปสู่การปฏิบัติ
- 3) เพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำใช้แผนดังกล่าวเป็นกรอบในการติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน

1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน

การศึกษาเพื่อทบทวน “ร่างแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม” ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ขอบเขตการดำเนินงานดังนี้

- 1) ทบทวนรายงานการศึกษาในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง ต้องมีรายละเอียด (ร่าง) แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมปี 2563-2565
- 2) รวบรวม/ทบทวนข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อใช้จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม มีรายละเอียดดังนี้
 - ข้อมูลสภาพลุ่มน้ำ ได้แก่ ที่ตั้งและอาณาเขต ประชากร เขตการปกครอง ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ลักษณะทางอุตุ-อุทกวิทยา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ ฯลฯ
 - สถานการณ์อุทกภัยที่เกิดขึ้น เช่น สาเหตุของการเกิดอุทกภัย สภาพความเสียหายจากสภาวะน้ำท่วม สถิติการประสบอุทกภัยที่ผ่านมาและพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย เป็นต้น
- 3) รวบรวมการบูรณาการตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเชื่อมโยงกฎหมาย ข้อกำหนด ข้อบัญญัติต่างๆ รวมถึงแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมอย่างบูรณาการ อย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังนี้
 - ความหมายและประเภทของการเกิดภาวะน้ำท่วม ได้แก่ ความหมายของภาวะน้ำท่วม ประเภทหรือความรุนแรงของการเกิดภาวะน้ำท่วมตามสภาพของลุ่มน้ำ
 - กฎหมาย ระเบียบ และนโยบายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการปัญหาน้ำท่วมของไทย กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำท่วมของไทย
 - การบูรณาการการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ได้แก่ การจัดตั้งองค์กรหรือคณะทำงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม (ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ฯลฯ) แนวทางการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในการแก้ไขปัญหาด้านน้ำตาม พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำฯ พ.ศ. 2561 และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ พ.ศ. 2564-2570 แนวทางการบูรณาการต่อปัญหาด้านน้ำในบริบทด้านปริมาณและคุณภาพน้ำ แนวทางปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการปัญหาน้ำท่วม

- 4) ทบทวน จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม องค์ประกอบต้องครบถ้วนตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 โดยมีรายละเอียดดังนี้
 - หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน ดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนเกิด ระหว่างเกิด และหลังเกิดภาวะน้ำท่วม
 - งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ ระบุงบประมาณ แหล่งที่มาของงบประมาณที่สามารถนำมาใช้ดำเนินการในแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม
 - การจัดเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม เช่น พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วม พื้นที่ทางน้ำหลาก/พื้นที่น้ำนอง/พื้นที่ลุ่มต่ำ (กรณีมีการศึกษาจัดทำผังน้ำ) ข้อมูลบ่งชี้การเกิดภาวะน้ำท่วมและตำแหน่งสถานีตรวจวัดข้อมูล (น้ำฝน น้ำท่า น้ำในอ่างเก็บน้ำ)
 - การบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม เช่น ประสานและบูรณาการข้อมูล โดยร่วมกับกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ คณะกรรมการลุ่มน้ำในเขตลุ่มน้ำ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุนตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมในเขตลุ่มน้ำ การประเมินความเสี่ยง จัดทำมาตรการป้องกันและลดผลกระทบเตรียมความพร้อมในการเผชิญสถานการณ์ และเยียวยาผู้ประสบภัยจากภาวะน้ำท่วม แนวทางส่งเสริม สนับสนุนและเปิดโอกาสให้ภาคเอกชน ประชาชน และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม ทั้งนี้ที่ปรึกษาต้องกำหนดพื้นที่เสี่ยงสูงหรืออาจเกิดผลกระทบรุนแรงโดยต้องเสนอแนวทางและกระบวนการบริหารจัดการน้ำท่วมในกรณีฉุกเฉินที่มีน้ำท่วมเกิดขึ้นโดยฉับพลัน โดยคำนึงถึงผลกระทบของลุ่มน้ำข้างเคียง
 - แนวทางการเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ เช่น การแจ้งหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัย ได้รับทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาวะน้ำท่วมอย่างถูกต้อง เพียงพอ และเหมาะสม
 - การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อาจได้รับภัยพิบัติจากน้ำท่วม ตั้งแต่ก่อนเกิด ระหว่างเกิด และหลังเกิดภาวะน้ำท่วม
- 5) รวบรวม ทบทวนแนวทางการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติได้ อย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังนี้
 - กลไกการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ได้แก่ การจัดตั้งองค์การ การอำนวยการ การปฏิบัติการ โครงสร้างองค์กรและองค์ประกอบ (ระดับนโยบาย ระดับบัญชาการ ระดับอำนวยการ ระดับปฏิบัติการ ระดับพื้นที่ลุ่มน้ำ)
 - แนวทางการขับเคลื่อนแบบบูรณาการ ได้แก่ (การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสาธารณภัยด้านน้ำ ระดับการจัดการภาวะน้ำท่วม ความเชื่อมโยงและการประสานการปฏิบัติ)
 - การจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ได้แก่ ลักษณะของแผนปฏิบัติการ การจัดทำแผนปฏิบัติการก่อนฤดูฝน การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ การดำเนินการหลังฤดูฝน
- 6) การมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็น โดยจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในเขตลุ่มน้ำ ให้จัดรับฟังความคิดเห็นโดยมีผู้เข้าร่วมอย่างน้อย 40 คน

บทที่ 2

ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อใช้ในการจัดทำแผนป้องกัน และแก้ไขภาวะน้ำท่วม

2.1 ข้อมูลสภาพลุ่มน้ำ

2.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

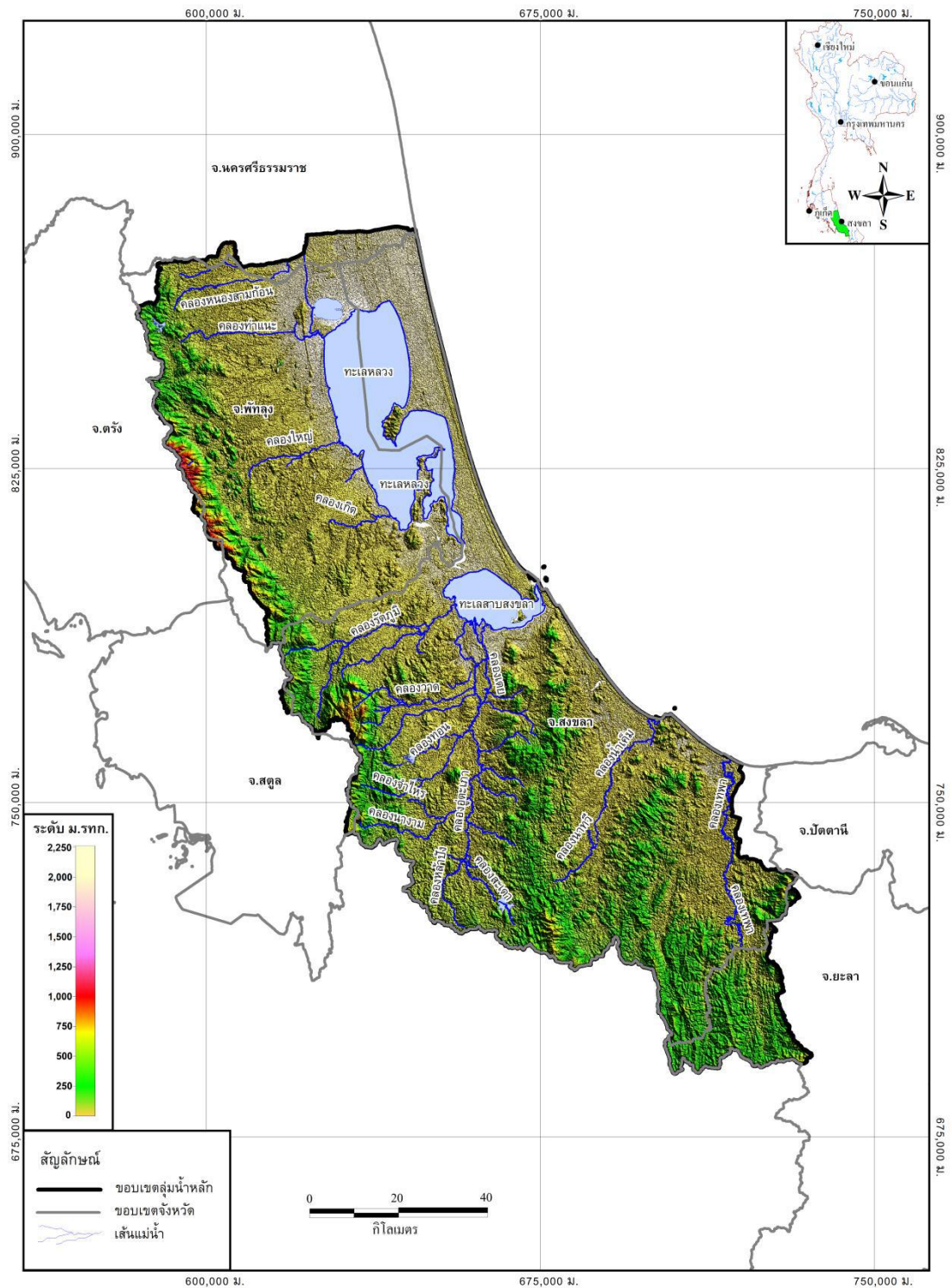
ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ตั้งอยู่ระหว่างละติจูดที่ $6^{\circ} 45'$ ถึง $8^{\circ} 00'$ เหนือ และลองจิจูดที่ $99^{\circ} 30'$ ถึง $100^{\circ} 45'$ ตะวันออก ตามการกำหนดลุ่มน้ำใหม่ 22 ลุ่มน้ำ ในพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ พ.ศ.2564 เป็นลุ่มน้ำแห่งเดียวของประเทศไทยที่มีระบบทะเลสาบแบบลากูน (Lagoon) ขนาดใหญ่ เป็นแอ่งรองรับน้ำจืด (น้ำฝน น้ำจืดจากคลอง และน้ำหลากจากแผ่นดิน) โดยมีน้ำเค็มจากทะเลไหล เข้ามาผสมผสาน ต้นกำเนิดของแม่น้ำสาขาย่อยของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัด พัทลุง ขนาดพื้นที่ลุ่มน้ำ 11,991.36 ตร.กม. หรือ 7,493,433 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัด สงขลา พัทลุง และบางส่วนของจังหวัดนครศรีธรรมราช และยะลา ดังแสดงในรูปที่ 2-1 มีอาณาเขต ติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อ	ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนบน
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันตก
ทิศใต้	ติดต่อ	ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง และประเทศมาเลเซีย
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	อ่าวไทย

2.1.2 ประชากร เศรษฐกิจและสังคม

1) ประชากร

ข้อมูลประชากรและครัวเรือน รวบรวมจากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ปี พ.ศ. 2561 โดยการนำข้อมูลประชากรรายตำบลนำมาคูณกับสัดส่วนพื้นที่ตำบลในลุ่มน้ำ ซึ่งลุ่มน้ำ ทะเลสาบสงขลาครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ใน 4 จังหวัด 32 อำเภอ 221 ตำบล มีประชากรรวมทั้งสิ้น 1,989,175 คน แยกเป็นประชากรชาย 970,727 คน และประชากรหญิง 1,018,448 คน มีความหนาแน่นของประชากร 166 คนต่อตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 739,113 ครัวเรือน เฉลี่ย 3 คนต่อครัวเรือน

รูปที่ 2-1 สภาพภูมิประเทศลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
ที่มา: โครงการจัดทำฐานข้อมูลพื้นฐานลุ่มน้ำ 22 ลุ่มน้ำ รายงานสรุปข้อมูลพื้นฐานของลุ่มน้ำ
ทะเลสาบสงขลา, 2563

2) เศรษฐกิจและสังคม

ข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคมดังตารางที่ 2-1 รวบรวมข้อมูลจากรายงาน กชช.2ค ซึ่งเป็นข้อมูลระดับหมู่บ้านที่แสดงสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน สุขภาพและอนามัย สภาพแรงงาน และยาเสพติด ซึ่งดำเนินการจัดเก็บทุกหมู่บ้านในเขตชนบทเป็นประจำทุก 2 ปี ทำให้ทราบว่าประชาชนในหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตและสภาพความเป็นอยู่เป็นอย่างไร แต่ละหมู่บ้านมีปัญหาในเรื่องใดบ้างที่ควรได้รับการแก้ไข ซึ่งปัญหาจะบ่งชี้ได้จากตัวชี้วัด นอกจากนี้ยังสามารถจัดระดับการพัฒนาของหมู่บ้านได้เป็น 3 ระดับ คือ หมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 1 (ล่าช้า) หมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 2 (ปานกลาง) และหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 3 (ก้าวหน้า) โดยหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา รวมทั้งสิ้น 1,597 หมู่บ้าน

ตารางที่ 2-1 ข้อมูลประชากร เศรษฐกิจ และสังคมในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

รายการข้อมูล	หน่วย	รวม	นครศรีธรรมราช	สงขลา	สตูล	ตรัง	พัทลุง	ยะลา
1. การปกครอง								
หมู่บ้าน (กชช.2ค)		1,597	26	903	1	1	643	22
ตำบล หมู่บ้าน (กชช.2ค/ทั้งหมด)		196/211	9/9	115/127	2/2	2/3	62/65	6/6
อำเภอ (กชช.2ค/ทั้งหมด)		36/36	2/2	16/16	2/2	2/2	11/11	3/3
จังหวัด (กชช.2ค/ทั้งหมด)		6/6	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1
2. สภาพทั่วไป								
2.1 โครงสร้างครัวเรือนและประชากร								
ครัวเรือนทั้งหมด	ครัวเรือน	744,183	7,246	537,854	275	202	190,720	7,886
ประชากร	คน	1,974,865	18,902	1,411,185	824	660	514,475	28,818
ชาย	คน	963,577	9,381	688,017	412	330	250,700	14,737
หญิง	คน	1,011,288	9,521	723,168	412	330	263,775	14,081
2.2 แหล่งน้ำ								
มีน้ำประปาใช้	หมู่บ้าน	1,538	25	858	1	1	634	19
มีน้ำดื่ม/บริโภคเพียงพอตลอดปี	ครัวเรือน	304,324	4,447	177,469	176	128	116,596	5,509
มีน้ำใช้เพียงพอตลอดปี	ครัวเรือน	301,027	4,166	175,571	181	127	115,463	5,519
น้ำเพื่อการเกษตร								
1) เพียงพอตลอดปี	หมู่บ้าน	1,077	13	674	1	1	375	14
2) เพียงพอเฉพาะฤดูฝน	หมู่บ้าน	395	10	173	0	0	204	9
3) ไม่เพียงพอ	หมู่บ้าน	59	2	12	0	0	44	0
4) ไม่มีแหล่งน้ำสำหรับเพาะปลูก	หมู่บ้าน	22	1	14	0	0	8	0
2.3 โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ								
โรงเรียนประถมศึกษา	แห่ง	762	11	508	1	0	237	5
โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	แห่ง	283	4	204	0	0	73	3
โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	แห่ง	201	2	157	0	0	41	2
สาธารณสุขมูลฐาน	แห่ง	680	13	427	0	0	232	8

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม
ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

รายการข้อมูล	หน่วย	รวม	นครศรีธรรมราช	สงขลา	สตูล	ตรัง	พัทลุง	ยะลา
2.4 ไฟฟ้า								
ครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้	ครัวเรือน	304,755	4,264	177,210	181	125	117,515	5,460
ครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน	ครัวเรือน	207	1	66	0	0	13	127
2.5 การคมนาคมและการสื่อสาร								
ถนนสายหลักในหมู่บ้านใช้การได้ดี	หมู่บ้าน	1,200	13	730	1	1	439	17
มีรถรับจ้างวิ่งจากหมู่บ้าน	หมู่บ้าน	868	16	498	0	0	353	0
ครัวเรือนมีโทรศัพท์เคลื่อนที่	ครัวเรือน	295,590	4,446	171,161	168	125	114,835	4,855
ครัวเรือนมีอินเทอร์เน็ต	ครัวเรือน	125,215	1,536	81,199	63	50	41,316	1,052
3. เศรษฐกิจ								
3.1 การมีที่ทำกิน								
มีที่ดินทำกินของตนเองและไม่ต้องเช่า	ครัวเรือน	245,302	3,440	144,485	167	128	92,343	4,739
ครัวเรือนที่รัฐจัดสรรที่ดินให้	ครัวเรือน	57,147	69	44,057	16	0	11,067	1,939
ในหมู่บ้าน/ชุมชน มีพื้นที่รวมทั้งหมด	ไร่	5,361,133	88,433	3,368,394	4,272	4,810	1,682,260	212,963
3.2 การดำเนินการทางเกษตร								
ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพการเกษตร	แห่ง	223,795	3,477	125,119	151	123	90,493	4,432
ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเพาะปลูก	แห่ง	146,927	2,155	77,324	77	45	65,530	1,796
3.3 การทำนา								
มีพื้นที่ทำนาทั้งหมด	ไร่	493,879	20,747	276,727	3	6	196,392	5
ครัวเรือนที่ทำนา	ครัวเรือน	54,140	1,288	29,789	2	3	23,056	1
ครัวเรือนมีรายได้จากการทำนาโดยเฉลี่ย	บาทต่อปี	12,852,933	543,038	7,957,189	1,184	482	4,346,757	4,283
3.4 การทำไร่								
พื้นที่ทำไร่ทั้งหมด	ไร่	76,976	466	44,673	322	3	31,476	36
ครัวเรือนที่ทำไร่	ครัวเรือน	32,082	138	21,614	41	0	10,215	73
มีพื้นที่ทำไร่อายุสั้น	ไร่	36,067	382	20,192	1	0	15,455	36
ครัวเรือนที่ทำไร่อายุสั้นลง	ครัวเรือน	19,624	102	12,301	1	0	7,148	73
มีพื้นที่ทำไร่อายุยาว	ไร่	40,909	84	24,482	321	3	16,021	0
ครัวเรือนที่ทำไร่อายุยาว	ครัวเรือน	12,458	37	9,314	40	0	3,066	0
3.5 การทำสวนผลไม้								
มีพื้นที่ทำสวนผลไม้	ไร่	117,487	1,934	64,250	177	3	45,255	5,869
ครัวเรือนที่ทำสวนผลไม้	ครัวเรือน	38,115	546	21,975	55	1	13,943	1,595
3.6 การทำสวนผัก								
มีพื้นที่ทำสวนผัก ทั้งหมด	ไร่	37,580	2,312	22,459	19	8	12,777	6
ครัวเรือนที่ทำสวนผัก	ครัวเรือน	23,142	406	14,510	6	3	8,213	3
3.7 การทำเกษตรถดถูแล้ง								
มีพื้นที่ทำการเกษตรถดถูแล้งทั้งหมด	ไร่	10,043	85	5,405	24	0	4,529	0
ครัวเรือนที่ทำการเกษตรถดถูแล้ง	ครัวเรือน	8,835	37	6,400	20	0	2,379	0

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม
ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

รายการข้อมูล	หน่วย	รวม	นครศรีธรรมราช	สงขลา	สตูล	ตรัง	พัทลุง	ยะลา
3.8 การเลี้ยงสัตว์เพื่อขาย								
ครัวเรือนที่เลี้ยงโคเนื้อเพื่อขาย	ครัวเรือน	21,533	203	10,411	5	2	10,899	14
ครัวเรือนที่เลี้ยงโคนมเพื่อขาย	ครัวเรือน	139	0	22	0	0	117	0
ครัวเรือนที่เลี้ยงกระบือเพื่อขาย	ครัวเรือน	406	5	174	0	0	227	0
ครัวเรือนที่เลี้ยงหมูเพื่อขาย	ครัวเรือน	4,763	26	1,469	0	0	3,267	0
ครัวเรือนที่เลี้ยงเป็ด-ไก่เพื่อขาย	ครัวเรือน	23,798	91	13,106	4	0	10,597	0
ครัวเรือนที่เลี้ยงสัตว์อื่นๆเพื่อขาย	ครัวเรือน	3,958	21	2,636	2	0	1,298	2
3.9 การประมง								
ครัวเรือนที่ทำการประมงทะเลขนาดเล็ก	ครัวเรือน	9,685	29	6,284	0	0	3,372	0
ครัวเรือนที่ทำการประมงทะเลขนาดกลางใหญ่	ครัวเรือน	454	13	328	0	0	112	0
ครัวเรือนที่ทำการประมงน้ำจืด	ครัวเรือน	4,201	224	1,885	0	0	2,090	1
3.10 การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ								
ครัวเรือนที่ทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกร่อยน้ำทะเล	ครัวเรือน	1,623	30	1,320	0	0	272	1
ครัวเรือนที่ทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด	ครัวเรือน	3,170	27	1,185	1	2	1,954	2
3.11 สภาพแรงงานและการจ้าง								
คนอายุ 15-59 ปี ประกอบอาชีพและมีรายได้	คน	475,677	4,086	286,203	257	155	174,860	10,116
ครัวเรือนที่มีคนประกอบอาชีพรับจ้าง	ครัวเรือน	75,301	555	49,344	35	9	24,706	653
3.12 ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน								
3.13 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในหมู่บ้าน	แห่ง	211	1	134	0	0	76	0
4. ความรู้และการศึกษา								
จบภาคบังคับ	คน	322,421	3,349	192,376	30	124	123,024	3,519
จบชั้น ม.ปลาย/เทียบเท่า	คน	88,204	655	52,440	7	31	33,973	1,098
จบอนุปริญญา/เทียบเท่า	คน	40,145	268	25,456	2	4	14,234	182
จบปริญญาตรี/เทียบเท่า	คน	56,960	367	37,398	8	20	18,863	304
สูงกว่าปริญญาตรี	คน	5,000	23	3,230	0	1	1,700	46
5. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม								
5.1 พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด	ไร่	2,988,730	38,355	1,801,590	983	1,456	1,087,989	58,358
5.2 มีแหล่งน้ำผิวดิน	หมู่บ้าน	1,059	10	585	0	0	453	11
5.3 มีแหล่งน้ำผิวดิน	แห่ง	2,305	18	1,325	1	1	944	16
1) คุณภาพเหมาะสมดี	แห่ง	1,481	5	855	1	0	609	11
2) คุณภาพเหมาะสมพอใช้	แห่ง	738	13	424	0	0	296	4
3) คุณภาพไม่เหมาะสม	แห่ง	86	0	46	0	0	40	0

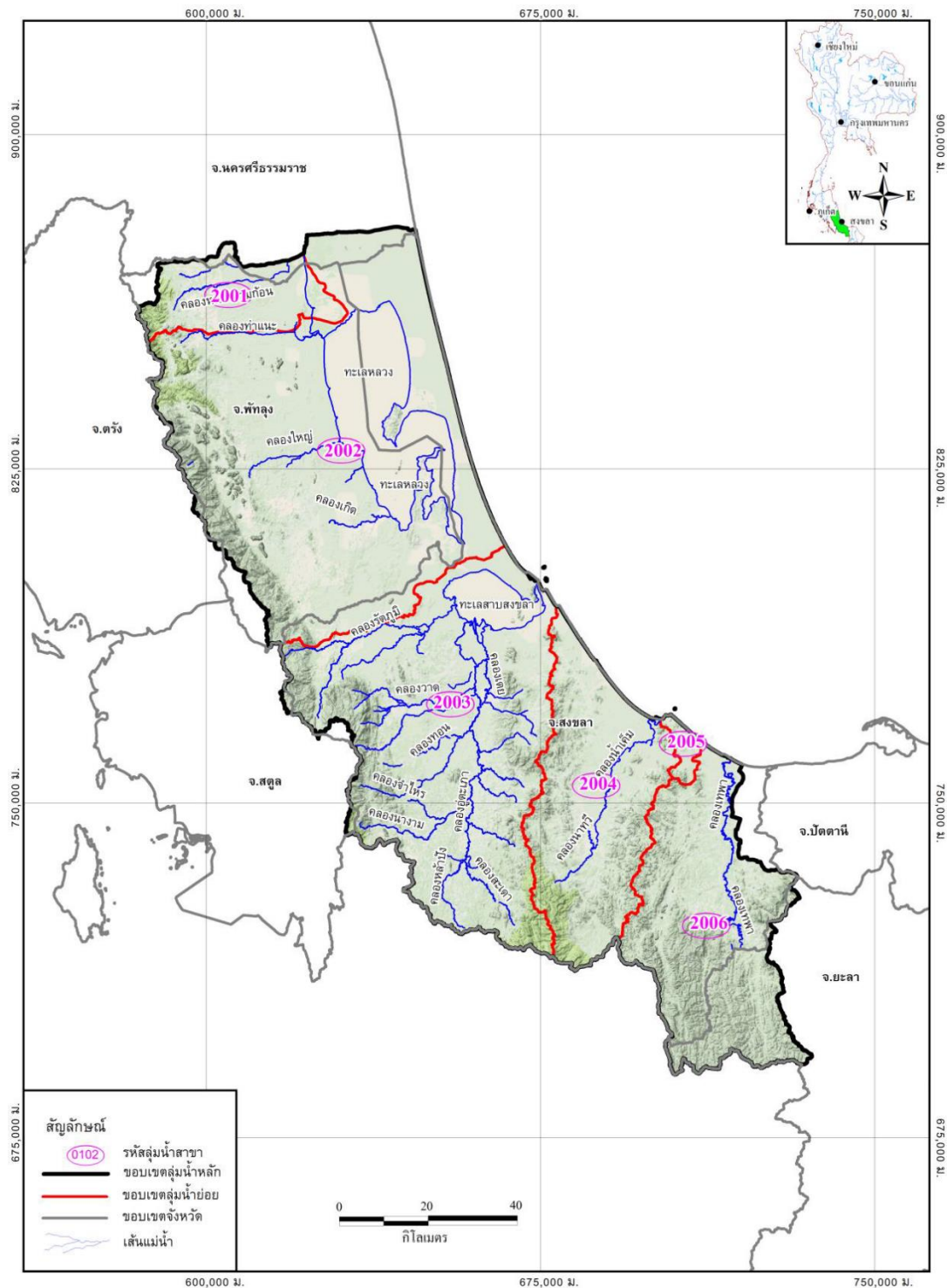
หมายเหตุ * ใช้ข้อมูลจากกรมการปกครอง ปี พ.ศ. 2562

2.1.3 ขอบเขตการปกครอง

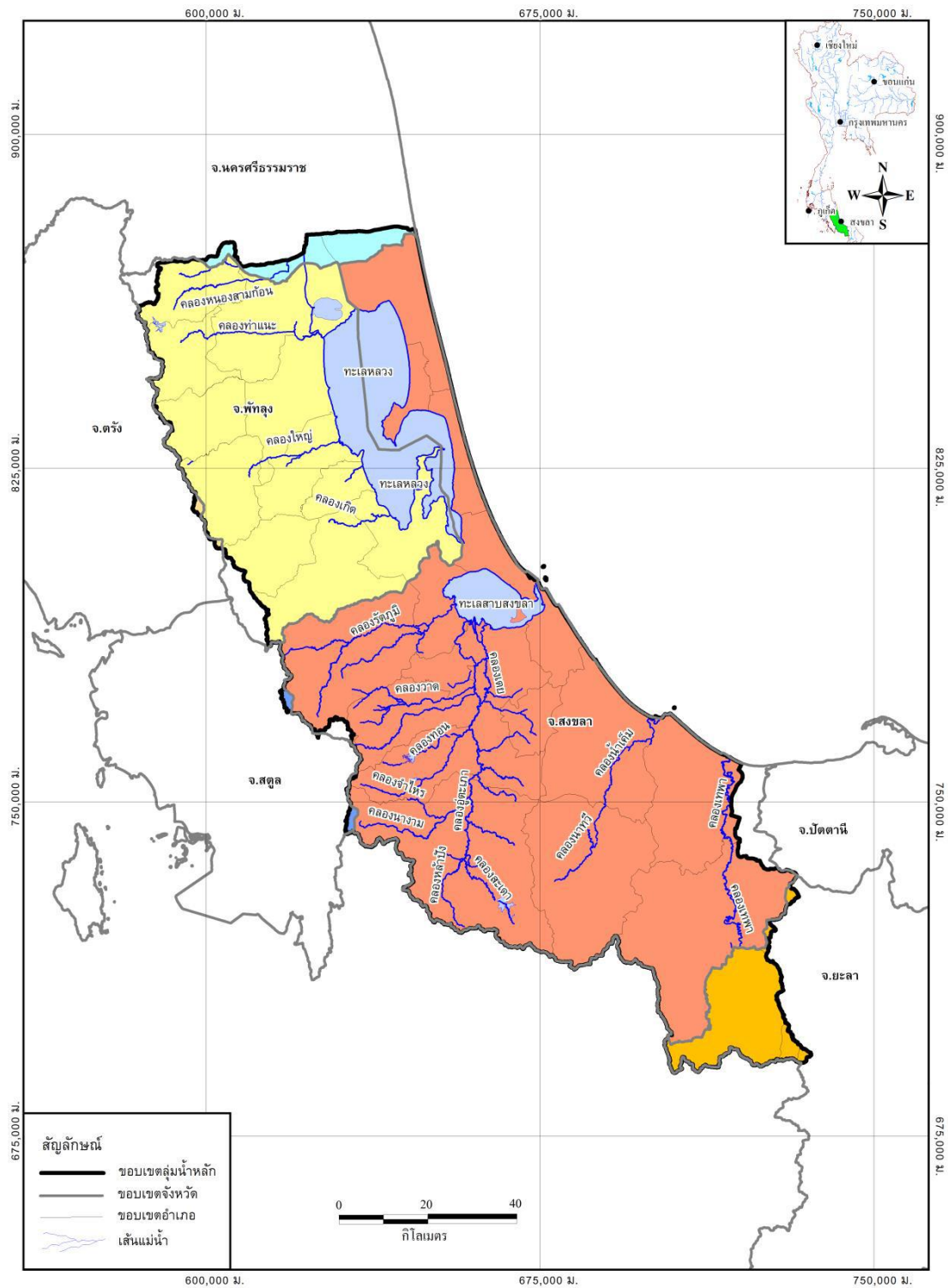
ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีพื้นที่ครอบคลุม 6 จังหวัด ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา ดังแสดงในตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-2 และ 2-3

ตารางที่ 2-2 รายละเอียดของจังหวัดในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

จังหวัด	พื้นที่จังหวัด (ตร.กม.)	พื้นที่ในเขตลุ่มน้ำ		ร้อยละ ของพื้นที่จังหวัด	ร้อยละ ของพื้นที่ลุ่มน้ำ
		(ตร.กม.)	(ไร่)		
นครศรีธรรมราช	9,900.92	203.51	127,194	2.06	1.70
สงขลา	7,736.35	7,568.09	4,730,054	97.83	63.11
สตูล	2,873.91	20.21	12,632	0.70	0.17
ตรัง	4,696.62	11.20	6,998	0.24	0.09
พัทลุง	3,861.10	3,702.88	2,314,298	95.90	30.88
ยะลา	4,475.61	483.61	302,256	10.81	4.03
ช้างเค็ยง*		2.10	1,312		0.02
รวม		11,991.59	7,493,433		100.00

รูปที่ 2-2 ที่ตั้งและขอบเขตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
ที่มา: โครงการจัดทำฐานข้อมูลพื้นฐานลุ่มน้ำ 22 ลุ่มน้ำ รายงานสรุปข้อมูลพื้นฐานของลุ่มน้ำ
ทะเลสาบสงขลา, 2563

รูปที่ 2-3 ขอบเขตจังหวัดในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ที่มา: โครงการจัดทำฐานข้อมูลพื้นฐานลุ่มน้ำ 22 ลุ่มน้ำ รายงานสรุปข้อมูลพื้นฐานของลุ่มน้ำ
ทะเลสาบสงขลา, 2563

2.1.4 ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศทางด้านตะวันตกของกลุ่มน้ำมีเทือกเขานครศรีธรรมราชทอดยาวจากทิศเหนือจรดทิศใต้ ซึ่งเป็นเขตติดต่อระหว่างจังหวัดตรังกับจังหวัดพัทลุงและประเทศมาเลเซียทางตอนใต้ และค่อย ๆ ลาดเทลงมาสู่ทะเลสาบสงขลา ส่วนทางด้านตะวันออกของกลุ่มน้ำจะเป็นสันทรายยาวจากทิศเหนือจรดทิศใต้ โดยมีทะเลสาบสงขลาตั้งอยู่กลางลุ่มน้ำก่อนไปทางตะวันออก ประกอบด้วย 3 ส่วน จากปากทะเลสาบ คือ ทะเลสาบสงขลา ทะเลสาบ (ประกอบด้วยเกาะ 2 เกาะ คือ เกาะใหญ่ และเกาะสี่เกาะห้า) และทะเลหลวง

ด้านทิศใต้ของกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นส่วนหนึ่งของแนวเทือกเขาสันกาลาศรีและเทือกเขาบรรทัด โดยเทือกเขาทั้ง 2 นี้ ปกคลุมไปด้วยป่าไม้และเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารของกลุ่มน้ำนี้ ถัดจากพื้นที่ภูเขาลงมาทางด้านตะวันออกเป็นที่ราบสลับเนินเขาเตี้ยๆ เริ่มตั้งแต่ตอนเหนือขนานกับแนวเทือกเขาบรรทัด ไปจนถึงตอนใต้ของพื้นที่ลุ่มน้ำ ถัดลงมาอีกจะเป็นที่ราบขนาดใหญ่ล้อมรอบด้วยทะเลสาบ พื้นที่นี้เกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำที่รับน้ำจากพื้นที่ภูเขาแล้วไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลา ทะเลสาบสงขลา มีลักษณะคอคอดเป็นตอนๆ ลักษณะทางกายภาพแบ่งได้เป็น 4 ส่วน โดยตอนบนสุด อยู่ในพสุควนเคร็ง ตอนล่างสุดเชื่อมต่อกับอ่าวไทยบริเวณ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ทำให้ระบบน้ำและระบบนิเวศในทะเลสาบได้รับอิทธิพลจากน้ำทะเล ส่วนระดับน้ำขึ้นน้ำลงของทะเลสาบสงขลา มีความต่างกันไม่มากนัก ส่วนต่างๆ ของระบบทะเลสาบสงขลาแสดงในรูปที่ 2-4 และมีรายละเอียดดังนี้

1) ทะเลน้อย

ทะเลน้อยตั้งอยู่ทางตอนบนสุดของทะเลสาบสงขลาในเขตจังหวัดพัทลุง มีพื้นที่ประมาณ 27 ตารางกิโลเมตร เป็นทะเลน้ำจืด ลึกเฉลี่ยประมาณ 1.2 เมตร มีคลองเชื่อมต่อกับทะเลสาบตอนบน คือ คลองนางเรียม คลองบ้านกลาง และคลองยวน

2) ทะเลสาบตอนบน (ทะเลหลวง)

ทะเลสาบตอนบนอยู่ถัดจากทะเลน้อยไปถึงตำบลเกาะใหญ่ อำเภอกระแสดินธุ์ จังหวัดสงขลา ทางฝั่งตะวันออกของทะเลสาบ และบ้านแหลมจองถนน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ทางฝั่งตะวันตกของทะเลสาบมีพื้นที่ประมาณ 473 ตารางกิโลเมตร ความลึกเฉลี่ยประมาณ 2 เมตร มีคลองท่าแนะ คลองนาท่อม และคลองท่ามะเตี๋ย ระบายลงสู่ทะเลสาบตอนบน อิทธิพลของน้ำทะเลขึ้น-ลง ในทะเลสาบตอนบนมีน้อยมาก พิสัยน้ำขึ้น-น้ำลง เฉลี่ยไม่เกิน 0.09 เมตร ส่วนใหญ่ของรอบปีน้ำจะเป็นน้ำจืด แต่บางปีที่แล้งจัดจะมีการรุกตัวของน้ำเค็มในช่วงฤดูแล้ง อาจทำให้ค่าความเค็มสูงถึง 10 กรัมต่อลิตร

3) ทะเลสาบตอนกลาง (ทะเลสาบ)

อยู่ถัดลงไปจากตำบลเกาะใหญ่ อำเภอกระแสดินธุ์ จังหวัดสงขลา ลงไปถึงบริเวณบ้านปากกรอ ตำบลปากกรอ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา มีพื้นที่ประมาณ 360 ตารางกิโลเมตร ความลึกเฉลี่ยประมาณ 2 เมตร มีเกาะต่าง ๆ หลายเกาะ ได้แก่ เกาะสี่-เกาะห้า เกาะหมาก เกาะนางคำ ทะเลสาบตอนกลางเชื่อมต่อกับทะเลสาบตอนล่างโดยคลองหลวงและอ่าวท้องแบนมีคลองพรุพ้อ คลองพานไทร และคลองป่าบอน ระบายลงสู่ทะเลสาบตอนกลาง บริเวณทะเลสาบตอนกลางนี้ได้รับอิทธิพลของน้ำทะเลขึ้น-ลง พิสัยน้ำขึ้น-น้ำลง เฉลี่ยบริเวณปากกรอประมาณ 0.11 เมตร การผสมผสานของน้ำเค็มและน้ำจืดในสัดส่วนที่ต่างกัน ในฤดูฝนและฤดูแล้ง ทำให้ระบบนิเวศเป็นทั้งน้ำจืดและน้ำกร่อย ความเค็มจึงอยู่ในช่วง 0-20 กรัม/ลิตร ขึ้นกับฤดูกาล

4) ทะเลสาบตอนล่าง (ทะเลสาบสงขลา)

พื้นที่ทะเลสาบสงขลาตอนล่างเริ่มจากบ้านปากกรอ ตำบลปากกรอ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ไปจนถึงจุดที่เชื่อมต่อกับอ่าวไทยที่ปากร่องน้ำทะเลสาบสงขลา พื้นที่ของทะเลสาบตอนล่างมีประมาณ 182 ตารางกิโลเมตร มีความลึกเฉลี่ยประมาณ 1.5 เมตร ยกเว้นที่ปากร่องน้ำทะเลสาบสงขลา จะลึกประมาณ 12-14 เมตร มีคลองหลายสายที่ระบายน้ำลงสู่ทะเลสาบตอนล่าง ได้แก่ คลองอู่ตะเภา คลองรัตภูมิ คลองบางโหนด คลองพะวง เป็นต้น ทะเลสาบส่วนนี้ ได้รับอิทธิพลจากน้ำทะเลขึ้น-น้ำลงมากกว่าส่วนอื่น โดยมีพิสัยน้ำขึ้น-น้ำลงเฉลี่ยที่ปากร่องน้ำประมาณ 0.6 เมตร ค่าความเค็มของน้ำในฤดูแล้งอยู่ในช่วง 23-30 กรัม/ลิตร ทะเลสาบส่วนนี้ มีการวางเครื่องมือประมงประเภทไซนั่งและโพงพางเกือบทั่วทั้งทะเลสาบ (กรมทรัพยากรน้ำ, 2559)

2.1.5 ลักษณะภูมิอากาศ

พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาอยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำเป็นฤดูกาล 2 ชนิดคือ ฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นลมจากทิศตะวันตกเฉียงใต้ ที่พัดเอามวลอากาศชื้นจากมหาสมุทรอินเดียมาสู่ประเทศไทยระหว่างกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม หรือในช่วงฤดูฝน ทำให้จังหวัดสงขลามีฝนชุกทั่วไป ส่วนมรสุมอีกชนิดหนึ่งคือมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นลมจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พัดเอามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนมาสู่ประเทศไทยระหว่างกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้จังหวัดสงขลามีอากาศเย็นลงและมีฝนชุกต่อเนื่องอีกระยะหนึ่ง เนื่องจากมรสุมนี้พัดพามวลอากาศชื้นจากอ่าวไทยมาปะทะชายฝั่งบริเวณพื้นที่ราบชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก ซึ่งเป็นด้านรับลมจึงมีปริมาณฝนมากกว่าพื้นที่ด้านตะวันตก โดยเฉพาะในเดือนพฤศจิกายนและธันวาคมจากข้อมูลภูมิอากาศที่สถานีตรวจวัดอากาศของกรมอุตุนิยมวิทยาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่วัง จำนวน 5 สถานี คือ สถานีตรวจอากาศ สกษ.พัทลุง สถานี สกษ.คลองหงส์ สถานีสะเดา สถานีจังหวัดสงขลา และสถานีสนามบินหาดใหญ่ สถิติข้อมูลช่วงปี 30 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2531-2560 แสดงการผันแปรรายเดือนของตัวแปรภูมิอากาศสถานีทั้ง 5 สถานี ไว้ในรูปที่ 2-4 โดยมีตัวแปรภูมิอากาศที่สำคัญ ได้แก่ อุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ ความเร็วลม เมฆปกคลุม และปริมาณการระเหยจากผิวน้ำ สรุปได้ดังตารางที่ 2-3 และสรุปได้ดังนี้

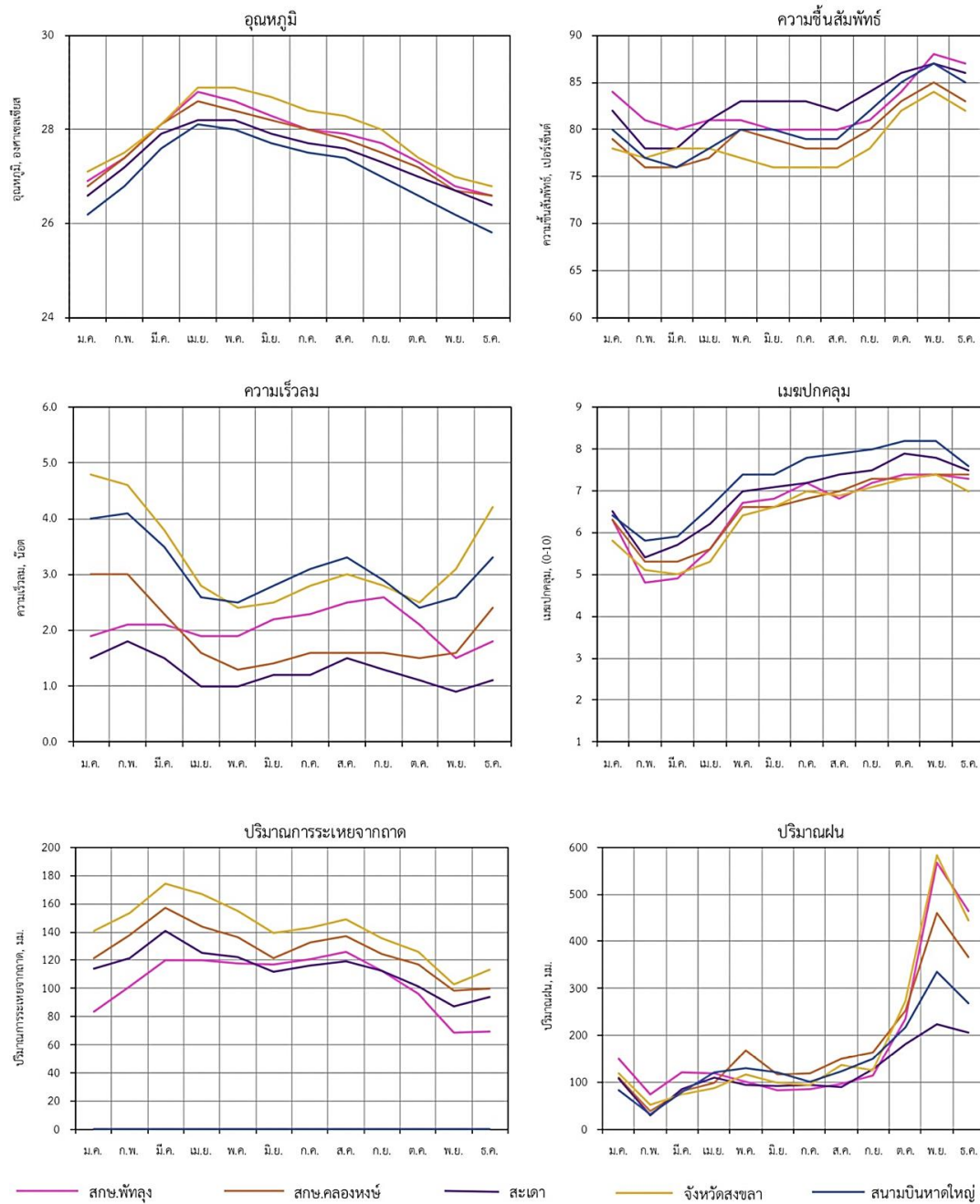
- อุณหภูมิ: อุณหภูมิรายเดือนเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 25.8–29.7 องศาเซลเซียส โดยช่วงที่อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุดประมาณเดือนธันวาคมและอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดประมาณเดือนเมษายน อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปีมีค่าเท่ากับ 27.9 องศาเซลเซียส
- ความชื้นสัมพัทธ์: ความชื้นสัมพัทธ์รายเดือนเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 67.8–84.2 เปอร์เซ็นต์ โดยช่วงเวลาที่มีความชื้นสัมพัทธ์ต่ำสุดประมาณเดือนธันวาคมและช่วงเวลาที่มีความชื้นสัมพัทธ์สูงสุดประมาณเดือนกันยายน ค่าความชื้นสัมพัทธ์รายปีเฉลี่ยเท่ากับ 76.9 เปอร์เซ็นต์
- เมฆปกคลุม (0-10): ปริมาณเมฆปกคลุมมีค่าอยู่ระหว่าง 3.6–8.3 (ใน 10 ส่วนของท้องฟ้า) โดยปริมาณเมฆปกคลุมเฉลี่ยจะน้อยที่สุดในเดือนธันวาคม และจะมากที่สุดในเดือนสิงหาคม โดยเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 6.0 (ใน 10 ส่วนของท้องฟ้า)
- ลมและพายุ: ความเร็วลมเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 1.2–3.1 นอต โดยมีความเร็วลมสูงสุดในเดือนธันวาคมซึ่งเป็นช่วงฤดูร้อน จำนวนวันที่มีพายุฟ้าคะนองโดยเฉลี่ยเท่ากับ 54 วันต่อปี เดือนที่มีพายุฟ้าคะนองมากที่สุดคือเดือนพฤษภาคมเฉลี่ย 9 วัน

- ปริมาณการระเหยจากผิวน้ำ: ปริมาณการระเหยรายเดือนเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 116.9–170.1 มิลลิเมตร เดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีปริมาณการระเหยต่ำสุด ในขณะที่เดือนมีนาคมเป็นเดือนที่มีปริมาณการระเหยสูงสุด ค่าปริมาณการระเหยรวมทั้งปีประมาณ 1,686.4 มิลลิเมตร
- ปริมาณฝน: ปริมาณฝนรายเดือนเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 5.9–310.2 มิลลิเมตร เดือนธันวาคมเป็นเดือนที่มีปริมาณฝนตกต่ำสุด ในขณะที่เดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีปริมาณฝนสูงสุด ค่าปริมาณการระเหยรวมทั้งปีประมาณ 1,586.9 มิลลิเมตร โดยตลอดทั้งปีมีจำนวนวันฝนตกเฉลี่ย 161 วัน

ตารางที่ 2-3 ค่าเฉลี่ยตัวแปรภูมิอากาศหลักของสถานีตรวจอากาศในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

สถานีตรวจวัด สภาพภูมิอากาศ	ตัวแปรภูมิอากาศ	ค่าเฉลี่ย รายปี	ช่วงพิสัยของค่าเฉลี่ย รายเดือน	ค่าเฉลี่ยสูงสุด รายเดือน	ค่าเฉลี่ยต่ำสุด รายเดือน
สภ.พัทลุง	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)	27.1	25.0 (ธ.ค.) - 28.5 (เม.ย.)	35.5 (เม.ย.)	19.6 (ม.ค.)
	ความชื้นสัมพัทธ์ (เปอร์เซ็นต์)	79.1	69.0 (ม.ค.) - 86.0 (ก.ย.)	98.0 (ก.ย.)	43.0 (ม.ค.)
	เมฆปกคลุม (0-10 อีอกต้า)	6.8	4.7 (ธ.ค.) - 8.7 (ส.ค.)		
	ความเร็วลม (นอต)	1.3	10 (ก.ย.) - 1.7 (ธ.ค.)	31.0 (ธ.ค.)	
	ปริมาณการระเหยจากผิวน้ำ (มิลลิเมตร)	1734.3	125.2 (พ.ย.) - 167.4 (มี.ค.)		
	ปริมาณฝน (มิลลิเมตร)	1403.8	5.4 (ธ.ค.) - 284.2 (ก.ย.)		
สภ.คอหงษ์	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)	28.7	26.4 (ม.ค.) - 30.5 (พ.ค.)	33.4 (พ.ค.)	23.0 (ม.ค.)
	ความชื้นสัมพัทธ์ (เปอร์เซ็นต์)	76	70.0 (ธ.ค.) - 80.0 (ต.ค.)	91.0 (ต.ค.)	54.0 (ธ.ค.)
	เมฆปกคลุม (0-10 อีอกต้า)	7	5.4 (ม.ค.) - 8.4 (ธ.ค.)		
	ความเร็วลม (นอต)	4.9	2.7 (ต.ค.) - 7.1 (มี.ค.)	37.0 (พ.ค.)	
	ปริมาณการระเหยจากผิวน้ำ (มิลลิเมตร)	1,873.70	127.7 (พ.ย.) - 187.9 (พ.ค.)		
	ปริมาณฝน (มิลลิเมตร)	1,685.10	11.0 (ก.พ.) - 328.1 (ต.ค.)		
สเดา	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)	28.4	26.5 (ธ.ค.) - 30.3 (เม.ย.)	36.9 (พ.ค.)	21.2 (ม.ค.)
	ความชื้นสัมพัทธ์ (เปอร์เซ็นต์)	74	63.0 (ธ.ค.) - 83.0 (ก.ย.)	94.0 (ส.ค.)	44.0 (ม.ค.)
	เมฆปกคลุม (0-10 อีอกต้า)	5.7	3.1 (ธ.ค.) - 8.3 (ส.ค.)		
	ความเร็วลม (นอต)	1.5	0.9 (ก.ค.) - 2.9 (ธ.ค.)	40.0 (เม.ย.)	
	ปริมาณการระเหยจากผิวน้ำ (มิลลิเมตร)	1656.9	121.6 (ก.ย.) - 161.2 (มี.ค.)		
	ปริมาณฝน (มิลลิเมตร)	1806.3	3.0 (ธ.ค.) - 359.2 (ก.ย.)		
จังหวัดสงขลา	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)	27.8	25.6 (ธ.ค.) - 29.7 (เม.ย.)	37.0 (เม.ย.)	20.4 (ม.ค.)
	ความชื้นสัมพัทธ์ (เปอร์เซ็นต์)	76.8	68.0 (ธ.ค.) - 85.0 (ส.ค.)	96.0 (ก.ค.)	41.0 (ก.พ.)
	เมฆปกคลุม (0-10 อีอกต้า)	5.6	2.8 (ธ.ค.) - 8.2 (ส.ค.)		
	ความเร็วลม (นอต)	1.1	0.9 (ก.ค.) - 2.9 (ธ.ค.)	40.0 (ก.พ.)	
	ปริมาณการระเหยจากผิวน้ำ (มิลลิเมตร)	1634.5	110.9 (ก.ย.) - 171.1 (มี.ค.)		
	ปริมาณฝน (มิลลิเมตร)	1573.1	5.0 (ธ.ค.) - 291.1 (ก.ย.)		
สนามบินหาดใหญ่	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)	27.6	25.3 (ธ.ค.) - 289.6 (เม.ย.)	36.4 (เม.ย.)	20.0 (ม.ค.)

สถานีตรวจวัด สภาพภูมิอากาศ	ตัวแปรภูมิอากาศ	ค่าเฉลี่ย รายปี	ช่วงพิสัยของค่าเฉลี่ย รายเดือน	ค่าเฉลี่ยสูงสุด รายเดือน	ค่าเฉลี่ยต่ำสุด รายเดือน
	ความชื้นสัมพัทธ์ (เปอร์เซ็นต์)	78.6	69.0 (ม.ค.) - 87.0 (ก.ย.)	98.0 (ก.ย.)	44.0 (ม.ค.)
	เมฆปกคลุม (0-10 อีอกต้า)	5	2.2 (ธ.ค.) - 7.8 (ส.ค.)		
	ความเร็วลม (นอต)	1.3	0.8 (ก.ย.) - 1.6 (ม.ค.)	50 (เม.ย.)	
	ปริมาณการระเหยจากผิวดิน (มิลลิเมตร)	1532.4	99.0 (ก.ย.) - 163.0 (มี.ค.)		
	ปริมาณฝน (มิลลิเมตร)	1466.2	5.1 (ธ.ค.) - 288.5 (ก.ย.)		

รูปที่ 2-4 การผันแปรรายเดือนของตัวแปรภูมิอากาศหลักสถานีตรวจอากาศในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
ที่มา: โครงการจัดทำฐานข้อมูลพื้นฐานลุ่มน้ำ 22 ลุ่มน้ำ รายงานสรุปข้อมูลพื้นฐานของลุ่มน้ำ
ทะเลสาบสงขลา, 2563

2.1.6 ลักษณะทางอุตุ-อุทกวิทยา

1) น้ำฝน

จากการรวบรวมข้อมูลปริมาณฝนรายเดือนของสถานีวัดน้ำฝนจากกรมอุตุนิยมวิทยาและกรมชลประทาน จำนวนทั้งสิ้น 34 สถานี แสดงรายละเอียดไว้ในตารางที่ 2-4 จากการวิเคราะห์ปริมาณฝนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาจากวิธีแฟคเตอร์อีเอสเซน พบว่าลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาปริมาณฝนเฉลี่ยเท่ากับ 2,089.5 มิลลิเมตร ปริมาณน้ำฝนส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนธันวาคม คิดเป็น 68.7 % โดยเดือนที่มีฝนตกสูงสุดได้แก่เดือนพฤศจิกายน มีปริมาณฝนเฉลี่ย 404.1 มิลลิเมตร การผันแปรปริมาณฝนเฉลี่ยรายปี จำนวน 30 ปี ของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งมีค่าผันแปรอยู่ระหว่าง 611 - 3,110 มิลลิเมตรต่อปี

ตารางที่ 2-4 รายละเอียดสถานีวัดน้ำฝนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ที่	รหัสสถานี	สถานีวัดน้ำฝน	ที่ตั้ง			ช่วงปีสถิติข้อมูล	ฝนรายปีเฉลี่ย (มม.)
			ตำบล	อำเภอ	จังหวัด		
1	350012	อ.เมือง	คูหาสวรรค์	เมืองพัทลุง	พัทลุง	2465-2560	2,070
2	350022	อ.ปากพะยูน	ปากพะยูน	ปากพะยูน	พัทลุง	2465-2556	1,626
3	350032	อ.ควนขนุน	ควนขนุน	ควนขนุน	พัทลุง	2465-2556	1,683
4	350042	ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง	ควนมะพร้าว	เมืองพัทลุง	พัทลุง	2497-2560	2,094
5	350052	อ.เขาชัยสน	เขาชัยสน	เขาชัยสน	พัทลุง	2499-2556	1,958
6	350061	ศูนย์อุทกวิทยาฯ ภาคใต้	คูหาสวรรค์	คูหาสวรรค์	พัทลุง	2501-2556	2,134
7	350071	คลองอ้ายโต (X.21B)	โคกสัก	บางแก้ว	พัทลุง	2501-2556	2,404
8	350091	คลองพญาไย้ง (X.23A)	คลองทรายขาว	งหรา	พัทลุง	2506-2552	2,077
9	350100	โครงการชลประทานฝายนาท่อม	นาท่อม	เมืองพัทลุง	พัทลุง	2506-2552	2,321
10	350110	โครงการชลประทานควนคู	โคกสัก	บางแก้ว	พัทลุง	2506-2552	1,750
11	350120	โครงการคลองบ้านพร้าว	บ้านพร้าว	ป่าพะยอม	พัทลุง	2513-2552	1,841
12	350130	โครงการป่าบอน	วังใหม่	ป่าบอน	พัทลุง	2515-2552	2,296
13	350153	สภ.พัทลุง	ลำปำ	เมืองพัทลุง	พัทลุง	2510-2555	2,068
14	580012	อ.เมือง	บ่อยาง	เมืองสงขลา	สงขลา	2526-2560	2,070
15	580022	อ.หาดใหญ่	หาดใหญ่	หาดใหญ่	สงขลา	2468-2560	1,734
16	580032	อ.รัตภูมิ	กำแพงเพชร	รัตภูมิ	สงขลา	2465-2560	1,723
17	580042	อ.ระโนด	ระโนด	ระโนด	สงขลา	2465-2560	1,910
18	580052	อ.จะนะ	บ้านนา	จะนะ	สงขลา	2465-2560	1,671
19	580062	อ.เทพา	เทพา	เทพา	สงขลา	2465-2560	1,193
20	580072	อ.นาทวี	นาทวี	นาทวี	สงขลา	2465-2560	1,520
21	580082	อ.สะบ้าย้อย	สะบ้าย้อย	สะบ้าย้อย	สงขลา	2468-2560	1,667
22	580092	อ.สทิงพระ	จะตึงพระ	สทิงพระ	สงขลา	2465-2560	2,032
23	580102	อ.สะเดา	สะเดา	สะเดา	สงขลา	2495-2560	1,525
24	580112	สภ.คางหังส์	คองหังส์	หาดใหญ่	สงขลา	2497-2556	1,932
25	580122	นิคมสร้างตนเองเทพา	ท่าม่วง	เทพา	สงขลา	2500-2556	1,761

ที่	รหัส สถานี	สถานีวัดน้ำฝน	ที่ตั้ง			ช่วงปีสถิติ ข้อมูล	ฝนราย ปีเฉลี่ย (มม.)
			ตำบล	อำเภอ	จังหวัด		
26	580151	คลองเทพา (X.27)	ท่าม่วง	เทพา	สงขลา	2503-2556	1,685
27	580170	ตำบลท่าชะมวง	ท่าชะมวง	รัตภูมิ	สงขลา	2506-2552	1,935
28	580180	ฝายปลักปลิง	ฉาง	นาทวี	สงขลา	2508-2552	2,109
29	580200	โครงการทุ่งระโนด	บ้านขาว	ระโนด	สงขลา	2518-2552	2,081
30	580210	คลองวาด	ควนลัง	หาดใหญ่	สงขลา	2518-2552	1,672
31	580221	คลองหลาปิง (X.113)	สะเดา	สะเดา	สงขลา	2522-2556	1,516
32	580332	สนามบินหาดใหญ่	ทุ่งลาน	คลองหอยโข่ง	สงขลา	2525-2556	1,755
33	650062	สถานีทดลองยางตรัง	บ้านนา	ศรีนครินทร์	พัทลุง	2497-2550	2,573
34	710072	โรงเรียนบ้านบालะ	บาละ	กาบัง	ยะลา	2510-2552	1,920

2) น้ำท่า

การศึกษาปริมาณน้ำท่าของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ประกอบด้วยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณน้ำท่ารายเดือนและรายปี การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยและพื้นที่รับน้ำฝน การวิเคราะห์ปริมาณน้ำท่าในแต่ละลุ่มน้ำสาขา และการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงปริมาณน้ำท่า โดยทำการรวบรวมข้อมูลปริมาณน้ำท่าจากสถานีวัดน้ำท่าจำนวน 13 สถานี รายละเอียดแต่ละสถานีและตำแหน่งที่ตั้งสถานีวัดน้ำท่าแสดงในตารางที่ 2-5 จากข้อมูลที่รวบรวมได้นำไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์ถดถอยระหว่างปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยกับพื้นที่รับน้ำฝนดังแสดงในรูปที่ 2-5 และได้สมการความสัมพันธ์ดังนี้

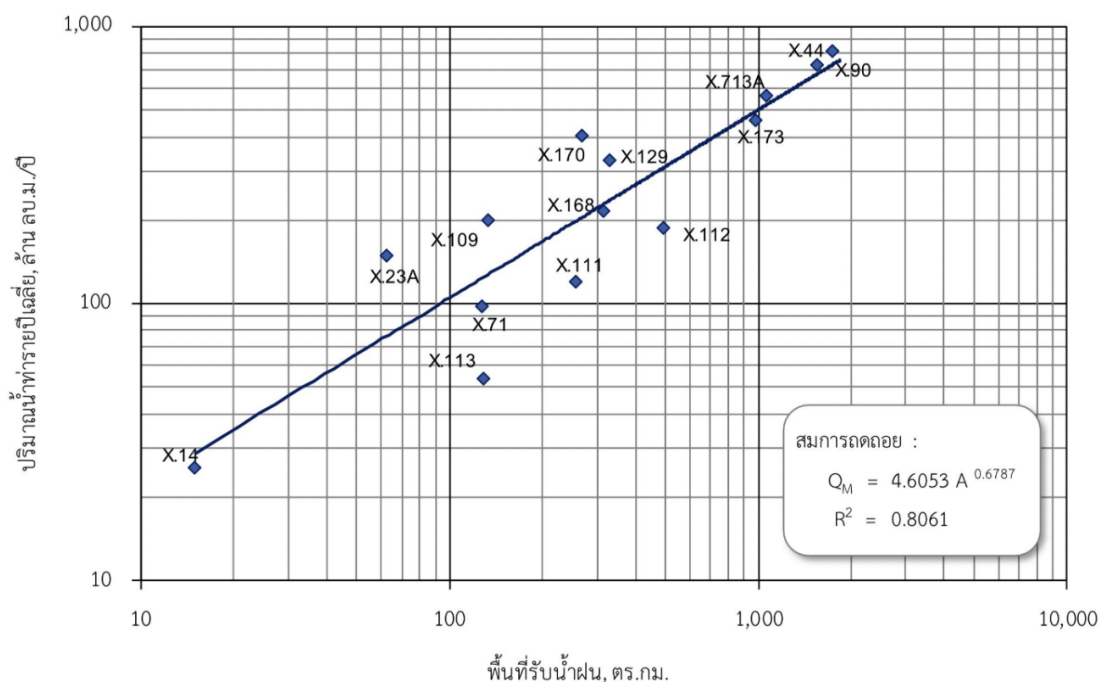
$$Q_M = 4.6053A^{0.5878} \quad (R^2 = 0.8061)$$

เมื่อ Q_M คือ ปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ย, ล้าน ลบ.ม.

A คือ พื้นที่รับน้ำฝน, ตร.กม.

ตารางที่ 2-5 รายละเอียดสถานีวัดน้ำท่าในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

รหัสสถานี	ลำน้ำ	ที่ตั้งสถานีวัดน้ำท่า			พื้นที่รับน้ำ (ตร.กม.)	ช่วงปีสถิติข้อมูล	น้ำท่ารายปีเฉลี่ย (ล้าน ลบ.ม.)
		สถานี	อำเภอ	จังหวัด			
X.168	คลองเทพา	บ้านกาบัง	กาบัง	ยะลา	315	2530-2550	216.1
X.14	คลองวาด	คลองวาดที่เขาดินนางช้าง	หาดใหญ่	สงขลา	15	2497-2513	25.5
X.111	คลองสะเดา	บ้านไทร	สะเดา	สงขลา	256	2522-2551	119.5
X.113	คลองหาลำปึง	บ้านทุ่งปราบ	สะเดา	สงขลา	129	2522-2560	53.8
X.173	คลองอู่ตะเภา	บ้านคลองแงะ	สะเดา	สงขลา	982	2533-2548	460
X.112	คลองลำ	บ้านปริก	สะเดา	สงขลา	493	2522-2560	186.8
X.71	คลองตำ	บ้านควนลัง	หาดใหญ่	สงขลา	127	2510-2543	97.2
X.90	คลองอู่ตะเภา	บ้านบางศาลา	คลองหอยโข่ง	สงขลา	1,562	2515-2560	721.3
X.44	คลองอู่ตะเภา	บ้านหาดใหญ่ใน	หาดใหญ่	สงขลา	1,740	2510-2560	812
X.23A	คลองชะรัด	บ้านชะรัด	กงหรา	พัทลุง	63	2502-2511	147.7
X.170	คลองลำ	บ้านคลองลำ	เมืองพัทลุง	พัทลุง	269	2532-2560	400.1
X.109	คลองบางแก้ว	บ้านควนอินนอโม	เขาชัยสน	พัทลุง	133	2522-2560	198.8
X.129	คลองอีโต	บ้านอีโต	บางแก้ว	พัทลุง	332	2526-2548	328.1
X.173A	คลองอู่ตะเภา	บ้านม่วงก้อง	สะเดา	สงขลา	1,064	2549-2560	563.99

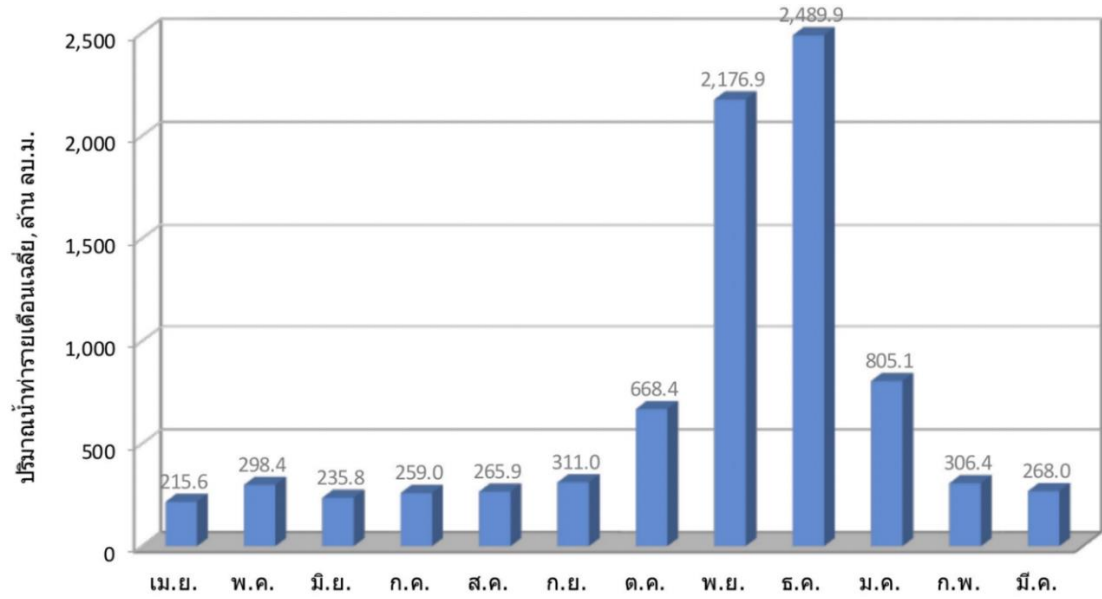
รูปที่ 2-5 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยและพื้นที่รับน้ำฝน

การวิเคราะห์ปริมาณน้ำท่าในลุ่มน้ำสาขา โดยการเลือกสถานีตัวแทนของลุ่มน้ำสาขานำมาคำนวณแฟกเตอร์ปรับค่าเพื่อนำไปคูณปริมาณน้ำท่ารายเดือนของสถานีตัวแทน เพื่อให้ได้ปริมาณน้ำท่ารายเดือนของลุ่มน้ำสาขา แฟกเตอร์ปรับค่าจะคำนวณจากอัตราส่วนพื้นที่รับน้ำฝนหรือคำนวณโดยใช้ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยและพื้นที่รับน้ำฝน ซึ่งอาจจำเป็นต้องมีการปรับ

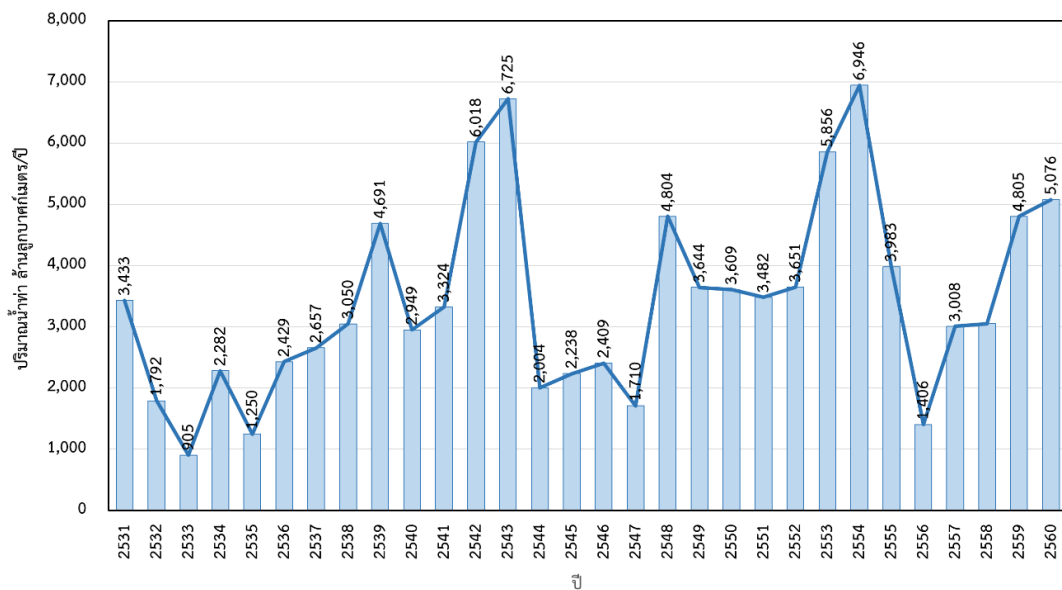
ค่าให้เหมาะสมอีกครั้ง โดยพิจารณาการกระจายตามพื้นที่ของค่าปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยต่อหน่วยพื้นที่รับน้ำฝน และจากการกระจายของค่าปริมาณฝนรายปีเฉลี่ย อย่างไรก็ตามปริมาณน้ำท่ารายเดือนที่คำนวณได้ดังกล่าวจะเป็นลักษณะตามธรรมชาติ (Natural Flow) ซึ่งยังไม่ได้มีการพิจารณาใช้น้ำจากโครงการพัฒนาแหล่งน้ำต่างๆ ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่าลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยปีละ 3,201 ล้าน ลบ.ม. เป็นปริมาณน้ำท่าในฤดูฝน (เดือนกรกฎาคมถึงธันวาคม) เฉลี่ย 2,261 ล้าน ลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 70.6 ของปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยทั้งปีโดยแยกเป็นรายลุ่มน้ำสาขาดังตารางที่ 2-6 และแสดงกราฟการกระจายน้ำท่ารายเดือนเฉลี่ยไว้ในรูปที่ 2-6 และกราฟการผันแปรน้ำท่ารายปี จำนวน 30 ปี ของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งมีค่าผันแปรอยู่ระหว่าง 905-6,946 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี แสดงไว้ในรูปที่ 2-7

ตารางที่ 2-6 ปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยรอบ 30 ปีของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาและลุ่มน้ำสาขา

ลุ่มน้ำ	ปริมาณน้ำท่ารายเดือนเฉลี่ย, ล้าน ลบ.ม.											
	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.
ทะเลน้อย	9.5	15.2	14.6	14.2	13.9	24.9	45.1	128.6	130.8	35.9	15.4	9.9
ทะเลหลวง	122.9	159.4	128.2	154.5	150.5	152.9	304.2	1,283.30	1,465.20	477.3	184.5	160.8
ทะเลสาบสงขลา (ลุ่มน้ำสาขา)	44.8	56.3	35.7	41.7	45.4	60.3	144.6	425.5	549	195.7	67.1	63.3
คลองนาทวี	21.3	31.3	20.6	21.5	25	36.2	89.1	160.7	133.7	31.4	17.6	13.9
ภาคใต้ฝั่ง ตะวันออก ตอนล่างส่วนที่ 1	0.7	2.8	2.5	2	2.9	3.2	5.4	7.2	5.8	1.7	0.9	1.4
คลองเทพา	16.3	33.5	34.2	25.1	28.3	33.5	80	171.6	205.3	63.2	21	18.7
ทะเลสาบสงขลา (ลุ่มน้ำหลัก)	215.6	298.4	235.8	259	265.9	311	668.4	2,176.90	2,489.90	805.1	306.4	268

รูปที่ 2-6 การกระจายปริมาณน้ำท่ารายเดือนเฉลี่ยลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

รูปที่ 2-7 การผันแปรของปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

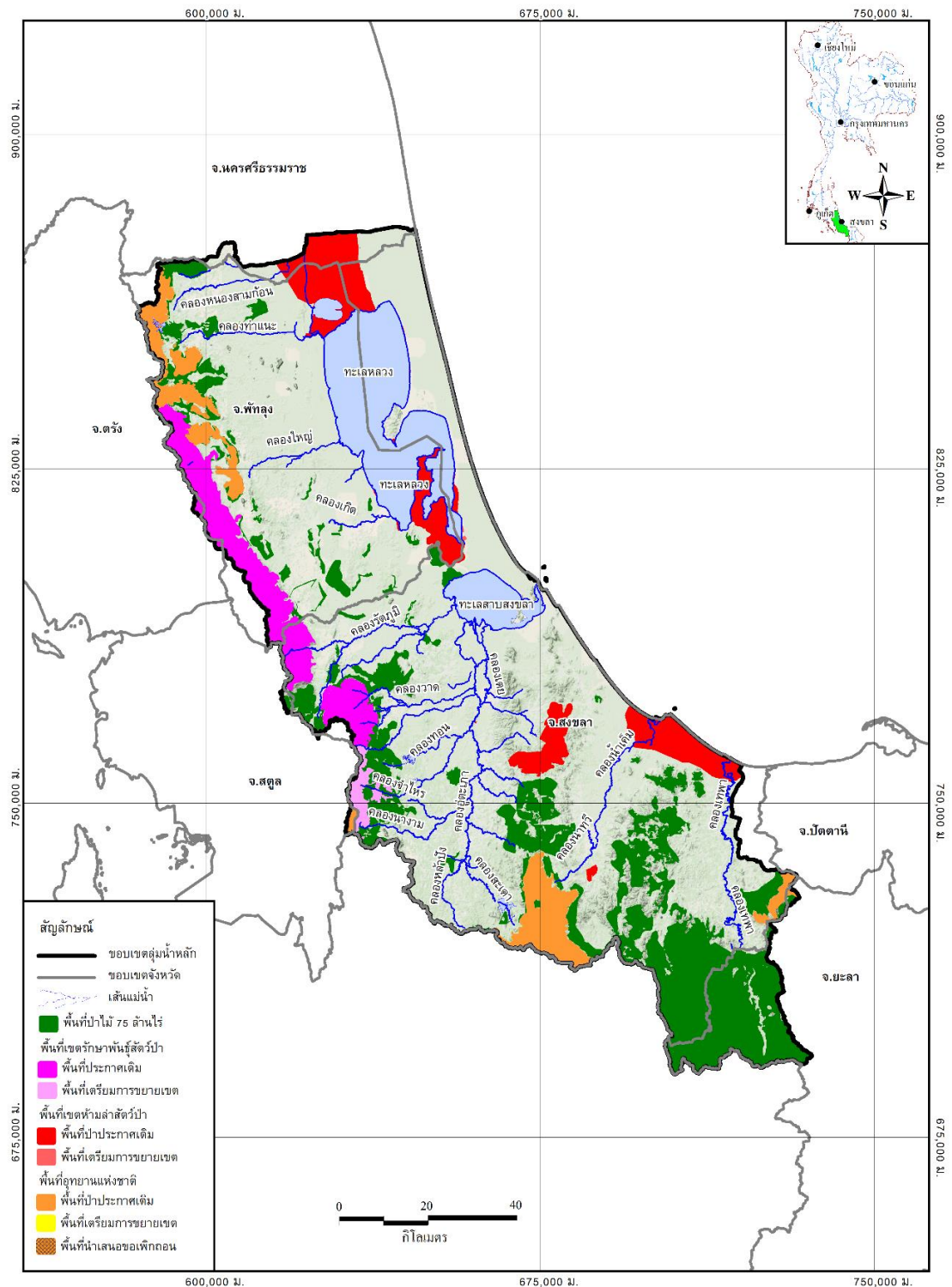
2.1.7 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1) ทรัพยากรป่าไม้

จากรายงานโครงการจัดทำฐานข้อมูลพื้นฐานลุ่มน้ำ 22 ลุ่มน้ำ รายงานสรุปข้อมูลพื้นฐานของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ได้สรุปข้อมูลพื้นที่ป่าไม้ไว้ในตารางที่ 2-7 และแสดงแผนที่ทรัพยากรป่าไม้ในรูปที่ 2-8 ซึ่งพบว่าพื้นที่ป่าไม้ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีเท่ากับ 2,099.21 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็น 1,312,005 ไร่ ซึ่งเท่ากับร้อยละ 17.51 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ

ตารางที่ 2-7 พื้นที่ป่าไม้ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	หน่วย	พื้นที่ป่าไม้	พื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่า		พื้นที่อุทยานแห่งชาติ			พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	
			พื้นที่ประกาศเดิม	พื้นที่เตรียมการขยายเขต	พื้นที่ประกาศเดิม	พื้นที่เตรียมการขยายเขต	พื้นที่นำเสนอขอเพิกถอน	พื้นที่ป่าประกาศเดิม	พื้นที่เตรียมการขยายเขต
20 ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	ตร.กม.	2,099.21	1,548.32	1.50	500.19			534.10	68.47
	ล้านไร่	1.312	0.968	0.001	0.313			0.334	0.043
2001 ทะเลน้อย	ตร.กม.	75.05	101.43		59.45				
	ล้านไร่	0.047	0.063		0.037				
2002 ทะเลหลวง	ตร.กม.	278.37	1,159.47	1.50	173.44			355.81	
	ล้านไร่	0.174	0.725	0.001	0.108			0.222	
2003 ทะเลสาบสงขลา (ลุ่มน้ำสาขา)	ตร.กม.	475.81	43.44		101.84			178.29	68.47
	ล้านไร่	0.297	0.027		0.064			0.111	0.043
2004 คลองนาทวี	ตร.กม.	252.02	139.43		128.88				
	ล้านไร่	0.158	0.087		0.081				
2005 ภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง ส่วนที่ 1	ตร.กม.	6.80	52.44						
	ล้านไร่	0.004	0.033						
2006 คลองเทพา	ตร.กม.	1,011.15	52.10		36.58				
	ล้านไร่	0.632	0.033		0.023				
20-is ทะเลสาบสงขลา (เกาะ)	ตร.กม.		0.03						
	ล้านไร่		0.000						

รูปที่ 2-8 พื้นที่ป่าไม้ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
ที่มา: โครงการจัดทำฐานข้อมูลพื้นฐานลุ่มน้ำ 22 ลุ่มน้ำ รายงานสรุปข้อมูลพื้นฐานของลุ่มน้ำ
ทะเลสาบสงขลา, 2563

2) คุณภาพน้ำ

จากรายงานสถานการณ์คุณภาพน้ำผิวดิน ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออก ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ลุ่มน้ำปัตตานี และลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันตก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในพื้นที่จังหวัดสงขลา นราธิวาส ปัตตานี ยะลา และสตูล โดยมีจุดตรวจวัดในแต่ละลำน้ำ 4 ครั้ง/ปี ประเมินคุณภาพน้ำแหล่งน้ำจากดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index : WQI) พบว่าคุณภาพน้ำแหล่งน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 23 พอใช้ ร้อยละ 46 เสื่อมโทรม ร้อยละ 16 และเสื่อมโทรมมาก ร้อยละ 15

คุณภาพน้ำลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

คุณภาพน้ำทะเลสาบสงขลา ปี 2562 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 33 เกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 56 และเกณฑ์เสื่อมโทรม ร้อยละ 11 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2561 พบว่าคุณภาพน้ำไม่เปลี่ยนแปลง พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำได้แก่ แอมโมเนีย-ไนโตรเจน ($\text{NH}_3\text{-N}$) ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) และแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 50 29 14 และ 7 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพน้ำ 5 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปี 2558 - 2562 พบว่าคุณภาพน้ำทะเลสาบสงขลา มีแนวโน้มลดลงในปี 2562 พิจารณาจากจำนวนแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดีมีจำนวนลดลงจากร้อยละ 44.5 ในปี 2561 เป็นร้อยละ 33 ในปี 2562

คุณภาพน้ำลำคลองสาขาทะเลสาบสงขลา

คุณภาพน้ำลำคลองสาขาทะเลสาบสงขลา ปี 2562 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 18 เกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 18 และเกณฑ์เสื่อมโทรม ร้อยละ 64 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2561 พบว่าคุณภาพน้ำไม่เปลี่ยนแปลง พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ ได้แก่ ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) แอมโมเนีย-ไนโตรเจน ($\text{NH}_3\text{-N}$) แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) ออกซิเจนละลาย (DO) และแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) เมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพน้ำ 5 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปี 2558 - 2562 พบว่าคุณภาพน้ำคลองสาขาทะเลสาบสงขลา มีแนวโน้มลดลงในปี 2562 พิจารณาจากจำนวนแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 46 ในปี 2561 เป็นร้อยละ 64 ในปี 2562

- คุณภาพน้ำคลองอู่ตะเภา คุณภาพน้ำคลองอู่ตะเภา ปี 2562 อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม โดยอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 7 พอใช้ร้อยละ 14 และเกณฑ์เสื่อมโทรม ร้อยละ 79 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2561 พบว่าคุณภาพน้ำไม่เปลี่ยนแปลง พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ ได้แก่ แอมโมเนีย-ไนโตรเจน ($\text{NH}_3\text{-N}$) แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) และความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 64 22 และ 14 ตามลำดับ
- คุณภาพน้ำคลองพะวง คุณภาพน้ำคลองพะวง ปี 2562 อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม โดยอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 40 และเกณฑ์เสื่อมโทรม ร้อยละ 60 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2561 พบว่าคุณภาพน้ำไม่เปลี่ยนแปลง พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ ได้แก่ แอมโมเนีย-ไนโตรเจน ($\text{NH}_3\text{-N}$) ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) และแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) คิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ 74 16 และ 10 ตามลำดับ

- คุณภาพน้ำคลองสำโรง คุณภาพน้ำ ปี 2562 อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก โดยอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมร้อยละ 20 และเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก ร้อยละ 80 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2561 พบว่าคุณภาพน้ำไม่เปลี่ยนแปลง พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ ได้แก่ แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) แอมโมเนีย-ไนโตรเจน (NH₃-N) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) และออกซิเจนละลาย (DO) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 23 22 22 19 และ 14 ตามลำดับ
- คุณภาพน้ำคลองแห คุณภาพน้ำคลองแห ปี 2562 อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก โดยอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมร้อยละ 25 และเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก ร้อยละ 75 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2561 พบว่าคุณภาพน้ำลดลงจากเกณฑ์เสื่อมโทรมเป็นเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ ได้แก่ แอมโมเนีย-ไนโตรเจน (NH₃-N) แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) และออกซิเจนละลายน้ำ (DO) คิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ 27 24 23 22 และ 5 ตามลำดับ

2.1.8 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ

ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ คือ ทะเลสาบสงขลา มีพื้นที่น้ำ ประมาณ 1,040 ตารางกิโลเมตร (400 ตารางไมล์) ความลึกโดยเฉลี่ยประมาณ 1.4 เมตร ปริมาณน้ำประมาณ 1.6 ลูกบาศก์กิโลเมตร หรือ 0.38 ลูกบาศก์ไมล์ น้ำในทะเลสาบสงขลาได้รับน้ำจากทิวเขาบรรทัดและทิวเขาสันกาลาคีรีอำเภอสะเดาซึ่งทั้งหมดไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลา ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำและโครงการชลประทานแบ่งประเภทโครงการตามขนาดความจุเก็บกัก ดังนี้

1) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบัน

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำตั้งแต่ต้นจนถึงปีสิ้นปีงบประมาณ 2565 ในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำทั้งสิ้น 377 โครงการ ประกอบไปด้วย โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ 2 โครงการ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง 32 โครงการ และโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก (โครงการชลประทานขนาดเล็ก โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า และแก้มลิง) 343 โครงการ ความจุเก็บกักรวม 204.11 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์รวม 790,446 ไร่ แสดงได้ดังตารางที่ 2-8 และภาคผนวก ก

ตารางที่ 2-8 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบันในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ	จำนวนโครงการ	ปริมาตรเก็บกัก (ล้าน ลูกบาศก์ เมตร)	พื้นที่ ชลประทาน (ไร่)	พื้นที่รับ ประโยชน์
ขนาดใหญ่	2	7.818	339,918	80,268 ไร่
- โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา ท่าชีียด	1	-	101,438	-
- โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา ระโนด-กระเส็นรุ้	1	7.818	238,480	80,268 ไร่
ขนาดกลาง	32	163.06	437,486.00	112,090 ไร่
- แก้มลิง	4	8.40	-	7,100 ไร่
- คันกันน้ำ	1	-	-	100 ครัวเรือน
- ประตูระบายน้ำ	8	-	108,791.00	4,200 ไร่
- ฝาย	9	-	297,488.00	-
- อ่างเก็บน้ำ	6	154.66	31,207.00	50,700 ไร่
- บรรเทาอุทกภัยอำเภอหาดใหญ่	1	-	-	43,890 ไร่
- อื่นๆ เช่น เพิ่มประสิทธิภาพ คลองระบายน้ำ	3	-	-	6,200 ไร่
ขนาดเล็ก*	343	33.23	203,020	598,088
รวม	377	204.11	980,424	790,446

หมายเหตุ * ประกอบด้วย โครงการชลประทานขนาดเล็ก โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า และแก้มลิง
ที่มา รายงานข้อมูลสารสนเทศ โครงการชลประทาน 2565, สำนักชลประทานที่ 16 และการประชุมคณะกรรมการลุ่มน้ำทะเลสาบ
สงขลาครั้งที่ 3/2566 วันที่ 19 กันยายน 2566

2) แผนงานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ

จากการรวบรวมแผนการดำเนินงานของโครงการด้านการบริหารจัดการน้ำในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาโดยรวบรวมข้อมูลจากระบบ Thai Water plan (ข้อมูลโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2566 จนถึงปี พ.ศ. 2570) โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 4 มีจำนวนโครงการทั้งสิ้น 5,528 โครงการ จำแนกเป็นโครงการที่สนับสนุนการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม จำนวน 718 โครงการ โดยรายละเอียดของโครงการและงบประมาณจะแสดงในไว้ภาคผนวก ก

นอกจากนี้ ในการประชุมคณะกรรมการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาครั้งที่ 3/2566 วันที่ 19 กันยายน 2566 สำนักชลประทานที่ 16 ได้ให้ข้อมูลโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในอนาคต (ระหว่างดำเนินการและอยู่ในแผนก่อสร้าง) พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ดังแสดงในตารางที่ 2-9 และภาคผนวก ก

ตารางที่ 2-9 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำในอนาคต (ระหว่างดำเนินการและอยู่ในแผนก่อสร้าง) พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยสำนักชลประทานที่ 16

ที่	ประเภทโครงการ	จำนวนโครงการ	
		โครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ	โครงการที่อยู่ในแผนก่อสร้าง
1	แก้มลิง	-	1 โครงการ แก้มลิงคลองรี
2	แก้ไขปัญหาคูทกภัย	7 โครงการ	-
3	ประตูระบายน้ำ	-	1 โครงการ ปตร.วังใหม่
4	ระบบป้องกันน้ำท่วมและระบายน้ำ	6 โครงการ	13 โครงการ
5	อ่างเก็บน้ำ	2 โครงการ อ่างเก็บน้ำคลองแก้ว อ่างเก็บน้ำคลองต่ำ	7 โครงการ อ่างเก็บน้ำคลองใหญ่ อ่างเก็บน้ำคลองเหล้าปิง อ่างเก็บน้ำคลองลำ อ่างเก็บน้ำคลองหล้านุ้ย อ่างเก็บน้ำคลองโดนงาช้าง อ่างเก็บน้ำคลองवाद อ่างเก็บน้ำคลองหหวะ (ตอนบน)
รวม		15 โครงการ	22 โครงการ

ที่มา การประชุมคณะกรรมการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาครั้งที่ 3/2566 วันที่ 19 กันยายน 2566

2.2 สถานการณ์อุทกภัยที่เกิดขึ้น

2.2.1 สภาพอุทกภัยในพื้นที่

1) ปริมาณฝนที่ตกหนักกว่าเกณฑ์ปกติโดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือเป็นส่วนใหญ่ เมื่อฝนตกหนักในบริเวณเทือกเขา ทำให้เกิดภาวะน้ำป่าไหลหลาก มีกำลังรุนแรงทำให้บ้านเรือนพัง พื้นที่การเกษตร เช่น ส่วนยางพารา และไม้ผล ได้รับความเสียหาย ลักษณะน้ำท่วมแบบนี้จะเกิดขึ้นเร็ว ภายหลังจากฝนตกหนักไม่กี่ชั่วโมง แต่ก็สามารถลดระดับน้ำท่วมได้เร็วเช่นเดียวกัน พื้นที่ที่เกิดปัญหาคูทกภัยในลักษณะนี้ ได้แก่ พื้นที่ลาดเชิงเขา เช่น สภาพน้ำท่วมที่เกิดขึ้นที่บ้านศรีวังค์ จ.นครศรีธรรมราช เมื่อปี 2531 พื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดน้ำป่าไหลหลาก ได้แก่ ชุมชนต่างๆ ที่อยู่ใกล้ลาดเชิงเขา ส่วนพื้นที่ตอนล่างบางแห่งลำคลองมีสภาพตื้นเขินในบางแห่งซึ่งทำให้มีน้ำไหลล้นตลิ่งและไหลบ่าท่วมบ้านเรือน

2) ทะเลสาบสงขลา มีสภาพตื้นเขิน เนื่องจากทะเลสาบสงขลาเป็นแหล่งรองรับน้ำทั้งหมดในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ประกอบกับการหนุนสูงขึ้นของน้ำทะเลทำให้การระบายน้ำออกจากทะเลสาบสงขลาทางสู่อ่าวไทยช้าลง ระยะเวลาที่น้ำท่วมขังจะใช้เวลานานอย่างน้อย 10 วัน

3) การขยายตัวของชุมชนเมืองซึ่งส่งผลให้เกิดการรวมพื้นที่เพื่อรองรับอาคารที่อยู่อาศัย ย่านธุรกิจ การค้า และย่านอุตสาหกรรม ทำให้พื้นที่รองรับน้ำและพื้นที่พังกน้ำชั่วคราวตามธรรมชาติลดลงไปอย่างมาก ดังนั้นปริมาณฝนจะแปรเปลี่ยนน้ำหลากไหลลงสู่ลำน้ำสายหลักได้อย่างรวดเร็ว

4) การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน ทางรถไฟ) ปิดกั้นทางระบายน้ำที่เคยไหลในช่วงฤดูน้ำหลากในอดีตเป็นผลทำให้มีปริมาณน้ำสะสมระดับสูงขึ้น เช่น ถนนลพบุรีราเมศวร ทางหลวง

แผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) เส้นทางรถไฟสายใต้ (กรุงเทพ-สุโขทัย) เส้นทางรถไฟสาย
เก่าหาดใหญ่-สงขลา และถนนเชื่อมระหว่างอำเภอต่าง ๆ

2.2.2 สาเหตุของการเกิดอุทกภัย

- 1) ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าต้นน้ำ เพื่อปลูกยางพารา อ้อยอาศัยและอื่นๆ ทำให้พื้นที่ป่าไม้
ลดลง ซึ่งจะมีผลกระทบต่อระบบนิเวศโดยเฉพาะการบุกรุกในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ 1A และ 1B
- 2) ปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน โดยเฉพาะบริเวณภูเขา มีสาเหตุจากการบุกรุกทำลาย
ป่า และการทำการเกษตรโดยไม่มีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสม
- 3) ปัญหาด้านการจัดการน้ำเสีย เนื่องจากการได้รับการปนเปื้อนจากน้ำทิ้งของชุมชน โรงงาน
อุตสาหกรรม และน้ำเสียจากการเลี้ยงปศุสัตว์ (เลี้ยงสุกร) ควรใช้มาตรการลดมลพิษลงสู่แหล่งน้ำผ่าน
การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะการรณรงค์สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์น้ำ
- 4) ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลน ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการทำนาเกลือ ควรเร่งอนุรักษ์ ป่าพรุ
และเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 5) ปัญหาการรุกคืบของน้ำเค็มที่มากขึ้น สาเหตุเนื่องจากปริมาณน้ำจืดมีน้อยในช่วงฤดูแล้ง
- 6) สภาพปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติในทะเลสาบสงขลา มีประเด็นปัญหาที่สำคัญ 3 ด้าน
คือ ปัญหาตะกอนและการตื้นเขินของทะเลสาบสงขลา ปัญหาการรุกตัวของน้ำเค็ม และปัญหา
คุณภาพน้ำเสื่อมโทรมลง โดยเฉพาะพิจารณาในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

ปัญหาการรุกตัวของน้ำเค็มที่เกิดขึ้นในทะเลสาบสงขลา มีปัจจัยหลักดังนี้

- (1) ปริมาณน้ำท่าและน้ำใต้ดินที่ระบายลงสู่ทะเลสาบสงขลาขึ้นอยู่กับปริมาณฝนที่ตกใน
พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่เปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล สภาพการใช้ที่ดิน และสภาพ
พื้นที่ป่าต้นน้ำ หากพื้นที่ป่ายังมีความสมบูรณ์ น้ำฝนส่วนหนึ่งจะซึมลงสู่ดินและ
ค่อยๆ ระบายลงสู่ทะเลสาบสงขลา ในทางกลับกันถ้าพื้นที่ป่าต้นน้ำถูกบุกรุกทำลาย
น้ำฝนส่วนใหญ่จะไหลบ่าเป็นน้ำท่าลงสู่ทะเลสาบอย่างรวดเร็ว
- (2) อิทธิพลการขึ้นลงของน้ำทะเลในอ่าวไทยบริเวณปากทะเลสาบสงขลา โดยการ
เปลี่ยนแปลงของระดับน้ำที่ปากทะเลสาบจะมีผลต่อการไหลเวียนของกระแสน้ำใน
ทะเลสาบสงขลาและต่อการแพร่กระจายของเกลือในน้ำ ในขณะที่ระดับน้ำทะเลเอ่อ
สูงขึ้นน้ำทะเลจากอ่าวไทยจะไหลเข้ามาในทะเลสาบสงขลาทำให้น้ำในทะเลสาบ
สงขลาตอนล่างมีค่าความเค็มสูง และในขณะที่ระดับน้ำทะเลในอ่าวไทยลดลง น้ำ
จากทะเลสาบตอนล่างจะไหลออก และน้ำจากทะเลสาบตอนบนและตอนกลางจะ
ไหลมาแทนที่
- (3) การสูบน้ำจืดจากทะเลสาบสงขลาโดยสถานีสูบน้ำระโนดในโครงการส่งน้ำและ
บำรุงรักษาระโนด-กระแสดินธุ์ ซึ่งการสูบน้ำจากทะเลสาบตอนบนเพื่อใช้ในการ
เกษตรกรรมในแต่ละปีมีปริมาณมากซึ่งจะมีผลกระทบต่อกระแสน้ำใน
ทะเลสาบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูแล้ง โดยจะทำให้ น้ำจากทะเลสาบตอนกลาง
และทะเลสาบตอนล่างที่มีค่าความเค็มสูงไหลเข้ามาในทะเลสาบตอนบน
- (4) จากสภาพทางภูมิศาสตร์ของทะเลสาบสงขลาที่มีการต่อเชื่อมกันด้วยทางน้ำแคบ
บริเวณปากกรอนับเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการลดการแพร่กระจายของน้ำเค็มจาก
ทะเลสาบตอนล่างไปยังทะเลสาบตอนกลาง เนื่องจากในสภาพปกติที่ไม่มีการสูบน้ำ

น้ำจากทะเลสาบตอนบนและทะเลสาบตอนกลางจะไหลผ่านทางน้ำแคบ ๆ เหล่านี้ด้วยความเร็วค่อนข้างสูง จึงทำให้น้ำเค็มแพร่ย้อนเข้าไปได้น้อย

- (5) ระดับความลึกของทะเลสาบสงขลาที่ลดลงทุกปีจะมีผลทำให้การแพร่กระจายความเค็มไปได้ในระยะเวลาที่ไกลกว่าเดิม
- (6) ปัญหาตะกอนและการตื้นเขินของทะเลสาบสงขลาเนื่องจากการทับถมของตะกอนที่ถูกชะล้างของกระแสน้ำในรูปของตะกอนแขวนลอยจากพื้นที่ลุ่มน้ำโดยรอบอันเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญ โดยมีแหล่งที่มาของตะกอน 3 แหล่งสำคัญคือ
 - ตะกอนจากชายฝั่งทะเล จะพบบริเวณปากทะเลสาบสงขลาโดยได้รับอิทธิพลจากน้ำขึ้น-น้ำลง ลักษณะตะกอนบริเวณชายฝั่งทะเลอ่าวไทยเป็นตะกอนทรายขนาดปานกลางถึงละเอียดซึ่งเคลื่อนที่ขนานกับชายฝั่งทะเลตามอิทธิพลของกระแสน้ำเลียบชายฝั่งซึ่งผันแปรตามฤดูกาล การเคลื่อนที่ของตะกอนจะไปได้ไม่ไกลนักเนื่องจากกระแสน้ำจะอ่อนลงเมื่อเข้าไปในทะเลสาบและจะตกลงสู่ท้องน้ำในทะเลสาบตอนล่างไม่เกินบริเวณเกาะยอ
 - ตะกอนที่ไหลมากับน้ำท่า เป็นตะกอนที่เกิดจากการชะล้างหน้าดินในช่วงฤดูฝน (เดือนตุลาคม-เดือนมกราคม) ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการตื้นเขินของทะเลสาบ อัตราการชะล้างหน้าดินจะพบมากในบริเวณพื้นที่ป่าที่ถูกเปิดโล่งเพื่อทำการเกษตรกรรมหรือเพื่อกิจกรรมอื่น เช่น บ่อดิน เป็นต้น
 - ตะกอนจากการทับถมของซากพืชซากสัตว์ พบในบริเวณทะเลน้อยและทะเลสาบตอนกลางซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์และแหล่งน้ำต้นที่แสงแดดส่องถึงท้องน้ำ เมื่อน้ำมีอุณหภูมิและความเค็มพอเหมาะจะทำให้มีพืชน้ำหรือสาหร่ายขึ้นปกคลุม และเมื่อน้ำเปลี่ยนแปลงความเค็มอย่างกะทันหันพืชเหล่านั้นก็จะตายและทับถมเป็นสารอินทรีย์เน่าเปื่อยอยู่ในตะกอนท้องน้ำ โดยทะเลน้อยจะมีพืชจำพวกต้นกกและผักตบชวาขึ้นอยู่อย่างหนาแน่นในเขตน้ำตื้น ทำให้ตะกอนท้องน้ำมีปริมาณซากพืชอยู่มากและหมุนเวียนเอาสารอาหารออกมาให้พืชน้ำใช้ในการเจริญเติบโตเช่นนี้อยู่เรื่อยไป ส่วนบริเวณทะเลสาบตอนกลางจะมีสาหร่ายน้ำกร่อยหรือตะไคร่น้ำขึ้นหนาแน่น เมื่อเข้าสู่ช่วงฤดูฝนน้ำในทะเลสาบตอนกลางจะเป็นน้ำจืด สาหร่ายจะตายหมดและทับถมอยู่ในตะกอนท้องน้ำ โดยมีบางส่วนถูกชะล้างลงสู่ทะเลสาบตอนล่างด้วย แต่ปริมาณการสะสมของตะกอนประเภทนี้มีไม่มากนัก
- (7) ปัญหาคุณภาพน้ำในทะเลสาบสงขลาเสื่อมโทรมลงเนื่องจากบริเวณโดยรอบเป็นพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ส่วนใหญ่มีการระบายโคลนเลนและสารเคมีลงสู่แหล่งน้ำโดยตรง แหล่งกำเนิดที่สำคัญของมลพิษที่ระบายลงสู่ทะเลสาบสงขลา ได้แก่ น้ำเสียจากชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม ฟาร์มเลี้ยงสุกร นากุ้ง และพื้นที่เกษตรกรรมโดยรอบซึ่งไม่สามารถระบุแหล่งได้ชัดเจน สารอินทรีย์เหล่านี้ไม่สามารถถูกชะพาออกสู่อ่าวไทยได้หมดในรอบน้ำขึ้นน้ำลงหนึ่งๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะตกตะกอนบนพื้นท้องน้ำและถูกย่อยสลายเปลี่ยนรูปจากสารอินทรีย์เป็นสารอนินทรีย์โดยแบคทีเรีย ทำให้เกิดปัญหายูโทรฟิเคชัน (Eutrophication) โดยพืชน้ำจะเจริญเติบโตแพร่ขยายพันธุ์

อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ปริมาณออกซิเจนละลายน้ำลดลงอย่างรวดเร็ว และส่งผล
กระทบต่อการดำรงชีพของสัตว์น้ำต่อไป

2.2.3 สภาพความเสียหายจากสภาวะน้ำท่วม

จากข้อมูลความเสียหายและการให้ความช่วยเหลือจากอุทกภัยตามข้อมูลของกรมป้องกัน
และบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) ในช่วงปี พ.ศ.2551 – 2557 ใน (ร่าง) แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำ
ท่วม ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ปี 2563 โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติรวบรวมไว้ พบว่า **ปีที่มีความเสียหายจากน้ำท่วมสูงสุดในช่วงที่ปีที่มีข้อมูลได้ ได้แก่ ปี พ.ศ.2553 ต่อเนื่องกับปี พ.ศ.2554** ซึ่งสามารถสรุปความเสียหายการให้ความช่วยเหลือจากอุทกภัยในพื้นที่ทะเลสาบสงขลาได้
ตามตารางที่ 2-10

ตารางที่ 2-10 สรุปสภาพความเสียหายและการให้ความช่วยเหลือจากปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำ
ทะเลสาบสงขลา

ปี	พื้นที่ ประสบภัย		ความเสียหายที่สำรวจพบ										มูลค่าความ เสียหาย (บาท)	การให้ความ ช่วยเหลือ งบประมาณ (บาท)
			ราษฎรประสบภัย		ทรัพย์สินของราษฎร และพื้นที่การเกษตร						สิ่งสาธารณ ประโยชน์			
	อำเภอ	ตำบล	ครัวเรือน	คน	บ้านเรือน ทั้งหมด (หลัง)	บ้านเรือน บางส่วน (หลัง)	ปศุสัตว์ (ตัว)	สัตว์ปีก (ตัว)	พื้นที่ การเกษตร (ไร่)	บ่อปลา/ บ่อกุ้ง (บ่อ)	ถนน (สาย)	สะพาน (แห่ง)		
2551	26	150	102,441	320,769	9	2,781	47,421	84,664	150,393	5,049	1,754	77	545,976,669	13,443,176
2552	27	171	121,135	468,908	15	1,369	7,534	103,548	75,782	3,606	1,031	126	252,845,604	-
2553	27	194	342,372	1,055,202	670	44,207	126,612	265,717	306,290	6,038	1,209	225	1,893,574,700	-
2554	21	115	67,250	254,776	0	141	226	12,662	16,429	23	207	8	1,600,900	711,249,838
2555	21	124	74,926	236,494	*	*	*	11,205	120	362	6	-	-	-
2556	24	142	72,094	281,305	1	256	1,232	18,141	136,286	11,638	1,413	44	33,685,000	-
2557	25	161	54,163	167,228	29	4,125	8,740	378,162	449,752	1,897	963	48	16,850,000	-

หมายเหตุ : * ไม่มีการจดบันทึก

ที่มา : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2.2.4 พื้นที่เสี่ยงและสถิติการประสบอุทกภัย

ข้อมูลจาก (ร่าง)แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ปี 2563 และรายงานสรุปข้อมูลพื้นฐาน
ของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ใน โครงการจัดทำฐานข้อมูลพื้นฐานลุ่มน้ำ 22 ลุ่มน้ำ โดยสำนักงาน
ทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 4 พบว่า พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ได้
แสดงไว้ในตารางที่ 2-11 และรูปที่ 2-9 และพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมจากข้อมูลของ GISTDA ในช่วงปี 2548-
2563 แยกตามความถี่ในการเกิดน้ำท่วม สามารถสรุปได้ตามรูปที่ 2-10 ถึง 2-18 โดยจากผลการ
วิเคราะห์ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา สามารถจำแนกพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมตามคาบอุบัติ 2, 5, 10, 25, 50
และ 100 ปี ในสภาพปัจจุบัน ได้ตามรูปที่ 2-10 ถึง 2-18 และตารางที่ 2-12 โดยจากผลการวิเคราะห์
พบว่า พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่มีพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยที่คาบอุบัติ 2-100 ปี อยู่ในช่วง 154.54-
1,1651.33 ตร.กม. หรือ 96,588-1,032,081 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.29-13.77 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ
11,991.36 ตร.กม. (7,494,600 ไร่) จากพื้นที่น้ำท่วมทั้งหมด มีส่วนที่เป็นพื้นที่ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่
เสี่ยงน้ำท่วมประมาณ 15.11-141.33 ตร.กม. ตามที่แสดงในตารางที่ 2-12

พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมที่คาบอุบัติต่ำ ๆ เช่น 2 ปี ถือเป็นพื้นที่ที่เกิดน้ำท่วมบ่อย ส่วนพื้นที่น้ำท่วม
ที่คาบอุบัติสูงชันก็จะมีโอกาสเกิดขึ้นน้อยกว่า แต่ความรุนแรงก็จะมากกว่า ดูได้จากความลึกของน้ำ
ท่วมตามที่แสดงในรูปที่ 2-10 ถึง 2-18

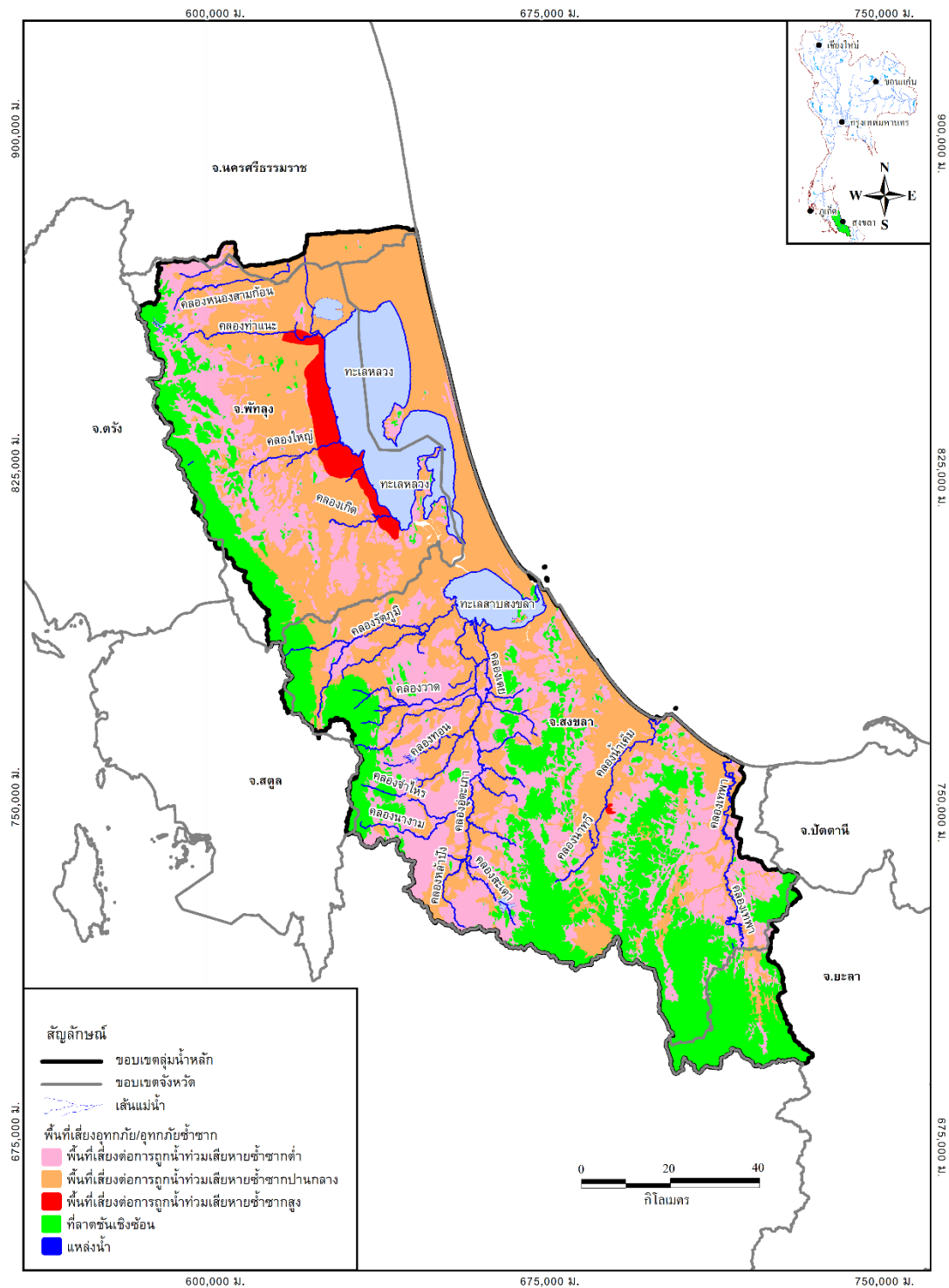
ตารางที่ 2-11 พื้นที่เสี่ยงอุทกภัยรายลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ลุ่มน้ำสาขา	หน่วย	พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัย						
		ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ที่ลาดชันเชิงชัน	แหล่งน้ำ	ตรวจสอบ	รวมทั้งหมด
20 ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	ตร.กม.	3,324.78	4,604.13	234.26	2,802.11	1.75	1,024.33	11,991.36
	ล้านไร่	2.078	2.878	0.146	1.751	0.001	0.640	7.495
2001 ทะเลน้อย	ตร.กม.	156.94	412.96	0.08	51.28		0.00	621.26
	ล้านไร่	0.098	0.258	0.000	0.032		0.000	0.388
2002 ทะเลหลวง	ตร.กม.	781.31	2,138.22	230.59	555.76	0.35	829.98	4,536.21
	ล้านไร่	0.488	1.336	0.144	0.347	0.000	0.519	2.835
2003 ทะเลสาบสงขลา (ลุ่มน้ำสาขา)	ตร.กม.	1,319.43	1,160.79		694.16	1.40	191.21	3,366.98
	ล้านไร่	0.825	0.725		0.434	0.001	0.120	2.104
2004 คลองนาทวี	ตร.กม.	471.74	598.35	3.59	500.26		1.50	1,575.44
	ล้านไร่	0.295	0.374	0.002	0.313		0.001	0.985
2005 ภาคใต้ฝั่งตะวันออก ตอนล่างส่วนที่ 1	ตร.กม.	29.93	30.89		13.69		0.04	74.55
	ล้านไร่	0.019	0.019		0.009		0.000	0.047
2006 คลองเทพา	ตร.กม.	565.43	262.93		986.96		1.60	1,816.92
	ล้านไร่	0.353	0.164		0.617		0.001	1.136
20-is ทะเลสาบสงขลา (เกาะ)	ตร.กม.						0.23	0.23
	ล้านไร่						0.000	0.000

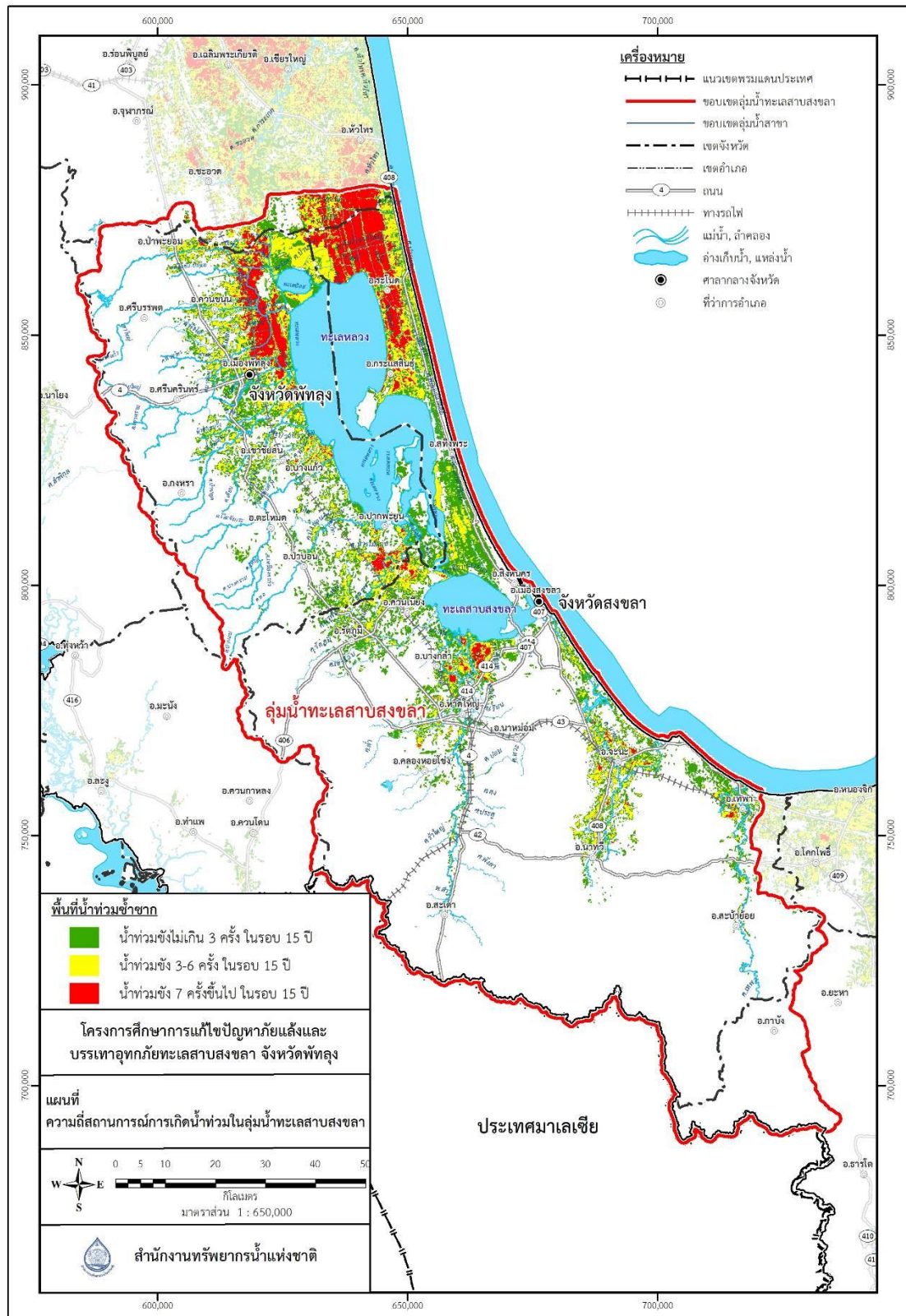
ตารางที่ 2-12 พื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาจำแนกตามประเภทการใช้ที่ดิน

ประเภท การใช้ประโยชน์ที่ดิน	คาบอุบัติ 2 ปี	คาบอุบัติ 5 ปี	คาบอุบัติ 10 ปี	คาบอุบัติ 25 ปี	คาบอุบัติ 50 ปี	คาบอุบัติ 100 ปี
พื้นที่เกษตรกรรม	122.56	299.85	529.95	744.42	991.93	1,221.12
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	15.11	35.39	82.30	103.21	119.86	141.33
พื้นที่น้ำ	3.04	7.85	25.95	35.71	44.11	84.37
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	4.38	14.06	31.10	46.40	62.07	101.05
พื้นที่ป่าไม้	8.71	43.81	50.30	59.27	69.76	98.79
พื้นที่อุตสาหกรรม	0.74	1.32	3.22	4.01	4.49	4.67
รวมพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา 11,991.36 ตร.กม.	154.54 (1.29%)	402.28 (3.35%)	722.82 (6.03%)	993.02 (8.28%)	1,292.22 (10.78%)	1,651.33 (13.77%)

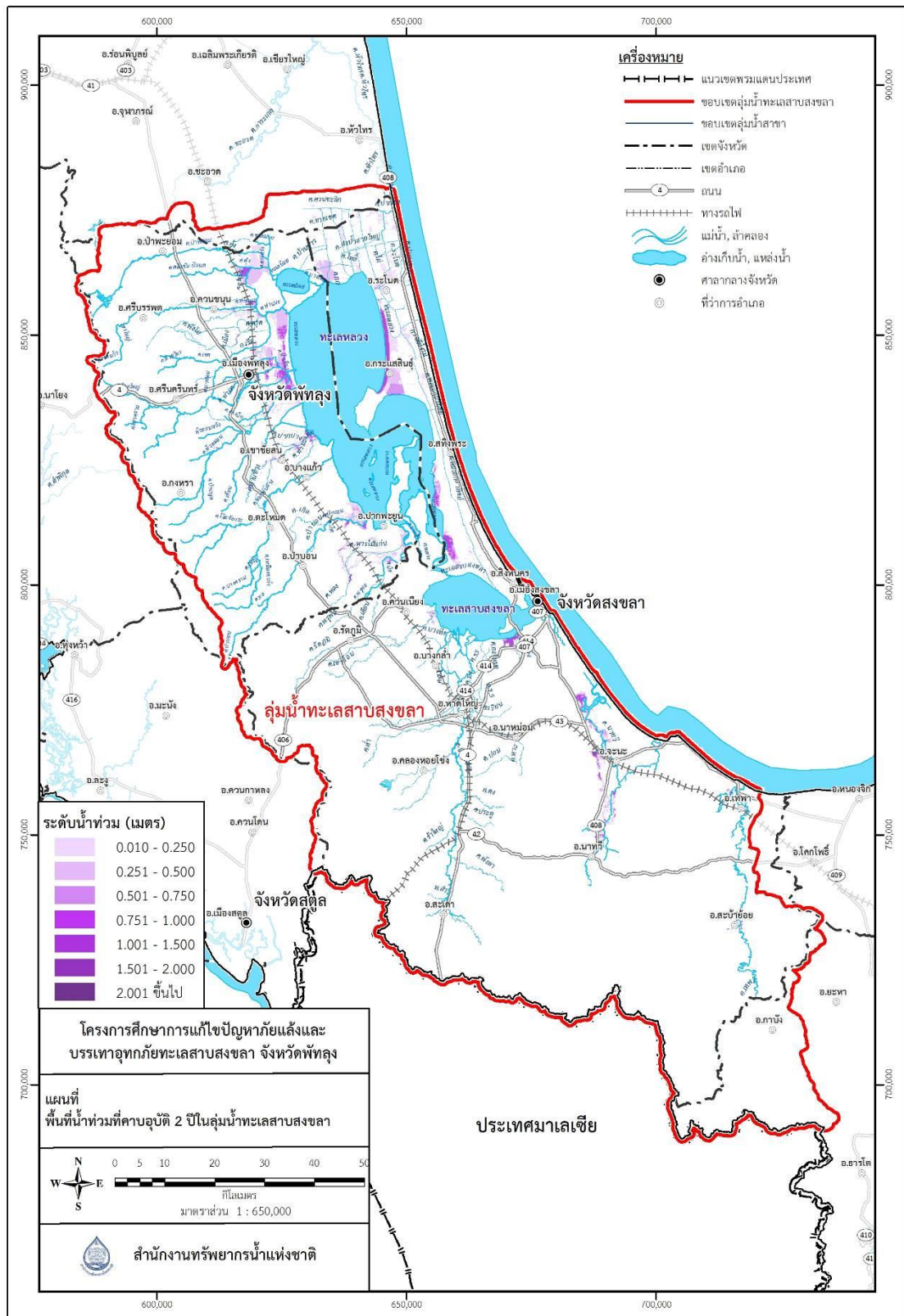
หมายเหตุ: หน่วย ตารางกิโลเมตร

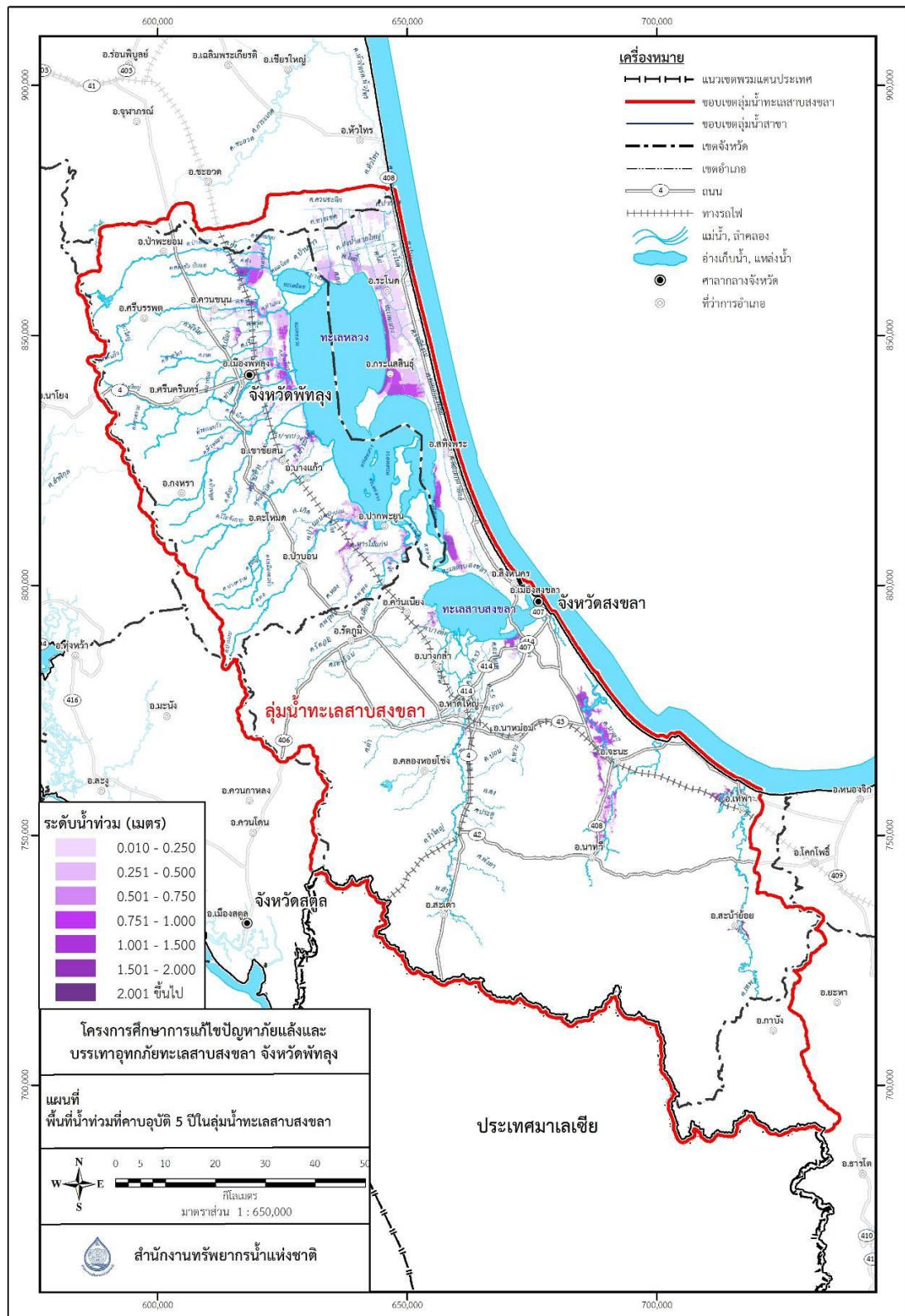
รูปที่ 2-9 พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ที่มา: โครงการจัดทำฐานข้อมูลพื้นฐานกลุ่มน้ำ 22 กลุ่มน้ำ รายงานสรุปข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มน้ำ
ทะเลสาบสงขลา, 2563

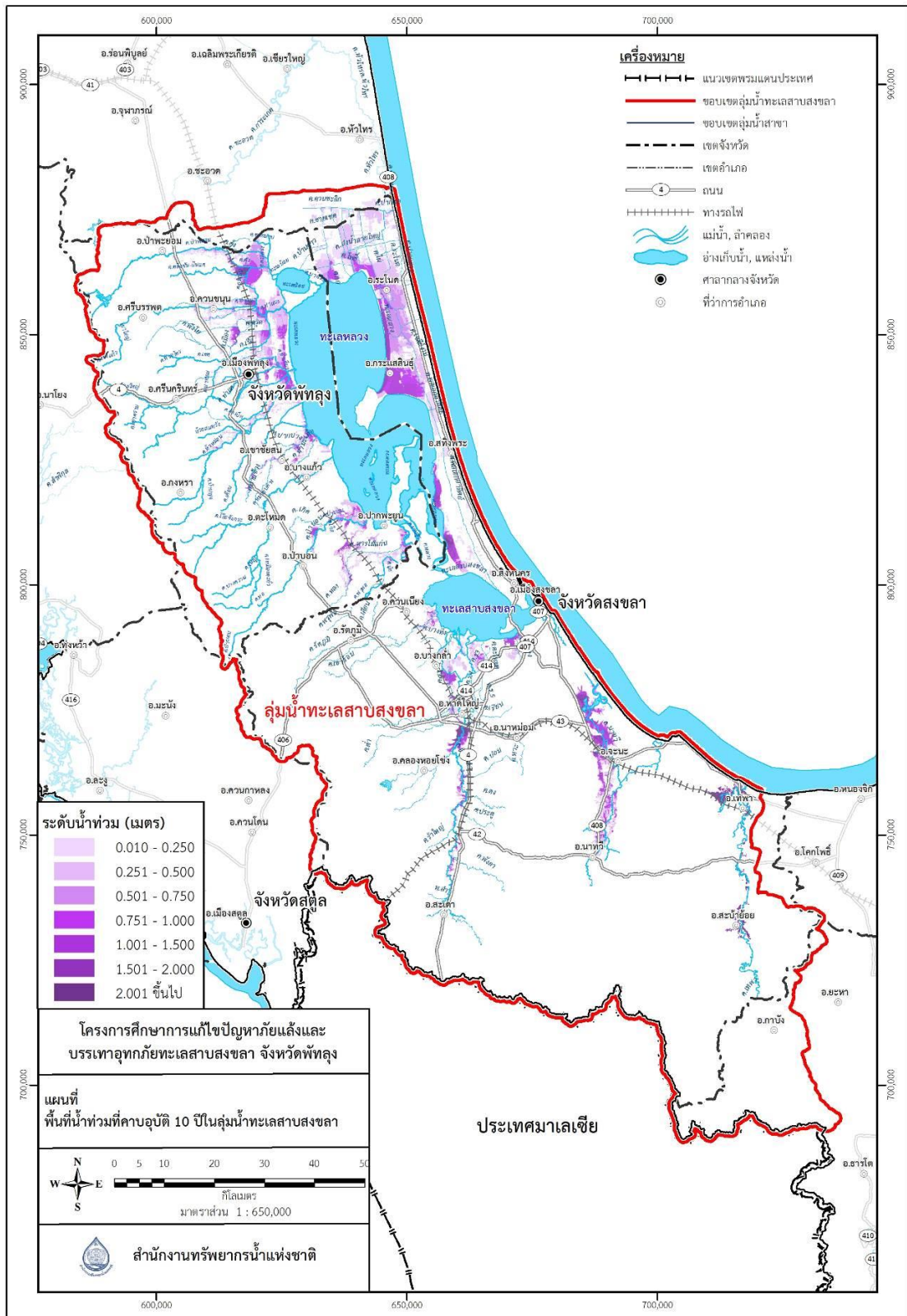
รูปที่ 2-10 พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาแยกตามความถี่ในการเกิดน้ำท่วม
ที่มา: วิเคราะห์จากข้อมูลพื้นที่น้ำท่วมของ GISTDA

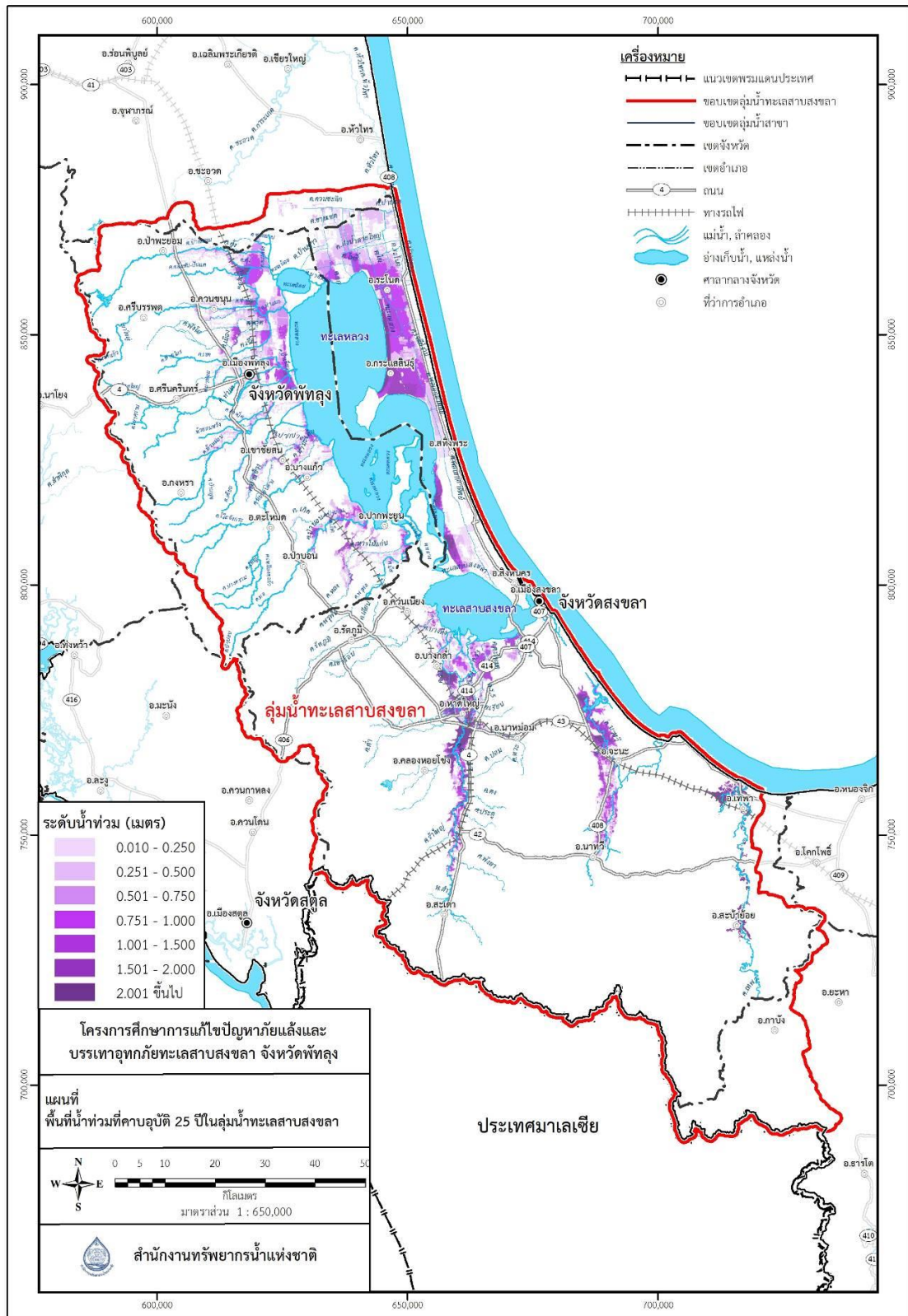
รูปที่ 2-11 พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอุบัติ 2 ปี
ที่มา: วิเคราะห์จากข้อมูลพื้นที่น้ำท่วมของ GISTDA

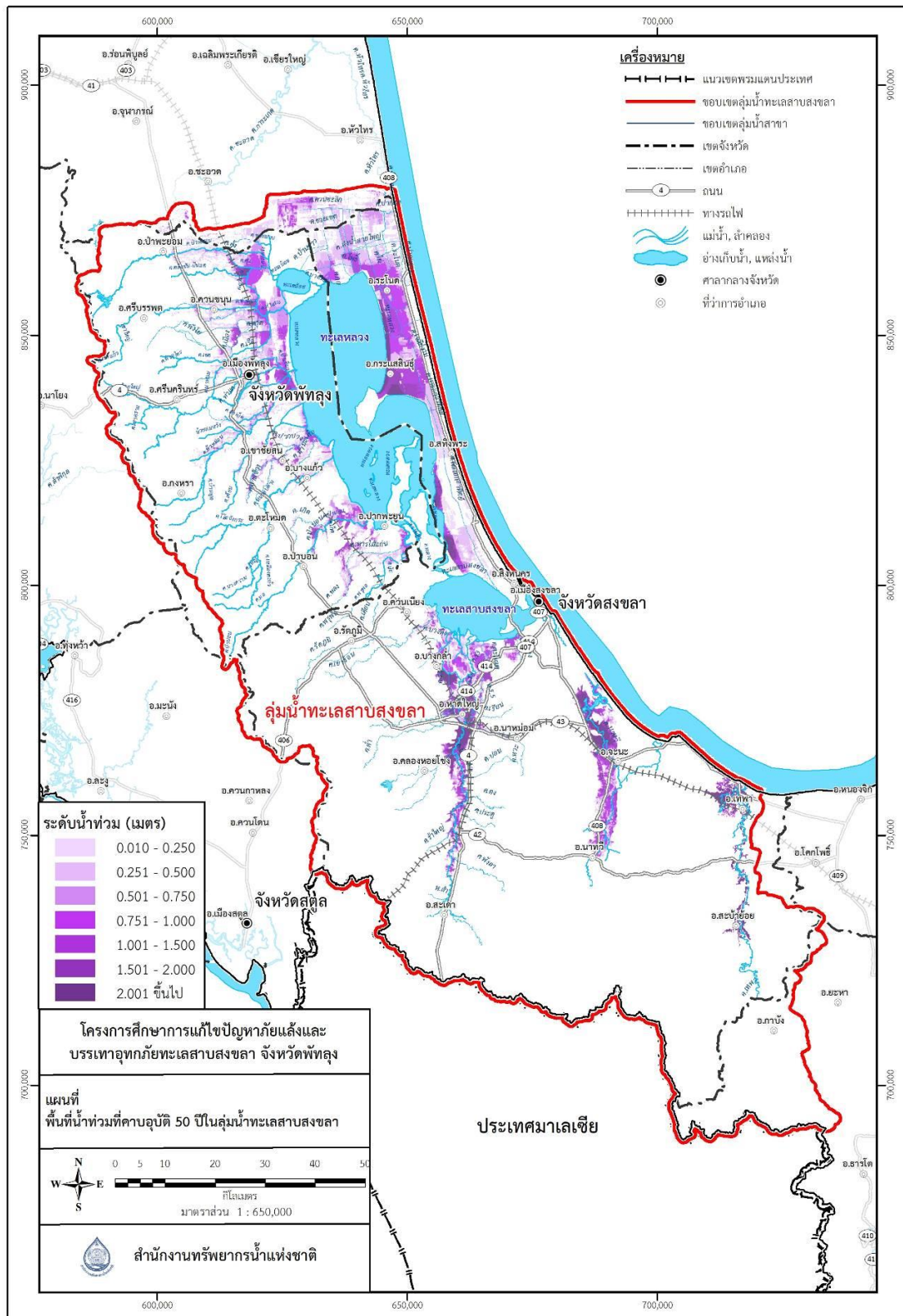
รูปที่ 2-12 พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอับติ 5 ปี
ที่มา: วิเคราะห์จากข้อมูลพื้นที่น้ำท่วมของ GISTDA

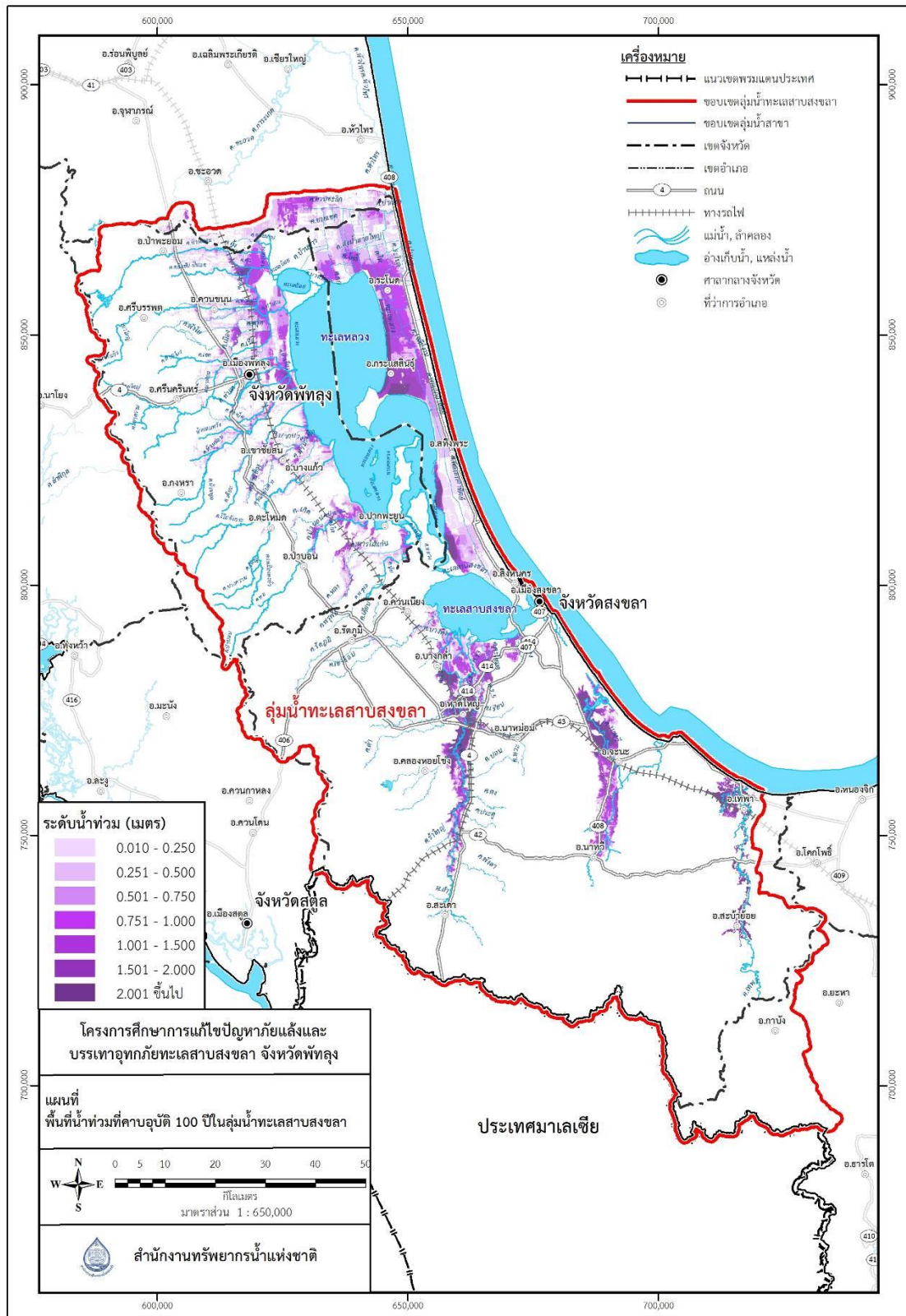
รูปที่ 2-13 พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอุบัติ 10 ปี
ที่มา: วิเคราะห์จากข้อมูลพื้นที่น้ำท่วมของ GISTDA

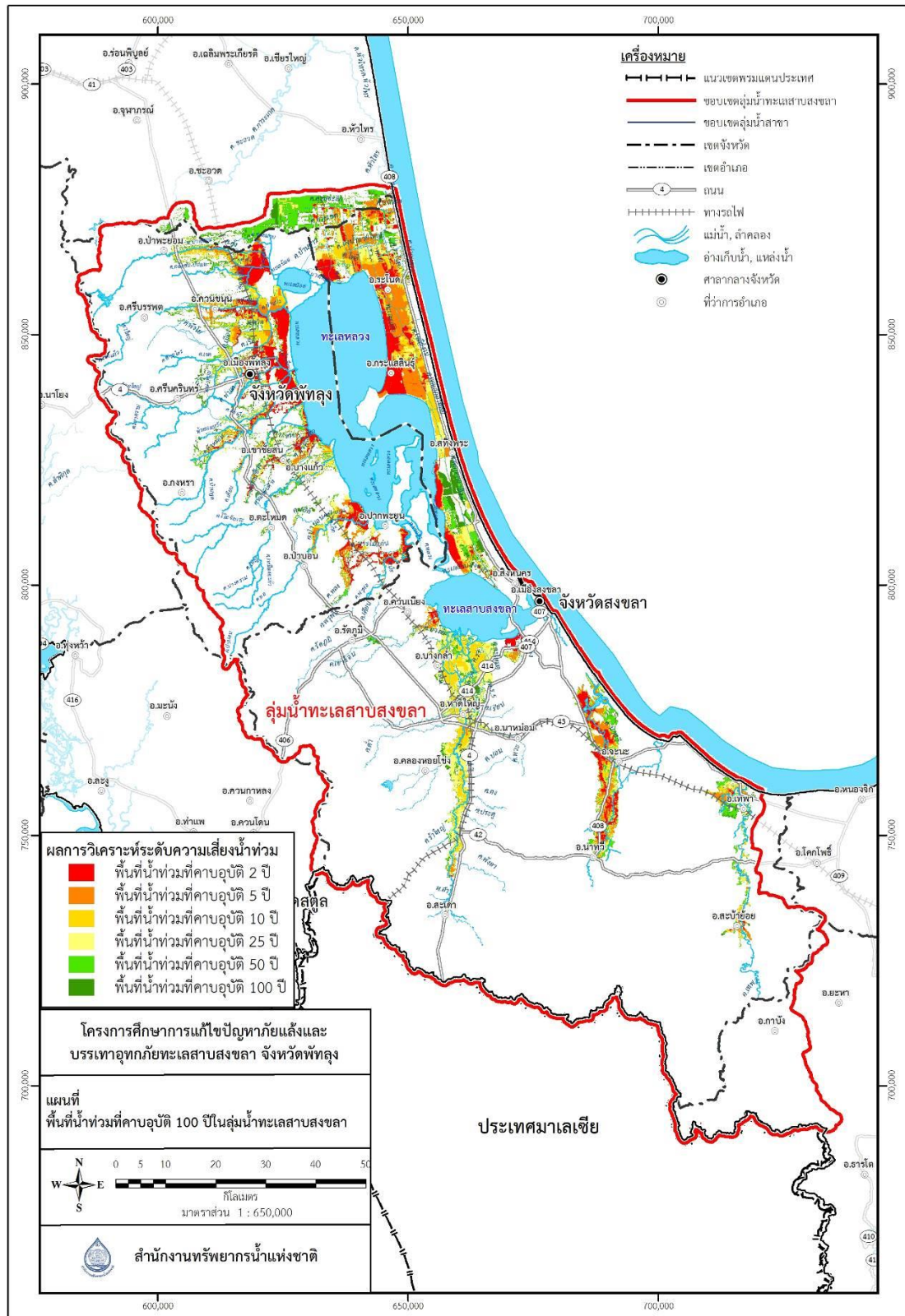
รูปที่ 2-14 พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอุบัติ 25 ปี
ที่มา: วิเคราะห์จากข้อมูลพื้นที่น้ำท่วมของ GISTDA

รูปที่ 2-15 พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอุบัติ 50 ปี
ที่มา: วิเคราะห์จากข้อมูลพื้นที่น้ำท่วมของ GISTDA

รูปที่ 2-16 พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอุบัติ 100 ปี
ที่มา: วิเคราะห์จากข้อมูลพื้นที่น้ำท่วมของ GISTDA

รูปที่ 2-17 พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอุบัติต่าง ๆ
ที่มา: วิเคราะห์จากข้อมูลพื้นที่น้ำท่วมของ GISTDA

2.3 ปฏิทินการบริหารจัดการน้ำ

2.3.1 มาตรการรับมือฤดูฝนปี 2566

กรอบแนวทางและหลักการดำเนินงานมาตรการรับมือฤดูฝนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เป็นไปตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และ 12 มาตรการรองรับฤดูฝนปี 2566 โดยกองบริหารจัดการน้ำ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (รูปที่ 2-18) ผ่านการประชุมคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2566 และผ่านการประชุมคณะรัฐมนตรีวันที่ 9 พฤษภาคม 2566 โดยที่ประชุมได้พิจารณาเห็นชอบปรับเนื้อหามาตรการจาก 13 มาตรการเดิมเมื่อปีที่ผ่านมา เป็น 12 มาตรการใหม่ (รูปที่ 2-18) ประกอบด้วย

- 1) คัดการณ์เข้าพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมและพื้นที่เสี่ยงช่วงฝนทิ้งช่วง
- 2) การบริหารจัดการน้ำพื้นที่ลุ่มต่ำเพื่อรองรับน้ำหลาก
- 3) ทบทวน ปรับปรุงเกณฑ์บริหารจัดการน้ำในแหล่งน้ำ/เขื่อนระบายน้ำและจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำเชิงบูรณาการ
- 4) เตรียมความพร้อม ซ่อมแซม ปรับปรุง อาคารชลศาสตร์ ระบบระบายน้ำ โทรมาตร ให้พร้อมใช้งาน และปรับปรุงแก้ไขสิ่งกีดขวางทางน้ำ
- 5) เตรียมพร้อม/ วางแผนเครื่องจักร เครื่องมือ บุคลากร ประจำพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมและพื้นที่เสี่ยงในช่วงฝนทิ้งช่วง ปรับปรุงวิธีการส่งน้ำในพื้นที่เสี่ยงในช่วงฝนทิ้งช่วง
- 6) ตรวจสอบความมั่นคงปลอดภัย คัน ทำนบ พนังกั้นน้ำ
- 7) เพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำของทางน้ำ
- 8) ชักซ้อมแผนเผชิญเหตุตั้งศูนย์ส่วนหน้าก่อนเกิดภัยและฟื้นฟูสภาพให้กลับสู่สภาพปกติ
- 9) เร่งเก็บกักน้ำในแหล่งน้ำทุกประเภทช่วงปลายฤดูฝน
- 10) สร้างความเข้มแข็ง เครือข่ายภาคประชาชนในการให้ข้อมูลสถานการณ์
- 11) การสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ผ่านคณะกรรมการลุ่มน้ำ คณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด องค์กรผู้ใช้น้ำ เครือข่ายต่างๆ
- 12) ติดตามประเมินผลปรับมาตรการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ภัย

ในแต่ละมาตรการจะมีช่วงเวลาในการดำเนินการที่สอดคล้องกับบริบทของลุ่มน้ำ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังตารางที่ 2-13

รูปที่ 2-18 12 มาตรการรับมือฤดูฝน ปี 2566 ที่มา: สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 4, 2566

ตารางที่ 2-13 ช่วงเวลาในการดำเนินการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตาม 12 มาตรการรับมือฤดูฝน ปี 2566

มาตรการ/กิจกรรมย่อย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
มาตรการที่ 1 คาดการณ์ชี้เป้าพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมและพื้นที่เสี่ยงช่วงฝนทิ้งช่วง (ดำเนินการก่อนเข้าฤดูฝน)													
1.1 ประเมินเหตุการณ์น้ำท่วมและดินโคลนถล่ม	- ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคใต้ฝั่งตะวันออก - สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) (สสน.)												
1.2 กำหนดแผนปฏิบัติการสำหรับเตรียมดำเนินการในเชิงป้องกันล่วงหน้าในพื้นที่เสี่ยง	- สำนักชลประทานที่ 15 (ขป.15) (พื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช) - สำนักชลประทานที่ 16 (ขป.16) - สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 8 สงขลา (ทน.8)												
1.3 ประเมินพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำจากฝนทิ้งช่วง	- ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคใต้ฝั่งตะวันออก - สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) (สสน.)												
1.4 รวบรวมและส่งข้อมูลพื้นที่เสี่ยงให้กับหน่วยงานไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องผ่านกลุ่มไลน์คณะกรรมการกลุ่มน้ำคณะกรรมการกลุ่มน้ำจังหวัดองค์กรผู้ใช้น้ำ และกลุ่มแจ้งเตือนสาธารณะภัยแต่ละจังหวัด	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 4 (สทช.4)												
1.5 กำหนดแผนปฏิบัติการสำหรับเตรียมดำเนินการในเชิงป้องกันล่วงหน้าในพื้นที่เสี่ยง	- สำนักชลประทานที่ 15 (ขป.15) (พื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช) - สำนักชลประทานที่ 16 (ขป.16) - สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 8 สงขลา (ทน.8)												
มาตรการที่ 2 การบริหารจัดการน้ำพื้นที่ลุ่มต่ำเพื่อรองรับน้ำหลาก													
2.1 เตรียมความพร้อมการใช้พื้นที่ลุ่มต่ำ/แก้มลิง เป็นพื้นที่หน่วงน้ำในช่วงฤดูน้ำหลาก บริหารจัดการเพื่อป้องกันบรรเทาระดับความรุนแรงของน้ำท่วม รวมถึงจัดการแผนระบายน้ำ/แผนเก็บกักน้ำไว้ใช้ก่อนสิ้นฤดูฝน	- ในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ยังไม่มีการบริหารจัดการน้ำพื้นที่ลุ่มต่ำเพื่อรองรับน้ำหลาก												

มาตรการ/กิจกรรมย่อย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
2.2 หลักเกณฑ์การใช้พื้นที่ลุ่มต่ำเป็นพื้นที่รับน้ำนอง และการจ่ายเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายในพื้นที่เอกชน	- ในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ยังไม่มีการบริหารจัดการน้ำพื้นที่ลุ่มต่ำเพื่อรองรับน้ำหลาก												
มาตรการที่ 3 ทบทวน ปรับปรุงเกณฑ์บริหารจัดการน้ำในแหล่งน้ำ/เขื่อนระบายน้ำและจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำเชิงบูรณาการ													
3.1 เกณฑ์และมาตรฐานการบริหารจัดการน้ำ ทบทวน ปรับปรุงหลักเกณฑ์และมาตรฐาน การบริหารจัดการน้ำ สำหรับใช้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เช่น ■ เกณฑ์ปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ (Rule Curve) ■ เกณฑ์การระบายน้ำเขื่อน/อาคารระบายน้ำ ■ การคาดการณ์ฝนและปริมาณน้ำท่าในลำน้ำ ■ ประเมินน้ำไหลเข้าอ่างเก็บน้ำ ■ เกณฑ์ค่าเฝ้าระวังระดับเตือนภัย ■ เกณฑ์การบริหารจัดการ (กลไกการสั่งการ)	- สำนักชลประทานที่ 15 (ขป.15) (พื้นที่จังหวัด นครศรีธรรมราช) - สำนักชลประทานที่ 16 (ขป.16) - สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 8 สงขลา (ทน.8) - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 4 (สทช.4)												
3.2 การบริหารจัดการน้ำในภาพรวมของกลุ่มลุ่มน้ำ ■ ติดตามสถานการณ์น้ำแหล่งน้ำทุกขนาด เพื่อ เฝ้าระวังและควบคุมการบริหารจัดการน้ำให้ เป็นไปตามเกณฑ์ปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ หรือ เกณฑ์ควบคุม โดยคำนึงถึงการบริหารจัดการน้ำ ในภาพรวมของกลุ่มลุ่มน้ำ ■ จัดทำแผนการบริหารจัดการน้ำแหล่งน้ำขนาด ใหญ่และขนาดกลางในช่วงภาวะวิกฤติ เช่น แผนการระบายน้ำเพื่อรักษาเสถียรภาพของอ่างเก็บน้ำ	- สำนักชลประทานที่ 15 (ขป.15) (พื้นที่จังหวัด นครศรีธรรมราช) - สำนักชลประทานที่ 16 (ขป.16) - สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 8 สงขลา (ทน.8) - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 4 (สทช.4) - คณะกรรมการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา												
มาตรการที่ 4 เตรียมความพร้อม ซ่อมแซม ปรับปรุง อาคารชลศาสตร์ ระบบระบายน้ำ ไทรมাত্র ให้พร้อมใช้งาน และปรับปรุงแก้ไขสิ่งกีดขวางทางน้ำ													
4.1 เตรียมความพร้อม ซ่อมแซม ปรับปรุง อาคารชล ศาสตร์ ระบบระบายน้ำ ให้พร้อมใช้งาน	- สำนักชลประทานที่ 15 (ขป.15) (พื้นที่จังหวัด นครศรีธรรมราช) - สำนักชลประทานที่ 16 (ขป.16) - สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 8 สงขลา (ทน.8)												

มาตรการ/กิจกรรมย่อย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
- ตรวจสอบสภาพความมั่นคง และซ่อมแซมอ่างเก็บน้ำ อาคารควบคุมบังคับน้ำ รวมทั้งระบบระบายน้ำ - กรณีอาคารไม่พร้อมใช้งานหรือเสียหายระหว่างฤดูฝน ให้จัดทำแผนซ่อมแซมปรับปรุงและแผนปฏิบัติการสำรองการบริหารจัดการน้ำหลาก	- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)												
4.2 เตรียมความพร้อมซ่อมแซม ปรับปรุง โทรมাত্র ให้พร้อมใช้งาน ตรวจสอบสถานีโทรมาตร ซ่อมแซมให้มีสภาพพร้อมใช้งานได้ตามปกติในช่วงฤดูฝน รวมทั้งสามารถตรวจวัดแสดงผล และเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อให้ทุกหน่วยงานใช้ในการติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา	- ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคใต้ - สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 8 สงขลา (ทน.8) - ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคใต้ฝั่งตะวันออก - สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) (สสน.)												
4.3 ปรับปรุงแก้ไขสิ่งกีดขวางทางน้ำ สำรวจ และจัดทำแผนดำเนินการกำจัดสิ่งกีดขวางทางน้ำที่เกิดจากการก่อสร้างและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการพื้นที่น้ำท่วม/พื้นที่ชะลอน้ำ และการปรับปรุงคูคลองเพื่อเพิ่มพื้นที่รับน้ำ และการระบายน้ำได้อย่างรวดเร็ว	- สำนักงานทางหลวงที่ 18 สงขลา (ทล.18) - สำนักงานทางหลวงที่ 16 นครศรีธรรมราช (ทล.16) - สำนักงานทางหลวงชนบทที่ 12 (สงขลา) - สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 8 สงขลา (ทน.8) - สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 4 (จท.4) - สำนักชลประทานที่ 15 (ขป.15) (พื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช) - สำนักชลประทานที่ 16 (ขป.16) - กองทัพบก (ทบ.) - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) - ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 12 สงขลา และสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (ปภ.12) - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 4 (สทช.4)												
มาตรการที่ 5 เตรียมพร้อม/วางแผนเครื่องจักร เครื่องมือ บุคลากร ประจำพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมและพื้นที่เสี่ยงในช่วงฝนทิ้งช่วง ปรับปรุงวิธีการส่งน้ำในพื้นที่เสี่ยงในช่วง													

มาตรการ/กิจกรรมย่อย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
5.1 เตรียมพร้อม/วางแผนเครื่องจักร เครื่องมือ ประจำพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมและพื้นที่เสี่ยงในช่วงฝนทิ้งช่วง - เตรียมความพร้อมแผนป้องกันบรรเทาสาธารณภัย/แผนเผชิญเหตุในภาวะน้ำท่วมและช่วงฝนทิ้งช่วง - เตรียมความพร้อมด้านบุคลากร เฝ้าระวังสถานการณ์น้ำท่วมและฝนทิ้งช่วง รวมทั้งให้ความช่วยเหลือได้ตลอด 24 ชั่วโมง - เตรียมความพร้อมเครื่องจักรเครื่องมือให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานและเข้าช่วยเหลือได้ทันสถานการณ์ - วางแผนจุดติดตั้งเครื่องผลักดันน้ำในพื้นที่ที่เหมาะสม - ติดตามวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมช่วงฝนทิ้งช่วงด้วยภาพถ่ายดาวเทียม และอากาศยานไร้คนขับ (UAV) กำหนดแนวทางและเงื่อนไขของการแจ้งเตือนตามระดับน้ำและผลกระทบที่เกิดขึ้น	- สำนักชลประทานที่ 15 (ขป.15) (พื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช) - สำนักชลประทานที่ 16 (ขป.16) - สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 8 สงขลา (ทน.8) - สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 12 (สทบ.12) - สำนักงานทางหลวงที่ 18 สงขลา (ทล.18) - สำนักงานทางหลวงที่ 16 นครศรีธรรมราช (ทล.16) - สำนักงานทางหลวงชนบทที่ 12 (สงขลา) - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) - ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 12 สงขลา (ปภ.12) และสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (ปภ.จังหวัด) - กองบัญชาการกองทัพไทย (กบ.ทท.) - กองทัพบก/ กองทัพเรือ/ กองทัพอากาศ (ทบ./ทร./ทอ.) - สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) (สทอภ.)												
5.2 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำและปรับปรุงวิธีการส่งน้ำในพื้นที่เสี่ยงในช่วงฝนทิ้งช่วง - วางแผนการจัดการสรรน้ำให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุน และส่งเสริมให้ทุก ภาคส่วนใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ - ลดการสูญเสียน้ำโดยการปรับปรุงวิธีการส่งน้ำ และซ่อมแซมระบบการส่งน้ำเพื่อเพิ่มศักยภาพการใช้น้ำ ให้ได้ประโยชน์สูงสุด - การปฏิบัติการฝนหลวงในช่วงฝนทิ้งช่วง	- สำนักชลประทานที่ 15 (ขป.15) (พื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช) - สำนักชลประทานที่ 16 (ขป.16) - สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 8 สงขลา (ทน.8) - สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 12 (สทบ.12) - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) - การประปาส่วนภูมิภาคเขต 5 (กปภ.5) - กรมฝนหลวงและการบินเกษตร (ผล.)												
มาตรการที่ 6 ตรวจสอบมั่นคงปลอดภัย คัน ทำนบ พนังกันน้ำ													

มาตรการ/กิจกรรมย่อย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
- ตรวจสอบความมั่นคง แข็งแรง ของคันกันน้ำ ทำนบ และพนังกั้นน้ำ พร้อมทั้งซ่อมแซมและปรับปรุงให้มีสภาพพร้อมใช้งาน - เตรียมแผนเสริมความสูง หรือก่อสร้างคัน ทำนบ พนังกั้นน้ำชั่วคราวหากจำเป็น	- สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด (สยผจ.) - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) - สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 4 (จท.4) - สำนักงานทางหลวงที่ 18 สงขลา (ทล.18) - สำนักงานทางหลวงที่ 16 นครศรีธรรมราช (ทล.16) - สำนักงานทางหลวงชนบทที่ 12 (สงขลา) - สำนักชลประทานที่ 15 (ขป.15) (พื้นที่จังหวัด นครศรีธรรมราช) - สำนักชลประทานที่ 16 (ขป.16) - สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) (สสน.)												
มาตรการที่ 7 เพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำของทางน้ำ													
- จัดทำแผนบูรณาการด้านเครื่องจักรเครื่องมือ/สารชีวภัณฑ์ในการกำจัดวัชพืช ผักตบชวา และขยะในลำน้ำ - ดำเนินการขุดลอกคูคลอง เพื่อเพิ่มพื้นที่หน้าตัดแม่น้ำลำคลอง และเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ - ประชาสัมพันธ์และเชิญชวนประชาชนในชุมชน ช่วยกันจัดเก็บหรือกำจัด วัชพืช ผักตบชวา และขยะในลำน้ำ - มอบหมายคณะกรรมการอำนวยการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาผักตบชวากำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขปัญหาผักตบชวา ในช่วงก่อนฤดูฝนและระหว่างฤดูฝน 2566 ให้แล้วเสร็จภายในเมษายน 2566 - จัดทำ Big Cleaning Day ในพื้นที่ลุ่มน้ำนาร่อง	- กรมโยธาธิการและผังเมือง (ยผ.) - สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 4 (จท. ภาคที่ 4) - สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 8 สงขลา (ทน.8) - กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (สธ.) - สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) - สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) (สทอภ.) - ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 12 สงขลา (ปภ.12) และสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (ปภ.จังหวัด) - สำนักชลประทานที่ 15 (ขป.15) (พื้นที่จังหวัด นครศรีธรรมราช) - สำนักชลประทานที่ 16 (ขป.16)												
มาตรการที่ 8 ชักซ้อมแผนเผชิญเหตุตั้งศูนย์ส่วนหน้าก่อนเกิดภัยและฟื้นฟูสภาพให้กลับสู่สภาพปกติ													
8.1 ชักซ้อมแผนเผชิญเหตุจัดเตรียมพื้นที่อพยพ	- หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 4 (สทช.4)												

มาตรการ/กิจกรรมย่อย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
▪ บูรณาการจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับชาติและระดับพื้นที่ ▪ ชักซ้อมแผนเผชิญเหตุ และจัดเตรียมพื้นที่อพยพ (อย่างน้อยภาคละ 1 พื้นที่)	- ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 12 สงขลา (ปภ.12) และสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (ปภ.จังหวัด) - สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 8 สงขลา (ทน.8) - กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สธ.)												
8.2 ตั้งศูนย์ส่วนหน้าก่อนเกิดภัย ▪ ตั้งศูนย์บัญชาการบริหารจัดการน้ำส่วนหน้าสำหรับเผชิญเหตุเพื่อเตรียมความพร้อมบริหารจัดการสถานการณ์ ▪ บูรณาการการทำงานร่วมกับกลไกการทำงานของแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 4 (สทช.4) - หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย (มท.) - หน่วยงานในสังกัดกระทรวงกลาโหม (กท.) - ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 12 สงขลา (ปภ.12) และสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (ปภ.จังหวัด) - กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สธ.) - สำนักประชาสัมพันธ์เขต 6 สงขลา และสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดในพื้นที่ลุ่มน้ำ - สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) - กองบัญชาการกองทัพไทย (กบ.ทท.) - สำนักชลประทานที่ 15 (ขป.15) (พื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช) - สำนักชลประทานที่ 16 (ขป.16) - สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 8 สงขลา (ทน.8) - กรมอุตุนิยมวิทยา (อต.) - สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) (สสน.)												
8.3 จัดทำแผนการฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพปกติ ▪ บูรณาการการทำงานร่วมกับกลไกการทำงานของแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ	- ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 12 สงขลา (ปภ.12) และสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (ปภ.จังหวัด)												

มาตรการ/กิจกรรมย่อย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
วางแผนกำหนดแนวทางการฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพปกติ													
มาตรการที่ 9 เร่งเก็บกักน้ำในแหล่งน้ำทุกประเภทช่วงปลายฤดูฝน													
- เร่งเก็บน้ำ/สูบน้ำส่วนเกิน ในช่วงปลายฤดูฝนไปเก็บในอ่างเก็บน้ำ/แหล่งน้ำธรรมชาติไว้ใช้ในฤดูแล้ง - บริหารจัดการอ่างเก็บน้ำ/แหล่งน้ำเกณฑ์ปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ (Rule Curve) หรือเต็มศักยภาพเก็บกัก - พัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำขนาดเล็กเพิ่มขึ้น ได้แก่ สระน้ำ หนองน้ำ บ่อน้ำตื้น เป็นต้น	- สำนักชลประทานที่ 15 (ขป.15) (พื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช) - สำนักชลประทานที่ 16 (ขป.16) - สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 8 สงขลา (ทน.8) - ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 12 สงขลา (ปภ.12) และสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (ปภ.จังหวัด) - กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (สอ.) - การประปาส่วนภูมิภาคเขต 5 (กปภ.5) - กรมสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต12 (พด.12) (พด.)												
มาตรการที่ 10 สร้างความเข้มแข็ง เครือข่ายภาคประชาชนในการให้ข้อมูลสถานการณ์													
- อบรมการจัดการความรู้ (Knowledge Management , KM) สร้างองค์ความรู้แก่ปราชญ์ชุมชนและภาคประชาชน - การให้องค์ความรู้ภาคประชาชน ในการติดตามเฝ้าระวัง แจ้งข้อมูลในพื้นที่ - สร้างเครือข่ายภาคประชาชนในพื้นที่ เพื่อแจ้งข้อมูลสถานการณ์ - สร้างช่องทางในการส่งข้อมูล/แจ้งข้อมูลสถานการณ์	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 4 (สทช.4) - กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (สอ.) - สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 8 สงขลา (ทน.8) - ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 12 สงขลา (ปภ.12) และสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (ปภ.จังหวัด) - กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) - ทุกหน่วยงานกรมสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต12 (พด.12) (พด.)												
มาตรการที่ 11 การสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ผ่านคณะกรรมการกลุ่มน้ำ													
สร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ช่วงฤดูฝน ปี 2566 ให้ทุกภาคส่วนได้รับรู้และเข้าใจผ่าน	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 4 (สทช.4) - ทุกหน่วยงาน												

มาตรการ/กิจกรรมย่อย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
คณะกรรมการลุ่มน้ำ คณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำ จังหวัด องค์กรผู้ใช้น้ำ เครือข่ายต่างๆและประชาชน													
มาตรการที่ 12 ติดตามประเมินผลปรับมาตรการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ภัย													
- กำหนดประเมินตัวชี้วัดการดำเนินการ (กระบวนการ ผลผลิต ผลลัพธ์) - ติดตาม วิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์น้ำ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคประชาชน อย่างใกล้ชิด - ติดตามการดำเนินงานและสรุปผล เพื่อปรับ มาตรการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ภัย	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 4 (สทช.4) - ทุกหน่วยงาน												

2.3.2 การดำเนินการรับมือฤดูฝนของแต่ละจังหวัดลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาปี 2565

ในปี 2565 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาได้มีการดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานในแต่ละมาตรการเพื่อรับมือฤดูฝนดังแสดงในตารางที่ 2-14

ตารางที่ 2-14 มาตรการรับมือฤดูฝนของแต่ละจังหวัดลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาปี 2565

พัทลุง (ร้อยละ 30.88 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	สงขลา (ร้อยละ 63.11 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	ยะลา (ร้อยละ 4.04 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองยะลา บ้านนังस्ता ยะหา กาบัง)	ตรัง (ร้อยละ 0.1 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองตรัง ย่านตาขาว ปะเหลียน ห้วยยอด นาโยง)	สตูล (ร้อยละ 0.17 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (ควนโดน ควนกาหลง)
1. คาดการณ์ชี้เป้าพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมและพื้นที่เสี่ยงช่วงฝนทิ้งช่วง				
1.1 ประเมินพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในช่วงเดือนมีนาคม – ธันวาคม 2565 และปรับปรุงข้อมูลทุกเดือน เพื่อส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้เตรียมการบริหารจัดการน้ำในช่วงฤดูฝน				
สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) และกรมอุตุนิยมวิทยา ได้มีการคาดการณ์พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมและฝนน้อยกว่าค่าปกติรายงานทุกต้นเดือน				
สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ รวบรวมและส่งข้อมูลพื้นที่เสี่ยงให้กับหน่วยงานไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องผ่านกลุ่มไลน์คณะกรรมการลุ่มน้ำ คณะอนุกรรมการลุ่มน้ำจังหวัด องค์กรผู้ใช้น้ำ และกลุ่มแจ้งเตือนสาธารณะภัยแต่ละจังหวัด				
กรมทรัพยากรน้ำ ประเมินพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมและปรับปรุงข้อมูลทุกเดือน				
กรมชลประทาน (โครงการชลประทาน พัทลุง) การเฝ้าระวังจุดเสี่ยงประสบภัยจากน้ำหลาก ได้แก่ จุดที่ 1 พื้นที่เขตเทศบาลตำบลควนขนุน ต.ควนขนุน อ.ควนขนุน จุดที่ 2 พื้นที่เทศบาลตำบลแม่ขรี ต.ตะโหมด อ.ตะโหมด จุดที่ 3 พื้นที่บ้านโคกยา ต.เขาชัยสน อ.เขาชัยสน จุดที่ 4 พื้นที่บริเวณขอบทะเลสาบ อ.เมือง	กรมชลประทาน (โครงการชลประทาน สงขลา) การเฝ้าระวังจุดเสี่ยงประสบภัยจากน้ำหลาก ได้แก่ จุดที่ 1 เฝ้าระวังพื้นที่เศรษฐกิจเทศบาลนครหาดใหญ่ จุดที่ 2 เฝ้าระวังพื้นที่ชุมชนริมคลองธรรมชาติ อำเภอหาดใหญ่ จุดที่ 3 เฝ้าระวังพื้นที่บริเวณคาบสมุทรสทิงพระ	กรมชลประทาน (โครงการชลประทาน ยะลา) 1. พื้นที่ลุ่มริมตลิ่งของแม่น้ำปัตตานี 2. พื้นที่ชุมชนริมฝั่งแม่น้ำสายบุรี 3. พื้นที่เทศบาลนครยะลา ต.สะเตง และ ต.ยุโป อ.เมืองยะลา	กรมชลประทาน (โครงการชลประทาน ตรัง) การเฝ้าระวังจุดเสี่ยงประสบภัยจากน้ำหลาก ได้แก่ 1. บริเวณตลาดนาโยง ต.นาโยงเหนือ อ.นาโยง 2. บริเวณวัดท่าจีน ต.ทับเที่ยง อ.เมือง 3. บริเวณตลาดเทศบาลตำบลย่านตาขาว ต.ย่านตาขาว อ.ย่านตาขาว 4. บริเวณสี่แยกท่าปาบ ต.นาโยงใต้ อ.เมือง 5. บริเวณคลองระบายน้ำคลองลำเลียง ต.นาข้าวเสีย อ.นาโยง	กรมชลประทาน (โครงการชลประทาน สตูล) การเฝ้าระวังจุดเสี่ยงประสบภัยจากน้ำหลาก ได้แก่ หมู่ที่ 1,4 ต.ฉลุง อ.เมือง หมู่ที่ 1,2,5,6,7 ต.ควนโดน อ.ควนโดน หมู่ที่ 2 ต.ย่านซื่อ อ.ควนโดน หมู่ที่ 7,8 ต.นิคมพัฒนา อ.มะนัง หมู่ที่ 1,4,5,6,10 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พื้นที่เสี่ยงอุทกภัย ในแผนเผชิญเหตุอุทกภัย วาตภัยและดินถล่ม 2565 รวม 11 อำเภอ ดังนี้ 1) อ. เมือง 13 ตำบล 110 หมู่บ้าน	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พื้นที่เสี่ยงอุทกภัยข้อมูลจากโครงการ Tambon Smart Team โดยกรมการปกครอง ดังนี้	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พื้นที่เสี่ยงอุทกภัยข้อมูลจากโครงการ Tambon Smart Team โดยกรมการปกครอง ดังนี้	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พื้นที่เสี่ยงอุทกภัย ในแผนเผชิญเหตุอุทกภัยจังหวัดตรัง 2565 (เฉพาะอำเภอในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ดังนี้	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พื้นที่เสี่ยงอุทกภัยซ้ำซาก ในแผนเผชิญเหตุอุทกภัย วาตภัยและดินถล่ม 2565 รวม 6 อำเภอ 8 ตำบล ดังนี้

พัทลุง (ร้อยละ 30.88 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	สงขลา (ร้อยละ 63.11 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	ยะลา (ร้อยละ 4.04 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองยะลา บ้านนังสตา ยะหา กาบัง)	ตรัง (ร้อยละ 0.1 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองตรัง ย่านตาขาว ปะเหลียน ห้วยยอด นาโยง)	สตูล (ร้อยละ 0.17 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (ควนโดน ควนกาหลง)
2) อ.ศรีนครินทร์ 3 ตำบล 24 หมู่บ้าน 3) อ.ตะโหมด 3 ตำบล 15 หมู่บ้าน 4) อ.อำเภอสงขลา 5 ตำบล 45 หมู่บ้าน 5) อ.บางแก้ว 3 ตำบล 30 หมู่บ้าน 6) อ.ศรีบรรพต 3 ตำบล 10 หมู่บ้าน 7) อ.ปากพะยูน 7 ตำบล 28 หมู่บ้าน 8) อ.เขาชัยสน 5 ตำบล 36 หมู่บ้าน 9) อ.ควนขนุน 12 ตำบล 51 หมู่บ้าน 10) อ.ป่าพะยอม 4 ตำบล 27 หมู่บ้าน 11) อ.ป่าบอน 5 ตำบล 36 หมู่บ้าน	1) พื้นที่เสี่ยงสูงมาก 13 อำเภอ 48 ตำบล 180 หมู่บ้าน 2) พื้นที่เสี่ยงสูง 12 อำเภอ 54 ตำบล 205 หมู่บ้าน 3) พื้นที่เสี่ยงปานกลาง 15 อำเภอ 85 ตำบล 322 หมู่บ้าน 4) พื้นที่เสี่ยงต่ำ 11 อำเภอ 42 ตำบล 212 หมู่บ้าน 5) พื้นที่เสี่ยงต่ำมาก 11 อำเภอ 44 ตำบล 318 หมู่บ้าน	1) พื้นที่เสี่ยงสูงมาก 4 อำเภอ 22 ตำบล 66 หมู่บ้าน 2) พื้นที่เสี่ยงสูง 8 อำเภอ 34 ตำบล 78 หมู่บ้าน 3) พื้นที่เสี่ยงปานกลาง 7 อำเภอ 40 ตำบล 140 หมู่บ้าน 4) พื้นที่เสี่ยงต่ำ 7 อำเภอ 21 ตำบล 49 หมู่บ้าน 5) พื้นที่เสี่ยงต่ำมาก 8 อำเภอ 23 ตำบล 116 หมู่บ้าน	1) พื้นที่เสี่ยงสูง 3 อำเภอ 10 ตำบล 23 หมู่บ้าน 1 ชุมชน 2) พื้นที่เสี่ยงปานกลาง 5 อำเภอ 25 ตำบล 54 หมู่บ้าน 3 ชุมชน 3) พื้นที่เสี่ยงต่ำ 5 อำเภอ 42 ตำบล 149 หมู่บ้าน 4 ชุมชน	1. อ.ควนโดน ต.ย่านซื่อ บริเวณหน้าโลตัส เส้นทางค่ายรวมมิตร-ย่านซื่อ 2. อ.เมือง ต.ฉลุง บริเวณตลาดนัด เส้นทางย่านซื่อ-ตำมะลัง 3. อ.เมือง ต.เกาะสาหร่าย บริเวณเกาะหลีเป๊ะ 4. อ.ละงู ต.กำแพง บริเวณหน้าโลตัส เส้นทางละงู-สามแยก 5. อ.มะนัง ต.ปาล์มพัฒนา บ้านศาลเจ้า/แยกทางหลวงชนบท สด 5041-บ้านศาลเจ้า 6. อ.ท่าแพ ต.แป-ระ บ้านสวนเทศ เส้นทางทุ่งตำเสา-สวนเทศ 7. อ.ควนกาหลง ต.ควนการหลง เส้นทางทุ่งตำเสา-สวนเทศ 8. อ.ควนกาหลง ต.อุไจเรญ บ้านผิง 1 เส้นทางนิคมควนกาหลง-นาโต๊ะกู๋น
1.2 ประเมินพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำจากภาวะฝน น้อยกว่าค่าปกติ และฝนทิ้งช่วง ในช่วงเดือนมิถุนายน – กรกฎาคม 2565 เพื่อให้หน่วยงานนำไปกำหนดแผนปฏิบัติเพื่อเตรียมดำเนินในเชิงป้องกันล่วงหน้า ในพื้นที่เสี่ยง				
กรมทรัพยากรน้ำ จากข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งด้านต่างๆ (อุปโภค-บริโภค การเกษตร-นาข้าวรอบที่ 2 การเกษตร-พืชต่อเนื่องและไม้ผล และพื้นที่เฝ้าระวังคุณภาพน้ำ) ช่วง พ.ย. 2565- เม.ย. 2566 พบว่า ในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาไม่พบพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง				
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งจังหวัดพัทลุง ใน แผนเผชิญเหตุภัยแล้งจังหวัดพัทลุง ปี 2566	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งปี 2566 ใน แผนเผชิญเหตุภัยแล้งจังหวัดสงขลา ปี 2566 1) พื้นที่เสี่ยงสูงมาก 5 อำเภอ 9	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พื้นที่คาดการณ์เสี่ยงขาดแคลนน้ำ (ระดับความเสี่ยง สะสม 3 ปี (2563-2565) 1) อ.เมืองยะลา 10 ตำบล 50 หมู่บ้าน	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งปี 2566 (เฉพาะอำเภอในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา) ใน แผนเผชิญเหตุภัยแล้งจังหวัดตรัง ปี 2566	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พื้นที่ประสบภัยแล้งข้าชาก ใน ใน แผนเผชิญเหตุภัยแล้งจังหวัดสตูล ปี 2566 ได้แก่

พัทลุง (ร้อยละ 30.88 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	สงขลา (ร้อยละ 63.11 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	ยะลา (ร้อยละ 4.04 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองยะลา บันนังสตา ยะหา กาบัง)	ตรัง (ร้อยละ 0.1 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองตรัง ย่านตาขาว ปะเหลียน ห้วยยอด นาโยง)	สตูล (ร้อยละ 0.17 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (ควนโดน ควนกาหลง)
รวมทั้งสิ้น 11 อำเภอ 1 เทศบาล 12 ชุมชน 62 ตำบล 371 หมู่บ้าน	2) พื้นที่เสี่ยงปานกลาง 8 อำเภอ 94 ตำบล 3) พื้นที่เฝ้าระวัง 10 อำเภอ 150 ตำบล	2) ยะหา 5 ตำบล 27 หมู่บ้าน 3) อ.รามัน 13 ตำบล 69 หมู่บ้าน 4) อ.กรงปินัง 4 ตำบล 23 หมู่บ้าน 5) อ.ธารโต 2 ตำบล 14 หมู่บ้าน 6) อ.บันนังสตา 3 ตำบล 29 หมู่บ้าน 7) อ.เบตง 1 ตำบล 8 หมู่บ้าน 8) อ.กาบัง 2 ตำบล 19 หมู่บ้าน	1) อ.เมืองตรัง 15 ตำบล 54 หมู่บ้าน 2) อ.ย่านตาขาว 3 ตำบล 22 หมู่บ้าน 3) อ.ปะเหลียน 10 ตำบล 22 หมู่บ้าน 4) อ.ห้วยยอด 14 ตำบล 52 หมู่บ้าน 5) อ.นาโยง 6 ตำบล 32 หมู่บ้าน	1. อ.เมืองสตูล ได้แก่ ต.ปยู หมู่ที่ 1, 2, 3 ต.เกาะสาหร่าย หมู่ที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 2. อ.ละงู ได้แก่ ต.ปากน้ำ หมู่ที่ 3 ต.แหลมสน หมู่ที่ 2, 3, 4, 5, 6 3. 3. อ.ทุ่งหว้า ได้แก่ ต.ทุ่งบุหลัง หมู่ที่ 1, 2, 3, 4, 5 ต.นาทอน หมู่ที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ต.ขอนคลาน หมู่ที่ 1, 2, 3, 4 4. 4. อ.มะนัง ได้แก่ ต.นิคมพัฒนา หมู่ที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 5. 5. อ.ควนกาหลง ได้แก่ ต.อุไจเรญ หมู่ที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
2. การบริหารจัดการน้ำพื้นที่ลุ่มต่ำเพื่อรองรับน้ำหลาก จากโครงการแผนหลักการจัดทำฝังน้ำ ได้กำหนดนิยาม ขอบเขต วัตถุประสงค์ และข้อเสนอแนะการใช้ที่ดินในกรณีเกิดน้ำท่วมใน “พื้นที่ลุ่มต่ำ” หมายถึง พื้นที่ที่มีการบริหารจัดการน้ำให้เพาะปลูกก่อนหรือหลังฤดูน้ำหลากปกติ โดยในช่วงน้ำหลาก พื้นที่ส่วนนี้จะถูกน้ำท่วม และพื้นที่ลุ่มต่ำตามที่หน่วยราชการกำหนด อย่างไรก็ตาม <u>ในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ยังไม่มีการบริหารจัดการน้ำในรูปแบบดังกล่าว</u>				
3. ทบทวน ปรับปรุงเกณฑ์บริหารจัดการน้ำในแหล่งน้ำ/เขื่อนระบายน้ำและจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำเชิงบูรณาการ				
3.1 ทบทวน ปรับปรุงหลักเกณฑ์และมาตรฐาน การบริหารจัดการน้ำ สำหรับใช้เป็นมาตรฐานเดียวกัน				
กรมชลประทาน (ขป.16) กำหนดทบทวนเกณฑ์เก็บกักน้ำในอ่างเก็บน้ำและระดับน้ำในคลองปาดอน คลองหัวช้าง และคลองป่าพะยอม	กรมชลประทาน (ขป.16) กำหนดทบทวนเกณฑ์เก็บกักน้ำในอ่างเก็บน้ำและระดับน้ำในคลองสะเดาคลองจำไทร และคลองหลา	การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เตรียมความพร้อมในการรับฤดูฝนของภาคใต้ตอนล่างโดยมีเป้าหมายระดับน้ำอยู่ที่ Lower rule curve หรือประมาณ 700 ล้าน ลบ.ม.	กรมชลประทาน (ขป.16) กำหนดทบทวนเกณฑ์เก็บกักน้ำในอ่างเก็บน้ำและระดับน้ำในคลองท่าจิ้ว บ้านพรุเตย และคลองทรายขาว	
3.2 ติดตามสถานการณ์น้ำในแหล่งน้ำขนาดใหญ่ – กลาง เพื่อเฝ้าระวังและควบคุมการบริหารจัดการน้ำ ให้เป็นไปตามเกณฑ์ปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำหรือเกณฑ์ควบคุม				

พัทลุง (ร้อยละ 30.88 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	สงขลา (ร้อยละ 63.11 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	ยะลา (ร้อยละ 4.04 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองยะลา บ้านงस्ता ยะหา กาบัง)	ตรัง (ร้อยละ 0.1 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองตรัง ย่านตาขาว ปะเหลียน ห้วยยอด นาโยง)	สตูล (ร้อยละ 0.17 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (ควนโดน ควนกาหลง)
กรมชลประทาน (ขป.16) ติดตามสถานการณ์น้ำในแหล่งน้ำควบคุม อาคารชลประทานในพื้นที่เพื่อพร่องน้ำใน พื้นที่เสี่ยงอุทกภัย/เฝ้าระวัง	กรมชลประทาน (ขป.16) ติดตามสถานการณ์น้ำในแหล่งน้ำควบคุม อาคารชลประทานในพื้นที่เพื่อพร่องน้ำใน พื้นที่เสี่ยงอุทกภัย/เฝ้าระวัง	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดตั้งคณะทำงานติดตามสถานการณ์ ประกอบด้วย ปลัดจังหวัด(หัวหน้า คณะทำงาน) ท้องถิ่นจังหวัดยะลา หัวหน้า กองไฟฟ้าเชื่อมบางกลาง ผอ.โครงการ ชลประทานยะลา ผอ.โครงการส่งน้ำและ บำรุงรักษาปัตตานี ผอ.ส่วนประสานและ บริหารจัดการลุ่มน้ำปัตตานี สำนักงาน ทรัพยากรน้ำที่ 8 หน.ศูนย์สำรวจอุทก วิทยาที่ 14 (ยะลา) ผอ.สถานี อุตุนิยมวิทยายะลา รองนายก อบจ ยะลา หัวหน้า สนง.ปภ.ยะลาเป็นเลขานุการ มี หน้าที่ติดตามสภาพอากาศ สถานการณ์ น้ำท่า ทำการวิเคราะห์ ประเมิน สถานการณ์	กรมชลประทาน (ขป.16) ติดตามสถานการณ์น้ำในแหล่งน้ำควบคุม อาคารชลประทานในพื้นที่เพื่อพร่องน้ำใน พื้นที่เสี่ยงอุทกภัย/เฝ้าระวัง	
4. เตรียมความพร้อม ซ่อมแซม ปรับปรุง อาคารชลศาสตร์ ระบบระบายน้ำ ไทรมাত্র ให้พร้อมใช้งาน และปรับปรุงแก้ไขสิ่งกีดขวางทางน้ำ				
4.1 เตรียมความพร้อม ซ่อมแซม ปรับปรุง อาคารชลศาสตร์ ระบบระบายน้ำ ให้พร้อมใช้งาน - ตรวจสอบสภาพความมั่นคง และซ่อมแซมอ่างเก็บน้ำ อาคารควบคุมบังคับน้ำ รวมทั้งระบบระบายน้ำ - กรณีอาคารไม่พร้อมใช้งานหรือเสียหายระหว่างฤดูฝน ให้จัดทำแผนซ่อมแซมปรับปรุงและแผนปฏิบัติการบำรุงการบริหารจัดการน้ำหลาก				
กรมชลประทาน จากรายงานการเตรียมความพร้อมรับมือ อุทกภัย (รายจังหวัด) 2565 ดำเนินการ - อาคารชลประทาน จำนวน 13 แห่ง อยู่ ในความรับผิดชอบของโครงการ ชลประทานพัทลุง ตรวจสอบแล้วมีความ พร้อมใช้งาน 13 แห่ง - ติดตั้งเครื่องสูบน้ำพื้นที่ที่เคยเกิดน้ำท่วม ประจำทุกปี โดยกำหนดจุดที่ตั้ง 21 แห่ง	กรมชลประทาน จากรายงานการเตรียมความพร้อมรับมือ อุทกภัย (รายจังหวัด) 2565 ดำเนินการ - ตรวจสอบอาคารชลประทาน จำนวน 30 แห่ง อยู่ในความรับผิดชอบของ โครงการชลประทานสงขลา 20 แห่ง และ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาธารโน- กระแสนันธุ์ 10 แห่ง ตรวจสอบแล้วมี ความพร้อมใช้งาน 21 แห่ง และอาคาร	กรมชลประทาน ตรวจสอบแล้วอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ตรวจสอบสภาพความมั่นคงแข็งแรงของ อาคารรับน้ำและอุโมงค์ส่งน้ำทุกเดือนโดย เจ้าหน้าที่ เชื้อนและตรวจสอบโดย คณะกรรมการประเมินความปลอดภัย ของเชื้อน (กปช.)ตรวจสอบความมั่นคง	กรมชลประทาน จากรายงานการเตรียมความพร้อมรับมือ อุทกภัย (รายจังหวัด) 2565 ดำเนินการ - อาคารชลประทาน จำนวน 4 แห่ง อยู่ ในความรับผิดชอบของโครงการ ชลประทานตรัง ตรวจสอบแล้วมีความ พร้อมใช้งาน 4 แห่ง	กรมชลประทาน จากรายงานการเตรียมความพร้อมรับมือ อุทกภัย (รายจังหวัด) 2565 ดำเนินการ - อาคารชลประทาน จำนวน 7 แห่ง อยู่ ในความรับผิดชอบของโครงการ ชลประทานสตูล ตรวจสอบแล้วมีความ พร้อมใช้งาน 7 แห่ง - ติดตั้งเครื่องสูบน้ำพื้นที่ที่เคยเกิดน้ำท่วม ประจำทุกปี จำนวน 4 จุด ได้แก่ เกาะหลี

พัทลุง (ร้อยละ 30.88 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	สงขลา (ร้อยละ 63.11 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	ยะลา (ร้อยละ 4.04 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองยะลา บ้านงस्ता ยะหา กาบัง)	ตรัง (ร้อยละ 0.1 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองตรัง ย่านตาขาว ปะเหลียน ห้วยยอด นาโยง)	สตูล (ร้อยละ 0.17 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (ควนโดน ควนกาหลง)
อยู่ในพื้นที่โครงการชลประทานพัทลุง 13 จุด โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาท่าเขียด 8 จุด	ชลประทานที่ยังใช้งานได้ แต่ต้องซ่อมแซม/ปรับปรุง 9 แห่ง - ติดตั้งเครื่องสูบน้ำพื้นที่ที่เคยเกิดน้ำท่วมประจำปี โดยกำหนดจุดติดตั้ง 77 แห่ง อยู่ในพื้นที่โครงการชลประทานสงขลา 29 จุด โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาระโนด-กระแสนธุ์ 43 จุด	แข็งแรงและระบบควบคุมของอาคารระบายน้ำล้นทุกปีก่อนฤดูน้ำหลากและตรวจสอบโดย กปช. ทุก 2 ปี - ตรวจสอบสภาพความมั่นคง และซ่อมแซมอ่างเก็บน้ำ อาคารควบคุมบังคับน้ำ รวมทั้งระบบระบายน้ำ - ตรวจสอบสถานีโทรมาตร ซ่อมแซม ให้มีสภาพพร้อมใช้งานได้ตามปกติในช่วงฤดูฝน รวมทั้งสามารถตรวจวัดแสดงผล และเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อให้ทุกหน่วยงานใช้ในการติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลา	- ติดตั้งเครื่องสูบน้ำพื้นที่ที่เคยเกิดน้ำท่วมประจำปี จุดละ 1 เครื่องจำนวน 9 จุด ได้แก่ 1. วัดท่าจีน ต.ทับเที่ยง อ.เมือง 2. ทรบ.คลองต๋อยไท ต.นาท่อมใต้ อ.เมือง 3. ทรบ.คลองหลาน้ำ ต.นาท่อมใต้ อ.เมือง 4. รร.สภาราชนิ 2 ต.บางรัก อ.เมือง 5. รร.จุฬารณย์ราชวิทยาลัย ต.บางรัก อ.เมือง 6. ทรบ.ห้วยน้ำใส ต.นาท่อมเหนือ อ.เมือง 7. ปตร.คลองหินขาว ต.บ้านนา อ.ปะเหลียน 8. คลองระบายน้ำคลองลำเลียง ต.นาข้าวเสีย อ.นาโยง 9. คลองนางน้อย ต.โคกหล่อ อ.เมือง	เป๊ะ แยก ถ.ละงู-ทุ่งหว้า ห้วยงาน ปตร. บาโรย และบริเวณหลังแขวง
4.2 ตรวจสอบสถานีโทรมาตร ซ่อมแซมให้มีสภาพ พร้อมใช้งานได้ตามปกติในช่วงฤดูฝน รวมทั้งสามารถตรวจวัดแสดงผล และเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อให้ทุกหน่วยงานใช้ในการติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลา				
กรมชลประทาน (ขป.16) ตรวจสอบสถานีโทรมาตร ในความรับผิดชอบให้มีสถานะปกติและพร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา	กรมชลประทาน (ขป.16) ตรวจสอบสถานีโทรมาตร ในความรับผิดชอบให้มีสถานะปกติและพร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา	กรมชลประทาน ตรวจสอบสถานีโทรมาตร ในความรับผิดชอบให้มีสถานะปกติและพร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ตรวจสอบสถานีโทรมาตรจำนวน 10 สถานี	กรมชลประทาน (ขป.16) ตรวจสอบสถานีโทรมาตร ในความรับผิดชอบให้มีสถานะปกติและพร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา	กรมชลประทาน ตรวจสอบสถานีโทรมาตร ในความรับผิดชอบให้มีสถานะปกติและพร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา

พัทลุง (ร้อยละ 30.88 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	สงขลา (ร้อยละ 63.11 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	ยะลา (ร้อยละ 4.04 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองยะลา บันนังสตา ยะหา กาบัง)	ตรัง (ร้อยละ 0.1 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองตรัง ย่านตาขาว ปะเหลียน ห้วยยอด นาโยง)	สตูล (ร้อยละ 0.17 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (ควนโดน ควนกาหลง)
		กรมทรัพยากรน้ำ ตรวจสอบบำรุงรักษาสถานีเตือนภัย ล่วงหน้าน้ำท่วม ดินถล่ม (Early Warning) จำนวน 23 สถานี ให้มีสภาพพร้อมใช้งาน ได้ตามปกติ		
4.3 ปรับปรุงแก้ไขสิ่งกีดขวางทางน้ำ - สำรวจ และจัดทำแผนดำเนินการกำจัดสิ่งกีดขวางทางน้ำที่เกิดจากการก่อสร้างและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการพื้นที่น้ำท่วม/พื้นที่ชะลอน้ำ และการปรับปรุงคูคลอง เพื่อเพิ่มพื้นที่รับน้ำ และการระบายน้ำได้อย่างรวดเร็ว - ทบทวน/ตรวจสอบ สิ่งกีดขวางการไหลของน้ำในระบบทางน้ำจากการศึกษาการจัดทำผังน้ำ เพื่อจัดทำแผนปรับปรุง แก้ไข				
กรมชลประทาน (ขป.16) - สำรวจ และจัดทำแผนดำเนินการกำจัด สิ่งกีดขวางทางน้ำที่เกิดจากการก่อสร้าง และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การ จัดการพื้นที่น้ำท่วม/พื้นที่ชะลอน้ำ และ การปรับปรุงคูคลอง เพื่อเพิ่มพื้นที่รับน้ำ และระบายน้ำได้อย่างสะดวกรวดเร็ว - ดำเนินการกำจัดวัชพืช ขุดลอกตะกอน และตรวจสอบสิ่งกีดขวางทางน้ำ	กรมชลประทาน (ขป.16) - สำรวจ และจัดทำแผนดำเนินการกำจัด สิ่งกีดขวางทางน้ำที่เกิดจากการก่อสร้าง และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การ จัดการพื้นที่น้ำท่วม/พื้นที่ชะลอน้ำ และ การปรับปรุงคูคลอง เพื่อเพิ่มพื้นที่รับน้ำ และระบายน้ำได้อย่างสะดวกรวดเร็ว - ดำเนินการกำจัดวัชพืช ขุดลอกตะกอน และตรวจสอบสิ่งกีดขวางทางน้ำ	กรมชลประทาน - สำรวจ และจัดทำแผนดำเนินการกำจัด สิ่งกีดขวางทางน้ำที่เกิดจากการก่อสร้าง และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การ จัดการพื้นที่น้ำท่วม/พื้นที่ชะลอน้ำ และ การปรับปรุงคูคลอง เพื่อเพิ่มพื้นที่รับน้ำ และระบายน้ำได้อย่าง สะดวกรวดเร็ว - ทบทวน/ตรวจสอบ สิ่งกีดขวาง การไหลของน้ำในระบบทางน้ำจาก การศึกษาการจัดทำผังน้ำ เพื่อจัดทำแผน ปรับปรุง แก้ไข ต่อไป กรมทางหลวง ก่อสร้างระบายน้ำด้านข้างบน Side ditch lining type 3	กรมชลประทาน (ขป.16) - สำรวจ และจัดทำแผนดำเนินการกำจัด สิ่งกีดขวางทางน้ำที่เกิดจากการก่อสร้าง และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การ จัดการพื้นที่น้ำท่วม/พื้นที่ชะลอน้ำ และ การปรับปรุงคูคลอง เพื่อเพิ่มพื้นที่รับน้ำ และระบายน้ำได้อย่างสะดวกรวดเร็ว - ดำเนินการกำจัดวัชพืช ขุดลอกตะกอน และตรวจสอบสิ่งกีดขวางทางน้ำ	กรมชลประทาน จากรายงานการเตรียมความพร้อมรับมือ อุทกภัย (รายจังหวัด) 2565 ดำเนินการ พบว่า โครงการชลประทานสตูล ไม่มี ปัญหาด้านวัชพืชกีดขวางทางน้ำ

พัทลุง (ร้อยละ 30.88 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	สงขลา (ร้อยละ 63.11 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	ยะลา (ร้อยละ 4.04 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองยะลา บ้านงस्ता ยะหา กาบัง)	ตรัง (ร้อยละ 0.1 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองตรัง ย่านตาขาว ปะเหลียน ห้วยยอด นาโยง)	สตูล (ร้อยละ 0.17 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (ควนโดน ควนกาหลง)
		การประปาส่วนภูมิภาค - นำรถแบคโฮมาขุดลอกในคลองเบตง บริเวณของจุดสูบน้ำดิบของสถานีเบตง และสถานีผลิตน้ำมกคลเอาตะกอนทราย และเศษหินออก เพื่อไม่ให้กระทบต่อการผลิตน้ำประปา ทำการขุดลอกปีละ 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 เมื่อ 25 พ.ค.2565และครั้งที่ 2 เมื่อ 9 ก.ย.2565 - นำรถแมคโฮว์ มาขุดลอกในคลองเบตง บริเวณจุดสูบน้ำดิบของสถานีผลิตน้ำเบตง และสถานีผลิตน้ำมกคลเอาตะกอนทราย และเศษหินออก เพื่อไม่ให้กระทบต่อการผลิตน้ำประปา ซึ่งทำการขุดลอกปีละ 2 ครั้ง 1) ครั้งที่ 1 ได้ทำการขุดลอกเสร็จแล้ว เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2565 2) ครั้งที่ 2 ได้ทำการขุดลอกเสร็จแล้ว เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2565		
5.เตรียมพร้อม/วางแผนเครื่องจักร เครื่องมือ บุคลากร ประจำพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมและพื้นที่เสี่ยงในช่วงฝนทิ้งช่วง ปรับปรุงวิธีการส่งน้ำในพื้นที่เสี่ยงในช่วงฝนทิ้งช่วง				
5.1 เตรียมพร้อม/วางแผนเครื่องจักร เครื่องมือ ประจำพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมและพื้นที่เสี่ยงในช่วงฝนทิ้งช่วง - เตรียมความพร้อมแผนป้องกันบรรเทาสาธารณภัย/แผนเผชิญเหตุในภาวะน้ำท่วมและช่วงฝนทิ้งช่วง - เตรียมความพร้อมด้านบุคลากร เฝ้าระวังสถานการณ์น้ำท่วมและฝนทิ้งช่วง รวมทั้งให้ความช่วยเหลือได้ตลอด 24 ชั่วโมง - เตรียมความพร้อมเครื่องจักรเครื่องมือให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานและเข้าช่วยเหลือได้ทันสถานการณ์ - วางแผนจุดติดตั้งเครื่องผลักดันน้ำในพื้นที่ที่เหมาะสม - ติดตามวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมช่วงฝนทิ้งช่วง ด้วยภาพถ่ายดาวเทียม และอากาศยานไร้คนขับ (UAV) กำหนดแนวทางและเงื่อนไขของการแจ้งเตือนตามระดับน้ำและผลกระทบที่เกิดขึ้น				
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานระดับท้องถิ่นมีการเตรียมการทั้งในส่วนของแผนป้องกัน บุคลากร (อปพร. และอาสาสมัคร) และเครื่องมือ เครื่องจักรเพื่อรับมือเมื่อเกิดสาธารณภัยเจ้าหน้าที่ที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ทันที และสามารถให้ความช่วยเหลือได้ตลอด 24 ชั่วโมง/ แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย และดินโคลนถล่มประจำปี 2565				

พัทลุง (ร้อยละ 30.88 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	สงขลา (ร้อยละ 63.11 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	ยะลา (ร้อยละ 4.04 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองยะลา บ้านงสตา ยะหา กาบัง)	ตรัง (ร้อยละ 0.1 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองตรัง ย่านตาขาว ปะเหลียน ห้วยยอด นาโยง)	สตูล (ร้อยละ 0.17 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (ควนโดน ควนกาหลง)
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุอุทกภัย วาตภัย และดินถล่ม จังหวัดพัทลุง ปี 2565 ประกาศเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2565 - มีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดพัทลุง (อุทกภัย วาตภัย และดินถล่ม) ประจำปี 2565 ณ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดพัทลุง ชั้น 2 ศาลากลางจังหวัดพัทลุง (หลังเก่า) เป็นการบูรณาการหน่วยงานจากทุกภาคส่วนเพื่อเตรียมรับมืออุทกภัย วาตภัย และดินถล่มที่จะเกิดขึ้น (คำสั่งที่ 1021/2565 ลง 24 มิถุนายน 2565) - มีการแต่งตั้งคณะทำงานเฝ้าระวังและติดตามเหตุการณ์อุทกภัย ประจำปี 2565 โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้า (คำสั่งที่ 1022/2565 ลง 24 มิถุนายน 2565) - มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเครื่องจักรกล/เครื่องมืออุปกรณ์ในแต่ละประเภท (35 หน่วยงาน) ทั้งจังหวัด จำนวน 681 คน ได้แก่ 1) เครื่องจักรกลปฏิบัติการ 118 คน 2) เครื่องจักรกลอำนวยการ 62 คน 3) เครื่องจักรกลสนับสนุน 43 คน 4) ด้านไฟฟ้าและส่องสว่าง 31 คน 5) ด้านอุปโภค-บริโภค 74 คน	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุอุทกภัย และดินถล่มจังหวัดสงขลา ปี2565 - มีการแบ่งพื้นที่ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจังหวัดสงขลา พร้อมเจ้าหน้าที่ประสานงานให้ความช่วยเหลือ กรมชลประทาน จากรายงานการเตรียมความพร้อมรับมืออุทกภัย (รายจังหวัด) 2565 ดำเนินการ - ติดตั้งเครื่องสูบน้ำพื้นที่ที่เคยเกิดน้ำท่วมประจำปี โดยกำหนดจุดที่ตั้ง 77 แห่ง อยู่ในพื้นที่โครงการชลประทานสงขลา 29 จุด โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาระโนด-กระแสดินธุ์ 43 จุด - มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบเฝ้าระวังจุดเสี่ยงอุทกภัยจังหวัด - มีคำสั่งให้ตั้งศูนย์ปฏิบัติการน้ำอัจฉริยะ และเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุอุทกภัย จังหวัดยะลา ประจำปี 2565 ประกาศเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2565 - จัดตั้งศูนย์เฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์อุทกภัย ณ ห้องประชุมพิบูลอาคาร 3 ชั้น 3 ศาลากลางจังหวัดยะลา เป็นการบูรณาการหน่วยงานจากทุกภาคส่วนเพื่อเตรียมรับมืออุทกภัย วาตภัย และดินถล่มที่จะเกิดขึ้น (คำสั่งที่ 1809/2565 ลง 19 พฤษภาคม 2565) - มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเครื่องจักรกล/เครื่องมืออุปกรณ์ในแต่ละประเภท (23 หน่วยงาน) ทั้งจังหวัด - ศูนย์ ปก เขต 12 สงขลาเตรียมพื้นที่ในจังหวัดยะลา ดังนี้ 1) รถเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยพร้อมอุปกรณ์ จำนวน 2 คัน 2) รถประกอบอาหารพร้อมอุปกรณ์ จำนวน 1 คัน 3) เรือท้องแบนพร้อมเครื่องยนต์เรือ จำนวน 5 ลำ 4) เรือ maxliner จำนวน 10 ลำ 5)เรือไฟเบอร์จำนวน 20 ลำ 6) เครื่องสูบน้ำขนาด 14 นิ้วจำนวน 2 เครื่อง 7) บ้านน็อคดาวน์จำนวน 2 หลัง	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - มีการแต่งตั้งคณะทำงานวิเคราะห์ประเมินสถานการณ์น้ำและการประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนภัย จากอุทกภัย วาตภัย น้ำป่าไหลหลาก และดินถล่ม จังหวัดตรัง ประจำปี 2565 โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้า ลง 28 กรกฎาคม 2565) - มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเครื่องจักรกล/เครื่องมืออุปกรณ์ในแต่ละประเภท (129 หน่วยงาน) ทั้งจังหวัด จำนวน 2,308 คน ได้แก่ 1) เครื่องจักรกลปฏิบัติการ 172 คน 2) เครื่องจักรกลอำนวยการ 812 คน 3) เครื่องจักรกลสนับสนุน 100 คน 4) ด้านไฟฟ้าและส่องสว่าง 3 คน 5) ด้านอุปโภค-บริโภค 172 คน 6) ด้านคมนาคม 126 คน 7) ด้านสื่อประชาสัมพันธ์ 3 คน 8) อื่นๆ 20 คน - มีเครื่องจักรกล/เครื่องมืออุปกรณ์ในแต่ละประเภท (129 หน่วยงาน) ทั้งจังหวัด ได้แก่ 1) เครื่องจักรกลปฏิบัติการ 86 รายการ 2) เครื่องจักรกลอำนวยการ 406 รายการ 3) เครื่องจักรกลสนับสนุน 50 รายการ	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุอุทกภัย จังหวัดสตูล ประจำปี 2565 ประกาศเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2565 กรมชลประทาน จากรายงานการเตรียมความพร้อมรับมืออุทกภัย (รายจังหวัด) 2565 ดำเนินการ - มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบเฝ้าระวังจุดเสี่ยงอุทกภัยจังหวัด - ติดตั้งเครื่องสูบน้ำพื้นที่ที่เคยเกิดน้ำท่วมประจำปี จำนวน 4 จุด ได้แก่ เกาะหลีเป๊ะ แยก ถ.ละงู-ทุ่งหว้า หัวงาน ปตร. บาโรย และบริเวณหลังแขวง

พัทลุง (ร้อยละ 30.88 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	สงขลา (ร้อยละ 63.11 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	ยะลา (ร้อยละ 4.04 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองยะลา บ้านงัสตา ยะหา กาบัง)	ตรัง (ร้อยละ 0.1 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองตรัง ย่านตาขาว ปะเหลียน ห้วยยอด นาโยง)	สตูล (ร้อยละ 0.17 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (ควนโดน ควนกาหลง)
6) ด้านคมนาคม 52 คน 7) ด้านสื่อประชาสัมพันธ์ 145 คน 8) อื่นๆ 156 คน - มีเครื่องจักรกล/เครื่องมืออุปกรณ์ในแต่ละประเภท (35 หน่วยงาน) ทั้งจังหวัด ได้แก่ 1) เครื่องจักรกลปฏิบัติการ 120 รายการ 2) เครื่องจักรกลอำนวยการ 65 รายการ 3) เครื่องจักรกลสนับสนุน 72 รายการ 4) ด้านไฟฟ้าและส่องสว่าง 4 รายการ 5) ด้านอุบโภค-บริโภค 42 รายการ 6) ด้านคมนาคม 88 รายการ 7) ด้านสื่อประชาสัมพันธ์ 133 รายการ 8) อื่นๆ 148 รายการ กรมชลประทาน จากรายงานการเตรียมความพร้อมรับมืออุทกภัย (รายจังหวัด) 2565 ดำเนินการ - มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบเฝ้าระวังจุดเสี่ยงอุทกภัยจังหวัด - ติดตั้งเครื่องสูบน้ำพื้นที่ที่เคยเกิดน้ำท่วมประจำปี โดยกำหนดจุดที่ตั้ง 21 แห่ง อยู่ในพื้นที่โครงการชลประทานพัทลุง 13 จุด โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาท่าชีเขต 8 จุด		8) เต้นท์สำหรับผู้อพยพจำนวน 4 หลัง - ตั้งแผนการขอใช้เครื่องสูบน้ำเคลื่อนที่เพื่อช่วยเหลือบรรเทาอุทกภัย กรมชลประทาน - แต่งตั้งคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ปฏิบัติการน้ำอัจฉริยะจังหวัดยะลา - มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบเฝ้าระวังจุดเสี่ยงอุทกภัยจังหวัด การประสานส่วนภูมิภาค - ระบบน้ำดิบ เตรียมขับเมิร์สไว้ดูดตะกอนโคลน ออกจากหัวฟุตวาล์วบริเวณรางรับน้ำดิบในกรณีที่ตะกอนโคลนมาทับถมหัวฟุตวาล์ว - ระบบผลิต-สำรองน้ำมันเชื้อเพลิงให้เพียงพอและตรวจสอบเครื่องปั่นไฟ (Generator) เครื่องยนต์ พร้อมทั้งทดลองเดินเครื่องให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานกรณีไฟฟ้าดับเป็นเวลานาน กรมทรัพยากรน้ำ - ตรวจสอบบำรุงรักษา และเตรียมความพร้อมเครื่องมือ เครื่องจักร ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน	4) ด้านไฟฟ้าและส่องสว่าง 1 รายการ 5) ด้านอุบโภค-บริโภค 86 รายการ 6) ด้านคมนาคม 63 รายการ 7) ด้านสื่อประชาสัมพันธ์ 1 รายการ 8) อื่นๆ 10 รายการ กรมชลประทาน จากรายงานการเตรียมความพร้อมรับมืออุทกภัย (รายจังหวัด) 2565 ดำเนินการ - ติดตั้งเครื่องสูบน้ำพื้นที่ที่เคยเกิดน้ำท่วมประจำปี จุดละ 1 เครื่องจำนวน 9 จุด ได้แก่ 1. วัดท่าจีน ต.ทับเที่ยง อ.เมือง 2. ทรบ.คลองต๋อยไท ต.นาท่อมใต้ อ.เมือง 3. ทรบ.คลองทลาน ำ ต.นาท่อมใต้ อ.เมือง 4. รร.สภาราชีนี 2 ต.บางรัก อ.เมือง 5. รร.จุฬารักษ์ราชวิทยาลัย ต.บางรัก อ.เมือง	

พัทลุง (ร้อยละ 30.88 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	สงขลา (ร้อยละ 63.11 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	ยะลา (ร้อยละ 4.04 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองยะลา บ้านงस्ता ยะหา กาบัง)	ตรัง (ร้อยละ 0.1 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองตรัง ย่านตาขาว ปะเหลียน ห้วยยอด นาโยง)	สตูล (ร้อยละ 0.17 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (ควนโดน ควนกาหลง)
กรมชลประทาน ได้มีการนำข้อมูลจากสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำมาใช้ในการวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วม ฝนน้อยกว่าค่าปกติ และประเมินระดับความรุนแรง และผลกระทบที่จะเกิดขึ้น				
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - จัดเจ้าหน้าที่เฝ้าระวังและติดตามการเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ที่อาจส่งให้เกิดสาธารณภัย จากกรมอุตุนิยมวิทยา กรมชลประทาน กรมอุทกศาสตร์ เพื่อเตรียมพร้อมรับมือการเกิดอุทกภัย ตลอด 24 ชั่วโมง - ประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย ประเมินภัยและความล่าช้าเพื่อประเมินโอกาสและความเป็นไปได้ที่จะเกิดสาธารณภัยและรายงานสถานการณ์ไปยังกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด				
กรมประปาส่วนภูมิภาค ติดตามการพยากรณ์อากาศจากกรมอุตุนิยมวิทยา เพื่อเตรียมพร้อมรับมือการเกิดอุทกภัย				
5.2 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำและปรับปรุงวิธีการส่งน้ำในพื้นที่เสี่ยงในช่วงฝนทิ้งช่วง - วางแผนการจัดการสรรน้ำให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุน และส่งเสริมให้ทุก ภาคส่วนใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ - ลดการสูญเสียน้ำโดยการปรับปรุงวิธีการส่งน้ำและซ่อมแซมระบบการส่งน้ำเพื่อเพิ่มศักยภาพการใช้น้ำ ให้ได้ประโยชน์สูงสุด - การปฏิบัติการฝนหลวงในช่วงฝนทิ้งช่วง				
ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
6. ตรวจสอบความมั่นคงปลอดภัย คัน ทำนบ พนังกั้นน้ำ - ตรวจสอบความมั่นคง แข็งแรง ของคันกั้นน้ำ ทำนบ และพนังกั้นน้ำ พร้อมทั้งซ่อมแซมและปรับปรุงให้มีสภาพพร้อมใช้งาน - เตรียมแผนเสริมความสูง หรือก่อสร้างคัน ทำนบ พนังกั้นน้ำชั่วคราวหากจำเป็น				
กรมชลประทาน (ขป.16) - มีการตรวจสอบสภาพความมั่นคงของเขื่อนในพื้นที่รับผิดชอบ เช่น อ่างเก็บน้ำบ้านป่าแก อ่างเก็บน้ำสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ ให้มีสภาพพร้อมใช้งาน				
การประปาส่วนภูมิภาค สถานีผลิตน้ำในพื้นที่ ได้ตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรง สภาพพร้อมใช้งานอย่างสม่ำเสมอ				
		กรมเจ้าท่า ดำเนินการตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรง ของเขื่อนป้องกันตลิ่งจำนวน 3 รายการ		

พัทลุง (ร้อยละ 30.88 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	สงขลา (ร้อยละ 63.11 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	ยะลา (ร้อยละ 4.04 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองยะลา บ้านงस्ता ยะหา กาบัง)	ตรัง (ร้อยละ 0.1 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองตรัง ย่านตาขาว ปะเหลียน ห้วยยอด นาโยง)	สตูล (ร้อยละ 0.17 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (ควนโดน ควนกาหลง)
		- ตรวจสอบความมั่นคง แข็งแรง ของคันกั้นน้ำ ทำนบ พนังกั้นน้ำ - ซ่อมแซม/ปรับปรุง ให้มีสภาพดี - เตรียมแผนเสริมความสูงหากจำเป็น (แผนชั่วคราว)		
7. เพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำของทางน้ำ ▪ จัดทำแผนบูรณาการด้านเครื่องจักรเครื่องมือ/สารชีวภัณฑ์ในการกำจัดวัชพืช ผักตบชวา และขยะในลำน้ำ ▪ ดำเนินการขุดลอกคูคลอง เพื่อเพิ่มพื้นที่หน้าตัดแม่น้ำลำคลอง และเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ ▪ ประชาสัมพันธ์และเชิญชวนประชาชนในชุมชน ช่วยกันจัดเก็บหรือกำจัด วัชพืช ผักตบชวา และขยะในลำน้ำ ▪ มอบหมายคณะกรรมการอำนวยการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาผักตบชวากำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขปัญหาผักตบชวา ในช่วงก่อนฤดูฝนและระหว่างฤดูฝน 2566 ให้แล้วเสร็จภายในเมษายน 2566 ▪ จัดทำ Big Cleaning Day ในพื้นที่ลุ่มน้ำนาร่อง				
กรมชลประทาน (ขป.16) - สำรวจ และจัดทำแผนดำเนินการกำจัดสิ่งกีดขวางทางน้ำที่เกิดจากการก่อสร้าง และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการพื้นที่น้ำท่วม/พื้นที่ชะลอน้ำ และการปรับปรุงคูคลอง เพื่อเพิ่มพื้นที่รับน้ำ และระบายน้ำได้อย่างสะดวกรวดเร็ว - ดำเนินการกำจัดวัชพืช ขุดลอกตะกอน และตรวจสอบสิ่งกีดขวางทางน้ำ	กรมชลประทาน (ขป.16) - สำรวจ และจัดทำแผนดำเนินการกำจัดสิ่งกีดขวางทางน้ำที่เกิดจากการก่อสร้าง และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการพื้นที่น้ำท่วม/พื้นที่ชะลอน้ำ และการปรับปรุงคูคลอง เพื่อเพิ่มพื้นที่รับน้ำ และระบายน้ำได้อย่างสะดวกรวดเร็ว - ดำเนินการกำจัดวัชพืช ขุดลอกตะกอน และตรวจสอบสิ่งกีดขวางทางน้ำ - มีการลงพื้นที่ทดสอบเครื่องสูบน้ำของสถานีสูบน้ำบางหยี โครงการบรรเทาอุทกภัยอำเภอหาดใหญ่ (ระยะที่ 2) จังหวัดสงขลาได้มีการติดตั้งเครื่องสูบน้ำชนิดหอยโข่งแนวตั้ง ชนิดตัวเรือนคอนกรีต อัตราการสูบน้ำ 15 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที ระบายยกน้ำ 3.50 เมตร	การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย - วางแผนระบายน้ำเพื่อให้ปริมาณน้ำเป็นไปตามที่ประชุม(คณะกรรมการลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง ครั้งที่ 3/2565 วันที่ 31 สิงหาคม 2565 โดยมีมติให้เป้าหมายระดับน้ำอยู่ที่ Lower rule curve หรือประมาณ 700 ลบ.ม.) - วางแผนการจัดสรรน้ำให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุน และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ - ลดการสูญเสียน้ำโดยการปรับปรุงวิธีการส่งน้ำและซ่อมแซมระบบการส่งน้ำ เพื่อเพิ่มศักยภาพการใช้น้ำให้ได้ประโยชน์สูงสุด	กรมชลประทาน (ขป.16) - สำรวจ และจัดทำแผนดำเนินการกำจัดสิ่งกีดขวางทางน้ำที่เกิดจากการก่อสร้าง และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการพื้นที่น้ำท่วม/พื้นที่ชะลอน้ำ และการปรับปรุงคูคลอง เพื่อเพิ่มพื้นที่รับน้ำ และระบายน้ำได้อย่างสะดวกรวดเร็ว - ดำเนินการกำจัดวัชพืช ขุดลอกตะกอน และตรวจสอบสิ่งกีดขวางทางน้ำ - มีแผนกำจัดวัชพืชกีดขวางทางน้ำในคลอง 8 สายและหน้าประตูระบายน้ำ 1 จุด	

พัทลุง (ร้อยละ 30.88 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	สงขลา (ร้อยละ 63.11 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	ยะลา (ร้อยละ 4.04 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองยะลา บ้านนังสตา ยะหา กาบัง)	ตรัง (ร้อยละ 0.1 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองตรัง ย่านตาขาว ปะเหลียน ห้วยยอด นาโยง)	สตูล (ร้อยละ 0.17 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (ควนโดน ควนกาหลง)
	จำนวน 6 ชุด อัตราการสูบน้ำรวม 90 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที โดยปัจจุบันสถานีสูบน้ำบางหยี มีความพร้อมใช้งานหากเกิดอุทกภัยจะสามารถเดินเครื่องสูบน้ำเพื่อช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ได้ต่อไป (ที่มา การบริหารจัดการน้ำและเตรียมความพร้อมรับมือฤดูฝน ปี 2565)			
8. ชักซ้อมแผนเผชิญเหตุตั้งศูนย์ส่วนหน้าก่อนเกิดภัยและฟื้นฟูสภาพให้กลับสู่สภาพปกติ				
8.1 ชักซ้อมแผนเผชิญเหตุจัดเตรียมพื้นที่อพยพ - บูรณาการจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับชาติและระดับพื้นที่ - ชักซ้อมแผนเผชิญเหตุ และจัดเตรียมพื้นที่อพยพ (อย่างน้อยภาคละ 1 พื้นที่)				
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด) - มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุอุทกภัย วาตภัย และดินถล่ม จังหวัดพัทลุง ปี 2565 ประกาศเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2565 - มีการชักซ้อมแผนเผชิญเหตุ และจัดเตรียมพื้นที่อพยพ	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด) - มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุอุทกภัย และดินถล่มจังหวัดสงขลา ปี 2565 - มีการชักซ้อมแผนเผชิญเหตุ และจัดเตรียมพื้นที่อพยพ	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด) - มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุอุทกภัย จังหวัดยะลา ประจำปี 2565 ประกาศเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2565 - มีการชักซ้อมแผนเผชิญเหตุ และจัดเตรียมพื้นที่อพยพ	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด) - มีการแต่งตั้งคณะทำงานวิเคราะห์ประเมินสถานการณ์ น้ำและการประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนภัย จากอุทกภัย วาตภัย น้ำป่าไหลหลาก และดินถล่ม จังหวัดตรัง ประจำปี 2565 โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าฯ 28 กรกฎาคม 2565) - มีการชักซ้อมแผนเผชิญเหตุ และจัดเตรียมพื้นที่อพยพ - จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการน้ำอัจฉริยะ (SWOC)	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด) - มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุอุทกภัย จังหวัดสตูล ประจำปี 2565 ประกาศเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2565 - มีการชักซ้อมแผนเผชิญเหตุ และจัดเตรียมพื้นที่อพยพ
8.2 ตั้งศูนย์ส่วนหน้าก่อนเกิดภัย - ตั้งศูนย์บัญชาการบริหารจัดการน้ำส่วนหน้าสำหรับเผชิญเหตุเพื่อเตรียมความพร้อมบริหารจัดการสถานการณ์ - บูรณาการการทำงานร่วมกับกลไกการทำงานของแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ				

พัทลุง (ร้อยละ 30.88 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	สงขลา (ร้อยละ 63.11 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	ยะลา (ร้อยละ 4.04 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองยะลา บันนังสตา ยะหา กาบัง)	ตรัง (ร้อยละ 0.1 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองตรัง ย่านตาขาว ปะเหลียน ห้วยยอด นาโยง)	สตูล (ร้อยละ 0.17 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (ควนโดน ควนกาหลง)
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด) - มีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดพัทลุง (อุทกภัย วาตภัย และดินถล่ม) ประจำปี 2565 ณ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดพัทลุง ชั้น 2 ศาลากลางจังหวัดพัทลุง (หลังเก่า) เป็นการบูรณาการหน่วยงานจากทุกภาคส่วนเพื่อเตรียมรับมืออุทกภัย วาตภัย และดินถล่มที่จะเกิดขึ้น (คำสั่งที่ 1021/2565 ลว 24 มิถุนายน 2565) - มีการแต่งตั้งคณะทำงานเฝ้าระวังและติดตามเหตุการณ์อุทกภัย ประจำปี 2565 โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้า (คำสั่งที่ 1022/2565 ลว 24 มิถุนายน 2565) - มีการตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด โดยประสานการปฏิบัติกับศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 11 สุราษฎร์ธานี	กรมชลประทาน การจัดตั้งศูนย์ประมวลวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาปัตตานี	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด) - จัดตั้งศูนย์เฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์อุทกภัย ณ ห้องประชุมพิบูลอาคาร 3 ชั้น 3 ศาลากลางจังหวัดยะลา เป็นการบูรณาการหน่วยงานจากทุกภาคส่วนเพื่อเตรียมรับมืออุทกภัย วาตภัย และดินถล่มที่จะเกิดขึ้น (คำสั่งที่ 1809/2565 ลว 19 พฤษภาคม 2565) - บูรณาการการทำงานร่วมกับกลไกการทำงานของแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ - มีการตั้งคณะทำงานอำนวยการบริหารจัดการน้ำส่วนหน้าในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยภาคต่าง ๆ		
8.3 จัดทำแผนการฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพปกติ ▪ บูรณาการการทำงานร่วมกับกลไกการทำงานของแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ▪ วางแผนกำหนดแนวทางการฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพปกติ				
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด)	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด) มีการวางแผนกำหนดแนวทางและหน่วยงานหลัก/หน่วยงานสนับสนุนการ		กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด) ภาวะหลังเกิดภัยพิบัติ ชุดปฏิบัติการจิตอาสาภัยพิบัติจะทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเจ้า	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด) - มีการวางแผนฟื้นฟูสิ่งสาธารณประโยชน์ภายหลังการเกิดเหตุ พร้อมกำหนด

พัตลุง (ร้อยละ 30.88 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	สงขลา (ร้อยละ 63.11 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	ยะลา (ร้อยละ 4.04 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองยะลา บ้านงस्ता ยะหา กาบัง)	ตรัง (ร้อยละ 0.1 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองตรัง ย่านตาขาว ปะเหลียน ห้วยยอด นาโยง)	สตูล (ร้อยละ 0.17 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (ควนโดน ควนกาหลง)
- มีการจัดตั้งศูนย์บรรเทาทุกข์ โครงการฟื้นฟูสภาพจิตของผู้ประสบภัย จัดหาอาชีพและฝึกสอนอาชีพ - มีการวางแผนฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดลอม ภายหลังการเกิดเหตุพร้อมกำหนดหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนชัดเจน เช่น การสำรวจความเสียหาย ซ่อมแซมสถานที่ราชการ ทำความสะอาดบ้านเรือนและชุมชน	ฟื้นฟู ทั้งในส่วนการฟื้นฟูผู้ประสบภัย การฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดลอม		พนักงานในการซ่อมสร้าง ฟื้นฟู เยียวยาผู้ประสบภัยในระดับพื้นที่ โดยปฏิบัติงานตามคำสั่งผู้อำนวยการกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งพื้นที่ (นายก อบต./ทต.) หรือผู้อำนวยการศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ (นายอำเภอ) แล้วแต่กรณี	หน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนชัดเจน เช่น การสำรวจความเสียหาย ซ่อมแซมสถานที่ราชการ ทำความสะอาดบ้านเรือนและชุมชน
9. เร่งเก็บกักน้ำในแหล่งน้ำทุกประเภทช่วงปลายฤดูฝน ▪ เร่งเก็บน้ำ/สูบน้ำส่วนเกิน ในช่วงปลายฤดูฝนไปเก็บในอ่างเก็บน้ำ/แหล่งน้ำธรรมชาติไว้ใช้ในฤดูแล้ง ▪ บริหารจัดการอ่างเก็บน้ำ/แหล่งน้ำเกณฑ์ปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ (Rule Curve) หรือเติมศักยภาพเก็บกัก ▪ พัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำขนาดเล็กเพิ่มขึ้น ได้แก่ สระน้ำ หนองน้ำ บ่อน้ำตื้น เป็นต้น				
ไม่มีข้อมูล/รายละเอียด				
10. สร้างความเข้มแข็ง เครือข่ายภาคประชาชนในการให้ข้อมูลสถานการณ์ ▪ อบรมการจัดการความรู้ (Knowledge Management , KM) สร้างองค์ความรู้แก่ปราชญ์ชุมชนและภาคประชาชน ▪ การให้องค์ความรู้ภาคประชาชน ในการติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งข้อมูลในพื้นที่ ▪ สร้างเครือข่ายภาคประชาชนในพื้นที่ เพื่อแจ้งข้อมูลสถานการณ์ ▪ สร้างช่องทางในการส่งข้อมูล/แจ้งข้อมูลสถานการณ์				
ไม่มีข้อมูล/รายละเอียด				
11. การสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ผ่านคณะกรรมการลุ่มน้ำ คณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด องค์กรผู้ใช้น้ำ เครือข่ายต่างๆ สร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ช่วงฤดูฝน ปี 2566 ให้ทุกภาคส่วนได้รับรู้และเข้าใจผ่านคณะกรรมการลุ่มน้ำ คณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด องค์กรผู้ใช้น้ำ เครือข่ายต่างๆและประชาชน				
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการประชาสัมพันธ์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ มีแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายุทกภัย และดินโคลนถล่มประจำปี 2565				
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย				

พัตลุง (ร้อยละ 30.88 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	สงขลา (ร้อยละ 63.11 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)	ยะลา (ร้อยละ 4.04 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองยะลา บ้านงสตา ยะหา กาบัง)	ตรัง (ร้อยละ 0.1 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (เมืองตรัง ย่านตาขาว ปะเหลียน ห้วยยอด นาโยง)	สตูล (ร้อยละ 0.17 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) (ควนโดน ควนกาหลง)
การประชาสัมพันธ์ในภาวะฉุกเฉิน โดยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบนโยบายและแนวทางการดำเนินการของรัฐบาล การดำเนินการของจังหวัดอย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันการเผยแพร่ข่าวสารในทางลบ และให้เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ในสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media)				
กรมชลประทาน - มีการประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลกับประชาชน ผ่านสื่อมวลชนจากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยจังหวัดสงขลา ในรายการพิราบคาบข่าว - ประชาชนสามารถแจ้งข้อมูลสถานการณ์น้ำและสอบถามข้อมูลต่างๆ ได้ที่ สายด่วน 1460 หรือติดต่อได้ที่ สำนักงานชลประทานที่ 16 โทร. 0 7439 0195 , 0 7439 0206 , Facebook : สำนักงานชลประทานที่ 16 จังหวัดสงขลา และโครงการชลประทานต่างๆ ในเขตพื้นที่	กรมชลประทาน - มีการประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลกับประชาชน ผ่านสื่อมวลชนจากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยจังหวัดสงขลา ในรายการพิราบคาบข่าว - ประชาชนสามารถแจ้งข้อมูลสถานการณ์น้ำและสอบถามข้อมูลต่างๆ ได้ที่ สายด่วน 1460 หรือติดต่อได้ที่ สำนักงานชลประทานที่ 16 โทร. 0 7439 0195 , 0 7439 0206 , Facebook : สำนักงานชลประทานที่ 16 จังหวัดสงขลา และโครงการชลประทานต่างๆ ในเขตพื้นที่	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์การเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์อุทกภัยปี 2565 ให้ประชาชนรับทราบผ่านประชาสัมพันธ์ผ่านจังหวัดยะลา สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดยะลา แอปพลิเคชัน Thai Disaster Alert และ แอปพลิเคชัน DPM Alert แอปพลิเคชันพันภัย โหล่น 1784 ddpm และเฟซบุ๊ก สมนง.ปภ.ยะลา กรมทรัพยากรน้ำ สร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ และให้ความรู้กับองค์กรผู้ใช้น้ำ เครือข่ายต่างๆ และประชาชน	กรมชลประทาน - มีการประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลกับประชาชน ผ่านสื่อมวลชนจากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยจังหวัดสงขลา ในรายการพิราบคาบข่าว - ประชาชนสามารถแจ้งข้อมูลสถานการณ์น้ำและสอบถามข้อมูลต่างๆ ได้ที่ สายด่วน 1460 หรือติดต่อได้ที่ สำนักงานชลประทานที่ 16 โทร. 0 7439 0195 , 0 7439 0206 , Facebook : สำนักงานชลประทานที่ 16 จังหวัดสงขลา และโครงการชลประทานต่างๆ ในเขตพื้นที่	
12. ติดตามประเมินผลปรับมาตรการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ภัย - กำหนดประเมินตัวชี้วัดการดำเนินการ (กระบวนการ ผลผลิต ผลลัพธ์) - ติดตาม วิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์น้ำร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคประชาชนอย่างใกล้ชิด - ติดตามการดำเนินงานและสรุปผล เพื่อปรับมาตรการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ภัย				
สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดตัวชี้วัดการดำเนินการภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา รวมทั้งติดตาม วิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์น้ำร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคประชาชน เพื่อปรับมาตรการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ภัย				

บทที่ 3

การบูรณาการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3.1 ความหมายและประเภทของการเกิดภาวะน้ำท่วม

3.1.1 บทนิยามของภาวะน้ำท่วม

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 ได้มีบทนิยามคำว่า “ภาวะน้ำท่วม” หมายความว่า สภาวะที่ปริมาณน้ำ ปริมาณการไหลของน้ำหรือระดับน้ำเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หรือไหลหลาก หรือฉับพลันจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืชที่อยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งแต่ไม่รวมถึงภาวะน้ำขึ้นและน้ำลงซึ่งเป็นปรากฏการณ์ปกติตามธรรมชาติ (มาตรา 4)

3.1.2 ประเภทหรือความรุนแรงของการเกิดภาวะน้ำท่วมตามสภาพลุ่มน้ำ

จากนิยามจะเห็นว่า ภาวะน้ำท่วมจะครอบคลุมทั้งกรณีฝนตกและเกิดน้ำไหลหลากมาบนพื้นดิน กรณีน้ำไหลมาในลำน้ำแล้วล้นตลิ่งขึ้นมาบนพื้นดิน ซึ่งในบางครั้ง อาจเกิดร่วมกันทั้งสองกรณี ดังนั้น ในเชิงของการบริหารจัดการซึ่งเกี่ยวข้องกับการบัญชาการและการบริหารจัดการแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่างๆ จะพิจารณาประเภทของภาวะน้ำท่วมตามความรุนแรงเป็นหลัก โดยภาวะน้ำท่วมที่มีความรุนแรงมากก็อาจต้องการการบูรณาการระหว่างหน่วยงานหรือผู้มีอำนาจบัญชาการในระดับที่สูงกว่าภาวะน้ำท่วมที่มีความรุนแรงน้อย โดยในส่วนของภัยด้านน้ำ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้แบ่งระดับภัยออกเป็น 3 ระดับคือ

ระดับ 1 : ปกติ ติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์

ระดับ 2 : รุนแรง (หรือคาดว่าจะรุนแรง)

ระดับ 3 : วิกฤติ (หรือคาดว่าจะวิกฤติ)

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ได้กำหนดแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำ เพื่อเป็นกรอบแนวทางการดำเนินการของ “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” พร้อมทั้งกำหนดให้มี “กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ” เป็นองค์กรในระดับบัญชาการซึ่งจัดตั้งขึ้นภายใต้กลไกของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ เพื่อทำหน้าที่พิจารณากลับกรองสถานการณ์เหตุฉุกเฉินและสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำที่เกิดขึ้นในระดับความรุนแรง (ระดับ 2 รุนแรง (หรือคาดว่าจะรุนแรง)) ก่อนการยกระดับสถานการณ์ไปถึงภาวะวิกฤติน้ำ (ระดับ 3) ตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ และมี “ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ” เป็นส่วนราชการภายในสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นองค์กรในระดับอำนวยการเป็นหน่วยงานบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการดำเนินการตั้งแต่การเตรียมความพร้อมรับมือ การแก้ไขปัญหา การฟื้นฟู และการบูรณาการการปฏิบัติกร่วมกับหน่วยงานทุกภาคส่วน เพื่อบริหารจัดการ “ทรัพยากรน้ำ” หรือ “มวลน้ำ” เป็นการเฉพาะ และสามารถเชื่อมโยงการทำงานร่วมกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแผนปฏิบัติการอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในการอำนวยการเมื่อเกิดเหตุ เพื่อบริหารจัดการ รวบรวม บูรณาการ เชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ ติดตาม วิเคราะห์แนวโน้ม ควบคุม กำกับ ดูแลสถานการณ์น้ำ รวมถึงการประสานการปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

โดยศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ได้ให้นิยามของน้ำท่วม ไว้ดังนี้ น้ำท่วม (อุทกภัย) ซึ่งเกิดจากปริมาณน้ำท่วมขังเกินกว่าระดับผิวดินตามสภาพปกติ หรือมีปริมาณเกินกว่าขีดความสามารถในการกักเก็บหรือแม้กระทั่งปัญหาจากการบริหารจัดการปริมาณน้ำหรือการระบายน้ำให้มีปริมาณที่

เหมาะสมต่อพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นสาเหตุอันเนื่องมาจากธรรมชาติ การกระทำของมนุษย์ หรือเหตุอื่นใดก็ตาม

การแบ่งระดับภัยถือเป็นการกำหนดขอบเขตเบื้องต้นเพื่อให้สามารถพิจารณาโครงสร้างขององค์กรที่จะทำหน้าที่สั่งการ บัญชาการ เพื่อแก้ไขปัญหาในแต่ละสถานการณ์ และเพื่อให้สามารถอำนวยความสะดวกร่วมกันระหว่างสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการบูรณาการร่วมกับกระทรวงมหาดไทย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) ในฐานะหน่วยงานกลางที่บริหารจัดการภัยสาธารณะทุกระดับ โดยสามารถแบ่งระดับสถานการณ์ในกรณีของวิกฤติน้ำได้เป็น 3 ระดับ ให้สอดคล้องกับสาธารณภัยตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ดังตารางที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 การยกระดับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561			แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570		
ระดับ	สถานการณ์/ แนวโน้ม	ผู้บัญชาการ/ อำนวยการวิกฤติน้ำ	ระดับ	การจัดการ	ผู้บัญชาการ/ อำนวยการ สาธารณภัย
1	ระดับเสี่ยงรุนแรง	เลขาธิการ สทช.	1	สาธารณภัยขนาดเล็ก	นายอำเภอ (ผู้อำนวยการอำเภอ),ผู้บริหารท้องถิ่น (ผู้อำนวยการท้องถิ่น)
2	ระดับรุนแรง	รองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ นายกรัฐมนตรีมอบหมาย	2	สาธารณภัยขนาดกลาง	ผู้ว่าราชการจังหวัด (ผู้อำนวยการจังหวัด)
3	ระดับวิกฤต	นายกรัฐมนตรี	3	สาธารณภัยขนาดใหญ่	รมว.มหาดไทย (ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ)
			4	สาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง	นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย

จากระดับภัยทั้ง 3 พบว่า มีเพียงระดับภัยด้านน้ำระดับที่ 3 เท่านั้นที่ได้มีการกำหนดความหมายเอาไว้สรุปได้ดังนี้ “ในกรณีมาตรการในการแก้ไขปัญหา น้ำแล้ง (ภัยแล้ง) และปัญหาน้ำท่วม (อุทกภัย) ในระดับภัยที่รุนแรงอันถือเป็นสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4 หรือระดับวิกฤติน้ำ ระดับ 3) ของระดับสถานการณ์เพื่อบริหารจัดการภาวะวิกฤติน้ำ) กล่าวคือ สาธารณภัยขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบร้ายแรงอย่างยิ่งหรือเป็นสาธารณภัยระดับชาติ เกิดความเสียหายในวงกว้าง หรือมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ หรือพืช หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐอย่างรุนแรง ในแผนการจัดการภาวะฉุกเฉินตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่างๆ มักกำหนดมาตรการในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง โดยให้นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยรวมตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างทันทั่วถึง”

อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณากระดับวิกฤติน้ำ ตั้งแต่ระดับที่ 1 (ปกติ ติดตามสถานการณ์ และเฝ้าระวัง) ไปจนกระทั่งถึงระดับที่ 3 (วิกฤติน้ำ) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติหรือกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ แล้วแต่กรณี จะต้องอาศัยเกณฑ์ในการพิจารณาเช่นเดียวกับกรณีของผู้อำนวยการหรือผู้บัญชาการที่จะพิจารณาตัดสินใจระดับการจัดการสาธารณภัยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้งนี้ เพื่อให้วิกฤติน้ำที่เกิดขึ้นในขณะนั้นมีระดับของภัยที่สอดคล้องกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานให้สามารถดำเนินการคู่ขนานไปได้และเป็นไปในทิศทางอย่างเดียวกัน โดยใช้เกณฑ์หรือเงื่อนไขดังตารางที่ 3-2 ประกอบการพิจารณากระดับการจัดการวิกฤติน้ำ

จากข้อมูลที่สรุปมาข้างต้น ประกอบกับการพิจารณาลักษณะการเกิดน้ำท่วมในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา จะพบว่าระดับความรุนแรงของสถานการณ์ในน้ำท่วมว่าจะเกิดความเสียหายมากหรือน้อยจะขึ้นกับการใช้ที่ดินของพื้นที่ที่ถูกน้ำท่วมเป็นหลัก ดังนั้น เพื่อให้ง่ายต่อการพิจารณาจึงเสนอใช้เกณฑ์การกำหนดระดับวิกฤติน้ำท่วมของพื้นที่โครงการ โดยพิจารณาจากการใช้ที่ดินในเขตพื้นที่น้ำท่วม กล่าวคือ

ระดับภัย 1 (สทนช.) : ปกติ หมายถึง สถานการณ์น้ำท่วมพื้นที่เกษตรหรือชุมชนทั่วไปที่ไม่ใช่ชุมชนที่สำคัญ เช่น อ.เมือง ฯลฯ

ระดับภัย 2 (สทนช.) : รุนแรง (หรือคาดว่าจะรุนแรง) หมายถึง สถานการณ์น้ำท่วมพื้นที่ชุมชนสำคัญ ซึ่งมีการอยู่อาศัยหนาแน่น มีกิจกรรมที่ได้รับความเสียหายสูงเมื่อเกิดน้ำท่วม

ระดับภัย 3 (สทนช.) : วิกฤติ หมายถึง สถานการณ์เกิดสถานการณ์น้ำท่วมในระดับที่รุนแรงกว่าระดับภัย 2 จน “กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ” พิจารณาแล้วเห็นว่า ควรยกระดับสถานการณ์เป็นภาวะวิกฤติ (ระดับภัย 3) ควรให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการ เช่น อาจเกิดภัยระดับ 2 ครอบคลุมหลายพื้นที่ หรือเกิดภัยต่อเนื่องเป็นระยะเวลานานตามปัจจัยประกอบการพิจารณาในตารางที่ 3.2 ดังนั้นในกรณีนี้ ค่าเกณฑ์เตือนภัยจะใช้เกณฑ์เดียวกับระดับภัย 2

ดังนั้นในเกณฑ์เตือนภัยที่จะเสนอในหัวข้อต่อไป จะนำเสนอโดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ตามเหตุผลที่กล่าวมา คือ ระดับภัย 1 : ปกติ และระดับภัย 2 : รุนแรง (หรือคาดว่าจะรุนแรง)

ตารางที่ 3-2 เกณฑ์การกำหนดระดับวิกฤติน้ำ

เกณฑ์/เงื่อนไข	ข้อมูลที่ใช้ระบุเงื่อนไข
พื้นที่	พื้นที่ใช้สอยในลักษณะต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบและได้รับความเสียหาย (1) พื้นที่ทางการเกษตรและปศุสัตว์ (2) พื้นที่ธุรกิจ อุตสาหกรรม และการประกอบการ (3) พื้นที่อยู่อาศัย (จำนวนหลังคาเรือน) (4) พื้นที่ทางธรรมชาติ
ประชากร	จำนวนและลักษณะของประชากรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ (1) จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ (2) จำนวนประชากรที่ต้องอพยพ (3) จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต
ความยุ่งยาก/ ซับซ้อนของ สถานการณ์	ความยากง่าย สถานการณ์แทรกซ้อน และเงื่อนไขทางเทคนิคของ สถานการณ์ (1) ความรุนแรงของภัย ความเฉพาะเจาะจงทางเทคนิคของภัยการเกิดภัย ต่อเนื่อง (2) ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน สถานที่สำคัญและเส้นทาง การให้ความช่วยเหลือ (3) การคาดการณ์การขยายตัวของภัย พื้นที่ที่จะเสียหายต่อไป ระยะเวลาที่ การดำเนินกิจกรรมปกติที่ต้องหยุดชะงัก ระยะเวลาที่ต้องใช้ในการตอบสนอง ต่อสถานการณ์ และระยะเวลาที่ต้องช่วยฟื้นฟูเบื้องต้น
ศักยภาพด้าน ทรัพยากร	ความสามารถในการปฏิบัติงานจากทรัพยากรที่มีอยู่ (1) กำลังคน ทั้งของหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน พร้อมทั้ง อาสาสมัครหน่วยต่าง ๆ (2) เครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะ และอุปกรณ์พิเศษต่างๆ ที่ต้องใช้ตามแต่ ลักษณะทางเทคนิคของภัย (3) ปัจจัยยังชีพสำหรับแจกจ่ายแก่ผู้ได้รับผลกระทบของหน่วยงานหลัก และ จากการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ หรือหน่วยงานภาคี (4) แหล่งที่มาและจำนวนเงินงบประมาณจากหน่วยงานในพื้นที่
เงื่อนไขอื่นๆ	ดุลยพินิจจากการประเมินสถานการณ์จากเงื่อนไขต่างๆ (1) ขอบเขตการปกครอง (2) การประเมินศักยภาพในการจัดการสาธารณภัย

ที่มา: คู่มือศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ, สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

3.2 กฎหมาย ระเบียบและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากมีหน่วยงานและกฎหมาย ระเบียบ และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับน้ำท่วมอยู่มากพอสมควร ดังนั้นจึงต้องได้มีการทบทวนข้อมูลกฎระเบียบเหล่านี้ เพื่อให้การดำเนินการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ให้มีความสอดคล้องไม่ขัดต่อกฎหมาย ทั้งนี้กฎหมาย ระเบียบและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำท่วมของไทยมีบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรง และบทบัญญัติของกฎหมายที่อื่นเกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

3.2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการปัญหาน้ำท่วมของไทย

3.2.1.1 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

(1) บทนิยามคำว่า “ภาวะน้ำท่วม” หมายความว่า สภาวะที่ปริมาณน้ำปริมาณการไหลของน้ำหรือระดับน้ำเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หรือไหลหลาก หรือฉับพลันจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืชที่อยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งแต่ไม่รวมถึงภาวะน้ำขึ้นและน้ำลงซึ่งเป็นปรากฏการณ์ปกติตามธรรมชาติ (มาตรา 4)

(2) นายกรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามหมวด 5 ภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม (มาตรา 5 วรรคสอง)

ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมตามพระราชบัญญัตินี้ หากได้ดำเนินการไปตามหน้าที่และอำนาจ และได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุและมิได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้กระทำการนั้นพ้นจากความผิดและความรับผิดทั้งปวง (มาตรา 72)

(3) มาตรา 6 บัญญัติให้ “รัฐมีอำนาจใช้ พัฒนา บริหารจัดการ บำรุงรักษา พื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้โดยอาจเปลี่ยนแปลงรูปร่างของแหล่งน้ำหรือขยายพื้นที่ของแหล่งน้ำก็ได้ แต่ถ้าเป็นการลดพื้นที่หรือให้เลิกใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะต้องดำเนินการถอนสภาพตามประมวลกฎหมายที่ดิน

เพื่อประโยชน์ในการบริหารทรัพยากรน้ำสาธารณะที่มีใช้ทางน้ำชลประทาน ตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทาน และน้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล นายกรัฐมนตรีอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะแห่งใดก็ได้

ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบตามวรรคสอง มีอำนาจออกระเบียบหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น แล้วแต่กรณี เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การเข้าใช้สอยทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นตามกรอบแนวทางที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติกำหนด โดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวต้องมีใช้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสรรน้ำและการใช้น้ำตามที่กำหนดไว้ในหมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ

ระเบียบหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นตามวรรคสาม เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้”

(4) คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการบูรณาการเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดความเป็นเอกภาพ รวมทั้งให้มี

หน้าที่และอำนาจพิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมของคณะกรรมการลุ่มน้ำต่างๆ (มาตรา 17(10))

(5) คณะกรรมการลุ่มน้ำมีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ รวมทั้งให้มีหน้าที่และอำนาจจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม เสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ (มาตรา 35(2)) รวมถึงพิจารณาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำต่อกนช. (มาตรา 35(6))

(6) ในการขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำตามมาตรา 43 และมาตรา 44 ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องยื่นแผนการบริหารจัดการน้ำมาพร้อมกับคำขอด้วย ทั้งนี้ แบบคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำและแผนการบริหารจัดการน้ำให้เป็นไปตามที่อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ หรืออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล แล้วแต่กรณีประกาศกำหนด โดยในแผนการบริหารจัดการน้ำต้องมีรายการเกี่ยวกับแผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วมด้วย และแผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วมนั้น อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการป้องกันมิให้น้ำที่กักเก็บไว้ล้นออกไปนอกสถานที่กักเก็บน้ำจนอาจก่อให้เกิดน้ำท่วม หรือไปเพิ่มปริมาณน้ำที่ท่วมอยู่แล้วให้มากขึ้นไปอีก (มาตรา 47)

(7) เมื่อมีการประกาศผังน้ำในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา 17(5) แล้ว การใช้ประโยชน์ที่ดินที่อยู่ในระบบทางน้ำตามผังน้ำจะต้องไม่ก่อให้เกิดการเบี่ยงเบนทางน้ำหรือกระแสน้ำหรือกีดขวางการไหลของน้ำในระบบทางน้ำ อันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม (มาตรา 56)

(8) ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำท่วมในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีฉุกเฉินที่มีน้ำท่วมเกิดขึ้นโดยฉับพลัน โดยในการจัดทำแผนต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อม ผังน้ำ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่นั้นประกอบด้วย

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- 1) หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน
- 2) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ
- 3) การจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม
- 4) การบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม
- 5) การจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วม
- 6) การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ
- 7) วิธีการระบายน้ำที่รวดเร็วและถูกต้องตามหลักวิชาการให้น้ำระบายไปตามแนวทางที่กำหนด
- 8) วิธีการกักเก็บน้ำเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป
- 9) การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อาจได้รับภัยพิบัติจากน้ำท่วม

ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ให้มีการบูรณาการร่วมกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม

การบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วมและการจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วมตามวรรคสอง (4) และ (5) ให้เป็นไปตามแนวทางที่ กนช. ประกาศกำหนด (มาตรา 64)

(9) ในกรณีมีความจำเป็นต้องผันน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่งเพื่อบรรเทาภาวะน้ำท่วม นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจสั่งให้ดำเนินการดังกล่าวได้เท่าที่จำเป็นในการบรรเทาภาวะน้ำท่วม นั้น (มาตรา 65 ประกอบมาตรา 59) นอกจากนี้ กนช. ยังมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาและให้ความเห็นชอบการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำและการผันน้ำจากแหล่งน้ำระหว่างประเทศหรือแหล่งน้ำต่างประเทศ (มาตรา 17(12))

(10) เมื่อคณะกรรมการลุ่มน้ำได้จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมขึ้นแล้วให้เสนอต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ และจัดส่งแผนดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ ในการนี้ ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องจัดสร้างหรือเตรียมอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม รวมทั้งบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์นั้น หรือดำเนินการใดๆ เพื่อให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว

กรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมได้ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอเรื่องต่อ กนช. เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขต่อไป (มาตรา 65 ประกอบมาตรา 62)

(11) ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมที่ กนช. ให้ความเห็นชอบ และทบทวนแผนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินการได้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วม (มาตรา 65 ประกอบมาตรา 63)

(12) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างของบุคคลใดๆ เพื่อทำการสำรวจ ตรวจสอบ หรือเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงต่างๆ เพื่อการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวต้องอยู่ภายในกรอบของแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมตามมาตรา 61 หรือแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมตามมาตรา 64 หรือทั้งสองแผนควบคู่กัน แล้วแต่กรณี

ในการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจทำลายสิ่งกีดขวาง ตัดฟันต้นไม้ ขุดดิน ปิดกั้นแนวเขตที่ดิน รื้อถอนสิ่งก่อสร้างซึ่งมิใช่เป็นบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของบุคคลใดๆ หรือดำเนินการอื่นใดเท่าที่จำเป็นแก่การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมได้ แต่ต้องชดเชยความเสียหายแก่บุคคลนั้นด้วย (มาตรา 66 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง)

(13) ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม พนักงานเจ้าหน้าที่อาจใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างของบุคคลใดๆ เพื่อก่อสร้าง วางสิ่งของ สูบน้ำหรือระบายน้ำผ่านหรือเข้าไปในที่ดิน หรือติดตั้งอุปกรณ์ใดๆ โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันที่จะมีการดำเนินการ ทั้งนี้ ต้องแสดงวัตถุประสงค์และลักษณะของการใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างและวันเวลาที่จะใช้ประโยชน์ในที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างด้วย แต่ถ้าเป็นกรณีฉุกเฉินเพื่อแก้ไขภาวะน้ำท่วม พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าใช้ที่ดินหรือ

สิ่งก่อสร้างเพื่อดำเนินการดังกล่าวได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า แต่ต้องแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างทราบในโอกาสแรกที่สามารถกระทำได้ (มาตรา 67 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง)

(14) ห้ามมิให้บุคคลใดเอาไป ยักย้าย ทำอันตราย หรือทำให้เสียหายแก่สิ่งก่อสร้าง สิ่งของหรืออุปกรณ์ใดๆ หรือละเมิดมาตรการใดๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีขึ้นเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม (มาตรา 71 วรรคหนึ่ง)

นอกจากนี้ ในกรณีเกิดปัญหาวิกฤติน้ำจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่ออาการชีวิตของคน สัตว์ หรือพืช หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐอย่างรุนแรง นายกรัฐมนตรีมีอำนาจจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ โดยนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการอำนวยการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำเป็นการชั่วคราว จนกว่าปัญหาวิกฤติน้ำจะผ่านพ้นไป และมีอำนาจออกคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใดๆ ร่วมกันกระทำหรือห้ามกระทำการใดๆ เพื่อการป้องกัน แก้ไข ควบคุม ระวัง หรือบรรเทาผลร้ายจากความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้ง (มาตรา 24)

3.2.1.2 พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

(1) บทนิยามคำว่า “สาธารณภัย” หมายความว่า อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชนไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย (มาตรา 4)

(2) คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติตามที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดทำขึ้นตามมาตรา 11(1) ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี บูรณาการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงให้คำแนะนำ ปรีกษาและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (มาตรา 7)

(3) กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานกลางของรัฐ ในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ โดยมีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเสนอ กปภ.ช. เพื่อขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี จัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อหามาตรการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ ปฏิบัติการประสานการปฏิบัติ ให้การสนับสนุน และช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย ผู้ได้รับอันตราย หรือผู้ได้รับความเสียหายจากสาธารณภัย แนะนำ ให้คำปรึกษา และอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน รวมถึงติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละระดับ (มาตรา 11)

(4) แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1) แนวทาง มาตรการ และงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2) แนวทางและวิธีการในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าและระยะยาวเมื่อเกิดสาธารณภัย รวมถึงการอพยพประชาชน หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสงเคราะห์ผู้ประสบภัย การดูแลเกี่ยวกับการสาธารณสุข และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการสื่อสารและการสาธารณสุข

3) หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบในการดำเนินการตาม 1) และ 2) และวิธีการให้ได้มาซึ่งงบประมาณเพื่อการดำเนินการดังกล่าว

4) แนวทางในการเตรียมพร้อมด้านบุคลากร อุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้และจัดระบบการปฏิบัติการในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงการฝึกบุคลากรและประชาชน

5) แนวทางในการซ่อมแซม บำรุงรักษา และให้ความช่วยเหลือประชาชนภายหลังที่สาธารณภัยสิ้นสุด

การกำหนดเรื่องดังกล่าวข้างต้น จะต้องกำหนดให้สอดคล้องและครอบคลุมถึงสาธารณภัยต่างๆ โดยอาจกำหนดตามความจำเป็นแห่งความรุนแรงและความเสี่ยงในสาธารณภัยด้านนั้น และในกรณีที่มีความจำเป็นต้องมีการแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติของคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องให้ระบุไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติด้วย (มาตรา 12)

(5) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติมีอำนาจควบคุมและกำกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วราชอาณาจักรให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยมีปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองผู้บัญชาการมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้บัญชาการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (มาตรา 13)

(6) อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นผู้อำนวยการกลางมีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วราชอาณาจักร และมีอำนาจควบคุมและกำกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ เจ้าพนักงาน และอาสาสมัคร ได้ทั่วราชอาณาจักร (มาตรา 14) และมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการจังหวัด รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตจังหวัด (มาตรา 15)

(7) ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในพื้นที่ที่กำหนดก็ได้ โดยให้มีอำนาจเช่นเดียวกับผู้บัญชาการตามมาตรา 13 และผู้อำนวยการตามมาตรา 21 และมีอำนาจกำกับและควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และเจ้าพนักงานในการดำเนินการตามมาตรา 25 มาตรา 28 และมาตรา 29 ด้วย หากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบหรือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แล้วแต่กรณี (มาตรา 31)

3.2.1.3 พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) บทนิยามคำว่า “การชลประทาน” หมายความว่า กิจกรรมที่กรมชลประทาน จัดทำขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งน้ำหรือเพื่อกักเก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบายหรือแบ่งน้ำเพื่อเกษตรกรรม การพลังงาน การสาธารณสุขโรค หรือการอุตสาหกรรม และหมายความรวมถึงการป้องกันความเสียหาย อันเกิดจากน้ำกับรวมถึงการคมนาคมทางน้ำซึ่งอยู่ในเขตชลประทานด้วย คำว่า “ทางน้ำชลประทาน” หมายความว่า ทางน้ำที่รัฐมนตรีได้ประกาศตามความในมาตรา 5 ว่าเป็นทางน้ำชลประทาน และคำว่า “เขตชลประทาน” หมายความว่า เขตที่ดินที่ทำการเพาะปลูกซึ่งจะได้รับประโยชน์จากการชลประทาน (มาตรา 4)

(2) ทางน้ำชลประทานแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

ประเภท 1 ทางน้ำที่ใช้ในการส่ง ระบาย กัก หรือกั้นน้ำเพื่อการชลประทาน

ประเภท 2 ทางน้ำที่ใช้ในการคมนาคมแต่มีการชลประทานร่วมอยู่ด้วย เฉพาะภายในเขตที่ได้รับประโยชน์จากการชลประทาน

ประเภท 3 ทางน้ำที่สงวนไว้ใช้ในการชลประทาน

ประเภท 4 ทางน้ำอันเป็นอุปกรณ์แก่การชลประทาน

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศในราชกิจจานุเบกษาว่า ทางน้ำใดเป็นทางน้ำชลประทาน และเป็นประเภทใด (มาตรา 5)

(3) นายช่างชลประทานมีอำนาจใช้พื้นที่ดินที่ปราศจากสิ่งปลูกสร้างซึ่งอยู่ในเขตการชลประทานได้เป็นครั้งคราวตามระยะเวลาที่จำเป็นแก่การชลประทาน โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน แต่ถ้ามีการเสียหายเกิดขึ้นต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทน (มาตรา 6)

(4) ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดแก่การชลประทาน นายช่างชลประทานมีอำนาจที่จะใช้ที่ดินหรือสิ่งของของบุคคลใดๆ ในที่ใกล้เคียงหรือในบริเวณที่อาจเกิดอันตรายได้เท่าที่จำเป็น แต่ถ้ามีการเสียหายเกิดขึ้นต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทน (มาตรา 7)

(5) เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการชลประทาน ถ้าไม่สามารถจะทำได้โดยวิธีอื่น ให้เจ้าของที่ดินที่อยู่ห่างทางน้ำหรือแหล่งน้ำใดมีสิทธิทำทางน้ำผ่านที่ดินของผู้อื่นได้ ในเมื่อนายช่างชลประทาน ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอได้อนุญาตและกำหนดให้โดยกว้างรวมทั้งที่ที่ดินด้วยไม่เกินสิบเมตร แต่ต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่เจ้าของและผู้ครอบครองที่ดินที่ทางน้ำนั้นผ่าน ในการที่จะให้อนุญาตและกำหนดทางน้ำนั้นให้คำนึงถึงประโยชน์ของเจ้าของและผู้ครอบครองที่ดินที่ทางน้ำผ่าน และให้กำหนดให้ทำตรงที่ที่จะเสียหายแก่เจ้าของและผู้ครอบครองที่ดินนั้นน้อยที่สุด (มาตรา 9)

(6) เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะเข้าไปในที่ดินของบุคคลใดๆ เพื่อทำงานสำรวจตรวจสอบอันเกี่ยวกับการชลประทานได้ ในเมื่อได้แจ้งเป็นหนังสือให้ทราบล่วงหน้าตามสมควร แต่ถ้ามีการเสียหายเกิดขึ้นต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทน (มาตรา 10)

(7) เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน ถ้ามิได้ตกลงในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ (มาตรา 11 วรรคหนึ่ง)

(8) อธิบดีกรมชลประทานมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของกรมชลประทานให้เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ดูแลรักษาทางน้ำชลประทาน คันคลอง ขานคลอง ทำนบ พนัง

หมู่ระดับหลักฐานหรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้ในการชลประทานตามที่อธิบดีกำหนด การแต่งตั้งดังกล่าวให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการชลประทานในเขตนั้นด้วย (มาตรา 13)

(9) เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน อธิบดีกรมชลประทานมีอำนาจปิด กั้น หรือเปิดน้ำในทางน้ำชลประทาน ขุดลอก ซ่อม หรือดัดแปลงแก้ไขทางน้ำชลประทาน หรือจัดให้มีสิ่งก่อสร้างขึ้น ในทางน้ำชลประทาน รวมถึงการห้าม จำกัด หรือกำหนดเงื่อนไขในการนำเรือ แพ ผ่านทางน้ำชลประทานดังกล่าว การใช้อำนาจข้างต้นให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ชุมนุมชนในท้องถิ่นล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เว้นแต่กรณีฉุกเฉิน อธิบดีมีอำนาจดำเนินการไปก่อนได้ (มาตรา 15)

(10) อธิบดีกรมชลประทานมีอำนาจห้าม จำกัดหรือกำหนดเงื่อนไขในการใช้เรือ แพ การใช้น้ำ การระบายน้ำหรือการอื่นในทางน้ำชลประทานประเภท 4 โดยประกาศไว้ ณ ที่ชุมนุมชนในท้องถิ่นล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน (มาตรา 16)

(11) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือเทศมนตรีในท้องที่ซึ่งอยู่ในเขตชลประทานมีหน้าที่ดูแลรักษาคันคลองและทางน้ำชลประทานอันอยู่ในเขตท้องที่หรือเขตเทศบาลนั้น (มาตรา 17)

(12) ในการขุดซ่อมทางน้ำชลประทาน ถ้าไม่มีที่เก็บมูลดิน ก็ให้มีอำนาจเททิ้งมูลดินในที่ดินที่ใกล้เคียงได้ตามความจำเป็น แต่ทั้งนี้ถ้าทำให้เสียหายแก่พืชผลหรือสิ่งปลูกสร้างซึ่งมีอยู่ในขณะนั้นแล้ว ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน (มาตรา 19)

(13) เมื่อเจ้าพนักงานได้ส่งน้ำ ระบายน้ำ หรือสูบน้ำเข้าไปในที่ดินแห่งใดเพื่อประโยชน์ในการเพาะปลูก ห้ามมิให้ผู้ใดปิดกั้นน้ำไว้ด้วยวิธีใดๆ จนเป็นเหตุไม่ให้น้ำไหลไปสู่ที่ดินใกล้เคียงหรือปลายทาง ถ้าเห็นสมควร เจ้าพนักงานหรือนายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอมีอำนาจที่จะสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ทำการเพาะปลูก ให้เปิดสิ่งที่ปิดกั้นน้ำไว้ตามที่จะกำหนดให้หรือจัดการเปิดเสียเองก็ได้ ในการนี้ เจ้าพนักงานหรือนายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอมีอำนาจเข้าไปในที่ดินแห่งหนึ่งแห่งใด เพื่อตรวจและจัดการดังกล่าวแล้ว (มาตรา 20)

(14) เมื่อเจ้าพนักงานได้ส่งน้ำหรือสูบน้ำเข้าไปในที่ดินแห่งใดเพื่อประโยชน์ในการเพาะปลูก เจ้าพนักงานหรือนายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ทำการเพาะปลูกบนพื้นที่ดินภายในบริเวณที่จะได้รับน้ำนั้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดภายในระยะเวลาที่จะได้กำหนดให้ เพื่อกักน้ำไว้ไม่ให้ไหลไปเสียเปล่าจนเป็นเหตุให้ที่ดินข้างเคียงไม่ได้รับน้ำตามที่ควร (มาตรา 21)

(15) ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้าง แก้ไข หรือต่อเติมสิ่งก่อสร้าง หรือปลูกปักสิ่งใด หรือทำการเพาะปลูก รุกล้ำทางน้ำชลประทาน ชานคลอง เขตคันคลอง หรือเขตพนัง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายช่างชลประทาน ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดขึ้นแก่การชลประทาน นายช่างชลประทานมีอำนาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้สิ่งรุกล้ำพ้นไปจากทางน้ำชลประทาน ชานคลอง เขตคันคลองหรือเขตพนังได้ (มาตรา 23)

(16) ถ้ามีต้นไม้ในที่ดินของผู้ใดรุกล้ำทางน้ำชลประทานหรือทำให้เสียหายแก่ทางน้ำชลประทาน ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นตัดหรือนำต้นไม้ขึ้นไปให้พ้นเสียได้ (มาตรา 24)

(17) ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการกีดขวางทางน้ำชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายช่างชลประทาน ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดขึ้นแก่การชลประทาน นายช่างชลประทานมีอำนาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดให้สิ่งกีดขวางพ้นไปจากทางน้ำชลประทานได้ (มาตรา 25)

(18) ห้ามมิให้ผู้ใดขุดคลองหรือทางน้ำมาเชื่อมกับทางน้ำชลประทาน หรือมาเชื่อมกับทางน้ำอื่นที่เชื่อมกับทางน้ำชลประทาน หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้น้ำในทางน้ำชลประทานรั่วไหล อันอาจก่อให้เกิดการเสียหายแก่การชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมชลประทานหรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย และอธิบดีมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการดังกล่าวปิดกั้นทางน้ำนั้นหรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อมิให้น้ำรั่วไหลได้ต่อไป เพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดแก่การชลประทาน หากไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง อธิบดีมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานจัดการได้ทันที และถ้าจำเป็นจะต้องใช้ที่ดินเพื่อการนี้ให้มียานาจีใช้ที่ดินริมคลองหรือริมทางน้ำนั้นได้เท่าที่จำเป็น ค่าใช้จ่ายในการนี้รวมทั้งค่าเสียหายที่จะต้องชดใช้ให้แก่เจ้าของที่ดินให้คิดเอาจากผู้ฝ่าฝืนทั้งสิ้น (มาตรา 26)

(19) ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งมูลฝอย ชากสัตว์ ชากพืช แก้ว ถ่าน หรือสิ่งปฏิกูลลงในทางน้ำชลประทานหรือทำให้น้ำเป็นอันตรายแก่การเพาะปลูกหรือการบริโภค (มาตรา 28 วรรคหนึ่ง)

(20) ห้ามมิให้ผู้ใดปล่อยน้ำซึ่งทำให้เกิดเป็นพิษแก่น้ำตามธรรมชาติ หรือสารเคมีเป็นพิษลงในทางน้ำชลประทานจนอาจทำให้น้ำในทางน้ำชลประทานเป็นอันตรายแก่เกษตรกรรม การบริโภค อุปโภค หรือสุขภาพอนามัย (มาตรา 28 วรรคสอง)

(21) ห้ามมิให้ผู้ใดทำให้ประตูน้ำ ฝาย เขื่อนระบาย ประตูระบาย ท่อน้ำ ท่อเชื่อม สะพานทางน้ำ ปูม เสา หรือสายโทรศัพท์ ที่ใช้ในการชลประทานเสียหายจนอาจเกิดอันตรายหรือขัดข้องแก่การใช้สิ่งดังกล่าว (มาตรา 29)

(22) ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันจะทำให้เสียหายแก่คันคลอง ขานคลอง ทำนบ พนัง หรือหมวดระดับหลักฐานที่ใช้ในการชลประทาน (มาตรา 30)

(23) ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันจะเป็นการกีดขวางแก่แนวทางที่ได้สำรวจไว้ หรือเขตงาน หรือทำให้แนวทางที่ได้สำรวจไว้ หรือหมวดหมายแสดงเขตงาน คลาดเคลื่อนหรือสูญหาย (มาตรา 31)

(24) ห้ามมิให้ผู้ใดนอกจากเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ปิดหรือเปิดประตูน้ำ เขื่อน ระบาย ประตูระบาย ท่อน้ำ ท่อเชื่อม สะพานทางน้ำ ปูม หรือลากเข็นสาลิ้นในบริเวณทำนบหรือประตูระบาย (มาตรา 32)

(25) ห้ามมิให้ผู้ใดนอกจากนายช่างชลประทานหรือผู้ที่ได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมชลประทาน ทำการแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือรื้อถอนบรรดาสิ่งก่อสร้างอันเกี่ยวกับการชลประทาน (มาตรา 33)

(26) ห้ามมิให้ผู้ใดขุด ลอก ทางน้ำชลประทานอันจะทำให้เสียหายแก่การชลประทานหรือปิดกั้นทางน้ำชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมชลประทาน (มาตรา 34)

(27) เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งห้ามมิให้ผู้ใดชักหรือใช้น้ำในทางน้ำชลประทานในเมื่อเห็นว่าจะเป็นที่เหตุที่จะก่อให้เกิดการเสียหายแก่ผู้อื่น (มาตรา 35)

หมายเหตุ : (3) ถึง (27) เป็นหน้าที่และอำนาจของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในการบริหารจัดการปัญหาน้ำท่วม หรือข้อห้ามตามกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำในเวลาที่ต้องมีการระบายน้ำท่วม

3.2.1.4 พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 3 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“น้ำบาดาล” หมายความว่า น้ำใต้ดินที่เกิดอยู่ในชั้นดิน กรวด หทราย หรือ หิน ซึ่งอยู่ลึกจากผิวดินเกินความลึกที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่จะกำหนดความลึกน้อยกว่าสิบเมตรมิได้

“เจาะน้ำบาดาล” หมายความว่า กระทำแก่ชั้นดิน กรวด หทราย หรือหิน เพื่อให้ได้มาซึ่งน้ำบาดาล หรือเพื่อระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล

“บ่อน้ำบาดาล” หมายความว่า บ่อน้ำที่เกิดจากการเจาะน้ำบาดาล

“เขตน้ำบาดาล” หมายความว่า เขตท้องที่ที่รัฐมนตรีกำหนดให้เป็นเขตน้ำบาดาลโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

“กิจการน้ำบาดาล” หมายความว่า การเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาล หรือการระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล

“ใช้น้ำบาดาล” หมายความว่า นำน้ำจากบ่อน้ำบาดาลขึ้นมาใช้

“ระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล” หมายความว่า กระทำการใดๆ เพื่อถ่ายเทน้ำ หรือของเหลวอื่นใดลงบ่อน้ำบาดาล

(2) พระราชบัญญัตินี้มิใช่บังคับแก่กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดหาน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค หรือเพื่อเกษตรกรรมในส่วนที่เกี่ยวกับการเจาะน้ำบาดาล และการใช้น้ำบาดาล เว้นแต่ในเขตท้องที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยคำแนะนำของคณะกรรมการน้ำบาดาลประกาศกำหนดให้เป็นเขตวิฤตการณ์น้ำบาดาลที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

แต่อย่างไรก็ตาม กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การของรัฐดังกล่าวข้างต้น ต้องปฏิบัติตามประกาศที่ออกตามมาตรา 6 เกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในทางวิชาการ สำหรับการเจาะน้ำบาดาล การเลิกเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาลแบบอนุรักษ์ การระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล การเลิกใช้บ่อน้ำบาดาล การป้องกันด้านสาธารณสุข และการป้องกันในเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ด้วย (มาตรา 4)

(3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำแนะนำของคณะกรรมการน้ำบาดาลมีอำนาจกำหนดเขตท้องที่ใดให้เป็นเขตน้ำบาดาล

การเปลี่ยนแปลงเขตน้ำบาดาล หรือเขตห้ามสูบน้ำบาดาล หรือการยกเลิกเขตน้ำบาดาล หรือเขตห้ามสูบน้ำบาดาลที่ได้ประกาศกำหนดไว้ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 5 วรรคหนึ่งและวรรคสาม)

(4) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำแนะนำของคณะกรรมการน้ำบาดาลมีอำนาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในทางวิชาการสำหรับการเจาะน้ำบาดาล การเลิกเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาลแบบอนุรักษ์ การระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล การเลิกใช้บ่อน้ำบาดาล การป้องกันด้านสาธารณสุข และการป้องกันในเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ (มาตรา 6(1))

(5) คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล (คณะกรรมการบริหาร กพน.) มีอำนาจหน้าที่เสนอแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการน้ำบาดาล (มาตรา 7 สัตต (2))

(6) คณะกรรมการน้ำบาดาลมีหน้าที่ให้ความเห็นหรือคำแนะนำแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเรื่องการออกกฎกระทรวง หรือประกาศที่ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา หรือในเรื่องอื่นที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ความเห็นหรือคำแนะนำแก่อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 14)

(7) ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบกิจการน้ำบาดาลในเขตน้ำบาดาลใดๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดินในเขตน้ำบาดาลนั้นหรือไม่ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย และผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต และต้องปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามมาตรา 6 (มาตรา 16 วรรคหนึ่ง และ มาตรา 22)

(8) ผู้ใดประสงค์จะขอรับใบอนุญาตเพื่อประกอบกิจการน้ำบาดาลในเขตน้ำบาดาลใด ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานน้ำบาดาลประจำท้องที่ในเขตน้ำบาดาลนั้น (มาตรา 17)

(9) ใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้มี 3 ประเภท ดังนี้

- 1) ใบอนุญาตเจาะน้ำบาดาล
- 2) ใบอนุญาตใช้น้ำบาดาล
- 3) ใบอนุญาตระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล (มาตรา 18)

(10) พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปตรวจการเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาล หรือการระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือแก่ผู้รับใบอนุญาตหรือตัวแทน ให้จัดการป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดจากการเจาะน้ำบาดาล ใช้น้ำบาดาล หรือการระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาลนั้นได้ (มาตรา 28)

(11) ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่า การเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาล หรือการระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาลอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อแหล่งน้ำบาดาล ให้มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือแก่ผู้รับใบอนุญาตให้เปลี่ยนแปลง แกะไข หรือหยุดการเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาล หรือการระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล แล้วแต่กรณี ตามที่เห็นว่าจำเป็นเพื่อป้องกันหรือระงับความเสียหายนั้นได้ (มาตรา 29)

(12) เมื่อปรากฏว่าการประกอบกิจการน้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตผู้ใดจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมในเขตน้ำบาดาล อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลมีอำนาจสั่ง และกำหนดวิธีการให้ผู้รับใบอนุญาตแก้ไขเพื่อป้องกันความเสียหายนั้นได้ตามที่เห็นสมควร (มาตรา 34)

3.2.2 กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำท่วมของไทย

3.2.2.1 พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2558

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“การจัดรูปที่ดิน” หมายความว่า การดำเนินงานพัฒนาที่ดินที่ใช้เพื่อเกษตรกรรมให้สมบูรณ์ทั่วถึงที่ดินทุกแปลง เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต โดยทำการรวบรวมน้ำที่ดินหลายแปลงในบริเวณเดียวกันเพื่อวางแผนจัดรูปที่ดินเสียใหม่ การจัดระบบชลประทาน การจัดสร้างถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา การปรับระดับพื้นที่ดิน การบำรุงดิน การวางแผนการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตการเกษตร รวมตลอดถึงการแลกเปลี่ยน การโอน การรับโอนสิทธิในที่ดิน การให้เช่าซื้อที่ดิน และการอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

“การจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม” หมายความว่า การจัดระบบชลประทานจากทางน้ำชลประทานหรือแหล่งน้ำอื่นใดไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การทำเกษตรกรรมได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งการจัดสร้างถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา

“เขตการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม” หมายความว่า เขตที่ดินที่มีประกาศกำหนดให้เป็นเขตการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม

“เขตโครงการจัดรูปที่ดิน” หมายความว่า เขตที่ดินที่มีประกาศกำหนดให้เป็นเขตโครงการจัดรูปที่ดิน

“ระบบชลประทาน” หมายความว่า คัน คูน้ำ ทางระบายน้ำ ประตูน้ำ รวมทั้งสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์อื่นใดที่จัดทำขึ้นเพื่อกักเก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบายหรือจัดสรรน้ำในเขตการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมหรือเขตโครงการจัดรูปที่ดิน

“ผู้บริหารท้องถิ่น” หมายความว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรีหรือผู้บริหารท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น แต่ไม่รวมถึงนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมชลประทาน

(2) คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง มีอำนาจหน้าที่

1) พิจารณาเสนอแผนแม่บทการจัดรูปที่ดินต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ

2) กำหนดนโยบายและพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานและงบประมาณของโครงการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม และโครงการจัดรูปที่ดินในท้องที่ต่างๆ

3) พิจารณาเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อก่อประกาศกำหนดแนวเขตสำรวจการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม

4) พิจารณาเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตสำรวจการจัดรูปที่ดิน

5) วางระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และกิจการที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม และการจัดรูปที่ดินของสำนักงานจัดรูปที่ดินกลางหรือสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัด

6) กำหนดแนวทางในการส่งเสริมและช่วยเหลือการทำเกษตรกรรมในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน

7) ดำเนินกิจการอื่นที่เกี่ยวกับการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมและการจัดรูปที่ดินเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 11)

(3) สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม การจัดรูปที่ดิน รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง ควบคุมสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจหน้าที่

1) จัดทำแผนแม่บทการจัดรูปที่ดิน

2) จัดทำแผนการดำเนินงานและงบประมาณของโครงการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมและโครงการจัดรูปที่ดิน

3) จัดทำแผนผังการจัดแปลงที่ดิน ระบบชลประทาน การสร้างถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา การปรับระดับพื้นที่ดิน และการอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน

4) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและช่วยเหลือการทำเกษตรกรรม

5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวกับการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมและการจัดรูปที่ดินตามที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางกำหนด (มาตรา 14)

(4) ให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางจัดทำแผนแม่บทการจัดรูปที่ดิน ประกอบด้วยแผนการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม และแผนการจัดรูปที่ดิน โดยแสดงภาพรวมการพัฒนาพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมและการจัดรูปที่ดิน ระยะเวลาในการดำเนินการตามแผนกรอบงบประมาณ รวมทั้งกำหนดหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบตามแผน แนวทางการประสานความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบชลประทาน การบริหารและพัฒนาที่ดิน และการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการทำเกษตรกรรม

ในการดำเนินการจัดทำแผนแม่บทการจัดรูปที่ดิน ให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางคำนึงถึงความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการจัดทำแผนด้วย

ให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางเสนอแผนแม่บทการจัดรูปที่ดินต่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางเพื่อพิจารณาก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อความเห็นชอบ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบแผนแม่บทการจัดรูปที่ดิน ให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไป และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนนั้น (มาตรา 17)

(5) ห้ามมิให้ผู้ใดทำทางระบายน้ำมาเชื่อมต่อกับระบบชลประทานหรือกระทำการใดๆ เพื่อส่ง กัก หรือระบายน้ำจากระบบชลประทาน เว้นแต่จะดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา 25 หรือได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา 27)

(6) ห้ามมิให้ผู้ใดกักน้ำไว้ใช้เกินกว่าความจำเป็นแก่ที่ดินของตน หรือกระทำการอื่นใดอันเป็นการขัดขวางต่อการส่ง กัก หรือระบายน้ำ จนเป็นเหตุให้ผู้อื่นไม่สามารถได้รับน้ำจากระบบชลประทาน (มาตรา 29)

(7) การจัดรูปที่ดิน เป็นไปตามบทบัญญัติในหมวด 4 การจัดรูปที่ดิน โดยในกรณีที่สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางหรือเจ้าของที่ดินในพื้นที่ที่ทำเกษตรกรรมมีความประสงค์ให้มีการจัดรูปที่ดินในพื้นที่ที่ทำเกษตรกรรมหรือพื้นที่ในเขตการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม ให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางจัดทำโครงการเสนอต่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง ทั้งนี้ การเสนอโครงการดังกล่าวต้องแสดงแนวเขตพื้นที่ที่ประสงค์จะจัดรูปที่ดิน ความเป็นไปได้และความคุ้มค่าในการดำเนินการ และประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ (มาตรา 31)

(8) ในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดกำหนดแนวเขตในการจัดสร้างระบบชลประทาน ถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา และสาธารณูปโภคอย่างอื่นเพื่อให้เจ้าของที่ดินทุกแปลงได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน (มาตรา 47)

(9) ในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้

- 1) เทหรือทิ้งสิ่งใดๆ หรือปลูกพืชพันธุ์ใดๆ ในบริเวณที่มีการจัดระบบชลประทาน ถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่งานจัดรูปที่ดิน
- 2) ...
- 3) ทำทางระบายน้ำมาเชื่อมต่อกับระบบชลประทาน หรือกระทำการใดๆ ต่อระบบชลประทานเพื่อส่ง กัก หรือระบายน้ำจากระบบชลประทาน เว้นแต่จะดำเนินการตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดหรือได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

3.2.2.2 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“การพัฒนาที่ดิน” หมายความว่า การกระทำใดๆ ต่อดินหรือที่ดินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของดินหรือที่ดิน หรือเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้สูงขึ้น และหมายความรวมถึงการปรับปรุงดินหรือที่ดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติหรือขาดความอุดมสมบูรณ์เพราะการใช้ประโยชน์ และการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อรักษาคุณลักษณะหรือเพื่อความเหมาะสมในการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

“การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

“ดิน” หมายความว่า รวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย

“การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกันรักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดินและการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณลักษณะให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดินในทางเกษตรกรรม

(2) คณะกรรมการพัฒนาที่ดิน มีอำนาจและหน้าที่

1) กำหนดการจำแนกประเภทที่ดิน และเสนอขอรับความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติ

2) วางแผนการใช้ที่ดิน การพัฒนาที่ดิน การกำหนดบริเวณการใช้ที่ดินและการกำหนดเขตการอนุรักษ์ดินและน้ำ

3) ประกาศกำหนดเขตสำรวจที่ดิน และประกาศกำหนดเขตสำรวจการอนุรักษ์ดินและน้ำ

4) กำหนดมาตรการเพื่อการปรับปรุงดินหรือที่ดิน หรือกำหนดมาตรการเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (มาตรา 9)

(3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนาที่ดินมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดบริเวณการใช้ที่ดิน และให้มีแผนที่แนบท้ายประกาศด้วยโดยแผนที่ดังกล่าวให้ถือเป็นส่วนหนึ่งแห่งประกาศ (มาตรา 12)

3.2.2.3 พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“การผังเมือง” หมายความว่า การวาง จัดทำ และการดำเนินการให้เป็นไปตามผังเมืองในระดับต่างๆ สำหรับเป็นกรอบชี้แนะการพัฒนาทางด้านกายภาพในระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับเมือง ระดับชนบท และพื้นที่เฉพาะควบคู่กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้อง หรือชนบท ให้มีหรือทำให้ดียิ่งขึ้นซึ่งสัญลักษณ์ ความสะดวกสบาย ความเป็นระเบียบ ความสวยงาม การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมและการขนส่ง ความปลอดภัยของประชาชน สวัสดิภาพของสังคม การป้องกันภัยพิบัติ และการป้องกันความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อส่งเสริมการเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม เพื่อดำรงรักษาหรือบูรณะสถานที่และวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี หรือบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภูมิประเทศที่งดงามหรือมีคุณค่าในทางธรรมชาติ

“ผังเมืองรวม” หมายความว่า แผนผัง นโยบาย และโครงการ รวมทั้งมาตรการควบคุมโดยทั่วไปในพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเมืองและการดำรงรักษาเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้อง หรือชนบท ในด้านการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณูปโภค สาธารณูปการ บริการสาธารณะ และสภาพแวดล้อม เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง

“ผังเมืองเฉพาะ” หมายความว่า แผนผังและโครงการดำเนินการเพื่อพัฒนาหรือดำรงรักษาบริเวณเฉพาะแห่งหรือกิจการที่เกี่ยวข้องในเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้อง หรือชนบท เพื่อประโยชน์ในการสร้างเมืองใหม่ การพัฒนาเมือง การอนุรักษ์เมือง หรือการฟื้นฟูเมือง

“ผังน้ำ” หมายความว่า ผังน้ำตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำ หรือผังแสดงเขตการพัฒนาแหล่งน้ำและพื้นที่น้ำหลาก

(2) บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้มุ่งหมายเพื่อกำหนดรูปแบบการวางและจัดทำผังเมืองทุกระดับ พร้อมทั้งบริหารจัดการผังเมืองให้มีรูปแบบการดำเนินการและการบริหารจัดการที่เหมาะสม สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ สภาพเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการวางกรอบและนโยบายด้านการพัฒนาพื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดินระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับเมือง และระดับชนบท ตลอดจนกระจายอำนาจในการวางและจัดทำผังเมืองให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาของพื้นที่ ทั้งนี้ ภายใต้วัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- 1) วางและจัดทำผังเมืองในแต่ละระดับให้สอดคล้องกัน
- 2) วางกรอบและนโยบายการพัฒนาเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้อง และชนบทอย่างสมดุลและยั่งยืน
- 3) วางกรอบและนโยบายด้านการพัฒนา และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 4) วางกรอบในการอนุรักษ์และรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม
- 5) วางแนวทางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและโครงการพัฒนาภายใต้หน้าที่และอำนาจของตนให้สอดคล้องกับผังเมืองแต่ละระดับ

6) แก้ไขปัญหาผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่สอดคล้องกันให้มีการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นการป้องกัน แก้ไข หรือบรรเทาภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น (มาตรา 6)

(3) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองวางและจัดทำผังนโยบายระดับประเทศเพื่อใช้เป็นกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศในด้านการใช้พื้นที่ การพัฒนาเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้อง และชนบท โครงสร้างพื้นฐานหลัก การพัฒนาพื้นที่พิเศษ การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการอื่นๆ ที่จำเป็น เสนอต่อคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 13)

(4) ผังนโยบายระดับประเทศตามมาตรา 13 ประกอบด้วย

- 1) วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังนโยบายระดับประเทศ
- 2) กรอบนโยบาย เป้าหมาย แผนและแผนผังทางด้านกายภาพ เพื่อการพัฒนาหรือการอนุรักษ์ของประเทศ ดังต่อไปนี้
 - (ก) การใช้ประโยชน์พื้นที่
 - (ข) การตั้งถิ่นฐานและระบบชุมชน
 - (ค) โครงสร้างพื้นฐานด้านต่างๆ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย การจัดการน้ำ การสาธารณสุข การศึกษา การพลังงาน การท่องเที่ยว การคมนาคมและการขนส่ง รวมทั้งระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

(ง) พื้นที่พัฒนาพิเศษซึ่งเป็นพื้นที่เพื่อดำเนินการพัฒนาตามนโยบายรัฐบาลหรือกิจการเฉพาะที่รัฐจัดให้มีขึ้น

- (จ) ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ
- (ฉ) ศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
- (ช) การพัฒนาเมืองและชนบท
- (ซ) การเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค
- (ณ) การอื่นๆ ที่จำเป็น

3) มาตรการและวิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของผังนโยบายระดับประเทศ

4) การบริหารและพัฒนาการผังเมือง วิธีปฏิบัติ และความร่วมมือของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกรอบระยะเวลาในการดำเนินการ (มาตรา 14)

(5) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองวางและจัดทำผังนโยบายระดับภาคเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและการดำรงรักษาพื้นที่ที่มีขอบเขตเกินหนึ่งจังหวัด ในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน การพัฒนาเมืองและชนบท การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณสุข สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ รวมทั้งการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอต่อคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 15)

(6) ผังนโยบายระดับภาคตามมาตรา 15 ประกอบด้วย

- 1) วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังนโยบายระดับภาค
- 2) แผนที่แสดงเขตผังนโยบายระดับภาค

3) แผนผังที่ทำขึ้นเป็นฉบับเดียวหรือหลายฉบับ โดยมีสาระสำคัญ ซึ่งประกอบไปด้วย แผนผังแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน แผนผังแสดงระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ ตามโครงสร้างพื้นฐาน แผนผังแสดงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ แผนผังแสดงผังน้ำ เป็นต้น

4) นโยบาย มาตรการ และวิธีดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของผังนโยบายระดับภาค

5) การบริหารและพัฒนาการผังเมือง วิธีปฏิบัติ และความร่วมมือของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกรอบระยะเวลาในการดำเนินการ (มาตรา 16)

(7) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองวางแผนและจัดทำผังนโยบายระดับจังหวัดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและการดำรงรักษาพื้นที่ระดับจังหวัด ในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน การพัฒนาเมืองและชนบท การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ รวมทั้งการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอต่อคณะกรรมการผังเมืองเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 17)

(8) ผังนโยบายระดับจังหวัดตามมาตรา 17 ประกอบด้วย

- 1) วัตถุประสงค์ในการวางแผนและจัดทำผังนโยบายระดับจังหวัด
- 2) แผนที่แสดงเขตผังนโยบายระดับจังหวัด
- 3) แผนผังที่ทำขึ้นเป็นฉบับเดียวหรือหลายฉบับ โดยมีสาระสำคัญ ซึ่งประกอบไปด้วย แผนผังแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน แผนผังแสดงระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ ตามโครงสร้างพื้นฐาน แผนผังแสดงสภาพของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ แผนผังแสดงผังน้ำ เป็นต้น

4) รายการประกอบแผนผังตามความจำเป็น

5) นโยบาย มาตรการ และวิธีดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของผังนโยบายระดับจังหวัด

6) การบริหารและพัฒนาการผังเมือง วิธีปฏิบัติ และความร่วมมือของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกรอบระยะเวลาในการดำเนินการ (มาตรา 18)

(9) ผังเมืองรวม ประกอบด้วย

- 1) วัตถุประสงค์ในการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวม
- 2) แผนที่แสดงเขตของผังเมืองรวมโดยแสดงข้อมูลภูมิประเทศ ระดับชั้นความสูง และพิกัดภูมิศาสตร์

3) แผนผังที่ทำขึ้นเป็นฉบับเดียวหรือหลายฉบับ โดยใช้มาตราส่วนตามความเหมาะสมที่มีความละเอียดเพียงพอให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจได้ง่าย สามารถเชื่อมโยงกับแผนที่ดิจิทัลที่เป็นมาตรฐานสากลตามเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยมีสาระสำคัญ ซึ่งประกอบไปด้วย แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภท แผนผังแสดงโครงการการคมนาคมและการขนส่ง โดยแสดงการเชื่อมต่อโครงข่ายการคมนาคมและการขนส่งไว้ด้วย แผนผังแสดงโครงการกิจการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ แผนผังแสดงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนผังแสดงผังน้ำ เป็นต้น

4) รายการประกอบแผนผัง

5) ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่จะให้ปฏิบัติหรือไม่ให้ปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองรวมและแผนผังตาม 3) ทุกประการ ดังต่อไปนี้

- (ก) ประเภทและขนาดกิจการ
- (ข) ประเภท ชนิด ขนาด ความสูง และลักษณะของอาคาร
- (ค) อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นของอาคารทุกหลังต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร

(ง) อัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร หรืออัตราส่วนพื้นที่ว่างอันปราศจากสิ่งปกคลุมดินของแปลงที่ดินที่อาคารตั้งอยู่ต่อพื้นที่ใช้สอยรวมของอาคาร

(จ) ระยะถอยร่นจากแนวธรรมชาติ ถนน แนวเขตที่ดิน อาคาร แหล่งทรัพยากรน้ำสาธารณะ และสถานที่อื่นๆ ที่จำเป็น รวมทั้งพื้นที่แนวกั้นชนด้วย

(ฉ) ขนาดของแปลงที่ดินที่จะอนุญาตให้ก่อสร้างอาคาร

(ช) ข้อกำหนดอื่นที่จำเป็นโดยรัฐมนตรีประกาศกำหนดตามคำแนะนำของคณะกรรมการผังเมือง (มาตรา 22)

3.2.2.4 พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. 2547

(1) มาตรา 3 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“การจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่” หมายความว่า การดำเนินการพัฒนาที่ดินหลายแปลงโดยการวางผังจัดรูปที่ดินใหม่ ปรับปรุงหรือจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐาน และการร่วมรับภาระและกระจายผลตอบแทนอย่างเป็นธรรม ทั้งนี้ โดยความร่วมมือระหว่างเอกชนกับเอกชนหรือเอกชนกับรัฐ เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ในที่ดินที่เหมาะสมยิ่งขึ้นในด้านการคมนาคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและชุมชน และเป็นการสอดคล้องกับการผังเมือง

“โครงการจัดรูปที่ดิน” หมายความว่า โครงการที่จัดทำขึ้นสำหรับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

“เจ้าของที่ดิน” หมายความว่า ผู้มีสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน และให้หมายความรวมถึงเจ้าของห้องชุดตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุดด้วย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

“คณะกรรมการส่วนจังหวัด” หมายความว่า คณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ส่วนจังหวัดและให้หมายความรวมถึงคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่กรุงเทพมหานครด้วย

(2) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 4 วรรคหนึ่ง)

(3) คณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ มีอำนาจหน้าที่

1) กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และมาตรการสำคัญเกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

2) ให้ความเห็นชอบแผนแม่บทและพื้นที่เป้าหมายการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ตามที่คณะกรรมการส่วนจังหวัดเสนอ

3) กำหนดมาตรฐานการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

4) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการในการขอจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ และการอนุมัติโครงการของคณะกรรมการส่วนจังหวัด

5) ให้ความเห็นหรือคำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

6) ดำเนินกิจการอื่นที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการอาจมอบหมายให้กรมโยธาธิการและผังเมือง เป็นผู้ปฏิบัติการหรือเตรียมข้อเสนอมายังคณะกรรมการเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปได้ (มาตรา 6)

(4) ให้มีคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ส่วนจังหวัด (มาตรา 11) หรือคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่กรุงเทพมหานคร (มาตรา 12) มีอำนาจหน้าที่

1) กำหนดมาตรการและแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

2) เสนอแผนแม่บทและพื้นที่เป้าหมายการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ของจังหวัดต่อคณะกรรมการ เพื่อขอความเห็นชอบ

3) ประสานโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่กับโครงการหลักของท้องถิ่น

4) อนุมัติโครงการจัดรูปที่ดินที่ดำเนินการภายในเขตจังหวัด

5) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการนำที่ดินของรัฐมาใช้ การจัดหาที่ดินทดแทนที่ดินของรัฐและการเวนคืนที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน

6) ดำเนินกิจการอื่นที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 13)

(5) ในบริเวณโครงการจัดรูปที่ดินที่ได้รับการเห็นชอบจากคณะกรรมการส่วนจังหวัดแล้วผู้ดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายมีสิทธิที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้ โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากเจ้าของที่ดิน

1) เข้าไปรื้อถอน เคลื่อนย้าย หรือตัดแปลงอาคาร ตลอดจนทำการอันจำเป็นอย่างอื่นในที่ดินของผู้สมัครใจเข้าร่วมโครงการจัดรูปที่ดิน

2) เข้าไปสำรวจ ฝังวัด จัดสร้างถนน ระบบระบายน้ำ ระบบบำบัดน้ำเสีย และการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการจัดรูปที่ดิน

3) ทำเครื่องหมายระดับ ขอบเขต และแนวเขต

4) ดำเนินการเพื่อแบ่งแยกแปลงที่ดิน รวมแปลงที่ดิน และทำนิติกรรมใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือสิทธิการเช่าแทนเจ้าของที่ดินในบริเวณโครงการจัดรูปที่ดินได้ ทั้งนี้ ภายใต้วัตถุประสงค์ของโครงการจัดรูปที่ดินนั้น

การดำเนินการในอาคารหรือที่ดินที่มีผู้อาศัยอยู่ จะต้องมีการแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบล่วงหน้าตามระยะเวลาที่สมควรแต่ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากผู้นั้น ส่วนการเข้าดำเนินการรื้อถอน เคลื่อนย้าย หรือตัดแปลงสิ่งสาธารณูปโภคที่หน่วยงานของรัฐควบคุมดูแลอยู่ จะต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานนั้นก่อน โดยกำหนดเวลาให้เจ้าของหรือผู้

ครอบครองที่ดินหรือสิ่งห้ามทรัพย์หรือหน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลสิ่งสาธารณูปโภคนั้นแจ้งกลับว่า
ประสงค์จะดำเนินการเองหรือไม่ (มาตรา 58)

3.2.2.5 ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม พุทธศักราช 2515

- (1) กำหนดให้การประปาเป็นกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภค (ข้อ 3 (5))
- (2) ห้ามมิให้บุคคลใดประกอบกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภค เว้นแต่จะ
ได้รับอนุญาตหรือได้รับสัมปทานจากรัฐมนตรี (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการประปา) (ข้อ 4)
- (3) ในกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะว่าด้วยกิจการตามทีระบุไว้ในข้อ 3 การประกอบ
กิจการดังกล่าว ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยกิจการนั้น (ข้อ 6)
- (4) ในการอนุญาตหรือให้สัมปทานตามข้อ 4 (กิจการประปา) รัฐมนตรี
(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) จะกำหนดเงื่อนไขใดๆ ตามที่เห็นว่าจำเป็น
เพื่อความปลอดภัยหรือผาสุกของประชาชนไว้ด้วยก็ได้ (ข้อ 7)
- (5) ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจและหน้าที่
เกี่ยวกับกิจการประปา (ข้อ 11)
- (6) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (แก้ไขคำว่า
“กระทรวงมหาดไทย” เป็น “กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับ
กิจการประปา) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ รักษาการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้
(ข้อ 23)

อนึ่ง ปัจจุบันมีประกาศซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในประกาศของคณะ
ปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2515 เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการประปา ที่ยังมีผลใช้
บังคับอยู่จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง หลักเกณฑ์
การดำเนินการเกี่ยวกับสัมปทานประกอบกิจการประปาเพื่อความปลอดภัยหรือผาสุกของประชาชน พ.ศ.
2554 และประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อ
ปฏิบัติกิจการตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2515 เฉพาะในส่วนที่
เกี่ยวกับกิจการประปา ลงวันที่ 30 เมษายน 2553

3.2.2.6 พระราชบัญญัติรักษาคล่อง ศก 121 (พ.ศ. 2445) และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- (1) ถ้าหากว่าสามารถจะทำได้อย่างอื่นแล้ว ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดเอาหยากเยื่อ
ฝุ่นฝอยหรือสิ่งโสโครกเททิ้งในคลอง และห้ามมิให้เททิ้งสิ่งของดังกล่าวมาแล้วลงในทางน้ำลำคู ซึ่งเลื่อน
ไหลมาลงคลองได้ ถ้าผู้ใดกระทำความผิดจะมีโทษทั้งจำคุกและปรับ (มาตรา 6)
- (2) การที่จะพาสัตว์พาหนะ คือ ช้าง, ม้า, โค, กระบือ, ช้างคล่องนั้น ให้ขึ้นลง
ได้ที่ท่าซึ่งกำหนดไว้ให้เป็นสำหรับช้างสัตว์พาหนะ ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดพาสัตว์พาหนะขึ้นลงในคลอง
นอกจากท่าช้างเป็นอันขาด ถ้าผู้ใดกระทำความผิดจะมีโทษปรับเป็นรายตัวสัตว์พาหนะ (มาตรา 7)
- (3) ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดกระทำให้คลองและฝัคลอง หรือถนนหลวงเสียไปด้วย
ประการใดๆ ถ้าผู้ใดกระทำความผิดจะมีโทษทั้งจำคุกและปรับ และต้องทำสิ่งซึ่งเสียหายให้คืนดีด้วย (มาตรา 9)

พระราชบัญญัติรักษาคคลอง ศก 121 เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายฉบับหนึ่งที่กล่าวถึงการควบคุมการใช้ประโยชน์และการรักษาคุณภาพน้ำในคลองสาธารณะ

3.2.2.7 พระราชบัญญัติรักษาคคลองประปา พ.ศ. 2526

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“คลองประปา” หมายความว่า คลองที่การประปาใช้เก็บน้ำและส่งน้ำที่ได้มาจากแหล่งน้ำดิบ คลองรับน้ำ หรือคลองขังน้ำ เพื่อใช้ในการผลิตน้ำประปาตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดให้เป็นคลองประปา

“แหล่งน้ำดิบ” หมายความว่า แหล่งน้ำที่นำมาใช้ในการผลิตน้ำประปาของการประปา

“คลองรับน้ำ” หมายความว่า คลองที่ใช้รับน้ำดิบจากแหล่งน้ำดิบเข้าสู่คลองขังน้ำหรือคลองประปา

“คลองขังน้ำ” หมายความว่า คลองหรือที่ที่ใช้เก็บน้ำดิบสำหรับส่งเข้าคลองประปา

“เขตหวงห้าม” หมายความว่า เขตของคลองขังน้ำที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดเป็นเขตหวงห้าม

“ท่อส่งน้ำดิบ” หมายความว่า ท่อส่งน้ำดิบที่ใช้ในการผลิตน้ำประปาของการประปา รวมทั้งท่ออื่นใดซึ่งส่งน้ำดิบจากคลองประปาตลอดได้คลองอื่นที่มีใช้คลองประปา

“ท่อผ่านคลอง” หมายความว่า ท่อส่งน้ำจากคลองอื่นหรือแหล่งน้ำอื่นที่ฝังลอดใต้คลองประปา

“การประปา” หมายความว่า การประปานครหลวงตามกฎหมายว่าด้วยการประปานครหลวงหรือการประปาส่วนภูมิภาคตามกฎหมายว่าด้วยการประปาส่วนภูมิภาค หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่ดำเนินกิจการการประปาแล้วแต่กรณี

(2) ห้ามมิให้ผู้ใดขุดหรือขยายคลองประปา คลองรับน้ำ หรือคลองขังน้ำ สร้างทำนบหรือปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างอื่นใดลงในเขตคลองดังกล่าว เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากการประปาตามมาตรา 7 และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตนั้น

ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากการประปาตามมาตรา 7 ให้ปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างในบริเวณคลองประปา คลองรับน้ำ หรือคลองขังน้ำ และให้สิ่งก่อสร้างดังกล่าวตกเป็นกรรมสิทธิ์ของการประปา (มาตรา 9)

(3) ห้ามมิให้ผู้ใดทำลายหรือทำให้เสียหายแก่คันคลอง ประตูน้ำ ทำนบหรือเขื่อนของการประปา ท่อส่งน้ำดิบ หรือท่อผ่านคลอง สะพานข้ามคลองประปา สะพานข้ามคลองรับน้ำ หรือสะพานข้ามคลองขังน้ำ (มาตรา 12)

(4) ห้ามมิให้ผู้ใดเทหรือทิ้งสิ่งใดๆ หรือระบายหรือทำให้น้ำโสโครกลงไปในคลองประปา คลองรับน้ำ หรือคลองขังน้ำ ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งซากสัตว์ ขยะมูลฝอย หรือสิ่งปฏิกูลลงในเขตคลองประปา คลองรับน้ำ หรือคลองขังน้ำ ห้ามมิให้ผู้ใดชักผ้า ล้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรืออาบน้ำในเขตคลองประปา (มาตรา 14 และมาตรา 15)

3.2.2.8 พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) การประปาส่วนภูมิภาค (กปภ.) เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ในการประกอบและส่งเสริมธุรกิจการประปาโดยการสำรวจ จัดหาแหล่งน้ำดิบ และจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบ เพื่อใช้ในการผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปา รวมทั้งการดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวกับหรือต่อเนื่องกับธุรกิจการประปา เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การให้บริการสาธารณสุขปโภค โดยคำนึงถึงประโยชน์ของรัฐ และสุขภาพอนามัยของประชาชนเป็นสำคัญ (มาตรา 5)

(2) กปภ. มีอำนาจกระทำการกิจการต่างๆ ภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา 5 และอำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง

1) ถือกรรมสิทธิ์ หรือมีสิทธิครอบครองหรือทรัพย์สินต่างๆ สร้าง ซื้อ จัดหา ขาย จำหน่าย เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ ยืม ให้ยืม รับจำนำ รับจำนอง แลกเปลี่ยน โอน รับโอน หรือดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน ทั้งในและนอกราชอาณาจักร ตลอดจนรับทรัพย์สินที่มีผู้อื่นทูลให้

2) สำรวจ วางแผน และพัฒนาแหล่งน้ำดิบ ตลอดจนจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบ

3) สำรวจ วางแผน และสร้างระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา

4) กำหนดราคาจำหน่ายน้ำประปา อัตราค่าบริการ ค่าเครื่องอุปกรณ์ และค่าสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนวิธีการและเงื่อนไขในการชำระราคาและค่าตอบแทนดังกล่าว

5) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการใช้น้ำประปา เพื่อประโยชน์ในการให้บริการสาธารณสุขปโภค

6) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการใช้ และบำรุงรักษาทรัพย์สินของ กปภ.

7) ถือหุ้น หรือเข้าเป็นหุ้นส่วน หรือร่วมกิจการกับบุคคลอื่นเพื่อประโยชน์แก่การประกอบและส่งเสริมธุรกิจของ กปภ. (มาตรา 7)

(3) กปภ. มีอำนาจดำเนินการเพื่อจำหน่ายน้ำประปาในเขตท้องที่ซึ่งอยู่นอกเขตที่การประปานครหลวงมีอำนาจดำเนินการ แต่ กปภ. อาจดำเนินการจำหน่ายน้ำประปาในเขตที่การประปานครหลวงมีอำนาจดำเนินการได้ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากการประปานครหลวงแล้ว (มาตรา 8)

(4) คณะกรรมการการประปาส่วนภูมิภาคมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลทั่วไปซึ่งกิจการของ กปภ. อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง วางข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามมาตรา 5 และมาตรา 7 วางข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้ และรักษาทรัพย์สินของ กปภ. (มาตรา 17)

(5) เพื่อประโยชน์ในการสร้างและบำรุงรักษาระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา เช่น แหล่งน้ำดิบ ท่อน้ำ โรงสูบน้ำ เครื่องวัดปริมาณน้ำ ถังพักน้ำ โรงกรองน้ำ ถังตกตะกอน และอุปกรณ์ต่างๆ ให้พนักงานและลูกจ้างมีอำนาจใช้สอย หรือเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมีใช้ที่อยู่อาศัยของบุคคลใดๆ เป็นการชั่วคราวภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

1) การใช้สอยหรือครอบครองนั้นเป็นการจำเป็นสำหรับการสำรวจเพื่อสร้างหรือบำรุงรักษาระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา หรือเป็นการจำเป็นสำหรับการป้องกันอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดแก่ระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา

2) กปภ. ได้บอกกล่าวให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ทราบล่วงหน้าแล้วโดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ทราบภายในเวลาอันสมควร

แต่ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ถ้าไม่อาจติดต่อกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้ ให้ประกาศให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวัน การประกาศให้ทำเป็นหนังสือปิดไว้ ณ ที่ซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่และ ณ ที่ว่าการเขตหรือที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน และที่ทำการผู้ใหญ่บ้านซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ ทั้งนี้ ให้แจ้งกำหนดวัน เวลา และการที่จะกระทำการนั้นไว้ด้วย (มาตรา 29 วรรคหนึ่ง)

(6) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไปซึ่งกิจการของ กปภ. เพื่อการนี้จะสั่งให้ กปภ. ชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำของ กปภ. ที่ขัดต่อนโยบายของรัฐบาล หรือมติของคณะรัฐมนตรี ตลอดจนมีอำนาจที่จะสั่งให้ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล หรือมติของคณะรัฐมนตรี และสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินกิจการได้ (มาตรา 46)

3.2.2.9 พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2511 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) ให้จัดตั้งการไฟฟ้าขึ้น เรียกว่า “การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย” เรียกโดยย่อว่า “กฟผ.” และให้เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1) ผลิต จัดให้ได้มา จัดส่งหรือจำหน่ายซึ่งพลังงานไฟฟ้าให้แก่

(ก) การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค หรือการไฟฟ้าอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

(ข) ผู้ใช้พลังงานไฟฟ้าตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

(ค) ประเทศใกล้เคียง

2) ดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับพลังงานไฟฟ้า แหล่งพลังงานอันได้มาจากธรรมชาติ เช่น น้ำ ลม ความร้อนธรรมชาติ แสงแดด แร่ธาตุ หรือเชื้อเพลิงเป็นต้นว่า น้ำมัน ถ่านหิน หรือก๊าซ รวมทั้งพลังงานปรมาณู เพื่อการผลิตพลังงานไฟฟ้า และงานอื่นที่ส่งเสริมกิจการของ กฟผ. (มาตรา 6)

(2) ให้ กฟผ. มีอำนาจกระทำการภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา 6 อำนาจเช่นนี้ให้รวมถึงการสร้างเขื่อนกั้นน้ำ เขื่อนระบายน้ำ เขื่อนกักเก็บน้ำ อ่างเก็บน้ำ หรือสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์ของเขื่อนหรืออ่างนั้นเพื่อการผลิตพลังงานไฟฟ้า หรือเพื่อการพัฒนาการไฟฟ้าพลังน้ำหรือเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการไฟฟ้า สร้างโรงไฟฟ้าพลังความร้อน โรงไฟฟ้าพลังน้ำ โรงไฟฟ้าพลังปรมาณูหรือโรงไฟฟ้าพลังอื่น รวมทั้งลานไถไฟฟ้าและสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์ของโรงไฟฟ้านั้นๆ หรือสร้างระบบไฟฟ้า (มาตรา 9)

(3) ให้คณะกรรมการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลทั่วไปซึ่งกิจการของ กฟผ. อำนาจหน้าที่เช่นนี้ให้รวมถึงการออกระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ (มาตรา 18)

(4) ให้ กฟผ. รับผิดชอบในการดำเนินการและการบำรุงรักษาเขื่อนกั้นน้ำ เขื่อนระบายน้ำ เขื่อนกักเก็บน้ำ อ่างเก็บน้ำ และสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์ของเขื่อนหรืออ่างนั้นภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา 6 รวมทั้งการควบคุมปริมาณน้ำที่กักเก็บหรือระบายจากอ่างเก็บน้ำ โดยให้คำนึงถึงประโยชน์มากที่สุดจากการควบคุมลุ่มแม่น้ำที่มีการสร้างเขื่อนดังกล่าวขึ้น และแคว ลำน้ำ ทางน้ำ คลอง หรือคลองส่งน้ำที่มีต่อเนื่องกับลุ่มแม่น้ำนั้นให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ให้ กฟผ. และกรมชลประทานร่วมกันออกข้อบังคับเพื่อกำหนดปริมาณน้ำที่จะกักเก็บหรือระบายจากอ่างเก็บน้ำ ถ้าไม่สามารถตกลงกันได้เกี่ยวกับการออกข้อบังคับ หรือการปฏิบัติตามข้อบังคับให้รายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานเพื่อพิจารณาวินิจฉัย คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด (มาตรา 38)

3.2.2.10 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) กำหนดบทนิยามคำว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 4)

(2) กำหนดให้มีคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่

1) จัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภา

2) กำหนดการจัดระบบการบริการสาธารณะตามอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง

3) กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการถ่ายโอนภารกิจจากราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้มีการกระจายอำนาจการอนุมัติหรือการอนุญาตตามที่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องขออนุมัติหรือขออนุญาตไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสะดวก รวดเร็วในการให้บริการประชาชน และการกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมายนั้นๆ เป็นสำคัญ

5) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการจัดสรรเงินงบประมาณที่จัดสรรเพิ่มขึ้นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลาง (มาตรา 12)

(3) ให้มีสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีอำนาจและหน้าที่

1) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ

2) รวบรวมข้อมูล ศึกษา และวิเคราะห์เกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการ

3) ร่วมมือและประสานงานกับราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

4) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนที่คณะกรรมการมอบหมาย (มาตรา 15)

(4) ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง เช่น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ การ

สาธารณูปโภคและการก่อสร้างอื่นๆ การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การผังเมือง (มาตรา 16)

(5) ภายใต้บังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง เช่น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น การประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น การคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดตั้งและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม การกำจัดมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลรวม การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่างๆ การสร้างและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำที่เชื่อมต่อระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดทำกิจการใดอันเป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขต และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่ คณะกรรมการประกาศกำหนด สนับสนุนหรือช่วยเหลือส่วนราชการ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ในการพัฒนาท้องถิ่น การให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น (มาตรา 17)

(6) ให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามมาตรา 16 และมาตรา 17 (มาตรา 18)

(7) ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ เกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบในส่วนใด (มาตรา 20)

(8) บรรดาอำนาจและหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐตามกฎหมาย รัฐ อาจมอบอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทนได้ ในการดำเนินงานตามอำนาจ และหน้าที่ที่ระบุไว้ในมาตรา 16 มาตรา 17 มาตรา 18 และมาตรา 19 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจ ร่วมมือกันดำเนินการหรืออาจร้องขอให้ รัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น แล้วแต่กรณี ดำเนินการ แทนได้ (มาตรา 21)

3.2.2.11 พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 5 กำหนดบทนิยามขึ้นใช้บังคับ ดังต่อไปนี้

“จังหวัด” หมายความว่า จังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหาร ราชการแผ่นดิน

“อำเภอ” หมายความว่า อำเภอตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหาร ราชการแผ่นดิน และให้หมายความรวมถึงกิ่งอำเภอด้วย

“ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด” หมายความว่า ข้าราชการที่ ปฏิบัติกิจการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและได้รับเงินเดือนโดยมีอัตราเงินเดือนและตำแหน่งใน บประมาณที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำหนดขึ้น

“ราชการส่วนท้องถิ่นอื่น” หมายความว่า เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา กรุงเทพมหานคร และราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นนอกจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด

“ข้อบัญญัติ” หมายความว่า ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(2) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ประกาศและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 6)

(3) ในจังหวัดหนึ่งให้มีองค์การบริหารส่วนจังหวัดประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น และกำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ เขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้แก่ เขตจังหวัด (มาตรา 7 และมาตรา 8)

(4) สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยในอำเภอหนึ่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้หนึ่งคน (มาตรา 9)

(5) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่

1) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ และนโยบาย

2) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

3) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

4) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด

5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น (มาตรา 35/5)

(6) องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังต่อไปนี้

1) ตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย

2) จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

3) สนับสนุนสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาท้องถิ่น

4) ประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น

5) แบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น

6) ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนในการดูแลการจราจรและการรักษาความสงบเรียบร้อย

7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

9) จัดทำกิจการใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

10) จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด บรรดาอำนาจหน้าที่ใดซึ่งเป็นของราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาค อาจมอบให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 45)

(7) การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง

การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด (มาตรา 45/1)

(8) องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจจัดทำกิจการใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่อยู่นอกเขตจังหวัดได้ เมื่อได้รับความยินยอมจากราชการส่วนท้องถิ่นอื่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 46)

(9) กิจการใดเป็นกิจการที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดพึงจัดทำตามอำนาจหน้าที่ ถ้าองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่จัดทำ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจมีคำสั่งให้ราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคจัดทำกิจการนั้นได้ ในกรณีที่ราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคจัดทำกิจการดังกล่าว ให้คิดค่าใช้จ่ายและค่าภาระต่างๆ ตามความเป็นจริงได้ตามอัตราและระยะเวลาที่เหมาะสม (มาตรา 47)

(10) องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่น โดยเรียกค่าบริการได้ โดยตราเป็นข้อบัญญัติ (มาตรา 48)

(11) องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจมอบให้เอกชนกระทำการกิจการซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบริการหรือค่าตอบแทนที่เกี่ยวข้องแทนองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัดเสียก่อน (มาตรา 49 วรรคหนึ่ง)

(12) องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจออกข้อบัญญัติเพื่อเก็บค่าธรรมเนียมใดๆ จากผู้ซึ่งใช้หรือได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดให้มีขึ้นได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด (มาตรา 69)

(13) ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ และระเบียบข้อบังคับของทางราชการ เพื่อการนี้ให้ผู้ว่า

ราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงหรือสั่งให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดชี้แจงแสดงความ
คิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ (มาตรา 77 วรรคหนึ่ง)

3.2.2.12 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) การจัดตั้งเทศบาล ได้กำหนดให้ท้องถิ่นที่มีสภาพอันสมควรยกฐานะเป็น
เทศบาลให้จัดตั้งท้องถิ่นนั้นๆ เป็นเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง หรือเทศบาลนคร ตามพระราชบัญญัติ
และให้เทศบาลเป็นทบวงการเมือง มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น (มาตรา 7)

(2) เมื่อมีการจัดตั้งเทศบาลตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายว่าด้วยสภา
ตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีตามกฎหมายว่า
ด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่จัดตั้งเป็นเทศบาล
ในระหว่างที่ไม่มีนายกเทศมนตรี ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันที่จัดตั้ง
เทศบาลปฏิบัติหน้าที่ปลัดเทศบาล และให้ปฏิบัติหน้าที่นายกเทศมนตรีเท่าที่จำเป็นได้เป็นการชั่วคราว
จนถึงวันประกาศผลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี (มาตรา 8)

(3) เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะขึ้น
เป็นเทศบาลตำบล ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตเทศบาลไว้ด้วย (มาตรา 9)

(4) เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่น
ชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตาม
พระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง ประกาศ
กระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย (มาตรา 10)

(5) เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมี
รายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีประกาศ
กระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลนคร ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตของ
เทศบาลไว้ด้วย (มาตรา 11)

(6) องค์การเทศบาลประกอบด้วยสภาเทศบาล และนายกเทศมนตรี (มาตรา
14)

(7) สภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้ง
โดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตาม
จำนวน ดังต่อไปนี้

- 1) สภาเทศบาลตำบล ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสิบสองคน
- 2) สภาเทศบาลเมือง ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสิบแปดคน
- 3) สภาเทศบาลนคร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนยี่สิบสี่คน

ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลต้องมีคุณสมบัติและไม่มี
ลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (มาตรา 15)

(8) สมาชิกสภาเทศบาลย่อมเป็นผู้แทนของปวงชนในเขตเทศบาลนั้น และต้อง
ปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็นของตนโดยบริสุทธิ์ใจ ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายใดๆ (มาตรา
18)

(9) สภาเทศบาลมีประธานสภาคนหนึ่ง และรองประธานสภาคนหนึ่ง ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากสมาชิกสภาเทศบาลตามมติของสภาเทศบาล ประธานสภาเทศบาลและรองประธานสภาเทศบาลดำรงตำแหน่งจนครบอายุของสภาเทศบาล (มาตรา 20)

(10) ประธานสภาเทศบาล มีหน้าที่ดำเนินการของสภาเทศบาลให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับการประชุมสภาเทศบาล รองประธานสภาเทศบาล มีหน้าที่กระทำการแทนประธานสภาเทศบาลในเมื่อประธานสภาเทศบาลไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ (มาตรา 21)

(11) ให้กระทรวงมหาดไทยวางระเบียบข้อบังคับการประชุมสภาเทศบาลไว้ (มาตรา 23)

(12) ให้เทศบาลมีนายกเทศมนตรีคนหนึ่งซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (มาตรา 48 ทวิ)

(13) นายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่

1) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เทศบัญญัติ และนโยบาย

2) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล

3) วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

4) รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ

5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น (มาตรา 48 เตรส)

(14) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ รักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย การดูแลการจราจร และส่งเสริม สนับสนุนหน่วยงานอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล บำรุงศิลปะจาริตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น เป็นต้น

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด (มาตรา 50)

(15) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจการใดๆ ในเขตเทศบาล เพื่อให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ เป็นต้น (มาตรา 51)

(16) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลเพื่อกิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 50 ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ เป็นต้น (มาตรา 53)

(17) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลนครมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลเพื่อกิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 53 กิจการอย่างอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข จัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง การส่งเสริมกิจการการท่องเที่ยว เป็นต้น (มาตรา 56)

3.2.2.13 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามขึ้นใช้บังคับ ดังต่อไปนี้

“หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า เทศบาล สุขาภิบาลและราชการส่วนท้องถิ่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น แต่ไม่รวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด

“นายอำเภอ” หมายความว่า ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

“ตำบล” หมายความว่า ตำบลตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ ที่อยู่นอกเขตหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และในกรณีที่ตำบลใดมีพื้นที่อยู่ทั้งในและนอกเขตหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ให้หมายความถึงเฉพาะพื้นที่ที่อยู่นอกเขตหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

(2) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 5 วรรคหนึ่ง)

(3) ในตำบลหนึ่งให้มีสภาตำบลสภาหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ และให้สภาตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยสภาตำบลประกอบด้วยสมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านของทุกหมู่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบล และสมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งจากราษฎรในแต่ละหมู่บ้านในตำบลนั้นเป็นสมาชิกสภาตำบลหมู่บ้านละหนึ่งคน (มาตรา 6 และมาตรา 7) สภาตำบลมีกำนันเป็นประธานสภาตำบล และมีรองประธานสภาตำบลคนหนึ่งซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากสมาชิกสภาตำบลตามมติของสภาตำบล (มาตรา 16)

(4) สภาตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลตามแผนงานโครงการ และงบประมาณของสภาตำบล เสนอแนะส่วนราชการในการบริหารราชการและพัฒนาตำบล ปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตำบลตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 22)

(5) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย สภาตำบลอาจดำเนินกิจการภายในตำบลเกี่ยวกับการจัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก จัดให้มีและรักษาทางระบายน้ำ และรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล รวมถึงคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มาตรา 23)

(6) ในการจัดทำโครงการหรือแผนงานของส่วนราชการหรือหน่วยงานใด ในพื้นที่ตำบลใด ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานนั้นคำนึงถึงแผนพัฒนาตำบลนั้นด้วย (มาตรา 26)

(7) ในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบล ให้ประธานสภาตำบลเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินกิจการตามมติของสภาตำบล (มาตรา 27)

(8) เมื่อได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด สภาตำบลอาจทำกิจการนอกเขตสภาตำบล หรือร่วมกับสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่นเพื่อทำกิจการร่วมกันได้เมื่อได้รับความยินยอมจากสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่

เกี่ยวข้อง และกิจการนั้นเป็นกิจการที่จำเป็นต้องทำและเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน (มาตรา 28)

(9) การกำกับดูแลสภาตำบล ให้นายอำเภอมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการ หากปรากฏว่าสภาตำบลกระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการณ์ไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจสั่งยุบสภาตำบลได้ตามคำแนะนำของนายอำเภอ (มาตรา 38 วรรคหนึ่ง และมาตรา 39 วรรคหนึ่ง)

(10) สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท หรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยในวรรคสอง อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทยและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในประกาศนั้นให้ระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย ทั้งนี้ สภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น (มาตรา 40 วรรคหนึ่ง และมาตรา 41 ทวิ)

(11) สภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และให้กำหนดเขตใหม่ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไว้ในประกาศกระทรวงมหาดไทยด้วย (มาตรา 41 ตริ)

(12) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการเทศบาล อาจจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นเป็นเทศบาลได้โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย (มาตรา 42 วรรคหนึ่ง)

(13) องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นโดยองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (มาตรา 43 และมาตรา 44)

(14) สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนเขตเลือกตั้งละหนึ่งคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น (มาตรา 45 วรรคหนึ่ง)

(15) สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

3) ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ (มาตรา 46)

(16) ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (มาตรา 58)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่

1) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

2) ส่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

3) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

4) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล (มาตรา 59)

(17) องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (มาตรา 66)

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาน้ำท่วม ดังนี้

1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

3) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

4) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น (มาตรา 67)

(18) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาน้ำท่วม ดังนี้

1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร

2) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ

3) การผังเมือง (มาตรา 68)

(19) อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา 66 มาตรา 67 และมาตรา 68 นั้น ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ในอันที่จะดำเนินกิจการใดๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้าตามสมควร ในกรณีนี้หากองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าวให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ นำความเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบลไปประกอบการพิจารณาดำเนินกิจการนั้นด้วย (มาตรา 69)

(20) เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลและข่าวสารจากทางราชการในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจการของทางราชการในตำบล เว้นแต่ข้อมูลหรือข่าวสารที่ทางราชการถือว่าเป็นความลับเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ (มาตรา 70)

(21) องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อใช้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลออกข้อบัญญัติหรือให้มีอำนาจออกข้อบัญญัติ (มาตรา 71)

(22) ให้นายอำเภอมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการ (มาตรา 90)

3.2.2.14 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุขมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการควบคุมหรือกำกับดูแลสำหรับกิจการหรือการดำเนินการในเรื่องต่างๆ รวมถึงกำหนดมาตรฐานสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน และวิธีดำเนินการเพื่อตรวจสอบควบคุมหรือกำกับดูแล หรือแก้ไขสิ่งที่จะมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน โดยกฎกระทรวงดังกล่าวจะกำหนดให้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปทุกท้องถิ่นหรือให้ใช้บังคับเฉพาะท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งก็ได้ และในกรณีที่กฎกระทรวงดังกล่าวจะสมควรกำหนดให้เรื่องที่เป็นรายละเอียดทางด้านเทคนิควิชาการหรือเป็นเรื่องที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วตามสภาพสังคมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข และประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 6)

(2) ในกรณีที่เกิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนซึ่งจำเป็นต้องมีการแก้ไขโดยเร่งด่วน อธิบดีกรมอนามัยมีอำนาจออกคำสั่งให้เจ้าของวัตถุหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดหรืออาจเกิดความเสียหายดังกล่าวระงับการกระทำหรือให้กระทำการใดๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายเช่นนั้นได้ตามที่เห็นสมควรถ้าบุคคลซึ่งได้รับคำสั่งไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาตามสมควร อธิบดีกรมอนามัยจะสั่งให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขปฏิบัติการใดๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายดังกล่าวนั้นแทนก็ได้ (มาตรา 8)

(3) คณะกรรมการสาธารณสุข มีอำนาจหน้าที่เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการกำหนดนโยบาย แผนงาน และมาตรการเกี่ยวกับการสาธารณสุข และพิจารณาให้ความเห็นในเรื่องใดๆ เกี่ยวกับการสาธารณสุขตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมอบหมาย ให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงและต่อราชการส่วนท้องถิ่นในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น กำหนดโครงการและประสานงานระหว่างส่วนราชการและราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นต้น (มาตรา 10)

(4) กำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจห้ามผู้หนึ่งผู้ใดมิให้ก่อเหตุรำคาญในที่หรือทางสาธารณะหรือสถานที่เอกชนรวมทั้งการระงับเหตุรำคาญด้วย ตลอดจนการดูแล ปรับปรุง บำรุงรักษา บรรดาถนน ทางบก ทางน้ำ รางระบายน้ำ คู คลอง และสถานที่ต่างๆ ในเขตของตนให้ปราศจากเหตุรำคาญ ในการนี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อระงับ กำจัดและควบคุมเหตุรำคาญต่างๆ ได้ (มาตรา 26)

(5) เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลตลาด ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาดปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยภายในตลาดให้ถูกต้องตามสุขลักษณะและอนามัย การจัดให้มีที่รวบรวมหรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย การระบายน้ำทิ้ง การระบายอากาศ การจัดให้มีการป้องกันมิให้เกิดเหตุรำคาญและการป้องกันการระบาดของโรคติดต่อ (มาตรา 35)

3.2.2.15 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“ที่สาธารณะ” หมายความว่า สาธารณสมบัติของแผ่นดินนอกจากที่กร้างว่างเปล่า และหมายความรวมถึงถนนและทางน้ำด้วย

“สถานสาธารณะ” หมายความว่า สถานที่ที่จัดไว้เป็นสาธารณะสำหรับประชาชนใช้เพื่อการบันเทิง การพักผ่อนหย่อนใจ หรือการชุมนุม

“ทางน้ำ” หมายความว่า ทะเล ทะเลสาบ หาดทรายชายทะเล อ่างเก็บน้ำ แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง คับคลอง บึง คู ลำราง และหมายความรวมถึงท่อระบายน้ำด้วย

(2) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเทหรือทิ้งกรวด หิน ดิน เลน ทราย หรือเศษวัสดุ ก่อสร้างลงในทางน้ำ หรือกองไว้ หรือกระทำได้ด้วยประการใดๆ ให้วัตถุดังกล่าวไหลหรือตกลงในทางน้ำ เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการดังกล่าวจัดการขนย้ายวัตถุดังกล่าวออกไปให้ห่างจากทางน้ำภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดและถ้าการกระทำผิดดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำหรือทำให้ท่อระบายน้ำ คู คลอง ตื้นเขิน ให้มีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการดังกล่าวแก้ไขให้ทางน้ำดังกล่าวคืนสู่สภาพเดิม (มาตรา 23)

(3) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเท ปล่อยหรือระบายอุจจาระหรือปัสสาวะจากอาคาร หรือยานพาหนะลงในทางน้ำ (มาตรา 30)

(4) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเท หรือทิ้งสิ่งปฏิกูล มูลฝอย น้ำโสโครกหรือสิ่งอื่นใดลงบนถนนหรือในทางน้ำ (มาตรา 33)

3.2.2.16 พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 5 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“การประมง” หมายความว่า การทำการประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การดูแลรักษาสัตว์น้ำ การแปรรูปสัตว์น้ำ และหมายความรวมถึงการกระทำใดๆ ที่เป็นการสนับสนุนการทำการประมง

“ทำการประมง” หมายความว่า ค้นหา ล่อ จับ ได้มา หรือเก็บสัตว์น้ำ หรือการกระทำใดๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อล่อ จับ ได้มา หรือเก็บสัตว์น้ำในที่จับสัตว์น้ำ

“ประมงน้ำจืด” หมายความว่า การทำการประมงในที่จับสัตว์น้ำที่อยู่ในน่านน้ำภายใน

“การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ” หมายความว่า การเลี้ยงสัตว์น้ำหรือการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำทั้งโดยวิธีธรรมชาติ วิธีผสมเทียม หรือวิธีอื่นใดในที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำในช่วงใดของวงจรชีวิตสัตว์น้ำนั้น

“ที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ” หมายความว่า บ่อ คอก กระชัง หรือที่ที่ใช้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำลักษณะอื่นใด ไม่ว่าจะอยู่ในที่ดินของเอกชน หรือในที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือในที่จับสัตว์น้ำใดๆ ที่ผู้ขุด ผู้สร้าง ผู้จัดทำ เจ้าของ หรือผู้ครอบครองมีความมุ่งหมายโดยตรงที่จะใช้ทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

“การทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย” หมายความว่า การทำการประมงโดยฝ่าฝืนกฎหมาย การทำการประมงที่ไม่ได้รายงาน และการทำการประมงโดยไร้กฎหมาย

(2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชกำหนดนี้ (มาตรา 6)

(3) คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายและกำกับการบริหารจัดการการประมง เช่น กำหนดนโยบายการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศ กำหนดแนวทางและเป้าหมายในการพัฒนาการประมงของประเทศให้สอดคล้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำและสิ่งแวดล้อม กำหนดแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำให้อยู่ในภาวะที่เหมาะสมและสามารถทำการประมงได้อย่างยั่งยืน (มาตรา 19)

(4) ห้ามมิให้ผู้ใดปล่อย เท ทิ้ง ระบาย หรือทำให้วัตถุอันตรายตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนดลงสู่ที่จับสัตว์น้ำ หรือปล่อย เท ทิ้ง ระบาย หรือทำให้สิ่งใดลงสู่ที่จับสัตว์น้ำในลักษณะที่เป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ หรือทำให้ที่จับสัตว์น้ำเกิดมลพิษในลักษณะที่เป็นอันตราย แก่สัตว์น้ำ (มาตรา 58)

(5) กำหนดให้ผู้ใดกระทำโดยเจตนาหรือโดยประมาททำให้ที่จับสัตว์น้ำเกิดมลพิษในลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งปวงในการช่วยเหลือหรือป้องกันชีวิตสัตว์น้ำและทำให้ที่จับสัตว์น้ำฟื้นฟูกลับสู่สภาพตามธรรมชาติ ทั้งนี้ ตามที่อธิบดีกรมประมงกำหนด (มาตรา 59)

(6) ในกรณีที่ปรากฏว่าในที่จับสัตว์น้ำแห่งใดเกิดสภาวะมลพิษ หรือมีการปนเปื้อนของสารพิษหรือสิ่งอื่นใดที่อาจเป็นอันตรายต่อมนุษย์หรือต่อสัตว์น้ำเกินมาตรฐานที่อธิบดีกรมประมงประกาศกำหนด อธิบดีมีอำนาจประกาศห้ามทำการประมงในที่จับสัตว์น้ำแห่งนั้นภายในเวลาที่กำหนดได้ (มาตรา 100)

3.2.2.17 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 3 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“เรือ” หมายความว่า ยานพาหนะทางน้ำทุกชนิด ไม่ว่าจะใช้เพื่อบรรทุกลำเลียง โดยสาร ลาก จูง ดัน ยก ชุดหรือลอก รวมทั้งยานพาหนะอย่างอื่นที่สามารถใช้น้ำได้ทำนองเดียวกัน

“เจ้าท่า” หมายความว่า อธิบดีกรมเจ้าท่าหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมเจ้าท่ามอบหมาย

(2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมมีอำนาจออกกฎกระทรวง ดังต่อไปนี้

1) กำหนดแนวแม่น้ำลำคลองหรือทะเลอาณาเขตแห่งใดเป็นเขตท่าเรือและเขตจอดเรือ

2) กำหนดทางเดินเรือทั่วไปและทางเดินเรือในเขตท่าเรือนอกจากทางเดินเรือในเขตท่าเรือกรุงเทพฯ

3) กำหนดแนวทะเลแห่งใดภายในน่านน้ำไทยเป็นเขตควบคุมการเดินเรือ (มาตรา 12)

(3) ให้เจ้าท่าโดยคำแนะนำของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจประกาศกำหนดแนวแม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบ หรือทะเลอาณาเขต เป็นเขตห้ามจอดเรือหรือแพ (มาตรา 45/1 วรรคหนึ่ง)

(4) ให้เจ้าท่ามีอำนาจสั่งห้ามใช้และให้แก้ไขท่ารับส่งคนโดยสาร ท่ารับส่งสินค้า ท่าเทียบเรือ และแพในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทย ซึ่งมีสภาพไม่ปลอดภัยในการใช้ หรืออาจเกิดอันตรายแก่ประชาชนหรือแก่การเดินเรือ โดยแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบเป็นหนังสือ ในกรณีที่ ไม่ปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครองให้ปิดคำสั่งไว้ ณ ท่ารับส่งคนโดยสาร ท่ารับส่งสินค้า ท่าเทียบเรือ หรือแพนั้น และให้ถือว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองได้รับคำสั่งนั้นแล้ว (มาตรา 46 ทวิ)

(5) ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดลงล้าเข้าไปเหนือน้ำ ในน้ำ และ ใต้น้ำของแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทยหรือบนชายหาดของทะเลดังกล่าว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า (มาตรา 117 วรรคหนึ่ง)

(6) ห้ามมิให้ผู้ใดเท ทิ้ง หรือทำด้วยประการใดๆ ให้หิน กรวด ทราย ดิน โคลน อับเฉา สิ่งของหรือสิ่งปฏิกูลใดๆ ยกเว้นน้ำมันและเคมีภัณฑ์ลงในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือทะเลภายในน่านน้ำ ไทย อันจะเป็นเหตุให้เกิดการตื้นเขิน ตกตะกอนหรือสกปรก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และต้องชดใช้เงิน ค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียในการขจัดสิ่งเหล่านั้นด้วย (มาตรา 119)

(7) ห้ามมิให้ผู้ใดเท ทิ้ง หรือทำด้วยประการใดๆ ให้น้ำมันและเคมีภัณฑ์หรือสิ่ง ใดๆ ลงในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบอันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชน ใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทยอันอาจจะเป็นเหตุให้เกิดเป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตหรือต่อ สิ่งแวดล้อมหรือเป็นอันตรายต่อการเดินเรือในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบดังกล่าว ผู้ใด ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และต้องชดใช้เงิน ค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปในการแก้ไขสิ่งเป็นพิษหรือชดใช้ค่าเสียหายเหล่านั้นด้วย (มาตรา 119 ทวิ)

(8) ให้เจ้าท่ามีหน้าที่ดูแล รักษาและขุดลอกร่องน้ำ ทางเรือเดิน แม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบและทะเลภายในน่านน้ำไทย ห้ามมิให้ผู้ใดขุดลอก แกะไข หรือทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการ เปลี่ยนแปลงร่องน้ำ ทางเรือเดิน แม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบหรือทะเลภายในน่านน้ำไทย เว้นแต่จะได้รับ อนุญาตจากเจ้าท่า ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงห้าหมื่นบาทและให้เจ้าท่าสั่งให้หยุด กระทำการดังกล่าว (มาตรา 120)

3.2.2.18 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“สิ่งแวดล้อม” หมายความว่า สิ่งต่างๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์ได้ทำขึ้น

“คุณภาพสิ่งแวดล้อม” หมายความว่า ดุลยภาพของธรรมชาติ อันได้แก่ สัตว์ พืช และทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ และสิ่งที่มีมนุษย์ได้ทำขึ้น ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพของประชาชน และความสมบูรณ์สืบไปของมนุษยชาติ

“มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม” หมายความว่า ค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำ อากาศ เสียง และสภาวะอื่นๆ ของสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดเป็นเกณฑ์ทั่วไปสำหรับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

“เขตอนุรักษ์” หมายความว่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตสงวนเพื่อการท่องเที่ยว และเขตพื้นที่คุ้มครองอย่างอื่นเพื่อสงวนและรักษาสภาพธรรมชาติตามที่มีกฎหมายกำหนด

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีกฎหมายจัดตั้ง

(2) ให้นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน (มาตรา 11 วรรคหนึ่ง)

(3) คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจและหน้าที่

1) เสนอนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

2) กำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม

3) พิจารณาให้ความเห็นชอบในแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ

4) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

5) เสนอแนะมาตรการด้านการเงิน การคลัง การภาษีอากร และการส่งเสริมการลงทุนเพื่อปฏิบัติตามนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรี

6) เสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมต่อคณะรัฐมนตรี (มาตรา 13)

(4) ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจเรียกให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และบุคคลอื่น ส่งเอกสารการสำรวจผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และเอกสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องของโครงการและแผนงานของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือบุคคลนั้นมาพิจารณา ในการนี้อาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงด้วย หากเห็นว่าโครงการและแผนงานใดอาจจะทำให้เกิดผลเสียร้ายแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้เสนอมาตรการแก้ไขต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป (มาตรา 19 วรรคหนึ่ง)

(5) ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ คณะกรรมการผู้ชำนาญการ หรือคณะอนุกรรมการ อาจเชิญบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบายความเห็น หรือคำแนะนำทางวิชาการได้เมื่อเห็นสมควร และอาจขอความร่วมมือจากบุคคลใดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง หรือเพื่อสำรวจกิจกรรมใด ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม (มาตรา 20)

(6) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติอาจมอบหมายให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ หรือกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้ปฏิบัติการหรือเตรียมข้อเสนอมายังคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปได้ (มาตรา 21)

(7) เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องต่อไปนี้

1) มาตรฐานคุณภาพน้ำในแม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในพื้นแผ่นดิน โดยจำแนกตามลักษณะการใช้ประโยชน์บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำในแต่ละพื้นที่

2) มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งรวมทั้งบริเวณพื้นที่ปากแม่น้ำ

3) มาตรฐานคุณภาพน้ำบาดาล

การกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมดังกล่าวข้างต้น จะต้องอาศัยหลักวิชาการ กฎเกณฑ์ และหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐาน และจะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องด้วย (มาตรา 32)

(8) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจัดทำแผนปฏิบัติการเรียกว่า “แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม” เพื่อปฏิบัติตามนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ทั้งนี้ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปโดยบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนงานหรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมนั้น (มาตรา 35)

(9) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม อาจจัดทำเป็นแผนระยะสั้น ระยะกลาง หรือระยะยาวได้ตามความเหมาะสม และควรจะต้องประกอบด้วยแผนงาน และแนวทางการดำเนินงานในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1) การจัดการคุณภาพอากาศ น้ำ และคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องอื่นๆ

2) การควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด

3) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

4) การประมาณการเงินงบประมาณแผ่นดิน และเงินกองทุนที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามแผน

5) การจัดองค์กรและระเบียบการบริหารงานเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และระหว่างส่วนราชการกับเอกชน รวมทั้งการกำหนดอัตราค่าจ้างพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามแผน

6) การตรากฎหมายและออกกฎข้อบังคับ ข้อบัญญัติท้องถิ่น ระเบียบ คำสั่ง และประกาศที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามแผน

7) การตรวจสอบ ติดตาม และวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อประโยชน์ในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผน และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 36)

3.2.2.19 พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามคำว่า “ป่า” หมายความว่า ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน

(2) ในกรณีที่รัฐมนตรีเห็นสมควร รัฐมนตรีจะลดหรือยกเว้นค่าภาคหลวงให้บุคคลซึ่งประสบภัยพิบัติสาธารณะตามความจำเป็นเฉพาะรายก็ได้ (มาตรา 9 ทวิ 11)

(3) เพื่อบำบัดป้องกันอันตรายซึ่งมีมาเป็นสาธารณะโดยฉุกเฉินแก่ไม้หรือของป่าในป่าใด พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งผู้รับอนุญาตหรือผู้รับสัมปทานในป่านั้นหรือป่าที่ใกล้เคียงรวมทั้งคนงานหรือผู้รับจ้างของผู้รับอนุญาตหรือผู้รับสัมปทานให้ความช่วยเหลือด้วยแรงงานหรือสิ่งของตามที่จำเป็นแก่การนั้นได้ (มาตรา 65)

(4) ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่ใดในเขตสัมปทานเพื่อประโยชน์ในการสร้างเขื่อนชลประทานหรือเขื่อนพลังน้ำ หรือเพื่อการป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือความมั่นคงของชาติ หรือเพื่อรักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อมหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการดังต่อไปนี้

1) ให้สัมปทานที่มีพื้นที่สัมปทานทับพื้นที่ดังกล่าวสิ้นสุดลงทั้งแปลง
2) ให้ผู้รับสัมปทานหยุดการทำการกิจการที่ได้รับสัมปทานเป็นการชั่วคราวในพื้นที่ดังกล่าวตามระยะเวลาที่เห็นสมควร

3) ตัดเขตพื้นที่ดังกล่าวออกจากพื้นที่ในสัมปทาน (มาตรา 68 ทวิ)

(5) นอกจากการสิ้นสุดลงตามอายุของสัมปทาน หรือตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัมปทาน หรือตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น สิทธิการทำการกิจการที่ได้รับสัมปทานในเขตพื้นที่สัมปทานทั้งแปลงหรือบางส่วน ย่อมสิ้นสุดลงเมื่อพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในเขตที่กำหนดให้เป็น

1) อุทยานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ หรือ
2) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (มาตรา 68 ตริ)

3.2.2.20 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“สัตว์ป่า” หมายความว่า สัตว์ทุกชนิดซึ่งโดยทั่วไปย่อมเกิดและดำรงชีวิตอยู่ในธรรมชาติอย่างเป็นอิสระ และให้หมายความรวมถึงไข่และตัวอ่อนของสัตว์เหล่านั้นด้วย แต่ไม่หมายความรวมถึงสัตว์พาหนะตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ สัตว์ซึ่งได้รับการยอมรับในทางวิชาการว่าสายพันธุ์นั้นเป็นสัตว์บ้านไม่ใช่สัตว์ป่า และสัตว์ที่ได้มาจากการสืบพันธุ์ของสัตว์ดังกล่าว

(2) ผู้ใดจะจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี โดยยื่นเอกสารโครงการจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ บัญชีรายการชนิดและจำนวนสัตว์ป่าหรือซากสัตว์ป่าที่มีหรือจะมีไว้ในครอบครองโดยต้องแสดงหลักฐานการได้มา พร้อมด้วยแผนที่แสดงที่ตั้ง แบบแปลน และแผนผังของสวนสัตว์

โครงการจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ และแบบแปลนและแผนผังของสวนสัตว์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการจัดการสวนสัตว์ที่อธิบดีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1) การจัดการพื้นที่เลี้ยงและจัดแสดงสัตว์

- 2) การสุขาภิบาล การบำบัดน้ำเสีย การกำจัดของเสีย และการควบคุมโรค
 - 3) การปฏิบัติการและมาตรการฉุกเฉินต่างๆ (มาตรา 33)
 - (3) คณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจ
 - 1) พิจารณาให้ความเห็นชอบการกำหนดพื้นที่เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า และการขยายหรือการเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า
 - 2) เสนอแนะนโยบายและมาตรการที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองและดูแลรักษาสภาพธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และพื้นที่ควบคุมเพื่อการจัดการสัตว์ป่า
 - 3) ให้ความเห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการการอนุรักษ์สัตว์ป่า เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า
 - 4) กำหนดมาตรการเพิ่มเติมเพื่อการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์สัตว์ป่า การค้าสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า และผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า และการประกอบกิจการสวนสัตว์
 - 5) พิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ (มาตรา 45)
 - (4) เมื่อปรากฏว่าบริเวณพื้นที่ใดมีสภาพธรรมชาติสมควรต้องอนุรักษ์ไว้ให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าอย่างปลอดภัย และรักษาไว้ซึ่งพันธุ์สัตว์ป่า ตลอดจนคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือระบบนิเวศให้คงเดิม เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตนั้นด้วย บริเวณที่กำหนดนี้เรียกว่า “เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า” (มาตรา 47)
 - (5) ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือทำด้วยประการใดให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติเดิม เปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมท้น เหือดแห้ง เน่าเสีย หรือเป็นพิษ หรือปิดกั้นหรือทำให้กีดขวางแก่ทางน้ำหรือทางบก (มาตรา 55)
 - (6) ห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานอื่นใดซึ่งต้องเข้าไปปฏิบัติการตามหน้าที่ (มาตรา 53)
 - (7) ความในมาตรา 53 หรือมาตรา 55 มิให้ใช้บังคับแก่การกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณีดังต่อไปนี้
 - 1) มีความจำเป็นเร่งด่วนหรือมีเหตุฉุกเฉินเพื่อการป้องกันอันตรายแก่บุคคลหรือชุมชน หรือเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อป้องกันภัยพิบัติอันเป็นสาธารณะ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่กระทำการใดแล้วให้รายงานต่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเพื่อทราบโดยมิชักช้า
 - 2) เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ดูแลรักษา หรือบำรุงเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือการสำรวจการศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ หรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการศึกษาธรรมชาติ หรือเพื่ออำนวยความสะดวก หรือให้ความรู้แก่ประชาชน โดยทั่วไป
- ในการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่กรณีมีความจำเป็นเร่งด่วนหรือมีเหตุฉุกเฉินเพื่อการป้องกันอันตรายแก่บุคคลหรือชุมชน หรือเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อป้องกันภัยพิบัติอันเป็นสาธารณะ พนักงานเจ้าหน้าที่อาจร้องขอให้เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐหรือบุคคลอื่นช่วยเหลือในการกระทำความผิดก็ได้ และให้รายงานการกระทำต่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเพื่อทราบ และให้ถือว่า การกระทำของเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐหรือบุคคลอื่นเป็นการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 56)

(8) เมื่อได้มีประกาศของรัฐมนตรีกำหนดเขตห้ามล่าสัตว์ป่าชนิดหรือประเภทใดแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดตัด โค่น แผ้วถาง เผา ทำลาย ตัดไม้หรือพฤษชาติอื่น หรือทำลาย ทำให้เสื่อมสภาพ ขุด เก็บ ซึ่งแร่ ดิน หิน กรวด หวาย ลูกรัง ของป่า หรือทรัพยากรธรรมชาติใดๆ หรือเลี้ยงสัตว์หรือปล่อยสัตว์หรือสัตว์ป่า หรือเปลี่ยนแปลงทางน้ำ หรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมท้น หรือเหือดแห้ง เป็นพิษหรือเป็นอันตรายต่อสัตว์ป่า เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือเมื่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้ประกาศอนุญาตไว้เป็นคราวๆ ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ

ความที่กล่าวข้างต้นมิให้ใช้บังคับแก่การกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานอื่นใดที่มีความจำเป็นต้องปฏิบัติการเพื่อประโยชน์ในการสำรวจ การศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ หรือการคุ้มครอง รักษาหรือช่วยเหลือสัตว์ป่า (มาตรา 67)

3.2.2.21 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“อุทยานแห่งชาติ” หมายความว่า พื้นที่ที่มีความโดดเด่นสวยงามทางธรรมชาติเป็นพิเศษหรือมีความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสัตว์ป่าหรือพืชป่าประจำถิ่นที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์ หรือโดดเด่นด้านธรณีวิทยา หรือมรดกทางวัฒนธรรมที่สมควรสงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อประโยชน์ของคนในชาติหรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติหรือนันทนาการของประชาชนอย่างยั่งยืน

“วนอุทยาน” หมายความว่า พื้นที่ที่มีสภาพธรรมชาติสวยงามเหมาะแก่การสงวนรักษาไว้ให้เป็นแหล่งคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติหรือนันทนาการของประชาชนโดยส่วนรวม

(2) คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจ

1) กำหนดนโยบายการจัดการจัดการอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ

2) เสนอแนะการกำหนดพื้นที่ใดเป็นอุทยานแห่งชาติ การขยายหรือการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ

3) พิจารณาให้ความเห็นชอบการกำหนดพื้นที่ใดเป็นวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ รวมทั้งการขยายหรือการเพิกถอนวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ

4) พิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ (มาตรา 16)

(3) ภายในอุทยานแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เป็นการเปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ทะเล ท่วมทัน เหือดแห้ง เน่าเสีย หรือเป็นพิษ หรือปิดกั้นหรือทำให้กีดขวางแก่ทางน้ำหรือทางบก (มาตรา 19)

(4) ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนหรือมีเหตุฉุกเฉินที่จะต้องกระทำการหรือดเว้นการกระทำใดๆ ในอุทยานแห่งชาติเพื่อช่วยเหลือหรือป้องกันอันตรายแก่บุคคลหรือชุมชน เพื่อรักษาสภาพธรรมชาติ ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อป้องกันภัยพิบัติอันเป็นสาธารณะให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจกระทำการตามมาตรา 19 ในกรณี พนักงานเจ้าหน้าที่อาจร้องขอให้เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐหรือบุคคลอื่นช่วยเหลือในการกระทำความดังกล่าวก็ได้ และให้รายงานการกระทำต่ออธิบดีเพื่อทราบ (มาตรา 25)

(5) ผู้ใดยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือกระทำด้วยประการใดๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิมในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ ถ้าได้กระทำในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 หรือพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด หรือพื้นที่เปราะบางของระบบนิเวศหรือความหลากหลายทางชีวภาพ ผู้กระทำความต้องรับโทษทางอาญา (มาตรา 41)

3.2.2.2 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้โรงงานตามประเภทชนิดหรือขนาดใดเป็นโรงงานจำพวกที่ 1 โรงงานจำพวกที่ 2 หรือโรงงานจำพวกที่ 3 แล้วแต่กรณี โดยคำนึงถึงความจำเป็นในการควบคุมดูแล การป้องกันเหตุเดือดร้อนรำคาญ การป้องกันความเสียหาย และการป้องกันอันตรายตามระดับความรุนแรงของผลกระทบที่จะมีต่อประชาชนหรือสิ่งแวดล้อม (มาตรา 7)

เพื่อประโยชน์ในการควบคุมการประกอบกิจการโรงงานให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อให้โรงงานจำพวกใดจำพวกหนึ่งหรือทุกจำพวกต้องปฏิบัติตามในเรื่องการกำหนดมาตรฐานและวิธีการควบคุมการปล่อยของเสีย มลพิษหรือสิ่งใดๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งเกิดขึ้นจากการประกอบกิจการโรงงาน (มาตรา 8)

(2) ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบว่าผู้ประกอบการโรงงานผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือการประกอบกิจการโรงงานมีสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตราย ความเสียหายหรือความเดือดร้อนแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในโรงงานหรือที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงงาน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือแก้ไขหรือปรับปรุงหรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ (มาตรา 37)

ในกรณีที่ผู้ประกอบการโรงงานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น ถ้ามีเหตุที่ทางราชการสมควรเข้าไปดำเนินการแทน ให้ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายมีอำนาจสั่งการให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือมอบหมายให้บุคคลใดๆ เข้าจัดการแก้ไขเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งนั้นได้ ในกรณีเช่นนี้ผู้ประกอบการโรงงานต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการเข้าจัดการนั้นตามจำนวนที่จ่ายจริงรวมกับเบี้ยปรับในอัตราร้อยละสามสิบต่อปีของเงินจำนวนดังกล่าว

ถ้าทางราชการได้เข้าไปจัดการแก้ไขปัญหามลพิษหรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโรงงาน ให้ขอรับเงินช่วยเหลือจากกองทุนสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อใช้จ่ายในการดำเนินการได้ และเมื่อได้รับเงินตามวรรคหนึ่งจากผู้

ประกอบกิจการโรงงานแล้วให้ชดใช้เงินช่วยเหลือที่ได้รับมาคืนแก่กองทุนสิ่งแวดล้อมดังกล่าวต่อไป (มาตรา 42)

3.2.2.23 พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) ให้จัดตั้งการนิคมอุตสาหกรรมขึ้น เรียกว่า “การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย” เรียกโดยย่อว่า “กนอ.” และให้เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1) การจัดให้ได้มาซึ่งที่ดินที่เหมาะสมเพื่อจัดตั้งหรือขยายนิคมอุตสาหกรรม หรือเพื่อดำเนินธุรกิจอื่นที่เป็นประโยชน์ หรือเกี่ยวเนื่องกับ กนอ.

2) การปรับปรุงที่ดินที่ กนอ. ได้มา รวมทั้งจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นในการดำเนินงานและการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพเพื่อให้บริการแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้ประกอบพาณิชยกรรม และผู้ประกอบการอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับการประกอบอุตสาหกรรมหรือการประกอบพาณิชยกรรม รวมตลอดทั้งการจัดให้มีและบริหารจัดการกิจการอันเป็นสาธารณูปโภค ที่พักอาศัย การขนส่งทางบกและทางน้ำ ท่าเรือ การสื่อสารโทรคมนาคม หรือกิจการอื่นใด ทั้งนี้ ที่จำเป็นหรือเป็นประโยชน์แก่กิจการของนิคมอุตสาหกรรม หรือผู้ประกอบการหรือผู้อยู่อาศัยในนิคมอุตสาหกรรม

3) การดำเนินกิจการท่าเรือ

4) การพัฒนาชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงหรือการมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะแก่ชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง (มาตรา 6)

(2) ให้ กนอ. มีอำนาจกระทำการกิจการภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา 6 อำนาจเช่นนี้ให้รวมถึง

1) การควบคุมการดำเนินงานของผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้ประกอบพาณิชยกรรม ผู้ประกอบการอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับการประกอบอุตสาหกรรมหรือการประกอบพาณิชยกรรม และผู้ใช้ที่ดินในนิคมอุตสาหกรรมให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมาย รวมทั้งการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการสาธารณสุขหรือที่กระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2) การกำกับหรือจัดให้มีระบบป้องกันอุบัติภัย ระบบรักษาความปลอดภัย และระบบบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม รวมตลอดถึงการควบคุมและจัดการน้ำเสีย การจัดการขยะมูลฝอย และการจัดการมลภาวะอื่นใดในนิคมอุตสาหกรรม (มาตรา 10)

(3) ให้คณะกรรมการการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยมีอำนาจวางนโยบายและควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของ กนอ. อำนาจเช่นนี้ให้รวมถึงการออกระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามมาตรา 6 และมาตรา 10 (มาตรา 23)

3.2.2.24 พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2562

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“สารสนเทศทรัพยากรน้ำ” หมายความว่า กระบวนการในการนำข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำมาผ่านกระบวนการจัดการสารสนเทศจนได้เป็นข่าวสารด้านทรัพยากรน้ำ ซึ่งอาจอยู่ในรูปข้อความ ตาราง กราฟ หรือภูมิสารสนเทศที่พร้อมนำมาใช้ปฏิบัติงาน ประกอบการตัดสินใจ ประกอบการวางแผนจัดการ และนำมาสรุปเป็นความรู้ได้

“การจัดการสารสนเทศ” หมายความว่า การจัดข้อมูลให้เป็นกลุ่มเชื่อมโยงกัน เพื่อการวิเคราะห์และประมวลผลจนได้เป็นข่าวสารพร้อมใช้งาน ซึ่งจำเป็นต้องมีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี กระบวนการประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล และแสดงผล เพื่อให้เกิดเป็นระบบใช้จัดการสารสนเทศ

“สถาบัน” หมายความว่า สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน)

(2) กำหนดให้สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) เรียกโดยย่อว่า “สสน.” และให้ใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “Hydro-Informatics Institute (Public Organization)” เรียกโดยย่อว่า “HII” มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1) รวบรวม เชื่อมโยง บูรณาการ และวิเคราะห์ข้อมูลน้ำและภูมิอากาศที่มีผลกระทบต่อน้ำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาให้เป็นระบบคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ รวมทั้งให้บริการข้อมูลเพื่อสนับสนุนการพัฒนาและบริหารจัดการน้ำของประเทศ

2) วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการจัดการสารสนเทศทรัพยากรน้ำและระบบบริหารจัดการน้ำ

3) ส่งเสริมความร่วมมือทั้งในประเทศและต่างประเทศในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการจัดการสารสนเทศทรัพยากรน้ำ

4) นำเสนอและถ่ายทอดผลการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้หน่วยงานต่างๆ นำไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และให้บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เป็นผลการวิจัยและพัฒนาของสถาบันให้ภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และประชาชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยสะดวกและเกิดประสิทธิผล โดยเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือไม่ก็ได้

5) ดำเนินการอื่นเพื่อพัฒนาระบบคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติตามที่กฎหมายกำหนดหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติให้มีแนวทางที่สอดคล้องกันและเป็นระบบเดียวกัน สถาบันอาจเสนอคณะรัฐมนตรีให้มีมติให้หน่วยงานของรัฐสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันหรือร่วมดำเนินการกับสถาบันตามวัตถุประสงค์ของสถาบันได้ (มาตรา 6 และมาตรา 8)

(3) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 8 ให้สถาบันมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

1) ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง และมีทรัพย์สินต่างๆ
2) ก่อตั้งสิทธิหรือทำนิติกรรมทุกประเภท เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสถาบัน

3) ทำความตกลงและร่วมมือกับองค์การหรือหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในกิจการที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของสถาบัน

4) จัดให้มีหรือให้ทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบัน

5) เข้าร่วมทุนกับนิติบุคคลอื่นในกิจการที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของสถาบันตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

6) กู้ยืมเงินเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของสถาบันตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการสถาบันกำหนด

7) เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน หรือค่าบริการในการดำเนินกิจการต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่คณะกรรมการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำกำหนด

8) เป็นตัวแทนหรือมอบหมายหรือว่าจ้างให้บุคคลหรือนิติบุคคลอื่นประกอบกิจการต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน

9) ดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบัน (มาตรา 9)

(4) กำหนดให้มีคณะกรรมการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ มีหน้าที่และอำนาจควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการและการดำเนินงานของสถาบันเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หน้าที่และอำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง

1) กำหนดนโยบายการบริหารงาน และให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานของสถาบัน

2) อนุมัติงบประมาณประจำปี งบการเงิน แผนการลงทุน และการดำเนินโครงการตามที่คณะกรรมการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำกำหนด

3) ให้ความเห็นชอบในการกำหนดค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน และค่าบริการในการดำเนินกิจการของสถาบัน

4) กระทำการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบัน

5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชกฤษฎีกานี้หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

เพื่อประโยชน์ในการบูรณาการสารสนเทศทรัพยากรน้ำและพัฒนาระบบคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ คณะกรรมการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำมีอำนาจเสนอแนะการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการประสานงานในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ หรือหน้าที่และอำนาจของสถาบันต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อเสนอให้คณะรัฐมนตรีมีมติสั่งการตามที่เห็นสมควร (มาตรา 19)

(5) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีหน้าที่และอำนาจกำกับดูแลการดำเนินงานของสถาบันให้เป็นไปตามกฎหมายและให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบัน ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายของรัฐบาล มติของคณะรัฐมนตรี และแผนต่างๆ ที่เกี่ยวกับสถาบัน เพื่อการนี้ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้สถาบันชี้แจง แสดงความคิดเห็น ทำรายงานหรือยับยั้งการกระทำของสถาบันที่ขัดต่อกฎหมาย วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบัน ยุทธศาสตร์ชาตินโยบายของรัฐบาล มติของคณะรัฐมนตรี หรือแผนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน ตลอดจนสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบันได้ (มาตรา 43)

3.2.2.25 พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิ

สารสนเทศ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543

(1) กำหนดบทนิยาม คำว่า “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการบริหาร สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ และคำว่า “สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) (มาตรา 3)

(2) กำหนดให้จัดตั้งสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) เรียกโดยย่อว่า “สตอภ.” และให้ใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “Geo-Informatics and Space Technology Development Agency (Public Organization)” เรียกโดยย่อว่า “GISTDA” (มาตรา 5)

(3) สำนักงานมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1) พัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศให้เป็นความรู้ที่ไร้พรมแดนและเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม

2) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากภาพถ่ายดาวเทียม และเป็นศูนย์ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติจากข้อมูลดาวเทียม

3) ให้บริการข้อมูลที่ได้จากเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ ซึ่งรวมทั้งบริการอื่นที่เกี่ยวข้อง

4) ให้บริการให้คำปรึกษาและพัฒนาบุคลากรในด้านสำรวจข้อมูลจากระยะไกลด้วยดาวเทียมและภูมิสารสนเทศ

5) ศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนา และดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องหรือต่อเนื่องกับเทคโนโลยีอวกาศ ซึ่งรวมทั้งการพัฒนาและสร้างดาวเทียมสำรวจทรัพยากรธรรมชาติขนาดเล็กเองได้

6) เป็นหน่วยงานหลักกำหนดมาตรฐานกลางสำหรับระบบสำรวจข้อมูลระยะไกลและระบบภูมิสารสนเทศที่เหมาะสม (มาตรา 7)

(4) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 7 ให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่กระทำการกิจการดังต่อไปนี้ด้วย

1) ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง หรือมีทรัพย์สินสิทธิต่างๆ

2) ก่อตั้งสิทธิ หรือทำนิติกรรมใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน

3) เข้าร่วมทุนกับนิติบุคคลอื่นในกิจการที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของสำนักงานตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

4) กู้ยืมเงินเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

5) เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน หรือค่าบริการในการดำเนินกิจการ

6) จัดให้มีและให้ทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงาน

7) ติดต่oprะสานงานและทำความตกลงร่วมมือในโครงการแลกเปลี่ยนหรือช่วยเหลือทางวิชาการกับหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศในกิจการอันเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของสำนักงาน

8) ปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยงานเลขานุการของคณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีอวกาศและระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ตามที่ได้รับมอบหมาย

9) กระทบการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสำนักงาน (มาตรา 8)

(5) กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลสำนักงานให้ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

1) กำหนดนโยบายการบริหารงาน และให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานของสำนักงาน

2) อนุมัติแผนการลงทุน แผนการเงิน และงบประมาณของปีถัดไปของสำนักงาน

3) ควบคุมดูแลการดำเนินงานและการบริหารงานทั่วไป ตลอดจนออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับสำนักงานในเรื่องการให้บริการข้อมูล การเผยแพร่ หรือการนำข้อมูลไปใช้

4) กระทบการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสำนักงาน (มาตรา 19)

(6) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานของสำนักงานให้เป็นไปตามกฎหมาย และให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสำนักงาน นโยบายของรัฐบาลและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับสำนักงาน เพื่อให้การนี้ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้สำนักงานชี้แจงแสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำของสำนักงานที่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสำนักงาน นโยบายของรัฐบาล หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับสำนักงาน ตลอดจนสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินการของสำนักงานได้ (มาตรา 41)

3.2.2.26 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“ป่า” หมายความว่า ที่ดิน รวมตลอดถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมาย

“ป่าสงวนแห่งชาติ” หมายความว่า ป่าที่ได้กำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมป่าไม้

(2) ในจังหวัดใดที่มีป่าสงวนแห่งชาติ ให้มี “คณะกรรมการควบคุมและ

ป่าสงวนแห่งชาติประจำจังหวัด” มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรการในการควบคุมดูแล และการส่งเสริมการปลูกป่า รวมทั้งการฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติ ให้สอดคล้องกับแนวทางที่อธิบดีกำหนด ทั้งนี้แนวทางดังกล่าวต้องกำหนดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในพื้นที่ด้วย (มาตรา 11)

(3) ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใดยึดถือครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ทำไม้ เก็บหาของป่า หรือกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ เว้นแต่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 14)

(4) ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 14 ถ้าได้กระทำเป็นเนื้อที่เกินยี่สิบห้าไร่ หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ต้นน้ำลำธาร หรือพื้นที่ชายฝั่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสองล้านบาท (มาตรา 31)

3.3 การบูรณาการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม

การบูรณาการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมจะมีการจัดโครงสร้างองค์กรตามระดับภัยตามที่กล่าวไว้ในหัวข้อ 3.1 และตารางที่ 3-3 ภายใต้โครงสร้างองค์กรที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติหลัก 2 ฉบับคือ พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 และ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570 โดยสรุปได้ตามตารางที่ 3-4 และรูปที่ 3-1 และ 3-2

ตารางที่ 3-3 การยกระดับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 และ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570

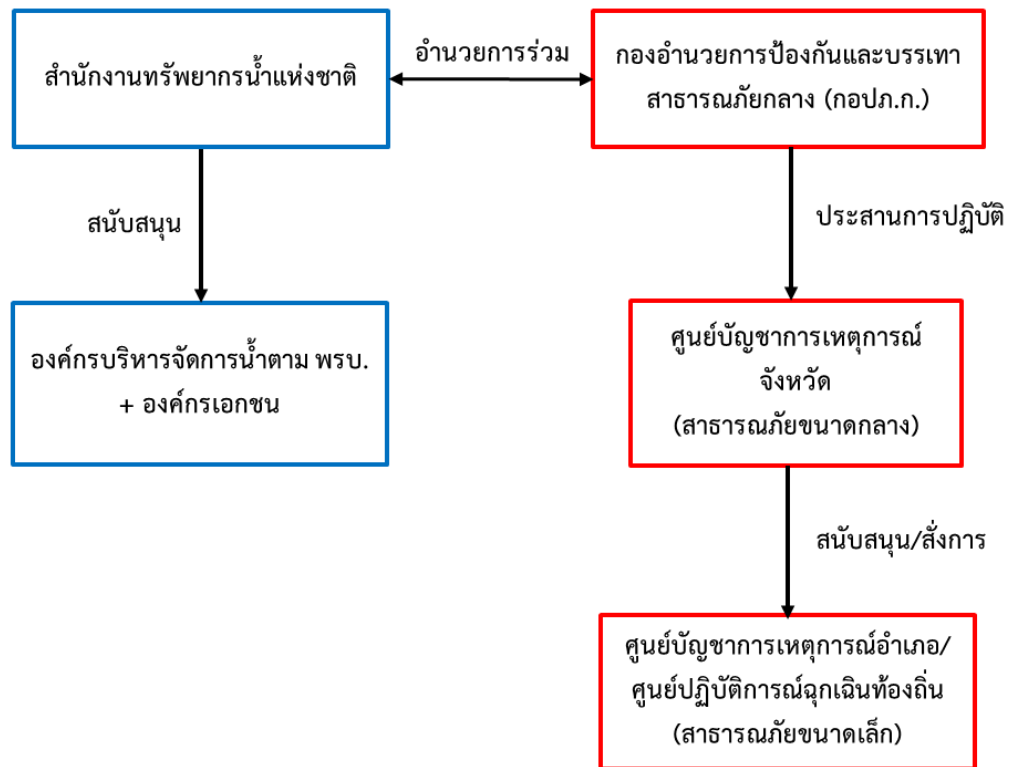
พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561			แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570		
ระดับ	สถานการณ์/ แนวโน้ม	ผู้บัญชาการ/ อำนวยการวิกฤติ น้ำ	ระดับ	การจัดการ	ผู้บัญชาการ/ อำนวยการสาธารณ ภัย
1	ระดับเสี่ยงรุนแรง	เลขาธิการ สททช.	1	สาธารณภัย ขนาดเล็ก	นายอำเภอ (ผู้อำนวยการ อำเภอ),ผู้บริหาร ท้องถิ่น (ผู้อำนวยการ ท้องถิ่น)
2	ระดับรุนแรง	รองนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีที่ นายกรัฐมนตรี มอบหมาย	2	สาธารณภัย ขนาดกลาง	ผู้ว่าราชการจังหวัด (ผู้อำนวยการจังหวัด)
3	ระดับวิกฤติ	นายกรัฐมนตรี	3	สาธารณภัย ขนาดใหญ่	รมว.มหาดไทย (ผู้บัญชาการป้องกัน และบรรเทาสาธารณ ภัยแห่งชาติ)
			4	สาธารณภัย ร้ายแรงอย่างยิ่ง	นายกรัฐมนตรี หรือ รองนายกรัฐมนตรีที่ นายกรัฐมนตรี มอบหมาย

ตารางที่ 3-4 โครงสร้างองค์กรในการบัญชาการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

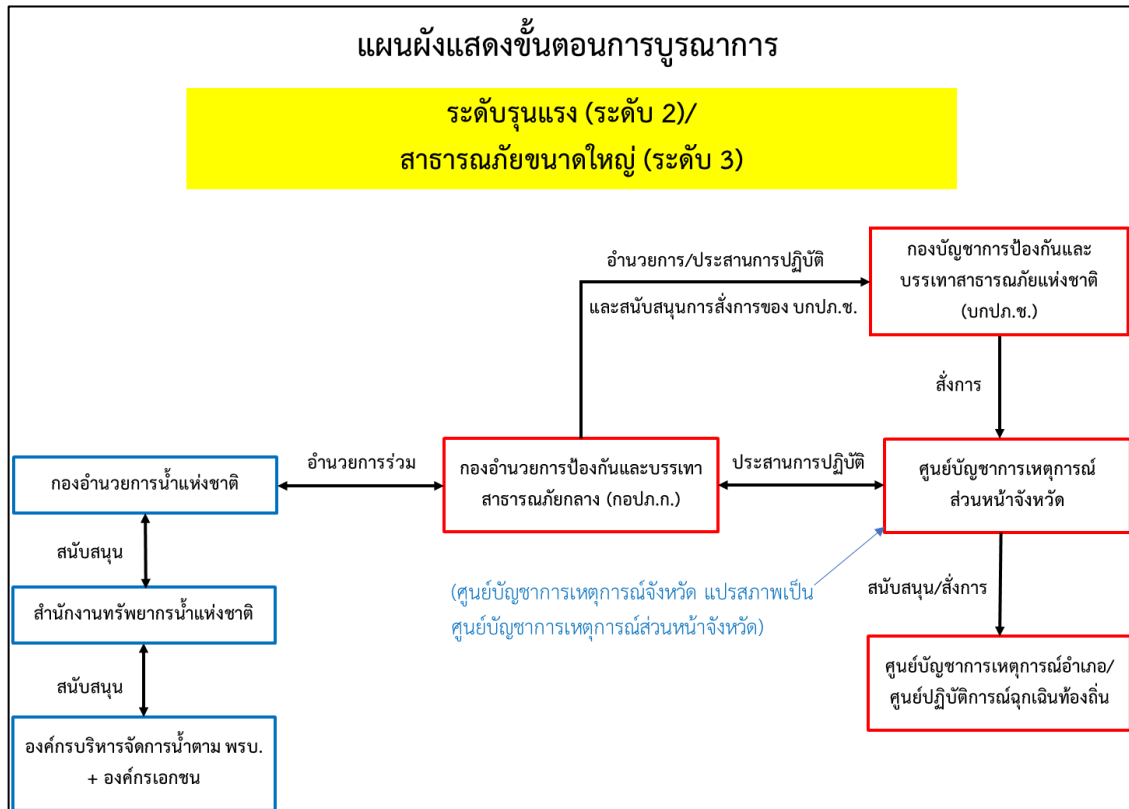
การบูรณาการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำ			
ระดับวิกฤต	โครงสร้างของ พระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	โครงสร้างของ พระราชบัญญัติป้องกัน และบรรเทาภัย พ.ศ. 2550	ขนาดของสาธารณภัย
วิกฤติน้ำ (หรือคาดว่าจะเกิด วิกฤติ) (ระดับ 3)	ศูนย์บัญชาการ เฉพาะกิจ	กองบัญชาการป้องกัน และบรรเทาสาธารณ ภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.)	สาธารณภัยร้ายแรง อย่างยิ่ง (ระดับ 4)
รุนแรง (หรือคาดว่าจะรุนแรง) (ระดับ 2)	กองอำนวยการน้ำ แห่งชาติ	กองบัญชาการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ (บกปภ.ช.)	สาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3)
ปกติ ติดตาม สถานการณ์ และ ฝ้า ระวัง (ระดับ 1)	สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ	ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ จังหวัด	สาธารณภัยขนาดกลาง (ระดับ 2)
		- ศูนย์บัญชาการ เหตุการณ์อำเภอ - ศูนย์ปฏิบัติการ ฉุกเฉินท้องถิ่น	สาธารณภัยขนาดเล็ก (ระดับ 1)

แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการ

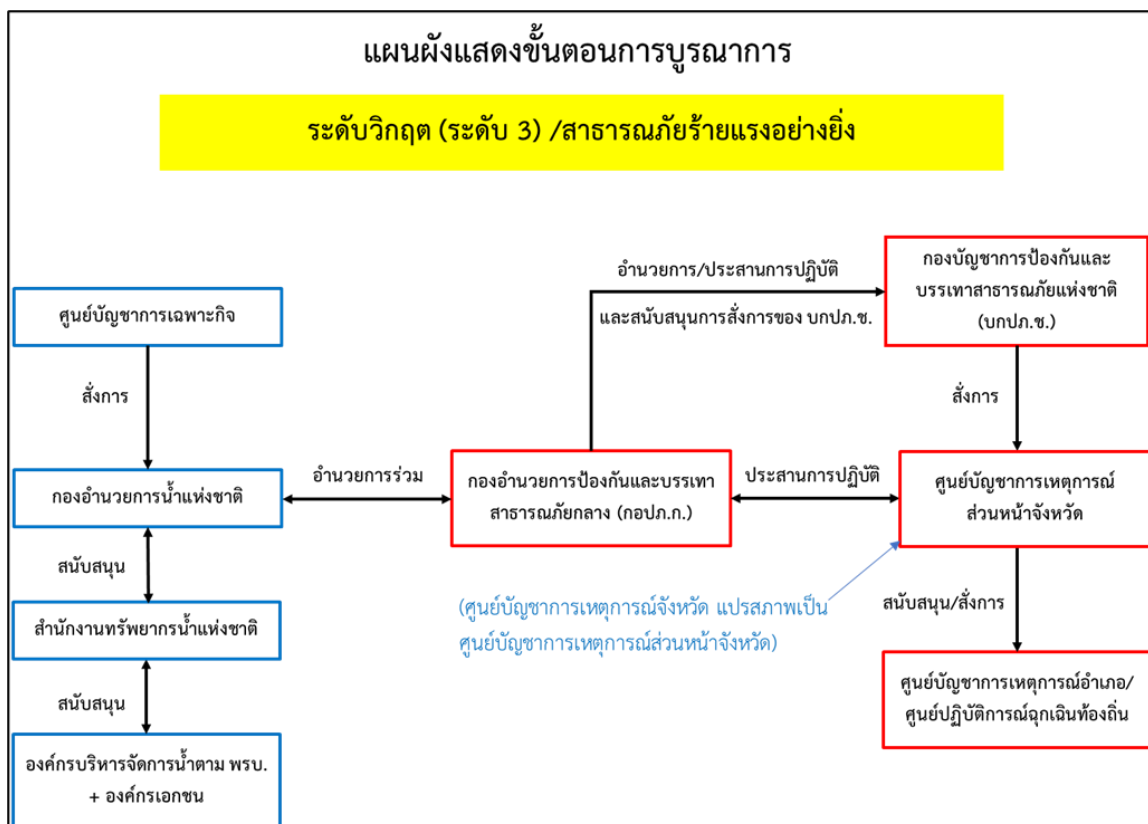
ระดับเสี่ยงรุนแรง (ระดับ 1)/สาธารณภัยขนาดเล็ก (ระดับ 1)/
สาธารณภัยขนาดกลาง (ระดับ 2)

รูปที่ 3-1 แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 1 : ระดับเสี่ยงรุนแรง

รูปที่ 3-2 แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 2: ระดับรุนแรง

รูปที่ 3-3 แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 3: ระดับวิกฤต

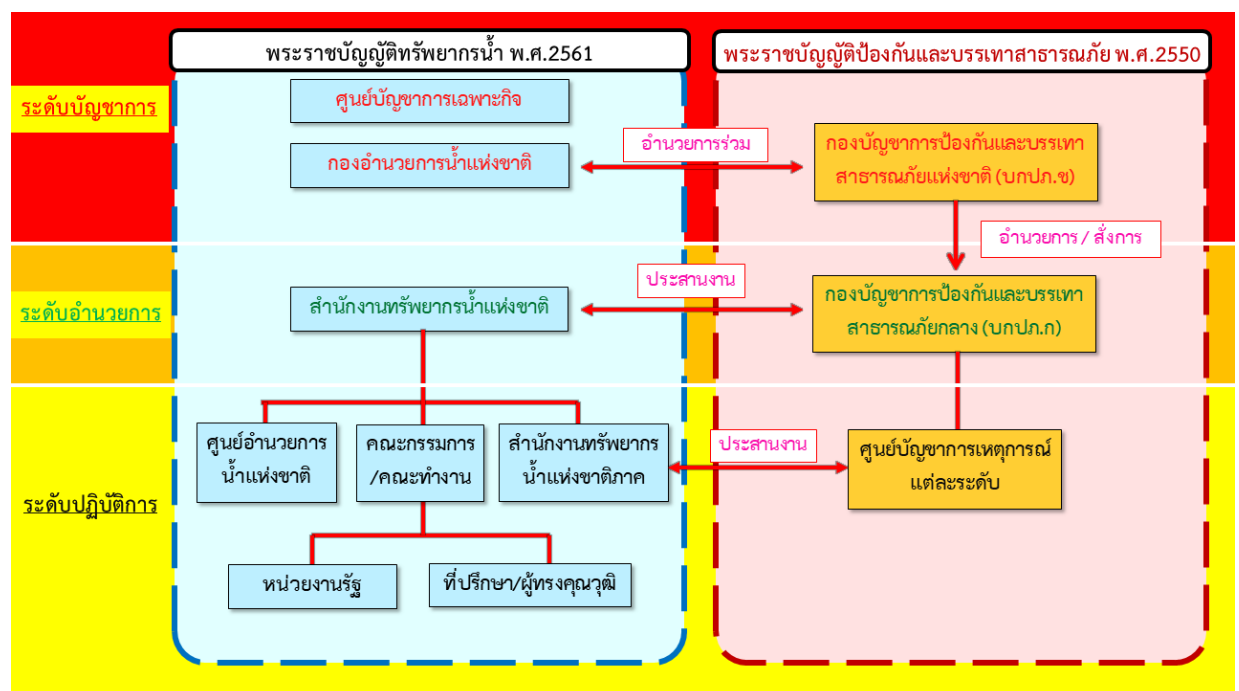
จากโครงสร้างและขั้นตอนการบูรณาการตามรูปที่ 3-1 และ รูปที่ 3-2 จะพบว่า ในกรณีของระดับภัย 1 : ปกติและระดับภัย 2 : รุนแรง หรือคาดว่าจะรุนแรง จะใช้องค์กรถาวร ได้แก่ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค และ ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ เป็นหน่วยงาน อำนวยการและปฏิบัติการร่วม

ส่วนระดับภัย 3 : วิกฤติ จะมีการตั้งองค์กรในระดับบัญชาการชั่วคราวขึ้น ได้แก่ “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” โดยนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการ อำนวยการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำเป็นการชั่วคราวจนกว่าวิกฤติน้ำจะผ่านพ้นไป โดยสามารถสรุปความเชื่อมโยงและการประสานงานของหน่วยงาน ในระดับบัญชาการ ระดับอำนวยการ โดยใน 2 ส่วนนี้ถือเป็นองค์กรระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ แยกตามระดับภัย 1 ถึง 3 ได้ตามรูปที่ 3-3

จากรูปที่ 3-1 และ รูปที่ 3-3 จะมองเห็นการตาม พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำฯ ที่มีบทบาทในการบริหารจัดการน้ำได้แก่

- ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ
- กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ
- ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

โดยแต่ละองค์กรจะมีรายละเอียด บทบาท หน้าที่ตามหัวข้อ 3.3.1 ถึง 3.3.3

รูปที่ 3-4 ความเชื่อมโยงและการประสานงานของหน่วยงานในระดับบัญชาการ ระดับอำนวยการ และระดับปฏิบัติการ

3.3.1 ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ

ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ เป็นองค์กรระดับปฏิบัติการ ซึ่งเป็นส่วนราชการภายในของ “สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ” มีหน้าที่ในการบูรณาการและปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการสนับสนุนข้อมูลน้ำและภูมิอากาศซึ่งศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติปฏิบัติงาน

ร่วมกับ คลังข้อมูลน้ำและภูมิอากาศแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบูรณาการข้อมูล ติดตาม ประเมิน วิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์คาดการณ์สถานการณ์น้ำ ทั้งในภาวะปกติและในภาวะวิกฤติเพื่อ สนับสนุนการปฏิบัติงานกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ตั้งแต่ก่อนเกิดภัย จนกว่าสถานการณ์จะคลี่คลาย โดยมีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

1) ศึกษา วิจัย วิเคราะห์ และคาดการณ์ข้อมูลอากาศ รวมทั้งพยากรณ์สถานการณ์น้ำ เพื่อสนับสนุนการวางแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

2) ศึกษา วิจัย วิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาระบบคลังข้อมูลบริหารจัดการทรัพยากร น้ำ กำหนดมาตรฐานข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำและเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศทรัพยากร น้ำกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อ สนับสนุนการบริหารทรัพยากรน้ำและการตัดสินใจของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) และ คณะกรรมการลุ่มน้ำ

3) เป็นศูนย์อำนวยการข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพื่อติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกัน และเตือนภัยสถานการณ์น้ำ

4) ติดตามและจัดทำรายงานสถานการณ์น้ำของประเทศ

5) ดำเนินการเกี่ยวกับการให้บริการและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

6) จัดทำผังน้ำ และฐานข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภูมิสารสนเทศผังน้ำ

7) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินตามผังน้ำแกหน่วยงาน ของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

8) ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำข้อมูลภูมิสารสนเทศทรัพยากรน้ำ เพื่อใช้ในการสื่อสาร การนำเสนอข้อมูล และสนับสนุนการบริหารทรัพยากรน้ำ

9) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และออกแบบการจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนแหล่งน้ำ ทะเบียน ผู้ใช้น้ำประเภทต่างๆ และทะเบียนองค์กรผู้ใช้น้ำ

10) ศึกษา วิจัย และพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีสารสนเทศทรัพยากรน้ำ เพื่อให้ หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำดำเนินงานให้ เป็นไปตามมาตรฐานและข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำเดียวกัน

จึงเห็นได้ว่าองค์กรในระดับอำนวยการและระดับปฏิบัติการที่กล่าวมาข้างต้น จะทำ หน้าที่ในการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาทรัพยากรน้ำในแต่ละขั้นตอนการ ดำเนินการตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และภายหลังเกิดเหตุ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณา แนวทางการปฏิบัติงานอ้างอิงตามระดับความร้ายแรงของภัยจากภาวะวิกฤติน้ำให้สอดคล้องกับ ระดับการจัดการสาธารณภัย ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570 ทั้ง 4 ระดับ ที่พิจารณาภัยระดับสาธารณภัยจากขนาดพื้นที่ประสบภัย จำนวนประชากรที่ได้รับความเดือดร้อน หรือความสามารถในการรับมือเผชิญเหตุด้วยทรัพยากรที่แต่ละพื้นที่มีอยู่เป็นหลัก แต่เนื่องจาก การจัดการวิกฤติน้ำหรือสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำนั้น มีปัจจัยสาเหตุมาจากสภาวะอากาศเป็นหลัก และในปัจจุบันระบบข้อมูลตรวจวัด ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีคาดการณ์สถานการณ์น้ำมี ความก้าวหน้าไปมาก สามารถประเมินแนวโน้มของวิกฤติน้ำได้แม่นยำกว่าในอดีต และแจ้งเตือนหน่วย ปฏิบัติได้ดี จึงกำหนดระดับสถานการณ์ภัยเพื่อบริหารจัดการโดยคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1) สภาพอากาศ เป็นการประเมินจากการคาดการณ์สภาพอากาศในระยะสั้น กลาง ยาว และนาน รวมถึงสภาพอากาศปัจจุบัน เพื่อพิจารณาถึงปรากฏการณ์หรือสภาวะที่ส่งผลให้มีแนวโน้ม ผิดปกติ

2) สถานการณ์น้ำในปัจจุบัน เป็นการประเมินสถานการณ์น้ำท่า ระดับน้ำ ปริมาณน้ำ ไหลผ่านและคุณภาพน้ำจากสถานีหลัก รวมถึงปริมาณน้ำในเขื่อนที่มีแนวโน้มเกิดอุทกภัย ภัยแล้ง และ ปัญหาคุณภาพน้ำ ซึ่งในอนาคตจะมีการกำหนด “สถานีอุทกวิทยาหลักแห่งชาติ” เพื่อเป็นจุดเฝ้าระวัง สำคัญ

3) ความซับซ้อนของสถานการณ์ ประเมินความรุนแรงของสถานการณ์ ความเสียหายที่ เกิดขึ้นต่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน สถานที่สำคัญ และการให้ความช่วยเหลือ การคาดการณ์การขยายตัว ของภัย พื้นที่ที่จะเสียหายต่อไป ระยะเวลาที่ให้ความช่วยเหลือ

4) ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในพื้นที่ เป็นการประเมินความรุนแรงของสถานการณ์ที่ คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อทรัพย์สิน ชีวิตอยู่ในระดับรุนแรง ศักยภาพในการรับมือ

5) ดุลยพินิจของผู้บัญชาการ พิจารณาผลจากทุกปัจจัยดังกล่าวข้างต้นมาประเมิน พิจารณาตัดสินใจ

ทั้งนี้ จากแผนผังในรูปที่ 3.1 ถึง รูปที่ 3.3 และหน้าที่รับผิดชอบที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จะ เห็นว่า ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ จะเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่มีการทำงานต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็น เป็นภาวะปกติ หรือในช่วงที่มีภัยน้ำท่วมในทุกระดับภัย

3.3.2 กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ

กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ เป็นองค์กรในระดับบัญชาการที่จัดตั้งขึ้นตามที่ คณะกรรมการน้ำแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ตามมาตรา 17(7) ของ พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำฯ โดยจัดตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติการฉุกเฉินจากสาธารณภัยที่เกี่ยวข้องวิกฤตน้ำ โดยสามารถ บูรณาการร่วมกับองค์กรหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสาธารณภัย ได้อย่าง ทันทีและมีความต่อเนื่อง

“กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ” จะมี รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นผู้ บัญชาการ

เลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นรองผู้บัญชาการ และหัวหน้าส่วนราชการ ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นองค์ประกอบ และกำหนดให้ข้าราชการในสังกัดสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ทำหน้าที่เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ

กองอำนวยการน้ำแห่งชาติมีบทบาทหน้าที่ต่อการปฏิบัติการฉุกเฉินจากสาธารณภัยที่ เกี่ยวข้องวิกฤตน้ำ โดยบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาในกรอบเวลาสองช่วง ดังนี้

3.3.2.1 บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกัน (ก่อนเกิดเหตุ)

1) การเตรียมความพร้อมรับมือ การแก้ไขปัญหา การฟื้นฟู และการบูรณาการ การปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานทุกภาคส่วน เพื่อบริหารจัดการให้เป็นระบบและเกิดประสิทธิภาพ

2) เชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561- 2580) แผนปฏิบัติการของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ แผน งบประมาณการบริหารทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ และแผนต่างๆ ภายใต้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ

ให้ทำงานร่วมกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแผนปฏิบัติการอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกัน

3) การสร้างการรับรู้ให้แก่สาธารณชน

3.3.2.2 บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ (ขณะเกิดเหตุ)

1) ติดตาม วิเคราะห์แนวโน้ม ควบคุม กำกับดูแลสถานการณ์น้ำที่เกิดขึ้น
2) ประสานการปฏิบัติงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อ
บริหารจัดการน้ำในสถานการณ์น้ำที่เกิดขึ้น โดยอำนวยการและบูรณาการร่วมกันกับกองอำนวยการ
ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) และ “กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
แห่งชาติ (บกปภ.ช.)”

3) ประกาศแจ้งเตือนสถานการณ์น้ำต่อ “กองอำนวยการป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.)”

4) พิจารณาระดับความรุนแรงของสถานการณ์ ก่อนนำเสนอต่อ
นายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณากระดับสถานการณ์เป็นวิกฤตน้ำและการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจตาม
มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติน้ำฯ

5) ออกคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อเรียกบุคคลใดมาให้ข้อมูลหรือเอกสาร หลักฐาน
หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาเพื่อบริหารจัดการสถานการณ์น้ำได้อย่างทันทั่วถึงและมี
ประสิทธิภาพ

โดยมีสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นองค์กรในระดับอำนวยการเพื่อ
รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการเสนอแนะนโยบายและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บทการบริหาร
จัดการทรัพยากรน้ำ และมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศและขับเคลื่อน
ยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งบูรณาการข้อมูลสารสนเทศ แผนงาน โครงการ งบประมาณ บริหาร
จัดการ การติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

1) เป็นหน่วยงานหลักในการศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ เพื่อ
เสนอแนะนโยบาย และจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และมาตรการ
ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและประสานให้เกิดการนำไปสู่การปฏิบัติ

2) จัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำและกรอบงบประมาณของ
ประเทศแบบบูรณาการ และเสนอแนะแนวทางการวางแผนเพื่อการบริหารทรัพยากรน้ำต่อ
คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

3) ติดตามประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามนโยบาย แผน
ยุทธศาสตร์ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และมาตรการที่ได้กำหนดไว้

4) บูรณาการข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำทั้งในประเทศและระหว่าง
ประเทศ ประเมินความต้องการในการใช้น้ำเพื่อการต่างๆ ความสามารถในการสนองความต้องการ
ดังกล่าว และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งปฏิบัติหน้าที่เป็นศูนย์อำนวยการข้อมูล
สารสนเทศทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

5) ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำ
แห่งชาติ

6) ดำเนินการให้มีศูนย์เฉพาะกิจชั่วคราวในกรณีจำเป็นฉุกเฉิน เพื่อแก้ไข
ปัญหาในภาวะวิกฤตน้ำ

7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของ
สำนักงานหรือตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ทั้งนี้ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ (กอนช.) จะมีบทบาทสำคัญในการบูรณาการ
แก้ไขปัญหาด้านน้ำตั้งแต่ระดับ 2 : รุนแรง หรือ คาดว่าจะรุนแรงขึ้นไป

3.3.3 ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

เป็นองค์กรชั่วคราวที่จัดตั้งขึ้นตาม พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำฯ เมื่อเกิดภัยจากน้ำในระดับที่ 3
: วิกฤตน้ำ เท่านั้น โดยมีรายละเอียดการจัดตั้งและอำนาจหน้าที่ดังนี้

3.3.3.1 การจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

2561

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ถือเป็นกฎหมายกลางซึ่งมีบทบัญญัติ
เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำของประเทศในภาพรวม ทั้งในมิติด้านการจัดสรร การใช้ การพัฒนา การ
บริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู การอนุรักษ์ และสิทธิในน้ำมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อัน
จะเป็นประโยชน์แก่การบริการสาธารณะปโภคและประโยชน์สาธารณะทั้งในภาวะปกติและภาวะที่เกิด
วิกฤตด้านทรัพยากรน้ำ

ในการแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ จึงได้กำหนดกลไก
ทางกฎหมายในลักษณะของการจัดตั้งองค์กรเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำเป็นกรณีเร่งด่วนเรียกว่า “ศูนย์
บัญชาการเฉพาะกิจ” ซึ่งบัญญัติไว้ในส่วนที่ 2 ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติ
ทรัพยากรน้ำฯ มีหลักการและสาระสำคัญดังนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อให้การบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาในกรณีเกิดปัญหาวิกฤตน้ำ เกิด
เอกภาพในการบูรณาการ การประสานงานและการบัญชาการสถานการณ์ เพื่อลดความรุนแรงและ
บรรเทาผลกระทบที่เกิดจากวิกฤตน้ำที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้งที่มี ความรวดเร็วต่อสถานการณ์ และมี
ประสิทธิภาพสูงสุด

อำนาจในการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ โดยนายกรัฐมนตรีมี
ฐานะเป็นผู้บัญชาการ อำนวยการแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำเป็นการชั่วคราวจนกว่าปัญหาวิกฤตน้ำจะผ่านพ้น
ไป

ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

นายกรัฐมนตรีฐานะเป็นผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ มีอำนาจออก
คำสั่งให้หน่วยงานของรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน
ของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใดๆ
ร่วมกันกระทำหรือห้ามกระทำการใดๆ เพื่อการป้องกัน แก้ไข ควบคุม ระวัง หรือบรรเทาผลร้ายจาก
ความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้งที่

โดยคำสั่งดังกล่าว มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ รองรับให้มี
สภาพอย่างกฎหมายเพื่อให้มีผลเป็นการทั่วไปต่อประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยให้ประกาศคำสั่งดังกล่าวในราช
กิจจานุเบกษาโดยไม่ชักช้า

หน่วยงานขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ

การสนับสนุนด้านงบประมาณ

กำหนดให้สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี พิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายและสนับสนุนการปฏิบัติงานทั้งหมด

การคุ้มครองการปฏิบัติการตามหน้าที่

ในการปฏิบัติการใดๆ ของเจ้าหน้าที่ของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใด ที่ได้ดำเนินการไปตามหน้าที่และอำนาจ หรือการปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ หากอยู่ภายใต้เงื่อนไขสองประการ กล่าวคือ ได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุและมีได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ผลของการปฏิบัติการดังกล่าวกำหนดบทสันนิษฐานเบื้องต้นว่า ให้ผู้นั้นพ้นจากความผิดและความรับผิดทั้งปวง

การฝ่าฝืนคำสั่งของนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ มิได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่าเมื่อเจ้าหน้าที่ของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใด ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีจะมีสภาพบังคับเช่นไร แต่เมื่อพิจารณาสถานะของคำสั่งดังกล่าวแล้ว มาตรา 24 บัญญัติรองรับให้คำสั่งดังกล่าวมีสภาพอย่างกฎและมีผลบังคับเป็นการทั่วไป การฝ่าฝืนคำสั่งดังกล่าวในทางบริหารราชการแผ่นดินย่อมถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบหรือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงแล้วแต่กรณี โดยมาตรา 88 ได้กำหนดโทษอาญากรณีที่ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ด้วยในขณะเดียวกัน

ความโปร่งใสในการดำเนินงานของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

เมื่อการดำเนินการแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจแล้วเสร็จ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติต้องจัดทำรายงานและสรุปผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำเสนอต่อรัฐสภาเพื่อทราบโดยไม่ชักช้า

ในการปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจนั้นถือเป็นการปฏิบัติการโดยองค์กรตามกฎหมายซึ่งมีโครงสร้างขององค์กรขนาดใหญ่ หรือมีภารกิจในระดับชาติเพื่อแก้ไขปัญหาในขณะเกิดวิกฤติน้ำหรือเทียบเท่าสาธารณภัยขนาดใหญ่หรือขนาดร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 3 หรือระดับ 4 ตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ) ดังนั้น ในการปฏิบัติการของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจึงมีลักษณะเป็นการสั่งการผ่านนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ โดยจะมีการบูรณาการในระดับนโยบายหรือการกำหนดแผนงานให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาร่วมกับองค์กรที่มีโครงสร้างใกล้เคียงกัน ได้แก่ กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้บัญชาการฯ

3.3.3.2 แนวทางการพิจารณากระดับวิกฤติน้ำ

ในการพิจารณากระดับวิกฤติน้ำ ตั้งแต่ระดับที่ 1 (ปกติ ติดตามสถานการณ์ และเฝ้าระวัง) ไปจนกระทั่งถึงระดับที่ 3 (วิกฤติน้ำ) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติหรือกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ในส่วนของเกณฑ์การพิจารณาระดับภัย 1 และ 2 ตามที่นำเสนอไว้ในหัวข้อ 3.1 นั้น ในส่วนของน้ำท่วมจะมีการวิเคราะห์และนำเสนอค่าเกณฑ์ที่พิจารณาจากตัวชี้วัดต่างๆ เช่น ปริมาณน้ำฝนและระดับน้ำ ไว้แล้วตามรายละเอียดในบทที่ 4 ส่วนการยกระดับภัยจากระดับ 2 ไปเป็นระดับ 3 : วิกฤติ ซึ่งเป็นระดับที่จะมีการบัญชาการผ่าน “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” นั้นจะต้องอาศัยเกณฑ์ในการพิจารณาเช่นเดียวกับการณ์ของผู้อำนวยการหรือผู้บัญชาการที่จะพิจารณาตัดสินใจระดับการจัดการสาธารณภัยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้งนี้ เพื่อให้วิกฤติน้ำที่เกิดขึ้นในขณะนั้นมีระดับของภัยที่สอดคล้องกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานให้สามารถดำเนินการคู่ขนานไปได้และเป็นไปในทิศทางอย่างเดียวกัน โดยใช้เกณฑ์หรือเงื่อนไขดังต่อไปนี้ประกอบการพิจารณากระดับการจัดการวิกฤติน้ำ

เกณฑ์/ เงื่อนไข	ข้อมูลที่ใช้ระบุเงื่อนไข
พื้นที่	พื้นที่ใช้สอยในลักษณะต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบและได้รับความเสียหาย (1) พื้นที่ทางการเกษตรและปศุสัตว์ (2) พื้นที่ธุรกิจ อุตสาหกรรม และการประกอบการ (3) พื้นที่อยู่อาศัย (จำนวนหลังคาเรือน) (4) พื้นที่ทางธรรมชาติ
ประชากร	จำนวนและลักษณะของประชากรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ (1) จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ (2) จำนวนประชากรที่ต้องอพยพ (3) จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต
ความยุ่งยาก/ ซับซ้อนของสถานการณ์	ความยากง่าย สถานการณ์แทรกซ้อน และเงื่อนไขทางเทคนิคของสถานการณ์ (1) ความรุนแรงของภัย ความเฉพาะเจาะจงทางเทคนิคของภัยการเกิดภัยต่อเนื่อง (2) ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน สถานที่สำคัญ และเส้นทางการให้ความช่วยเหลือ (3) การคาดการณ์การขยายตัวของภัย พื้นที่ที่จะเสียหายต่อไป ระยะเวลาที่การดำเนินกิจกรรมปกติที่ต้องหยุดชะงัก ระยะเวลาที่ต้องใช้ในการตอบสนองต่อสถานการณ์ และระยะเวลาที่ต้องช่วยฟื้นฟูเบื้องต้น
ศักยภาพด้านทรัพยากร	ความสามารถในการปฏิบัติงานจากทรัพยากรที่มีอยู่ (1) กำลังคน ทั้งของหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน พร้อมทั้งอาสาสมัครหน่วยต่าง ๆ

เกณฑ์/ เงื่อนไข	ข้อมูลที่ใช้ระบุเงื่อนไข
	(2) เครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะ และอุปกรณ์พิเศษต่าง ๆ ที่ต้องใช้ตามแต่ลักษณะทางเทคนิคของภัย (3) ปัจจัยยังชีพสำหรับแจกจ่ายแก่ผู้ได้รับผลกระทบของหน่วยงานหลัก และจากการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ หรือหน่วยงานภาคี (4) แหล่งที่มาและจำนวนเงินงบประมาณจากหน่วยงานในพื้นที่
เงื่อนไขอื่น ๆ	ดุลยพินิจจากการประเมินสถานการณ์จากเงื่อนไขต่าง ๆ (1) ขอบเขตการปกครอง (2) การประเมินศักยภาพในการจัดการสาธารณภัย

3.3.4 แนวทางการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในการแก้ไขปัญหาด้านน้ำตาม พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำฯ และ พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ

จากแผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัยด้านน้ำในระดับ 1, 2 และ 3 ตามรูปที่ 3-1 และ 3-2 จะเห็นว่า จะมีการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรตาม พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ (เช่น ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ตามที่ได้นำเสนอรายละเอียดไว้ในหัวข้อที่ผ่านมา) กับองค์กรตาม พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ โดยในเชิงของประเภทของภัยด้านน้ำ แบ่งออกได้เป็น 2 บริบท คือ

- บริบทด้านปริมาณน้ำท่วม
- บริบทด้านคุณภาพน้ำ ได้แก่ ภัยจากภาวะมลพิษ กรณีมีสารเคมี และ วัตถุอันตรายปนเปื้อนสู่ทรัพยากรน้ำ

สำหรับในเชิงของแนวทางการบูรณาการระหว่างหน่วยงานตามระดับภัยนั้นอาจแบ่งได้เป็น 2 แนวทาง คือ

- แนวทางที่ 1 ภัยระดับ 3 : วิกฤติ ที่ต้องมีผู้บัญชาการ โดย “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ”
- แนวทางที่ 2 ภัยต่ำกว่าระดับ 3 ที่ไม่ต้องบัญชาการ โดย “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ”
- แนวทางการบูรณาการต่อปัญหาด้านน้ำในบริบทด้านปริมาณน้ำท่วม ตามรายละเอียดในหัวข้อ 3.3.5
- แนวทางการบูรณาการต่อปัญหาด้านน้ำในบริบทด้านคุณภาพน้ำ ตามรายละเอียดในหัวข้อ 3.3.6

3.3.5 แนวทางการบูรณาการต่อปัญหาด้านน้ำในบริบทด้านปริมาณน้ำ

ปัญหาด้านน้ำในบริบทนี้หมายถึงผลกระทบที่เกิดจากน้ำท่วม (อุทกภัย) ซึ่งเกิดจากปริมาณน้ำท่วมขังเกินกว่าระดับผิวดินตามสภาพปกติหรือมีปริมาณเกินกว่าขีดความสามารถในการกักเก็บหรือแม้กระทั่งปัญหาจากการบริหารจัดการปริมาณน้ำหรือการระบายน้ำให้มีปริมาณที่เหมาะสมต่อพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นสาเหตุอันเนื่องมาจากธรรมชาติ การกระทำของมนุษย์ หรือเหตุอื่นใดก็ตาม

เดิมการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม (อุทกภัย) ประกอบด้วย แผนการบูรณาการระหว่างองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายกฎหมายหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบูรณาการตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 เมื่อมี พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ จะต้องมีการบูรณาการกับองค์กรด้านน้ำตามหัวข้อ 3.3.1 ถึง 3.3.3 ซึ่งการบูรณาการในด้านต่างๆ ของปัญหาน้ำท่วม (อุทกภัย) ในระดับความร้ายแรงของภัยสาธารณะขนาดเล็ก (ระดับ 1) ขนาดกลาง (ระดับ 2) และขนาดใหญ่ (ระดับ 3) จะเทียบเท่ากับระดับภัยจากน้ำ ระดับที่ 1 และ 2 ของ สทช. ซึ่งเป็นขั้นที่ยังไม่ต้องการบัญชาการผ่านศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ จะมีแนวทางการบูรณาการตามหัวข้อ 3.3.5.1 และ 3.3.5.2 ส่วนกรณีภัยจากน้ำระดับที่ 3 : วิกฤติ จะมีการบัญชาการจากศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจตามแนวทางในหัวข้อ 3.3.5.3 เพิ่มเติมขึ้นมา

3.3.5.1 การบูรณาการร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ในภาวะฉุกเฉินหรือสาธารณภัยต่างๆ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ถือเป็นกฎหมายหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในทุกรูปแบบ โดยกำหนดให้มีแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อเป็นกลไกในการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหา ซึ่งในสาธารณภัยแต่ละระดับจะมีการระบุผู้รับผิดชอบและมอบหมายผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามระดับการจัดการสาธารณภัยนั้น อันเป็นการวางแผนการเผชิญเหตุอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดโครงสร้างองค์กร ข้อมูล การสนับสนุนการตัดสินใจ การควบคุม การสั่งการ และการใช้แนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570, กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย กรกฎาคม 2565) ดังนี้

1) กรณีน้ำท่วม (อุทกภัย) ที่เกิดในเขตจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดแนวทางดำเนินการดังนี้

(1) เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้เป็นหน้าที่ของ “ผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ผู้บริหารท้องถิ่น) แห่งพื้นที่นั้น” เข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และให้แจ้ง “ผู้อำนวยการอำเภอ (นายอำเภอ) ที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่” และ “ผู้อำนวยการจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด)” ทราบทันที

(2) กรณีในพื้นที่ที่เกิดหรือจะเกิดสาธารณภัยอยู่ในความรับผิดชอบของผู้อำนวยการท้องถิ่นหลายคน ผู้อำนวยการท้องถิ่นคนหนึ่งคนใดจะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนก็ได้ แล้วให้แจ้งผู้อำนวยการท้องถิ่นอื่นทราบโดยเร็ว

(3) กรณีผู้อำนวยการท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ของตน ให้แจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอ หรือผู้อำนวยการจังหวัดแล้วแต่กรณี เพื่อสั่งการโดยเร็วต่อไป

(4) ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่ติดต่อหรือใกล้เคียงมีหน้าที่สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้อำนวยการซึ่งรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงนั้น

(5) เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น เจ้าพนักงานที่ประสบเหตุมีหน้าที่ต้องเข้าดำเนินการเบื้องต้นเพื่อระงับภัยนั้น แล้วรีบรายงานให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นเพื่อสั่งการต่อไป และในกรณี

จำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการใดเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองชีวิตหรือป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่บุคคลได้

(6) กรณีเจ้าพนักงานจำเป็นต้องเข้าไปในอาคาร หรือสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับบริเวณที่เกิดสาธารณภัยเพื่อทำการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่แล้ว เว้นแต่ไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองอยู่ในเวลานั้น หรือเมื่อมีผู้อำนวยความสะดวกอยู่ด้วย และหากทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสาธารณภัยได้ง่าย ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองขนย้ายทรัพย์สินออกจากอาคารหรือสถานที่ดังกล่าวได้ หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจขนย้ายทรัพย์สินนั้นได้ตามความจำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเจ้าพนักงานไม่ต้องรับผิดชอบบรรดาความเสียหายอันเกิดจากการกระทำดังกล่าว

(7) ให้ผู้อำนวยความสะดวกในพื้นที่ที่รับผิดชอบสำรวจความเสียหายที่เกิดขึ้น และ ทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู

(8) ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการ ผู้อำนวยความสะดวก หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน โดยมีอำนาจเช่นเดียวกับผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ผู้อำนวยความสะดวก (อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) และผู้อำนวยความสะดวกในพื้นที่

สำหรับแนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉินนั้น แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติได้จำแนกรูปแบบขององค์กรออกตามเขตพื้นที่ตั้งแต่สาธารณภัยระดับเล็กไปจนกระทั่งระดับใหญ่ ดังนี้

1) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล/เมืองพัทยา)

จัดตั้ง “ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น” เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมี “ผู้อำนวยความสะดวกท้องถิ่น (ผู้บริหารท้องถิ่น)” เป็นผู้ควบคุมและสั่งการเพื่อทำหน้าที่จัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์นั้นจะกลับเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้งประสานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่รับผิดชอบ และประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการจัดการสาธารณภัยทุกขั้นตอน หากในกรณีไม่สามารถควบคุมสถานการณ์สาธารณภัยตามขีดความสามารถโดยลำพัง ให้ขอรับการสนับสนุนจากกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียง และ หรือ กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ

2) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ (ศบก.อ.)

ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอจัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ” เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมี “ผู้อำนวยความสะดวกอำเภอ (นายอำเภอ)” เป็นผู้ควบคุมและสั่งการ เพื่อทำหน้าที่ในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์จะกลับเข้าสู่สถานการณ์ปกติ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้น โดยอำนาจการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งฝ่าย

พลเรือนและฝ่ายทหาร รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และทั่วถึง

3) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด จัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด/กรุงเทพมหานคร” เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมี “ผู้อำนวยการจังหวัด/ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร (ผู้ว่าราชการ)” เป็นผู้สั่งการ ควบคุม และบัญชาการ เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัด จนกว่าสถานการณ์จะเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณภัยจากส่วนราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนให้แก่กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับพื้นที่ รวมทั้งอำนาจการและประสานการเผชิญเหตุระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

4) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด (ศบก.จว./ศบก.กทม.)

ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด แปรสภาพเป็น “ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด/กรุงเทพมหานคร” ของ “กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ” ในกรณีเมื่อมีการยกระดับการจัดการสาธารณภัยเป็นระดับ 3-4 ให้มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามการบัญชาการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยรับผิดชอบอำนาจการ ควบคุม ปฏิบัติงานและประสานการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่จังหวัด พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเพื่อการจัดการสาธารณภัย และประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ

5) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอบป.ก.)

ในกรณีการจัดการสาธารณภัยระดับ 1 และระดับ 2 ให้ “กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง” รับผิดชอบอำนาจการ ประสานการปฏิบัติ ประเมินสถานการณ์ และสนับสนุนการสั่งการของ “กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ” รวมทั้งติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์ วิเคราะห์สถานการณ์ รายงานและเสนอความคิดเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือนายกรัฐมนตรี เพื่อตัดสินใจยกระดับการจัดการสาธารณภัยเป็นระดับ 3 และระดับ 4

6) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ให้รับผิดชอบบังคับบัญชา อำนาจการ วินิจฉัยสั่งการ ควบคุม และประสานความร่วมมือในการจัดการสาธารณภัยตามการจัดการสาธารณภัยระดับ 3 และระดับ 4

3.3.5.2 การบูรณาการของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามแผนป้องกันและบรรเทาและสาธารณภัยแห่งชาติ และพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ

แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ได้กำหนดบทบาท หน้าที่ และแนวทางปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมประมาณ 28 หน่วยงาน ประกอบไปด้วยหน่วยงานระดับกระทรวง หน่วยงานในสังกัดกระทรวงต่างๆ และหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ซึ่งจะร่วมบูรณาการภายใต้บทบาทและภารกิจของหน่วยงานนั้นๆ และหากหน่วยงานใดมีแผนปฏิบัติการในกรณี

หนึ่งกรณีใดเป็นการเฉพาะแผนปฏิบัติการนั้นก็จะถูกนำไปบูรณาการร่วมกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติด้วย

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤต ด้วยเหตุนี้ ในการบูรณาการร่วมกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติจะต้องดำเนินการตั้งแต่กระบวนการจัดทำนโยบาย การจัดทำแผนป้องกัน แนวทางมาตรการในขั้นตอนการปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำในแต่ละระดับของภัย กระบวนการพัฒนาเครื่องมือกลไกต่างๆ การจัดการองค์ความรู้ด้านทรัพยากรน้ำ การบูรณาการข้อมูล และการนำข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน และบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ ได้กำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาวะปกติและภาวะวิกฤตของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติและสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค ดังนี้

(1) บทบาทด้านการบริหารจัดการ (ก่อนเกิดเหตุ)

การบริหารจัดการและจัดสรรการใช้น้ำอย่างเหมาะสม การจัดทำผังน้ำเพื่อเป็นข้อมูลเส้นทางน้ำของประเทศ การบูรณาการข้อมูลสารสนเทศด้านทรัพยากรน้ำรวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีและระบบคาดการณ์และเตือนภัยด้านทรัพยากรน้ำที่ถูกต้องแม่นยำ สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) บทบาทด้านการเตรียมความพร้อมรับมือ (ก่อนเกิดเหตุ)

การจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมในระดับลุ่มน้ำ และในระดับชาติ รวมถึงการติดตาม เฝ้าระวัง วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์น้ำ ประเมินพื้นที่เสี่ยงภัยและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในสถานการณ์ต่างๆ

(3) บทบาทด้านการระงับและเผชิญเหตุ (ขณะเกิดเหตุ)

การปฏิบัติตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ตลอดจนการประเมินสถานการณ์และพิจารณาการยกระดับของภัยเพื่อเสนอนายกรัฐมนตรีให้จัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

(4) บทบาทด้านการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ (หลังเกิดเหตุ)

การจ่ายค่าชดเชยความเสียหายจากกรณีที่ต้องทำลายหรือถอนสิ่งใดๆ ที่กีดขวางการไหลของน้ำซึ่งจำเป็นต้องกระทำเพื่อแก้ไขปัญหาด้านแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม และการจ่ายค่าชดเชยการใช้ประโยชน์ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างของเอกชนเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม รวมถึงการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติการระงับเหตุ รวบรวมข้อมูลความเสียหาย พื้นที่ที่เกิดวิกฤตน้ำ ปัญหาและอุปสรรค เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมในระยะยาว และที่อาจเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต

3.3.5.3 การบูรณาการและประสานงานของ “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการฉุกเฉินในกรณีน้ำท่วม (อุทกภัย) ในกรณีวิกฤตน้ำ

นอกเหนือไปจากการบูรณาการปฏิบัติตามแผนการจัดการในภาวะฉุกเฉินและมาตรการรับมือจากวิกฤตน้ำตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ กำหนดไว้ โดยเฉพาะการควบคุมสถานการณ์ให้ไม่เกิดผลกระทบในระดับที่ร้ายแรงขึ้น การเผชิญเหตุการณ์ การบรรเทาเหตุ และการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ การลดความสูญเสียหรือเสียหาย ตลอดจนการฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัยให้

3. การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย	- ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด		
3.1 การเคลื่อนย้ายประชาชน ออกจากพื้นที่เกิดเหตุ	- สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดในพื้นที่ประสบเหตุ - ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต ในพื้นที่ประสบเหตุ - มณฑลทหารบกในพื้นที่ในพื้นที่ประสบเหตุ - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ประสบเหตุ - องค์การสาธารณสุขมูลนิธิ และภาคเอกชน	- อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในพื้นที่	
3.2 การแจกจ่ายอาหารน้ำดื่ม อุปกรณ์และเครื่องยังชีพ	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานเหล่ากาชาด - การประสานส่วนภูมิภาค ในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 8 - สำนักทรัพยากรน้ำบาดาลเขต 12 - องค์การสาธารณสุขมูลนิธิ และภาคเอกชน	- อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในพื้นที่ - จิตอาสา	
3.3 การดูแลความปลอดภัยและ ทรัพย์สิน	- ตำรวจภูธรจังหวัด - สถานีตำรวจทางหลวง - กองบังคับการตำรวจทางหลวง - ผู้นำท้องที่ ในพื้นที่ประสบเหตุ	- อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในพื้นที่ - การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค - การประสานส่วนภูมิภาค	
3.4 การช่วยเหลือทางการแพทย์	- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด - โรงพยาบาลประจำตำบล/อำเภอ/จังหวัด	- สนง.เหล่ากาชาดจังหวัด - จิตอาสา - อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน - สนง.พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	
3.5 การป้องกันน้ำ และการระบายน้ำ เช่น จัดทำทำนบดิน ขุดคลอง/ ทางระบายน้ำหรือเตรียมพื้นที่รับน้ำ เป็นต้น	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานชลประทาน ในพื้นที่ประสบเหตุ - โครงการชลประทานจังหวัด ในพื้นที่ประสบเหตุ	- มณฑลทหารบกในพื้นที่	

	- สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด ในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 8		
3.6 การผันน้ำ	- คณะกรรมการลุ่มน้ำ - คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานชลประทานในพื้นที่ประสบเหตุ - โครงการชลประทานจังหวัด ในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 8	
4. การพยากรณ์ การติดตาม เฝ้าระวัง การประชาสัมพันธ์ และการแจ้งเตือนภัย	- คณะกรรมการลุ่มน้ำ - สำนักงานอุตุนิยมิวิทยา ในพื้นที่ (การพยากรณ์สภาพอากาศ) - สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดในพื้นที่ (ติดตามสถานการณ์และการแจ้งเตือนภัย) - สำนักงานชลประทานในพื้นที่ (ติดตามปริมาณน้ำที่กักเก็บ และการระบายน้ำในเขตชลประทาน) - สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 8 (เฝ้าระวังติดตามสถานการณ์น้ำ แจ้งเตือนภัย) - การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (เฝ้าระวังปริมาณน้ำในอ่างฯ ที่อยู่ในความรับผิดชอบ) - สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ ในพื้นที่ (เฝ้าระวังคุณภาพน้ำ)	- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดในพื้นที่ - สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) - กอ.รมน. จังหวัด - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) - สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	
5. การสนับสนุนข้อมูลเพื่อจัดทำแผนระงับเหตุหรือแผนปฏิบัติการ			

5.1 ข้อมูลสารสนเทศด้าน ทรัพยากรน้ำ/ผืนน้ำ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติภาค - ศูนย์อำนวยการน้ำ แห่งชาติ - คณะกรรมการลุ่มน้ำ - สำนักทรัพยากรน้ำ บาดาลเขต 12 - สำนักงานทรัพยากรน้ำ ในพื้นที่ - สำนักงานชลประทาน ในพื้นที่ - ศูนย์น้ำระดับจังหวัด	
5.2 ข้อมูลสภาพอากาศ	- กรมอุตุนิยมวิทยา	- สถาบันสารสนเทศ ทรัพยากรน้ำ (องค์การ มหาชน) - สำนักงานพัฒนา เทคโนโลยีอวกาศและภูมิ สารสนเทศ (องค์การมหาชน)	
5.3 ข้อมูลเส้นทางสัญจร เส้นทางเสี่ยงพื้นที่เสี่ยงภัย และพื้นที่ประสบภัย	- สำนักงานขนส่งจังหวัด - แขวงทางหลวงชนบท - ศูนย์สร้างทางจังหวัด - แขวงทางหลวงชนบท จังหวัด - องค์การปกครองส่วน ท้องถิ่นในพื้นที่		
6. การออกประกาศ/คำสั่ง			
6.1 ประกาศในราชกิจจานุ เบกษากำหนดเขตภาวะ น้ำแล้ง	นายกรัฐมนตรี โดยข้อเสนอ ของคณะกรรมการลุ่มน้ำ	- สำนักงาน ประชาสัมพันธ์จังหวัดใน พื้นที่ - สถานีวิทยุกระจายเสียง แห่งประเทศไทย (สวท.) - กอ.รมน. จังหวัด - สำนักงาน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมจังหวัด - องค์การปกครองส่วน ท้องถิ่นในพื้นที่	มาตราที่ 58 วรรค 1 ตาม พระราชบัญญัติทรัพยากร น้ำ พ.ศ. 2561
6.2 เขตพื้นที่ประสบสา ธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง	- นายกรัฐมนตรีหรือ รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย		มาตรา 31พระราชบัญญัติ ป้องกันและบรรเทาสา ธารณภัยฯ

6.3 ประกาศจำกัดกิจการใช้น้ำในภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง	- นายกรัฐมนตรี	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	มาตราที่ 58 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
7. การฟื้นฟูเยียวยา			
7.1 การฟื้นฟูเยียวยาด้านผลิตผลทางการเกษตร	- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด - สำนักงานเกษตรจังหวัด	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ - สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	
7.2 การจ่ายค่าทดแทนการใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้าง	- หน่วยงานซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งนั้นสังกัดอยู่	- สำนักงบประมาณ - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	- มาตรา 67 วรรคสาม ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
7.3 การจ่ายค่าทดแทนการใช้น้ำจากการเปลี่ยนน้ำ	- หน่วยงานซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งนั้นสังกัดอยู่	- สำนักงบประมาณ - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	- มาตรา 60 วรรคสอง ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
7.4 การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ/การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและการจัดการมลพิษ	- สำนักงานป่าไม้เขต - สำนักงานอนุรักษ์พื้นที่ - สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - สนง.โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด - แขวงทางหลวงชนบท	
8. การเตรียมพื้นที่กักเก็บน้ำ	- สำนักงานชลประทานในพื้นที่ - สำนักงานทรัพยากรน้ำในพื้นที่ - สำนักทรัพยากรน้ำบาดาลเขตในพื้นที่ - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 4	
9. งบประมาณ	- สำนักงบประมาณ		มาตรา 24 ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
10. การรายงานและสรุปผลการดำเนินการ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค	มาตรา 24 ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

3.3.6 แนวทางการบูรณาการต่อปัญหาด้านน้ำในบริบทด้านคุณภาพน้ำ

วิกฤตน้ำในบริบทนี้หมายถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ผู้ใช้ น้ำจากเหตุที่ทรัพยากรน้ำหรือแหล่ง ทรัพยากรน้ำสาธารณะมีค่ามาตรฐานความปลอดภัยที่ไม่เหมาะสมต่อการอุปโภคบริโภค ไม่ว่าจะเกิดจาก เหตุตามธรรมชาติเช่น การปนเปื้อนของแร่ธาตุในน้ำหรือฝนกรด เป็นต้น หรือความเป็นมลพิษของ ทรัพยากรน้ำที่เกิดจากกระทำของมนุษย์เอง เช่น การปนเปื้อนของสารเคมี การเน่าเสียของแหล่ง ทรัพยากรน้ำสาธารณะ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าวิกฤตน้ำในบริบทนี้ไม่สร้างผลกระทบในเชิงปริมาณ โดยตรงแต่เป็นผลกระทบในเชิงคุณภาพ อันนำไปสู่ผลกระทบต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพอนามัยของ ประชาชน จนกระทั่งถึงผลกระทบในเชิงปริมาณ ในทางอ้อมในช่วงเวลาต่อมา กล่าวคือ ปริมาณ ทรัพยากรน้ำที่สามารถนำมาใช้ในการอุปโภคบริโภคได้อย่างปลอดภัยไม่เพียงพอต่อความต้องการของ ประชาชนหรือขาดแคลนในเวลาต่อมา

เหตุฉุกเฉินหรือเหตุภัยสาธารณะอันเนื่องจากภาวะมลพิษ (สารเคมีและวัตถุอันตราย) ปนเปื้อนสู่ทรัพยากรน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณะ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ ได้กำหนดกลไกเพื่อ ป้องกันมิให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะไว้ในมาตรา 79 ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะ เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีหนังสือขอความร่วมมือให้ผู้ที่อยู่ใน บริเวณใกล้เคียงกับทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันมิให้เกิดความ เสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ และหากในกรณีที่มีการกระทำอัน ก่อให้เกิดความเสียหายหรืออาจเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้หน่วยงานของรัฐหรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีอำนาจออกคำสั่ง เป็นหนังสือให้ผู้กระทำการดังกล่าวดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อขจัดความเสียหายและทำให้ ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิมหรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ อย่างไรก็ดี เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ มุ่งหมายให้เกิด การบูรณาการเกี่ยวกับการจัดสรร การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู การ อนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถบริหารทรัพยากรน้ำให้มีความประสาน สอดคล้องกันในทุกมิติอย่างสมดุลและยั่งยืน ดังนั้น ในการบูรณาการการแก้ไขปัญหาในบริบทนี้ จึงต้อง สอดคล้องกับแผนการดำเนินการตามกลไกของกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงซึ่งพระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดบทบาทและภารกิจดังกล่าวให้กรมควบคุม มลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการ แก้ไขเหตุหรือรับแจ้งเหตุ การตรวจสอบ วิเคราะห์ ติดตาม และประเมินความรุนแรงของสถานการณ์ รวมถึงการแก้ไขปัญหาในพื้นที่เกิดเหตุ รวมถึงบทบาทในการสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการป้องกันการ ตอบโต้เหตุฉุกเฉินในด้านการประเมินสถานการณ์ ประสานงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนควบคุมป้องกัน อันตรายที่จะเกิดแก่สาธารณะ และการให้คำแนะนำในการประเมินเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อม โดยปัจจุบัน กรมควบคุมมลพิษได้มีแผนการดำเนินการร่วมกับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขต พื้นที่ ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ โดยในแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย โดยกำหนดแผนการดำเนินการในแต่ ละระดับความรุนแรงของเหตุฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายและกำหนดแนวทางและขั้นตอน สนับสนุนการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินไว้ 4 ระดับ ทั้งนี้ โดยขึ้นอยู่กับขนาดของพื้นที่ จำนวนของ

ประชากร ความซับซ้อนหรือความสามารถในการจัดการสาธารณภัย ตลอดจนศักยภาพด้านทรัพยากร ที่มีอำนาจตามกฎหมายใช้ดุลพินิจในการตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถในการเข้าควบคุมสถานการณ์ ดังนี้

ระดับที่ 1 สาธารณภัยขนาดเล็ก

- ขอบเขตลักษณะของภัย

เป็นสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่เริ่มก่ออันตรายต่อชีวิต สิ่งแวดล้อม และทรัพย์สิน โดยการรั่วไหลหรือเพลิงไหม้ยังอยู่ในขอบเขตพื้นที่จำกัด เช่น ภายในโรงงานหรือสถานประกอบการและเริ่มขยายตัวออกสู่ชุมชนใกล้เคียง ซึ่งการจัดการสามารถระงับได้โดยพนักงานของหน่วยงานที่ปฏิบัติงานนั้นและหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่

- ผู้บัญชาการเหตุการณ์

กำหนดให้ผู้อำนวยการอำเภอ (นายอำเภอ) ผู้อำนวยการท้องถิ่น (ผู้บริหารท้องถิ่น) หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการ เป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการควบคุมและสั่งการ

- หน่วยงานดำเนินการ

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการฉุกเฉินในระดับท้องถิ่น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น เป็นผู้รายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บัญชาการเหตุการณ์

- หน่วยงานสนับสนุน

ได้แก่ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด สำนักงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด

ระดับที่ 2 สาธารณภัยขนาดกลาง

- ขอบเขตลักษณะของภัย

เป็นสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่เริ่มก่ออันตรายต่อชีวิต สิ่งแวดล้อม และทรัพย์สินมากขึ้น โดยเริ่มมีการอพยพประชาชนบางส่วน (จำนวนไม่มากนัก) ออกจากพื้นที่ มีการขอความร่วมมือจากหน่วยงานปฏิบัติการสารเคมีและหน่วยงานสนับสนุนอื่น ๆ จากท้องถิ่นอื่น ๆ เข้าร่วมดำเนินการ ซึ่งหน่วยงานดำเนินการในระดับที่ 1 ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้

- ผู้บัญชาการเหตุการณ์

กำหนดให้ผู้อำนวยการจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด) เป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการควบคุมและสั่งการ

- หน่วยงานดำเนินการ

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการฉุกเฉินในระดับจังหวัด เช่น สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น เป็นผู้รายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บัญชาการเหตุการณ์

- หน่วยงานสนับสนุน

ได้แก่ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด

ระดับที่ 3 สาธารณภัยขนาดใหญ่

- ขอบเขตลักษณะของภัย

เป็นสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่เริ่มก่ออันตรายต่อชีวิต สิ่งแวดล้อม และทรัพย์สินอย่างมาก จำเป็นต้องมีการอพยพประชาชนออกจากพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง มีการขอความ

ร่วมมือจากหน่วยงานปฏิบัติการสารเคมี ผู้เชี่ยวชาญหรืออุปกรณ์พิเศษและหน่วยงานสนับสนุนอื่นๆ จากจังหวัดใกล้เคียงหรือจากส่วนกลางเข้าร่วมดำเนินการ ซึ่งหน่วยงานดำเนินการในระดับที่ 2 ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้

- กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด) เป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการควบคุมและสั่งการ
- หน่วยงานดำเนินการ

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการฉุกเฉิน เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมควบคุมมลพิษ กรมการแพทย์ กรมอนามัย สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น เป็นผู้รายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บัญชาการเหตุการณ์

- หน่วยงานสนับสนุน
ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและอุปกรณ์พิเศษเฉพาะจากต่างประเทศ

ระดับที่ 4 สาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง

- ขอบเขตลักษณะของภัย

เป็นสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่เริ่มก่ออันตรายต่อชีวิต สิ่งแวดล้อม และทรัพย์สินอย่างร้ายแรง ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญและกำลังคนอย่างจำนวนมาก เครื่องมืออุปกรณ์พิเศษเฉพาะ ซึ่งเป็นการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ หรืออาจจำเป็นต้องขอสนับสนุนเจ้าหน้าที่และอุปกรณ์จากต่างประเทศเข้าร่วมดำเนินการ ซึ่งหน่วยงานดำเนินการในระดับที่ 3 ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้

- ผู้บัญชาการเหตุการณ์

กำหนดให้นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการควบคุมและสั่งการ

- หน่วยงานดำเนินการ

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการฉุกเฉิน เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมควบคุมมลพิษ กรมการแพทย์ กรมอนามัย สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้รายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บัญชาการเหตุการณ์

- หน่วยงานสนับสนุน

ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและอุปกรณ์พิเศษเฉพาะจากต่างประเทศ

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า การแก้ไขปัญหาเหตุฉุกเฉินหรือเหตุภัยสาธารณะอันเนื่องมาจากภาวะมลพิษ (สารเคมีและวัตถุอันตราย) หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักด้านการจัดการ ควบคุม และกำจัดมลพิษ คือ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมบูรณาการตามภารกิจ หน้าที่และอำนาจของหน่วยงานนั้น โดยสามารถสรุปบทบาทของกรมควบคุมมลพิษและการบูรณาการกับองค์กรด้านน้ำ ได้แก่ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจได้ตามหัวข้อ 3.3.6.1 ถึง 3.3.6.3

3.3.6.1 บทบาทหน้าที่ของ “กรมควบคุมมลพิษ” ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการ ฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย

กรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย และแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตั้งแต่การเตรียมความพร้อม การสนับสนุนการจัดการในภาวะฉุกเฉิน การป้องกันและลดผลกระทบการเกิดสาธารณภัย ในเหตุฉุกเฉินและสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย (สำหรับความร้ายแรงของภัยในทุกระดับ) โดยบูรณาการการปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น มีรายละเอียดบทบาทหน้าที่ดังนี้

บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันสาธารณภัยด้านสารเคมีและวัตถุอันตราย

1. จัดเตรียมความพร้อมและสนับสนุนการปฏิบัติงานของท้องถิ่นในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย รวมถึงภัยที่เกิดขึ้นจากการคมนาคมขนส่งสารเคมีและวัตถุอันตราย
2. ให้คำแนะนำและเสนอแนะแนวทางในการจัดทำแผนหลักการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และแผนเฉพาะในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านสารเคมีและวัตถุอันตราย รวมทั้งแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. สนับสนุนการจัดฝึกอบรมหน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอุบัติภัยจากสารเคมีของกองอำนาจการป้องกันภัยและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่และกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. ศึกษาและรวบรวมเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการป้องกันและระงับภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายและการตรวจสอบปัจจัยลักษณะสมบัติและความเป็นอันตราย
5. ประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในระดับต่างๆ ในการวางแผนควบคุมป้องกันอันตรายที่เกิดขึ้นกับประชาชนและสิ่งแวดล้อมจากการระเบิด เพลิงไหม้ และการรั่วไหลของสารเคมีและวัตถุอันตราย
6. ติดตามตรวจสอบและประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการตกค้างหรือปนเปื้อนของสารเคมีและวัตถุอันตราย เพื่อการวางแผนดำเนินการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมให้มีความเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและสิ่งมีชีวิต
7. สนับสนุนในด้านการเผยแพร่ความรู้ในเรื่องการป้องกันและกำจัดสารเคมีและวัตถุอันตรายในการป้องกันฝ่ายพลเรือนตามแผนการเตรียมความพร้อมแห่งชาติในด้านการป้องกันและระงับภัยจากการก่อวินาศกรรมด้วยสารเคมีและวัตถุอันตราย

บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับปฏิบัติการฉุกเฉินและฟื้นฟู

ดำเนินการโดยสำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ โดยจำแนกรอบเวลาในการดำเนินการเป็นดังนี้

1. การดำเนินการเตรียมความพร้อมรองรับเหตุฉุกเฉิน (ก่อนการเกิดเหตุ)
 - (1) เป็นศูนย์ข้อมูลในการบริหารจัดการอุบัติภัยและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านวิชาการ เทคโนโลยีในการบริหารจัดการอุบัติภัยจากสารเคมีและการแก้ไขปัญหาการลักลอบทิ้งกากของเสีย

(2) ศึกษาพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารเคมีและความปลอดภัย ระบบการเตือนภัยล่วงหน้าเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

(3) ศึกษาและพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานความปลอดภัยศักยภาพการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินและหลักเกณฑ์การปกป้องประชาชนจากสารเคมีรั่วไหล

(4) จัดเตรียมความพร้อมขององค์กรและสนับสนุนการเตรียมความพร้อมหน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งแวดล้อม (Special Environment Response Term: SERT) สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

(5) เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายระหว่างหน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งแวดล้อม (Special Environment Response Term: SERT) กับหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลางภูมิภาค ท้องถิ่น ภาคเอกชนและประชาชน ให้เกิดการบูรณาการในการแก้ไขปัญหาเหตุฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย

(6) สนับสนุนการจัดทำเอกสารเผยแพร่ทางวิชาการในการส่งเสริมสนับสนุนการระงับเหตุฉุกเฉินสารเคมี

(7) การเสริมเครือข่ายด้านการปฏิบัติและองค์ความรู้ด้านในระดับกลุ่มประเทศอาเซียน (AEC)

2. การบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน (ขณะเกิดเหตุ)

(1) รับแจ้งและประสานการจัดการเหตุการณ์ในภาวะฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่มีผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อม

(2) สนับสนุนข้อมูล ข้อเสนอแนะ และข้อแนะนำด้านวิชาการเพื่อวิเคราะห์สาเหตุและประเมินความรุนแรงและควบคุมระงับอุบัติภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย พร้อมเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

(3) ร่วมวางแผน ควบคุม ระงับอุบัติภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย และการปกป้องประชาชน

(4) สนับสนุนการปฏิบัติการควบคุมและระงับอุบัติภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย และการปกป้องประชาชน

(5) ตรวจสอบและประเมินผลกระทบผลที่เกิดขึ้นจากสารเคมีและวัตถุอันตรายและการปนเปื้อนมลพิษในสิ่งแวดล้อม (ดิน น้ำ อากาศ) ในระหว่างการควบคุม ระงับ อุบัติภัยสารเคมีและวัตถุอันตราย พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์ฉุกเฉินยุติลง

(6) ให้ข้อเสนอแนะและคำแนะนำในการปกป้องประชาชนเพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายและผลกระทบด้านสุขภาพหรือความปลอดภัยจากเหตุการณ์อุบัติภัยสารเคมีและวัตถุอันตราย

3. การดำเนินการภายหลังภัยพิบัติ (หลังเกิดภัย)

(1) เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่มีการปนเปื้อนมลพิษ รวมทั้งประสานงานและแนะนำมาตรการหรือแนวทางในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(2) ติดตามและเฝ้าระวังการปนเปื้อนมลพิษจากเหตุฉุกเฉินในสิ่งแวดล้อมหรือประสานการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจนกว่าสถานการณ์จะเข้าสู่ภาวะปกติ

(3) สรุปผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัดในการตอบโต้เหตุฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายเพื่อศึกษา วิเคราะห์ รวมทั้งเสนอแนะแนวทางการป้องกันแก้ไข ปัญหาต่อไป

3.3.6.2 การบูรณาการและประสานงานของ “กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ” และ “ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ” ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการฉุกเฉินในกรณีทรัพยากรน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณะปนเปื้อนสารเคมีและวัตถุอันตราย

ในกรณีที่เหตุฉุกเฉินหรือเหตุภัยสาธารณะอันเนื่องจากภาวะมลพิษ (สารเคมีและวัตถุอันตราย) ปนเปื้อนหรือแพร่กระจายไปสู่ทรัพยากรน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณะ ในระดับภัย ระดับปกติ (ติดตามสถานการณ์ และเฝ้าระวัง (ระดับ 1)) หรือเทียบเท่าระดับสาธารณสุขขนาดเล็ก หรือในระดับรุนแรง (หรือคาดว่าจะรุนแรง) (ระดับ 2) หรือเทียบเท่าสาธารณสุขขนาดกลางหรือขนาดใหญ่แล้วแต่กรณี การปฏิบัติการฉุกเฉินในสถานการณ์เช่นนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก คือ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดังกล่าวมาแล้วข้างต้น โดย “กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ” จึงมีบทบาทในการบูรณาการในการปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่ปนเปื้อนหรือแพร่กระจายไปสู่ทรัพยากรน้ำหรือแหล่งทรัพยากรน้ำสาธารณะ ดังนี้

บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกัน (ก่อนเกิดเหตุ)

1. การเตรียมความพร้อมรับมือ การแก้ไขปัญหา การฟื้นฟู และการบูรณาการการปฏิบัติการร่วมกับกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานอื่นๆ เพื่อเชื่อมโยงแผนแม่บทเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ให้บูรณาการร่วมกับแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และแผนปฏิบัติการอื่นๆ ได้ อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกัน

2. การสร้างการรับรู้แผนปฏิบัติการดังกล่าวให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนรับทราบ

บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ (ขณะเกิดเหตุ)

1. ติดตาม วิเคราะห์แนวโน้ม ควบคุม กำกับดูแลสถานการณ์มลพิษที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรน้ำหรือแหล่งทรัพยากรน้ำสาธารณะ

2. ประสานการปฏิบัติงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการอำนวยการและบูรณาการร่วมกันกับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) และ “กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.)”

3. ประกาศแจ้งเตือนสถานการณ์มลพิษที่เกิดกับทรัพยากรน้ำหรือแหล่งทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้น ต่อ “กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.)”

4. พิจารณาระดับความรุนแรงของสถานการณ์ ก่อนนำเสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณายกระดับสถานการณ์เป็นวิกฤตน้ำและการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติน้ำฯ ต่อไป

5. ออกคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อเรียกบุคคลใดมาให้ข้อมูลหรือเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใดๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาเพื่อบริหารจัดการสถานการณ์น้ำได้อย่างทัน่วงที่และมีประสิทธิภาพ

บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการฟื้นฟู (หลังเกิดเหตุ)

1. หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังกล่าวดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อขจัดความเสียหายและทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิมหรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ตามมาตรา 79 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ
2. ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติและสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาคสนับสนุนการดำเนินการฟื้นฟูทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการลุ่มน้ำกำหนด ภายใต้กรอบและแนวทางที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติกำหนด ตามมาตรา 35(4) แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ

3.3.6.3 การบูรณาการและประสานงานของ “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการฉุกเฉินในกรณีทรัพยากรน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณะปนเปื้อนสารเคมีและวัตถุอันตราย

กรณีที่มีเหตุฉุกเฉินหรือเหตุภัยอันตรายต่อสาธารณชนอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติหรือภาวะมลพิษที่เกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษ ซึ่งหากปล่อยไว้เช่นนั้นจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพอนามัยของประชาชน หรือก่อความเสียหายต่อทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐเป็นอันมาก โดยหลักการของมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดกลไกในการแก้ไขวิกฤตหรือปัญหาดังกล่าวไว้ โดยให้อำนาจแก่นายกรัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจสั่งการไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ตามที่เห็นสมควร ไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือบุคคลใด รวมทั้งบุคคลซึ่งได้รับหรืออาจได้รับอันตรายหรือความเสียหายดังกล่าว หรือแม้กระทั่งผู้ที่ก่อให้เกิดมลพิษนั้น กระทำหรือร่วมกันกระทำการใดๆ อันจะมีผลเป็นการควบคุม ระวัง หรือบรรเทาผลร้ายจากอันตรายและความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นได้อย่างทัน่วงที่ ซึ่งจะเห็นได้ว่าแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย ในการบูรณาการสาธารณสุขในระดับที่ 4 คือสถานการณ์ที่อันตรายและส่งผลกระทบต่อชีวิต สิ่งแวดล้อม และทรัพย์สินอย่างร้ายแรง ได้กำหนดแนวทางและขั้นตอนสนับสนุนการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉิน การบัญชาการ หรือสั่งการเพื่อแก้ไขปัญหาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับวิกฤตน้ำ (ระดับ 3) “กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ” จะนำเสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาระดับสถานการณ์เป็นวิกฤตน้ำและจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจตาม มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติน้ำ เพื่อเป็นมาตรการเฉพาะในการแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำในกรณีเช่นว่านี้ ซึ่งการจัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” ตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ เป็นการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง “ในขณะเกิดภัย” ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับกลไกการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขขนาดร้ายแรงอย่างยิ่ง ในระดับที่ 4 ของแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย จะเห็นได้ว่าผู้บัญชาการที่มีอำนาจสั่งการในการการแก้ไขปัญหาคือนายกรัฐมนตรีเช่นเดียวกัน อีกทั้งในการ

สั่งการเพื่อบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาต่างก็มีขอบเขตหน้าที่และอำนาจในการรับผิดชอบดำเนินการไม่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ดี ในการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจนั้น มีความชัดเจนเรื่องหน่วยงานรับผิดชอบด้านงบประมาณที่จะจัดสรรมาใช้ในการดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว และการกำหนดผลในทางกฎหมายที่สถานะของคำสั่งของนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจซึ่งรองรับให้มีสภาพอย่างกฎเพื่อให้มีผลเป็นการทั่วไปต่อประชาชนที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งบทสันนิษฐานของกฎหมายที่จะคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใด ที่ได้ดำเนินการไปตามหน้าที่และอำนาจ หรือการปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ให้พ้นจากความรับผิดชอบทั้งปวง อันจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทันท่วงทีต่อเหตุการณ์ จึงเห็นได้ว่ากลไกของมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ นั้น ถือเป็นมาตรการเฉพาะ ในการนำไปใช้ในการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว นอกเหนือไปจากการปฏิบัติการตามแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย (สารเคมีและวัตถุอันตราย) และแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ในระดับสาธารณสุขภัยขนาดร้ายแรงอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ ในกรณีปัญหาวิกฤตน้ำในบริบทด้านคุณภาพน้ำที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่ปิด เช่น เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น ซึ่งวิกฤตน้ำในลักษณะดังกล่าวอาจไม่เข้าเงื่อนไขหรือมีปัญหาที่ต้องพิจารณาว่ามีลักษณะที่จะถือว่าเป็น “สาธารณภัย” ตามคำจำกัดความของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ ในการที่จะนำมาตราการหรือแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติมาใช้บังคับกับกรณีดังกล่าวได้หรือไม่ เพียงใด แต่หากข้อเท็จจริงเพียงพอต่อการยกระดับสถานการณ์เป็นวิกฤตน้ำ โดยเห็นว่าสถานการณ์ดังกล่าวอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ พืช หรือสิ่งแวดล้อม อย่างร้ายแรง นายกรัฐมนตรีย่อมมีอำนาจตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ มาใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการจัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” เพื่อบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาดังกล่าวร่วมกับแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย (สารเคมีและวัตถุอันตราย) ร่วมกับหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมควบคุมมลพิษ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้วยอีกทางหนึ่ง

การกำหนดแนวทางการบูรณาการ

เพื่อเป็นการลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการแก้ไขปัญหา และจำกัดขอบเขตในการดำเนินการต่อ “ทรัพยากรน้ำ” โดยตรง อีกทั้งเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติงานระหว่างสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ/ ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปก.ก.) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) กรมควบคุมมลพิษ และหน่วยงานอื่นๆ ที่จะร่วมสนับสนุนการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิกฤตน้ำนั้น จึงควรกำหนดแนวทางการบูรณาการแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำ (ในบริบทด้านคุณภาพน้ำ) ไว้ดังนี้

1. การบูรณาการในสถานการณ์ที่แผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายสามารถรับมือได้

ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินหรือเหตุภัยอันตรายจากภาวะมลพิษหรือจากการแพร่กระจายของมลพิษลงสู่แหล่งทรัพยากรน้ำ พิจารณาจากระดับความร้ายแรงของสถานการณ์ระดับที่ 1 (ขนาดเล็ก) ระดับที่ 2 (ขนาดกลาง) หรือระดับที่ 3 (ขนาดใหญ่) (หรือในระดับปกติ ติดตามสถานการณ์และเฝ้าระวัง (ระดับ 1) หรือระดับรุนแรงหรือคาดว่าจะรุนแรง (ระดับ 2) ของระดับสถานการณ์เพื่อบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำ) ที่หน่วยงานของรัฐและเอกชนสามารถบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาตามแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายได้ การปฏิบัติการต่อเหตุดังกล่าวกำหนดให้กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักตามแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย ร่วมกับหน่วยงานสนับสนุนอื่นๆ รองรับกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยมีสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กองอำนวยการน้ำแห่งชาติและศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ) ร่วมบูรณาการดังนี้

การดำเนินการเตรียมความพร้อมในการระงับเหตุ

กองอำนวยการน้ำแห่งชาติและศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ สามารถสนับสนุนข้อมูลการศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ เพื่อเสนอแนะนโยบายตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและประสานให้เกิดการนำไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงสนับสนุนข้อมูลด้านแหล่งทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำของพื้นที่เกิดเหตุและพื้นที่ลุ่มน้ำใกล้เคียง เพื่อจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขปัญหา การกำหนดแผนการป้องกันการแพร่กระจายของมลพิษโดยการปิดกั้นเส้นทางไหลของน้ำในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำโดยอาศัยฝังน้ำ ตลอดจนร่วมวางแผนการแจ้งเตือนผู้ใช้น้ำ การบูรณาการร่วมกับองค์กรผู้ใช้น้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำที่เกิดเหตุและลุ่มน้ำใกล้เคียง รวมถึงแผนการดำเนินการฟื้นฟูทรัพยากรน้ำให้เหมาะสมต่อการอุปโภคบริโภคภายหลังจากเหตุดังกล่าวสิ้นสุดลงได้

การเผชิญเหตุ

กองอำนวยการน้ำแห่งชาติและศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ สามารถบูรณาการข้อมูลสารสนเทศด้านทรัพยากรน้ำทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ติดตามและประเมินสถานการณ์น้ำและแจ้งเตือนภัยให้แก่ผู้ใช้น้ำและองค์กรผู้ใช้น้ำในแต่ละภาค (ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม หรือภาคพาณิชยกรรม) รวมถึงการบูรณาการข้อมูลและข้อเสนอทางด้านวิชาการเพื่อวิเคราะห์และประเมินความรุนแรงของเหตุ ตลอดจนร่วมวางแผนควบคุม ระงับเหตุ และเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาจนกว่าเหตุดังกล่าวจะสิ้นสุดลง

ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินหรือเหตุภัยอันตรายจากภาวะมลพิษในระดับที่ 4 สถานการณ์ร้ายแรงอย่างยิ่ง (หรือในระดับวิกฤตน้ำ (ระดับ 3) ของระดับสถานการณ์เพื่อบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำ) ซึ่งเป็นเหตุที่ส่งผลกระทบการดำรงชีวิตของคน สัตว์ หรือพืช ต่อสิ่งแวดล้อม หรือต่อทรัพยากรของประชาชนหรือของรัฐอย่างรุนแรง จำเป็นต้องบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ หรือจำเป็นต้องอาศัยเจ้าหน้าที่จำนวนมากในการดำเนินการระงับเหตุหรือให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบเมื่อนายกรัฐมนตรีจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจและสั่งการในฐานะผู้บัญชาการเพื่อบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว การบูรณาการระหว่างศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจและหน่วยงานต่างๆ ในระหว่างเกิดเหตุมีแนวทางในการดำเนินการ ดังตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 แนวทางการบูรณาการและแผนปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือขณะเกิดเหตุ

แผนการบูรณาการ/ แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หมายเหตุ
1. อำนาจสั่งการตามกฎหมาย	- นายกรัฐมนตรี (ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการ เฉพาะกิจ)		
2. การบูรณาการในระดับ นโยบาย	- ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ	กองบัญชาการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ (กปภ.ช.)	
3. การให้ความช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย	- ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ จังหวัด		
3.1 การเคลื่อนย้าย ประชาชน ออกจากพื้นที่ เกิดเหตุ	- สำนักงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยจังหวัดใน พื้นที่ประสบเหตุ - ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสา ธารณภัยเขต ในพื้นที่ประสบ เหตุ - มณฑลทหารบกในพื้นที่ใน พื้นที่ประสบเหตุ - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ประสบเหตุ - องค์การสาธารณกุศล มูลนิธิ และภาคเอกชน	- อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่าย พลเรือนในพื้นที่	
3.2 การแจกจ่ายอาหาร น้ำดื่ม อุปกรณ์และเครื่อง ยังชีพ	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานเหล่ากาชาด - การประสานส่วนภูมิภาค ใน พื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 8 - สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 12 - องค์การสาธารณกุศล มูลนิธิ และภาคเอกชน	- อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่าย พลเรือนในพื้นที่ - จิตอาสา	
3.3 การดูแลความ ปลอดภัยและ ทรัพย์สิน	- ตำรวจภูธรจังหวัด - สถานีตำรวจทางหลวง - กองบังคับการตำรวจทาง หลวง - ผู้นำท้องที่ ในพื้นที่ประสบ เหตุ	- อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่าย พลเรือนในพื้นที่ - การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค - การประสานส่วนภูมิภาค	
3.4 การช่วยเหลือทาง การแพทย์	- สำนักงานสาธารณสุข จังหวัด - โรงพยาบาลประจำตำบล/ อำเภอ/จังหวัด	- สนง.เหล่ากาชาดจังหวัด - จิตอาสา - อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่าย พลเรือน	

		- สนง.พัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์	
3.5 การป้องกันน้ำ และ การระบายน้ำ เช่น จัดทำ ทำนบกั้น ชุดคลอง/ ทาง ระบายน้ำหรือเตรียม พื้นที่รับน้ำ เป็นต้น	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานชลประทาน ใน พื้นที่ประสบเหตุ - โครงการชลประทานจังหวัด ในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานโยธาธิการและผัง เมืองจังหวัด ในพื้นที่ประสบ เหตุ - สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 8	- มณฑทหารบกในพื้นที่	
3.6 การผันน้ำ	- คณะกรรมการลุ่มน้ำ - คณะกรรมการทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานชลประทาน ใน พื้นที่ประสบเหตุ - โครงการชลประทานจังหวัด ในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 8	
4. การพยากรณ์ การ ติดตาม เฝ้าระวัง การ ประชาสัมพันธ์ และการ แจ้งเตือนภัย	- คณะกรรมการลุ่มน้ำ - สำนักงานอุตุนิยมวิทยา ใน พื้นที่ (การพยากรณ์สภาพ อากาศ) - สำนักงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยจังหวัดใน พื้นที่ (ติดตามสถานการณ์ และการแจ้งเตือนภัย) - สำนักงานชลประทานใน พื้นที่ (ติดตามปริมาณน้ำที่กัก เก็บ และการระบายน้ำในเขต ชลประทาน) - สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 8 (เฝ้าระวังติดตามสถานการณ์ น้ำ แจ้งเตือนภัย) - การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง ประเทศไทย (เฝ้าระวัง ปริมาณน้ำในอ่างฯ ที่อยู่ใน ความรับผิดชอบ) - สำนักงานสิ่งแวดล้อมและ ควบคุมมลพิษ ในพื้นที่ (เฝ้า ระวังคุณภาพน้ำ)	- สำนักงานประชาสัมพันธ์ จังหวัดในพื้นที่ - สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่ง ประเทศไทย (สวท.) - กอ.รมน. จังหวัด - สำนักงาน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมจังหวัด - สถาบันสารสนเทศ ทรัพยากรน้ำ (องค์การ มหาชน) - สำนักงานพัฒนา เทคโนโลยี อวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่	

5. การสนับสนุนข้อมูล เพื่อจัดทำแผนระงับเหตุ หรือแผนปฏิบัติการ			
5.1 ข้อมูลสารสนเทศด้าน ทรัพยากรน้ำ/ผืนน้ำ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติภาค - ศูนย์อำนวยการน้ำ แห่งชาติ - คณะกรรมการลุ่มน้ำ - สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 12 - สำนักงานทรัพยากรน้ำใน พื้นที่ - สำนักงานชลประทานใน พื้นที่ - ศูนย์น้ำระดับจังหวัด	
5.2 ข้อมูลสภาพอากาศ	- กรมอุตุนิยมวิทยา	- สถาบันสารสนเทศ ทรัพยากรน้ำ (องค์การ มหาชน) - สำนักงานพัฒนา เทคโนโลยี อวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)	
5.3 ข้อมูลเส้นทางสัญจร เส้นทางเสี่ยงพื้นที่เสี่ยงภัย และพื้นที่ประสบภัย	- สำนักงานขนส่งจังหวัด - แขวงทางหลวงชนบท - ศูนย์สร้างทางจังหวัด - แขวงทางหลวงชนบท จังหวัด - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่		
6. การออกประกาศ/คำสั่ง			
6.1 ประกาศในราชกิจจานุ เบกษา กำหนดเขตภาวะ น้ำแล้ง	นายกรัฐมนตรี โดยข้อเสนอ ของคณะกรรมการลุ่มน้ำ	- สำนักงานประชาสัมพันธ์ จังหวัดในพื้นที่ - สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่ง ประเทศไทย (สวท.) - กอ.รมน. จังหวัด - สำนักงาน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมจังหวัด - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่	มาตราที่ 58 วรรค 1 ตาม พระราชบัญญัติทรัพยากร น้ำ พ.ศ. 2561
6.2 เขตพื้นที่ประสบสา ธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง	- นายกรัฐมนตรีหรือ รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย		มาตรา 31พระราชบัญญัติ ป้องกันและบรรเทาสา ธารณภัยฯ

6.3 ประกาศจำกัดกิจการใช้น้ำในภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง	- นายกรัฐมนตรี	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	มาตราที่ 58 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
7. การฟื้นฟูเยียวยา			
7.1 การฟื้นฟูเยียวยาด้านผลิตผลทางการเกษตร	- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด - สำนักงานเกษตรจังหวัด	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ - สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	
7.2 การจ่ายค่าทดแทนการใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้าง	- หน่วยงานซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งนั้นสังกัดอยู่	- สำนักงานประมาณ - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	- มาตรา 67 วรรคสาม ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
7.3 การจ่ายค่าทดแทนการใช้น้ำจากการเปลี่ยนน้ำ	- หน่วยงานซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งนั้นสังกัดอยู่	- สำนักงานประมาณ - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	- มาตรา 60 วรรคสอง ตาม พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
7.4 การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ/การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและการจัดการมลพิษ	- สำนักงานป่าไม้เขต - สำนักงานอนุรักษ์พื้นที่ - สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - สนง.โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด - แขวงทางหลวงชนบท	
8. การเตรียมพื้นที่กักเก็บน้ำ	- สำนักงานชลประทานในพื้นที่ - สำนักงานทรัพยากรน้ำในพื้นที่ -สำนักงานทรัพยากรน้ำบาดาลเขตในพื้นที่ - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค	
9. งบประมาณ	- สำนักงานประมาณ		มาตรา 24 ตาม พระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
10. การรายงานและสรุปผลการดำเนินการ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 4	มาตรา 24 ตาม พระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

การดำเนินการภายหลังสิ้นสุดเหตุ

กองอำนวยการน้ำแห่งชาติและศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ และสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาคสามารถสนับสนุนการดำเนินการตรวจสอบความปลอดภัยและคุณภาพของทรัพยากรน้ำและแหล่งทรัพยากรน้ำสาธารณะที่เหมาะสมต่อการอุปโภคและบริโภคของผู้ใช้น้ำในเขต

ลุ่มน้ำที่เกิดเหตุและลุ่มน้ำใกล้เคียง การแจ้งข้อมูลความปลอดภัยดังกล่าวไปยังผู้ใช้น้ำและองค์กรผู้ใช้น้ำ และขอแนะนำในการใช้น้ำ จนกว่าจะกลับคืนสู่ภาวะปกติ ร่วมดำเนินการฟื้นฟูทรัพยากรน้ำหรือแหล่งน้ำ สาธารณะที่ปนเปื้อนมลพิษร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการรายงานผลการดำเนินการ สภาพปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด และแนวทางแก้ไขปัญหานี้ในอนาคตต่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ

3.3.7 งบประมาณในการดำเนินงานตามแผนบูรณาการและการดำเนินงานของศูนย์บัญชาการ เฉพาะกิจ

ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) และแผนแม่บทต่าง ๆ ภายใต้ยุทธศาสตร์ ชาติ ได้กำหนดให้มีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ สำหรับ 6 ยุทธศาสตร์หลักและ รายการค่าดำเนินการภาครัฐ โดย 1 ใน 6 ของยุทธศาสตร์นั้น ได้แก่ “ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโต บนคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม” โดยส่วนหนึ่งในกรอบการใช้จ่ายงบประมาณนั้นได้ให้ ความสำคัญกับการจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อมและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยแยกเป็น งบประมาณรายจ่ายบูรณาการในแผนงานบูรณาการด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งในดังกล่าว ครอบคลุมการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อให้ประเทศมีความมั่นคงด้านน้ำเพิ่มขึ้น มีการบริหารจัดการน้ำอย่าง เป็นระบบและยั่งยืน ทั้งน้ำบนดินและน้ำใต้ดิน เพิ่มผลผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ โดยจัดทำแผนบรรเทาอุทกภัยแบบบูรณาการ จัดระบบการจัดการภัย พิบัติจากน้ำในภาวะวิกฤต เตือนภัยอุทกภัยและภัยแล้ง เพื่อลดความสูญเสียและความเสี่ยงอย่างมี ประสิทธิภาพ พัฒนาแหล่งน้ำทั้งในและนอกเขตชลประทานให้สามารถทำเกษตรได้ จัดหาพัฒนาแหล่งน้ำ ให้เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของเขตเมือง เกษตร อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว เพิ่มประสิทธิภาพ การอนุรักษ์ พื้นฟู พื้นที่ป่าต้นน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งกักเก็บน้ำ ระบบกระจายน้ำ และเชื่อมโยง โครงข่ายลุ่มน้ำทั้งในและนอกเขตชลประทาน ปรับปรุงทางน้ำ พื้นที่รองรับน้ำ จัดทำผังเมืองและระบบ ป้องกันน้ำท่วมชุมชนและพื้นที่เศรษฐกิจ พัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสีย ตลอดจนเพิ่ม ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสนับสนุนองค์กรลุ่มน้ำ พัฒนาระบบฐานข้อมูล การประชาสัมพันธ์ การ ติดตามประเมินผลและการมีส่วนร่วม

สำหรับงบประมาณที่นำมาใช้จ่ายในกรณีประสบเหตุฉุกเฉินหรือสาธารณภัยทั้งบริบท ด้านคุณภาพน้ำและบริบทด้านปริมาณน้ำ โดยสามารถใช้จ่ายจากงบประมาณสำหรับการจัดการความ เสี่ยงจากสาธารณภัยตามภารกิจหน้าที่ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น งบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดและกลุ่มจังหวัด และส่วนราชการ ระดับกระทรวงและระดับกรม หรือการเบิกจ่ายจากงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือ จำเป็น รวมถึงเงินอุดหนุนราชการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในกรณีเมื่อเกิดภัยพิบัติขึ้นในพื้นที่ใด และจังหวัดได้ใช้เงินอุดหนุนราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในกรณีฉุกเฉินให้ถูกต้องตามวิธีการและหลักเกณฑ์ที่ระเบียบ กระทรวงการคลังดังกล่าวกำหนด เป็นต้น

นอกจากนี้มาตรา 24 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ ยังได้บัญญัติให้การ สนับสนุนด้านงบประมาณ เป็นหน้าที่ของสำนักงบประมาณ ในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับ ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายและสนับสนุนการปฏิบัติงานทั้งหมด ซึ่งหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่าย ปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใด ๆ ก็ตาม หากปฏิบัติหน้าที่

ตามหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจหรือปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ย่อมสามารถเบิกจ่ายจากงบประมาณตามที่สำนักงบประมาณจัดสรรให้ได้เช่นกัน

บทที่ 4

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม

มาตรา 64 ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่า จะเกิดภาวะน้ำท่วมในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีฉุกเฉินที่มีน้ำท่วมเกิดขึ้นโดยฉับพลัน โดยในการจัดทำแผนต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อม ฝั่งน้ำ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่นั้นประกอบด้วย

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

- หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน
- งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ
- การจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม
- การบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม
- การจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วม
- การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบและการประชาสัมพันธ์
- วิธีการระบายน้ำที่รวดเร็วและถูกต้องตามหลักวิชาการ
- วิธีการกักเก็บน้ำเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป
- การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อาจได้รับภัยพิบัติจากน้ำท่วม

ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ให้มีการบูรณาการร่วมกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม

4.1 หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงานผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติการตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม มีทั้งหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน โดยในการปฏิบัติการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารจัดการน้ำ ด้านการให้ความช่วยเหลือ และด้านสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนดังแสดงในตารางที่ 4-1

ตารางที่ 4-1 หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุนของพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

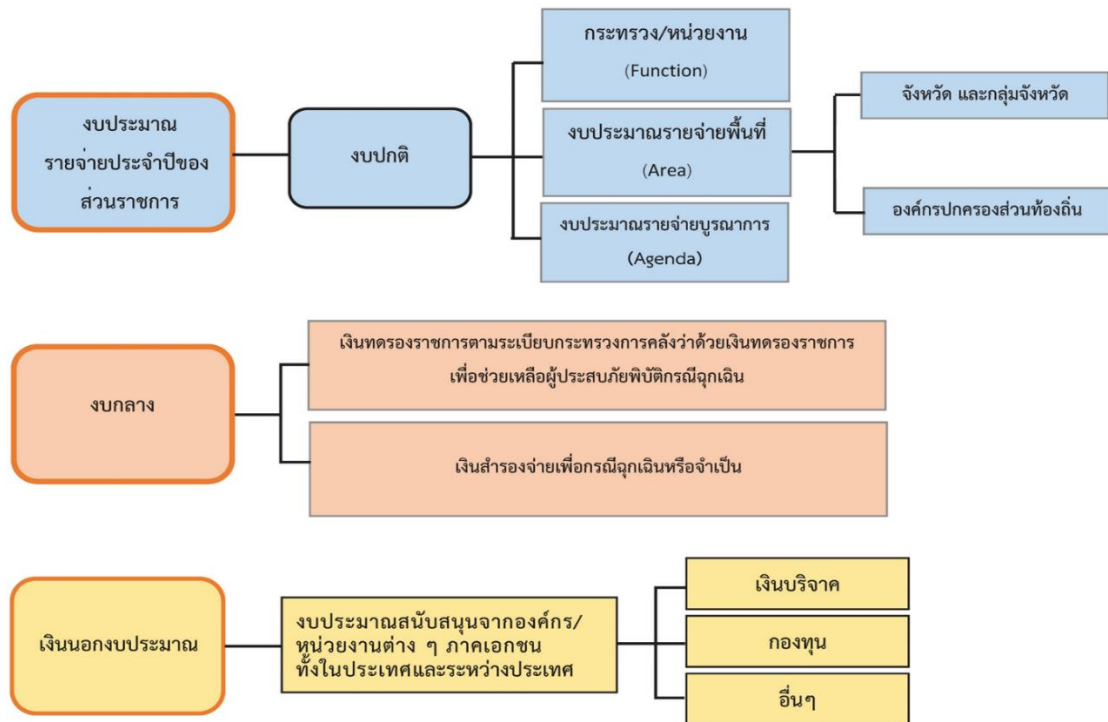
ลำดับ	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน
1.	ด้านบริหารจัดการน้ำ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 4 (สทช.4) - สำนักชลประทานที่ 15 (ขป.15) (พื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช) /สำนักชลประทานที่ 16 (ขป.16) - สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 8 สงขลา (ทน.8) - สำนักงานจังหวัดในพื้นที่ลุ่มน้ำ - การประปาส่วนภูมิภาคเขต 5 (กปภ. 5) - คณะกรรมการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	- ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคใต้ฝั่งตะวันออก - สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) (สสน.) - สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) (สทอภ.) - สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) - กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (สธ.) - กรมอุทกศาสตร์ - กรมป่าไม้/กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช - สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 4 (จท.4) - สำนักงานโยธาธิการและผังเมือง จังหวัด (สยผจ.) - สำนักงานทางหลวงที่ 16 นครศรีธรรมราช (ทล.16) - ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ
2	ด้านการให้ความช่วยเหลือ	- ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 12 สงขลา และสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (ปภ. 12) - กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สธ.) - สำนักงานจังหวัดในพื้นที่ลุ่มน้ำ - กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน - หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย (มท.) - หน่วยงานในสังกัดกระทรวงกลาโหม (กท.)	- กองบัญชาการกองทัพไทย (กบ.ทพ.) - กองทัพบก/ กองทัพเรือ/ กองทัพอากาศ (ทบ./ทร./ทอ.) - ตำรวจ - สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) - สาธารณสุข/กรมสุขภาพจิต - ประมงจังหวัด - สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 4 (จท.4) - สำนักงานทางหลวงที่ 18 สงขลา (ทล. 18) - สำนักงานทางหลวงที่ 16 นครศรีธรรมราช (ทล.16) /สำนักงานทางหลวงชนบทที่ 12 (สงขลา) - สำนักงานโยธาธิการและผังเมือง จังหวัด (สยผจ.) - สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 12 (สทบ.12) - กรมฝนหลวงและการบินเขตร (ฝล.) - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - การประปาส่วนภูมิภาคเขต 5 (กปภ. 5)

ลำดับ	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน
			- กรมสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12 (พด. 12) (พด.)
3	ด้านสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 4 (สทช.4) - สำนักประชาสัมพันธ์เขต 6 สงขลา และสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดในพื้นที่ลุ่มน้ำ - สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) - กองบัญชาการกองทัพไทย (กบ.ทท.) - ทุกหน่วยงาน	- สื่อมวลชน (เอกชน) - วิทยุชุมชน - หอกระจายข่าว - ชมรมวิทยุสมัครเล่น

4.2 งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน

งบประมาณที่ใช้ในการจัดการแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมระดับจังหวัด มีที่มาจากงบประมาณ 3 ส่วน (รูปที่ 4-1) ได้แก่

- 1) งบประมาณรายจ่ายประจำปีของส่วนราชการ (งบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น งบประมาณจังหวัดและกลุ่มจังหวัด และงบประมาณของส่วนราชการ)
- 2) งบกลาง (เงินอุดหนุนราชการ ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน และเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น)
- 3) เงินนอกงบประมาณ (งบประมาณสนับสนุนจากองค์กร/หน่วยงานต่างๆ ภาคเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ)

รูปที่ 4-1 แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

4.2.1 งบประมาณรายจ่ายประจำปีของส่วนราชการ (งบรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/จังหวัดและกลุ่มจังหวัด/ส่วนราชการจังหวัด)

ตารางที่ 4-2 งบประมาณรายจ่ายประจำปี

งบประมาณ	สาระสำคัญ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ของตน เพื่อใช้ดำเนินการตั้งแต่ระยะก่อนเกิด ขณะเกิด และหลังเกิดสาธารณภัย โดยเฉพาะงบประมาณเพื่อให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าและระยะยาว เช่น การอพยพ การจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย การสาธารณสุข การสื่อสาร การรักษาความสงบเรียบร้อย และการสาธารณสุขโรค 2) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ของตนให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ซึ่งกำหนดให้มีแผนและขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และยานพาหนะ พร้อมทั้งจัดให้มีเครื่องหมายสัญญาณหรือสิ่งอื่นใด ในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย 3) ให้มีการตั้งงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตนตามกรอบแนวทางตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 89 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจใช้จ่ายเงินสะสมได้ โดยได้รับอนุมัติจากสภาท้องถิ่นภายใต้เงื่อนไข ข้อ 91 ภายใต้บังคับข้อ 89 ในกรณีฉุกเฉินที่มีสาธารณภัยเกิดขึ้น ให้ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติให้จ่ายขาดเงินสะสมได้ตามความจำเป็นในขณะนั้น โดยให้คำนึงถึงฐานะการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจตั้งงบประมาณให้เงินอุดหนุนหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนได้ ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 6 กรณีเกิดสาธารณภัยในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินหรือไม่ก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้นโดยฉับพลันทันที เพื่อการดำรงชีพ หรือบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า หรือระงับสาธารณภัย หรือเพื่อคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สิน หรือป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่ประชาชนได้ตามความจำเป็นภายใต้ขอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยไม่ต้องเสนอคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณา ในกรณีการช่วยเหลือประชาชน เพื่อเยียวยาและฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย หรือการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือการป้องกันและระงับโรคติดต่อ หรือการช่วยเหลือเกษตรกรผู้มีรายได้น้อย ให้เสนอคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความเห็นชอบก่อน ข้อ 7 กรณีมีความจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือประชาชนเพื่อเยียวยา หรือฟื้นฟูหลังเกิด สาธารณภัย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการดังนี้ 1 กรณีมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ในพื้นที่เกิดภัยให้รายงานอำเภอ หรือจังหวัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณานำเงินทศรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย 2 กรณีมิได้ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณี ฉุกเฉินในพื้นที่เกิดภัยในการช่วยเหลือประชาชน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาให้ความช่วยเหลือ ทั้งนี้ไม่เกินหลักเกณฑ์ที่กำหนดในระเบียบนี้ ข้อ 11 การให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบสาธารณภัย หรือภัยพิบัติฉุกเฉิน มีลักษณะเป็นการช่วยเหลือที่จำเป็นอย่างยิ่งโดยฉับพลันในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน หรือเป็นการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม อันเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถ ให้ความช่วยเหลือได้ทันที ภายใต้ขอบอำนาจหน้าที่ ตามกฎหมาย กรณีสิ่งสาธารณประโยชน์ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับความ

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	เสียหาย หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่า การซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิมจะไม่คุ้มค่าและการก่อสร้างใหม่จะเกิดประโยชน์ต่อทางราชการมากกว่า ให้เสนอคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนการใช้จ่ายงบประมาณโดยให้คำนึงถึงสถานะทางการเงินคลั่ง ข้อ 16 การช่วยเหลือประชาชนให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ 1 การช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย หรือภัยพิบัติฉุกเฉิน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาใช้จ่ายงบประมาณช่วยเหลือประชาชนตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลัง โดยอนุโลม ข้อ 18 กรณีเกิดสาธารณภัยฉุกเฉิน จำเป็นเร่งด่วน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเบิกจ่ายจากงบกลาง ประเภทเงินสำรองจ่าย ในข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปีโดยโครงการไม่จำเป็นต้องอยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเบิกค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560 ข้อ 5 ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องเบิกจ่าย ค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครเพื่อเป็นค่าป่วยการชดเชยการทำงานหรือเวลาที่เสียไปเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเบิกจ่ายได้ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2560 ข้อ 4 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2553 ที่ได้รับคำสั่งจาก ผู้อำนวยการ ผู้บัญชาการ นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายแล้วแต่กรณี เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ หรือนอกเขตพื้นที่ได้รับค่าใช้จ่ายในอัตราต่อคนต่อวัน ดังนี้ (1) กรณีการปฏิบัติหน้าที่ไม่เกิน 4 ชั่วโมง ให้ได้รับค่าใช้จ่ายจำนวน 100 บาท (2) กรณีการปฏิบัติหน้าที่ไม่เกิน 4 ชั่วโมง แต่ไม่เกิน 8 ชั่วโมง ให้ได้รับค่าใช้จ่าย จำนวน 200 บาท (3) กรณีการปฏิบัติหน้าที่เกิน 8 ชั่วโมง ให้ได้รับค่าใช้จ่ายจำนวน 300 บาท ข้อ 5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่สามารถจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครในสังกัดของตนตามข้อ 4 ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงฐานะทางการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย ข้อ 6 กรณีมีการสั่งใช้อาสาสมัครซึ่งมิได้สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ ให้ต้นสังกัดเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายจากเงินงบประมาณของส่วนราชการ
จังหวัดและกลุ่มจังหวัด	1) ให้จังหวัดตั้งงบประมาณสำหรับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากสำนักงบประมาณตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 โดยการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด

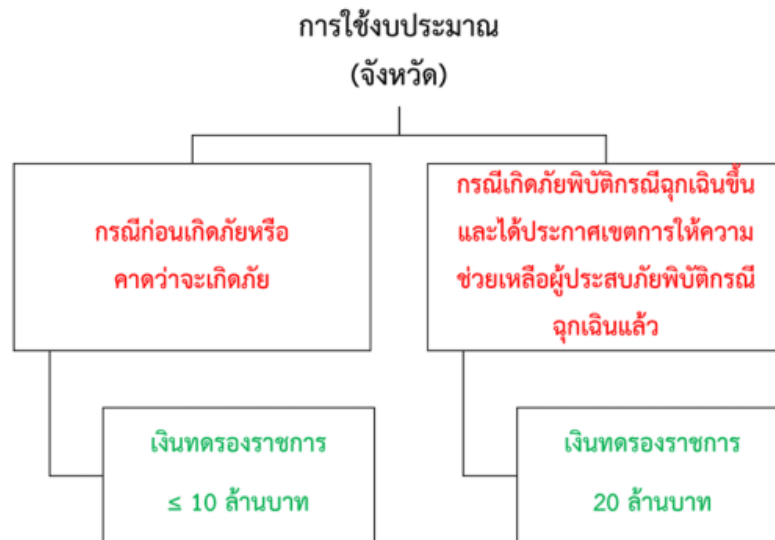
งบประมาณ	สาระสำคัญ
	และค่าของงบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ เพื่อให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 2) ให้จังหวัดขอตั้งงบประมาณและขอรับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้อีกแนวทางหนึ่ง
ส่วนราชการ (Function)	ให้หน่วยงานระดับกระทรวง และระดับกรม ขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามภารกิจของหน่วยงานที่ดำเนินการรองรับยุทธศาสตร์ตามที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

4.2.2 แหล่งงบประมาณมาใช้ในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (งบกลาง)

การระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเข้าป้องกัน ลดผลกระทบ และให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัย หรือได้รับผลกระทบ ซึ่งต้องอาศัยงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และทันการณ์ งบประมาณเพื่อใช้จ่ายในการกิจดังกล่าวเป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยหลักเกณฑ์การใช้เงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562 ซึ่งกำหนดวงเงินอุดหนุนราชการไว้ใน 2 กรณีด้วยกันกล่าวคือ

1) กรณีก่อนเกิดภัย หรือคาดว่าจะเกิดภัย เป็นกรณีคาดหมายว่าจะเกิดภัย พิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้น ในเวลาอันใกล้ให้ใช้เพื่อการป้องกัน หรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ซึ่งจำเป็นต้องรับดำเนินการโดยฉับพลัน ภายในวงเงินไม่เกิน 10 ล้านบาท โดยไม่ต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย วัตถุประสงค์ของการใช้เงินอุดหนุนราชการในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ถูกจัดสรรเพื่อเป็นการใช้จ่ายเงินเมื่อคาดหมายว่าจะเกิดภัยพิบัติขึ้นในเวลาอันใกล้ และจำเป็นต้องรับป้องกันหรือยับยั้งโดยฉับพลัน และเพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติโดยเร่งด่วนตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยมีมุ่งหมายที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของประชาชน หรือเป็นการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม ไม่สามารถใช้จ่ายเพื่อสร้างสิ่งก่อสร้าง หรือสาธารณูปโภคที่ถาวรหรือก่อสร้างใหม่ได้ ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามประกาศกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2563

2) กรณีเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้น และได้ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณี ฉุกเฉินแล้ว ให้ใช้เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน หรือสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติโดยเร่งด่วนตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยมีมุ่งหมายที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของผู้ประสบภัยพิบัติแต่ไม่ได้มุ่งหมายที่จะชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ใด โดยใช้สำหรับทุกสถานการณ์ภัย ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข โดยสรุปกล่าวคือ ในกรณีที่ภัยพิบัติเกิดขึ้นแล้วการใช้เงินอุดหนุนราชการให้ เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562 ซึ่งกำหนดให้ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ทุกจังหวัดมีวงเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ กรณีฉุกเฉิน จังหวัดละ 20 ล้านบาท โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงิน ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด และหากวงเงินไม่เพียงพอ จังหวัดสามารถเสนอเรื่องมายังกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพื่อขอขยายวงเงินอุดหนุนราชการจากกระทรวงการคลังได้

รูปที่ 4-2 การใช้จ่ายเงินทศรองราชการกรณีก่อนเกิดภัยหรือคาดว่าจะเกิดภัย
และกรณีเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

เงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น กรณีส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใดมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายงบประมาณ นอกเหนือจากที่ได้รับการจัดสรรหรือได้รับการจัดสรรงบประมาณแล้วไม่เพียงพอและมีความจำเป็นที่จะต้องรับดำเนินการ เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ ให้ส่วนราชการขอรับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉิน หรือจำเป็น ให้กระทำได้ในกรณีที่จำเป็นรายจ่าย ดังนี้

- (1) เป็นรายจ่ายเพื่อการป้องกันหรือแก้ไขสถานการณ์อันมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของรัฐ
- (2) เป็นรายจ่ายที่จำเป็นต้องจ่ายเพื่อการเยียวยาหรือบรรเทาความเสียหายจากภัยพิบัติสาธารณะร้ายแรง
- (3) เป็นรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณไว้แล้วแต่มีจำนวนไม่เพียงพอและมีความจำเป็นเร่งด่วนของรัฐต้องใช้จ่ายหรือก่อหนี้ผูกพันงบประมาณโดยเร็ว
- (4) เป็นรายจ่ายที่ไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณ แต่มีภารกิจจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการและต้องใช้จ่ายหรือก่อหนี้ผูกพันงบประมาณโดยเร็ว

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่าย เพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น พ.ศ. 2562

4.2.3 แหล่งงบประมาณมาใช้ในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (งบนอกงบประมาณ)

เงินนอกงบประมาณ เป็นบรรดาเงินทั้งปวงที่หน่วยงานของรัฐจัดเก็บหรือได้รับไว้เป็นกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือจากนิติกรรมหรือนิติเหตุ หรือกรณีอื่นใด ที่ต้องนำส่งคลัง แต่มีกฎหมายอนุญาตให้สามารถเก็บไว้ใช้จ่ายได้ โดยไม่ต้องนำส่งคลัง ได้แก่ งบประมาณสนับสนุนจากองค์กร/หน่วยงานต่าง ๆ ภาคเอกชน ทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศ เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยงานกลางในการประสาน และผลักดันการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักการ ข้อกำหนดและเงื่อนไข

ขององค์กรผู้ให้การสนับสนุน และไม่ขัดแย้งกับแนวทางการดำเนินงานในแผนการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570 โดยแบ่งเป็นเงินบริจาค กองทุน และอื่น ๆ ดังนี้

(1) เงินบริจาค คือ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาค รวมทั้งดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว โดยการใช้เงินบริจาคให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ พ.ศ.2526 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ.2542 รวมถึงระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(2) กองทุน คือ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้กองทุน รวมทั้งดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว ซึ่งการใช้กองทุนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ.2542 เป็นต้น

(3) อื่น ๆ คือ เงินสนับสนุนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่นอกเหนือจากเงินบริจาคและกองทุน

4.2.4 โครงการและงบประมาณ

เนื่องจากพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 17(2) กำหนดให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำและแผนงบประมาณการบริหารทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณา ในการจัดทำงบประมาณประจำปี ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 ได้บัญญัติรองรับงบประมาณรายจ่ายบูรณาการไว้แล้วในมาตรา 14(3) โดยงบประมาณรายจ่ายบูรณาการ ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้สำหรับแผนงานบูรณาการที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ โดยมีหน่วยรับงบประมาณตั้งแต่สองหน่วยขึ้นไปร่วมกันรับผิดชอบดำเนินการ ซึ่งงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้สำหรับแผนงานบูรณาการดังกล่าว ต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

ดังนั้น ในแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม รายการเกี่ยวกับงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ จึงต้องพิจารณาตามงบประมาณของแต่ละลุ่มน้ำได้รับการจัดสรร ซึ่งแต่ละลุ่มน้ำอาจพิจารณากำหนดวงเงินในการดำเนินการเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภาวะน้ำท่วม และวงเงินในการดำเนินการเพื่อแก้ไขภาวะน้ำท่วมที่อาจเกิดขึ้นในกรณีปกติและกรณีที่เกิดภาวะน้ำท่วมอย่างรุนแรง ให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในพื้นที่ได้ตามที่จำเป็นและเห็นสมควร

ทั้งนี้ งบประมาณบูรณาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ อาจมีการพิจารณาร่วมกับงบประมาณ ที่จำเป็นต้องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตามที่กำหนดไว้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ซึ่งกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้รับการจัดสรร

จากการรวบรวมแผนการดำเนินงานของโครงการด้านการบริหารจัดการน้ำในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยรวบรวมข้อมูลจากระบบ Thai Water plan (ข้อมูลโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2566 จนถึงปี พ.ศ. 2570) มีจำนวนโครงการทั้งสิ้น 5,528 โครงการ งบประมาณทั้งสิ้น 111,622.04 ล้านบาท จำแนกเป็นโครงการที่สนับสนุนการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม จำนวน 718 โครงการ งบประมาณ 21,890.82 ล้านบาท โดยรายละเอียดของโครงการและงบประมาณจะแสดงไว้ในภาคผนวก ญ

4.3 การจัดเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม

4.3.1 พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วม

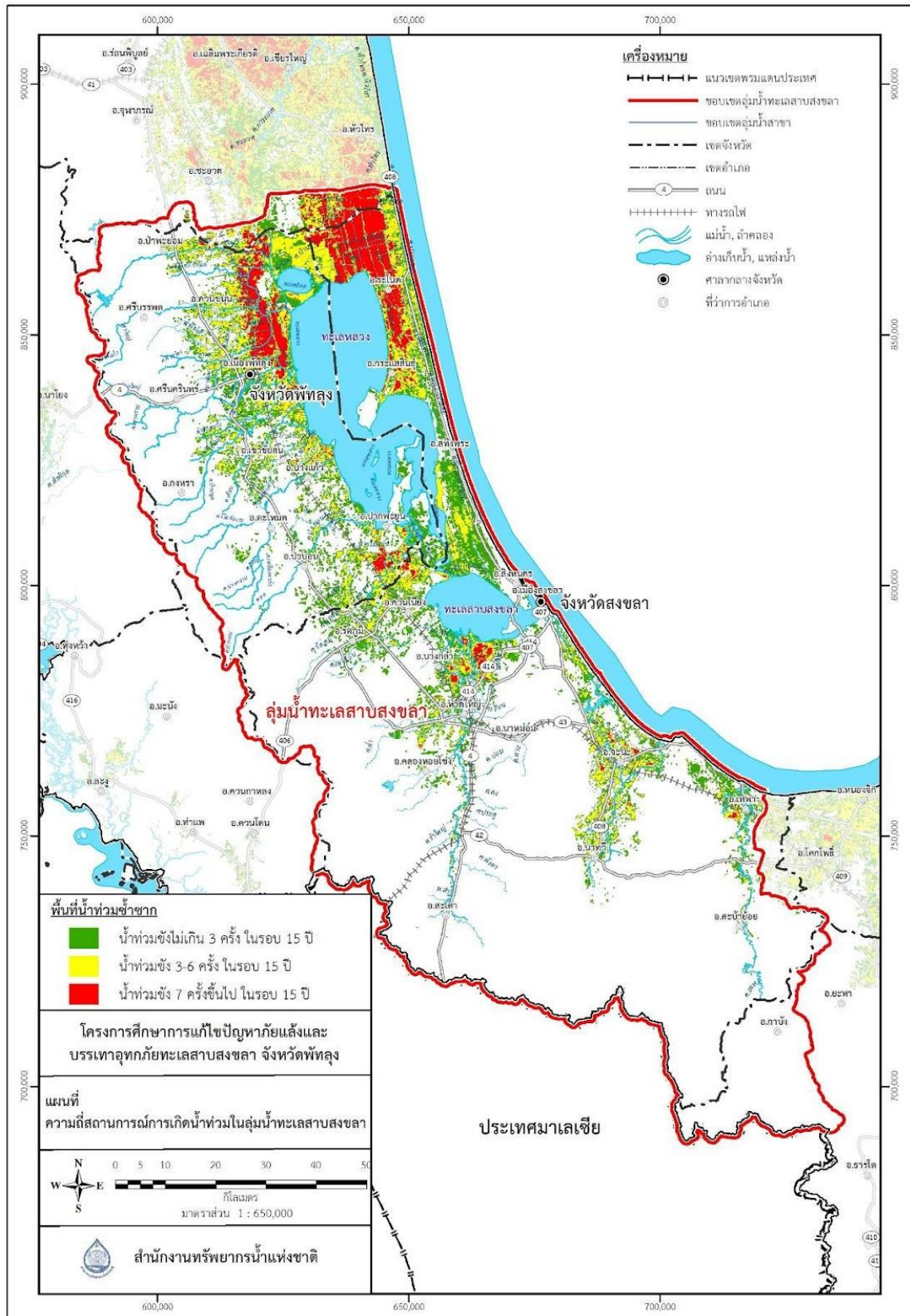
พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมจากข้อมูลของ GISTDA ในช่วงปี 2548-2563 แยกตามความถี่ในการเกิดน้ำท่วม สามารถสรุปได้ตามรูปที่ 4-2 โดยจากผลการวิเคราะห์ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา สามารถจำแนกพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมตามคาบอุบัติ 2, 5, 10, 25, 50 และ 100 ปี ในสภาพปัจจุบัน ได้ตามรูปที่ 4-3 และตารางที่ 4-4 โดยจากผลการวิเคราะห์พบว่า พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่มีพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยที่คาบอุบัติ 2-100 ปี อยู่ในช่วง 154.54 - 1,1651.33 ตร.กม. หรือ 96,588 - 1,032,081 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.29 - 13.77 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ 11,991.36 ตร.กม. (7,494,600 ไร่) จากพื้นที่น้ำท่วมทั้งหมด มีส่วนที่เป็นพื้นที่ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมประมาณ 15.11 - 141.33 ตร.กม. ตามที่แสดงในตารางที่ 4-4

พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมที่คาบอุบัติต่ำ ๆ เช่น 2 ปี ถือเป็นพื้นที่ที่เกิดน้ำท่วมบ่อย ส่วนพื้นที่น้ำท่วมที่คาบอุบัติสูงชันก็จะมีโอกาสเกิดขึ้นน้อยกว่า แต่ความรุนแรงก็จะมากกว่า ดูได้จากความลึกของน้ำท่วมตามที่แสดงในรูปที่ 4-3

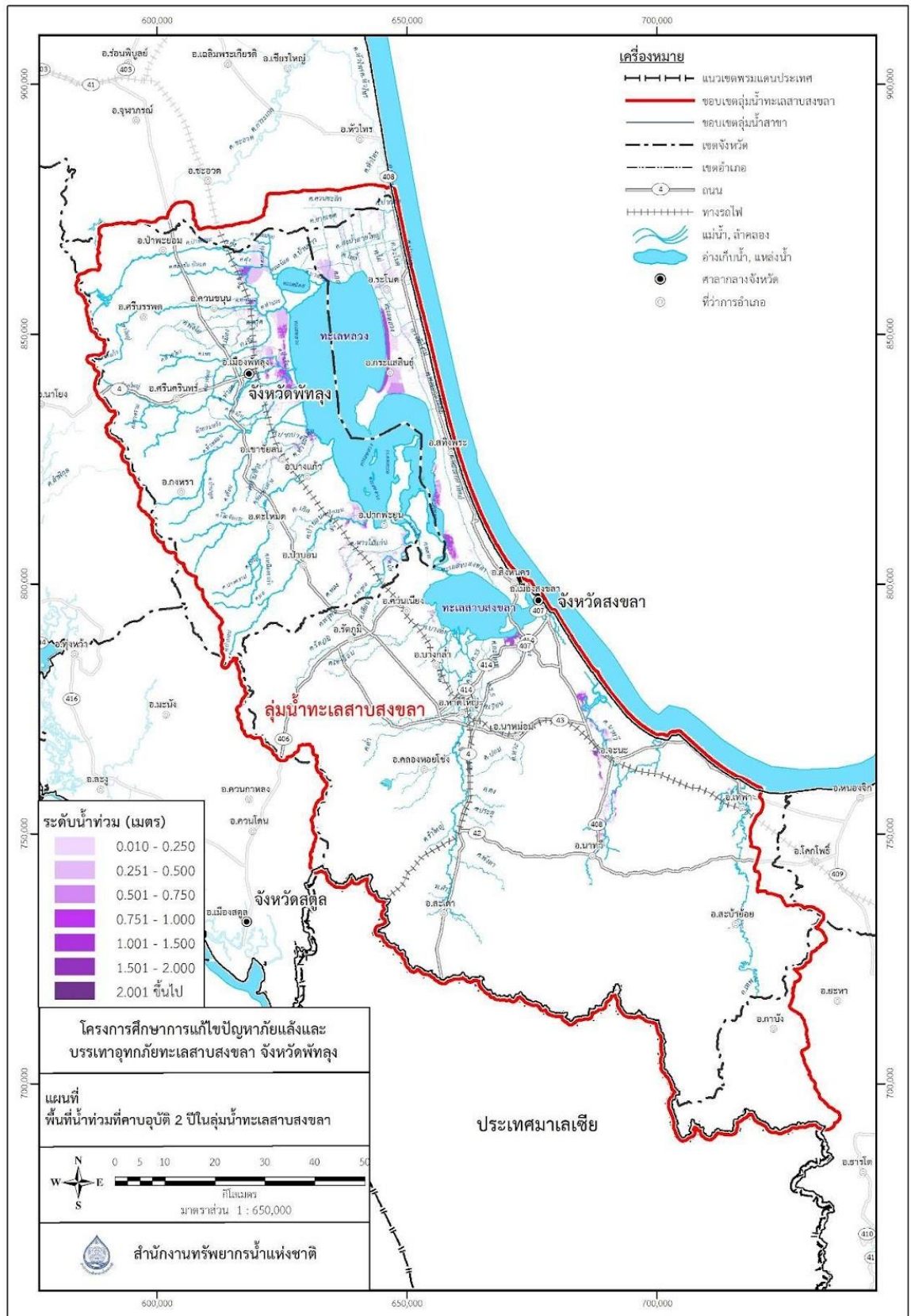
ตารางที่ 4-4 พื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาจำแนกตามประเภทการใช้ที่ดิน

หน่วย : ตร.กม.

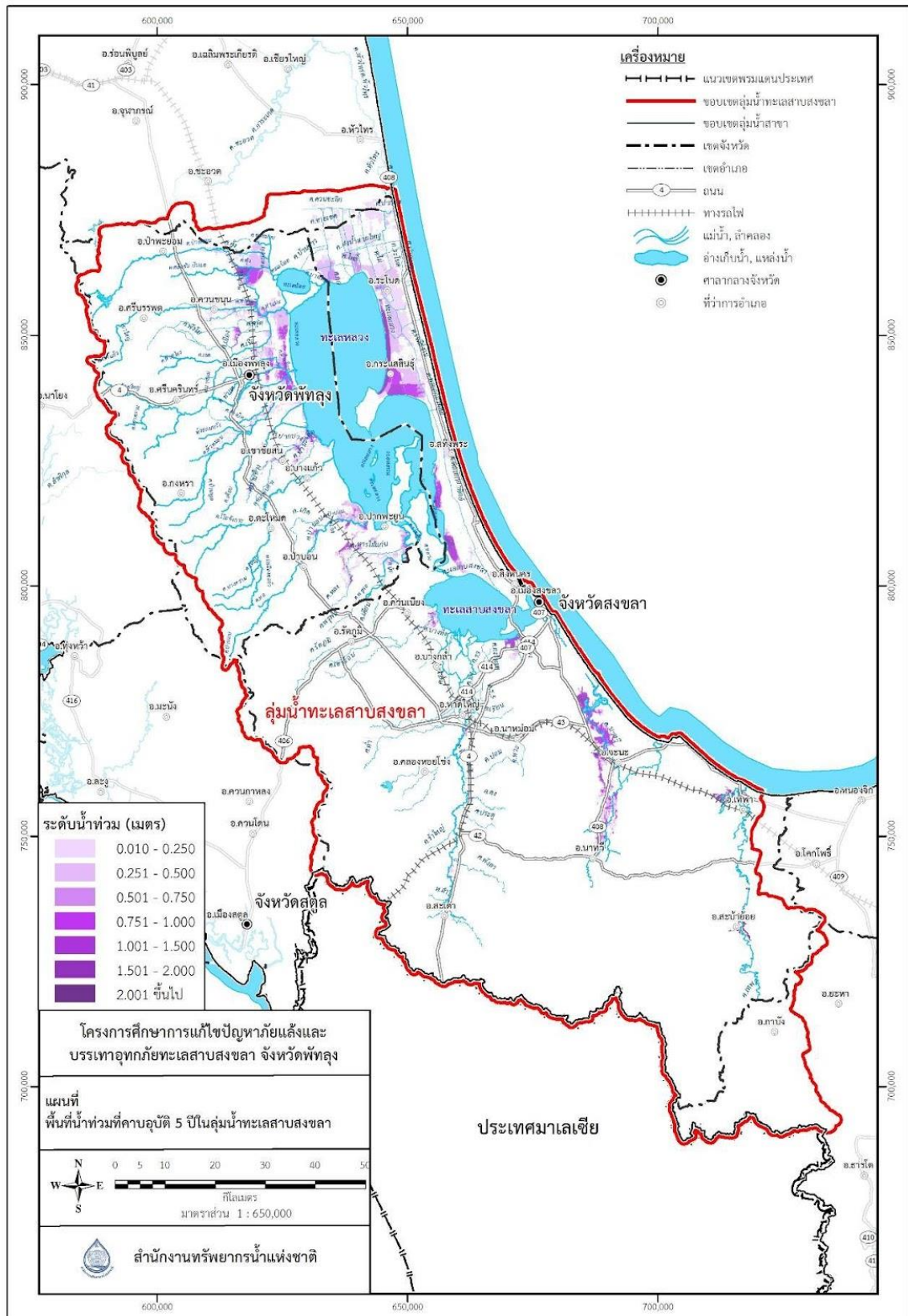
ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	คาบอุบัติ 2 ปี	คาบอุบัติ 5 ปี	คาบอุบัติ 10 ปี	คาบอุบัติ 25 ปี	คาบอุบัติ 50 ปี	คาบอุบัติ 100 ปี
พื้นที่เกษตรกรรม	122.56	299.85	529.95	744.42	991.93	1,221.12
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	15.11	35.39	82.30	103.21	119.86	141.33
พื้นที่น้ำ	3.04	7.85	25.95	35.71	44.11	84.37
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	4.38	14.06	31.10	46.40	62.07	101.05
พื้นที่ป่าไม้	8.71	43.81	50.30	59.27	69.76	98.79
พื้นที่อุตสาหกรรม	0.74	1.32	3.22	4.01	4.49	4.67
รวมพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา 11,991.36 ตร.กม.	154.54 (1.29%)	402.28 (3.35%)	722.82 (6.03%)	993.02 (8.28%)	1,292.22 (10.78%)	1,651.33 (13.77%)

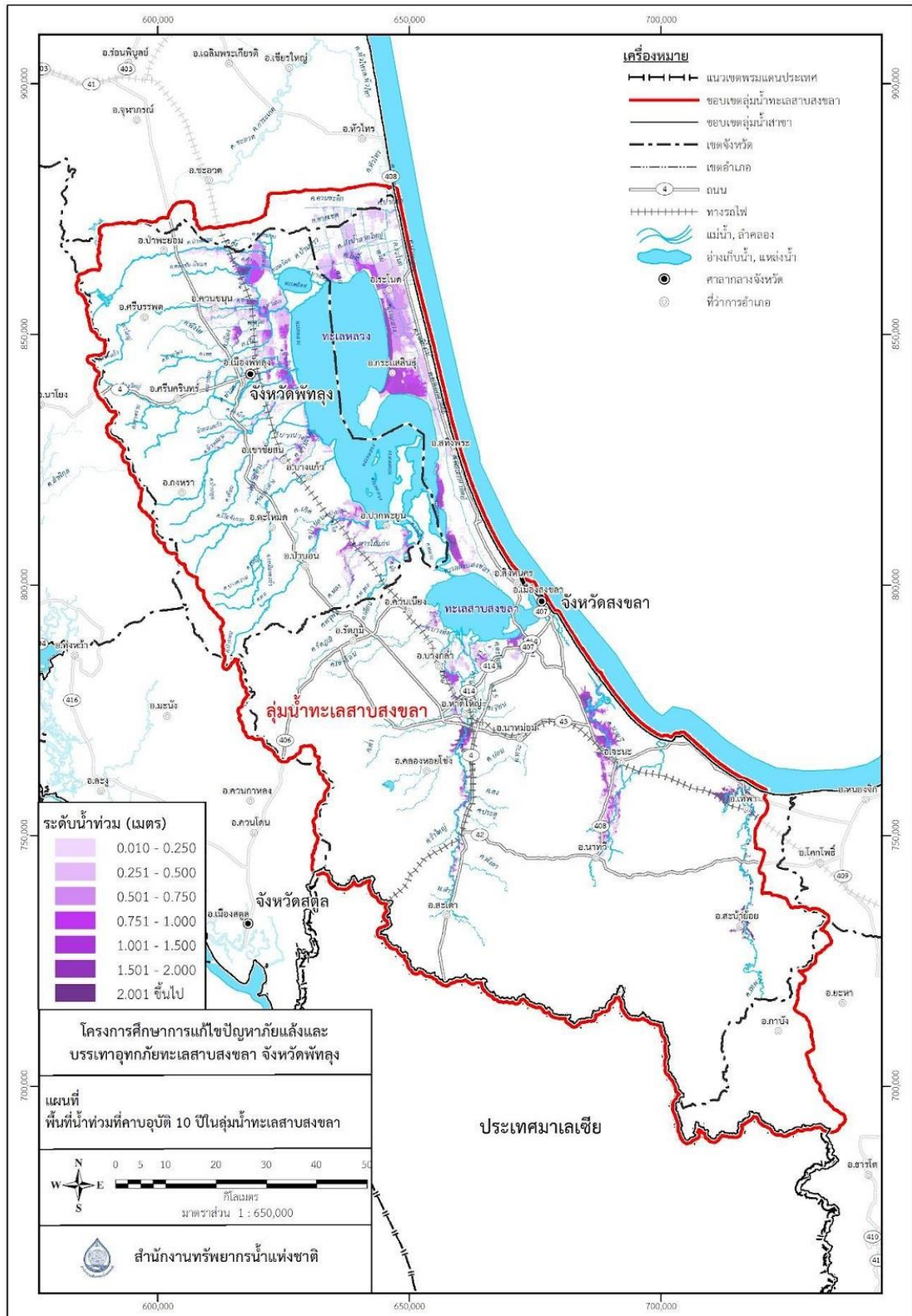
รูปที่ 4-3 พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาแยกตามความถี่ในการเกิดน้ำท่วม
ที่มา : วิเคราะห์จากข้อมูลพื้นที่น้ำท่วมของ GISTDA

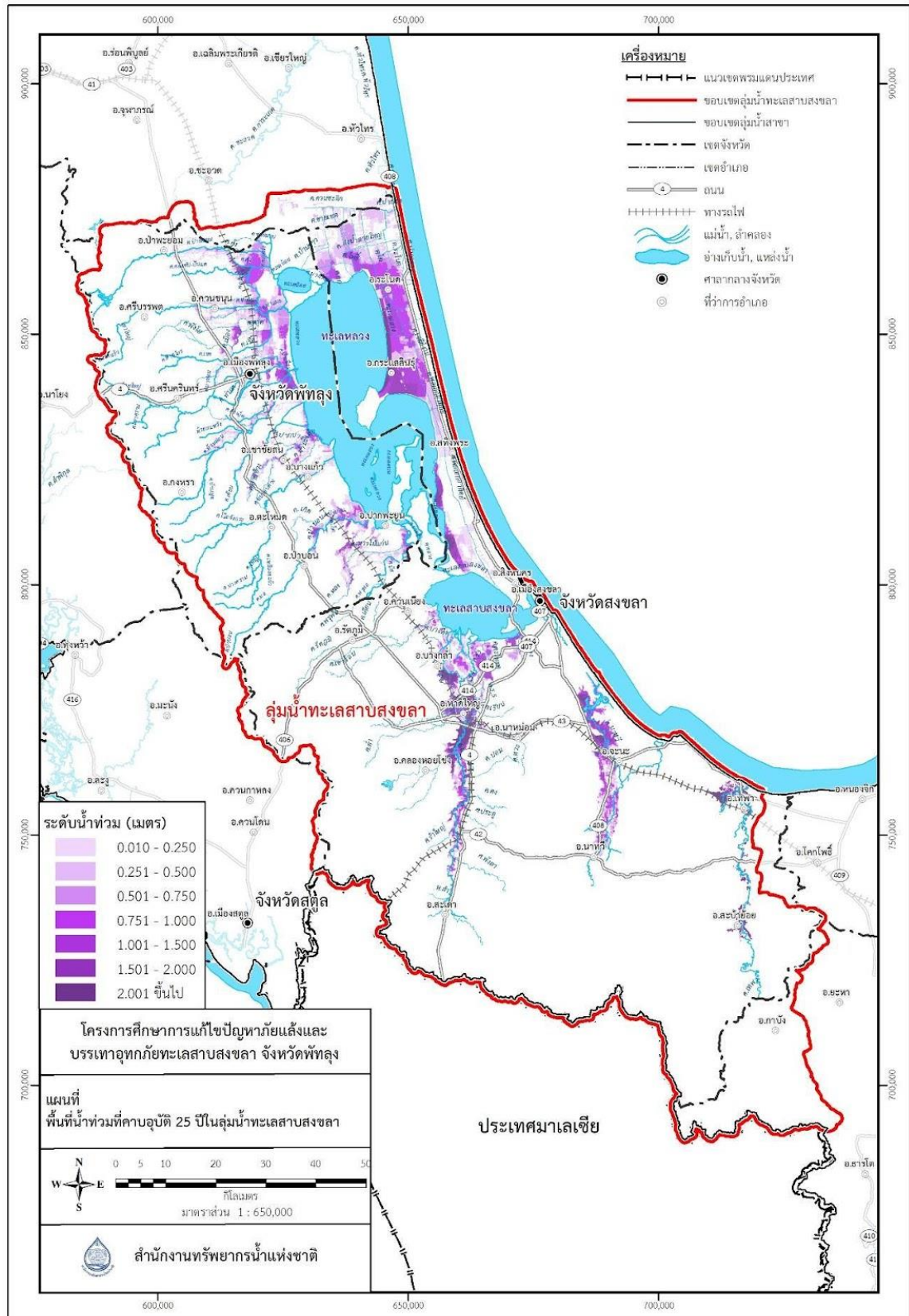
รูปที่ 4-3ก พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอุบัติต่างๆ

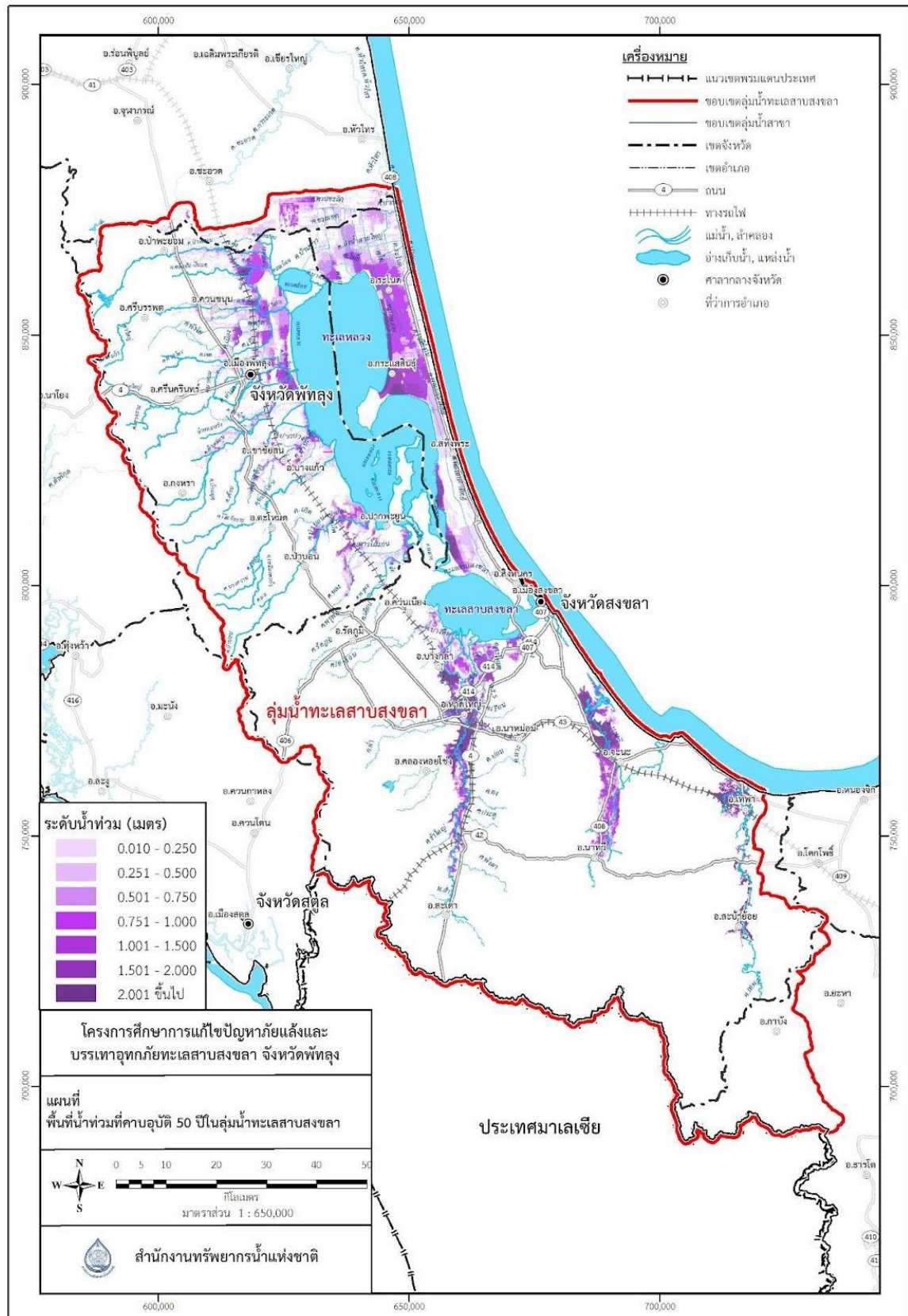
รูปที่ 4-3ข พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอุบัติต่างๆ

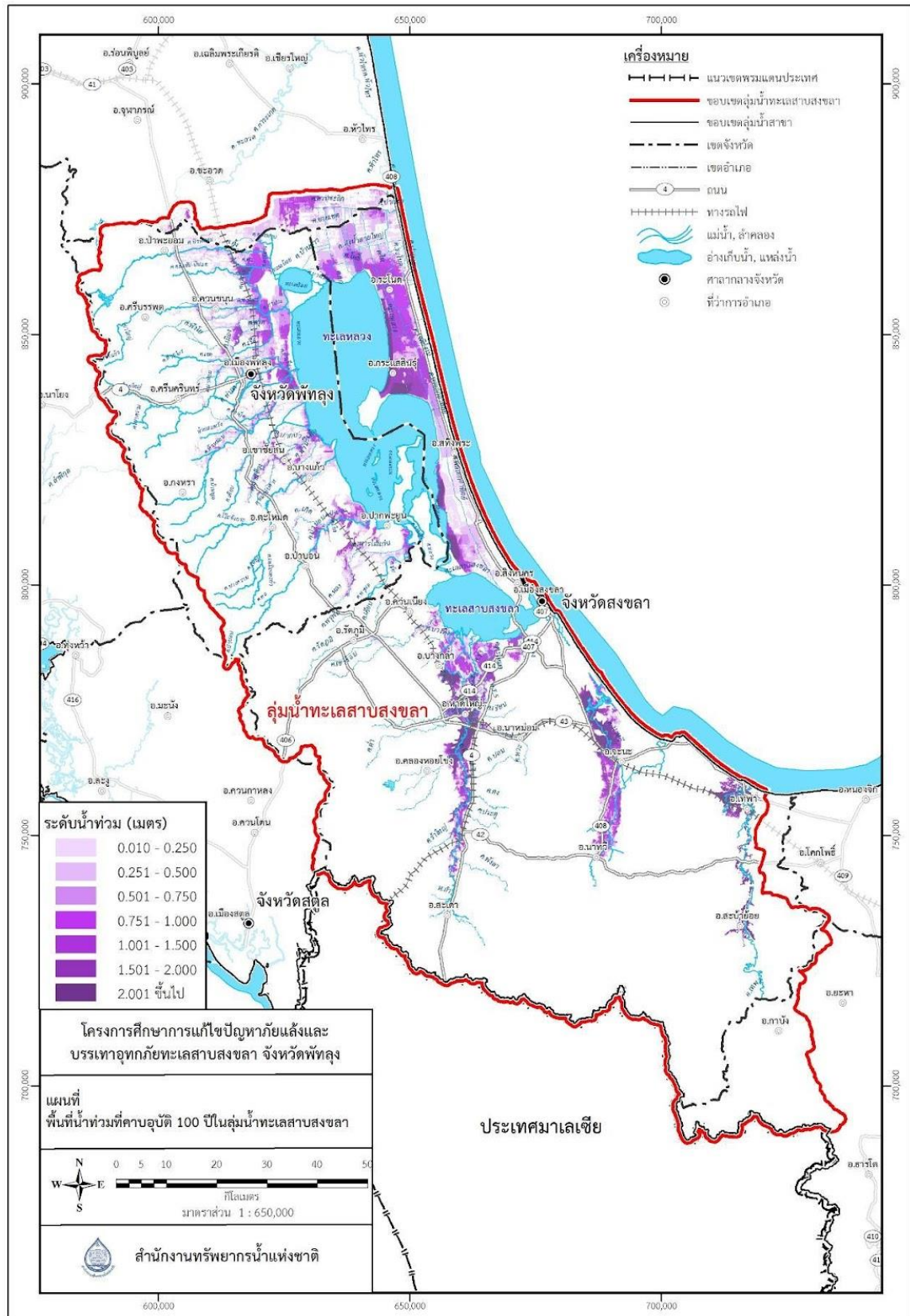
รูปที่ 4-3ค พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอุบัติต่างๆ

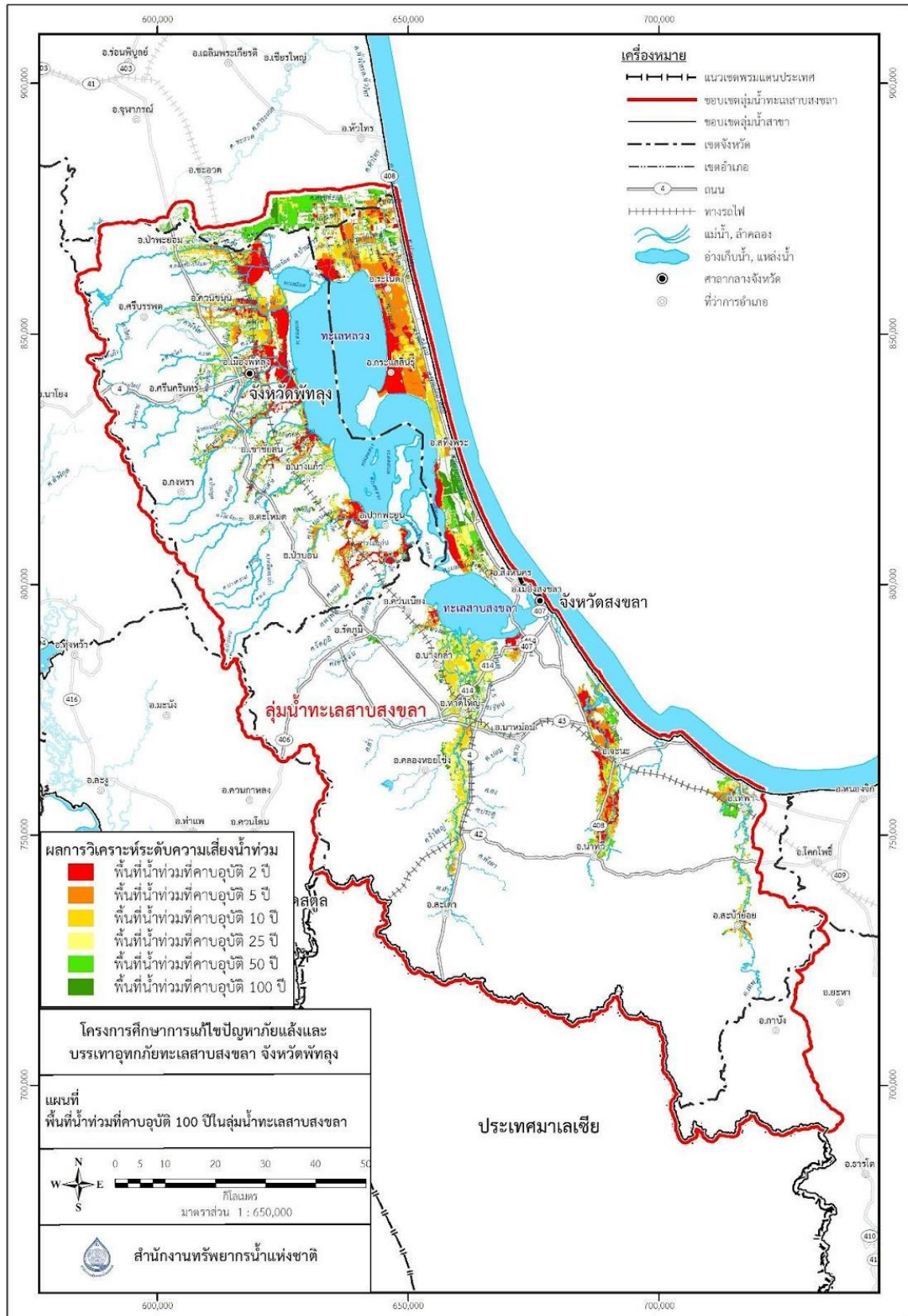
รูปที่ 4-3g พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอับติต่างๆ

รูปที่ 4-3จ พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอับติต่างๆ

รูปที่ 4-3ฉ พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอับติต่างๆ

รูปที่ 4-3x พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามคาบอับติต่างๆ

4.3.2 พื้นที่ทางน้ำหลาก

จากโครงการแผนหลักการจัดทำผังน้ำ ได้กำหนดนิยาม ขอบเขต วัตถุประสงค์ และข้อเสนอแนะการใช้ที่ดินในกรณีเกิดน้ำท่วมในพื้นที่ทางน้ำหลาก ซึ่งจากผลการศึกษาโครงการศึกษาการแก้ไขปัญหายับแล้งและบรรเทาอุทกภัยทะเลสาบสงขลา จังหวัดพัทลุง ได้นำนิยามและแนวทางในการจัดทำผังน้ำดังกล่าว มาดำเนินการจัดทำผังการเดินทางของน้ำของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งแสดงผังขอบเขตพื้นที่ทางน้ำหลากในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ดังแสดงในรูปที่ 4-4 โดยการจัดทำแนวทางการบริหารจัดการน้ำท่วม สามารถนำข้อมูลขอบเขตพื้นที่ทางน้ำหลาก มาใช้เป็นกรอบเบื้องต้นในการจัดทำนโยบายและแผนในการบริหารจัดการน้ำได้ อย่างไรก็ตามเนื่องจากกระบวนการจัดทำผังน้ำดังกล่าว เป็นผลการวิเคราะห์ตามหลักวิชาการ ยังไม่ได้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม จึงควรมีการศึกษาจัดผังน้ำทำให้เป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนต่อไป

ตาม พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ ได้มีการกำหนดองค์ประกอบผังน้ำส่วนที่ไม่ใช่พื้นที่ลำน้ำ แหล่งน้ำ และป่า ไร่ 3 ส่วนคือ พื้นที่ทางน้ำหลาก พื้นที่น้ำนอง และ พื้นที่ลุ่มต่ำ พื้นที่ส่วนนี้เป็นพื้นที่บนแผ่นดินที่เกี่ยวข้องกับการไหลของน้ำและการบริหารจัดการน้ำ ดังนั้น การดำเนินการใดๆ ในพื้นที่ส่วนนี้จะมีข้อควรพิจารณาตามบริบทของแต่ละลุ่มน้ำ เพื่อป้องกันการกีดขวางการไหลของน้ำในระบบทางน้ำ อันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมและน้ำแล้ง โดยแนวทางการกำหนดพื้นที่ทางน้ำหลาก มีรายละเอียดดังนี้

1) พื้นที่ทางน้ำหลาก หมายถึง ทางน้ำธรรมชาติหรือที่สร้างขึ้นเพื่อรองรับน้ำหลากหรือน้ำขึ้นลงและให้น้ำสามารถระบายหรือไหลผ่านได้ และพื้นที่ริมตลิ่งที่ออกแบบไว้ให้เป็นทางระบายน้ำท่วม รวมทั้งพื้นที่ราบหรือลาดบริเวณริมทางน้ำ ซึ่งสามารถเกิดน้ำท่วมได้ โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ พื้นที่ทางน้ำหลากริมน้ำ (ลน.) และ พื้นที่ทางน้ำหลากเพื่อระบายน้ำ (ลร.)

1.1) พื้นที่ทางน้ำหลากริมน้ำ (ลน.) มีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับน้ำหลาก รองรับการบำรุงรักษาและดูแลทางน้ำให้มีประสิทธิภาพการระบายน้ำของทางน้ำ รองรับการมาตรการป้องกันบรรเทาสถานการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในกรณีฉุกเฉิน และรองรับการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการระบายน้ำของลำน้ำที่อาจมีขึ้นในอนาคต พื้นที่ส่วนนี้ ในช่วงน้ำหลากมีโอกาสที่จะมีน้ำหลากไหลล้นริมฝั่งตามสภาพธรรมชาติจึงควรให้มีที่ว่างริมลำน้ำไม่น้อยกว่า 6 เมตร

1.2) พื้นที่ทางน้ำหลากเพื่อระบายน้ำ (ลร.) กำหนดเป็นที่ดินประเภทพื้นที่ทางน้ำหลากเพื่อระบายน้ำ ใช้ตามขอบเขตพื้นที่น้ำท่วมที่คาบอุบัติ 25 ปี ใช้เป็นพื้นที่รองรับน้ำหลากให้น้ำสามารถระบายหรือไหลผ่านได้ โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(1) เพื่อสงวนรักษาพื้นที่ระบายน้ำหลากตามธรรมชาติ เป็นพื้นที่ตามแนวทางน้ำจากเขตพื้นที่ทางน้ำหลากริมน้ำ (ลน.) ถึงขอบคันกั้นน้ำพื้นที่ชุมชนเมือง หรือขอบคันกั้นน้ำของโครงการชลประทาน หรือจนสุดเขตพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมเมื่อเกิดน้ำหลาก หรือถึงขอบแนวถนนที่ขนานกับทางน้ำที่ใกล้เคียงกับขอบเขตพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม

(2) เพื่อให้มีการพัฒนาพื้นที่ให้สอดคล้องกับความเสี่ยงในการเกิดน้ำท่วม โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดมาตรการป้องกันบรรเทาอุทกภัยเพิ่มเติม สำหรับพื้นที่ทางน้ำหลากส่วนที่เป็นพื้นที่ชุมชน หรือพื้นที่เศรษฐกิจ ไม่เกินกว่าขอบเขตที่กำหนดไว้ในผังเมืองรวมจังหวัด

(3) เพื่อให้มีการพัฒนาพื้นที่ที่มีลักษณะเหมาะสมในการพัฒนาเป็นพื้นที่น้ำนองเพื่อชะลอหรือลดปริมาณน้ำหลากที่อาจจะก่อให้เกิดน้ำท่วมแก่พื้นที่ชุมชนหรือพื้นที่เศรษฐกิจ และเก็บกักน้ำไว้ในฤดูแล้ง

2) ข้อเสนอแนะการใช้ที่ดินในกรณีเกิดน้ำท่วมในพื้นที่ทางน้ำหลาก

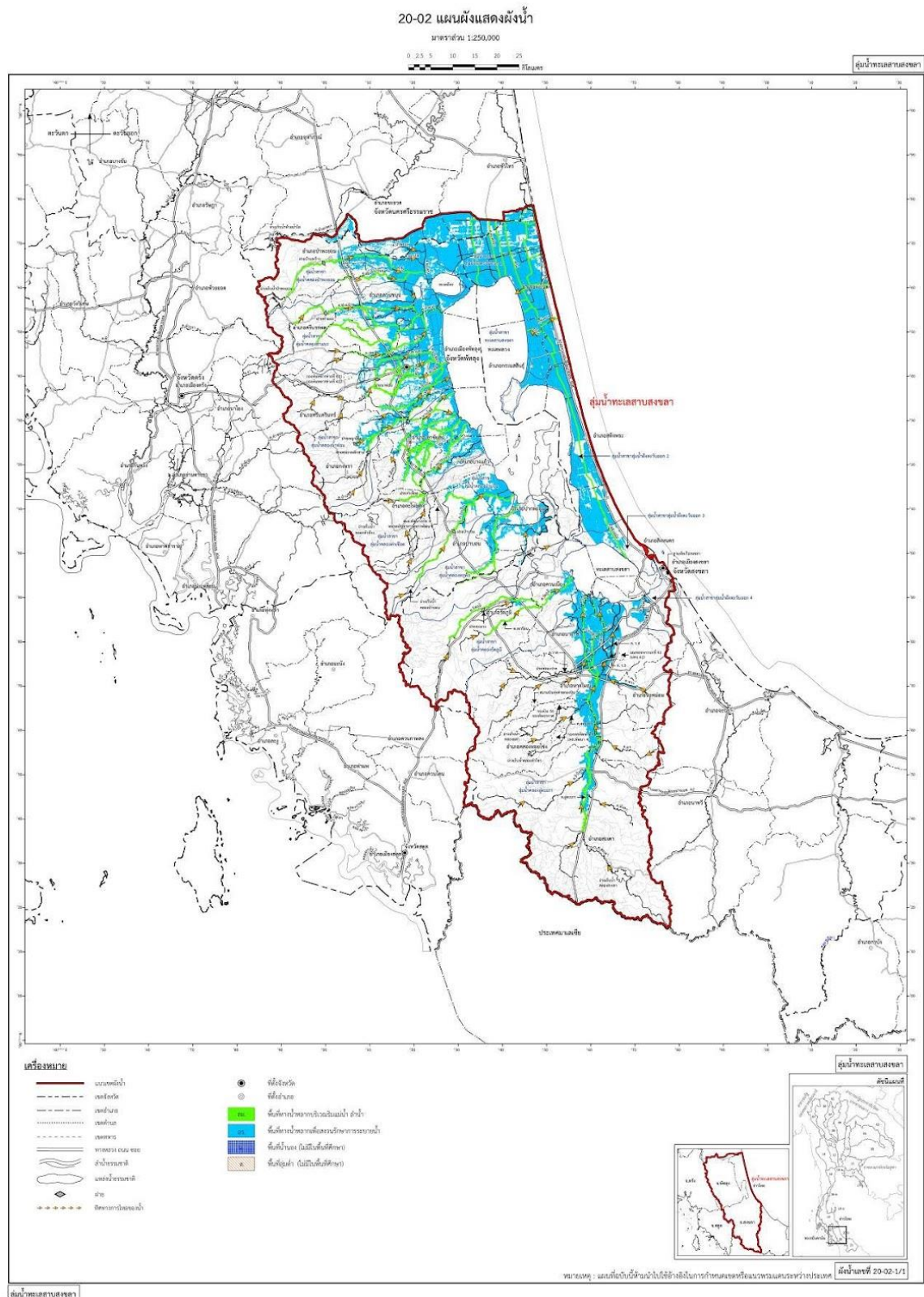
2.1) เนื่องจากการขยายตัวของพื้นที่ตัวเมืองและสิ่งปลูกสร้างในเขตพื้นที่ทางน้ำหลาก จะทำให้เกิดการกีดขวางทางน้ำและอาจทำให้สภาพน้ำท่วมรุนแรงขึ้น ดังนั้นในกรณีเกิดน้ำท่วมในพื้นที่ทางน้ำหลากไม่ควรมีมาตรการแก้ไขบรรเทาปัญหาที่ทำให้เกิดลักษณะการกีดขวางทางน้ำเพิ่มเติม เช่น การเพิ่มความสามารถในการป้องกันน้ำท่วมของคันหรือถนน เช่น การถมดินทำคันชั่วคราว หรือกั้นกระสอบทรายเพิ่ม ฯลฯ

2.2) ในกรณีต้องการทำทางสัญจรชั่วคราวสำหรับยานพาหนะขนาดเล็ก เช่น จักรยานยนต์ หรือการเดินเท้า ควรใช้วิธีทำสะพานแบบที่น้ำสามารถลอดผ่านได้

2.3) ในกรณีพังกันน้ำ หรือโครงสร้างที่ใช้กั้นน้ำชำรุด ในการแก้ไขซ่อมแซม ควรรักษาระดับป้องกันน้ำท่วมให้เท่ากับระดับป้องกันเดิม เพื่อป้องกันปัญหาการเปลี่ยนแปลงทิศทางการไหลของน้ำหลาก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่บริเวณอื่น

2.4) ในกรณีที่พื้นที่ทางน้ำหลากเป็นพื้นที่ชุมชนหนาแน่น เช่น ตัวเมืองในเขตเทศบาล สามารถทำระบบป้องกันและบรรเทาน้ำท่วมชั่วคราวได้ เช่น การกั้นกระสอบทราย ฯลฯ ทั้งนี้ เนื่องจากพื้นที่ชุมชนระดับเทศบาลส่วนใหญ่ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่อยู่ในเขตพื้นที่ทางน้ำหลากเป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่ไม่ใหญ่มากนัก การปิดล้อมพื้นที่ส่วนนี้ชั่วคราว ถึงแม้จะมีผลกระทบในด้านการกีดขวางทางน้ำอยู่บ้าง แต่ก็อยู่ในระดับต่ำ ยกเว้นในกรณีของพื้นที่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา และอ.เมืองพัทลุง จ.พัทลุง ซึ่งเป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและตั้งอยู่ในพื้นที่ทางน้ำหลาก จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบคลองผันน้ำเพื่อลดปริมาณน้ำหลากที่ไหลผ่านพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจควบคู่กับการพัฒนาระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน

2.5) ในกรณีต้องการยกระดับคันหรือดำเนินการมาตรการใช้สิ่งก่อสร้างใดๆ ในพื้นที่ทางน้ำหลากที่มีผลในการกั้นน้ำหรือเบี่ยงเบนทางน้ำ เช่น การเจาะถนนหรือคัน ฯลฯ นอกเหนือไปจากที่ระบุในข้อ (2) ถึง (4) จะต้องมีการขออนุมัติจากหน่วยงานอำนาจการ/บัญชาการ ที่สอดคล้องกับระดับภัยที่ประสบอยู่ในช่วงนั้นๆ (เช่น กองช. หรือ ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ) ก่อนดำเนินการ

รูปที่ 4-4 แผนผังแสดงผังน้ำ

4.3.3 พื้นที่น้ำนอง

จากโครงการแผนหลักการจัดทำผังน้ำ ได้กำหนดนิยามของพื้นที่น้ำนองไว้ว่า “พื้นที่น้ำนอง” หมายถึง พื้นที่ที่บริหารจัดการน้ำเข้าออกเพื่อใช้เป็นที่ชะลอน้ำ” อย่างไรก็ตาม ในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในปัจจุบันไม่มีการใช้พื้นที่ของเอกชนในการกักน้ำ ชะลอน้ำในลักษณะของพื้นที่น้ำนอง

4.3.4 พื้นที่ลุ่มต่ำ

จากโครงการแผนหลักการจัดทำผังน้ำ ได้กำหนดนิยาม ขอบเขต วัตถุประสงค์ และข้อเสนอแนะการใช้ที่ดินในกรณีเกิดน้ำท่วมใน “พื้นที่ลุ่มต่ำ” หมายถึง พื้นที่ที่มีการบริหารจัดการน้ำให้เพาะปลูกก่อนหรือหลังฤดูน้ำหลากปกติ โดยในช่วงน้ำหลาก พื้นที่ส่วนนี้จะถูกน้ำท่วม และพื้นที่ลุ่มต่ำตามที่หน่วยราชการกำหนด อย่างไรก็ตาม ในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ยังไม่มีการบริหารจัดการน้ำในรูปแบบดังกล่าว

4.3.5 ข้อมูลบ่งชี้การเกิดภาวะน้ำท่วมและตำแหน่งสถานีตรวจวัดข้อมูล

ข้อมูลบ่งชี้การเกิดภาวะน้ำท่วม ได้แก่ 1) ข้อมูลปริมาณฝน 2) ข้อมูลปริมาณน้ำท่าในลำน้ำ 3) ข้อมูลระดับน้ำในลำน้ำ และ 4) ข้อมูลปริมาณน้ำใช้การในอ่างเก็บน้ำขนาดกลางและขนาดใหญ่ของหน่วยงานต่าง ๆ โดยสามารถบ่งชี้ถึงภาวะน้ำท่วม ได้ 3 ระดับ คือ 1) ภาวะปกติ 2) ภาวะน้ำท่วมฉุกเฉิน และ 3) ภาวะน้ำท่วมวิกฤติ สำหรับรายละเอียดการกำหนดภาวะน้ำท่วมตามชนิดข้อมูลบ่งชี้การเกิดภาวะน้ำท่วมของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4-5

ตารางที่ 4-5 ข้อมูลบ่งชี้การเกิดภาวะน้ำท่วม

ชนิดข้อมูล	ความถี่ของข้อมูล	หน่วยที่ใช้	กรณีปกติ	กรณีภาวะน้ำท่วมฉุกเฉิน	กรณีภาวะน้ำท่วมวิกฤติ
ฝน	รายวัน	มม.	< 90 มม./วัน	90-150 มม./วัน ต่อเนื่อง 3 วัน	> 150 มม./วัน ต่อเนื่อง 3 วัน
ปริมาณน้ำ	รายวัน	ลบ.ม./วินาที	< 80% ของความจุลำน้ำ	80% - 100% ของความจุลำน้ำ	> 100% ของความจุลำน้ำ
ระดับน้ำ	รายวัน	ม.รทก.	< 80% ของระดับตลิ่ง	80% - 100% ของระดับตลิ่ง	> 100% ของระดับตลิ่ง
แหล่งน้ำต้นทุน	รายเดือน	ลบ.ม.	30-80% ของปริมาณน้ำใช้การ	80%-100% ของปริมาณน้ำใช้การ	> 100% ของปริมาณน้ำใช้การ

ที่มา: ร่างแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (2562)

จากเกณฑ์ข้อกำหนดภาวะน้ำท่วมมีข้อมูลบ่งชี้ 4 ตัว ที่เป็นตัวกำหนดภาวะน้ำท่วมในพื้นที่ลุ่มน้ำ มีรายละเอียดแสดงได้ดังนี้

1) ฝน

ข้อมูลฝน จะใช้ตามข้อกำหนดภาวะน้ำท่วมของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้กำหนดขนาดของฝน ซึ่งข้อกำหนดนี้จะใช้เหมือนกันในทั้ง 10 ลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำ ดังนี้

- กรณีปกติ เมื่อพิจารณาจากฝนรายวันในหน่วยมิลลิเมตร ที่น้อยกว่า 90 มม./วัน
- กรณีภาวะน้ำท่วมฉุกเฉิน ฝนรายวันจะอยู่ในช่วง 90-150 มม./วัน ต่อเนื่อง 3 วัน
- กรณีภาวะน้ำท่วมวิกฤติ ฝนรายวันจะมากกว่า 150 มม./วัน ต่อเนื่อง 3 วัน

2) ปริมาณน้ำ

ข้อมูลปริมาณน้ำหรืออัตราการไหล จะพิจารณาใช้เป็นข้อมูลรายวัน ในหน่วยของ ลบ.ม./วินาที โดยกำหนดจุดพิจารณาที่สถานีวัดน้ำท่าของหน่วยงานต่าง ๆ ที่สำคัญในแต่ละลุ่มน้ำสาขา โดยพิจารณาวิเคราะห์ปริมาณการไหลเต็มตลิ่งฝั่งที่ต่ำกว่าจากรูปตัดขวางลำน้ำ ณ จุดที่ตั้งของสถานีวัดน้ำท่านั้น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลความจุของลำน้ำ ณ จุดพิจารณาในลุ่มน้ำ เกณฑ์ข้อกำหนดภาวะน้ำท่วมด้านข้อมูลปริมาณน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติแบ่งออกเป็น 3 กรณี ดังนี้

- กรณีปกติ จะคิดที่ปริมาณน้ำไม่เกินร้อยละ 80 ของความจุลำน้ำ
- กรณีภาวะน้ำท่วมฉุกเฉิน จะคิดที่ปริมาณน้ำในช่วงร้อยละ 80-100 ของความจุลำน้ำ
- กรณีภาวะน้ำท่วมวิกฤติ จะคิดที่ปริมาณน้ำมากกว่าร้อยละ 100 ของความจุลำน้ำ

3) ระดับน้ำ

ข้อมูลระดับน้ำ จะสอดคล้องกับข้อมูลปริมาณน้ำ ซึ่งจะพิจารณาใช้เป็นข้อมูลรายวัน ในหน่วยของ ม.รทก. ซึ่งจะเป็นตำแหน่งเดียวกันกับจุดพิจารณาข้อมูลปริมาณน้ำ โดยแบ่งออกเป็น 3 กรณี ตามเกณฑ์ของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ดังนี้

- กรณีปกติ จะคิดที่ระดับน้ำไม่เกินร้อยละ 80 ของระดับตลิ่ง
- กรณีภาวะน้ำท่วมฉุกเฉิน จะคิดที่ระดับน้ำในช่วงร้อยละ 80-100 ของระดับตลิ่ง
- กรณีภาวะน้ำท่วมวิกฤติ จะคิดที่ระดับน้ำที่มากกว่าร้อยละ 100 ของระดับตลิ่ง

4) แหล่งน้ำต้นทุน

ข้อมูลแหล่งน้ำต้นทุน จากข้อมูลโครงการพัฒนาแหล่งน้ำและโครงการชลประทานในปัจจุบัน ประกอบด้วย โครงการขนาดใหญ่ มีความจุเก็บกักมากกว่า 100 ล้าน ลบ.ม. ขึ้นไป และโครงการขนาดกลาง มีความจุเก็บกัก 2 - 100 ล้าน ลบ.ม. โดยกำหนดเกณฑ์การจัดทำข้อกำหนดภาวะน้ำท่วมด้านข้อมูลแหล่งน้ำต้นทุน ซึ่งเลือกใช้เป็นข้อมูลรายเดือน แบ่งออกเป็น 3 กรณี ดังนี้

- กรณีปกติ จะคิดที่ปริมาณน้ำใช้การอยู่ในร้อยละ 30-80
- กรณีภาวะน้ำท่วมฉุกเฉิน จะคิดที่ปริมาณน้ำใช้การอยู่ในช่วงร้อยละ 80-100
- กรณีภาวะน้ำท่วมวิกฤติ จะคิดที่ปริมาณน้ำใช้การที่มากกว่าร้อยละ 100

ตารางที่ 4-6 ข้อมูลแหล่งน้ำต้นทุนที่ใช้ป้องกันภาวะน้ำท่วมลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

รหัสลุ่มน้ำ	ลุ่มน้ำสาขา	อ่างเก็บน้ำ	ความจุ	ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)		
			อ่าง ล้าน.ลบ. ม.	กรณีปกติ	กรณีท่วม ฉุกเฉิน	กรณีท่วม วิกฤติ
2002	ทะเลหลวง	ป่าพะยอม	20.50	< 16.40	16.40 - 20.50	> 20.50
		คลองป่าบอน	20.00	< 16.00	16.00 - 20.00	> 20.00
		คลองหัวช้าง	30.00	< 24.00	24.00 - 30.00	> 30.00
2003	ทะเลสาบสงขลา (ลุ่มน้ำสาขา)	คลองจำไทร	6.00	< 4.80	4.80 - 6.00	> 6.00
		คลองหลา	21.42	< 17.14	17.14 - 21.42	> 21.42
		คลองสะเดา	56.74	< 45.39	45.39 - 56.74	> 56.74

ที่มา: รวบรวมและสังเคราะห์จากข้อมูลกรมชลประทาน

โดยข้อมูลบ่งชี้ข้างต้น ณ ตำแหน่งสถานีตรวจวัดต่างๆ จะใช้ในการประเมินว่าเกิดภาวะน้ำท่วมที่จุดดังกล่าวหรือไม่ มีความรุนแรงระดับใด โดยในกรณีที่ในพื้นที่มีองค์ประกอบในการบริหารจัดการน้ำที่จะช่วยบรรเทาปัญหาได้ ก็จะต้องมีการปรับการบริหารจัดการองค์ประกอบในการบริหารจัดการน้ำ เช่น อ่างเก็บน้ำ ประตูระบายน้ำ ฯลฯ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์น้ำท่วม ซึ่งก็จำเป็นต้องมีการตรวจวัดข้อมูลที่อ่างเก็บน้ำ ประตูระบายน้ำ ฯลฯ ส่วนนี้ เพื่อให้การควบคุมมีความแม่นยำ สอดคล้องกับเกณฑ์ในการบริหารจัดการ

ดังนั้น ตำแหน่งสถานีตรวจวัดข้อมูล เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาบ่งชี้ภาวะน้ำท่วม และประกอบการบริหารจัดการน้ำ จึงประกอบด้วย 2 ส่วนหลักคือ

- สถานีตรวจวัดหลักในการบ่งชี้ภาวะน้ำท่วมและบริหารจัดการน้ำท่วม (key station)
- องค์ประกอบในการบริหารจัดการน้ำท่วม

โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.3.5.1 สถานีตรวจวัดหลักในการบ่งชี้ภาวะน้ำท่วมและบริหารจัดการน้ำท่วม (key station)

เนื่องจากพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีลักษณะทางกายภาพส่วนใหญ่เป็นพื้นที่รับน้ำลาดเชิงเขาไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลา ก่อนไหลออกสู่ทะเล ทำให้ลักษณะการเกิดอุทกภัยจะเกิดจากฝนตกในพื้นที่ต้นน้ำในปริมาณมากทำให้เกิดน้ำไหลหลากอย่างรวดเร็วลงสู่พื้นที่ด้านท้ายน้ำบริเวณริมทะเลสาบและเกิดการท่วมขังเป็นระยะเวลานาน ดังนั้นการกำหนดสถานีตรวจวัดหลักในการบ่งชี้ภาวะน้ำท่วมและบริหารจัดการน้ำท่วม (key station) ของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา จึงกำหนดเป็นสถานีโทรมาตรตรวจวัดปริมาณฝน เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะการเกิดน้ำหลากที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

สถานีตรวจวัดหลักในการบ่งชี้ภาวะน้ำท่วมและบริหารจัดการน้ำท่วม จะต้องเป็นสถานีที่มีการตรวจวัดข้อมูลอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งควรเป็นสถานีที่ใช้ในการบริหารจัดการน้ำท่วมที่หน่วยงานต่างๆ ใช้งานอยู่แล้วในปัจจุบัน ทั้งนี้ จากการทบทวนข้อมูลสถานีตรวจวัดที่ใช้ในการเตือนภัยและบริหารจัดการน้ำในปัจจุบัน รวมทั้งผลการศึกษาเกณฑ์การเตือนภัยโครงการศึกษาการแก้ไขปัญหาภัยแล้งและบรรเทาอุทกภัยทะเลสาบสงขลา จังหวัดพัทลุง สามารถสรุปตำแหน่ง key station ซึ่งเป็นสถานีตรวจวัดของกรมชลประทานและกรมทรัพยากรน้ำ ได้ดังแสดงในตารางที่ 4-7 และ 4-8 และรูปที่ 4-5 และ 4-6

ตารางที่ 4-7 สถานีวัดน้ำฝนที่ใช้บ่งชี้ภาวะน้ำท่วมลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ลำดับ	รหัสสถานี	สถานี	ปริมาณฝน (มม./วัน)		พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ
			ระดับปกติ/ ติดตาม สถานการณ์ และเฝ้าระวัง	ระดับรุนแรง (หรือคาดว่าจะ รุนแรง)	
1	STN0015	บ้านต้นปริง	122.55	153.19	พื้นที่บริเวณบ้านต้นปริง บ้านหัวหลัง บ้านปลักทิง
2	STN0063	บ้านคลองต่อ	122.55	153.19	พื้นที่บริเวณบ้านคลองต่อ
3	STN0080	บ้านทุ่งยุง	133.38	166.73	พื้นที่บริเวณบ้านทุ่งยุง บ้านทุ่งใหญ่
4	STN0082	บ้านนอก	133.38	166.73	พื้นที่บริเวณบ้านนอก
5	STN0103	บ้านนาวง	133.38	166.73	พื้นที่บริเวณบ้านนาวง บ้านลำไย

ลำดับ	รหัสสถานี	สถานี	ปริมาณฝน (มม./วัน)		พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ
			ระดับปกติ/ ติดตาม สถานการณ์ และเฝ้าระวัง	ระดับรุนแรง (หรือคาดว่าจะ รุนแรง)	
6	STN0133	บ้านเกาะจง			พื้นที่บริเวณบ้านเกาะจง
7	STN0134	บ้านโคกทัง	122.55	153.19	พื้นที่บริเวณบ้านโคกทัง บ้านคลองม่วงตก
8	STN0152	บ้านบาโรย	122.55	153.19	พื้นที่บริเวณบ้านบาโรย
9	STN0154	บ้านห้วยบอน			พื้นที่บริเวณบ้านห้วยบอน
10	STN0155	บ้านวังพา	122.55	153.19	พื้นที่บริเวณบ้านวังพา
11	STN0220	บ้านขุนยสังข์			พื้นที่บริเวณบ้านขุนยสังข์
12	STN0227	บ้านคลองแก้ว	122.55	153.19	พื้นที่บริเวณบ้านคลองแก้ว
13	STN0292	บ้านวัด			พื้นที่บริเวณบ้านวัด
14	STN0506	บ้านคลองกรอย	122.55	153.19	พื้นที่บริเวณบ้านคลองกรอย บ้านทุ่งคมบาง
15	STN0511	บ้านโคกไพร	133.38	166.73	พื้นที่บริเวณบ้านโคกไพร บ้านน้ำตกไพร วัลย์ บ้านคลองหะหลั้ง บ้านหน้าวัง
16	STN0512	บ้านเขาจันทร์	133.38	166.73	พื้นที่บริเวณบ้านเขาจันทร์ บ้านโหล๊ะหาร บ้านเหมืองตะกั่ว
17	STN0578	บ้านห้วยครก	133.38	166.73	พื้นที่บริเวณบ้านห้วยครก บ้านไสประดู่ บ้านทุ่งยุง
18	STN0580	บ้านพรุเตาะนอก	122.55	153.19	พื้นที่บริเวณบ้านพรุเตาะนอก บ้านพรุเตาะ ใน
19	STN0581	บ้านเขารูปช้าง (บ้านชายนวน)	122.55	153.19	พื้นที่บริเวณบ้านชายนวน
20	STN0704	บ้านโละจังกระ	133.38	166.73	พื้นที่บริเวณบ้านโละจังกระ บ้านพุดบ้าน คลองเฉลิม
21	STN0705	บ้านนาส้อง	133.38	166.73	พื้นที่บริเวณบ้านนาส้อง บ้านตะโหมด บ้าน โพธิ์บ้านสะพานยาว
22	STN0710	บ้านท่าจีน	122.55	153.19	พื้นที่บริเวณบ้านท่าจีน บ้านน้ำน้อยนอก บ้านน้ำน้อย บ้านน้ำน้อยใน บ้านกลางนา บ้านโคกหาร
23	STN0845	บ้านตลาดนาทวี			พื้นที่บริเวณบ้านตลาดนาทวี
24	STN1022	บ้านโคกแมว	133.38	166.73	พื้นที่บริเวณบ้านโคกแมว
25	STN1023	บ้านชะรัด	133.38	166.73	พื้นที่บริเวณบ้านชะรัด
26	STN1024	บ้านท่าไต้	122.55	153.19	พื้นที่บริเวณบ้านท่าไต้
27	STN1027	บ้านคลองหิน	122.55	153.19	พื้นที่บริเวณบ้านคลองหิน
28	STN1607	บ้านทุ่งล้ง			พื้นที่บริเวณบ้านทุ่งล้ง
29	STN1685	บ้านฉลุง			พื้นที่บริเวณบ้านฉลุง
30	STN1686	บ้านคลองตาหงา			พื้นที่บริเวณบ้านคลองตาหงา
31	STN1687	บ้านน้ำเขียว			พื้นที่บริเวณบ้านน้ำเขียว

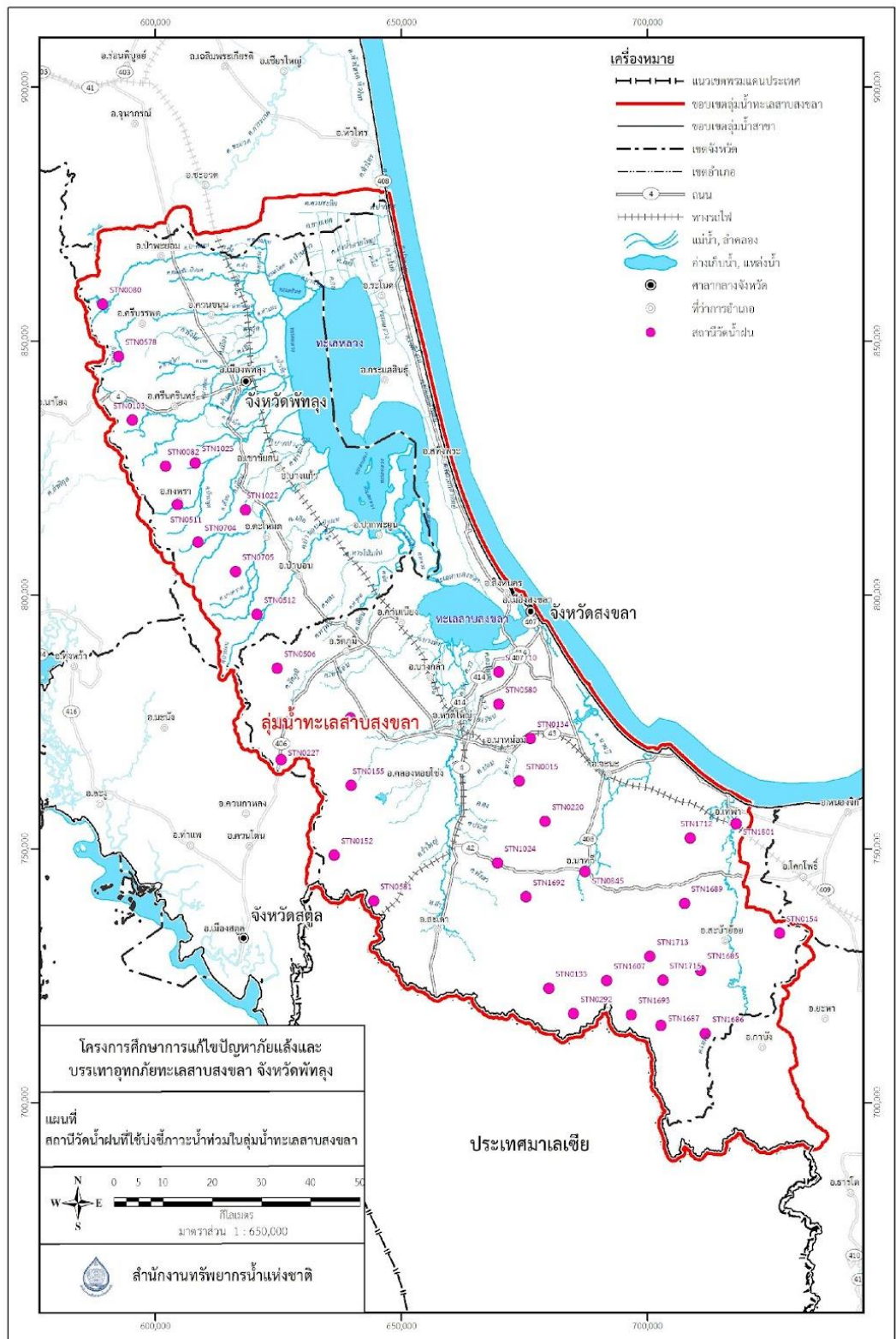
ลำดับ	รหัสสถานี	สถานี	ปริมาณฝน (มม./วัน)		พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ
			ระดับปกติ/ ติดตาม สถานการณ์ และเฝ้าระวัง	ระดับรุนแรง (หรือคาดว่าจะ รุนแรง)	
32	STN1689	บ้านปริก			พื้นที่บริเวณบ้านปริก
33	STN1692	บ้านปลายคลอง			พื้นที่บริเวณบ้านปลายคลอง
34	STN1693	บ้านสำนักเอาะ			พื้นที่บริเวณบ้านสำนักเอาะ
35	STN1712	บ้านพรุตุ			พื้นที่บริเวณบ้านพรุตุ
36	STN1713	บ้านทับยาง			พื้นที่บริเวณบ้านทับยาง
37	STN1715	บ้านทุ่งไพล			พื้นที่บริเวณบ้านทุ่งไพล
38	STN1801	บ้านตลาดเทพา*			พื้นที่บริเวณบ้านตลาดเทพา*

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำ

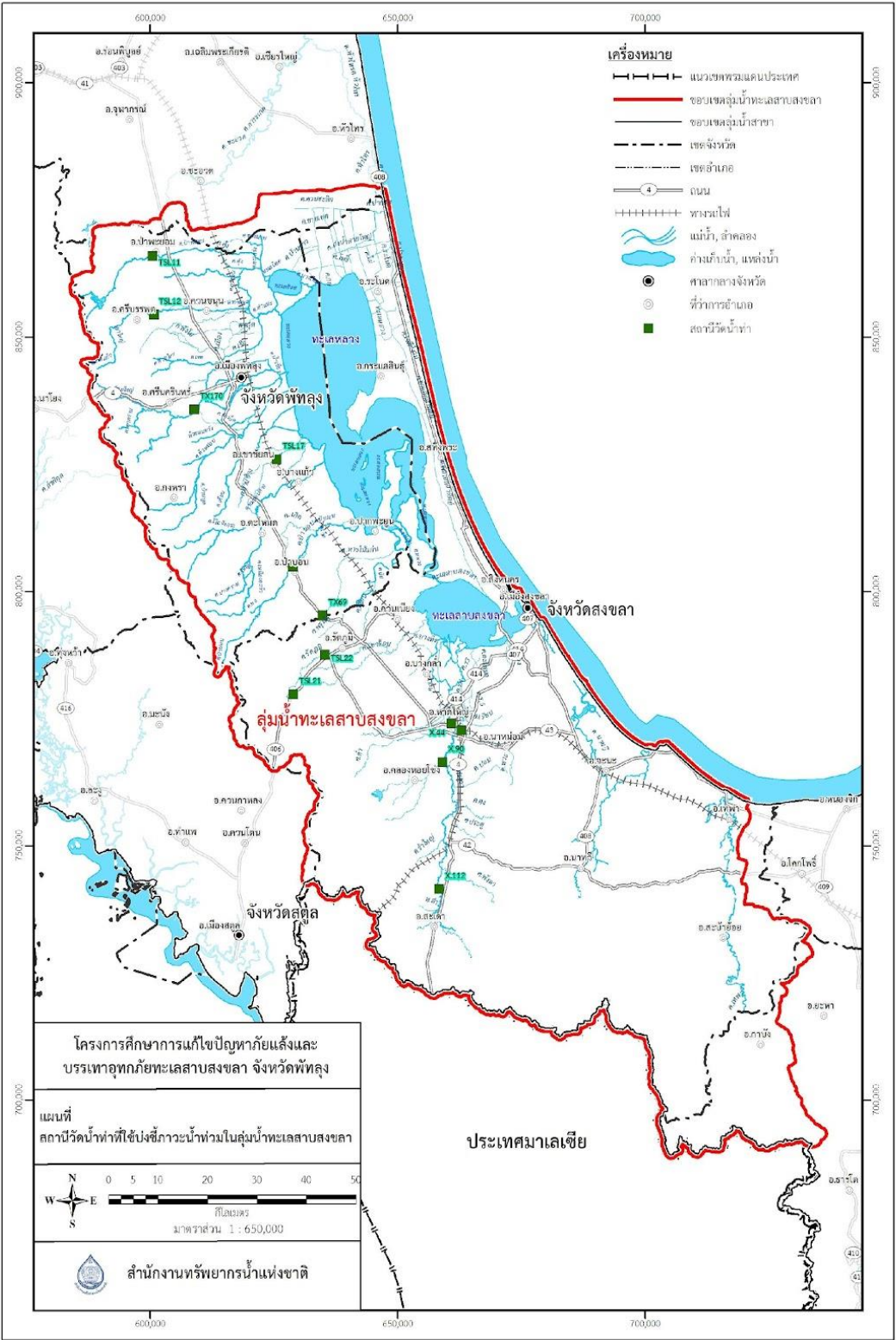
ตารางที่ 4-8 สถานีวัดน้ำท่าที่ใช้บ่งชี้ภาวะน้ำท่วมลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

รหัสสถานี	ลำน้ำ	ที่ตั้งสถานีวัดน้ำท่า		
		สถานี	อำเภอ	จังหวัด
X.44	คลองอู่ตะเภา	บ้านหาดใหญ่ใน (X.44)	หาดใหญ่	สงขลา
X.90	คลองอู่ตะเภา	บ้านบางศาลา (X.90)	หาดใหญ่	สงขลา
X.112	คลองอู่ตะเภา	บ้านตะเคียนเกา (X.112)	สะเดา	สงขลา
TSL11	คลองป่าพะยอม	ฝายคลองบ้านพร้าว	ป่าพะยอม	พัทลุง
TSL12	คลองท่าแนะ	ปตร.คลองท่าแนะ	ศรีบรรพต	พัทลุง
TSL17	คลองปากพะเนียด	เขาชัยสน	เขาชัยสน	พัทลุง
TSL20	คลองป่าบอน	ฝายคลองป่าบอน	ป่าบอน	พัทลุง
TSL21	คลองรัตภูมิ	โรงเรียนบ้านเขาพระ	รัตภูมิ	สงขลา
TSL22	คลองรัตภูมิ	ฝายชะมวง	รัตภูมิ	สงขลา
TSL40	คลองหระ	คลองหระตอนล่าง	หาดใหญ่	สงขลา
TX170	คลองลำ	บ้านคลองลำ	เมืองพัทลุง	พัทลุง
TX69	คลองพรุพ้อ	บ้านพรุพ้อ	รัตภูมิ	สงขลา

ที่มา : กรมชลประทาน

รูปที่ 4-5 สถานีวัดน้ำฝนที่ใช้บ่งชี้ภาวะน้ำท่วม

รูปที่ 4-6 สถานีวัดน้ำท่าที่ใช้บ่งชี้ภาวะน้ำท่วม

4.3.5.2 องค์ประกอบในการบริหารจัดการน้ำท่วมที่สำคัญ

เนื่องจากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีลักษณะภูมิประเทศที่มีพื้นที่รับน้ำ องค์ประกอบในการบริหารจัดการน้ำท่วมที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการบริหารจัดการน้ำในช่วงน้ำท่วมในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ได้แก่

- อ่างเก็บน้ำที่มีความสูง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง (2-100 ล้าน ลบ.ม.)
- ประตูระบายน้ำ หรือ อาคารบังคับน้ำ
- คลองผันน้ำ
- ระบบป้องกันน้ำท่วม

ดังนั้น การทราบข้อมูลการบริหารจัดการขององค์ประกอบเหล่านี้ เช่น สภาวะการเปิด-ปิด อัตราการไหล ระดับน้ำด้านเหนือ/ท้าย ฯลฯ จะช่วยให้คาดการณ์สถานการณ์น้ำได้ดีขึ้น ซึ่งนำไปสู่การปรับการบริหารองค์ประกอบเหล่านี้ ให้สามารถบรรเทาอุทกภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพได้

จากการศึกษาน้ำท่วมและภารกิจของหน่วยงานต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำหลาก พบว่า ในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีองค์ประกอบที่ใช้ในการบริหารจัดการน้ำหลากของกรมชลประทานหลายแห่ง เช่น ระบบผันน้ำบริเวณลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา และคลองลำเบ็ด ทั้งนี้ สามารถสรุปแนวทางการบริหารจัดการองค์ประกอบที่ใช้ในการบริหารจัดการน้ำหลากในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา คลองรัตภูมิ และคลองนาท่อมในสภาพปัจจุบัน ได้ตามตารางที่ 4-9 และรูปที่ 4-7 ถึง 4-10 โดยข้อมูลของระบบระบายน้ำคลองอู่ตะเภา และคลอง ร. ต่างๆ ที่แสดงในรูปที่ 4-8 และตารางที่ 4-9 จะเป็นเกณฑ์ที่กรมชลประทานใช้ในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังได้นำข้อมูลผังระบายน้ำ/ผังน้ำ มาเป็นองค์ประกอบในการบริหารจัดการน้ำด้วย พร้อมกับแผนที่น้ำท่วมที่ระดับภัยต่างๆ

ตารางที่ 4-9 รายละเอียดการบริหารจัดการน้ำองค์ประกอบการจัดการน้ำในลุ่มน้ำหลาก

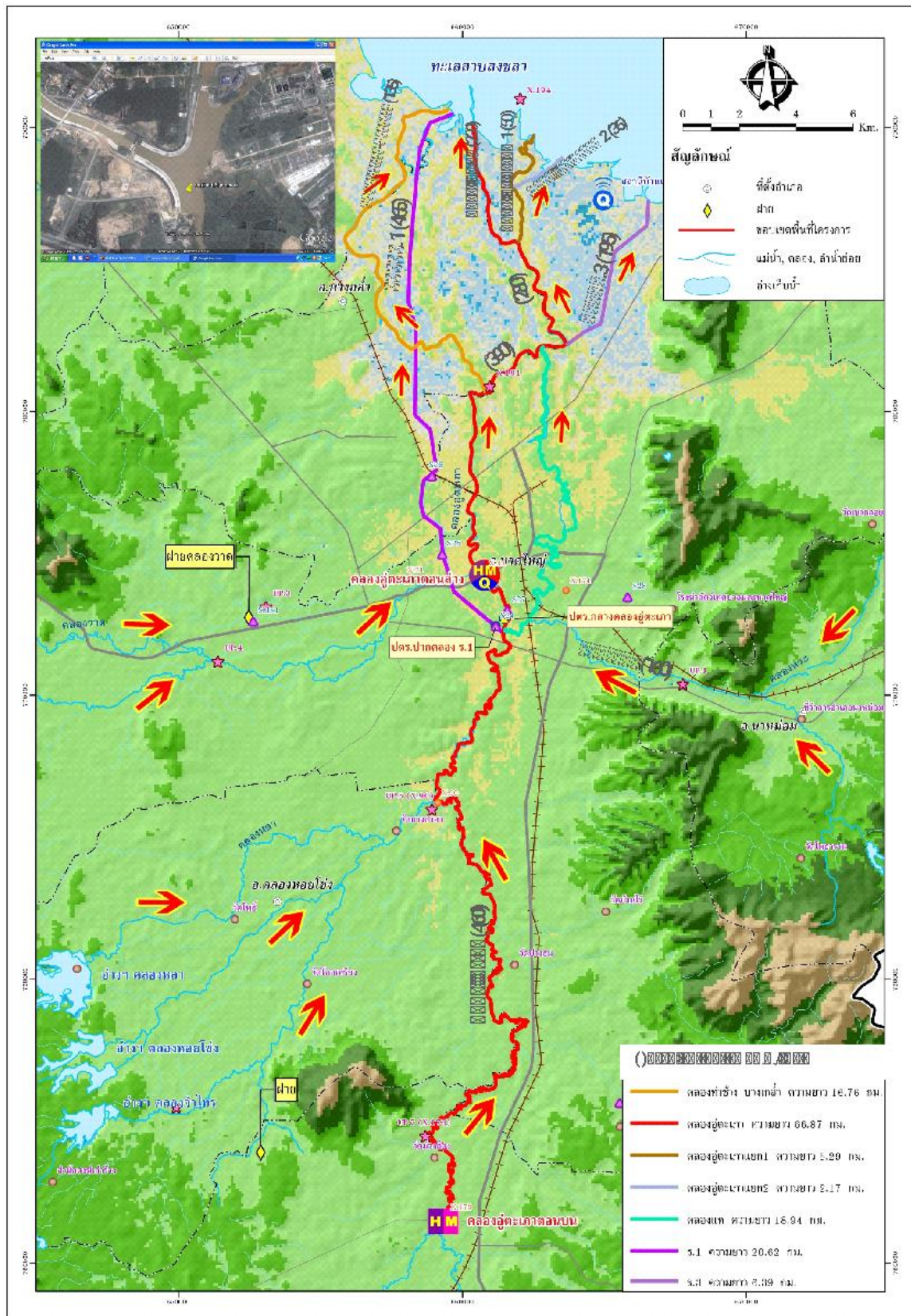
ลุ่มน้ำ	อาคารชลศาสตร์	ความสำคัญ	กรณี ที่	เกณฑ์การควบคุม		รูปแบบการบริหารจัดการ
				จุดเฝ้าระวัง	ค่าควบคุม	
คลองอู่ตะเภา	คลองระบายน้ำ ร.1 - ประตูระบายน้ำคลองอู่ตะเภา ขนาด 12.50 x 7.50 ม. จำนวน 2 ช่อง - ประตูระบายน้ำบ้านหน้าควน ขนาด 12.50 x 7.50 ม. จำนวน 2 ช่อง - ประตูระบายน้ำบางหยี ขนาด 6.00 x 6.00 ม. จำนวน 6 ช่อง	ผันน้ำจากคลองอู่ตะเภา อ้อมเมืองหาดใหญ่ลงสู่ทะเลสาบสงขลา โดยตรง ความยาว 21.343 กม. ระบายน้ำได้ 1,200 ลบ.ม./วินาที	1	ระดับน้ำสถานี X.173A	ระดับ +16.90 ม.รทก.	ระบายน้ำ 400 ลบ.ม./วินาที ทางคลองอู่ตะเภา (ระดับน้ำบริเวณ หาดใหญ่ในต่ำกว่าตลิ่ง 0.76 ม.) และระบายน้ำ 220 ลบ.ม./วินาที ทางคลองระบายน้ำ ร.1 ทำให้ด้านเหนือประตูระบายน้ำคลองอู่ตะเภา มีน้ำท่วมขังบางพื้นที่ แนวทางการแก้ไขโดยการติดตั้งเครื่องสูบน้ำเคลื่อนที่ กรณีนี้ไม่มีผลกระทบต่อการเกิดน้ำท่วมในเขตเมืองหาดใหญ่

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม
ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

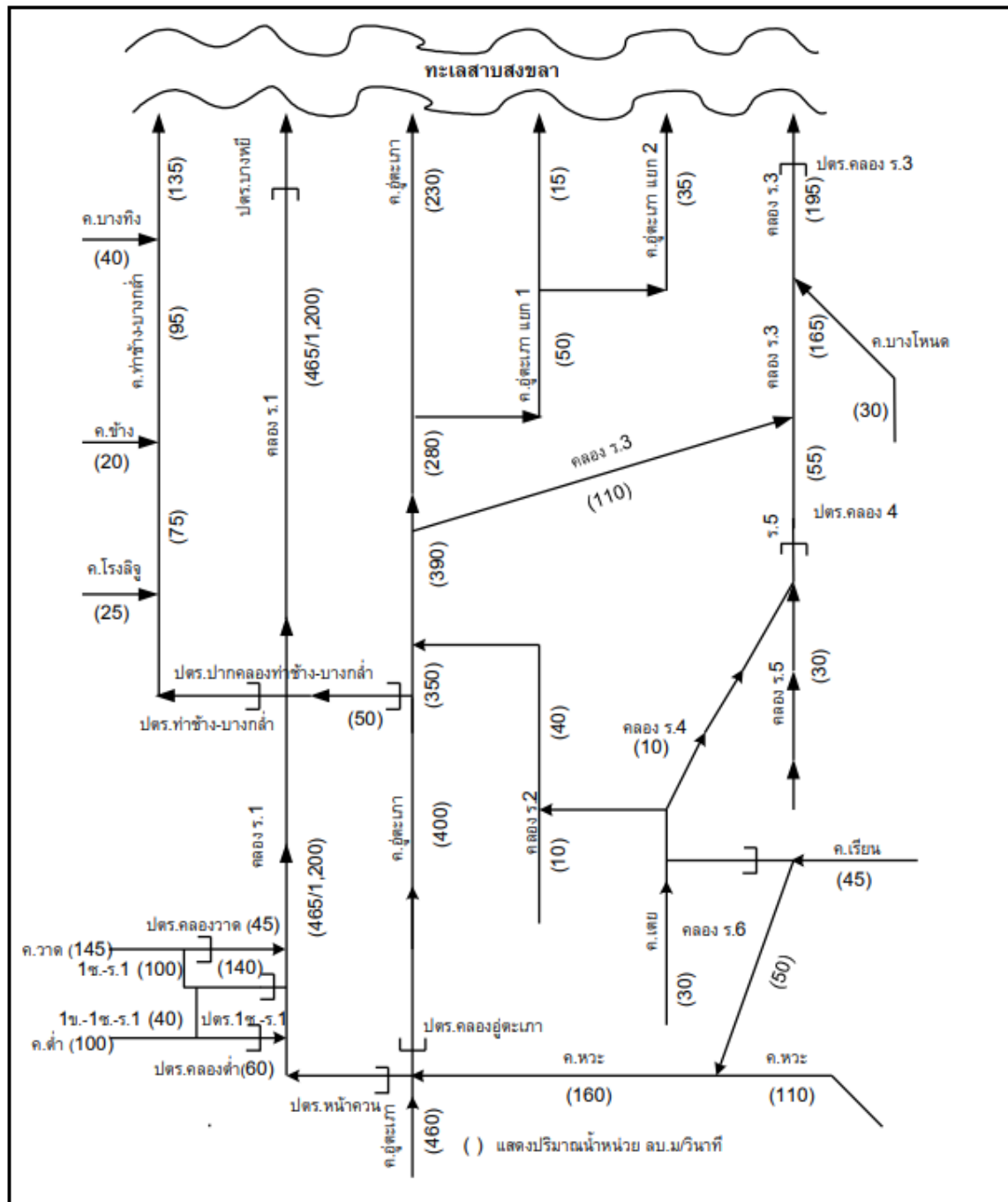
ลุ่มน้ำ	อาคารชลศาสตร์	ความสำคัญ	กรณี ที่	เกณฑ์การควบคุม		รูปแบบการบริหารจัดการ
				จุดเฝ้า ระวัง	ค่าควบคุม	
	คลองระบายน้ำ ร.3 • ประตูประบายน้ำปลายคลอง ขนาด 6.00x 6.00 ม. จำนวน 3 ช่อง	แบ่งน้ำเพื่อช่วยระบายน้ำจากคลองอยู่ตะเภาดอนนอกเมืองหาดใหญ่ ซึ่งจะช่วยบรรเทาอุทกภัยให้กับพื้นที่ริมฝั่งคลองอยู่ตะเภาดอนล่าง ความยาว 8.200 กม. ระบายน้ำได้ 195 ลบ.ม./วินาที		ระดับน้ำ สถานี X.90	ระดับ +8.87 ม.รทก.	
	คลองระบายน้ำ ร.4 • ประตูประบายน้ำกลางคลอง ขนาด 6.00 x 5.00 ม. จำนวน 2 ช่อง	แบ่งน้ำจากคลองเตยตามเขตกทางรถไฟสายหาดใหญ่-สงขลา และรับน้ำจากคลองระบายน้ำ ร.5 ลงสู่ทะเลสาบสงขลา ผ่านทางคลองระบายน้ำ ร.3 ความยาว 6.920 กม. ระบายน้ำได้ 55 ลบ.ม./วินาที			ปริมาณน้ำรวม 620 ลบ.ม./ วินาที	
	คลองระบายน้ำ ร.5	ระบายน้ำจากบริเวณสายแยกคอกหงส์ออกทะเลสาบสงขลา ผ่านคลองระบายน้ำ ร.4 และ ร.3ตามลำดับ ความยาว 2.660 กม. ระบายน้ำได้ 30 ลบ.ม./วินาที	2	ระดับน้ำ สถานี X.173A	ระดับ +17.85 ม.รทก.	ระบายน้ำ 465 ลบ.ม./วินาที ทางคลองอยู่ตะเภา (ระดับน้ำบริเวณหาดใหญ่ในต่ำกว่าตลิ่ง 0.29 ม.) และระบายน้ำ 465 ลบ.ม./วินาที ทางคลองระบายน้ำ ร.1 ทำให้ด้านเหนือประตูประบายน้ำคลองอยู่ตะเภา และด้านท้ายน้ำของคลองระบายน้ำ ร.1 มีน้ำท่วมขังบางพื้นที่ แนวทางการแก้ไขโดยการติดตั้งเครื่องสูบน้ำเคลื่อนที่ และการเร่งระบายน้ำลงสู่ทะเลสาบสงขลา กรณีนี้ยังไม่มีผลกระทบต่อน้ำท่วมในเขตเมืองหาดใหญ่ แต่ต้องมีการแจ้งเตือนภัยและเตรียมพร้อมรับสถานการณ์น้ำท่วม ถ้ามีปริมาณน้ำไหลมาเพิ่มมากยิ่งขึ้นในระยะนี้
	คลองระบายน้ำ ร.6 • ประตูประบายน้ำ ขนาด 3.80 x 4.00 ม. จำนวน 2 ช่อง • ท่อระบายน้ำคลองเรียน ขนาด 2.00 x 2.00 ม. จำนวน 2 ช่อง	ผันน้ำจากคลองเรียนและแก้มลิงของเทศบาลนครหาดใหญ่ไปลงคลองหะเพื่อระบายน้ำลงสู่ทะเลสาบสงขลาผ่านคลองระบายน้ำ ร.1 ช่วยบรรเทาอุทกภัยพื้นที่ตอนล่างของคลองเรียน ความยาว 3.160 กม. ระบายน้ำได้ 50 ลบ.ม./วินาที		ระดับน้ำ สถานี X.90	ระดับ +9.51 ม.รทก. ปริมาณน้ำรวม 930 ลบ.ม./ วินาที	
	การติดตั้งเครื่องสูบน้ำ	เร่งระบายปริมาณน้ำหลาก	-	-	-	ติดตั้งเครื่องสูบน้ำบริเวณจุดที่เป็นจุดอ่อนหรือจุดที่ล่อแหลมต่อการเกิดอุทกภัยเกิดน้ำท่วมซ้ำซาก เนื่องจากเป็นที่ราบลุ่ม เป็นทางผ่านของน้ำหรืออยู่ใกล้ลำน้ำ (รูปที่ 3.2.1-3) โดยเครื่องสูบน้ำที่นำมาใช้งานมีทั้งแบบประจำที่และแบบเคลื่อนที่ขึ้นอยู่กับ

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม
ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ลุ่มน้ำ	อาคารชลศาสตร์	ความสำคัญ	กรณี ที่	เกณฑ์การควบคุม		รูปแบบการบริหารจัดการ
				จุดเฝ้า ระวัง	ค่าควบคุม	
						วัตถุประสงค์ในการใช้งานและปริมาณน้ำที่ต้องการระบายน้ำ
	อ่างเก็บน้ำ คลองตะเภา	ชะลอปริมาณน้ำ หลากรวมทั้งเป็น แหล่งเก็บกักน้ำไว้ใช้ ในฤดูแล้ง	-	ปริมาณน้ำ ในอ่างฯ	ความจุ 56.741 ล้าน ลบ.ม.	พร่องน้ำในอ่างฯ ก่อนน้ำมา โดย ประเมินสถานการณ์น้ำรายสัปดาห์ รวมทั้งตรวจสอบความสามารถในการ ระบายน้ำ สภาพท้ายอ่างฯ และต้อง ประเมินความต้องการเก็บกักน้ำไว้ใช้ ฤดูแล้งควบคู่กันด้วย
	อ่างเก็บน้ำ คลองทล			ปริมาณน้ำ ในอ่างฯ	ความจุ 21.420 ล้าน ลบ.ม.	
	อ่างเก็บน้ำ คลองจำไทร			ปริมาณน้ำ ในอ่างฯ	ความจุ 6.000 ล้าน ลบ.ม.	
คลอง รัตภูมิ	ฝายชะมวง	ช่วยรับปริมาณน้ำ หลากจากพื้นที่ด้าน เหนือ	-	ระดับน้ำ ด้านเหนือ น้ำ	-	-
	ปตร.รัตภูมิ ขนาด 6.00 x 6.00 ม. จำนวน 3 ช่อง	ช่วยรับปริมาณน้ำ หลากจากพื้นที่ลุ่มน้ำ รัตภูมิ	-	ระดับน้ำ ด้านเหนือ น้ำ	-	ควบคุมการเปิด-ปิดบานระบาย โดยพิจารณาจากระดับน้ำด้านเหนือ น้ำและระดับน้ำ
คลอง นาท่อม	คลองลำเบ็ด/ ปตร.นาท่อม	ผันน้ำจากคลองนา ท่อม ลงสู่ทะเลสาบ สงขลาโดยตรง ความ ยาว 24.5 กม. ระบายน้ำได้ 177 ลบ.ม./วินาที		TX.170 / X 170	ระดับ +24.0 ม. รทก.	ควบคุมการเปิด-ปิดบานระบาย โดยพิจารณาจากระดับน้ำด้านเหนือ น้ำและระดับน้ำ
				X.265	ระดับ +7.50 ม. รทก.	ควบคุมการเปิด-ปิดบานระบาย โดยพิจารณาจากระดับน้ำด้านเหนือ น้ำและระดับน้ำ

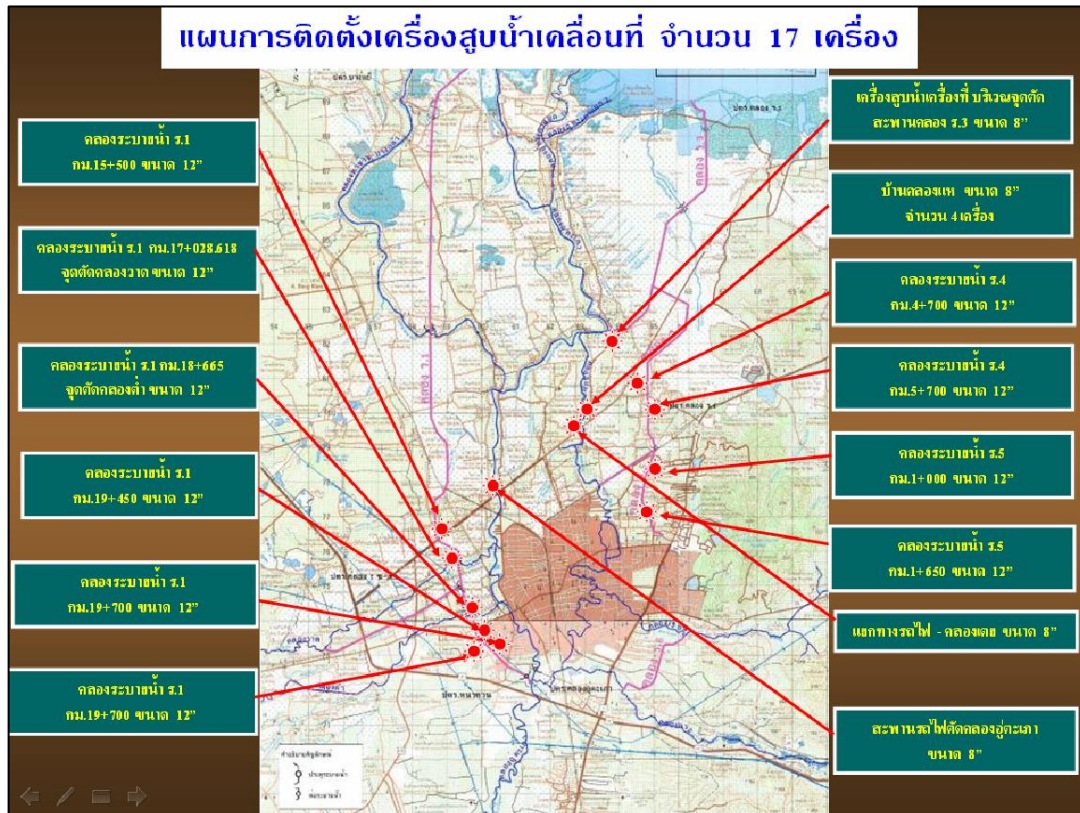

รูปที่ 4-7 แนวคลองระบายน้ำพร้อมอาคารประกอบ

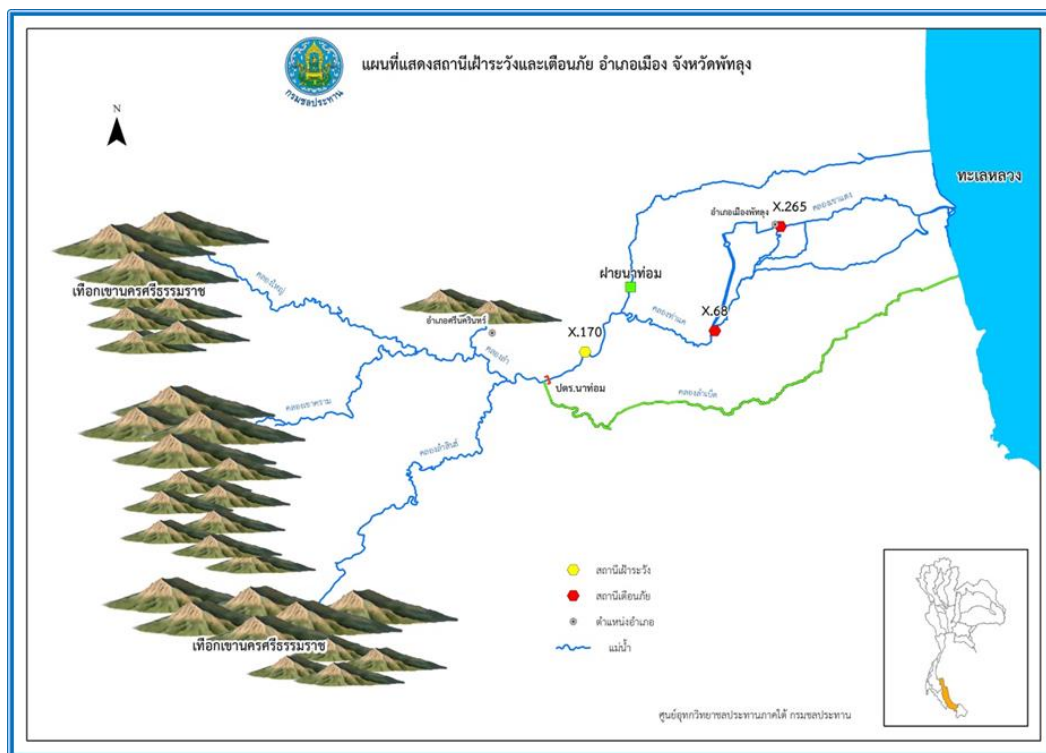

รูปที่ 4-8 แผนภูมิการระบายน้ำ (Return Period 25 ปี)

ที่มา : กรมชลประทาน

รูปที่ 4-9 การติดตั้งเครื่องสูบน้ำช่วยเหลืออุทกภัยพื้นที่ลุ่มน้ำคลองอุทะเขตตอนล่าง
ที่มา : กรมชลประทาน

รูปที่ 4-10 แนวคลองระบายน้ำคลองลำเบ็ด
ที่มา : กรมชลประทาน

4.4 การบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม

การบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วมและจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วม ตามมาตรา 64 วรรคสอง (4) และ (5) ให้เป็นไปตามแนวทางที่ กนช. ประกาศกำหนดการบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำดำเนินการตามแนวทางในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ด้านข้อมูลข่าวสาร

- จัดให้มีระบบการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และกระจายข่าวสารระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้อง เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับภาวะน้ำท่วมที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที

- จัดให้มีการแจ้งให้ประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยได้รับทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาวะน้ำท่วมอย่างถูกต้องเพียงพอและเหมาะสม โดยเฉพาะข้อมูลที่จำเป็น เช่น ข้อมูลการพยากรณ์อากาศ ปริมาณน้ำฝน ระดับน้ำทะเล การสร้างแบบจำลองภาวะน้ำท่วมเพื่อทราบถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

- จัดให้มีการแจ้งให้ประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยทราบถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วมหรือทราบถึงภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้นแล้วในพื้นที่ ณ เวลาหนึ่งเวลาใด ด้วยวิธีการที่เหมาะสม

2) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคพื้นฐาน และสิ่งปลูกสร้าง

- จัดให้มีการสำรวจตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรงของโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคพื้นฐาน และสิ่งปลูกสร้าง เช่น เขื่อน อ่างเก็บน้ำ ฝาย ถนน สะพาน อาคารทางระบายน้ำ และเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคพื้นฐาน และสิ่งปลูกสร้าง รวมถึงแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม เพื่อทราบถึงความเสี่ยงต่อความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นอันอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสวัสดิภาพของประชาชน เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วม

- วางแผนบรรเทาความเดือดร้อนเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่สวัสดิภาพและทรัพย์สินของประชาชนและชุมชน สำหรับความเสียหายของโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคพื้นฐาน และสิ่งปลูกสร้าง รวมถึงแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ที่เกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วมหรืออันเนื่องมาจากการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม

3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- สำรวจตรวจสอบและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่ที่อาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายแก่สวัสดิภาพและทรัพย์สินของประชาชนและชุมชน เช่น สภาพดินที่เสี่ยงต่อการเกิดดินถล่ม สภาพทางน้ำที่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำป่าไหลหลาก

- สำรวจตรวจสอบและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่ที่อาจช่วยลดความเสี่ยงจากการเกิดภาวะน้ำท่วม เช่น ภูเขา ดันไม้ แม่น้ำลำคลอง พื้นที่รองรับน้ำ

- วางแผนบรรเทาความเดือดร้อนเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วมหรืออันเนื่องมาจากการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม

4) ด้านภัยพิบัติ

- จัดให้มีระบบเตือนภัยพิบัติล่วงหน้าภายในเขตพื้นที่เสี่ยงภัย ให้สามารถใช้งานได้ตลอดเวลา และสามารถแจ้งเตือนภัยพิบัติล่วงหน้าได้อย่างทันท่วงที

- วางแผนและประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับภาวะน้ำท่วมควบคู่ไปกับการวางแผนจัดการภัยพิบัติที่เกิดจากอุทกภัย โดยพิจารณาถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์ ที่ตั้งของแหล่งน้ำ ลักษณะเฉพาะของ

แหล่งน้ำ ที่ตั้งของที่ราบน้ำท่วมถึงที่มีการกักเก็บน้ำที่ท่วมไว้บริเวณนั้น ประสิทธิภาพของสิ่งปลูกสร้างที่สร้างขึ้นเพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม ที่ตั้งของแหล่งชุมชน พื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจ และผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศหรือการพัฒนาระยะยาวที่เกิดขึ้นในปัจจุบันหรือที่อาจคาดหมายได้ว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

5) การวางมาตรการรับมือกับความเสี่ยงภาวะน้ำท่วมที่จะเกิดขึ้น ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำดำเนินการดังต่อไปนี้

- วางแผนเชิงกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับน้ำท่วม เพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะน้ำท่วม เช่น การสร้างเขื่อนกั้นน้ำ วิธีการระบายน้ำหรือกักน้ำ การสร้างทางน้ำไหล การสำรองเครื่องสูบน้ำ

- จัดทำแผนผังที่แสดงให้เห็นถึงเส้นทางไหลของน้ำที่แสดงถึงระดับสูงสุดของน้ำที่อาจจะท่วมถึงอย่างน้อยหนึ่งครั้งในรอบสิบปี

- ให้มีการประเมินความเสี่ยงเบื้องต้นเกี่ยวกับน้ำท่วม โดยแยกดำเนินการเป็นสองส่วน คือ

- (ก) จัดเตรียมการทำแผนที่เพื่อใช้ประเมินเบื้องต้นในแต่ละลุ่มน้ำ ที่แสดงให้เห็นถึงแนวเขตพื้นที่ของแต่ละลุ่มน้ำและลุ่มน้ำย่อยที่อยู่ในพื้นที่นั้น แนวชายฝั่งทะเล ลักษณะภูมิประเทศ และการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตลุ่มน้ำนั้น ๆ

- (ข) จัดทำรายงานการประเมินเบื้องต้นเกี่ยวกับภาวะน้ำท่วมที่เกิดจากน้ำทะเล แม่น้ำสายหลัก และอ่างเก็บน้ำ ที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในอดีต โดยต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับปริมาณและเส้นทางการไหลของน้ำท่วมที่เคยเกิดขึ้น รวมทั้งการประเมินผลของอันตรายจากภาวะน้ำท่วมที่เคยเกิดขึ้น

6) ให้มีการจัดทำแผนที่ภัยพิบัติและแผนที่ความเสี่ยงจากน้ำท่วม โดยแสดงให้เห็นถึงเนื้อหา ดังนี้

- ความเป็นไปได้ของปริมาณน้ำที่จะท่วม รวมถึงระดับน้ำหรือความลึกที่ อาจเกิดขึ้น
- ความเป็นไปได้ของทิศทางน้ำและความเร็วในการไหลของน้ำท่วมที่อาจเกิดขึ้น
- จำนวนประชากรที่อยู่อาศัยในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบเมื่อเกิดน้ำท่วม
- ชนิดของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่อาจได้รับผลกระทบเมื่อเกิดน้ำท่วม
- การประกอบอุตสาหกรรมในพื้นที่ที่อาจเพิ่มความเสี่ยงจากมลพิษเมื่อเกิดภาวะน้ำท่วม
- พื้นที่คุ้มครองที่อาจได้รับผลกระทบเมื่อเกิดน้ำท่วม
- พื้นที่แหล่งน้ำที่ต้องมีการกำหนดมาตรการ หรือการป้องกันเพื่อรักษาคุณภาพน้ำซึ่งอาจได้รับ

ผลกระทบเมื่อเกิดน้ำท่วมเมื่อมีการจัดทำแผนที่ภัยพิบัติและแผนที่ความเสี่ยงจากน้ำท่วมเสร็จสิ้นแล้ว ให้มีการประกาศแผนที่ดังกล่าวในแต่ละลุ่มน้ำ และต้องมีการทบทวนแก้ไขแผนที่อย่างน้อยทุกห้าปี

7) ให้มีการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงจากน้ำท่วม โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

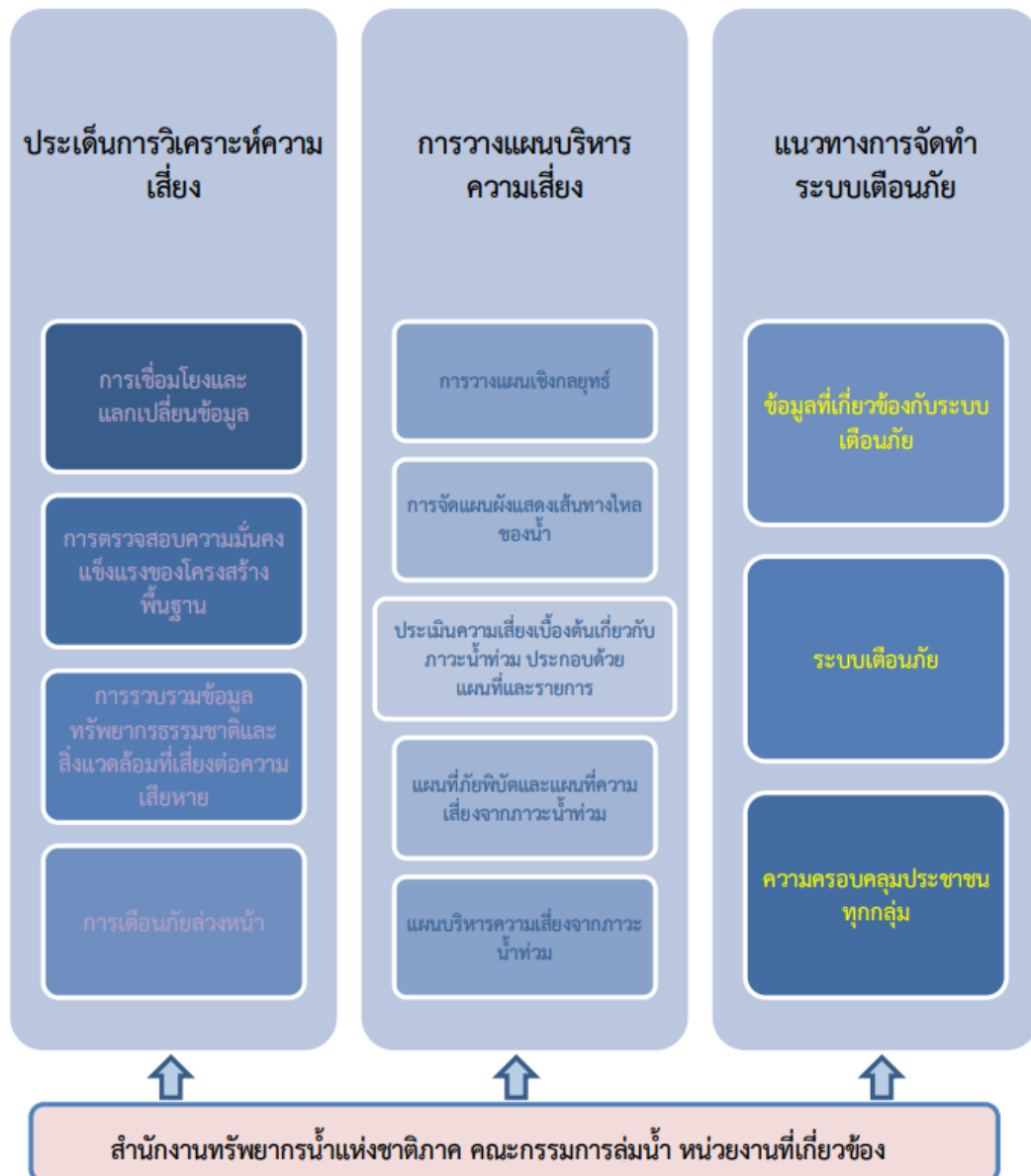
- มาตรการให้ความคุ้มครองประชาชน ชุมชน และสิ่งแวดล้อมจากผลของน้ำท่วม เช่น สถานที่อพยพ อุปกรณ์และระบบสาธารณูปโภคเพื่อรองรับในกรณีที่ต้องมีการอพยพ การสำรองน้ำมันเชื้อเพลิงสุขาเคลื่อนที่

- การจัดให้มีการคาดการณ์และเตือนภัยล่วงหน้า
- แผนที่แสดงแนวเขตพื้นที่เสี่ยงจากน้ำท่วม
- สรุปสาระสำคัญจากแผนที่ภัยพิบัติและแผนที่ความเสี่ยงจากน้ำท่วม
- รายงานการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่อาจได้รับผลกระทบจากแผนบริหารจัดการความเสี่ยงจากน้ำท่วมและประชาชน

- มอบหมายให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาคที่รับผิดชอบอยู่ในเขตลุ่มน้ำ เป็นผู้ดำเนินการแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะน้ำท่วมให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ จังหวัด เพื่อประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนให้ประชาชนในเขตลุ่มน้ำทราบล่วงหน้า

8) มอบหมายให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาคที่รับผิดชอบอยู่ในเขตลุ่มน้ำ เป็นผู้ดำเนินการแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะน้ำท่วมให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด เพื่อประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนให้ประชาชนในเขตลุ่มน้ำทราบล่วงหน้า

กระบวนการงาน (Workflow) แสดงขั้นตอนการปฏิบัติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังรูปที่ 4-11

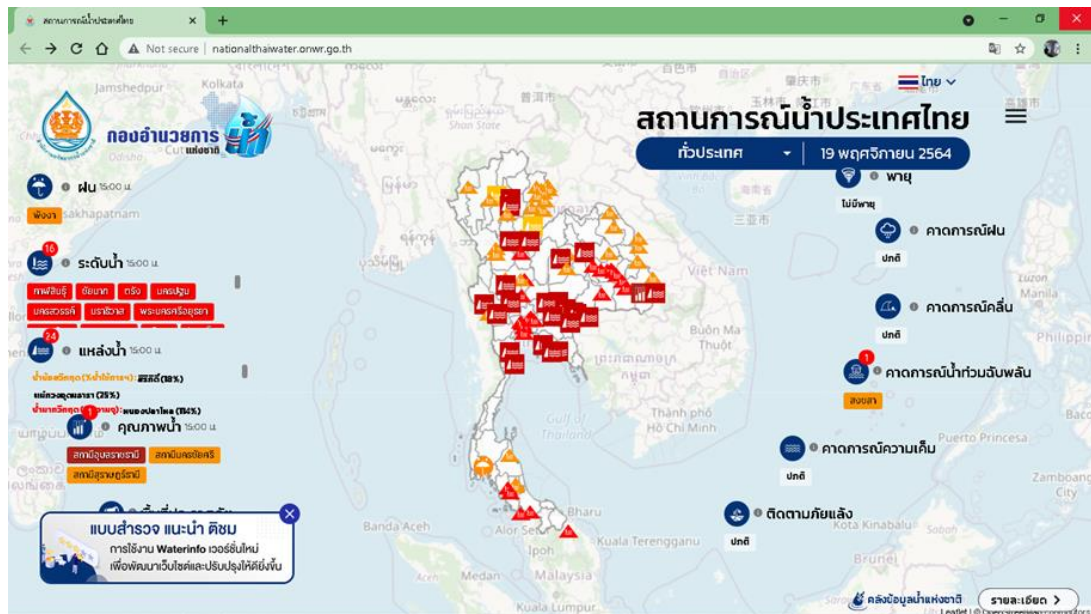

รูปที่ 4-11 กระบวนการงาน (Workflow) แสดงขั้นตอนการปฏิบัติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.5 การจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วม

4.5.1 เว็บไซต์สถานการณ์น้ำประเทศไทย (รูปที่ 4-12)

เว็บไซต์สถานการณ์น้ำประเทศไทย เป็นเว็บไซต์ที่สามารถติดตาม ปริมาณฝน ปริมาณน้ำในเขื่อนระดับน้ำ คุณภาพน้ำ พื้นที่เกิดสาธารณภัย ฝ้าติดตาม คาดการณ์พายุลูกเห็บ คลื่น และน้ำหลาก เพื่อเป็นการแจ้งเตือนการเกิดพายุ เฝ้าระวังน้ำล้นตลิ่ง ฝนตกหนัก น้ำท่วม เป็นต้น

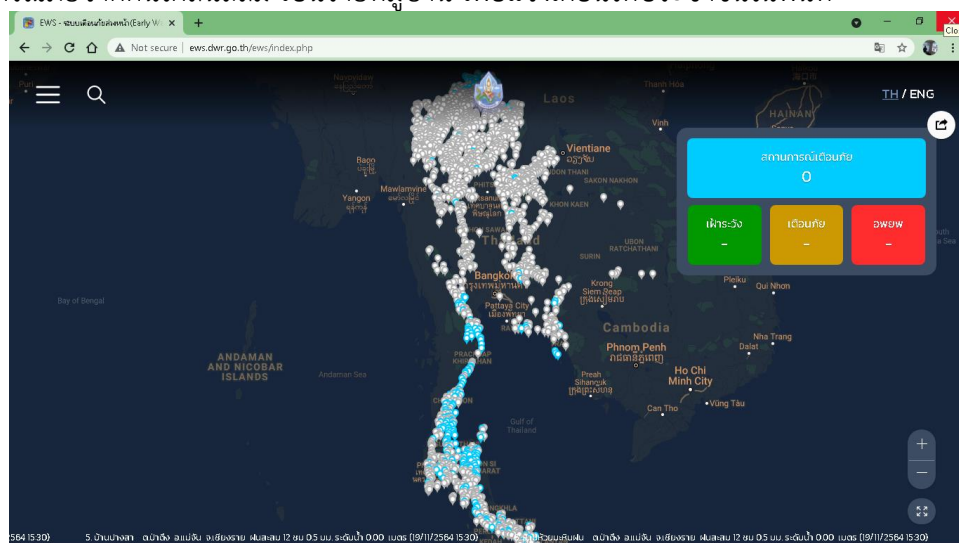

รูปที่ 4-12 เว็บไซต์สถานการณ์น้ำประเทศไทย

ที่มา: สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ <http://nationalthaiwater.onwr.go.th>

4.5.2 EARLY WARNING SYSTEM (รูปที่ 4-13)

เว็บไซต์ EARLY WARNING SYSTEM ของกรมทรัพยากรน้ำ เป็นเว็บไซต์ที่แจ้งเตือนสถานการณ์ภัยจากดินโคลนถล่ม เป็นรายหมู่บ้าน เพื่อแจ้งเตือนให้ประชาชนในพื้นที่

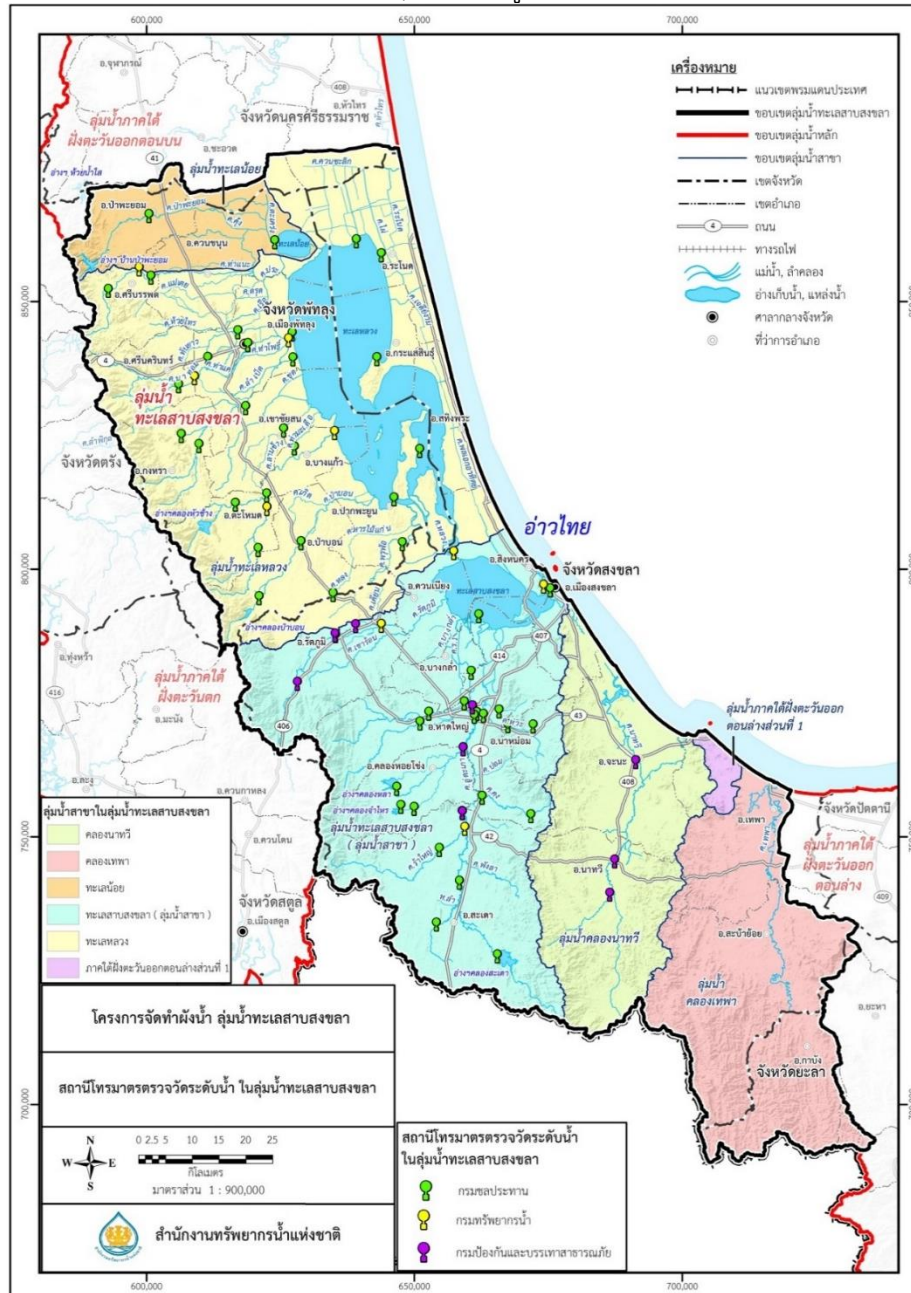

รูปที่ 4-13 เว็บไซต์ EARLY WARNING SYSTEM

ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำ <http://ews.dwr.go.th/ews/index.php>

4.5.3 ระบบโทรมาตร

ระบบโทรมาตรเป็นการระบบการตรวจวัดข้อมูลทางไกลอุทกวิทยา เพื่อนำข้อมูลการตรวจวัด เช่น ระดับ/ปริมาณน้ำ ปริมาณฝน ไปใช้ในการดำเนินการต่างๆ จากรายงานการเริ่มงาน โครงการจัดทำ ผังน้ำ ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พบว่าปัจจุบันพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีสถานีโทรมาตร 66 สถานี อยู่ในความรับผิดชอบของกรมชลประทาน 48 สถานี กรมทรัพยากรน้ำ 9 สถานี และกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 9 สถานี จุดติดตั้งสถานีโทรมาตรตรวจวัดระดับน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาจากหน่วยงานต่างๆ แสดงดังรูปที่ 4-14

รูปที่ 4-14 ตำแหน่งสถานีโทรมาตรในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาจากหน่วยงานต่าง ๆ
ที่มา: รายงานเริ่มงานผังน้ำทะเลสาบสงขลา สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

4.6 การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบและการประชาสัมพันธ์

เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในช่วงเกิดสาธารณภัยให้ส่วนราชการและประชาชนได้รับรู้ข่าวสารและเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้น จะช่วยให้ประชาชนมีความตระหนักถึงภัยอันตรายที่เกิดขึ้นและลดความตื่นตระหนกตกใจ ความกลัวเกินกว่าเหตุและความเข้าใจผิดตลอดจนความสับสนอลหม่าน ด้านข้อมูลข่าวสารและกระแสข่าวลือต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่และภาพลักษณ์ของหน่วยงานและเพื่อการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยของหน่วยงานอย่างถูกต้องมีความเป็นเอกภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมอบหมายให้ สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเป็นหน่วยงานหลักในการรวบรวมและประสานข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริงด้านสาธารณภัยและการให้ความช่วยเหลือให้ประชาชนได้รับทราบอย่างถูกต้องทันเหตุการณ์และต่อเนื่องโดยกำหนดแนวทางดำเนินการ ดังนี้

1) ฝ่ายประชาสัมพันธ์ในส่วนอำนาจการ ภายใต้ศูนย์บัญชาการจังหวัด ควรกำหนดแผนประชาสัมพันธ์สำหรับใช้ปฏิบัติในช่วงเกิดสถานการณ์ภัย ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมพร้อม การกำหนดรูปแบบการดำเนินงานว่าควรมีอะไรบ้าง ดำเนินงานอย่างไร และจัดแบ่งหน้าที่และแนวทางปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ให้จัดตั้งศูนย์ประสานข้อมูลร่วม (Joint Information Center: JIC) เพื่อเป็นศูนย์ย่อยในศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ในการรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น รวมทั้งกำหนดเจ้าหน้าที่เฉพาะในการเป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสารการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยแก่สื่อมวลชนโดยเฉพาะ เพื่อให้ข้อมูลเป็นไปในทิศทางเดียวกันมีเอกภาพ ป้องกันปัญหาความคลาดเคลื่อนในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชนที่อาจก่อให้เกิดภาพลักษณ์ในเชิงลบและทำลายความเชื่อถือของผู้ประสบภัยต่อหน่วยงาน

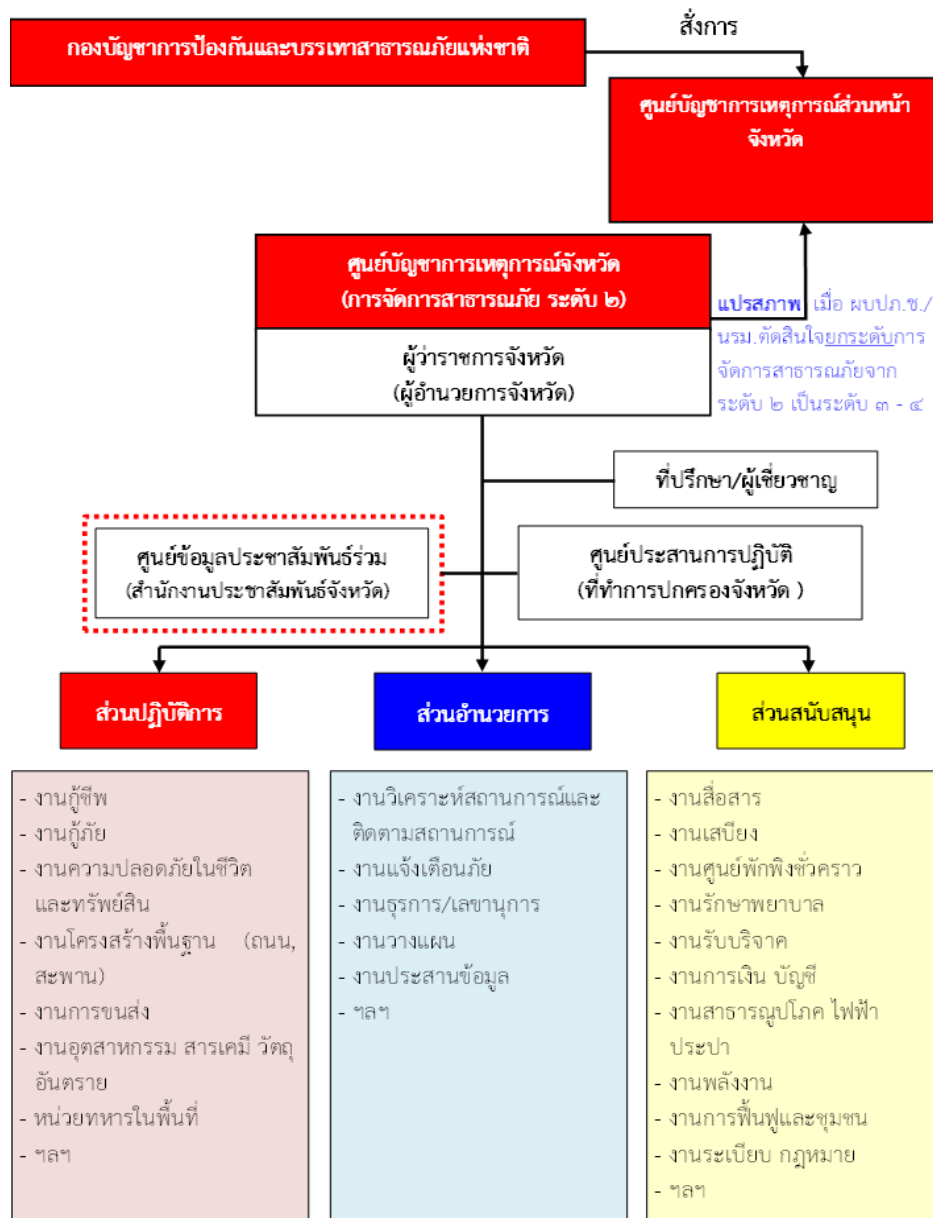
2) ในระยะเกิดเหตุ ก่อนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารสู่สาธารณชนควรดำเนินการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารอย่างละเอียด เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้อง ชัดเจน รวมทั้งต้องเป็นภาษาที่เข้าใจง่ายป้องกันการสับสนของประชาชน ซึ่งจะช่วยลดความตื่นตระหนกจากการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ไม่ชัดเจน

3) ในการประชาสัมพันธ์ ควรคำนึงถึงความรู้สึกของผู้รับรู้ข่าวสาร และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ภัยพิบัติ โดยเฉพาะผู้ประสบภัยพิบัติ ซึ่งควรนำเสนอในลักษณะของการให้ขวัญและกำลังใจ และเป็นการรายงานข่าวด้วยความถูกต้องและชัดเจน รูปแบบของการสื่อสารประชาสัมพันธ์จะต้องเหมาะสมกับความสูญเสียที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีกับประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งสามารถสร้างภาพลักษณ์ในเชิงบวกกับผู้ประสบภัยและสาธารณชน ตลอดจนป้องกันการเกิดปัญหาเรื่องความเสื่อมเสียต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายหลังจากสถานการณ์ภัยพิบัติสงบลงแล้ว

4) การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ควรดำเนินการด้วยความรวดเร็วและถูกต้อง ทางสื่อต่างๆ ทั้งสื่อในท้องถิ่นและสื่อวิทยุกระจายเสียง หอกระจายข่าว โทรทัศน์เคเบิลทีวี และสื่อสังคมออนไลน์เพื่อลดผลกระทบจากกระแสข่าวลือ ที่อาจเกิดขึ้นในช่วงที่เกิดสถานการณ์ภัยพิบัติ และในกรณีที่มีข่าวเชิงลบที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์หน่วยงาน ควรดำเนินการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารพร้อมชี้แจงข้อเท็จจริงให้สาธารณชนได้เข้าใจถูกต้องตรงกัน

5) กรณีที่เกิดภัยพิบัติฉุกเฉิน ให้จัดส่งข้อมูลข่าวสารการให้ความช่วยเหลือต่อหน่วยงานส่วนกลางเพื่อนำเสนอข้อมูลข่าวสารสู่สาธารณชนต่อไป

ตัวอย่างโครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด ดังรูปที่ 4-15

หมายเหตุ : โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดสามารถปรับได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ โดยยึดหลักมาตรฐาน เอกภาพในการจัดการ และความยืดหยุ่นของโครงสร้างองค์การการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

รูปที่ 4-15 ตัวอย่างโครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด

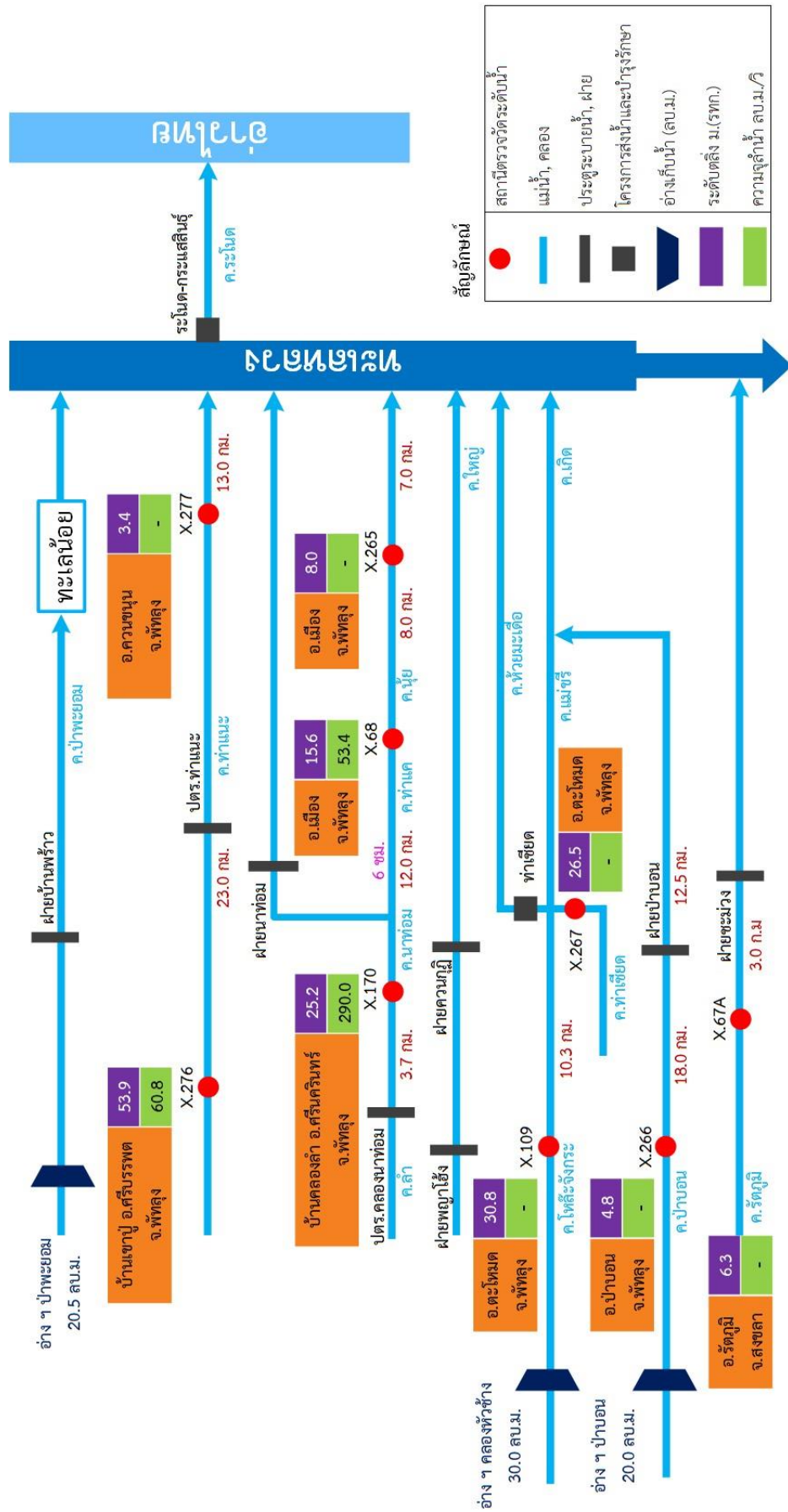
4.7 เกณฑ์การพิจารณาสถานการณ์น้ำ เตือนภัย และวิธีการระบายน้ำที่รวดเร็วและถูกต้องตามหลักวิชาการ

สำหรับหัวข้อนี้จะเป็นการสรุปข้อมูลและเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาสถานการณ์ประกอบด้วย เส้นทางไหลของน้ำ ผังน้ำในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาวะน้ำท่วม ระยะเวลาการเดินทางของน้ำเกณฑ์พิจารณาภาวะน้ำท่วมและพื้นที่ประสบภัย เกณฑ์ทั่วไปและขอบเขตที่ใช้ประกาศพื้นที่เตือนภัย เกณฑ์การเตือนภัย แนวทางบริหารจัดการองค์ประกอบที่ใช้ในการบรรเทาภาวะน้ำท่วม โดยมีการแบ่งเนื้อหาออกเป็นหัวข้อย่อยดังนี้

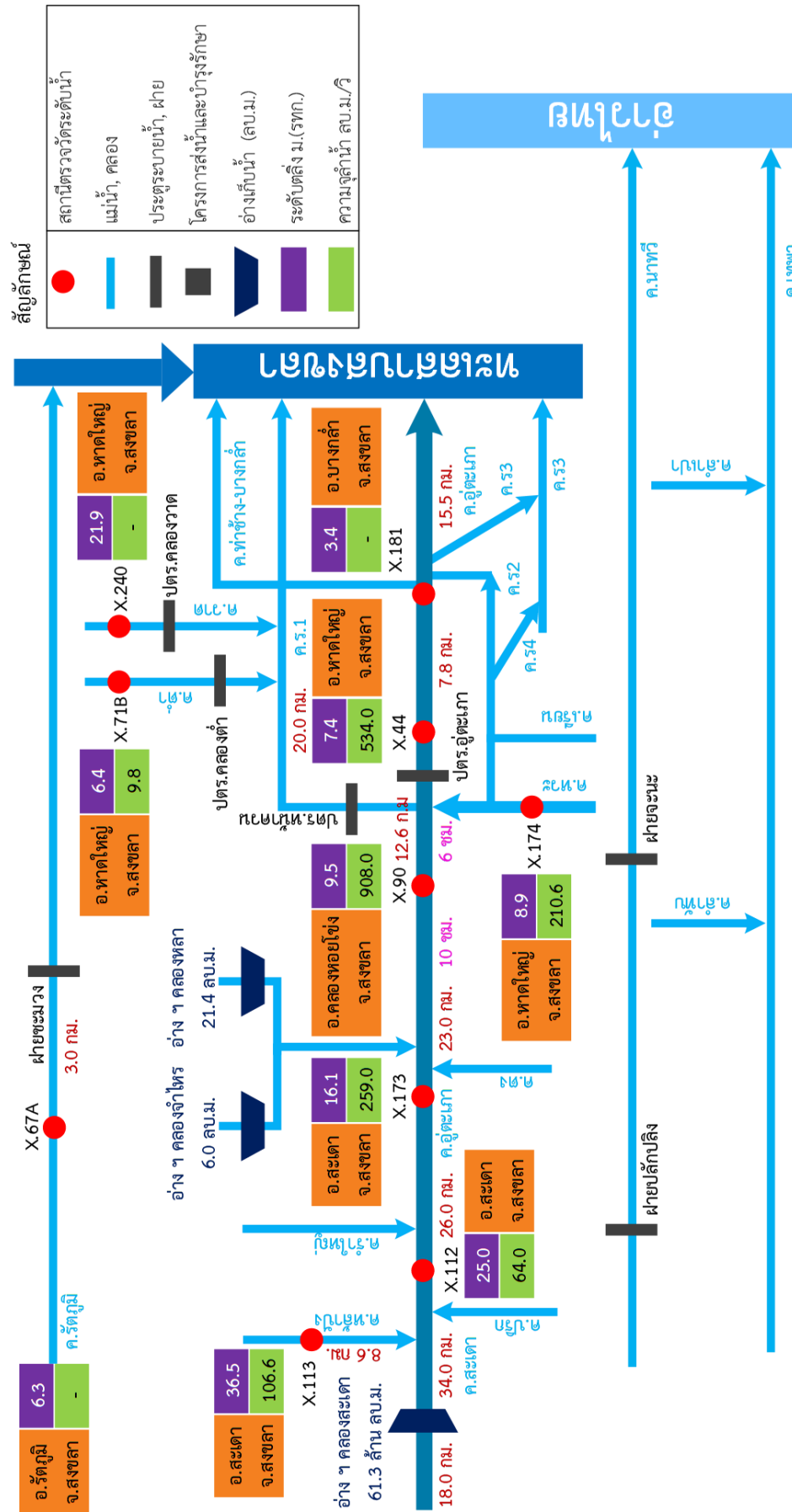
4.7.1 เส้นทางไหลของน้ำ ผังน้ำในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาวะน้ำท่วม

จากการทบทวนข้อมูลโครงการจัดทำผังน้ำ ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ปี 2565 พบว่า ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีปริมาณฝนมากในช่วงเดือนตุลาคมถึงต้นเดือนมกราคม ในส่วนของลำน้ำที่ระบายที่ระบายลงทะเลสาบสงขลา น้ำฝนในช่วงดังกล่าวจะทำให้เกิดน้ำผิวดินไหลจากเทือกเขาด้านทิศตะวันตกของพื้นที่ร่วมกับน้ำผิวดินที่เกิดจากฝนตกในพื้นที่ราบด้านทิศตะวันออกทำให้มีน้ำในคลองต่างๆ ปริมาณมาก ก่อนไหลลงสู่ปากคลองต่าง ๆ ไหลลงทะเลสาบสงขลาซึ่งเป็นพื้นที่รับน้ำขนาดใหญ่ทำให้ระดับน้ำในทะเลสาบยกตัวสูงขึ้น ส่งผลต่อการระบายน้ำออกจากพื้นที่ อีกทั้งอิทธิพลของระดับน้ำทะเลขึ้นลงที่ปากร่องน้ำทะเลสาบสงขลาทำให้การระบายน้ำในช่วงฤดูน้ำหลากมีปัญหา ระบบคลองระบายน้ำตามธรรมชาติที่สำคัญในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในแต่ละลุ่มน้ำสาขา ได้แก่ คลองระโนด คลองป่าพะยอม คลองท่าแนะ คลองท่าแค คลองใหญ่ คลองท่ามะเดื่อ คลองป่าบอน คลองรัตภูมิ คลองอู่ตะเภา คลองนาท่อม คลองท่าเขียด และคาบสมุทรสทิงพระ

สำหรับลำน้ำที่ระบายลงสู่อ่าวไทย ได้แก่ คลองนาทวี และคลองเทพา ผังน้ำและโครงข่ายระบบระบายน้ำธรรมชาติในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาแสดงดังรูปที่ 4-16 และ 4-17 ตามลำดับ

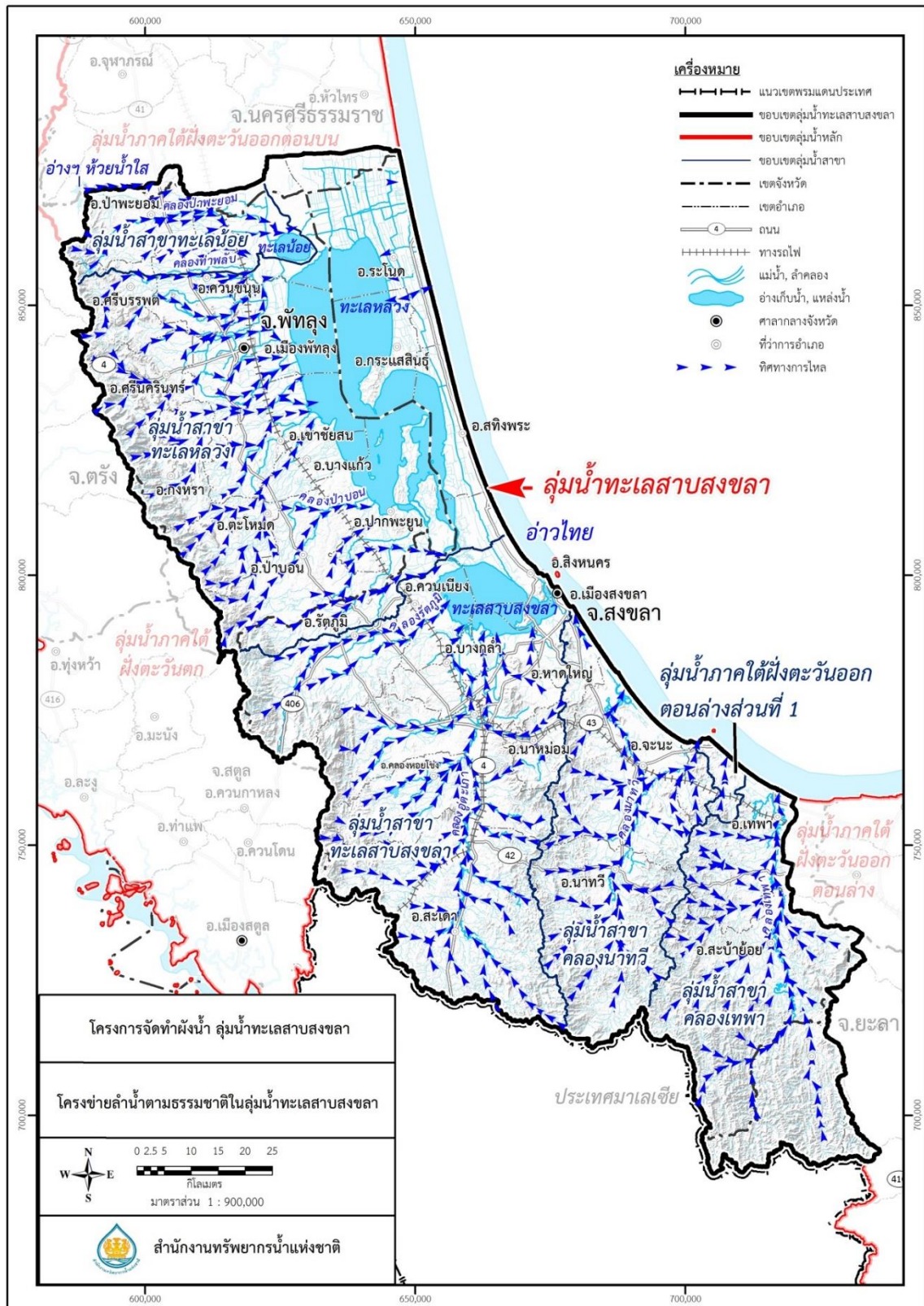

รูปที่ 4-16 แผนผังประกอบการบริหารจัดการภาวะน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

รูปที่ 4-16 แผนผังประกอบการบริหารจัดการภาวะน้ำท่วมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (ต่อ)

ที่มา: ปรับปรุงจากศูนย์อุทกวิทยาสงขลาได้ ประกอบกับข้อมูลจาก (ร่าง)แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

4.7.2 ระยะเวลาการเดินทางของน้ำ

การวิเคราะห์ระยะเวลาในการเดินทางของน้ำในลำน้ำ จะใช้เพื่อประกอบการพิจารณาเตือนภัยน้ำหลากของโครงการจากข้อมูลตรวจวัดโดยตรง รวมถึงจากผลคาดการณ์ปริมาณน้ำล่วงหน้าแบบ manual ในกรณีไม่ได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์น้ำโดยใช้แบบจำลองคณิตศาสตร์ ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์หาสภาพการไหลในลำน้ำสาขาต่างๆ ของลำน้ำในพื้นที่โครงการสามารถคำนวณหาระยะเวลาการเดินทางของน้ำที่ค่าอัตราการไหลสูง ปานกลาง และต่ำ ของแม่น้ำสายหลักและแม่น้ำสาขาดังกล่าวข้างต้น ผลการวิเคราะห์ดังกล่าว แสดงในรูปผังน้ำดังรูปที่ 4-16 และ 4-17 ในหัวข้อ 4.7.1

4.7.3 เกณฑ์พิจารณาภาวะน้ำท่วมและพื้นที่ประสบภัย

จากเกณฑ์การกำหนดระดับภัยที่อธิบายไว้ในบทที่ 3 หัวข้อ 3.1 และอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการภัยของ สททช. และข้อมูลค่าเตือนภัยจากสถานีตรวจวัดข้อมูลในพื้นที่ที่รวบรวมได้ ได้แก่ ข้อมูลระดับน้ำและข้อมูลฝนของหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ที่เผยแพร่ผ่านระบบโทรมาตรและรายงานการบริหารจัดการน้ำท่วมในพื้นที่ ที่เอามาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลจากแบบจำลองคณิตศาสตร์เพื่อจัดข้อมูลค่าเตือนภัยเหล่านี้กับผลกระทบน้ำท่วมจากแบบจำลองคณิตศาสตร์ ให้เข้ากับการกำหนดเกณฑ์ระดับภัย 2 ระดับตามที่กล่าวถึงในหัวข้อ 3.1 สามารถนำมาสรุปเป็นข้อเสนอแนะด้านเกณฑ์การพิจารณาภาวะและระดับภัยน้ำท่วม/เกณฑ์การเตือนภัย ได้โดยแบ่งเป็น

- เกณฑ์ทั่วไปของ สททช. ที่ใช้ในการพิจารณาเตือนภัยในภาพรวม ซึ่งได้มีการตกลงให้ใช้เกณฑ์เดียวกันในโครงการจัดทำผังน้ำทุกโครงการ
- เกณฑ์ที่เสนอในโครงการศึกษาการแก้ไขปัญหาน้ำแล้งและบรรเทาอุทกภัยทะเลสาบสงขลา จังหวัดพัทลุง ซึ่งมีการเปรียบเทียบระดับน้ำกับการใช้ที่ดินในพื้นที่ที่เกิดน้ำท่วม ว่าเป็นการท่วมพื้นที่เกษตรหรือพื้นที่เศรษฐกิจ ซึ่งสื่อถึงความรุนแรงหรือความเสียหายในแต่ละพื้นที่ได้ชัดเจนขึ้นจากเกณฑ์ทั่วไป
- เกณฑ์ที่รวบรวมได้จากหน่วยงานต่างๆ เพื่อใช้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ของ สททช. และที่เสนอในโครงการศึกษาการแก้ไขปัญหาน้ำแล้งและบรรเทาอุทกภัยทะเลสาบสงขลา จังหวัดพัทลุง

ในการพิจารณาภาวะน้ำท่วมและระดับภัยน้ำท่วมนั้น เสนอแนะให้พิจารณาจากทั้ง 3 เกณฑ์ข้างต้น ถ้าเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งถึงระดับที่แสดงว่ามีภาวะน้ำท่วม ก็ให้ถือว่าเกิดภาวะน้ำท่วมเกิดขึ้น รายละเอียดของเกณฑ์ทั้ง 3 แสดงไว้ในหัวข้อ 4.7.3.1 ถึง 4.7.3.3

4.7.3.1 เกณฑ์ทั่วไปและขอบเขตที่ใช้ประกาศพื้นที่เตือนภัย

พิจารณาจากข้อมูลสถานการณ์ปริมาณน้ำฝนที่ตกในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ร่วมกับการพิจารณาปริมาณน้ำที่เพิ่มขึ้นในลำน้ำ และน้ำที่มีในอ่างเก็บน้ำในช่วงฤดูน้ำหลากในช่วงเดือน พ.ย.-ธ.ค. โดยมีเกณฑ์สรุปได้ดังตารางที่ 4-10 ซึ่งมีการคาดการณ์สถานการณ์ปริมาณฝนล่วงหน้าเพื่อใช้ในการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ดังแสดงในรูปที่ 4-18 โดยมีสถานีตรวจวัดปริมาณฝนสำหรับเฝ้าระวังในพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาต่างๆ ดังแสดงในรูปที่ 4-19 และมีค่าระดับน้ำในลำน้ำและปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำตามเกณฑ์เตือนภัยระดับต่างๆ ดังแสดงในตารางที่ 4-11 และตารางที่ 4-12 ทั้งนี้ขอบเขตการเตือนภัยในกรณีนี้คือ พื้นที่ทั้งลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ตารางที่ 4-10 เกณฑ์การเตือนภัยน้ำหลากของ สททช.

สถานการณ์น้ำ	เกณฑ์การเตือนภัยของสถานการณ์น้ำ
กรณีปกติ	- ปริมาณฝนอยู่ในเกณฑ์ปกติ - ปริมาณน้ำหรือระดับน้ำอยู่ในเกณฑ์ปกติถึงร้อยละ 80 ของลำน้ำ ระยะเวลาของน้ำมากกว่า 72 ชั่วโมง - ปริมาณน้ำในเขื่อนหรือแหล่งน้ำต้นทุนมีปริมาณน้ำระหว่างร้อยละ 30-80
กรณีเกิดภาวะน้ำท่วมฉุกละหุน	- ปริมาณฝนอยู่ในเกณฑ์หนักถึงหนักมาก (มากกว่า 90-150 มม./วัน) ต่อเนื่องมากกว่า 3 วัน - ปริมาณน้ำหรือระดับน้ำมากกว่าร้อยละ 80 ของลำน้ำหรือมีน้ำล้นตลิ่ง ระยะเวลาการเดินทางของน้ำน้อยกว่า 72 ชั่วโมง - ปริมาณน้ำในเขื่อนหรือแหล่งน้ำต้นทุนในพื้นที่ที่มีปริมาณน้ำใช้การ ระหว่างร้อยละ 80-100
กรณีเกิดปัญหาวิกฤตน้ำท่วม	- ปริมาณฝนอยู่ในเกณฑ์หนักมาก (มากกว่า 150 มม./วัน) ต่อเนื่อง - ปริมาณน้ำ/ระดับน้ำ มีปริมาณสูงอยู่ในระดับวิกฤตอย่างต่อเนื่อง - ปริมาณน้ำในเขื่อนหรือแหล่งน้ำต้นทุนในพื้นที่ที่มีปริมาณน้ำใช้การมากกว่าร้อยละ 100 มีน้ำล้นเป็นจำนวนมาก

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, 2564

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กรมอุตุนิยมวิทยา

การคาดหมายลักษณะอากาศของประเทศไทยราย 3 เดือน

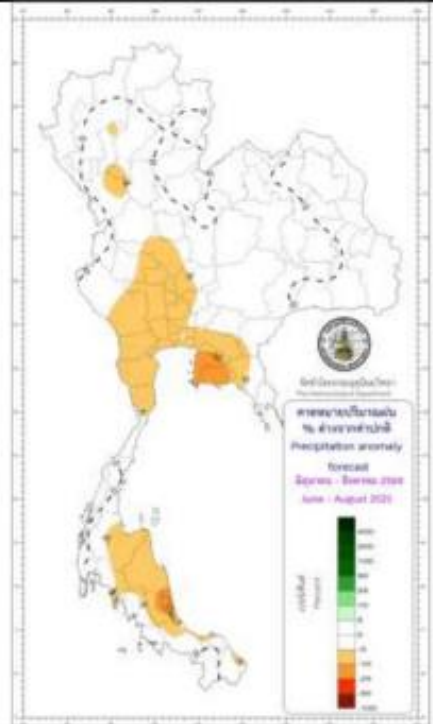
เดือนมิถุนายน – สิงหาคม พ.ศ.2564

ออกประกาศ 31 พฤษภาคม พ.ศ.2564

การคาดหมายลักษณะอากาศ

1. ในระยะ 3 เดือนนี้ คาดว่า ปริมาณฝนรวมประเทศไทย ส่วนใหญ่จะใกล้เคียงค่าปกติ ยกเว้นบริเวณภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ฝั่งตะวันออก จะมีปริมาณฝนรวมต่ำกว่าค่าปกติประมาณร้อยละ 5 โดยภาคเหนือจะมีปริมาณฝนรวม ประมาณ 510-610 มิลลิเมตร (ค่าปกติ 555 มม.) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณ 650-750 มิลลิเมตร (ค่าปกติ 701 มม.) ภาคกลาง ประมาณ 390 - 470 มิลลิเมตร (ค่าปกติ 452 มม.) กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประมาณ 450-560 มิลลิเมตร (ค่าปกติ 536 มม.) ภาคตะวันออก ประมาณ 760-860 มิลลิเมตร (ค่าปกติ 841 มม.) ภาคใต้ฝั่งตะวันออก ประมาณ 300-380 มิลลิเมตร (ค่าปกติ 358 มม.) และภาคใต้ฝั่งตะวันตก ประมาณ 1,000-1,100 มิลลิเมตร (ค่าปกติ 1,047 มม.)

สำหรับอุณหภูมิเฉลี่ยของประเทศไทยทั้งประเทศจะมีค่าใกล้เคียงค่าปกติ โดยจะมีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยทั้งประเทศ 32-34 องศาเซลเซียส (ค่าปกติ 32.7 °ซ.) และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยทั้งประเทศ 24-26 องศาเซลเซียส (ค่าปกติ 24.8 °ซ.)

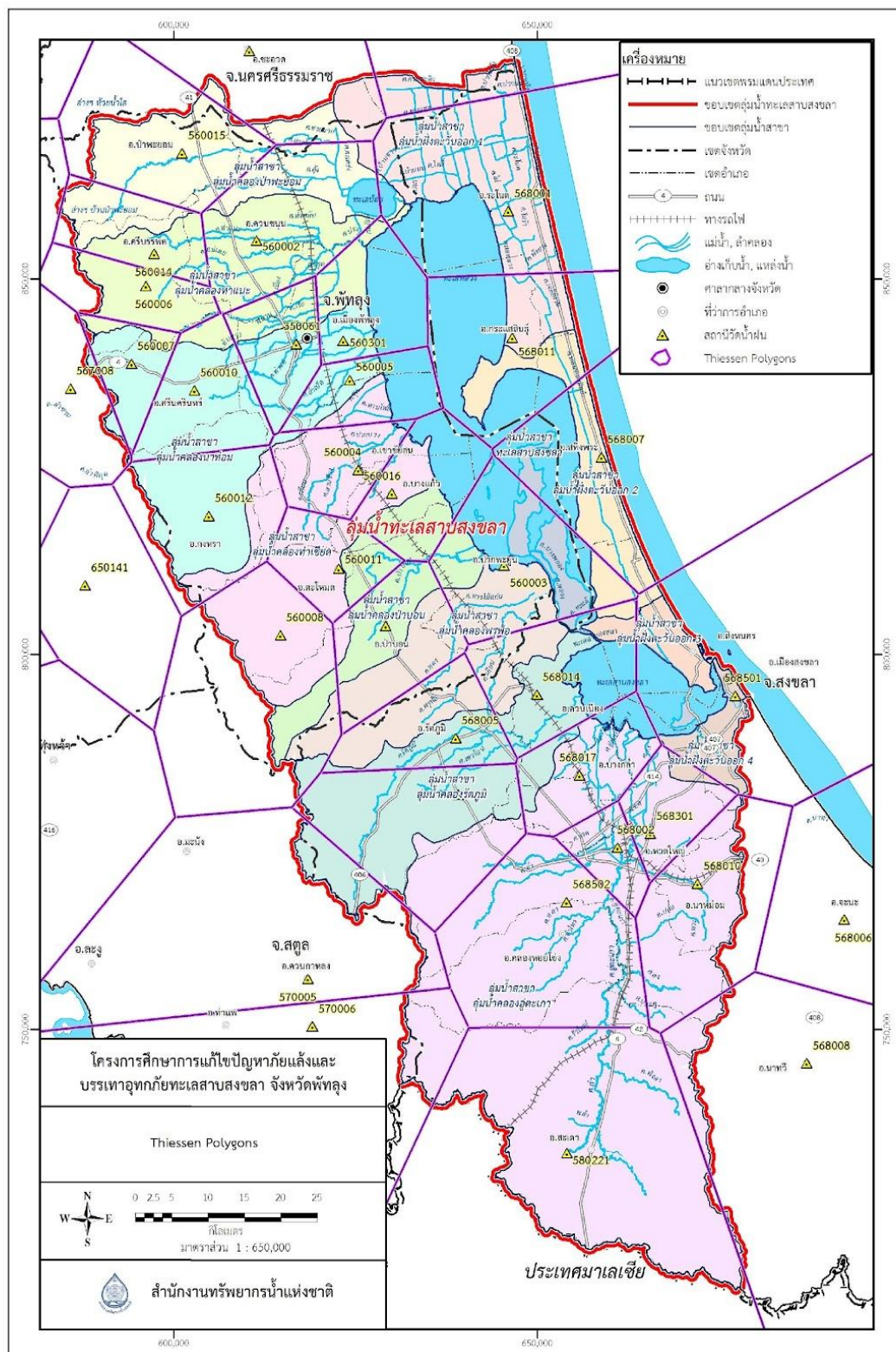

2. เดือนมิถุนายน คาดว่าปริมาณฝนรวมบริเวณประเทศไทย ส่วนใหญ่จะใกล้เคียงค่าปกติ ยกเว้นบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีปริมาณฝนรวมต่ำกว่าค่าปกติประมาณร้อยละ 5 โดยจะมีปริมาณฝนรวมตามภาคต่างๆดังนี้ ภาคเหนือประมาณ 140-180 มม. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 180-220 มม. ภาคกลางประมาณ 110-150 มม. ภาคตะวันออก 230-290 มม. กรุงเทพมหานครและปริมณฑลประมาณ 150-190 มม. ภาคใต้ฝั่งตะวันออก 100-130 มม. ภาคใต้ฝั่งตะวันตกประมาณ 280-340 มม.

อุณหภูมิเฉลี่ยของประเทศไทยจะมีค่าใกล้เคียงค่าปกติ โดยประเทศไทยตอนบนจะมีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33-35 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 24-26 องศาเซลเซียส ส่วนภาคใต้จะมีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32-34 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 24-26 องศาเซลเซียส

3. เดือนกรกฎาคม คาดว่าปริมาณฝนรวมบริเวณประเทศไทยส่วนใหญ่จะต่ำกว่าค่าปกติประมาณร้อยละ 5 - 10 เว้นแต่บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ฝั่งตะวันตก จะมีปริมาณฝนรวมใกล้เคียงค่าปกติ โดยจะมีปริมาณฝนรวมตามภาคต่างๆดังนี้ ภาคเหนือประมาณ 140-180 มม. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 200-250 มม. ภาคกลางประมาณ 100-140 มม. ภาคตะวันออก 230-290 มม. กรุงเทพมหานครและปริมณฑลประมาณ 130-170 มม. ภาคใต้ฝั่งตะวันออก 90-120 มม. ภาคใต้ฝั่งตะวันตกประมาณ 310-370 มม.

รูปที่ 4-18 ตัวอย่างการพยากรณ์ปริมาณฝนล่วงหน้าแบบ Long-term ของกรมอุตุนิยมวิทยา

รูปที่ 4-19 ตำแหน่งสถานีตรวจวัดน้ำฝนที่ใช้คำนวณปริมาณฝนสะสม

4.7.3.2 เกณฑ์การเตือนภัยที่เสนอโดยในโครงการศึกษาการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและ บรรเทาอุทกภัยทะเลสาบสงขลา จังหวัดพัทลุง และขอบเขตประกาศพื้นที่เตือนภัย

ในการศึกษานี้เสนอใช้เกณฑ์การกำหนดระดับวิกฤตน้ำท่วมของพื้นที่โครงการ
โดยพิจารณาจากการใช้ที่ดินในเขตพื้นที่น้ำท่วม กล่าวคือ

- ระดับภัย 1 (สทนช.) : ปกติ หมายถึง สถานการณ์น้ำท่วมพื้นที่เกษตรหรือ
ชุมชนทั่วไปที่ไม่ใช่ชุมชนที่สำคัญ เช่น อ.เมือง ฯลฯ

- ระดับภัย 2 (สทนช.) : รุนแรง (หรือคาดว่าจะรุนแรง) หมายถึง สถานการณ์
น้ำท่วมพื้นที่ชุมชนสำคัญ ซึ่งมีการอยู่อาศัยหนาแน่น มีกิจกรรมที่ได้รับความเสียหายสูงเมื่อเกิดน้ำท่วม

- ระดับภัย 3 (สทนช.) : วิกฤติ หมายถึง สถานการณ์เกิดสถานการณ์น้ำท่วม
ในระดับที่รุนแรงกว่าระดับภัย 2 จนผู้ว่าราชการจังหวัด รว.ม.หาดไทย หรือรองนายกรัฐมนตรี เห็นว่า
ควรให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ดำเนินการ เช่น อาจเกิดภัยระดับ 2 ครอบคลุมหลายพื้นที่ หรือเกิดภัยต่อเนื่อง
เป็นระยะเวลานาน ดังนั้นในกรณีนี้ ค่าเกณฑ์เตือนภัยจะใช้เกณฑ์เดียวกับระดับภัย 2

ดังนั้นในเกณฑ์เตือนภัยที่จะเสนอในหัวข้อต่อไป จะนำเสนอโดยแบ่ง ออกเป็น
2 ระดับ ตามเหตุผลที่กล่าวมา คือ ระดับภัย 1 : ปกติ และระดับภัย 2 : รุนแรง (หรือคาดว่าจะรุนแรง)
ดังแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

1) เกณฑ์การเตือนภัยน้ำท่วมล้นตลิ่ง

เกณฑ์การเตือนภัยน้ำท่วมล้นตลิ่ง กำหนดขึ้นจากการเก็บรวบรวมข้อมูล
รูปตัดลำน้ำ ข้อมูลสถานะน้ำท่วม ข้อมูลสถิติระดับน้ำจากสถานีวัดน้ำที่อยู่ภายในพื้นที่โครงการฯ ของ
หน่วยงานต่างๆ ข้อมูลการสำรวจสถานะน้ำท่วมในอดีตที่รวบรวมได้ ข้อมูลรายงานสรุปสถานการณ์
อุทกภัยภายในพื้นที่โครงการฯ ของกรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและจากรายงานข่าว
สถานการณ์น้ำท่วมต่างๆ พบว่า ลักษณะการเกิดอุทกภัยในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาสามารถแบ่งออกได้
เป็น 2 ลักษณะ คือ

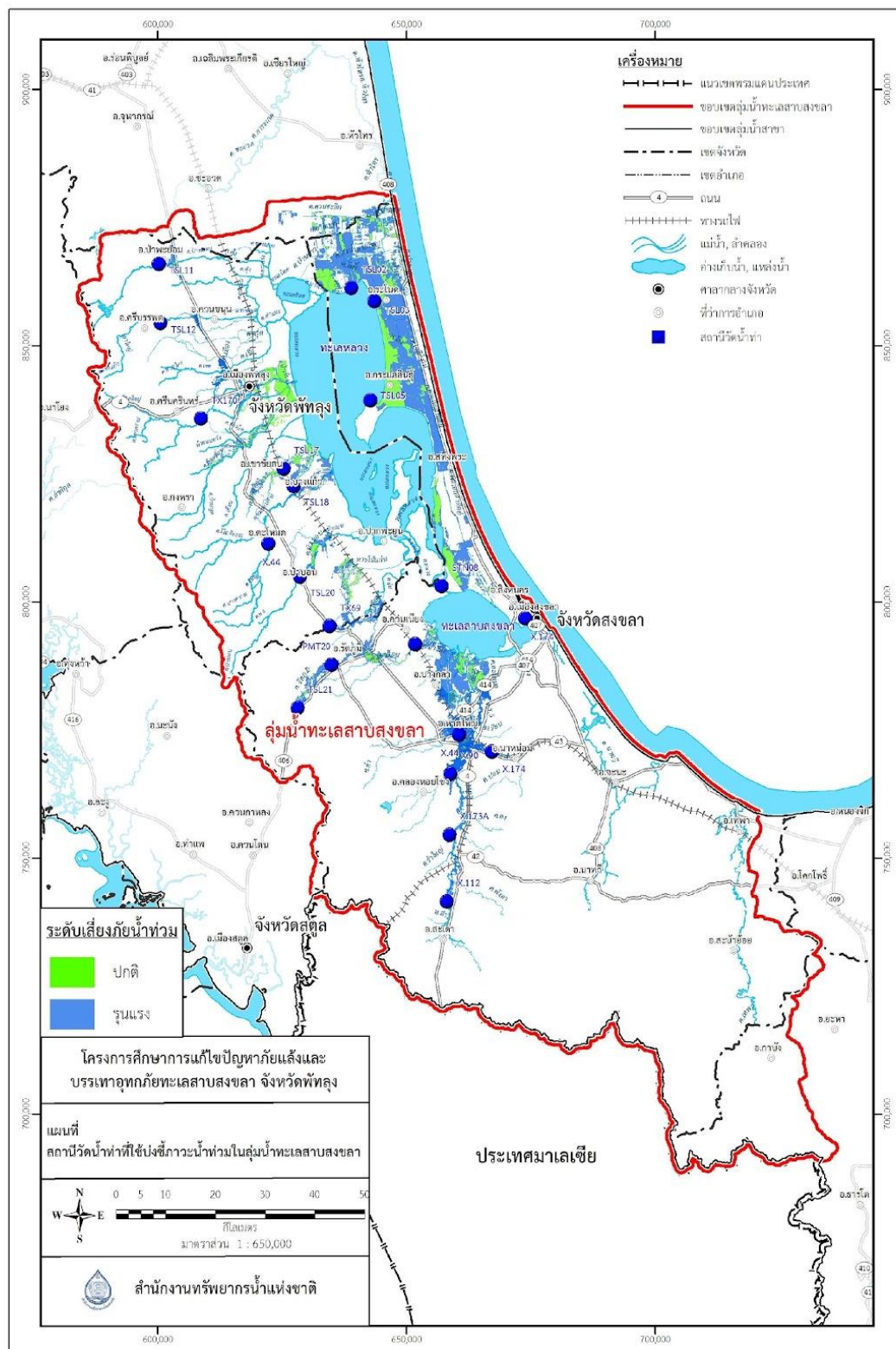
(1) ปัญหาน้ำท่วมฉับพลัน น้ำป่าไหลหลาก (Flash Flood) เกิดจาก
สภาวะฝนตกหนักอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่ด้านต้นน้ำ เนื่องจากการพัดผ่านของพายุฝน
 อีกทั้งในปัจจุบันมีการรื้อลำพื้นที่ป่าไม้ โดยเฉพาะป่าต้นน้ำ ทำให้ไม่มีป่าสำหรับซับน้ำไว้เพื่อช่วยชะลอน้ำ
หลากจึงส่งผลให้เกิดปัญหาดังกล่าว โดยเกณฑ์ส่วนนี้จะนำเสนอในหัวข้อ 4.7.3.3

(2) ปัญหาน้ำท่วมล้นตลิ่งสองฝั่งลำน้ำ (River Flood) มักเกิดบริเวณที่
ราบลุ่มตอนกลางของพื้นที่ รวมถึงบริเวณพื้นที่ราบริมแม่น้ำ โดยมีสาเหตุสำคัญจากลักษณะสภาพภูมิ
ประเทศของกลุ่มน้ำที่เป็นที่ราบลุ่ม มีความลาดชันของพื้นที่และความลาดชันของลำน้ำค่อนข้างต่ำ จึง
ระบายน้ำได้ช้า รวมถึงการเกิดจากฝนตกหนักในพื้นที่ ณ จุด ๆ นั้น ติดต่อกันเป็นเวลาหลายวัน หรือการ
เกิดจากสภาวะน้ำล้นตลิ่ง อันเนื่องมาจากน้ำจากพื้นที่ต้นน้ำที่มีความชันมากกว่า มีการระบายน้ำได้ช้ากว่า
เมื่อมาถึงตอนกลางและตอนล่างของกลุ่มน้ำที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบที่มีการระบายน้ำได้ช้า ทำให้เกิดการ
สะสมและล้นตลิ่งได้

จากสภาพดังกล่าวสามารถวิเคราะห์ระดับน้ำที่ทำให้เกิดน้ำท่วมของ
สถานีวัดน้ำท่าของกรมชลประทาน และสถานีโทรมาตรของกรมทรัพยากรน้ำ ดังแสดงในรูปที่ 4-20 ซึ่ง
นำไปใช้ประกอบในการตั้งค่าที่ใช้เตือนภัยการเกิดน้ำท่วมในพื้นที่ริมแม่น้ำในช่วงต่างๆ โดยได้แสดงเกณฑ์
การเตือนภัยระดับน้ำท่วมของสถานีวัดน้ำท่าต่างๆ ในพื้นที่ลุ่มน้ำปัจจุบันดังตารางที่ 4-11 และรูปที่ 4-21

2) เกณฑ์การเตือนภัยระดับน้ำในอ่างเก็บน้ำ

เกณฑ์การเตือนภัยระดับน้ำในอ่างเก็บน้ำ ได้พิจารณาเลือกใช้อ่างเก็บน้ำที่ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่ด้านต้นน้ำ ซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการลดปริมาณน้ำหลากที่จะไหลลงสู่พื้นที่ด้านท้ายอ่างเก็บน้ำ เพื่อช่วยบรรเทาปัญหาน้ำท่วมได้ โดยการกำหนดเกณฑ์ที่เสี่ยงต่อภาวะน้ำหลากของอ่างเก็บน้ำในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4-12

รูปที่ 4-20 แผนที่แสดงตำแหน่งสถานีวัดน้ำท่าที่ใช้เตือนภัย

ตารางที่ 4-11 ค่าเตือนภัยน้ำหลากตามเกณฑ์การเตือนภัยของ สทช. จากระดับน้ำ

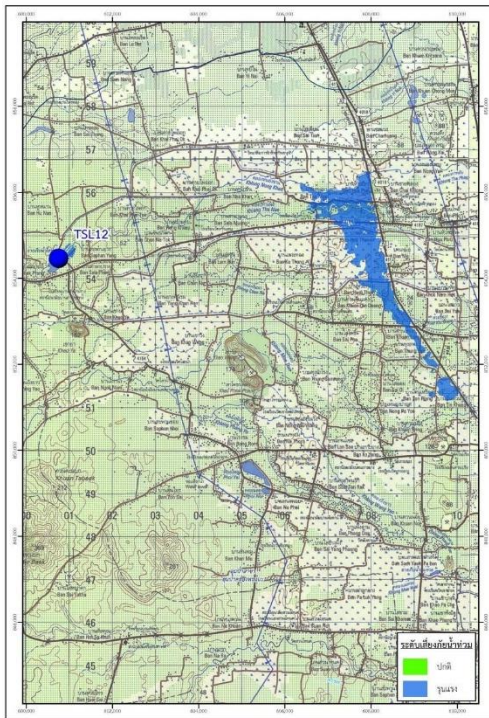
	สถานีเตือนภัย	ฝ่ายคลองบ้านพร้าว (TSL11)		ปตร.คลองท่าแนะ (TSL12)		เขาย้ายสน (TSL17)		ฝ่ายคลองป่าบอน (TSL20)		บ้านพรุหรือ (TX.69)		บ้านคลองลำ (TX170)	
	ลุ่มน้ำ	คลองป่าพะยอม		คลองท่าแนะ		คลองท่าเขียว		คลองป่าบอน		คลองพรุหรือ		คลองนาท่อม	
	ระดับเตือนภัย	ระดับปกติ / ติดตาม สถานการณ์ และเฝ้าระวัง	ระดับรุนแรง (หรือคาดว่าจะ รุนแรง)	ระดับปกติ / ติดตาม (หรือคาดว่าจะ รุนแรง)	ระดับรุนแรง (หรือคาดว่าจะ รุนแรง)	ระดับปกติ / ติดตาม (หรือคาดว่าจะ รุนแรง)	ระดับรุนแรง (หรือคาดว่าจะ รุนแรง)	ระดับปกติ / ติดตาม (หรือคาดว่าจะ รุนแรง)	ระดับรุนแรง (หรือคาดว่าจะ รุนแรง)	ระดับปกติ / ติดตาม (หรือคาดว่าจะ รุนแรง)	ระดับรุนแรง (หรือคาดว่าจะ รุนแรง)	ระดับปกติ / ติดตาม (หรือคาดว่าจะ รุนแรง)	ระดับรุนแรง (หรือคาดว่าจะ รุนแรง)
	ค่าระดับน้ำ (ม.รทก)	26	29	36.5	38	7.7	8.8	23.5	25.5	28.5	31.2	24	25.2
อ.ป่าพะยอม	ด.เกาะเต่า	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ด.บ้านพร้าว	0.9	3.4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ด.ป่าพะยอม	0.2	3.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ด.ลานชัย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อ.ควนขนุน	ด.แพรงหา	-	-	0.0	2.9	-	-	-	-	-	-	-	-
	ด.โตนดด้วน	-	-	-	0.2	-	-	-	-	-	-	-	-
	ด.ชะม่วง	-	-	-	1.2	-	-	-	-	-	-	-	-
	ด.ดอนทราย	-	-	-	1.3	-	-	-	-	-	-	-	-
	ด.นาเขียด	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ด.พนมวัง	-	-	-	0.0	-	-	-	-	-	-	-	-
อ.เขาย้ายสน	ด.เขาย้ายสน	-	-	-	-	2,526.1	6,646.4	-	-	-	-	-	-
	ด.ควนขนุน	-	-	-	-	132.3	921.6	-	-	-	-	138.0	268.4
	ด.จองถนน	-	-	-	-	2,381.3	5,575.4	-	-	-	-	-	-
	ด.นาโพธิ์	-	-	-	-	1,657.0	2,771.3	-	-	-	-	1,442.9	1,563.8
อ.เมืองพัลุง	ด.เขาเจ็ยก	-	-	0.5	3.1	-	-	-	-	-	-	120.5	529.1
	ด.โคกชะงาย	-	-	-	1.5	-	-	-	-	-	-	-	301.0
	ด.ควนมะพร้าว	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9,857.8	12,256.5
	ด.คูหาสวรรค์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,989.4
	ด.ตำนาน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,442.6	3,086.1
	ด.ท่าแค	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	525.8	1,508.0
	ด.ท่ามิหวา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	322.4	1,029.9
	ด.นาโหนด	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,149.1	4,052.9
	ด.นาท่อม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.6	13.7
	ด.ปรังงู	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	164.0	217.2
	ด.พญาขัน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,651.0	3,878.2
	ด.ว้มเมือง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4.0
	ด.ลำปำ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8,368.4	9,582.2
อ.งขลา	ด.คลองเฉลิม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ด.ชะรัด	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	536.7	1,416.9
	ด.สมหวัง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.7	285.4
อ.บางแก้ว	ด.โคกลัก	-	-	-	-	-	959.1	-	-	-	-	-	-
	ด.ท่ามะเดื่อ	-	-	-	-	52.9	2,875.3	-	-	-	-	-	-
	ด.นาประขอ	-	-	-	-	79.2	5,975.2	-	-	-	-	-	-
อ.ป่าพะยอม	ด.ดอนทราย	-	-	-	-	-	-	-	0.0	0.2	-	-	-
	ด.ดอนประดู่	-	-	-	-	-	-	-	0.0	0.0	-	-	-
	ด.ฝาละมี	-	-	-	-	-	20.1	-	0.0	0.0	-	-	-
	ด.หาบหา	-	-	-	-	-	-	-	5.2	12.0	-	-	-
อ.ป่าบอน	ด.โคกทราย	-	-	-	-	-	-	-	0.1	9.3	-	-	-
	ด.ป่าบอน	-	-	-	-	-	65.1	2.5	7.3	-	-	-	-
	ด.วังใหม่	-	-	-	-	-	-	0.9	3.6	1.3	3.3	-	-
อ.ศรีนครินทร์	ด.ชุมพล	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ด.อ่างทอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อ.ศรีบรรพต	ด.เขาป่า	-	-	-	0.1	-	-	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 4-11 ค่าเตือนภัยน้ำหลากตามเกณฑ์การเตือนภัยของ สทช. จากระดับน้ำ (ต่อ)

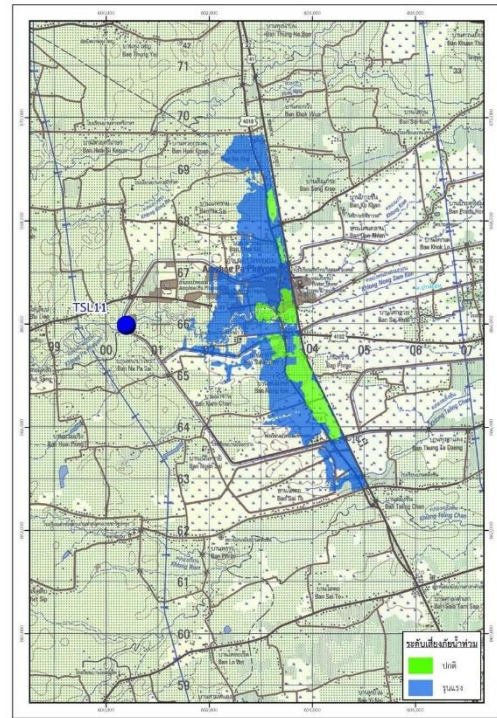
	สถานีเตือนภัย ลุ่มน้ำ	บ้านตะเคียนเกา (X.112)		บ้านบางศาลา (X.90)		บ้านหาดใหญ่ใน (X.44)		คลองหะตอนล่าง (X.174)		บ้านเขาพระ (TSL21)		สะพานฝ่ายฆะมง (PMT20)	
		คลองอู่ตะเภา		คลองอู่ตะเภา		คลองอู่ตะเภา		คลองอู่ตะเภา		คลองวัดคูมิ		คลองวัดคูมิ	
		ระดับปกติ / ติดตาม สถานการณ์ และเฝ้าระวัง	ระดับรุนแรง (หรือคาดว่าจะ รุนแรง)	ระดับปกติ / ติดตาม สถานการณ์ และเฝ้าระวัง	ระดับรุนแรง (หรือคาดว่าจะ รุนแรง)	ระดับปกติ / ติดตาม สถานการณ์ และเฝ้าระวัง	ระดับรุนแรง (หรือคาดว่าจะ รุนแรง)	ระดับปกติ / ติดตาม สถานการณ์ และเฝ้าระวัง	ระดับรุนแรง (หรือคาดว่าจะ รุนแรง)	ระดับปกติ / ติดตาม สถานการณ์ และเฝ้าระวัง	ระดับรุนแรง (หรือคาดว่าจะ รุนแรง)	ระดับปกติ / ติดตาม สถานการณ์ และเฝ้าระวัง	ระดับรุนแรง (หรือคาดว่าจะ รุนแรง)
	ค่าระดับน้ำ (ม.ทก)	26.1	27.5	8.27	9.53	6.2	7.5	6.5	9	54.5	56	36	37
อ.สะเดา	ต.ท่าโพธิ์	-	15.7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ต.ปริง	121.5	1,878.6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ต.พังงา	-	1,373.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อ.คลองหอยโข่ง	ต.ทุ่งลาน	-	-	-	320.7	-	-	-	-	-	-	-	-
อ.หาดใหญ่	ต.ควนลัง	-	-	1,156.7	3,941.3	401.9	4,423.8	-	55.3	-	-	-	-
	ต.คลองสียะ	-	-	80.7	1,067.2	535.9	4,177.2	19.4	5,186.9	-	-	-	-
	ต.บ้านพรุ	-	-	1,582.8	4,466.8	-	344.1	31.2	2,167.8	-	-	-	-
	ต.หาดใหญ่	-	-	-	29.2	667.6	8,425.5	-	7,863.4	-	-	-	-
	ต.คลองแห	-	-	-	-	70.8	6,127.0	-	5,461.0	-	-	-	-
	ต.คลองอู่ตะเภา	-	-	-	-	145.6	1,534.1	-	6.1	-	-	-	-
	ต.คูเต่า	-	-	-	-	6,656.7	15,164.9	371.8	2,145.8	-	-	-	-
	ต.ทุ่งใหญ่	-	-	-	-	-	2.4	-	0.1	-	-	-	-
	ต.น้ำน้อย	-	-	-	-	-	1,504.3	-	2,152.6	-	-	-	-
อ.ควนเนียง	ต.บางหยิง	-	-	-	-	256.2	7,740.9	13.6	146.4	-	-	0.4	0.6
	ต.วัดคูมิ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.5	0.7
อ.นาหม่อม	ต.นาหม่อม	-	-	-	-	-	889.5	278.2	1,663.4	-	-	-	-
	ต.พิงคร	-	-	-	-	-	-	-	8.5	-	-	-	-
อ.บางกล่ำ	ต.ฟ้าช้าง	-	-	-	-	207.7	8,579.9	-	8.8	-	-	-	-
	ต.บางกล่ำ	-	-	-	-	581.5	9,194.6	55.6	617.3	-	-	-	-
	ต.แม่ทอม	-	-	-	-	796.4	7,351.9	-	26.0	-	-	-	-
	ต.บ้านทาร์	-	-	-	-	1,500.0	4,931.5	-	-	-	-	-	-
อ.วีดิภูมิ	ต.เขาพระ	-	-	-	-	-	-	-	-	1.2	10.6	-	-
	ต.แก้วเพชร	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.0	8.0
	ต.ควนรู	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.4	2.4
	ต.คูหาใต้	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.2	7.3
	ต.ท่าชะมวง	-	-	-	-	-	-	-	-	0.2	6.5	-	0.4

ตารางที่ 4-12 ค่าเตือนภัยน้ำหลากตามเกณฑ์การเตือนภัยของ สทช. จากปริมาณน้ำจากแหล่งน้ำต้นทุนในพื้นที่

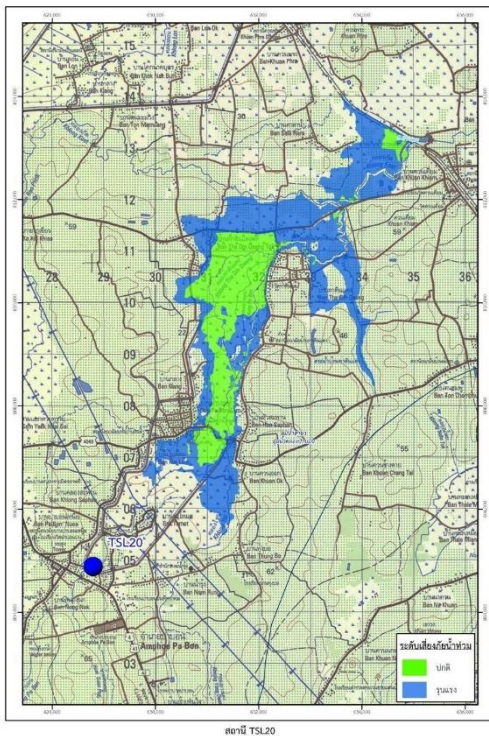
ลำดับ	ชื่อแหล่งน้ำ	ความจุเก็บกัก (ล้าน ลบ.ม.)	ค่าระดับน้ำบ่งชี้ภาวะน้ำหลาก (ล้าน ลบ.ม.)	
			กรณีเกิดภาวะน้ำท่วมฉุกเฉิน	กรณีเกิดปัญหาวิกฤตน้ำท่วม
1	อ่างเก็บน้ำคลองป่าบอน	20.00	16.00-20.00	> 20.00
2	อ่างเก็บน้ำคลองป่าพะยอม	20.50	16.40-20.50	> 20.50
3	อ่างเก็บน้ำคลองหัวช้าง	30.00	24.00-30.00	> 30.00
4	อ่างเก็บน้ำคลองจำไหร	6.00	4.80-6.00	> 6.00
5	อ่างเก็บน้ำคลองหลา	21.42	17.14-21.42	> 21.42
6	อ่างเก็บน้ำคลองสะเดา	56.74	45.39-56.74	> 56.74

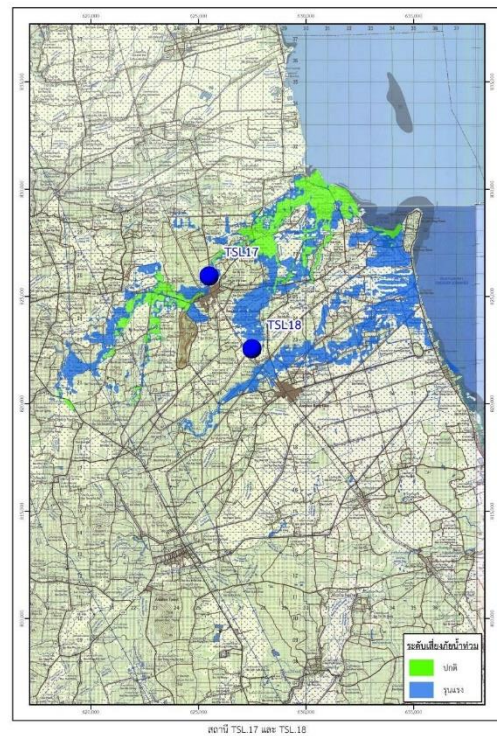
คลองท่าแนะ (สถานี TSL12)

คลองป่าพะยอม (สถานี TSL11)

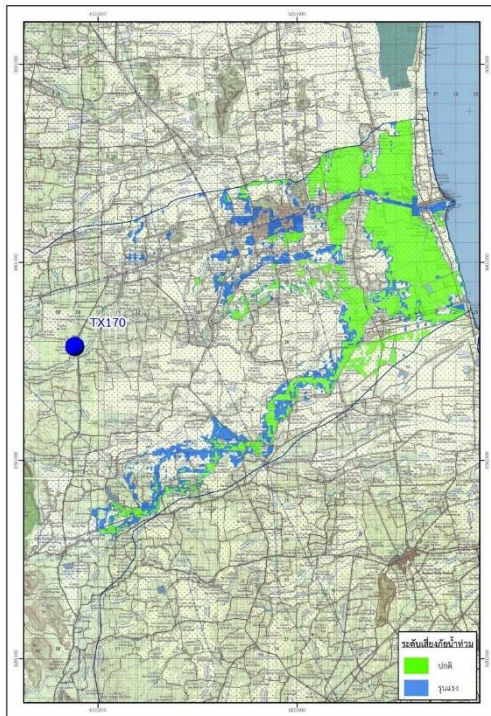

คลองป่าบอน (สถานี TSL20)

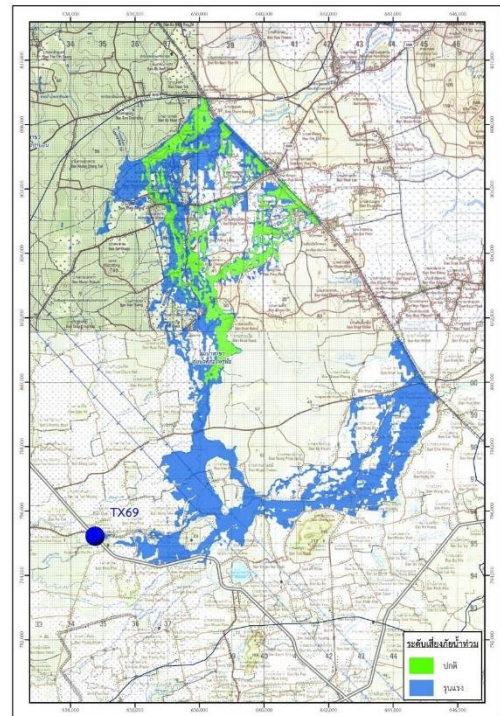

คลองท่าชีด (สถานี TSL17)

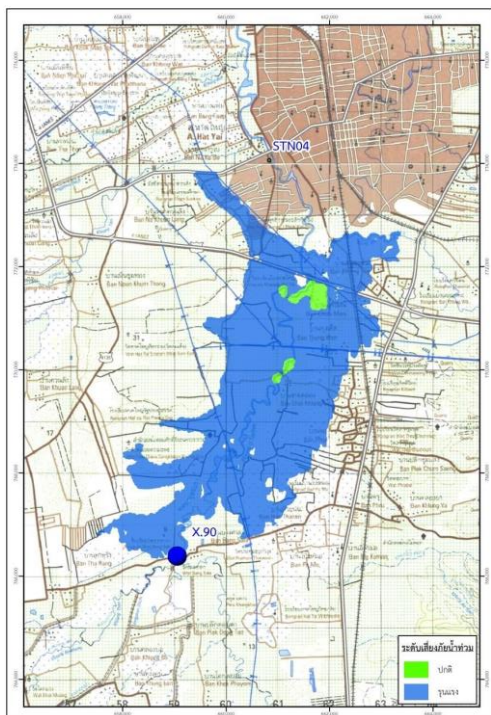
รูปที่ 4-21 เกณฑ์การเตือนภัยระดับน้ำท่วมของสถานีวัดน้ำท่าต่าง ๆ

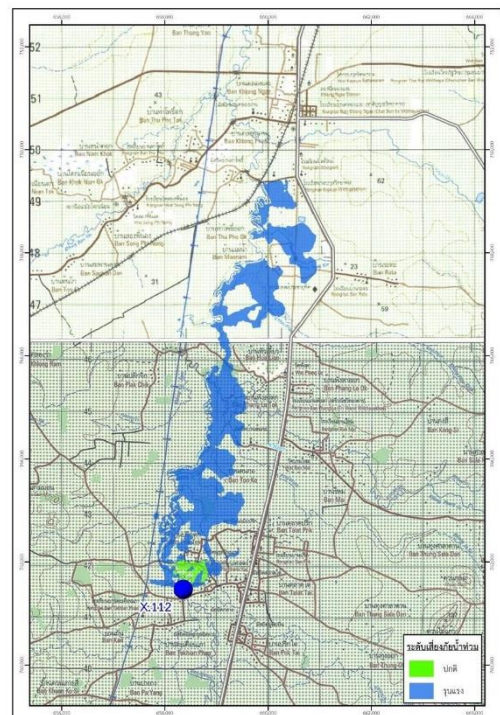
คลองนาท่อม (สถานี TX170)

คลองพรพ้อ (สถานี TX.69)

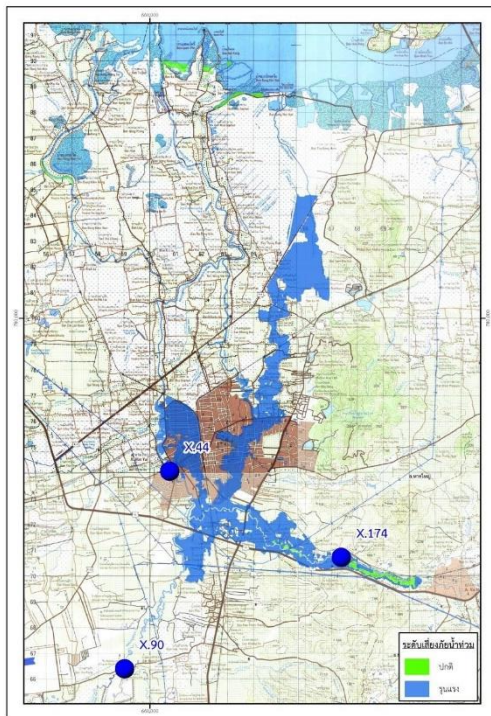

คลองอยู่ตะเภา (สถานี X.90)

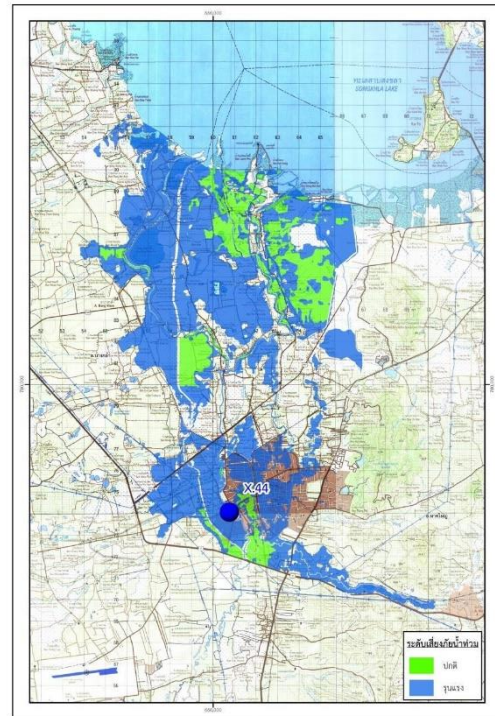

คลองอยู่ตะเภา (สถานี X112)

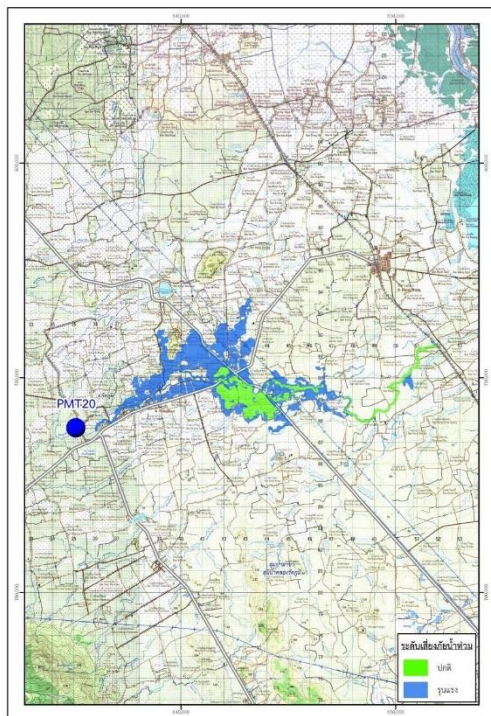
รูปที่ 4-21 เกณฑ์การเตือนภัยระดับน้ำท่วมของสถานีวัดน้ำท่าต่างๆ (ต่อ)

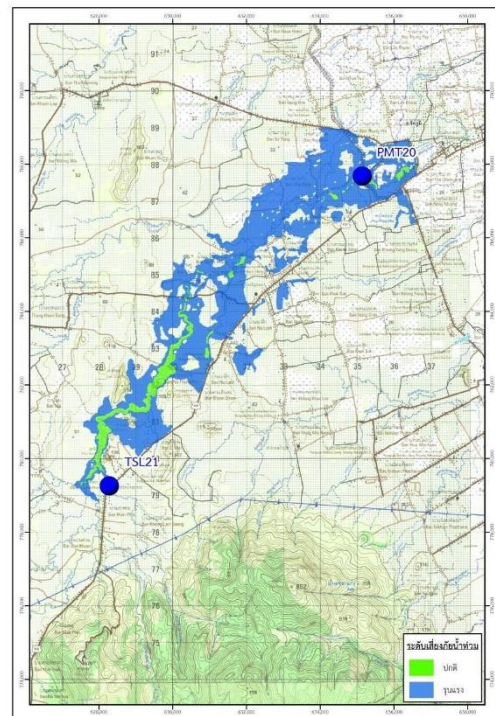
คลองอู่ตะเภา (สถานี X.174)

คลองอู่ตะเภา (สถานี X.44)

คลองรัตภูมิ (สถานี PMT.20)

คลองรัตภูมิ (สถานี TSL.21)

รูปที่ 4-21 เกณฑ์การเตือนภัยระดับน้ำท่วมของสถานีวัดน้ำท่าต่างๆ (ต่อ)

4.7.3.3 เกณฑ์เตือนภัยน้ำท่วมที่รวบรวมได้จากหน่วยงาน

จากการรวบรวมข้อมูลเกณฑ์ที่ใช้ในการเตือนภัยน้ำท่วมของพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาสรุปได้ดังนี้

1) เกณฑ์เตือนภัยปริมาณน้ำฝน

ปริมาณน้ำฝนเป็นข้อมูลลำดับแรกที่สามารถตรวจวัดเพื่อใช้ในการติดตามสถานการณ์สภาพภูมิอากาศ และใช้ในการคาดการณ์สถานการณ์ด้านน้ำ ทั้งน้ำท่วมและภัยแล้ง โดยมีหลายหน่วยงานได้ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลปริมาณน้ำฝนสำหรับใช้ในการติดตามสถานการณ์ และวิเคราะห์ความเสี่ยงต่อสถานการณ์ด้านน้ำในรูปแบบต่างๆ

เนื่องจากพื้นที่ด้านต้นน้ำมีลักษณะเป็นเทือกเขาลาดชัน การเกิดสภาวะน้ำท่วมในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา จึงมีลักษณะการเกิดน้ำล้นตลิ่งอย่างรวดเร็ว ซึ่งจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับปริมาณน้ำฝนที่ตกในพื้นที่ทำให้ปริมาณน้ำหลากมากกว่าความจุของลำน้ำ จนระบายไม่ทันทำให้เกิดน้ำท่วมในพื้นที่บริเวณนั้นได้ (Local Flow) ดังนั้น เกณฑ์ปริมาณน้ำฝนเตือนภัยน้ำท่วมในพื้นที่ก็จะหาจากความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์น้ำท่วมในพื้นที่กับปริมาณฝนตกในพื้นที่นั้นๆ และเนื่องจากการใช้เกณฑ์ปริมาณน้ำฝนเตือนภัยเพื่อให้ทันทั่วทั้งพื้นที่จำเป็นต้องมีค่าปริมาณน้ำฝนจากสถานีวัดน้ำฝนที่แสดงข้อมูลแบบ real-time ดังนั้นจึงใช้ค่าปริมาณน้ำฝนจากสถานีโทรมาตรที่ตั้งอยู่ในพื้นที่โครงการ

โดยจากการรวบรวมและทบทวนข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำ ได้ทำการศึกษาหาเกณฑ์ปริมาณน้ำฝนเตือนภัยน้ำท่วมในพื้นที่ภายในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ลาดชันซึ่งจะพบปัญหาน้ำป่าไหลหลากเป็นประจำ ซึ่งในการศึกษาได้กำหนดพื้นที่ที่อยู่ภายในขอบเขต Coverage area ของสถานีอุตุนิยมวิทยา และทำการเก็บข้อมูลสภาวะน้ำท่วมและการรวบรวมข้อมูลสถิติปริมาณน้ำฝนจากสถานีวัดฝนของหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ใกล้เคียงกับสถานีอุตุนิยมวิทยา มาใช้เป็นข้อมูลตัวแทน สำหรับมาใช้วิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลการสำรวจสภาวะน้ำท่วมในอดีตที่รวบรวมได้ ร่วมกับข้อมูลจากรายงานสรุปสถานการณ์อุทกภัยภายในพื้นที่ของกรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและจากรายงานข่าวสถานการณ์น้ำท่วมต่างๆ ทำให้สามารถวิเคราะห์หาปริมาณน้ำฝนที่ทำให้เกิดน้ำท่วมพื้นที่ภายในขอบเขต Coverage area ของสถานีอุตุนิยมวิทยา และได้ตั้งเกณฑ์ค่าปริมาณน้ำฝนเพื่อติดตามสถานการณ์ และเฝ้าระวัง (ระดับภัย 1) โดยตั้งไว้ที่ประมาณ 80-90% ของค่าปริมาณน้ำฝนที่ทำให้เกิดน้ำท่วม (ขึ้นกับสภาพภูมิประเทศของสถานีอุตุนิยมวิทยาแต่ละแห่ง คือ ถ้าพื้นที่มีความลาดชันมากใช้ 80% และถ้าพื้นที่มีความลาดชันน้อยใช้ 90%) ตามตารางที่ 4-13 และตารางที่ 4-14

ตารางที่ 4-13 เกณฑ์การเตือนภัยปริมาณฝนที่ทำให้เกิดน้ำท่วมที่สถานีโทรมาตรของกรมทรัพยากรน้ำในพื้นที่โครงการ

	สถานี	ปริมาณฝน (มม./วัน)		พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ
		ระดับปกติ/ติดตาม สถานการณ์ และเฝ้าระวัง	ระดับรุนแรง (หรือคาดว่าจะรุนแรง)	
1	คลองท่าแนะ	81.9	91.0	พื้นที่ใน อ.ศรีบรรพต และ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
2	คลองนาท่อม	82.8	92.0	พื้นที่บริเวณเทศบาลเมืองพัทลุง ไปจนถึงจุดบรรจบทะเลหลวง
3	ลำปำ	92.7	103.0	พื้นที่บริเวณที่ต่ำช่วง อ.เมือง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
4	คลองตะโหมด (ท่าเขียด)	81.9	91.0	พื้นที่ใน อ.ตะโหมด อ.บางแก้ว อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง ไปจนถึงจุดบรรจบทะเลหลวง
5	บางแก้ว	73.6	81.8	พื้นที่บริเวณที่ต่ำ ช่วง อ.เขาชัยสน อ.บางแก้ว จ.พัทลุง
6	อุทยานวิทยาบ้านเขาพระ	82.4	91.6	พื้นที่บริเวณต้นน้ำของ ค.รัตภูมิ เหนือฝายชะมวง
7	คลองรัตภูมิ	85.6	95.1	พื้นที่ใน อ.รัตภูมิ อ.ควนเนียง จ.สงขลา ไปจนถึงจุดบรรจบกับทะเลสาบสงขลา
8	คลองอยู่ต๊ะเกาตอนบน	82.1	91.2	พื้นที่ราบใน อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ไปจนถึงจุดบรรจบทะเลสาบสงขลา
9	คลองอยู่ต๊ะเกาตอนล่าง	74.0	82.3	พื้นที่ราบบริเวณตัวเมืองใน อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
10	ปากทะเลสาบสงขลา(ศูนย์อนุรักษ์ประมง)	78.6	87.4	พื้นที่ริมทะเลสาบสงขลา
11	ปากरो	81.4	90.5	พื้นที่ริมทะเลสาบสงขลาบริเวณ อ.สิงหนคร อ.ควนเนียง จ.สงขลา

ที่มา : ข้อมูลสถานีโทรมาตรกรมทรัพยากรน้ำ

ตารางที่ 4-14 เกณฑ์การเตือนภัยปริมาณฝนที่ทำให้เกิดน้ำท่วมของระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning) กรมทรัพยากรน้ำในพื้นที่โครงการ

ลำดับ	สถานี	ปริมาณฝน (มม./วัน)		พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ
		ระดับปกติ/ ติดตาม สถานการณ์ และ เฝ้าระวัง	ระดับรุนแรง (หรือคาดว่าจะรุนแรง)	
1	บ้านต้นปริง	122.55	153.19	พื้นที่บริเวณบ้านต้นปริง บ้านหัวหลัง บ้านปลักทิง
2	บ้านคลองต่อ	122.55	153.19	พื้นที่บริเวณบ้านคลองต่อ
3	บ้านทุ่งยุง	133.38	166.73	พื้นที่บริเวณบ้านทุ่งยุง บ้านทุ่งใหญ่
4	บ้านนอก	133.38	166.73	พื้นที่บริเวณบ้านนอก
5	บ้านนาวง	133.38	166.73	พื้นที่บริเวณบ้านนาวง บ้านลำใน
6	บ้านโคกทัง	122.55	153.19	พื้นที่บริเวณบ้านโคกทัง บ้านคลองม่วงตก
7	บ้านบาโรย	122.55	153.19	พื้นที่บริเวณบ้านบาโรย
8	บ้านวังพา	122.55	153.19	พื้นที่บริเวณบ้านวังพา
9	บ้านคลองแก้ว	122.55	153.19	พื้นที่บริเวณบ้านคลองแก้ว
10	บ้านคลองกรอย	122.55	153.19	พื้นที่บริเวณบ้านคลองกรอย บ้านทุ่งคมบาง
11	บ้านโคกไทร	133.38	166.73	พื้นที่บริเวณบ้านโคกไทร บ้านน้ำตกไพรวัลย์ บ้านคลองหะหลัง บ้านหน้าวัง
12	บ้านเขาจันทร์	133.38	166.73	พื้นที่บริเวณบ้านเขาจันทร์ บ้านโหละหาร บ้านเหมืองตะกั่ว
13	บ้านห้วยครก	133.38	166.73	พื้นที่บริเวณบ้านห้วยครก บ้านไสประดู่ บ้านทุ่งยุง
14	บ้านพรุเตานอก	122.55	153.19	พื้นที่บริเวณบ้านพรุเตานอก บ้านพรุเตาใน
15	บ้านเขารูปช้าง (บ้านชายนวน)	122.55	153.19	พื้นที่บริเวณบ้านชายนวน
16	บ้านโละจังกระ	133.38	166.73	พื้นที่บริเวณบ้านโละจังกระ บ้านพุดบ้านคลองเฉลิม
17	บ้านนาส้อง	133.38	166.73	พื้นที่บริเวณบ้านนาส้อง บ้านตะโหมด บ้านโพธิ์บ้านสะพาน ยาว
18	บ้านท่าจีน	122.55	153.19	พื้นที่บริเวณบ้านท่าจีน บ้านน้ำน้อยนอก บ้านน้ำน้อย บ้านน้ำ น้อยใน บ้านกลางนา บ้านโคกหาร
19	บ้านโคกแมว	133.38	166.73	พื้นที่บริเวณบ้านโคกแมว
20	บ้านชะรัด	133.38	166.73	พื้นที่บริเวณบ้านชะรัด
21	บ้านท่าไต้	122.55	153.19	พื้นที่บริเวณบ้านท่าไต้
22	บ้านคลองหิน	122.55	153.19	พื้นที่บริเวณบ้านคลองหิน

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำ, 2563

- หมายเหตุ :
- ค่าเตือนภัยในระดับรุนแรง (หรือคาดว่าจะรุนแรง) ใช้ค่า “ปริมาณฝนวิกฤติ” ของโครงการ Early Warning ของกรมทรัพยากรน้ำ
 - ค่าระดับปกติ/ติดตามสถานการณ์และเฝ้าระวัง ใช้ค่า 80% ของค่าระดับรุนแรง

2) เกณฑ์เตือนภัยปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ

การพัฒนาโครงการประเพณีอ่างเก็บน้ำในพื้นที่ต้นน้ำมีส่วนช่วยในการบริหารจัดการน้ำหลาก โดยจะช่วยลดปริมาณน้ำหลากสูงสุดที่จะไหลลงสู่พื้นที่ด้านท้ายน้ำ ซึ่งจะช่วยบรรเทาความรุนแรงของน้ำหลากได้ โดยกรมชลประทานได้ใช้โค้งบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำในพื้นที่สำหรับการบริหารจัดการน้ำทั้งในช่วงฤดูฝนและฤดูแล้ง

- โค้งบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำในพื้นที่

การปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ หมายถึง การกักเก็บน้ำในอ่างเก็บน้ำ และการส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ โดยมีการวางแผนล่วงหน้าว่าควรจะต้องเก็บกักและส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำในแต่ละช่วงเวลา เป็นปริมาณเท่าใด และมีการปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้ตราบเท่าที่สภาพในอนาคตเป็นไปตามที่คาดคะเนไว้ ถ้าสภาพในอนาคตต่างจากที่คาดคะเนไว้ในตอนวางแผนการปฏิบัติการอาจต่างจากแผนที่วางไว้เพื่อลดสภาวะ การขาดแคลนน้ำหรือน้ำล้นอ่างเก็บน้ำ (วรารุช, 2538)

สำหรับการบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำด้วยโค้งปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำจำเป็นจะต้องเข้าใจโซนปริมาตรเก็บกักของอ่างเก็บน้ำ (Reservoir Storage Zone) ดังรูปที่ 4-22

(1) ระดับกักเก็บน้ำต่ำสุด (Minimum Pool level) คือระดับต่ำสุดซึ่งสามารถนำน้ำออกจากอ่างไปใช้ได้ ระดับนี้จะเป็นตัวกำหนดปากของอาคารออก (Outlet) ตัวที่อยู่ต่ำที่สุด ปริมาตรน้ำที่อยู่ต่ำกว่าระดับเก็บกักต่ำสุดนี้ เรียกว่า “ปริมาตรสูญเปล่า (Dead Storage)”

(2) ระดับเก็บกักปกติ (Normal Pool Level) คือระดับเก็บกักสูงสุดของอ่างในการปฏิบัติงานตามปกติ (Normal Operation) บางครั้งเรียกว่า “ระดับน้ำสูงสุดปกติ (Normal high Water Level)” ระดับนี้จะเป็นตัวกำหนดระดับสันทางระบายน้ำล้นแบบไม่มีประตูควบคุม ปริมาตรเก็บกักที่อยู่ระหว่างระดับเก็บกักต่ำสุด และระดับเก็บกักปกติ เรียกว่า ปริมาตรใช้การ (Active Storage)

(3) ระดับเก็บกักสูงสุด (Maximum Water Surface) คือระดับน้ำสูงสุดที่ยอมให้เกิดขึ้นในอ่างเก็บน้ำในช่วงเวลาที่มีน้ำท่วมขนาดใหญ่เคลื่อนตัวเข้าสู่อ่างเก็บน้ำ ปริมาตรอ่างที่อยู่ระหว่างระดับน้ำสูงสุดและระดับเก็บกักปกติ เรียกว่า “ปริมาตรเก็บกักน้ำส่วนเกิน (Surcharge Storage)” เป็นปริมาตรที่ทำหน้าที่หน่วงคลื่นน้ำท่วมไม่ให้เคลื่อนที่ไปทางด้านท้ายน้ำเร็วและอัตรามากเกินไปจนก่อให้เกิดน้ำท่วมทางด้านท้ายน้ำ

(4) ปริมาตรกักเก็บสำรอง (Surcharge Storage) หมายถึง ปริมาตรอ่างเก็บน้ำที่สำรองไว้ในกรณี ที่ทางระบายน้ำล้นฉุกเฉิน (Emergency Spillway) ไม่สามารถระบายน้ำได้ทันในช่วงที่เกิดน้ำท่วม

(5) ระดับน้ำควบคุมตอนบน (Upper Rule Curve, URC) คือระดับน้ำตอนบนที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐานของอ่างเก็บน้ำในแต่ละเดือน จำเป็นต้องรักษาระดับน้ำในอ่างเก็บน้ำไม่ให้มีระดับน้ำสูงเกินกว่าระดับควบคุมตอนบน ทั้งนี้เพื่อสำรองปริมาตรน้ำที่อยู่ระหว่างระดับน้ำควบคุมตอนบนกับระดับเก็บกักสูงสุดไว้สำหรับป้องกันน้ำท่วม

(6) ระดับน้ำควบคุมตอนล่าง (Lower Rule Curve, LRC) คือระดับน้ำที่ควบคุมต่ำสุดในอ่างเก็บน้ำ ของแต่ละเดือนที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐานไม่ให้มีระดับน้ำต่ำกว่าระดับควบคุมตอนล่าง ทั้งนี้ เพื่อสำรอง ปริมาตรน้ำที่อยู่ระหว่างระดับน้ำควบคุมตอนล่างกักเก็บระดับเก็บกักต่ำสุดไว้สำหรับเพาะปลูกในช่วงฤดูแล้งที่มีการขาดแคลนน้ำ

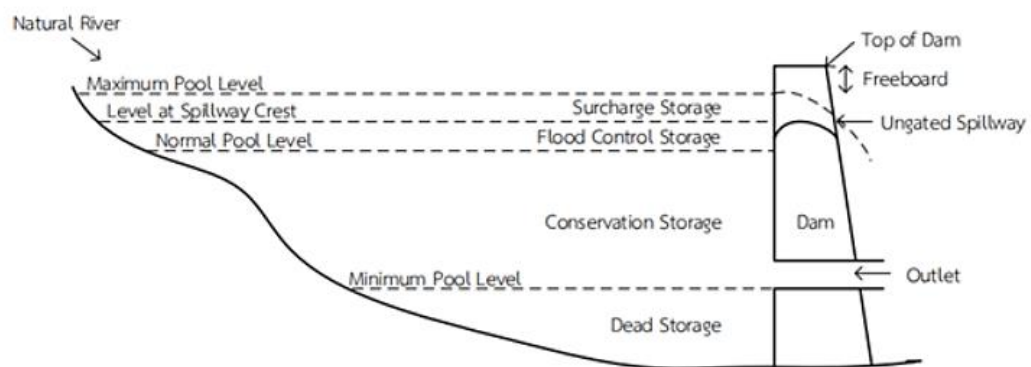
(7) ระดับปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำอ้างอิง (Long-term Benchmark Curve, LBC) คือ ระดับน้ำเฉลี่ยของระดับน้ำที่ใช้ในการบริหารจัดการน้ำในอดีตเพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการน้ำในปัจจุบันหรืออนาคต ทั้งนี้ อ่างเก็บน้ำขนาดกลางกรณีไม่มีเส้น LBC จะใช้เปอร์เซ็นต์ของความจุอ่างเก็บน้ำพิจารณาพร้อมกับเส้น URC และ LRC ควบคุมการบริหารจัดการน้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศและการอุปโภคบริโภค เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในสภาวะปกติและสภาวะวิกฤติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและลดผลกระทบให้น้อยที่สุด (การประชุมคณะทำงานกำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำเกณฑ์ปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ (Rule Curve) ครั้งที่ 3/2562 สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, 2562)

สำหรับในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีอ่างเก็บน้ำขนาดกลางซึ่งอยู่ภายใต้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้งหมด 6 อ่าง ได้แก่ (1) อ่างเก็บน้ำคลองป่าพะยอม ตำบลเกาะเต่า อำเภอบาเจาะ จังหวัดพัทลุง (2) อ่างเก็บน้ำคลองหัวช้าง ตำบลตะโหมด อำเภอบาเจาะ จังหวัดพัทลุง (3) อ่างเก็บน้ำคลองป่าบอน ตำบลทุ่งนารี อำเภอบาเจาะ จังหวัดพัทลุง (4) อ่างเก็บน้ำคลองหลา ตำบลคลองหลา อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา (5) อ่างเก็บน้ำคลองจำไทร ตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา และ (6) อ่างเก็บน้ำคลองสะเดา ตำบลสำนักแต้ว อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ดังแสดงในตารางที่ 4-15 และการบริหารจัดการน้ำในอ่างฯ ด้วย Rule Curve ดังแสดงในรูปที่ 4-23 ถึง 4-28

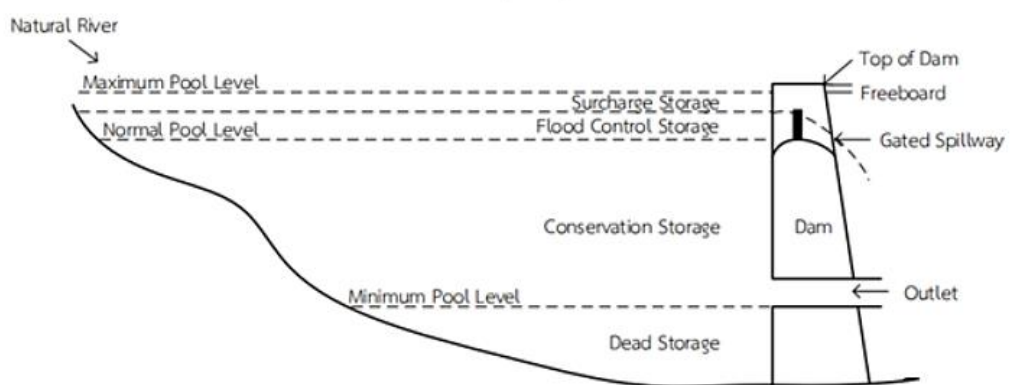
ตาราง 4-15 รายงานปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดกลางในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

อ่างเก็บน้ำ	ความจุที่ รนก. (ล้าน ลบ.ม.)	Dead storage (ล้าน ลบ.ม.)	ปริมาณน้ำในอ่าง			รับได้อีก	
			ปี 2565 (ล้าน ลบ.ม.)	ปี 2566 (ล้าน ลบ.ม.)	%	ปริมาณ (ล้าน ลบ.ม.)	%
จังหวัดพัทลุง							
คลองป่าพะยอม	20.50	0.80	14.69	12.19	59.00	8.31	41.00
คลองหัวช้าง	30.00	0.55	24.41	9.48	32.00	20.52	68.00
คลองป่าบอน	20.00	0.90	15.70	1.08	5.00	18.92	95.00
รวม	70.50	2.25	54.80	22.75	32.00	47.75	68.00
จังหวัดสงขลา							
คลองทลา	21.42	0.04	15.00	10.06	47.00	11.36	53.00
คลองจำไทร	6.00	0.06	2.20	2.75	46.00	3.25	54.00
คลองสะเดา	56.74	0.06	40.15	25.15	44.00	31.59	56.00
รวม	84.16	0.16	57.35	37.96	137.00	46.20	55.00

ที่มา: สำนักงานชลประทานที่ 16 (ข้อมูล ณ วันที่ 28 มิถุนายน 2566)

(a) อ่างเก็บน้ำแบบไม่มีประตูควบคุม (Ungated Spillway)

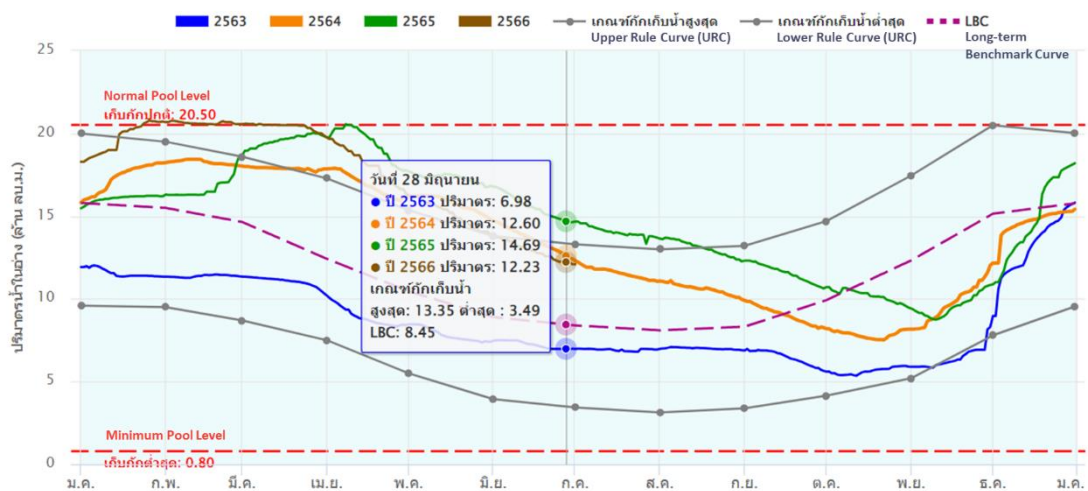

(b) อ่างเก็บน้ำแบบมีประตูควบคุม (Gated Spillway)

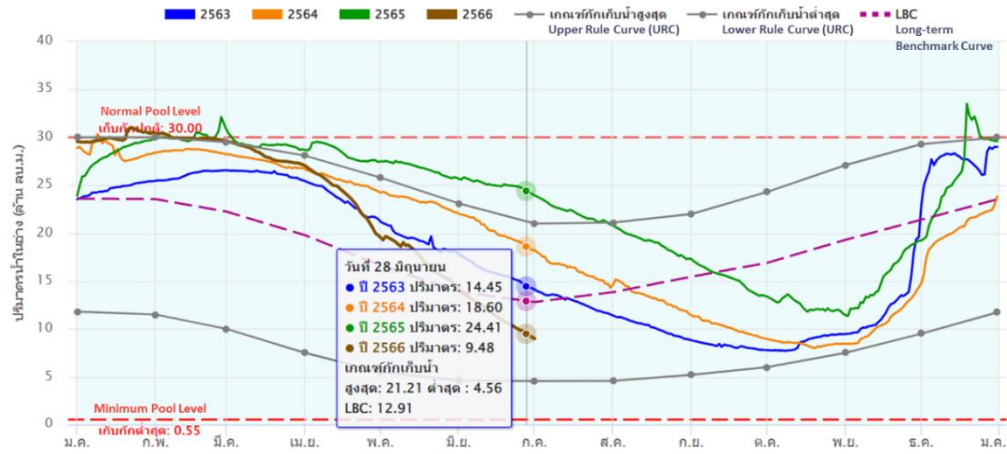
รูปที่ 4-22 ระดับปริมาตรเก็บกักของอ่างเก็บน้ำ

ตารางที่ 4-16 หลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำด้วยโค้งปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ

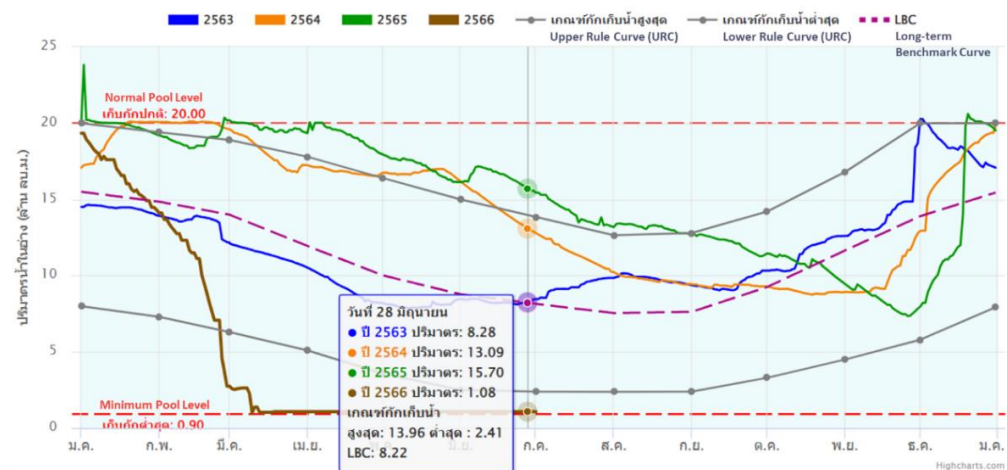
เงื่อนไข	สภาพอ่างเก็บน้ำ	เกณฑ์การปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ
1	ระดับน้ำเกินระดับเก็บกักปกติ Normal High Water Level (NHWL)	ปล่อยน้ำผ่านทางระบายน้ำล้น (Spillway)
2	ระดับน้ำสูงกว่า URC ในสภาวะปกติ	ปล่อยน้ำให้กับความต้องการน้ำด้านต่าง ๆ ให้เต็มที่
3	ระดับน้ำสูงกว่า URC และมีแนวโน้มจะเกิดสภาวะน้ำหลาก	ปล่อยน้ำเพิ่มทางท่อระบายน้ำ (Outlet Work) ให้เต็มที่ เพื่อเตรียมรับปริมาณน้ำหลาก
4	ระดับน้ำอยู่ระหว่าง URC และ LRC	ปล่อยน้ำให้กับความต้องการน้ำด้านต่าง ๆ เป็นผลพลอยได้
5	ระดับน้ำต่ำกว่า LRC	ปล่อยน้ำให้กับความต้องการน้ำเท่าที่จำเป็น ตามลำดับความสำคัญ
6	ระดับน้ำต่ำลงถึงระดับเก็บกักต่ำสุด Minimum Water Level (MinWL)	ไม่มีการปล่อยน้ำจากอ่างเก็บน้ำ

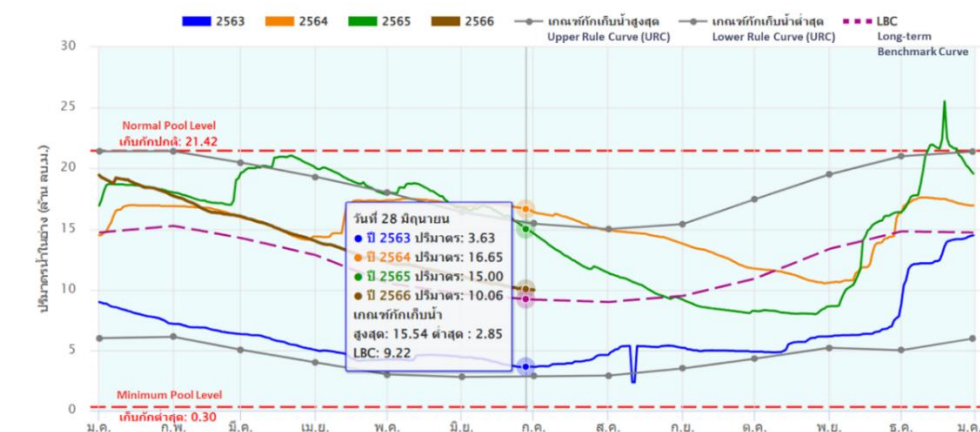
รูปที่ 4-23 รายงานปริมาณน้ำและโค้งบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง
ที่มา: ระบบฐานข้อมูลน้ำในอ่างเก็บน้ำ กรมชลประทาน (ข้อมูล ณ วันที่ 28 มิถุนายน 2566)

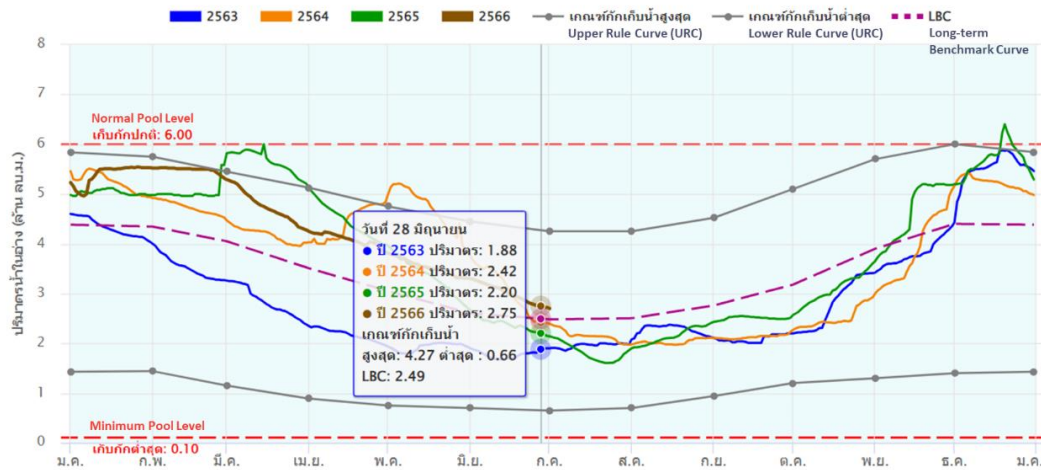
รูปที่ 4-24 รายงานปริมาณน้ำและโค้งบริหารจัดการการอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้าง จังหวัดพัทลุง
ที่มา: ระบบฐานข้อมูลน้ำในอ่างเก็บน้ำ กรมชลประทาน (ข้อมูล ณ วันที่ 28 มิถุนายน 2566)

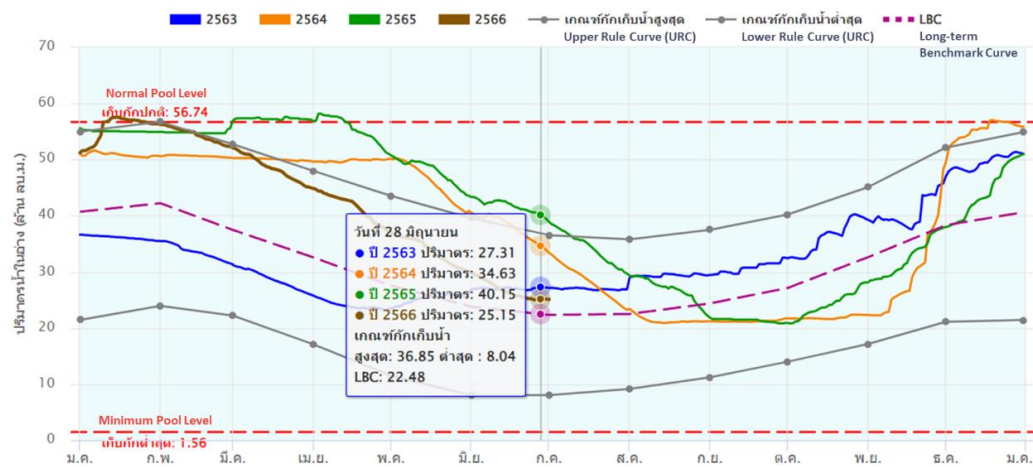
รูปที่ 4-25 รายงานปริมาณน้ำและโค้งบริหารจัดการการอ่างเก็บน้ำคลองป่าบอน จังหวัดพัทลุง
ที่มา: ระบบฐานข้อมูลน้ำในอ่างเก็บน้ำ กรมชลประทาน (ข้อมูล ณ วันที่ 28 มิถุนายน 2566)

รูปที่ 4-26 รายงานปริมาณน้ำและโค้งบริหารจัดการการอ่างเก็บน้ำคลองทลา จังหวัดสงขลา
ที่มา: ระบบฐานข้อมูลน้ำในอ่างเก็บน้ำ กรมชลประทาน (ข้อมูล ณ วันที่ 28 มิถุนายน 2566)

รูปที่ 4-27 รายงานปริมาณน้ำและโค้งบริหารจัดการการอ่างเก็บน้ำคลองจำไทร จังหวัดสงขลา
ที่มา: ระบบฐานข้อมูลน้ำในอ่างเก็บน้ำ กรมชลประทาน (ข้อมูล ณ วันที่ 28 มิถุนายน 2566)

รูปที่ 4-28 รายงานปริมาณน้ำและโค้งบริหารจัดการการอ่างเก็บน้ำคลองสะเดา จังหวัดสงขลา
ที่มา: ระบบฐานข้อมูลน้ำในอ่างเก็บน้ำ กรมชลประทาน (ข้อมูล ณ วันที่ 28 มิถุนายน 2566)

3) เกณฑ์เตือนภัยปริมาณน้ำท่าและระดับน้ำ

การตรวจวัดข้อมูลที่สถานีวัดน้ำท่าและระดับน้ำจะช่วยให้ทราบสถานการณ์ในพื้นที่บริเวณสถานีตรวจวัดและพื้นที่ด้านท้ายน้ำได้ ตารางที่ 4-17 แสดงเกณฑ์เตือนภัยน้ำท่วมโทรมาตรวัดในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามเกณฑ์ข้อกำหนดของศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคใต้ สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา กรมชลประทาน

ตารางที่ 4-17 วิเคราะห์ค่าระดับวิกฤติของสถานีต่างๆ สัญลักษณ์สีที่ระดับน้ำต่างๆ เพื่อการเฝ้าระวัง
เตือนภัย

ลุ่มน้ำ	สถานี	ระดับปกติ	ระดับวิกฤติ	ระดับน้ำท่วม
นาท่อม	X.170	< 24.00 ม.	24.00 - 25.00 ม.	> 25.20 ม.
			(เวลา 5 - 6 ชม.)	ปริมาณน้ำ 374.00 ลบ.ม./วิ
	X.68	< 14.50 ม.	14.50 - 15.60 ม.	> 15.60 ม.
			(เวลา 5 - 7 ชม.)	ปริมาณน้ำ 47.50 ลบ.ม./วิ
	X.265	< 7.50 ม.	7.50 - 8.00 ม.	> 8.00 ม.
			(เวลา 1 - 2 ชม.)	ปริมาณน้ำ 53.90 ลบ.ม./วิ
ท่าแนะ	X.276	< 52.00 ม.	52.00 - 53.90 ม.	> 53.90 ม.
			(เวลา 3 - 5 ชม.)	ปริมาณน้ำ 72.50 ลบ.ม./วิ
	X.277	< 2.00 ม.	2.00 - 3.40 ม.	> 3.40 ม.
			(เวลา 3 - 4 ชม.)	ปริมาณน้ำ - ลบ.ม./วิ
อู่ตะเภา	X.113	< 34.50 ม.	34.50 - 36.48 ม.	> 36.48 ม.
			(เวลา 8 - 9 ชม.)	ปริมาณน้ำ 97.30 ลบ.ม./วิ
	X.173A	< 15.00 ม.	15.00 - 16.13 ม.	> 16.13 ม.
			(เวลา 5 - 6 ชม.)	ปริมาณน้ำ 258.60 ลบ.ม./วิ
	X.90	< 8.00 ม.	8.00 - 9.53 ม.	> 9.53 ม.
			(เวลา 6 - 7 ชม.)	ปริมาณน้ำ 904.6 ลบ.ม./วิ
	X.44	< 6.00 ม.	6.00 - 7.40 ม.	> 7.40 ม.
			(เวลา 6 - 7 ชม.)	ปริมาณน้ำ 533.00 ลบ.ม./วิ
	X.174	< 6.50 ม.	6.50 - 8.80 ม.	> 8.80 ม.
			(เวลา 11 - 13 ชม.)	ปริมาณน้ำ 212.00 ลบ.ม./วิ

ที่มา: แนวทางการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์น้ำในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยภาคใต้ ประจำปีน้ำ 2565
ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคใต้สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา กรมชลประทาน

จากแนวทางการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์น้ำในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยภาคใต้ ประจำปีน้ำ 2565 ศูนย์อุทกวิทยาสภพธานภาคใต้ ได้วางแผน ติดตาม และเฝ้าระวังแจ้งเตือนภัยในพื้นที่ชุมชนเมืองที่เคยเกิดน้ำท่วมในเขตภาคใต้ โดยใช้ข้อมูลของความสัมพันธของระดับน้ำสถานีเหนือน้ำและสถานีท้ายน้ำมาพยากรณ์และแจ้งเตือนภัยน้ำท่วมในพื้นที่ชุมชนตามรายละเอียด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) การเตือนภัยน้ำท่วมเทศบาลเมืองพัทลุงและรอบนอก อ.เมือง จ.

พัทลุง

คลองนาท่อม ที่ไหลผ่านเมืองพัทลุง เกิดจากเทือกเขานครศรีธรรมราช (เทือกเขาบรรทัด) ในเขตอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุงมีคลองสาขาสายสำคัญ คือ คลองใหญ่และคลองลำสินธุ์ ไหลรวมกันที่บ้านปากแพรก ตำบลอ่างทอง อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุงไหลลงสู่คลองลำและคลองนาท่อม ผ่านฝายนาท่อม ผ่านพื้นที่บริเวณ ตำบลนาท่อม ตำบลโคกชะงาย ตำบลเขาเจ็ยก ตำบลปรางหมู่ ตำบลชัยบุรี และตำบลพญาขันธุ์ น้ำอีกส่วนหนึ่งแบ่งน้ำบริเวณเหนือฝายนาท่อมไหลลงสู่คลองท่าแค ผ่านตำบลท่าแค ตำบลตานาน ตำบลควนมะพร้าว ส่วนหนึ่งไหลเข้าสู่ตัวเมืองพัทลุง ตำบลคูหาสวรรค์ และไหลไปรวมกันออกสู่ทะเลหลวง ที่บ้านลำปำ ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง มีความยาวลำน้ำ ประมาณ 64 กิโลเมตร ตามลำน้ำ

การเตือนภัยน้ำท่วมเมืองพัทลุง อาศัยความสัมพันธ์ของข้อมูลระดับน้ำสูงสุดจากสถิติที่เคยเกิดน้ำท่วมในอดีตมาหาค่าความสัมพันธ์ ได้ดังนี้

กรณีที่ 1 กรณีท่วมบริเวณพื้นที่ฝั่งซ้ายของเมืองพัทลุง (เช่น บริเวณพื้นที่ ตำบลโคกชะงาย ตำบลเขาเจ็ยก ตำบลปรางหมู่ ตำบลชัยบุรี ตำบลพญาขันธุ์ และตำบลลำปำ

การเตือนภัยพื้นที่ ฝั่งซ้ายของเมืองพัทลุง อาศัยความสัมพันธ์ของข้อมูลระดับน้ำ จากสถานีสำรวจอุทกวิทยา X.170 คลองลำบ้านคลองลำ ตำบลอ่างทอง อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง (สถานีเฝ้าระวัง) และสถานีหน้าฝายนาท่อม คลองนาท่อม บ้านนาท่อม ตำบลนาท่อม อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง (สถานีเตือนภัย) ซึ่งอยู่ห่างกัน 6 กิโลเมตรตามลำน้ำ

เมื่อระดับน้ำที่สถานีสำรวจอุทกวิทยา X.170 คลองลำ บ้านคลองลำ ตำบลอ่างทอง อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง ถึงระดับ 24.00 เมตร อีกประมาณ 4-5 ชั่วโมงต่อมา ระดับน้ำที่สถานีหน้าฝายนาท่อม คลองนาท่อม บ้านนาท่อม ตำบลนาท่อม อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง จะขึ้นสูงถึงระดับ 21.60 เมตร ซึ่งเป็นระดับที่น้ำเริ่มเต็มตลิ่งเข้าท่วมพื้นที่ลุ่มต่ำของตำบลโคกชะงาย ตำบลเขาเจ็ยก ตำบลปรางหมู่ ตำบลชัยบุรี ตำบลพญาขันธุ์และตำบลลำปำ ตามลำดับ

กรณีที่ 2 กรณีท่วมบริเวณพื้นที่ฝั่งขวาของเมืองพัทลุง (เช่น บริเวณพื้นที่ ตำบลท่าแค ตำบลตานาน และตำบลควนมะพร้าว)

การเตือนภัยพื้นที่ ฝั่งขวาของเมืองพัทลุง อาศัยความสัมพันธ์ของข้อมูลระดับน้ำ จากสถานีสำรวจอุทกวิทยา X.170 คลองลำ บ้านคลองลำ ตำบลอ่างทอง อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง (สถานีเฝ้าระวัง) และสถานีสำรวจอุทกวิทยา X.68 คลองท่าแค บ้านท่าแค ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง (สถานีเตือนภัย) ซึ่งอยู่ห่างกัน 11 กิโลเมตรตามลำน้ำ

เมื่อระดับน้ำที่สถานีสำรวจอุทกวิทยา X.170 คลองลำ บ้านคลองลำ ตำบลอ่างทอง อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง ถึงระดับ 24.00 เมตร อีกประมาณ 5-6 ชั่วโมงต่อมา ระดับน้ำที่สถานีสำรวจอุทกวิทยา X.68 คลองท่าแค บ้านท่าแคตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

จะขึ้นสูงถึงระดับ 15.60 เมตร ซึ่งเป็นระดับที่น้ำเริ่มเต็มตลิ่งเข้าท่วมพื้นที่ลุ่มต่ำของตำบลท่าแค ตำบลตำนาน และตำบลควนมะพร้าว ตามลำดับ

กรณีที่ 3 กรณีท่วมบริเวณพื้นที่ชุมชนเมืองพัทลุง

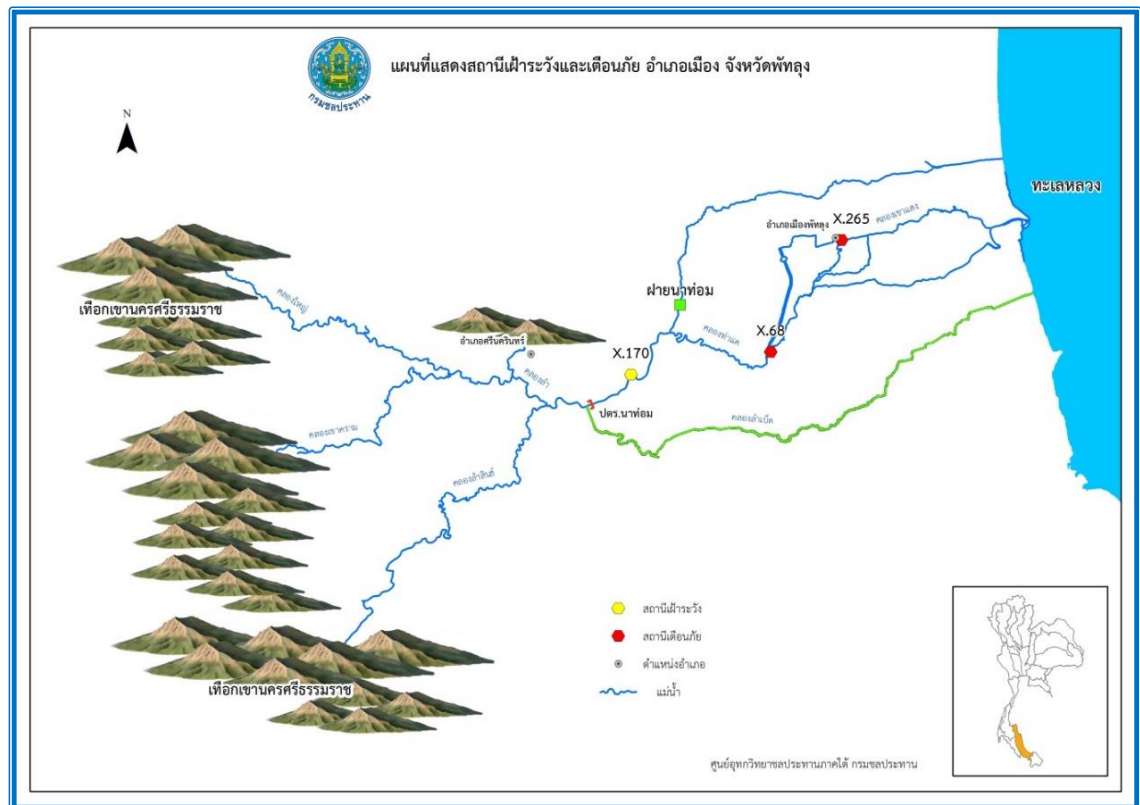
การเตือนภัยพื้นที่ชุมชนเมืองพัทลุง อาศัยความสัมพันธ์ของข้อมูลระดับน้ำ จากสถานีสำรวจอุทกวิทยา X.170 คลองลำ บ้านคลองลำ ตำบลอ่างทอง อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง (สถานีเฝ้าระวัง) และสถานีสำรวจอุทกวิทยา X.265 คลองนุ้ย หน้าวัดภูผาพิมุข เทศบาลเมืองพัทลุง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง (สถานีเตือนภัย) ซึ่งอยู่ห่างกัน 18 กิโลเมตรตามลำน้ำ

เมื่อระดับน้ำที่สถานีสำรวจอุทกวิทยา X.170 คลองลำ บ้านคลองลำ ตำบลอ่างทอง อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง ถึงระดับ 25.20 เมตร อีกประมาณ 6-7 ชั่วโมงต่อมา ระดับน้ำที่สถานีสำรวจอุทกวิทยา X.265 คลองนุ้ย หน้าวัดภูผาพิมุข เทศบาลเมืองพัทลุง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง จะขึ้นสูงถึงระดับ 8.00 เมตร ซึ่งเป็นระดับที่น้ำเริ่มเต็มตลิ่งเข้าท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองพัทลุง ทำนองเดียวกันเมื่อระดับน้ำที่สถานีสำรวจอุทกวิทยา X.170 บ้านคลองลำ ยิ่งเพิ่มระดับความสูงขึ้นเท่าใด ระดับน้ำที่สถานี X.68 บ้านท่าแค ที่สถานีหน้าฝายนาท่อม และที่สถานี X.265 ก็จะมีเพิ่มสูงขึ้นตาม

ดังนั้น เมื่อทราบระดับน้ำที่สถานีสำรวจอุทกวิทยา X.170 บ้านคลองลำ ก็จะทำให้สามารถพยากรณ์ภัยน้ำท่วมเมืองพัทลุง ได้ล่วงหน้า อย่างน้อย 6-7 ชั่วโมง ซึ่งจะทำให้บรรเทาภัยน้ำท่วมได้ระดับหนึ่ง

หมายเหตุ: ตัวเลขระดับน้ำและเวลาอาจเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะการกระจายของฝน

- : ปัจจุบัน มีการก่อสร้าง ปตร. นาท่อม บริเวณเหนือ สถานี X.170 และคลองลำเปิด เพื่อระบายน้ำลงสู่ทะเล
- : ปตร. นาท่อม ปิดกั้นลำน้ำคลองลำ ตั้งอยู่ทางด้านเหนือของสถานี X.170 ประมาณ 2.5 กิโลเมตร ตามลำน้ำ เป็นตัวควบคุมปริมาณน้ำให้ไหลเข้าสู่คลองลำเปิด ซึ่งเป็นคลองระบายน้ำ ซึ่งสามารถระบายน้ำได้สูงสุด 177.00 ลบ.ม./วินาที

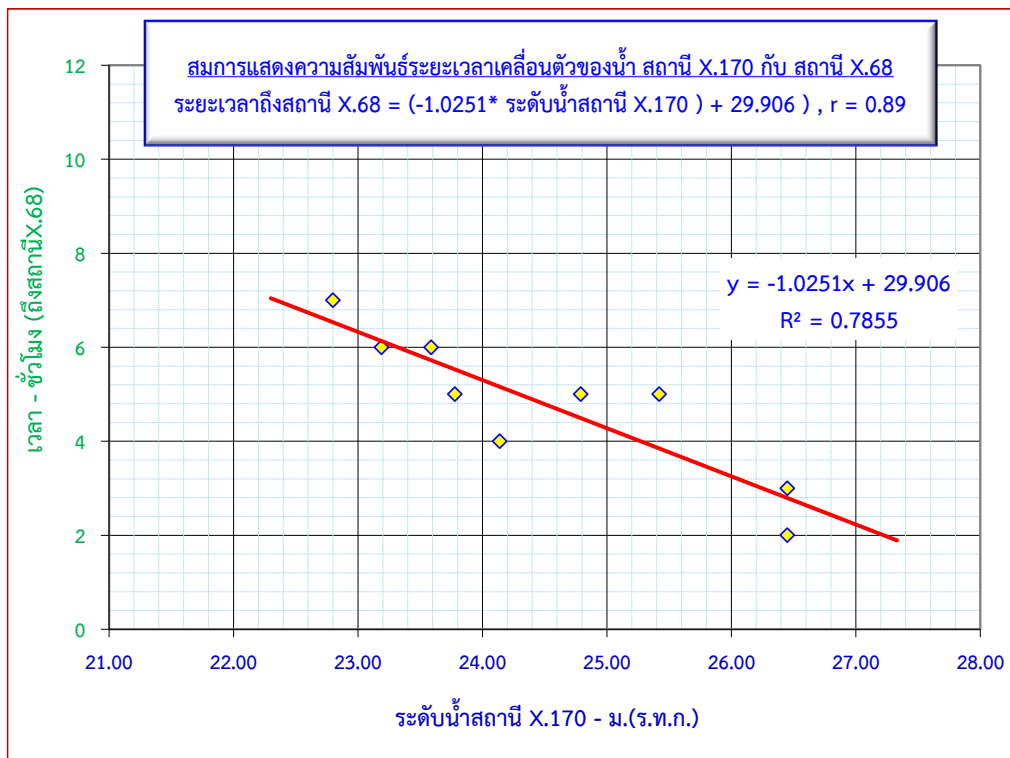
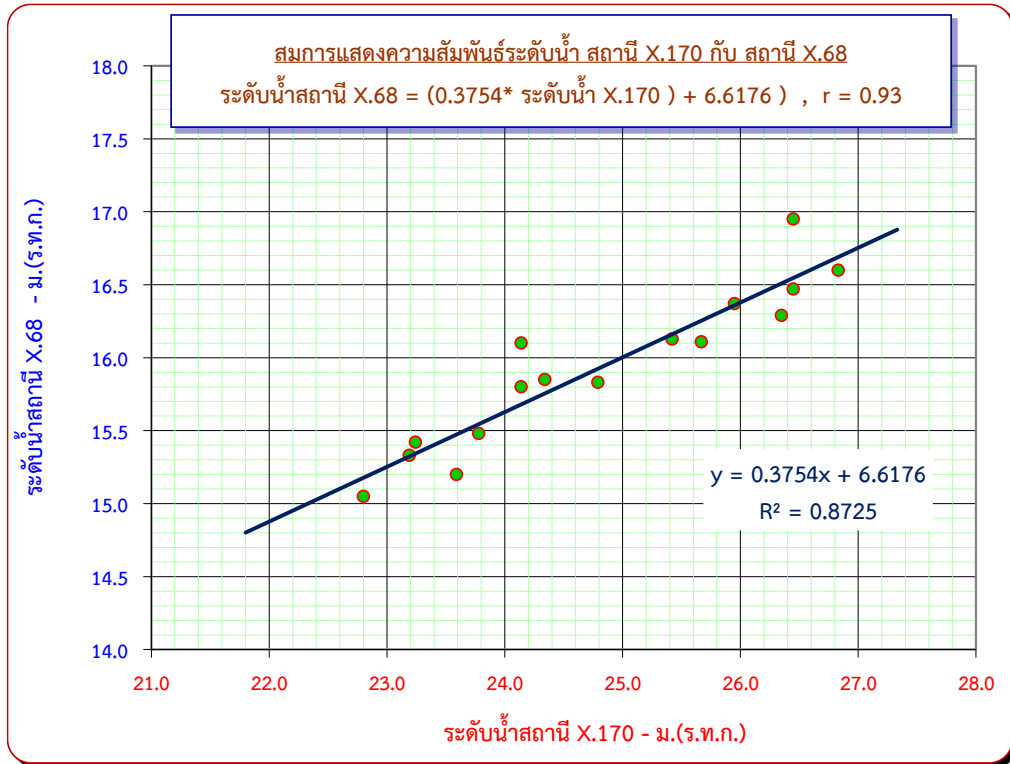
รูปที่ 4-29 แผนที่แสดงสถานีเฝ้าระวังและเตือนภัย อ.เมือง จ.พัทลุง
ที่มา : แนวทางการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์น้ำในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยภาคใต้ ประจำปีน้ำ 2565
ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคใต้สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา กรมชลประทาน

ตารางที่ 4-18 การคาดการณ์ค่าระดับน้ำล้นหน้า โดยใช้ความสัมพันธ์ของข้อมูลระดับน้ำด้านเหนือ -
ท้ายข้อมูลระดับน้ำและระยะเวลาของสถานี X.170 และสถานี X.68 ที่ใช้ในการวิเคราะห์

สถานี X.170			สถานี X.68			ระยะเวลา
ม.(ร.ท.ก.)	วันที่	เวลา - น.	ม.(ร.ท.ก.)	วันที่	เวลา - น.	ชั่วโมง
26.45	16-ธ.ค.-48	6	16.95	16-ธ.ค.-48	8	2
22.8	9-พ.ย.-50	6	15.05	9-พ.ย.-50	13	7
23.59	30-พ.ย.-51	18	15.2	30-พ.ย.-51	0	6
23.19	3-ม.ค.-52	6	15.33	3-ม.ค.-52	12	6
23.78	21-พ.ย.-52	22	15.48	22-พ.ย.-52	3	5
26.45	2-พ.ย.-53	9	16.47	2-พ.ย.-53	12	3
24.14	2-ม.ค.-55	1	16.1	2-ม.ค.-55	5	4
24.34	25-ก.พ.-56	17	15.85	25-ก.พ.-56	20	3
24.79	23-พ.ย.-56	4	15.83	23-พ.ย.-56	9	5
24.14	22-ธ.ค.-57	13	15.8	22-ธ.ค.-57	20	7
25.95	4-ธ.ค.-59	16	16.37	4-ธ.ค.-59	22	6
26.83	3-ม.ค.-60	18	16.6	4-ม.ค.-60	1	7
26.35	6-ธ.ค.-60	2	16.29	6-ธ.ค.-60	9	7
25.42	19-ธ.ค.-61	11	16.13	19-ธ.ค.-61	16	5
23.24	1-ธ.ค.-63	12	15.42	1-ธ.ค.-63	16	4
25.67	2-ธ.ค.-64	11	16.11	2-ธ.ค.-64	17	6

หมายเหตุ: ราคาศูนย์เสาระดับน้ำสถานี X.170 = 0.000 ม.(ร.ท.ก.) สถานี X.68 = 0.000 ม.(ร.ท.ก.)

- : ระยะทางจากสถานี X.170 ถึงสถานี X.68 ประมาณ 11 กิโลเมตร ตามความยาวลำน้ำ
- : ที่ตั้งสถานี X.170 อยู่ที่ บ้านคลองลำ อำเภอสทิงพระ จังหวัดพัทลุง
- : ที่ตั้งสถานี X.68 อยู่ที่ บ้านท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

รูปที่ 4-30 แสดงความสัมพันธ์ของระดับน้ำและระยะเวลาการเคลื่อนตัวของน้ำระหว่างสถานี X.170 กับ สถานี X.68 คลองท่าแค จังหวัดพัทลุง

ที่มา: แนวทางการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์น้ำในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยภาคใต้ ประจำปีน้ำ 2565
ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคใต้สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา กรมชลประทาน

ตารางที่ 4-19 การคาดการณ์ค่าระดับน้ำล้นหน้า โดยใช้ความสัมพันธ์ของข้อมูลระดับน้ำด้านเหนือ -
ท้ายข้อมูลระดับน้ำและระยะเวลาของสถานี X.170 และสถานี X.265 ที่ใช้ในการ
วิเคราะห์

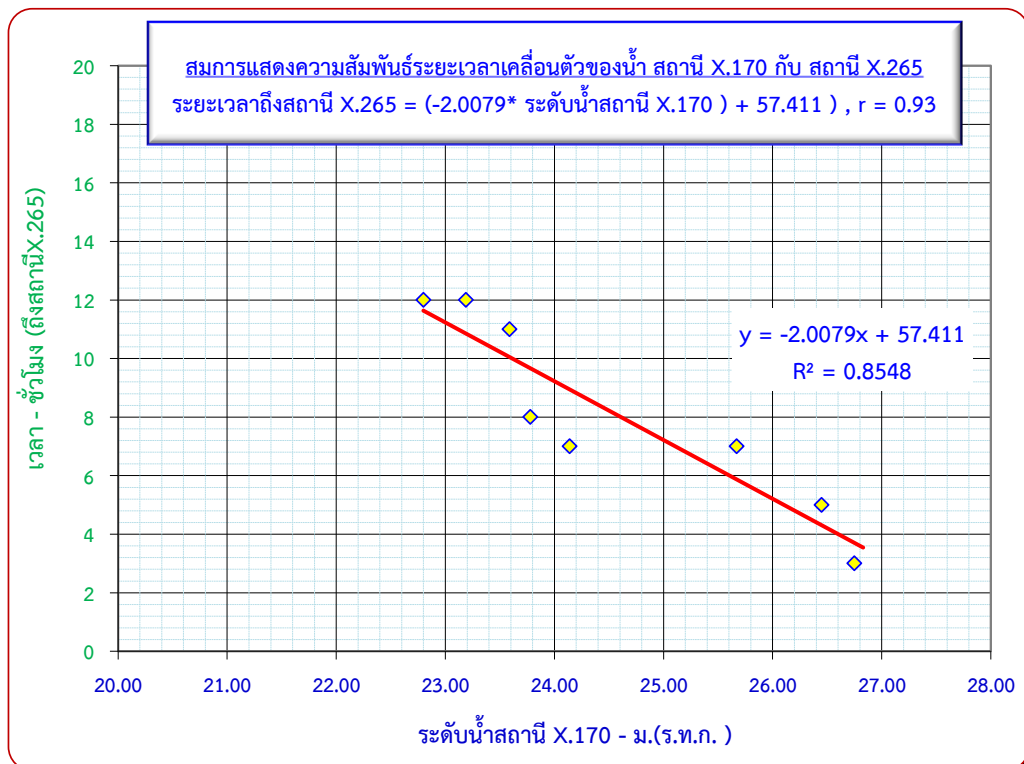
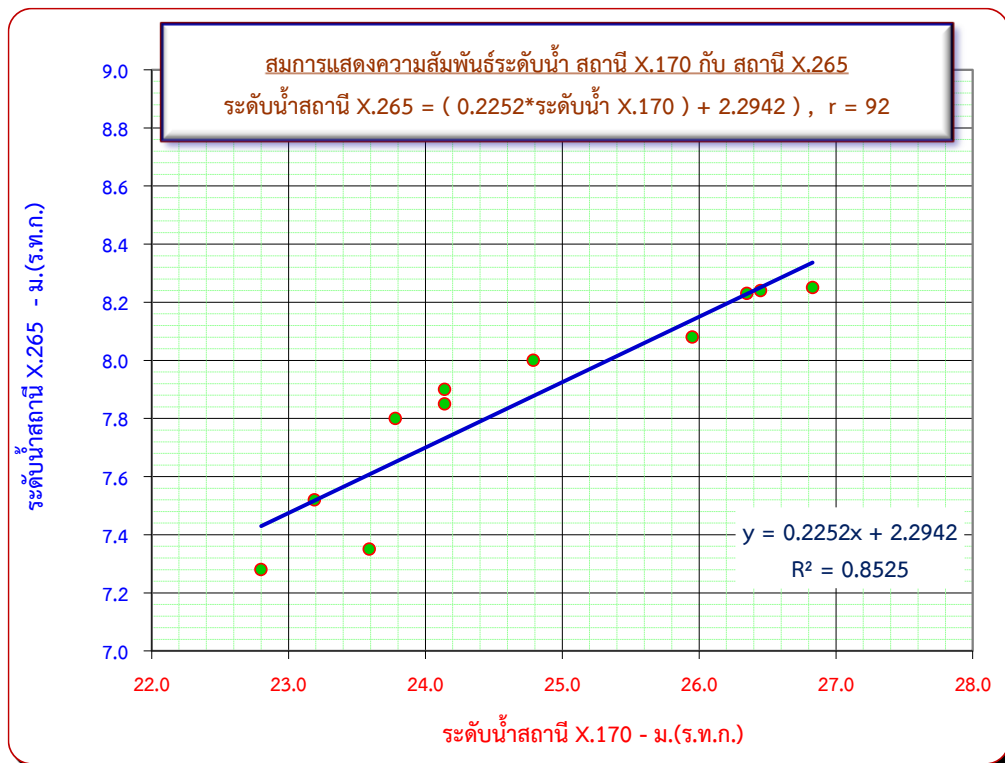
สถานี X.170			สถานี X.265			ระยะเวลา
ม.(ร.ท.ก.)	วันที่	เวลา - น.	ม.(ร.ท.ก.)	วันที่	เวลา - น.	ชั่วโมง
22.8	9-พ.ย.-50	6	7.28	9-พ.ย.-50	18	12
23.59	30-พ.ย.-51	18	7.35	1-ธ.ค.-51	5	11
23.19	3-ม.ค.-52	6	7.52	3-ม.ค.-52	18	12
23.78	21-พ.ย.-52	22	7.8	22-พ.ย.-52	6	8
26.45	2-พ.ย.-53	9	8.24	2-พ.ย.-53	14	5
24.14	2-ม.ค.-55	1	7.85	2-ม.ค.-55	8	7
24.79	23-พ.ย.-56	4	8	23-พ.ย.-56	8	16
24.14	22-ธ.ค.-57	13	7.9	22-ธ.ค.-57	18	5
25.95	4-ธ.ค.-59	16	8.08	5-ธ.ค.-59	2	10
26.83	3-ม.ค.-60	18	8.25	4-ม.ค.-60	7	13
26.35	6-ธ.ค.-60	2	8.23	4-ธ.ค.-60	15	13
25.67	2-ธ.ค.-64	11	7.28	2-ธ.ค.-64	18	7

หมายเหตุ: ราคาศูนย์เสาระดับน้ำสถานี X.170 = 0.000 ม.(ร.ท.ก.) สถานี X.265 = 0.000 ม.(ร.ท.ก.)

: ระยะทางจากสถานี X.170 ถึงสถานี X.265 ประมาณ 18 กิโลเมตร ตามความยาวลำน้ำ

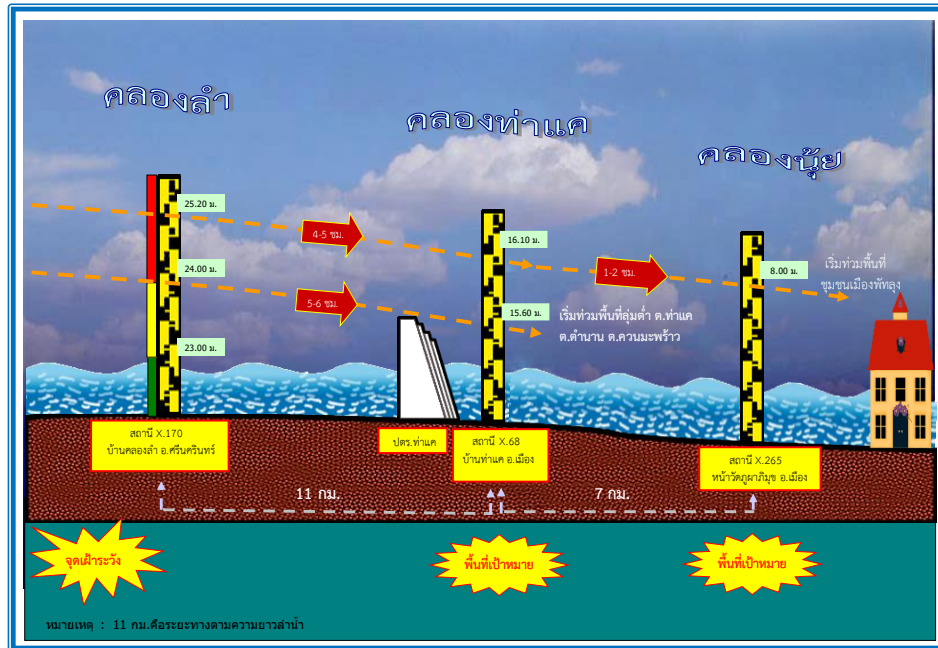
: ที่ตั้งสถานี X.170 อยู่ที่ บ้านคลองลำ อำเภอสรรคินทร์ จังหวัดพัทลุง

: ที่ตั้งสถานี X.265 อยู่ที่ หน้าวัดภูผาภิมุข อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

รูปที่ 4-31 แสดงความสัมพันธ์ของระดับน้ำและระยะเวลาก่อนตัวของน้ำระหว่างสถานี X.170 กับ สถานี X.265 คลองน้อย จังหวัดพัทลุง

ที่มา: แนวทางการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์น้ำในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยภาคใต้ ประจำปีน้ำ 2565
ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคใต้สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา กรมชลประทาน

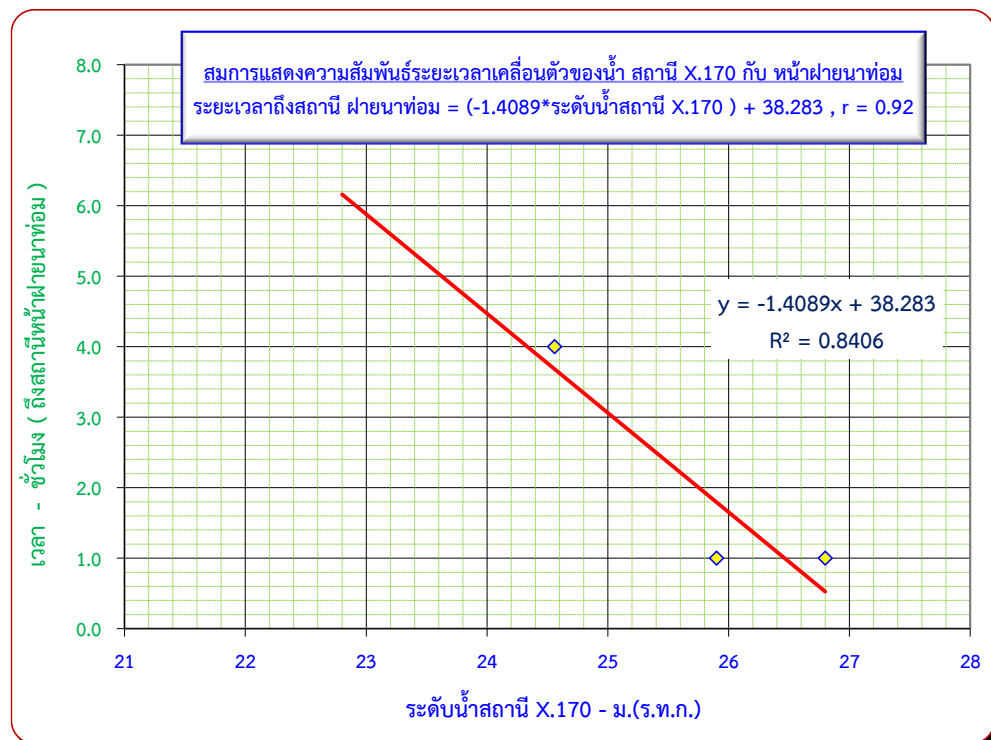
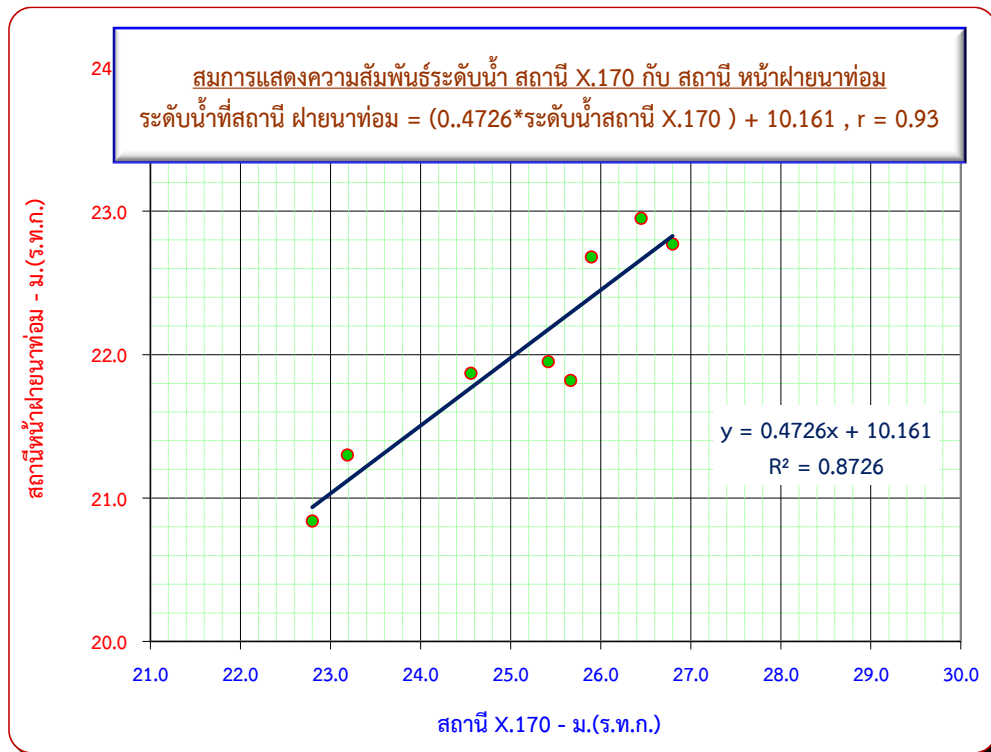

รูปที่ 4-32 แสดงความสัมพันธ์ของระดับน้ำ-ระยะเวลาเคลื่อนตัวของน้ำในคลองลำ-คลองท่าแค-คลองนุ้ย
ที่มา : แนวทางการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์น้ำในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยภาคใต้ ประจำปีน้ำ 2565
ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคใต้ สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา กรมชลประทาน

ตารางที่ 4-20 การคาดการณ์ค่าระดับน้ำล่วงหน้า โดยใช้ความสัมพันธ์ของข้อมูลระดับน้ำด้านเหนือ -
ท้ายข้อมูลระดับน้ำและระยะเวลาของสถานี X.170 และสถานีหน้าฝายนาท่อม ที่ใช้ในการวิเคราะห์

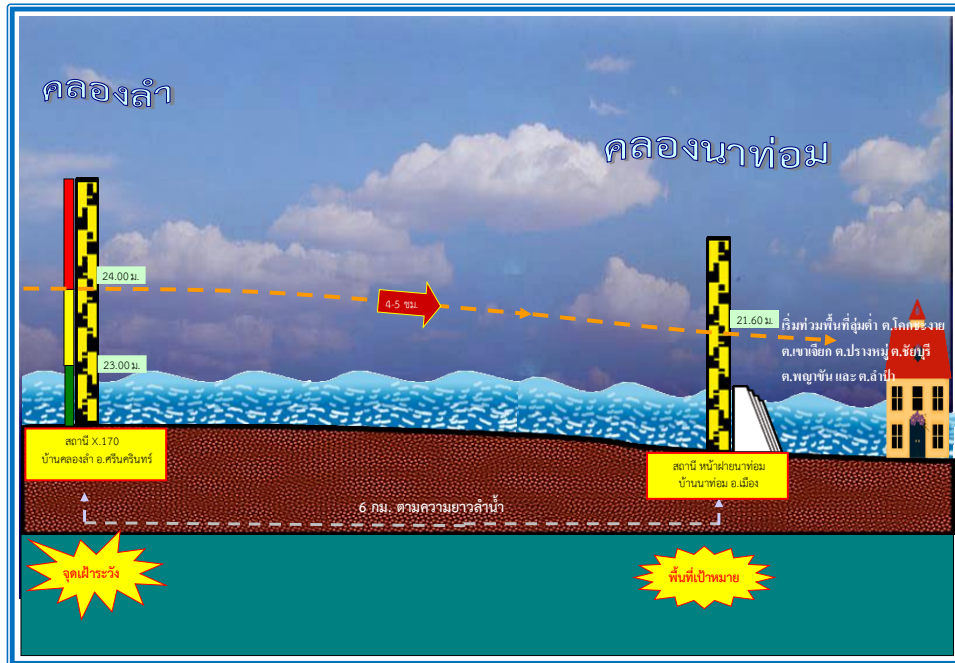
สถานี X.170			หน้าฝายนาท่อม			ระยะเวลา
ม.(ร.ท.ก.)	วันที่	เวลา - น.	ม.(ร.ท.ก.)	วันที่	เวลา - น.	ชั่วโมง
26.8	16-ธ.ค.-48	20	22.77	16-ธ.ค.-48	21	1
22.8	9-พ.ย.-50	6	20.84	9-พ.ย.-50	8	2
23.19	3-ม.ค.-52	6	21.3	3-ม.ค.-52	7	1
26.45	2-พ.ย.-53	9	22.95	2-พ.ย.-53	13	4
25.9	29-มี.ค.-54	19	22.68	29-มี.ค.-54	20	1
24.56	15-ม.ค.-55	4	21.87	15-ม.ค.-55	8	4
25.42	19-ธ.ค.-61	11	21.95	19-ธ.ค.-61	12	1
25.67	2-ธ.ค.-64	11	21.82	2-ธ.ค.-64	11	

หมายเหตุ: ราคาศูนย์เสาระดับน้ำสถานี X.170 = 0.000 ม.(ร.ท.ก.) สถานี ฝายนาท่อม = 0.000 ม.(ร.ท.ก.)
: ระยะทางจากสถานี X.170 ถึงสถานีหน้าฝายนาท่อม ประมาณ 6 กิโลเมตร ตามความยาวลำน้ำ
: ที่ตั้งสถานี X.170 อยู่ที่ บ้านคลองลำ อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง
: ที่ตั้งสถานีหน้าฝายนาท่อม อยู่ที่ บ้านนาท่อม อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

รูปที่ 4-33 แสดงความสัมพันธ์ของระดับน้ำและระยะเวลาการเคลื่อนตัวของน้ำระหว่างสถานี X.170 กับ สถานีหน้าฝายนาท่อม คลองนาท่อม จังหวัดพัทลุง

ที่มา : แนวทางการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์น้ำในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยภาคใต้ ประจำปีน้ำ 2565 ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคใต้สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา กรมชลประทาน

รูปที่ 4-34 แสดงความสัมพันธ์ของระดับน้ำ-ระยะเวลาเคลื่อนตัวของน้ำใน คลองลำ-คลองนาท่อม
ที่มา : แนวทางการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์น้ำในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยภาคใต้ ประจำปี 2565
ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคใต้ สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา กรมชลประทาน

(2) การเตือนภัยน้ำท่วมเทศบาลนครหาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

เทศบาลนครหาดใหญ่มักจะเกิดน้ำท่วมในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคมของทุกปีโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเดือนพฤศจิกายน ซึ่งเคยเกิดน้ำท่วมหนักกับเมืองหาดใหญ่มาแล้ว เมื่อปี พ.ศ.2531 ปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ.2553 เป็นต้น ปัจจัยสำคัญ คือ เกิดจากหย่อมความกดอากาศต่ำ หรือมีพายุหมุนเขตร้อนพัดผ่านเข้าทางภาคใต้ของประเทศไทย ทำให้มีฝนตกหนักและเกิดน้ำหลากจากภูเขาสูงสู่ คลองอู่ตะเภา

คลองอู่ตะเภาที่ไหลผ่านเมืองหาดใหญ่มีต้นน้ำอยู่ที่อำเภอ สะเดา จังหวัดสงขลา มีคลองสาขาที่สำคัญ คือ คลองสะเดา คลองหล้าปัง ซึ่งเป็นสาขาลุ่มน้ำอู่ตะเภาตอนบน ไหลมารวมกันทางตอนบนของบ้านคลองแงะ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา และยังมีคลองสาขาในลุ่มน้ำ คลองอู่ตะเภาตอนล่าง คือคลองตง คลองประตู่ คลองหลา คลองจำไทร ไหลลงสู่คลองอู่ตะเภาตอนล่างที่บ้านบางศาลา อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา

การเตือนภัยน้ำท่วมเมืองหาดใหญ่ ใช้ข้อมูลทางอุทกวิทยาจากสถานีสำรวจอุทกวิทยา X.173A บ้านม่วงก้อง อำเภอสะเดา จ.สงขลา ซึ่งอยู่ห่างจากเมืองหาดใหญ่ ที่บริเวณ ปตร. อู่ตะเภา ทางเหนือ น้ำ ประมาณ 36 กิโลเมตร (กรณีน้ำท่าในลุ่มน้ำอู่ตะเภาตอนบน) และใช้ข้อมูลทางอุทกวิทยาจากสถานีสำรวจอุทกวิทยา X.90 บ้านบางศาลา อำเภอคลองหอยโข่ง จ.สงขลา ซึ่งอยู่ห่างจากเมืองหาดใหญ่ที่บริเวณปตร.อู่ตะเภาทางเหนือ น้ำประมาณ 10 กิโลเมตร (กรณีน้ำท่าในลุ่มน้ำอู่ตะเภาตอนล่าง) กำหนดการเตือนแบ่งเป็น 2 ช่วง ดังนี้

กรณีที่ 1 น้ำท่าจากลุ่มน้ำอุตะเภาดอนบน

อาศัยข้อมูลระดับน้ำของสถานี X.173A ที่บ้านม่วงก้อง อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา และสถานี X.90 ที่บ้านบางศาลา อำเภอกลองหย่อง จังหวัดสงขลา เป็นสถานีหลัก

กรณีที่ 2 น้ำท่าจากลุ่มน้ำอุตะเภาดอนล่าง

อาศัยข้อมูลระดับน้ำของสถานี X.90 ที่บ้านบางศาลา อำเภอกลองหย่อง จังหวัดสงขลา และสถานี X.44 บ้านหาดใหญ่ใน อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นสถานีหลัก

กรณีที่ 3 ระดับน้ำเริ่มล้นตลิ่งพื้นที่ลุ่มต่ำตำบลบ้านพรุ (บริเวณริมคลองอุตะเภา)

เมื่อระดับน้ำที่ไหลผ่านสถานี X.173A สูงประมาณ 16.00 เมตร จะสามารถคาดการณ์ได้ว่าอีกประมาณ 12-13 ชั่วโมง ถัดไปน้ำอุตะเภาจะเดินทางถึงสถานี X.90 ทำให้ระดับน้ำสูงที่ระดับ 8.00 เมตร และหลังจากนั้น อีกประมาณ 1-2 ชั่วโมง ต่อมา มีผลทำให้น้ำเริ่มท่วมตลิ่งพื้นที่ลุ่มต่ำตำบลบ้านพรุบริเวณริมคลองอุตะเภา

กรณีที่ 4 ระดับน้ำเริ่มล้นคันคลองหะไหลเข้าสู่ชุมชนจันทร์วิโรจน์

เมื่อระดับน้ำที่ไหลผ่านสถานี X.173A สูงประมาณ 16.60 เมตร จะสามารถคาดการณ์ได้ว่า อีกประมาณ 10-11 ชั่วโมง ถัดไป น้ำอุตะเภาจะเดินทางถึงสถานี X.90 ทำให้ระดับน้ำสูงที่ระดับ 9.40 เมตร และหลังจากนั้น อีกประมาณ 3-4 ชั่วโมง ต่อมา ระดับน้ำที่สถานีหน้าปตร.อุตะเภา จะสูงถึง 7.20 เมตร ก็จะมีผลทำให้น้ำเริ่มล้นคันคลองหะไหลเข้าสู่ชุมชนจันทร์วิโรจน์

กรณีที่ 5 ระดับน้ำเริ่มล้นตลิ่งฝั่งชุมชนบ้านหาดใหญ่ใน ที่ สถานี X.44 (ฝั่งซ้าย)

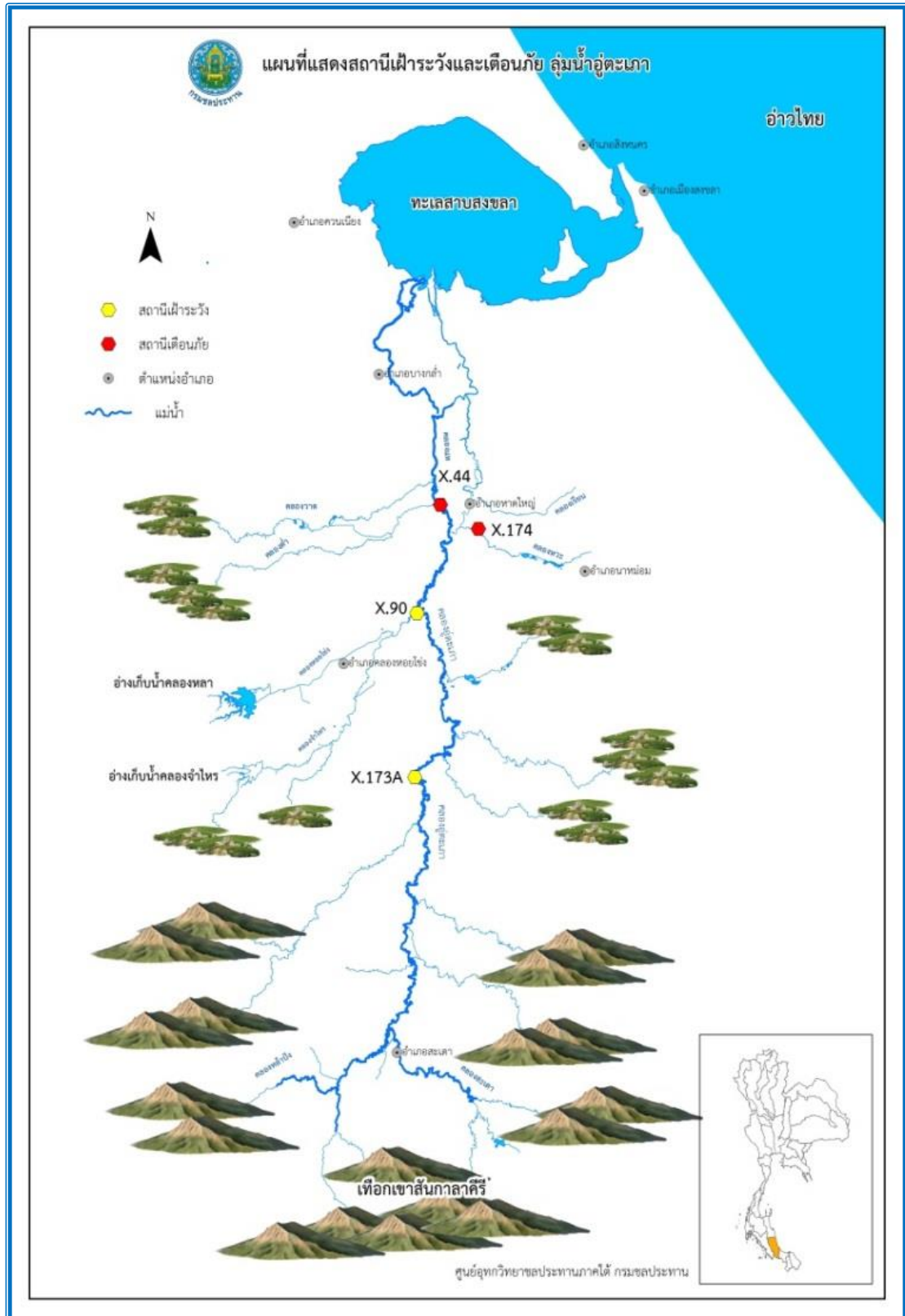
เมื่อระดับน้ำที่ไหลผ่านสถานี X.173A สูงประมาณ 17.10 เมตร จะสามารถคาดการณ์ได้ว่า อีกประมาณ 8-9 ชั่วโมง ถัดไป น้ำอุตะเภาจะเดินทางถึงสถานี X.90 ทำให้ระดับน้ำสูงที่ระดับ 10.20 เมตร และหลังจากนั้น อีกประมาณ 3-4 ชั่วโมง ต่อมา ระดับน้ำที่สถานี X.44 จะสูงถึง 7.40 เมตร ก็จะมีผลทำให้น้ำเริ่มล้นตลิ่งฝั่งชุมชนบ้านหาดใหญ่ใน

กรณีที่ 6 ระดับน้ำเริ่มล้นตลิ่งฝั่งอำเภหาดใหญ่ ที่ สถานี X.44 (ฝั่งขวา)

เมื่อระดับน้ำที่ไหลผ่านสถานี X.173A สูงประมาณ 17.60 เมตร จะสามารถคาดการณ์ได้ว่า อีกประมาณ 6-7 ชั่วโมง ถัดไปน้ำอุตะเภาจะเดินทางถึงสถานี X.90 ทำให้ระดับน้ำสูงที่ระดับ 11.20 เมตร และหลังจากนั้น อีกประมาณ 2-3 ชั่วโมง ต่อมา ระดับน้ำที่ สถานี X.44 จะสูงถึง 8.30 เมตร ก็จะมีผลทำให้น้ำเริ่มตลิ่งฝั่งอำเภหาดใหญ่

หมายเหตุ: ปตร. อุตะเภาปิดกั้นลำน้ำอุตะเภาตั้งอยู่ทางด้านเหนือของสถานี X.44 2 กิโลเมตร ตามลำน้ำ เป็นตัวควบคุมปริมาณน้ำในคลองอุตะเภาที่ไหลผ่าน สถานี X.44 ซึ่งควบคุมให้ปริมาณน้ำไหลผ่านได้ไม่เกิน 465 ลบ.ม./วิ

: ปตร. หน้าควน ปิดกั้นปากคลอง ร.1 ตั้งอยู่ทางด้านเหนือ น้ำ ทางด้านฝั่งซ้ายของ ปตร.อุตะเภาเป็นตัวควบคุมการระบายน้ำเข้าสู่ คลอง ร.1 ซึ่งเปิดระบายน้ำได้ไม่เกิน 465 ลบ.ม./วิ (ข้อมูลเดิมก่อนขยาย ร.1)

รูปที่ 4-35 แผนที่แสดงสถานีเฝ้าระวังและเตือนภัยลุ่มน้ำอุ้มตะโก

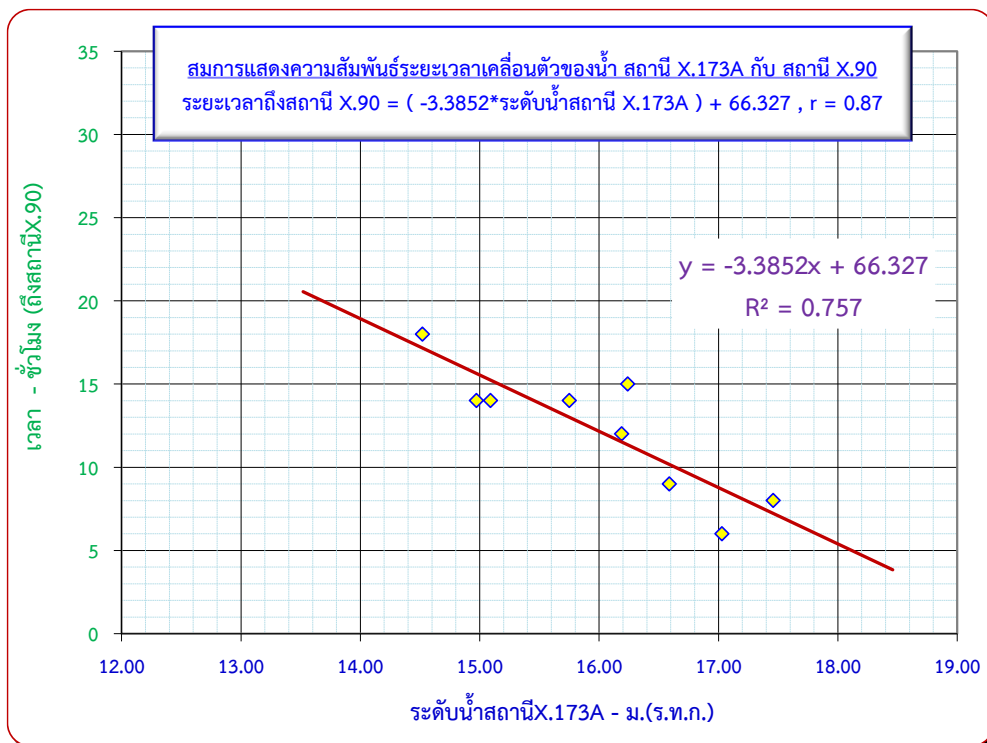
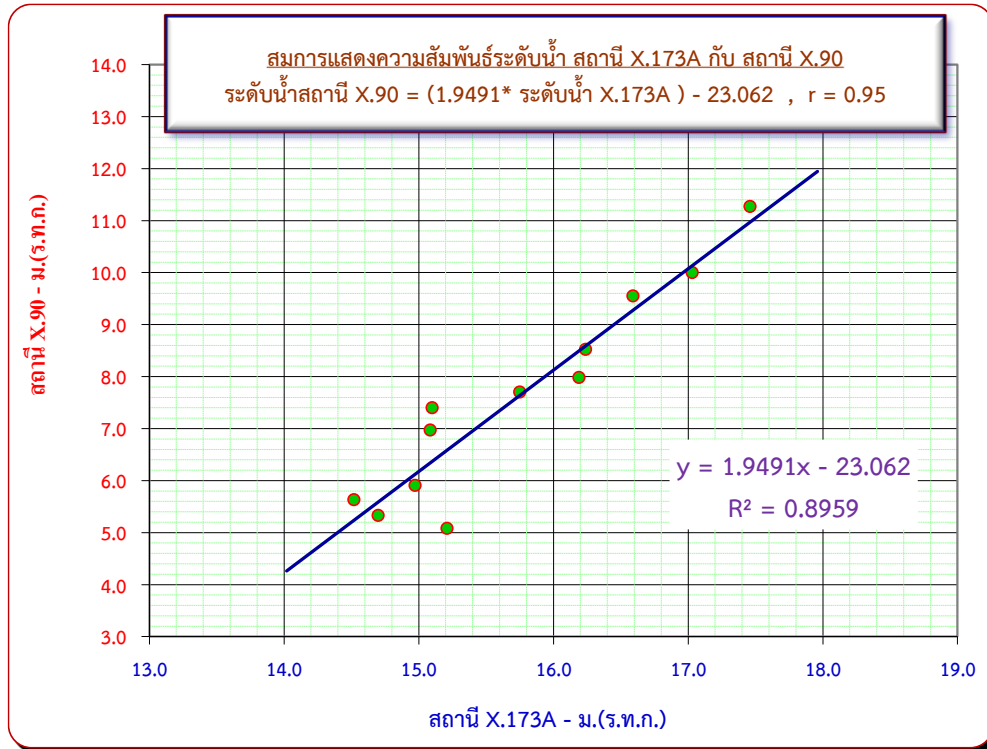
ที่มา : แนวทางการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์น้ำในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยภาคใต้ ประจำปีน้ำ 2565
ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคใต้ สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา กรมชลประทาน

ตารางที่ 4-21 การคาดการณ์ค่าระดับน้ำล่วงหน้า โดยใช้ความสัมพันธ์ของข้อมูลระดับน้ำด้านเหนือ -
ท้ายข้อมูลระดับน้ำและระยะเวลาของสถานี X.173A และสถานี X.90 ที่ใช้ในการวิเคราะห์

สถานี X.173A			สถานี X.90			ระยะเวลา
ม.(ร.ท.ก.)	วันที่	เวลา - น.	ม.(ร.ท.ก.)	วันที่	เวลา - น.	ชั่วโมง
14.52	16-ธ.ค.-50	21	5.63	17-ธ.ค.-50	15	18
15.75	9-ธ.ค.-51	18	7.7	10-ธ.ค.-51	8	14
16.59	7-พ.ย.-52	9	9.55	7-พ.ย.-52	18	9
17.46	1-พ.ย.-53	24	11.27	2-พ.ย.-53	8	8
14.7	13-ก.ย.-54	4	5.33	13-ก.ย.-54	9	5
17.03	1-ม.ค.-55	20	10	2-ม.ค.-55	2	6
16.19	18-ธ.ค.-57	22	7.98	19-ธ.ค.-57	12	12
15.21	19-ก.ย.-58	6	5.08	19-ก.ย.-58	18	12
15.1	2-ม.ค.-59	13	7.4	2-ม.ค.-59	10	3
16.24	1-ธ.ค.-60	5	8.52	1-ธ.ค.-60	20	15
15.09	3-ธ.ค.-63	9	6.97	3-ธ.ค.-63	23	14
14.97	20-พ.ย.-64	3	5.91	20-พ.ย.-64	17	14

หมายเหตุ: ราคาศูนย์เสาระดับน้ำสถานี X.173A = 0.000 ม.(ร.ท.ก.) สถานี X.90 = 0.000 ม.(ร.ท.ก.)

- : ระยะทางจากสถานี X.173A ถึงสถานี X.90 ประมาณ 26 กิโลเมตร ตามความยาวลำน้ำ
- : ที่ตั้งสถานี X.173A อยู่ที่ บ้านม่วงก้อง อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา
- : ที่ตั้งสถานี X.90 อยู่ที่ บ้านบางศาลา อำเภอลงขัน จังหวัดสงขลา

รูปที่ 4-36 ความสัมพันธ์ของระดับน้ำและระยะเวลาก่อนตัวของน้ำระหว่างสถานี X.173A กับ สถานี X.90 คลองอู่ตะเภา จังหวัดสงขลา

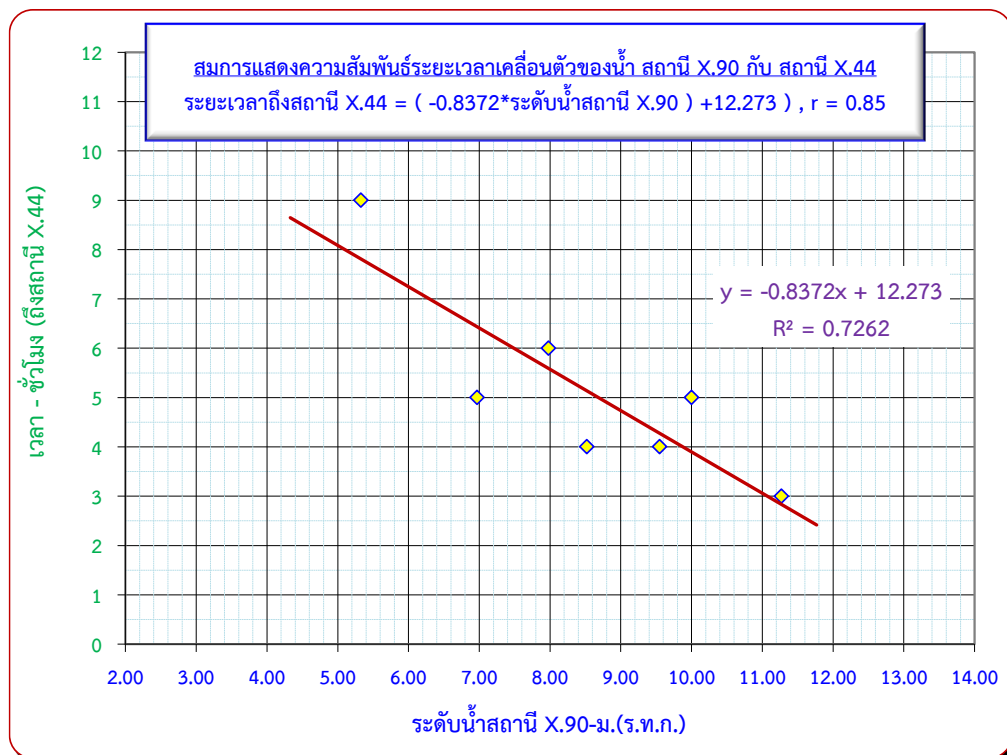
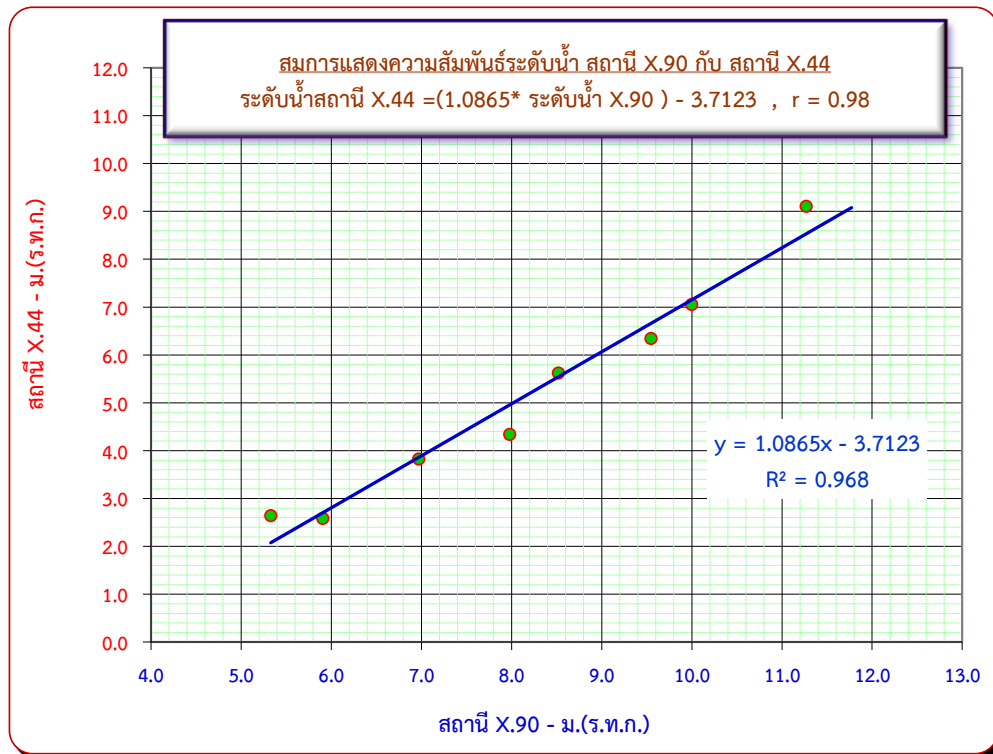
ที่มา : แนวทางการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์น้ำในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยภาคใต้ ประจำปีน้ำ 2565
ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคใต้ สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา กรมชลประทาน

ตารางที่ 4-22 การคาดการณ์ค่าระดับน้ำล่วงหน้า โดยใช้ความสัมพันธ์ของข้อมูลระดับน้ำด้านเหนือ -
ท้ายข้อมูลระดับน้ำและระยะเวลาของสถานี X.90 และสถานี X.44 ที่ใช้ในการวิเคราะห์

สถานี X.90			สถานี X.44			ระยะเวลา
ม.(ร.ท.ก.)	วันที่	เวลา - น.	ม.(ร.ท.ก.)	วันที่	เวลา - น.	ชั่วโมง
9.55	7-พ.ย.-52	18	6.34	7-พ.ย.-52	22	4
11.27	2-พ.ย.-53	8	9.1	2-พ.ย.-53	11	3
5.33	13-ก.ย.-54	9	2.64	13-ก.ย.-54	18	9
10	2-ม.ค.-55	2	7.05	2-ม.ค.-55	7	5
7.98	19-ธ.ค.-57	12	4.34	19-ธ.ค.-57	18	6
8.52	1-ธ.ค.-60	24	5.62	1-ธ.ค.-60	20	4
6.97	3-ธ.ค.-63	23	3.82	4-ธ.ค.-63	4	5
5.91	20-พ.ย.-64	17	2.58	20-พ.ย.-64	20	3

หมายเหตุ: ราคาศูนย์เสาระดับน้ำสถานี X.90 = 0.000 ม.(ร.ท.ก.) สถานี X.44 = 0.000 ม.(ร.ท.ก.)

- : ระยะทางจากสถานี X.90 ถึงสถานี X.44 ประมาณ 12 กิโลเมตร ตามความยาวลำน้ำ
- : ที่ตั้งสถานี X.90 อยู่ที่ บ้านบางศาลา อำเภอกลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา
- : ที่ตั้งสถานี X.44 อยู่ที่ บ้านหาดใหญ่ใน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

รูปที่ 4-37 แสดงความสัมพันธ์ของระดับน้ำและระยะเวลาการเคลื่อนตัวของน้ำระหว่างสถานี X.90 กับ สถานี X.44 คลองอู่ตะเภา จังหวัดสงขลา

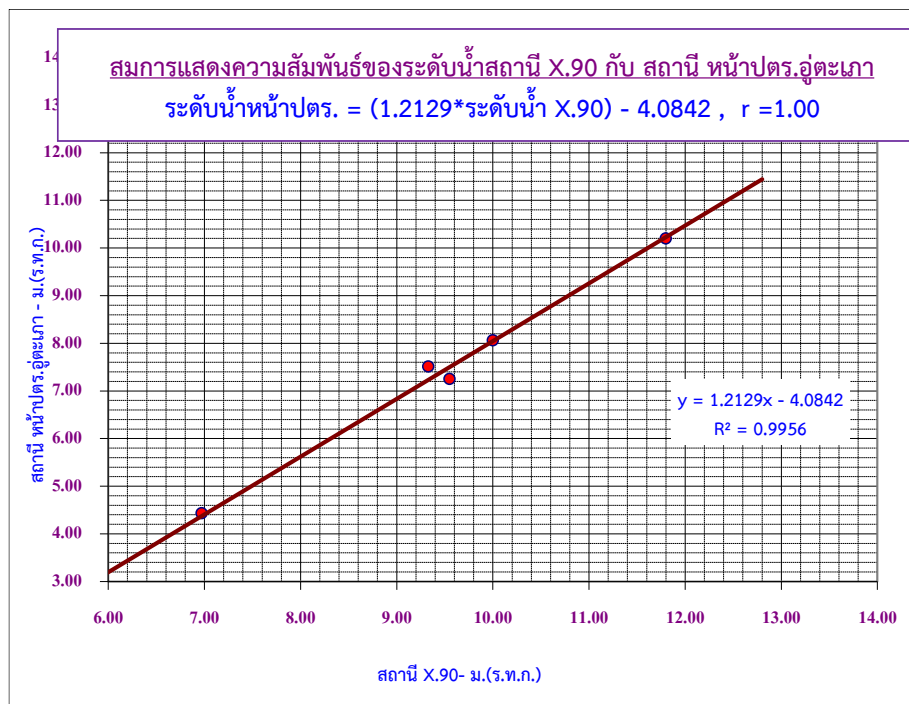
ที่มา : แนวทางการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์น้ำในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยภาคใต้ ประจำปีน้ำ 2565
ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคใต้ สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา กรมชลประทาน

ตารางที่ 4-23 สถิติระดับน้ำสูงสุดที่สถานี X.90 และสถานีหน้าปตร.อุตะเภาตั้งแต่ปี 2552-2563

ระดับน้ำ X.90			ระดับน้ำหน้าปตร.อุตะเภา		
ม.รทก.	วันที่	เวลา	ม.รทก.	วันที่	เวลา
9.55	7-พ.ย.-52	18	7.25	7-พ.ย.-52	18.00
9.33	23-พ.ย.-52	18	7.51	23-พ.ย.-52	20.00
11.8	2-พ.ย.-53	8	10.2	2-พ.ย.-53	10.00
10	2-ม.ค.-55	2	8.06	2-ม.ค.-55	
6.97	3-ธ.ค.-63	23	4.43	4-ธ.ค.-63	02.00
5.91	20-พ.ย.-64	17	3.01	20-พ.ย.-64	

หมายเหตุ: ราคาศูนย์เสาระดับน้ำสถานี X.90 = 0.000 ม.(ร.ท.ก.) สถานีหน้าปตร. อุตะเภา = 0.000 ม.(ร.ท.ก.)

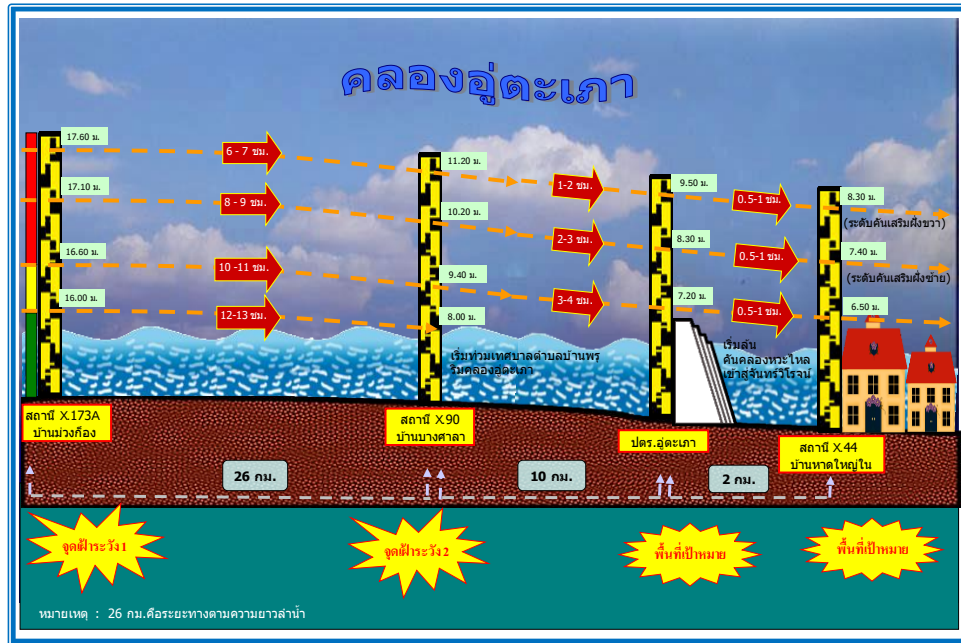
: ระยะทางจากสถานี X.90 ถึงสถานีหน้าปตร. อุตะเภา ประมาณ 10 กิโลเมตร ตามความยาวลำน้ำ

รูปที่ 4-38 แสดงความสัมพันธ์ของระดับน้ำและระยะเวลาการเคลื่อนตัวของน้ำระหว่างสถานี X.90 กับ สถานี หน้า ปตร.อุตะเภา คลองอุตะเภา จังหวัดสงขลา

ที่มา : แนวทางการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์น้ำในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยภาคใต้ ประจำปีน้ำ 2565

ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคใต้ สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา กรมชลประทาน

รูปที่ 4-39 แสดงความสัมพันธ์ของระดับน้ำ-ระยะเวลาเคลื่อนตัวของน้ำในคลองอุตะเกา

ที่มา : แนวทางการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์น้ำในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยภาคใต้ ประจำปี 2565

ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคใต้ สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา กรมชลประทาน

4.8 วิธีการกักเก็บน้ำเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

การกักเก็บน้ำเพื่อใช้ประโยชน์ในฤดูแล้งสามารถเก็บกักน้ำโดยการพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำขึ้นมา เช่น อ่างเก็บน้ำ สระน้ำ หรือการขุดลอกคู คลอง หนอง บึง พรุ ฯลฯ เพื่อเพิ่มปริมาณเก็บกักน้ำและลดยอดน้ำนองหรือน้ำท่วมพื้นที่ โดยในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำตั้งแต่ต้นจนถึงปีสิ้นปีงบประมาณ 2565 ทั้งสิ้น 377 โครงการ ประกอบไปด้วย โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ 2 โครงการ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง 32 โครงการ และโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก (โครงการชลประทานขนาดเล็ก โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า และแก้มลิง) 343 โครงการ ความจุเก็บกักรวม 204.11 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์รวม 790,446 ไร่ แสดงได้ดังตารางที่ 4-24

ตารางที่ 4-24 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบันในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ	จำนวนโครงการ	ปริมาตรเก็บกัก (ล้าน ลูกบาศก์ เมตร)	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)	พื้นที่รับประโยชน์
ขนาดใหญ่	2	7.818	339,918	80,268 ไร่
- โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาท่าเขียว	1	-	101,438	-
- โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาระโนด-กระแสนันธุ์	1	7.818	238,480	80,268 ไร่
ขนาดกลาง	32	163.06	437,486.00	112,090 ไร่
- แก้มลิง	4	8.40	-	7,100 ไร่
- คันกันน้ำ	1	-	-	100 ครัวเรือน
- ประตูระบายน้ำ	8	-	108,791.00	4,200 ไร่

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ	จำนวนโครงการ	ปริมาตรเก็บกัก (ล้าน ลูกบาศก์ เมตร)	พื้นที่ ชลประทาน (ไร่)	พื้นที่รับ ประโยชน์
- ฝาย	9	-	297,488.00	-
- อ่างเก็บน้ำ	6	154.66	31,207.00	50,700 ไร่
- บรรเทาอุทกภัยอำเภอหาดใหญ่	1	-	-	43,890 ไร่
- อื่นๆ เช่น เพิ่มประสิทธิภาพ คลองระบายน้ำ	3	-	-	6,200 ไร่
ขนาดเล็ก*	343	33.23	203,020	598,088
รวม	377	204.11	980,424	790,446

หมายเหตุ * ประกอบด้วย โครงการชลประทานขนาดเล็ก โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า และ
แก้มลิง

ที่มา: รายงานข้อมูลสารสนเทศ โครงการชลประทาน 2565, สำนักชลประทานที่ 16 และการประชุมคณะกรรมการลุ่มน้ำ
ทะเลสาบสงขลาครั้งที่ 3/2566 วันที่ 19 กันยายน 2566

4.9 การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อาจได้รับภัยพิบัติจากน้ำท่วม

การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อาจได้รับภัยพิบัติจากน้ำท่วม ให้คณะทำงานในพื้นที่ที่แต่งตั้งโดยกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ ประสานงานและบูรณาการข้อมูลความต้องการช่วยเหลือไปที่ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด ทั้งก่อนเกิดภาวะน้ำท่วม ระหว่างเกิดภาวะน้ำท่วมและหลังเกิดภาวะน้ำท่วม โดยมี 3 ส่วน ทำหน้าที่ดังนี้

1) ศูนย์ประสานการปฏิบัติ มีหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานภาคเอกชนและภาคประชาสังคมด้านกฎหมาย ธุรกิจและกำลังพล ทั้งนี้ ในกรณีการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) ให้ประสานงานด้านกิจการต่างประเทศ

2) ส่วนปฏิบัติการ มีหน้าที่ปฏิบัติการลดอันตรายที่เกิดขึ้นโดยเร็ว โดยรักษาชีวิตและปกป้องทรัพย์สิน เข้าควบคุมสถานการณ์ พื้นฟูสู่สภาวะปกติ ดับเพลิง ค้นหาและกู้ภัย สารเคมีและวัตถุอันตราย บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข คมนาคม รักษาความสงบเรียบร้อย ประสานทรัพยากร และทางทหาร

3) ส่วนสนับสนุน มีหน้าที่ดังนี้

- ตอบสนองการร้องขอรับการสนับสนุนในทุกๆ ด้านที่จำเป็น เพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้แก่ ด้านการสื่อสารโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศ การพลังงาน การเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม การสาธารณสุข การโยธาธิการและการคมนาคม การฟื้นฟูเศรษฐกิจ สังคมและชุมชน

- ตอบสนองการร้องขอรับการสนับสนุนในด้านงบประมาณ การเงิน การคลัง และการรับบริจาค

บทที่ 5

แนวทางขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม

5.1 กลไกการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม

5.1.1 การจัดตั้งองค์กร

1) จัดตั้ง “ศูนย์บริหารสถานการณ์น้ำลุ่มน้ำ...” เพื่อเป็นศูนย์กลาง การบริหารจัดการ “มวลน้ำ” ในการป้องกันหรือลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น โดยผู้รับผิดชอบ “ศูนย์บริหารสถานการณ์น้ำลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา” จะกำหนดจากกระต๊อบวิกฤติน้ำ

2) กำหนดโครงสร้างการปฏิบัติงานของ “ศูนย์บริหารสถานการณ์น้ำลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา” ทำหน้าที่บูรณาการข้อมูลและขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม พิจารณากลับกรองในการยกระดับสถานการณ์ และทำหน้าที่สนับสนุน ในการแก้ไขปัญหา ตั้งแต่การป้องกันเตรียมความพร้อมรับมือ โดยมีคณะทำงานเป็นหน่วยปฏิบัติงานสนับสนุนข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้กองอำนาจการน้ำแห่งชาติ กลับกรองและกำหนดมาตรการหรือนโยบายในการแก้ไขปัญหาภาวะน้ำท่วม

3) กำหนดแนวทางการทำงานอย่างเป็นระบบ บูรณาการการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และหน่วยงานด้านสาธารณสุขให้มีความสอดคล้องส่งเสริมกัน ทั้งในเรื่องการสั่งการ และอำนาจการภาวะน้ำท่วมระดับต่าง ๆ จนกว่าสถานการณ์จะคลี่คลาย

4) จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหภาวะน้ำท่วม โดยการติดตามเฝ้าระวังวิเคราะห์สถานการณ์น้ำและชี้เป้าพื้นที่เสี่ยงภัยภาวะน้ำท่วม และกำหนดมาตรการเชิงป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม

5.1.2 การอำนาจการ

เป็นแผนบูรณาการการทำงานในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ ให้ดำเนินการสอดคล้องเชื่อมโยงกันในทุกมิติ ทั้งมิติของพื้นที่ลุ่มน้ำ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนกระทั่งปลายน้ำ และมิติของหน่วยงานในการดำเนินการตามภารกิจ ตั้งแต่หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลด้านการพยากรณ์ คาดการณ์ สถานการณ์น้ำ การบริหารจัดการ ติดตามเฝ้าระวัง ดำเนินการช่วยเหลือแก้ไขเมื่อเกิดเหตุการณ์หรือภัย รวมถึงมิติของการเชื่อมโยงการดำเนินงานตั้งแต่องค์กรระดับนโยบายสู่องค์กรระดับปฏิบัติจนกระทั่งถึงผู้รับประโยชน์ คือ ประชาชน ดังนั้น ในการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมให้สามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพ มีปัจจัยที่มีความสำคัญหลายปัจจัย อาทิ

- 1) ข้อมูลที่ใช้เป็นฐานในการขับเคลื่อนแผน
- 2) ความชัดเจนของแผน และความเชื่อมโยงกับแผนทุกระดับที่มีความเกี่ยวข้อง
- 3) ความเข้าใจในแผน และเป้าหมาย รวมทั้งเข้าใจบทบาทของหน่วยงานที่ปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานตนเอง และระบุผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งทางตรงและทางอ้อม
- 4) โครงสร้างในการสั่งการมีความชัดเจนในแต่ละสถานการณ์
- 5) การสื่อสารที่ครอบคลุม ทัวถึง ทันเหตุการณ์
- 6) มีการประเมินและทบทวนผลการดำเนินการตามแผน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง

7) หน่วยงานให้ความสำคัญกับแผนและการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง

5.1.3 การปฏิบัติการ

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 ได้กำหนดโครงสร้างของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตั้งแต่ระดับ ท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด และระดับชาติ และได้จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2564-2570 ของทุกจังหวัดแล้ว ซึ่งมีแนวทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและครอบคลุมกับการเกิดภัยพิบัติทั้งหมด ในการปฏิบัติการตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม จึงใช้แนวทางการปฏิบัติการตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด พ.ศ.2564-2570 เป็นหลักในการปฏิบัติการ

5.2 โครงสร้างองค์กรและองค์ประกอบ

การบริหารจัดการน้ำในภาวะน้ำท่วมนั้น จำเป็นต้องกำหนดองค์กรหรือผู้รับผิดชอบเพื่อทำหน้าที่ในส่วนต่าง ๆ เอาไว้เป็นการล่วงหน้า เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์น้ำและลดความสับสน ในการทำงาน โดยการกำหนดโครงสร้างองค์กรและองค์ประกอบคณะทำงาน ให้เชื่อมโยงสอดคล้องกันระหว่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 และแผนป้องกันบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570 ทั้งในระดับนโยบาย ระดับบัญชาการ ระดับอำนาจการ ระดับปฏิบัติการ และระดับพื้นที่ลุ่มน้ำ ดังนี้

5.2.1 ระดับนโยบาย

1) คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.)

มีหน้าที่จัดทำนโยบายและแผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ของคณะกรรมการลุ่มน้ำต่าง ๆ เพื่อบูรณาการการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมระหว่างลุ่มน้ำตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561

2) คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.)

มีหน้าที่กำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2550 ในปัจจุบันกระทรวงมหาดไทยอาศัยแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570 ในการรับมือกับสาธารณภัยทุกประเภท

5.2.2 ระดับบัญชาการ

1) ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

ทำหน้าที่ดำเนินการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 ที่ระบุว่า “ในกรณีเกิดปัญหาวิกฤติน้ำจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของบุคคล หรือพืช หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐอย่างรุนแรง ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ โดยนายกรัฐมนตรีเป็น ผู้บัญชาการ อำนาจการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำเป็นการชั่วคราว จนกว่าปัญหาวิกฤติน้ำจะผ่านพ้นไป ทั้งนี้ ให้สำนักงานงบประมาณพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งและ

สนับสนุนการปฏิบัติงาน” ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ภาวะวิกฤติน้ำหรือคาดว่าจะเกิดวิกฤติ (ระดับ 3) โดยมีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

1.1) ควบคุม สั่งการ บัญชาการ และอำนวยการแก้ไขวิกฤติน้ำเป็นการชั่วคราวจนกว่าปัญหาวิกฤติน้ำจะผ่านพ้นไป

1.2) ออกคำสั่งเพื่อป้องกันแก้ไข ควบคุม ระวัง หรือบรรเทาผลร้ายจากความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างทัน่วงที่ และประกาศคำสั่งดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาโดยมิชักช้า

1.3) บัญชาการร่วมกับกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) ในกรณีที่เป็นสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำหรือวิกฤติน้ำ

2) กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ

หน้าที่และอำนาจซึ่งอยู่ในเกณฑ์วิกฤติน้ำรุนแรงหรือคาดการณ์ว่าจะรุนแรง (ระดับ 3) ในการอำนวยการ บริหารจัดการ รวบรวม บูรณาการ เชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ ติดตามวิเคราะห์แนวโน้ม ควบคุม กำกับ ดูแลสถานการณ์น้ำ รวมถึงประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อบริหารจัดการน้ำทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติ เพื่อประกาศแจ้งเตือนสถานการณ์น้ำ ต่อกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอบป.ก.) และสร้างการรับรู้ให้แก่สาธารณชน โดยอำนวยการและบูรณาการร่วมกับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอบป.ก.) เพื่อพิจารณาระดับความรุนแรงสถานการณ์ภาวะวิกฤติน้ำ และออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ข้อมูลหรือเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น

3) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) กระทรวงมหาดไทย

ทำหน้าที่บังคับบัญชา อำนวยการ ควบคุม กำกับ ดูแล และประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และกรณีการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ รับผิดชอบ บังคับบัญชา อำนวยการ วินิจฉัยสั่งการ ควบคุมและประสานความร่วมมือในการบริหารจัดการสาธารณภัยตามความรุนแรง ระดับ 3 และ ระดับ 4

5.2.3 ระดับอำนวยการ

1) คณะกรรมการลุ่มน้ำ หน้าที่และอำนาจ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 ดังนี้

มาตรา 35 (2) จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม เสนอคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพื่อให้ความเห็นชอบ

มาตรา 64 ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่า จะเกิดภาวะน้ำท่วมในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีฉุกเฉินที่มีน้ำท่วมเกิดขึ้น โดยฉับพลัน โดยในการจัดทำแผนต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อม ฝั่งน้ำ ระบบนิเวศ และความหลากหลาย ทางชีวภาพของพื้นที่นั้น

มาตรา 65 ให้นำความในมาตรา 59 มาตรา 62 และมาตรา 63 มาใช้บังคับแก่การผันน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่งเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม การเสนอแผนป้องกันและ

แก้ไขภาวะน้ำท่วมต่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพื่อให้ความเห็นชอบ การจัดส่งแผนดังกล่าวให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ และการแก้ไข ปัญหากรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องไม่อาจดำเนินการให้เป็นไป ตามแผนดังกล่าวได้ รวมทั้งการติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม และการทบทวนแผนดังกล่าวด้วยโดยอนุโลม

2) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะนโยบายและจัดทำแผน ยุทธศาสตร์ แผนแม่บท และมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศและขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งบูรณาการข้อมูลสารสนเทศ แผนงาน โครงการ งบประมาณ บริหารจัดการ การติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

2.1) เป็นหน่วยงานหลักในการศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ เพื่อเสนอแนะ นโยบาย และจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บท และมาตรการในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำและประสานให้เกิดการนำไปสู่การปฏิบัติ

2.2) จัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำและกรอบงบประมาณของ ประเทศแบบบูรณาการ และเสนอแนะแนวทางการวางแผนเพื่อการบริหารทรัพยากรน้ำต่อ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

2.3) ติดตามประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามนโยบาย แผน ยุทธศาสตร์ แผนแม่บท และมาตรการที่กำหนดไว้

2.4) ติดตามประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามนโยบาย แผน ยุทธศาสตร์ แผนแม่บท และมาตรการที่กำหนดไว้

2.5) ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

2.6) ดำเนินการให้มีศูนย์เฉพาะกิจชั่วคราวในกรณีจำเป็นฉุกเฉิน เพื่อแก้ไขปัญหาในภาวะ วิกฤตน้ำ

2.7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของสำนักงาน หรือตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

3) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ดังนี้

3.1) ภาวะปกติ ประสานงาน และบูรณาการข้อมูลและการปฏิบัติการของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนกลางของสรรพกำลัง เครื่องมืออุปกรณ์ แผนปฏิบัติการ เพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาระบบ

3.2) ภาวะใกล้เกิดภัย เตรียมการเผชิญเหตุ การติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ รวมถึงวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และประเมินสถานการณ์ และแจ้งเตือนภัย พร้อมทั้ง รายงานและเสนอความเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือ นายกรัฐมนตรีตามระดับการจัดการสาธารณภัย เพื่อตัดสินใจในการรับมือกับสาธารณภัย ที่จะเกิดขึ้น โดยเรียกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการประกอบกำลังเริ่มปฏิบัติการ

3.3) ภาวะเกิดภัย อำนาจการและบูรณาการประสานการปฏิบัติ ในกรณีการจัดการ สาธารณภัยขนาดเล็ก (ระดับ 1) และขนาดกลาง (ระดับ 2) โดยและให้ กอปภ.ก. รับผิดชอบ ในการอำนาจการ ประเมินสถานการณ์ และสนับสนุนกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสา

ธารณภัยแต่ละระดับ รวมถึงติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ วิเคราะห์ประเมินสถานการณ์ รายงานสถานการณ์ และแจ้งเตือน พร้อมทั้งเสนอความคิดเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อตัดสินใจยกระดับในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) และนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายในกรณีการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงยิ่ง (ระดับ 4)

5.2.4 ระดับปฏิบัติการ

1) ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

มีอำนาจหน้าที่ ตามข้อ 13 กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานทรัพยากรน้ำ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ.2562 ดังนี้

1.1) ศึกษา วิจัย วิเคราะห์ และคาดการณ์ข้อมูลอากาศ รวมทั้งพยากรณ์สถานการณ์น้ำเพื่อสนับสนุนการวางแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

1.2) ศึกษา วิจัย วิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาระบบคลังข้อมูลบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ กำหนดมาตรฐานข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ และเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการบริหารทรัพยากรน้ำและการตัดสินใจของ กนช. และคณะกรรมการลุ่มน้ำ

1.3) เป็นศูนย์อำนวยการข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพื่อติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกัน และเตือนภัยสถานการณ์น้ำ

1.4) ติดตามและจัดทำรายงานสถานการณ์น้ำของประเทศ

1.5) ดำเนินการเกี่ยวกับการให้บริการและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงาน

1.6) จัดทำผังน้ำ และฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภูมิสารสนเทศผังน้ำ

1.7) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินตามผังน้ำแก่หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.8) ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำข้อมูลภูมิสารสนเทศทรัพยากรน้ำ เพื่อใช้ในการสื่อสารการนำเสนอข้อมูล และสนับสนุนการบริหารทรัพยากรน้ำ

1.9) ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย และออกแบบการจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนแหล่งน้ำทะเบียนผู้ใช้น้ำประเภทต่าง ๆ และทะเบียนองค์กรผู้ใช้น้ำ

1.10) ศึกษาวิจัย และพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีสารสนเทศทรัพยากรน้ำ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานและข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำเดียวกัน

ทั้งนี้ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติต้องปฏิบัติงานร่วมกับคลังข้อมูลน้ำและภูมิอากาศแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบูรณาการข้อมูลติดตามประเมินวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์คาดการณ์สถานการณ์น้ำทั้งในภาวะปกติ และในภาวะวิกฤติเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานกองอำนวยการน้ำแห่งชาติและศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจตั้งแต่ก่อนเกิดภัยจนกว่าสถานการณ์จะคลี่คลายทั้งนี้ มีหน่วยงานภายใต้สนช.สนับสนุนเสริมการปฏิบัติงาน

2) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (ท้องถิ่น และกรุงเทพมหานคร)
กระทรวงมหาดไทย

รับผิดชอบอำนาจการควบคุมสนับสนุนและประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ พร้อมทั้งประสานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่ ที่รับผิดชอบ และประสานความร่วมมือกับภาคเอกชนในการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกขั้นตอนตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

3) หน่วยงานอื่น

ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำมีหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานตามภารกิจ พร้อมจัดเจ้าหน้าที่ประจำ เพื่อสนับสนุนการทำงานของกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจเมื่อเกิดภาวะวิกฤติน้ำหรือมีการร้องขอ

5.2.5 ระดับพื้นที่ลุ่มน้ำ

การดำเนินงานในระดับพื้นที่ลุ่มน้ำเพื่อขับเคลื่อนแผนการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม โดย มีองค์ประกอบ หน้าที่และอำนาจ ดังนี้

องค์ประกอบ

ประธานกรรมการลุ่มน้ำ	ผู้อำนวยการ
ผู้ว่าราชการจังหวัดในพื้นที่ลุ่มน้ำ	รองผู้อำนวยการ
ผู้ว่าราชการจังหวัดในพื้นที่ลุ่มน้ำ	กรรมการ
ส่วนราชการในพื้นที่ลุ่มน้ำ	กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค	กรรมการและเลขานุการหลัก
ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต	กรรมการและเลขานุการร่วม
ส่วนราชการในพื้นที่ลุ่มน้ำ	กรรมการและเลขานุการร่วม

หน้าที่และอำนาจ

1) บูรณาการ เชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงวิเคราะห์แนวโน้มภาวะน้ำท่วมที่อาจก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบ

2) บริหารจัดการ บูรณาการ กำหนดมาตรการ จัดทำแผนปฏิบัติการ และเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อบริหารจัดการน้ำ

3) บริหารจัดการและบูรณาการร่วมกับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

4) พิจารณาเสนอการกำหนดระดับความรุนแรงสถานการณ์ภาวะน้ำท่วมต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ หรือกองอำนวยการน้ำแห่งชาติเพื่อพิจารณาตามหน้าที่และอำนาจ

5) ออกหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ข้อมูลหรือเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น

6) แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความจำเป็นอย่างน้อยต้องมีคณะทำงานด้านบริหารจัดการน้ำ ด้านการให้ความช่วยเหลือและด้านสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์

7) บุคลากร ติดตามการดำเนินงาน ของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม รวมทั้งเสนอแนวทางการทบทวนแผนดังกล่าวต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ

8) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ หรือรองนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

5.3 แนวทางการขับเคลื่อนแบบบูรณาการ

5.3.1 การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสาธารณภัยด้านน้ำ

ในอดีตการจัดการสาธารณภัยด้านน้ำอาศัยกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหา น้ำท่วม ซึ่งมุ่งเน้นในเรื่องของการลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นหลัก ต่อมาภายหลังมีการจัดตั้งสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ขึ้นมาทำหน้าที่บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ทั้งระบบ ทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติมีความเป็นเอกภาพ ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การจัดทำแผนป้องกันแนวทางมาตรการในป้องกันและแก้ไขเป็นการล่วงหน้า โดยอาศัยข้อมูลและสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน ซึ่งเป็นส่วนเสริมให้กับ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2567-2570 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เป็นสาธารณภัยด้านน้ำ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการรับมือกับน้ำท่วม ตั้งแต่การป้องกัน การเตรียมความพร้อม การรับมือ และการเยียวยา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะเกิดเหตุที่จะใช้ควบคุม กำกับ แก้ไข การบริหารจัดการ “มวลน้ำ” ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

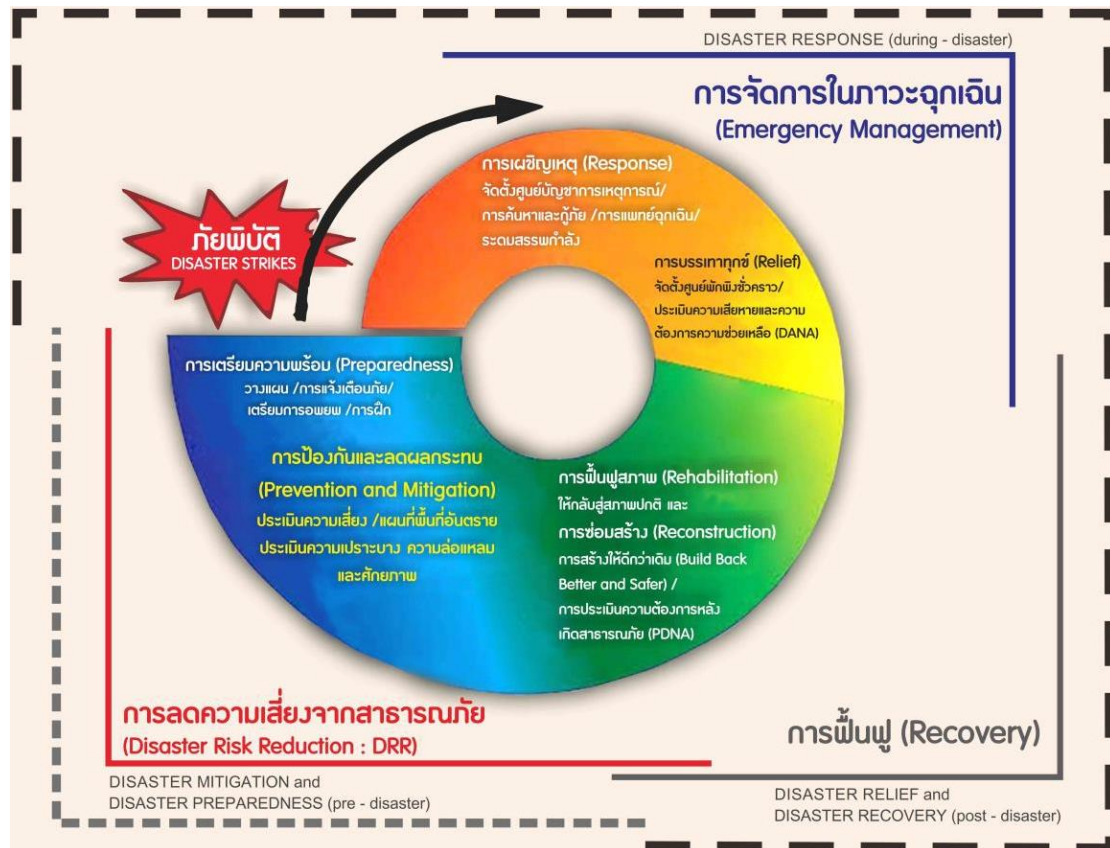
การบูรณาการร่วมกันระหว่างสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และ กระทรวงมหาดไทย ในภาวะน้ำท่วม นั้น ควรเริ่มตั้งแต่กระบวนการกำหนดนโยบาย จัดทำแผน กิจกรรม งบประมาณ แนวทางมาตรการในขั้นตอนกระบวนการปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การแก้ไขปัญหา น้ำท่วม ตลอดจนกระบวนการพัฒนาเครื่องมือกลไกต่าง ๆ การจัดการองค์ความรู้ด้านทรัพยากรน้ำ การบูรณาการข้อมูล การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในกระบวนการแก้ไขปัญหา น้ำท่วม และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น ระบบคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ เทคโนโลยีสารสนเทศ

สนับสนุนการปฏิบัติงาน การบริหารจัดการ การแก้ไขปัญหา ให้ทันต่อสถานการณ์น้ำ และเกิดการบูรณาการรับมือ การป้องกัน บรรเทา ปัญหาน้ำท่วม อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ

นอกจากนโยบายที่ได้กำหนดสำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาพรวมแล้ว จำเป็นต้องมีการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติสำหรับการบริหารจัดการน้ำท่วมของประเทศไทยนั้น โดยเฉพาะในภาวะปกติ ภาวะฉุกเฉิน และภาวะวิกฤติ จำเป็นต้องมีศูนย์กลางการบัญชาการหรือศูนย์ปฏิบัติการเฉพาะกิจเพื่อรับภาวะเหตุฉุกเฉินระดับต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ลุ่มน้ำ รวมทั้งต้องมีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบช่วยการตัดสินใจให้กับผู้บัญชาการสถานการณ์หรือผู้อำนวยการสถานการณ์ และในมิติของผู้บัญชาการหรือผู้อำนวยการ ที่เป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในปฏิบัติการ ประกอบด้วยการใช้เงื่อนไขใดในการตัดสินใจต่อสถานการณ์น้ำระหว่างเงื่อนไขด้านความพร้อม กำลังความสามารถ และความรุนแรงของสถานการณ์

ทั้งนี้หากพิจารณาถึงหลักสากลการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ที่เริ่มต้นจากการป้องกันและลดผลกระทบ (Prevention and Mitigation) การเตรียมความพร้อม (Preparedness) การเผชิญเหตุบรรเทาทุกข์ (Response and Relief) และฟื้นฟูสภาพและการซ่อมสร้าง (Rehabilitation and Reconstruction) แล้ว สทช. สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการรับมือกับสาธารณภัยจาก

ภาวะน้ำท่วมได้ทุกขั้นตอน ภายใต้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ.2561 ดังแสดงในรูปที่ 5-1 และ ตารางที่ 5-1

ที่มา : แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570

รูปที่ 5-1 การจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ตารางที่ 5-1 หน้าที่และอำนาจตามกฎหมายที่สามารถบูรณาการร่วมกันได้เพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะน้ำท่วม

	พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 “มวลงน้ำ”	พ.ร.บ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 “มวลงชน”
1. ป้องกันและลดผลกระทบ	- บริหารจัดการและจัดสรรน้ำตามเกณฑ์การบริหารอย่างเหมาะสม ในภาวะปกติ (หมวด 1) - จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม/ภาวะน้ำแล้ง จัดทำแผนจัดการความเสี่ยงภัยจากน้ำ พร้อมมาตรการ (ม.57 64) - ประกาศผังน้ำ ทางน้ำหลาก แหล่งน้ำ ฯลฯ (ม. 56) บูรณาการข้อมูลสารสนเทศด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย พัฒนาระบบคาดการณ์เตือนภัยที่แม่นยำ (ม.23) - จัดทำเกณฑ์เฝ้าระวังสถานการณ์น้ำ ณ สถานีควบคุม ตามหลักวิชาการ	- จัดทำแผนปฏิบัติการ แผนเผชิญเหตุ และฝึกซ้อมแผน - เตรียมสรรพกำลัง เครื่องมือ อุปกรณ์ สำหรับการรับมือ ฯลฯ - หลักเกณฑ์/แนวทาง/มาตรการช่วยเหลือผู้ประสบภัย - ประสานงาน บูรณาการข้อมูลสถานการณ์น้ำ

2. เตรียมความพร้อม	- กำหนดเขตภาวะน้ำแล้งล่วงหน้า (ม. 57) แผนเตรียม กรณีน้ำท่วมฉุกเฉิน (ม.64) - ติดตาม เฝ้าระวัง วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ประเมินพื้นที่เสี่ยงวิกฤติน้ำ ระดับความรุนแรงและผลกระทบ (impacts) ที่อาจเกิดขึ้น - แจ้งเตือนประชาชน และหน่วยปฏิบัติเพื่อรับมือและเตรียมความพร้อมโดยประสานไปยังศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจในพื้นที่เสี่ยง	- จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจในพื้นที่เสี่ยงประสานการปฏิบัติเพื่อรับมือกับภัย - เตรียมการเผชิญเหตุ รับมือ อพยพ ฯลฯ - ติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์อย่างใกล้ชิด
3. รับมือ	- ประกาศเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง (ม.58) และมาตรการ (ม.60) - ฝนน้ำข้ามลุ่มเพื่อบรรเทาภาวะน้ำแล้ง (ม.59) ภาวะน้ำท่วม (ม.65) - เจ้าหน้าที่ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ (ม.24) และพนักงานเจ้าหน้าที่ (ม.6) มีอำนาจในการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำ ภาวะน้ำท่วม ภาวะน้ำแล้ง ได้ - ปัญหาการและอำนวยการแก้ไขปัญหามา จนวนกว่าปัญหาวิกฤติน้ำจะผ่านพ้นไป (ม.24)	- ปฏิบัติตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570
4. ฟื้นฟูเยียวยา	- ชดเชยเยียวยา (ม.60 66 67) - รวบรวมข้อมูลความเสียหาย พื้นที่วิกฤติน้ำ วางแผนการป้องกันและแก้ไขระยะยาว	- ช่วยเหลือเยียวยาผู้ประสบภัย ชุมชน สาธารณูปโภค ฯลฯ ที่ได้รับผลกระทบให้กลับคืนสู่สภาพเดิม ตามหลักเกณฑ์

ที่มา : กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

5.3.2 ระดับการจัดการภาวะน้ำท่วม

การจัดการภาวะน้ำท่วม ได้แก่ ภาวะปกติ ภาวะฉุกเฉิน และภาวะวิกฤติ ควรคำนึงถึงความสอดคล้องกับระดับการจัดการสาธารณภัย ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570 ที่มีการแบ่งสาธารณภัยออกเป็น 4 ระดับ ซึ่งที่ผ่านมาการพิจารณากระดับสาธารณภัยจะคำนึงถึงขนาดพื้นที่ประสบภัย จำนวนประชากรที่ได้รับความเดือดร้อน หรือความสามารถในการรับมือเผชิญเหตุด้วยทรัพยากรที่แต่ละพื้นที่มีอยู่เป็นหลัก ส่วนการจัดการภาวะน้ำท่วมหรือสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำ นั้น มีปัจจัยสาเหตุมาจากสภาวะอากาศเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันระบบข้อมูลตรวจวัด ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีคาดการณ์สถานการณ์น้ำ มีความก้าวหน้ามาก สามารถประเมินแนวโน้มของภาวะน้ำท่วมได้แม่นยำกว่าในอดีต และแจ้งเตือนหน่วยปฏิบัติได้ดี ทั้งนี้ การกำหนดระดับสถานการณ์ภัยเพื่อการบริหารจัดการควรคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

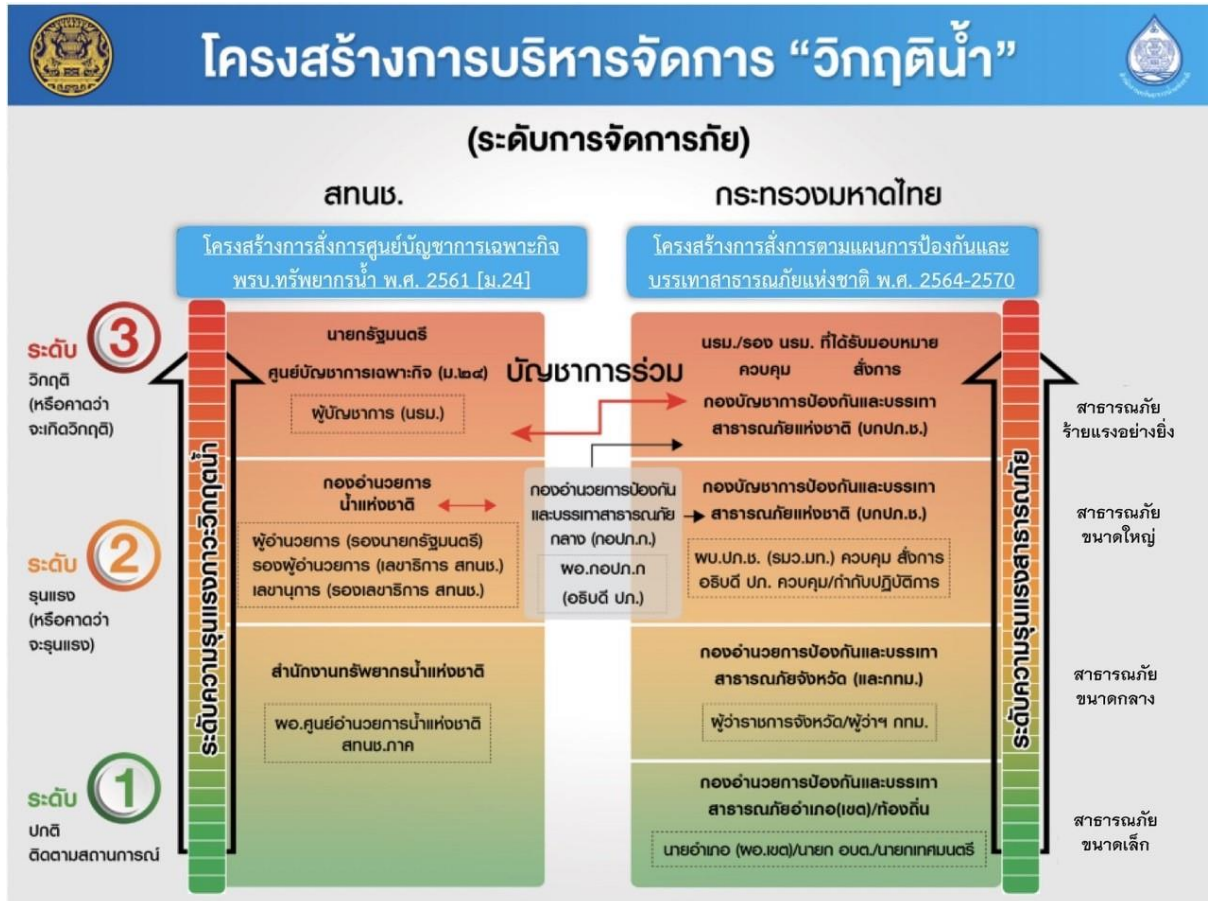
1) สภาพอากาศ เป็นการประเมินจากการคาดการณ์สภาพอากาศในระยะสั้น กลาง ยาว และนาน รวมถึงสภาพอากาศปัจจุบัน เพื่อพิจารณาถึงปรากฏการณ์หรือสภาวะที่ส่งผลให้มีแนวโน้มผิดปกติ

2) สถานการณ์น้ำในปัจจุบัน เป็นการประเมินสถานการณ์น้ำท่า ระดับน้ำ ปริมาณน้ำไหลผ่านและคุณภาพน้ำ จากสถานีหลัก รวมถึงปริมาณน้ำในเขื่อน ที่มีแนวโน้มเกิดอุทกภัย ภัยแล้ง และปัญหาคุณภาพน้ำ ซึ่งในอนาคตจะมีการกำหนด “สถานีอุทกวิทยาหลักแห่งชาติ” เพื่อเป็นจุดเฝ้าระวังสำคัญ

3) ความซับซ้อนของสถานการณ์ ประเมินความรุนแรงของสถานการณ์ ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน สถานที่สำคัญ และการให้ความช่วยเหลือ การคาดการณ์การขยายตัวของภัย พื้นที่ที่จะเสียหายต่อไป ระยะเวลาที่ให้ความช่วยเหลือ

4) ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในพื้นที่ เป็นการประเมินความรุนแรงของสถานการณ์ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อทรัพย์สิน ชีวิตอยู่ในระดับรุนแรง ศักยภาพในการรับมือ

5) ดุลยพินิจของผู้บัญชาการ พิจารณาผลจากทุกปัจจัยดังกล่าวข้างต้น มาประเมินพิจารณาตัดสินใจ ดังนั้น เพื่อเป็นการจัดโครงสร้างการสั่งการบัญชาการ และอำนวยการร่วมกันระหว่างสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และกระทรวงมหาดไทย จึงแบ่งระดับสถานการณ์ในกรณีของภาวะน้ำท่วมได้เป็น 3 ระดับ ให้สอดคล้องกัน ทั้งนี้ ในการปฏิบัติงานในเขตลุ่มน้ำของทั้งสองส่วน จำเป็นต้องบูรณาการเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด ในกรณีสาธารณภัยด้านน้ำ แบ่งได้ 3 ระดับ โดยระดับที่ 1 ภาวะปกติ และระดับที่ 2 ภาวะฉุกเฉินตามเกณฑ์ที่กำหนด ศูนย์บริหารสถานการณ์น้ำลุ่มน้ำภายใต้ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ มีหน้าที่ติดตาม วิเคราะห์ และจัดทำรายงานสถานการณ์น้ำของประเทศ เพื่อเฝ้าระวังป้องกัน และเตือนภัยสถานการณ์น้ำ โดยอำนวยการและบูรณาการร่วมกับศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด ภายใต้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) และมีคณะทำงานช่วยสนับสนุนในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ แต่ในกรณีที่ความรุนแรงนั้นถูกยกระดับเป็นระดับที่ 3 ตามเกณฑ์ที่กำหนด กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ จะถูกยกระดับพิจารณาเสนอจัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการ เหตุการณ์ภาวะวิกฤติน้ำอย่างใกล้ชิด เพื่อแก้ไขปัญหาจนกว่าเหตุการณ์จะกลับเข้าสู่สภาวะปกติ โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติและคณะทำงาน จะเป็นผู้วิเคราะห์สถานการณ์ รายงาน กองอำนวยการน้ำแห่งชาติแล้วแจ้งเตือนไปยัง กอปภ.ก. และหน่วยปฏิบัติอื่น ๆ เพื่อรับทราบข้อวิเคราะห์คาดการณ์ พื้นที่เป้าหมายในการปฏิบัติการ รวมทั้งแนวโน้มความรุนแรงเป็นการล่วงหน้า ดังนั้น การยกระดับ 3 ระดับของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ จะมีลักษณะเป็น “เชิงรุก” กล่าวคือจะยกระดับภัยก่อนกระทรวงมหาดไทยหากคาดว่าจะเกิดสถานการณ์ จากนั้นจะประสานงาน อำนวยการร่วม และบัญชาการร่วมกันจนกว่าจะพ้นวิกฤติ แสดงดังรูปที่ 5-2

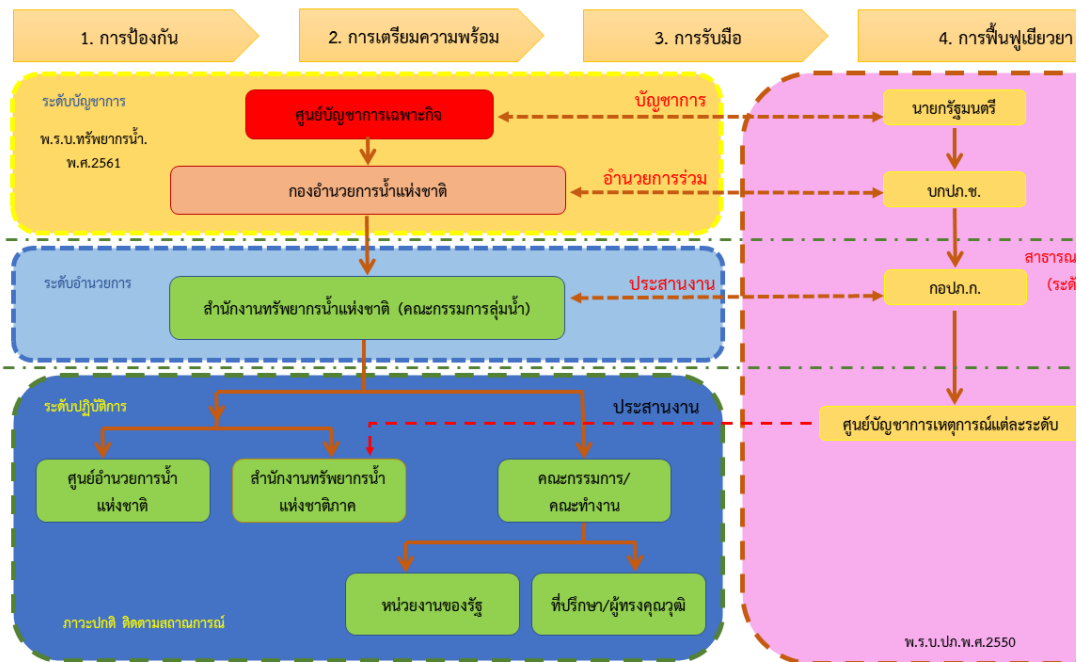

ที่มา : ปรับปรุงจากข้อมูลของศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

รูปที่ 5-2 การเปรียบเทียบระดับการจัดการสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำระหว่างสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และกระทรวงมหาดไทย

5.3.3 ความเชื่อมโยงและการประสานการปฏิบัติ

ในกรณีของสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำ ความเชื่อมโยงระหว่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ที่ได้มีการจัดองค์กรหรือส่วนงานต่าง ๆ เพื่อรับผิดชอบทั้งในระดับนโยบาย ระดับบัญชาการ ระดับอำนวยการ และระดับปฏิบัติการ ตามระดับภัยต่าง ๆ โดยในภาวะปกติและภาวะฉุกเฉิน สาธารณภัยอยู่ในระดับ 1 ถึง 2 และในกรณีที่สาธารณภัยร้ายแรงอยู่ในระดับ 3 ถึง 4 ซึ่งความเชื่อมโยงจะแสดงอยู่ในรูปที่ 5-3 สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการประสานการปฏิบัติในกรณีที่เกิดภาวะน้ำท่วมได้ ทั้งนี้ การประสานการปฏิบัติยังคงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและเอกชนด้วยเพื่อความสมบูรณ์ครบถ้วน

ที่มา : คณะที่ปรึกษา
รูปที่ 5-3 ความเชื่อมโยงและการประสานงานเพื่อจัดการสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำ

5.4 เกณฑ์การพิจารณาตัดสินใจระดับสาธารณภัยด้านน้ำ

การตัดสินใจระดับสาธารณภัยด้านน้ำ ให้ใช้ดุลพินิจจากการประเมินสถานการณ์จากเงื่อนไขต่าง ๆ ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด พ.ศ. 2558 แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 เกณฑ์การพิจารณาตัดสินใจระดับสาธารณภัยด้านน้ำ

เกณฑ์/เงื่อนไข	ข้อมูลที่ใช้ระบุเงื่อนไข
1. พื้นที่	พื้นที่ใช้สอยในลักษณะต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบและความเสียหาย 1.1 พื้นที่ทางการเกษตรและปศุสัตว์ 1.2 พื้นที่ธุรกิจ อุตสาหกรรม และประกอบการ 1.3 พื้นที่อยู่อาศัย (จำนวนหลังคาเรือน) 1.4 พื้นที่ทางธรรมชาติ
2. ประชากร	จำนวนและลักษณะของประชากรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ 2.1 จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ 2.2 จำนวนผู้อพยพ 2.3 จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต
3. ความซับซ้อน	ความยากง่ายสถานการณ์แทรกซ้อน และเงื่อนไขทางเทคนิคของสถานการณ์ 3.1 ความรุนแรงของภัย ความเฉพาะเจาะจงทางเทคนิคของภัย การเกิดภัยต่อเนื่อง 3.2 ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน สถานที่สำคัญ และ เส้นทางการให้ความช่วยเหลือ 3.3 การคาดการณ์ขยายตัวของภัย พื้นที่ที่จะเสียหายต่อไประยะเวลาที่มีการ ดำเนินกิจกรรมปกติที่ต้องหยุดชะงัก ระยะเวลาที่ต้องใช้ในการตอบสนองต่อ สถานการณ์ และระยะเวลาที่ต้องช่วยฟื้นฟูเบื้องต้น
4. ศักยภาพด้านทรัพยากร	ความสามารถในการปฏิบัติงานจากทรัพยากร 4.1 กำลังคน ทั้งของหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน พร้อมทั้ง อาสาสมัครหน่วยงานต่างๆ 4.2 เครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะ และอุปกรณ์พิเศษต่างๆ ที่ต้องใช้ตามแต่ ลักษณะทางเทคนิค 4.3 แหล่งที่มาและจำนวนเงินงบประมาณจากหน่วยงานในพื้นที่
5. การพิจารณาตัดสินใจ ของผู้อำนวยการ	ดุลพินิจจากการประเมินสถานการณ์จากเงื่อนไขต่างๆ 5.1 ขอบเขตการปกครอง 5.2 การประเมินศักยภาพในการจัดการสาธารณภัย

ที่มา: แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด พ.ศ. 2558

5.5 การจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม

5.5.1 ลักษณะของแผนปฏิบัติการ

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ที่เสนอ กนช. ให้ความเห็นชอบเป็นการให้ความเห็นชอบในหลักการเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติเนื่องจากปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้เกิดภาวะน้ำท่วมได้แก่ ด้าน ปริมาณน้ำ ด้านคุณภาพน้ำ และด้านผลกระทบกับสังคม จะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ ดังนั้นจึงต้องจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมเป็นแผนประจำฤดูฝนของแต่ละปี

แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม เป็นแผนปฏิบัติการที่จัดทำขึ้น เพื่อขับเคลื่อนและ สนับสนุนการดำเนินการตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม รวมทั้งใช้เป็นกรอบในการปฏิบัติงานของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับปฏิทินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำฤดูฝน โดยแสดงถึงความเชื่อมโยงการ ดำเนินการตามภารกิจ ขอบเขตความรับผิดชอบ ไม่ก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนของ การปฏิบัติงาน ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและพื้นที่ ให้พร้อมที่จะช่วยเหลือประชาชนได้ทันทั่วทั้ง ที่ทั้งก่อนเกิดภาวะน้ำท่วม ขณะเกิดภาวะน้ำท่วม และหลังจากภาวะน้ำท่วมสิ้นสุด (ทั้งในกรณีปกติและกรณีฉุกเฉิน) เป็นการลดความสูญเสียที่อาจจะ เกิดขึ้น และเพื่อประโยชน์ในการประสานความร่วมมือ แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องและประชาชนทราบ (รูปที่ 5-4)

รูปที่ 5-4 การเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมและแผนเผชิญเหตุอุทกภัยและดินถล่มจังหวัด

5.5.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการก่อนฤดูฝน

การจัดทำแผนแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม เพื่อใช้เป็นคู่มือปฏิบัติงานตามแผน ป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนเข้าฤดูฝนของทุกปี เป็นการ จัดทำแผนการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานให้สอดคล้องกัน โดยในแผนปฏิบัติการจะต้องประกอบด้วยดังนี้

- 1) การกำหนดพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมและดินโคลนถล่ม
- 2) การติดตามสถานการณ์น้ำ ประกอบด้วย การคัดเลือกสถานีหลักเฝ้าระวัง การกำหนด เกณฑ์ เฝ้าระวังรายสถานีหลัก การเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์น้ำรายสถานีหลักเฝ้าระวัง ด้าน ปริมาณน้ำ (สถานีวัด น้ำฝน สถานีวัดน้ำท่า สถานีวัดน้ำในแหล่งน้ำ) และด้านคุณภาพน้ำ
- 3) การติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม โดยการกำหนดวิธีการสำรวจผลกระทบและความเสียหายในพื้นที่ การจำแนกจำนวนประชากรและลักษณะประชากรที่ได้รับผลกระทบ การวิเคราะห์

ความ ซับซ้อนความยากง่ายของสถานการณ์และเงื่อนไขทางเทคนิคของสถานการณ์และการประเมินศักยภาพด้าน ทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานแก้ปัญหา

4) การกำหนดเกณฑ์การตัดสินใจระดับการจัดการภัยน้ำท่วม ให้กำหนดเกณฑ์การใช้ดุลยพินิจ จากการประเมินสถานการณ์จากเงื่อนไขต่าง ๆ ประกอบการพิจารณาตัดสินใจ ซึ่งเงื่อนไขของสถานการณ์อย่าง น้อยต้องประกอบด้วย สถานการณ์ด้านปริมาณน้ำ สถานการณ์ด้านคุณภาพน้ำ และสถานการณ์ด้านผลกระทบ กับสังคม เป็นต้น

5) การกำหนดมาตรการและแนวทางดำเนินการแก้ไข ได้แก่

1.1) กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุนอย่างน้อยต้องมี 3 ด้านได้แก่ ด้านบริหารจัดการน้ำ ด้านการให้ความช่วยเหลือ และด้านสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์

1.2) กำหนดแหล่งงบประมาณที่ใช้ดำเนินการ

1.3) กำหนดแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการบริหารจัดการ

1.4) กำหนดวิธีการบริหารความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น

1.5) การเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์จากระบบเตือนภัยน้ำท่วม

1.6) กำหนดรูปแบบและแนวทางการเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ

1.7) กำหนดวิธีการระบายน้ำที่รวดเร็วและถูกต้องตามหลักวิชาการ

1.8) กำหนดวิธีการเก็บกักน้ำ ในเขื่อน/อ่างเก็บน้ำ ลำน้ำ และแหล่งน้ำธรรมชาติ รวมถึงพื้นที่ลุ่มต่ำที่ใช้น้ำนอง หลังน้ำลดเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ภายหลัง

1.9) กำหนดรูปแบบและแนวทางการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อาจได้รับภัยพิบัติจากน้ำท่วม

5.5.3 การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ

การดำเนินการของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้ดำเนินการจัดทำปฏิทินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำฤดูฝน เป็นหลักการปฏิบัติเสนอให้ กนช. เห็นชอบแล้ว และใช้เป็นกรอบแนวทางการบริหารจัดการ น้ำของทุกลุ่มน้ำกับหน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติงานกับ สทช. เป็นงานประจำตามภารกิจ เพื่อกำกับดูแลการบริหารทรัพยากรน้ำของประเทศ สำหรับการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมเป็นการติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์น้ำท่วมในลุ่มน้ำนั้น ๆ เป็นการเฉพาะเพื่อการป้องกันและแก้ไขหรือบรรเทาสถานการณ์น้ำท่วมเมื่อเกิดขึ้น โดยดำเนินการตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนดในแผนปฏิบัติที่ได้กำหนดเป็นกรอบแนวทางไว้แล้ว และกำหนดรายละเอียดการปฏิบัติให้ชัดเจนยิ่งขึ้นตามสภาพการณ์หรือสถานการณ์นั้น ๆ อย่างเป็นรูปธรรมให้นำไปปฏิบัติได้ โดยเฉพาะเมื่อเกิดภาวะน้ำท่วม ให้ดำเนินการดังนี้

1) ด้านข้อมูลข่าวสาร โดยดำเนินการ

1.1) จัดให้มีระบบการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

1.2) จัดให้มีการแจ้งประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัย ได้รับทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาวะน้ำท่วม อย่างถูกต้องเพียงพอและเหมาะสม

2) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยดำเนินการ

2.1) จัดให้มีการสำรวจตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรงของโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคพื้นฐานและสิ่งปลูกสร้าง

2.2) จัดทำแผนบรรเทาความเดือดร้อนเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่สวัสดิภาพ และทรัพย์สิน
ของ ประชาชนและชุมชน

3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยดำเนินการ

3.1) สำรวจตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่อาจก่อให้เกิดความ
เดือดร้อนเสียหาย และลดความเสี่ยงจากการเกิดภาวะน้ำท่วม

3.2) วางแผนบรรเทาความเดือดร้อนเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

4) ด้านภัยพิบัติ โดยดำเนินการ

4.1) จัดให้มีระบบเตือนภัยพิบัติล่วงหน้า

4.2) วางแผนและประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับภาวะน้ำท่วม

5) การวางมาตรการรับมือกับความเสี่ยงภาวะน้ำท่วมที่จะเกิดขึ้น โดยดำเนินการ

5.1) วางแผนเชิงกลยุทธ์ เพื่อลดความเสี่ยง

5.2) จัดทำแผนผังแสดงเส้นทางการไหลของน้ำ

5.3) ให้มีการประเมินความเสี่ยงเบื้องต้นเกี่ยวกับน้ำท่วม

6) จัดทำแผนที่ภัยพิบัติและแผนที่ความเสี่ยงจากน้ำท่วม โดยแสดงถึง

6.1) ความเป็นไปได้ของปริมาณน้ำที่จะท่วมและระดับน้ำที่อาจจะเกิดขึ้น

6.2) ความเป็นไปได้ของทิศทางน้ำและความเร็วการไหลของน้ำท่วมที่อาจเกิดขึ้น

6.3) จำนวนพื้นที่และประชากรที่อาจได้รับผลกระทบเมื่อเกิดน้ำท่วม

6.4) ชนิดและกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่อาจได้รับผลกระทบเมื่อเกิดน้ำท่วม

6.5) การประกอบอุตสาหกรรมในพื้นที่ที่อาจเพิ่มความเสี่ยงจากมลพิษเมื่อเกิดน้ำท่วม

6.6) พื้นที่คุ้มครองที่อาจได้รับผลกระทบหรือการป้องกันรักษาคุณภาพน้ำเมื่อเกิดน้ำท่วม

7) การปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตามกฎหมายเพื่อป้องกันและแก้ไข
ภาวะน้ำท่วม ตามมาตรา 66 และ มาตรา 67 ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

8) กำหนดมาตรการและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ ตามมาตรา 69 และ มาตรา 70 ของ
พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

9) การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน ซึ่ง
ประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูลความเสียหาย พื้นที่ที่เกิดวิกฤตน้ำ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อ
ประโยชน์ในการจัดทำ แผนป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะน้ำท่วมในระยะยาว ต่อไป

5.5.4 การดำเนินการหลังฤดูฝน

ฤดูฝนของลุ่มน้ำนี้อยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี การดำเนินการตาม
แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม บางครั้งอาจต้องดำเนินการต่อเนื่องต่อไป หรือจนกว่า
สถานการณ์น้ำท่วมจะเข้าสู่ภาวะปกติ ดังนั้น เมื่อสิ้นสุดสถานการณ์น้ำท่วมจะต้องดำเนินการดังนี้

1) ทบทวนการบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม และจัดทำระบบ
เตือน ภัยน้ำท่วม เพื่อปรับปรุงและเสนอ กนช. ประกาศกำหนดใช้เป็นแนวทางบริหารจัดการ

2) กรณีสถานการณ์ของรัฐบาลหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตาม
แผน ป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมได้ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอเรื่องต่อ กนช. เพื่อพิจารณาหา
แนวทางแก้ไขต่อไป

3) ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำ ทบทวนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมให้มีความเหมาะสม และ สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป เพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินการเมื่อเกิดภาวะน้ำท่วม

บทที่ 6

รูปแบบของการรายงานผล การติดตามและประเมินผล

6.1 การรายงานผล

การรายงานผลตามโครงสร้างการบัญชาการ อำนาจการ ปฏิบัติการ และ หน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานสามารถปฏิบัติตามบทที่ 3 และบทที่ 4 หัวข้อ 4.1 สามารถแบ่งการดำเนินการตามสถานการณ์น้ำ และระดับภัยได้ดังนี้

- 1) กรณียังไม่เกิดภาวะน้ำท่วม
- 2) กรณีเกิดภาวะน้ำท่วม
 - กรณีเกิดภาวะน้ำท่วมในระดับภัย 1 และ 2
 - กรณีเกิดภาวะน้ำท่วมในระดับภัย 3: วิกฤติ ที่ต้องมีการตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ โดยมีแนวทางการรายงานผลดังนี้

6.2.1 กรณียังไม่เกิดภาวะน้ำท่วม

การบริหารจัดการน้ำได้มีการกำหนดช่วงเวลาที่เริ่มมีการวิเคราะห์ คาดการณ์และติดตามสภาพอากาศ ฝน น้ำท่า อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำธรรมชาติไว้ โดยในกรณีที่ผลการวิเคราะห์ยังไม่พบว่าจะเกิดภัยน้ำท่วม การรายงานผลจะมีเฉพาะส่วนของข้อมูลน้ำเป็นหลัก โดยยังไม่มีข้อมูลพื้นที่ประสบภัย

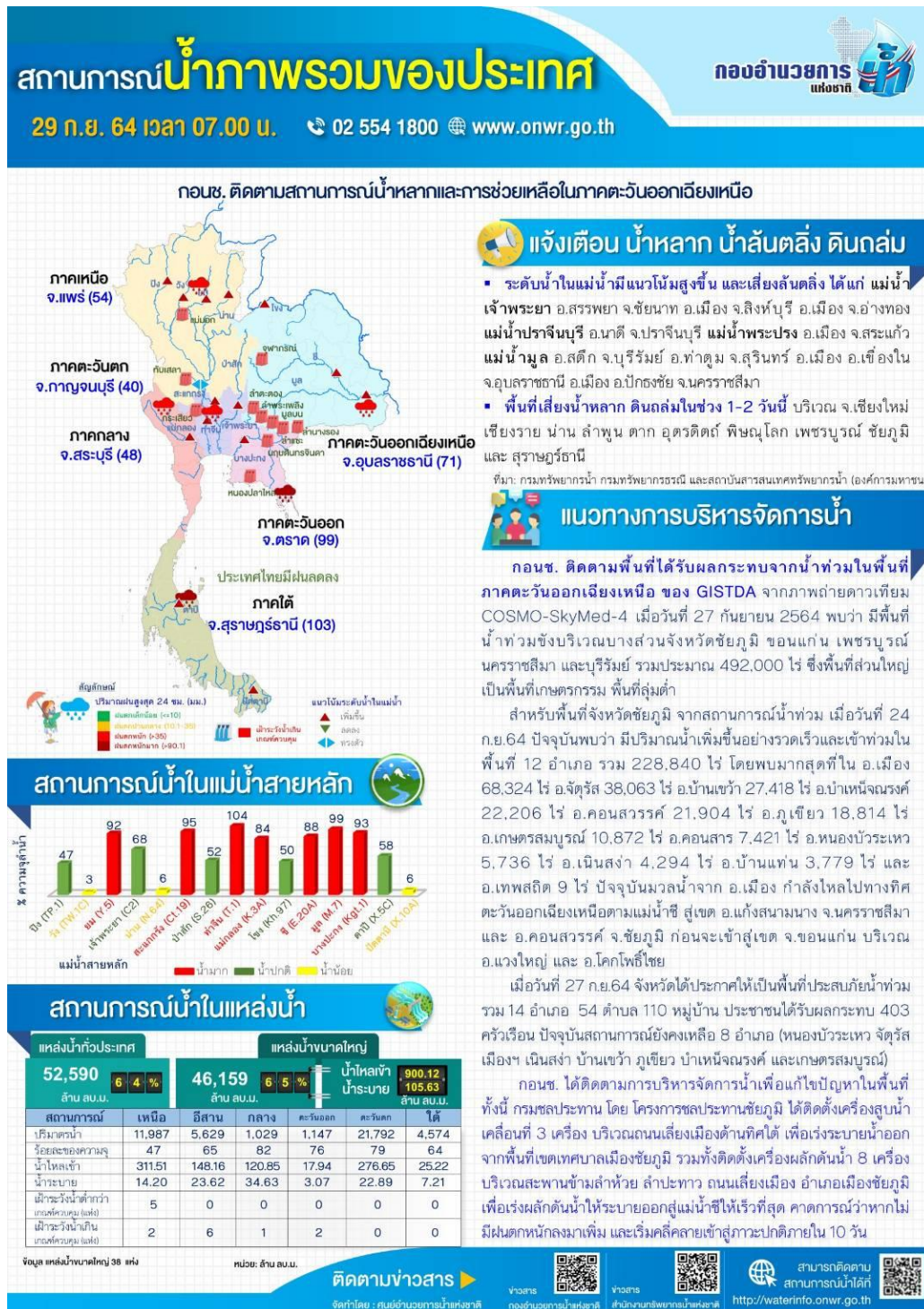
การรายงานผลในส่วนนี้จะดำเนินการร่วมกับการจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วม ตามหัวข้อ 4.5 และการเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ ตามหัวข้อ 4.6 รูปแบบของการรายงานผลให้เป็นไปตามที่หน่วยงานรับผิดชอบกำหนด ซึ่งก็จะเป็นหน่วยงานเดียวกับที่จัดทำระบบเตือนภัยตามหัวข้อ 4.1 ได้แก่

- 1) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (ศูนย์อำนาจการน้ำแห่งชาติและกองบริหารจัดการลุ่มน้ำ)
- 2) กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 3) กรมชลประทาน
- 4) กรมทรัพยากรน้ำ (ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ และ สำนักวิจัย พัฒนา และอุทกวิทยา)

เนื้อหาของการรายงานผลในกรณีที่ยังไม่เกิดภาวะน้ำท่วม อย่างน้อยควรครอบคลุมข้อมูลบ่งชี้การเกิดภาวะน้ำท่วม ตามหัวข้อ 4.3 ได้แก่

- 1) ปริมาณฝน 2) ระดับน้ำในลำน้ำ และ 3) ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ

โดยอาจพิจารณานำเสนอเฉพาะบางสถานี หรือ บางอ่างเก็บน้ำที่มีขนาดใหญ่ หรือ ควรนำเสนอภาพรวมของปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเป็นรายภาค เพื่อความกระชับตามตัวอย่างในรูปที่ 6-1 และอาจมีข้อมูลพื้นที่เสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดภัยน้ำท่วมขึ้น รวมทั้งข้อมูลด้านการบริหารที่คาดว่าจะดำเนินการเพื่อเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบด้วย

รูปที่ 6-1 ตัวอย่างการรายงานผล กรณียังไม่เกิดภาวะน้ำท่วม

6.2.2 กรณีเกิดภาวะน้ำท่วม

1) กรณีเกิดภาวะน้ำท่วมในระดับภัย 1 และ 2

การรายงานข้อมูลในกรณีนี้ จะมีข้อมูลที่เพิ่มเติมขึ้นจากข้อมูลสถานการณ์และการคาดการณ์น้ำในหัวข้อ 6.1 ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะน้ำท่วม ได้แก่ พื้นที่ประสบภัย ผู้ได้รับผลกระทบ ฯลฯ รวมทั้งแนวทางการบริหารและบรรเทาภัยที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจมีทางเลือกเพื่อให้กองอำนาจการน้ำแห่งชาติได้ใช้ประกอบการตัดสินใจ ทั้งนี้รูปแบบของการรายงานผลให้เป็นไปตามที่หน่วยงานที่รับผิดชอบกำหนด โดยหน่วยงานรับผิดชอบยังคงเป็นหน่วยงานตามหัวข้อ 4.1 ก็อาจจัดทำรายงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของหน่วยงานนั้นขึ้นมาด้วย เพื่อเป็นการบูรณาการข้อมูลให้หน่วยงานอื่นๆ ได้รับทราบการดำเนินการด้วย

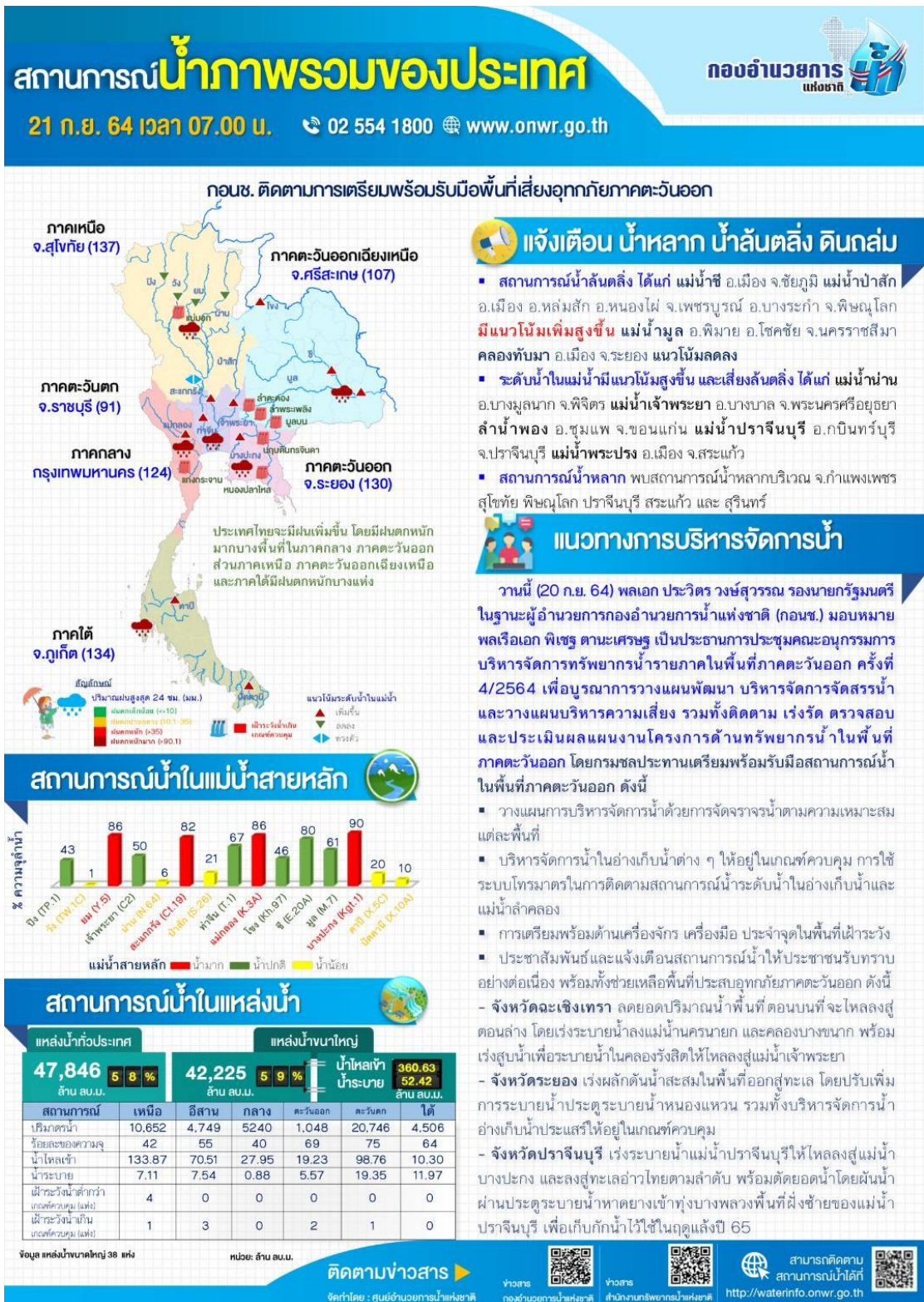
เนื่องจากภัยในระดับ 1: ปกติ และ ระดับ 2: รุนแรง หรือ คาดว่าจะรุนแรง จะมีโครงสร้างการบัญชาการและอำนาจการอยู่ที่ระดับกองอำนาจการน้ำแห่งชาติ/สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ตามโครงสร้างในบทที่ 3 โดยไม่มีการตั้งศูนย์บัญชาการน้ำเฉพาะกิจ ทั้งนี้ สททช. ก็เป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่บูรณาการข้อมูลและจัดทำรายงานตั้งแต่สภาวะก่อนเกิดภัยอยู่แล้ว ดังนั้น ในระดับภัย 2 ส่วนนี้จึงไม่มีการจัดทำรายงานสรุปเพิ่มเติมเหมือนกรณีภัยระดับ 3

ตัวอย่างการรายงานผลในกรณีภัยระดับ 1 และ 2 ของ สททช. แสดงไว้ในรูปที่ 6-2

2) กรณีเกิดภาวะน้ำท่วมในระดับภัย 3

ในกรณีที่เกิดภัยในระดับที่ 3: วิกฤติ โครงสร้างการบัญชาการ อำนาจการ ปฏิบัติการ จะเปลี่ยนไปจากภัยระดับ 1 และ 2 โดยจะมีการตั้ง “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” ขึ้น โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการ ตามที่แสดงไว้ในบทที่ 3 หัวข้อ 3.3

ดังนั้น ในส่วนของการรายงานผลนอกจากจะมีการดำเนินการในลักษณะเดียวกับภัยระดับ 1 และ 2 แล้ว อาจต้องมีการเพิ่มรายงานสรุปสถานการณ์น้ำและทางเลือกในการบรรเทาวิกฤติน้ำ ในกรณีที่สภาพปัญหารุนแรงเกินกว่าเกณฑ์การบริหารเช่น อาจมีปัญหาเขื่อนขนาดใหญ่หรือขนาดกลาง บางแห่งชำรุดร่วมด้วย เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อประกอบการตัดสินใจของนายกรัฐมนตรี ในการบัญชาการสถานการณ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่สุด รวมทั้งอาจต้องมีการรายงานผลการติดตามข้อสั่งการของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจด้วย

รูปที่ 6-2 ตัวอย่างการรายงานผล กรณีเกิดภาวะน้ำท่วมที่ระดับภัย 1 และ 2

6.2 การติดตามและประเมินผล

การถอดบทเรียนจากสภาพภัย และผลการดำเนินการในช่วงที่เกิดภาวะน้ำท่วมที่ผ่านมา แล้วนำไปปรับแนวทางการบริหารจัดการน้ำ รวมทั้งเกณฑ์การเตือนภัยให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมากยิ่งขึ้น จะช่วยให้การแก้ไขภาวะน้ำท่วมในอนาคตมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ดังนั้นในแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงตามหัวข้อ 4.4 จึงได้มีการกำหนดแผนงานที่จะขับเคลื่อนให้การแก้ไขภาวะน้ำท่วมในอนาคตดีขึ้น โดยประกอบด้วย

1) การติดตามตรวจสอบและประเมินผล ซึ่งเป็นการดำเนินการในช่วงหลังเกิดภาวะน้ำท่วม โดยมีสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำและกรมทรัพยากรน้ำบาดาลเป็นหน่วยงานหลัก

2) การบูรณาการด้านข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำ สถานการณ์น้ำ และแผนที่ (พยากรณ์ ฝ้าระวัง ติดตาม และเตือนภัย) เป็นการดำเนินการช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำท่วม เพื่อปรับแนวทางการบริหารและเกณฑ์เตือนภัย ตามผลการวิเคราะห์ในข้อ 1) เพื่อให้การบริหารจัดการในอนาคตมีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบหลัก คือ

- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กองบริหารจัดการลุ่มน้ำ ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ)
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- กรมชลประทาน
- กรมทรัพยากรน้ำ (ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ และสำนักวิจัย พัฒนาและอุทกวิทยา)

บทที่ 7 บทสรุป

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ที่จัดทำขึ้นในรายงานฉบับนี้เป็นการทบทวนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 35 (2) คณะกรรมการลุ่มน้ำมีหน้าที่และอำนาจ จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมเสนอคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) เพื่อให้ความเห็นชอบ มาตรา 64 ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้าโดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำท่วมในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีฉุกเฉินที่มีน้ำท่วมเกิดขึ้นโดยฉับพลัน โดยในการจัดทำแผนต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อม ผังน้ำ ระบบนิเวศ และความหลากหลาย ทางชีวภาพของพื้นที่นั้น

วัตถุประสงค์ของการทบทวนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมประกอบด้วย

- 1) เพื่อทบทวนจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 64 ให้สอดคล้องกับบริบทลุ่มน้ำและองค์ประกอบในการบริหารจัดการน้ำ
- 2) เพื่อนำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องทราบและนำไปสู่การปฏิบัติ
- 3) เพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำใช้แผนดังกล่าวเป็นกรอบในการติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน

เนื้อหาสาระของรายงานฉบับนี้ประกอบด้วย 1) ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อใช้ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม 2) กรอบแนวทางและหลักการดำเนินงาน 3) แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 (ม.64) 4) แนวทางขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม และ 5) รูปแบบของการรายงานผล การติดตามและประเมินผล โดยสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อใช้ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม พบว่า ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีพื้นที่ครอบคลุม 6 จังหวัด ได้แก่ สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ยะลา ตรัง และสตูล แบ่งเป็น 6 ลุ่มน้ำสาขา คือ ทะเลน้อย ทะเลหลวง ทะเลสาบสงขลา (ลุ่มน้ำสาขา) คลองนาทวี ภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่างส่วนที่ 1 และคลองเทพา ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีปริมาณฝนเฉลี่ยเท่ากับ 2,089.5 มิลลิเมตร ปริมาณน้ำฝนส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนธันวาคม คิดเป็น 68.7 % โดยเดือนที่มีฝนตกสูงสุดได้แก่เดือนพฤศจิกายน มีปริมาณฝนเฉลี่ย 404.1 มิลลิเมตร ปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยปีละ 3,201 ล้าน ลบ.ม. เป็นปริมาณน้ำท่าในฤดูฝน (เดือนกรกฎาคมถึงธันวาคม) เฉลี่ย 2,261 ล้าน ลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 70.6 ของปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยทั้งปี ผลการวิเคราะห์พบว่า พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยที่คาบอุบัติ 2-100 ปี อยู่ในช่วง 154.54 - 1,1651.33 ตร.กม. หรือ 96,588 - 1,032,081 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.29 - 13.77 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ 11,991.36 ตร.กม. (7,494,600 ไร่) จากพื้นที่น้ำท่วมทั้งหมด มีส่วนที่เป็นพื้นที่ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงน้ำ

ท่วมประมาณ 15.11 – 141.33 ตร.กม. สถานการณ์อุทกภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เกิดจาก ปริมาณฝนที่ตกหนักกว่าเกณฑ์ปกติโดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือเป็นส่วนใหญ่ ทะเลสาบสงขลา มีสภาพตื้นเขิน การขยายตัวของชุมชนเมืองทำให้พื้นที่รองรับน้ำและพื้นที่พังกน้ำชั่วคราวตามธรรมชาติลดลง การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน ทางรถไฟ) ปิดกั้นทางระบายน้ำที่เคยไหลในช่วงฤดูน้ำหลาก

ด้านกรอบแนวทางและหลักการดำเนินงาน สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 ได้มีบทนิยามคำว่า “ภาวะน้ำท่วม” หมายความว่า สภาวะที่ปริมาณน้ำ ปริมาณการไหลของน้ำหรือระดับน้ำเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หรือไหลหลาก หรือฉับพลันจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืชที่อยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งแต่ไม่รวมถึงภาวะน้ำขึ้นและน้ำลงซึ่งเป็นปรากฏการณ์ปกติตามธรรมชาติ (มาตรา 4) ในเชิงของการบริหารจัดการซึ่งเกี่ยวข้องกับการบัญชาการและการบริหารจัดการแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ จะพิจารณาประเภทของภาวะน้ำท่วมตามความรุนแรงเป็นหลัก โดยภาวะน้ำท่วมที่มีความรุนแรงมากก็อาจต้องการการบูรณาการระหว่างหน่วยงานหรือผู้มีอำนาจบัญชาการในระดับที่สูงกว่าภาวะน้ำท่วมที่มีความรุนแรงน้อย โดยในส่วนของภัยด้านน้ำ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้แบ่งระดับภัยออกเป็น 3 ระดับคือ ระดับ 1 : ปกติ ติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์ ระดับ 2 : รุนแรง (หรือคาดว่าจะรุนแรง) ระดับ 3 : วิฤติ (หรือคาดว่าจะวิฤติ) ทั้งนี้ ในรายงานฉบับนี้ได้รวบรวมกฎหมาย ระเบียบ และนโยบายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแนวทางการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในการแก้ไขปัญหา น้ำท่วม ตาม พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำฯ และ พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ แนวทางการบูรณาการต่อปัญหาด้านน้ำในบริบทด้านปริมาณน้ำ แนวทางการบูรณาการต่อปัญหาด้านน้ำในบริบทด้านคุณภาพน้ำ รวมถึงงบประมาณในการดำเนินงานตามแผนบูรณาการและการดำเนินงานของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 (ม.64) ได้ระบุหน่วยงานรับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน ที่มางบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายประจำปี และ งบอื่น ๆ สำหรับการเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ประกอบด้วยพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วม พื้นที่ทางน้ำหลาก พื้นที่น้ำนอง พื้นที่ลุ่มต่ำ ข้อมูลบ่งชี้การเกิดภาวะน้ำท่วม ในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วมและจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วม ตามมาตรา 64 วรรคสอง (4) และ (5) ให้เป็นไปตามแนวทางที่ กชน. ประกาศกำหนดการบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำดำเนินการตามแนวทางในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคพื้นฐาน และสิ่งปลูกสร้าง ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านภัยพิบัติ การวางมาตรการรับมือกับความเสี่ยงภาวะน้ำท่วมที่จะเกิดขึ้น ให้มีการจัดทำแผนที่ภัยพิบัติและแผนที่ความเสี่ยงจากน้ำท่วม ให้มีการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงจากน้ำท่วม และมอบหมายให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาคที่รับผิดชอบอยู่ในเขตลุ่มน้ำ เป็นผู้ดำเนินการแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะน้ำท่วมให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด เพื่อประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนให้ประชาชนในเขตลุ่มน้ำทราบล่วงหน้าสำหรับการจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วม ประกอบด้วย เว็บไซต์สถานการณ์น้ำประเทศไทย EARLY WARNING SYSTEM และระบบโทรมาตร ด้านการเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบและการประชาสัมพันธ์มอบหมายให้สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเป็นหน่วยงานหลักในการรวบรวมและประสานข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริงด้านสาธารณภัย

และการให้ความช่วยเหลือให้ประชาชนได้รับทราบอย่างถูกต้องทันเหตุการณ์และต่อเนื่อง องค์ประกอบที่สำคัญของวิธีการระบายน้ำที่รวดเร็วและถูกต้องตามหลักวิชาการประกอบด้วย เส้นทางไหลของน้ำฝั่งน้ำในส่วนที่เกี่ยวกับภาวะน้ำท่วม และโครงสร้างการจัดการอ่างเก็บน้ำในพื้นที่ ทั้งนี้สำหรับวิธีการกักเก็บน้ำเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป พบว่าลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำทั้งสิ้น 400 โครงการ ประกอบไปด้วย โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง 7 โครงการ และโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก 393 โครงการ ความจุเก็บกักรวม 161 ล้าน ลบ.ม. พื้นที่รับประโยชน์รวม 1,095,915 ไร่ สำหรับการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อาจได้รับภัยพิบัติจากน้ำท่วม ให้คณะทำงานในพื้นที่ที่แต่งตั้งโดยกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ ประสานงานและบูรณาการข้อมูลความต้องการช่วยเหลือไปที่ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด ทั้งก่อนเกิดภาวะน้ำท่วม ระหว่างเกิดภาวะน้ำท่วมและหลังเกิดภาวะน้ำท่วม ประกอบด้วย ศูนย์ประสานการปฏิบัติ ส่วนปฏิบัติการ และส่วนสนับสนุน

แนวทางขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ 1) กลไกการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์น้ำลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เพื่อเป็นศูนย์กลาง การบริหารจัดการ “มวลน้ำ” ในการป้องกันหรือลดความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น การอำนวยการบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ ให้ดำเนินการสอดคล้องเชื่อมโยงกันในทุกมิติ ทั้งมิติของพื้นที่ลุ่มน้ำ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนกระทั่งปลายน้ำ และมิติของหน่วยงานในการดำเนินการตามภารกิจ ทั้งนี้การปฏิบัติตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ใช้แนวทางการปฏิบัติการตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด พ.ศ. 2558 เป็นหลักในการปฏิบัติการ โดยกรอบแนวทางและหลักการดำเนินงานมาตรการรับมือฤดูท่วมลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เป็นไปตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และ 12 มาตรการรับมือฤดูฝน ปี 2566 2) การกำหนดโครงสร้างองค์กรและองค์ประกอบคณะทำงาน ทั้งนี้เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์น้ำและลดความสับสนในการทำงาน โดยการกำหนดโครงสร้างองค์กรและองค์ประกอบคณะทำงาน ให้เชื่อมโยงสอดคล้องกันระหว่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และแผนป้องกันบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ทั้งในระดับนโยบาย ระดับบัญชาการ ระดับอำนวยการ ระดับปฏิบัติการ และระดับพื้นที่ลุ่มน้ำ 3) แนวทางการขับเคลื่อนแบบบูรณาการประกอบด้วย การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสาธารณภัยด้านน้ำ ระดับการจัดการภาวะน้ำท่วม ความเชื่อมโยงและการประสานการปฏิบัติ 4) เกณฑ์การพิจารณาตัดสินใจระดับสาธารณภัยด้านน้ำ ให้ใช้ดุลพินิจจากการประเมินสถานการณ์จากเงื่อนไขต่าง ๆ ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด พ.ศ. 2558 และ 5) การจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมเพื่อขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมเป็นแผนประจำปีของทุกปี โดยแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ประกอบด้วย การจัดทำแผนปฏิบัติการก่อนฤดูฝน การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ และการดำเนินการหลังฤดูฝน

รูปแบบการรายงานผล การติดตามและประเมินผล มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ 1) การรายงานผลตามโครงสร้างการบัญชาการ อำนวยการ ปฏิบัติการ และ หน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงาน สามารถแบ่งการดำเนินการตามสถานการณ์น้ำ และระดับภัยได้ดังนี้ 1) กรณียังไม่เกิดภาวะน้ำท่วม และ 2) กรณีเกิดภาวะน้ำท่วม ได้แก่กรณีเกิดภาวะน้ำท่วมในระดับภัย 1 และ 2 และ กรณีเกิดภาวะน้ำท่วมในระดับภัย 3: วิกฤติ ที่ต้องมีการตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจทั้งนี้กรณียังไม่เกิดภาวะน้ำท่วมการบริหารจัดการน้ำ

ได้มีการกำหนดช่วงเวลาที่จะเริ่มมีการวิเคราะห์ คาดการณ์และติดตามสภาพอากาศ ฝน น้ำท่า อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำธรรมชาติไว้ โดยในกรณีที่ผลการวิเคราะห์ยังไม่พบว่าจะเกิดภัยน้ำท่วม การรายงานผลจะมีเฉพาะส่วนของข้อมูลน้ำเป็นหลัก โดยยังไม่มีข้อมูลพื้นที่ประสบภัย กรณีเกิดภาวะน้ำท่วมในระดับภัย 1 และ 2 การรายงานข้อมูลในกรณีนี้ จะมีข้อมูลที่เพิ่มเติมขึ้นจากข้อมูลสถานการณ์และการคาดการณ์ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะน้ำท่วม ได้แก่ พื้นที่ประสบภัย ผู้ได้รับผลกระทบ ฯลฯ รวมทั้งแนวทางการบริหารและบรรเทาภัยที่เกิดขึ้น ในกรณีที่เกิดภัยในระดับที่ 3: วิกฤติ โครงสร้างการบัญชาการ อำนาจการ ปฏิบัติการ จะเปลี่ยนไปจากภัยระดับ 1 และ 2 โดยจะมีการตั้ง “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” ขึ้น โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการ และ 2) การติดตามประเมินผล เพื่อเป็นการถอดบทเรียนจากสภาพภัย และผลการดำเนินการในช่วงที่เกิดภาวะน้ำท่วมที่ผ่านมา แล้วนำไปปรับแนวทางการบริหารจัดการน้ำ รวมทั้งเกณฑ์การเตือนภัยให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมากยิ่งขึ้น จะช่วยให้การแก้ไขภาวะน้ำท่วมในอนาคตมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บรรณานุกรม

- ทองเปลว กองจันทร์. (2562). เส้นเกณฑ์ปฏิบัติการน้ำแบบพลวัต (Dynamic Rule Curve). นำเสนอที่การประชุมคณะทำงานกำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำเกณฑ์ปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ (Rule Curve) ครั้งที่ 3/2562 ห้องประชุมเจ้าพระยา ชั้น 2 สททช. อาคารจุฑามาศ ถ.วิภาวดีรังสิต เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ.
- ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม พุทธศักราช 2515. (26 มกราคม 2515). ราชกิจจานุเบกษา, 89(15), 1-5.
- พระราชบัญญัติการประปานครหลวง พ.ศ. 2510 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (15 สิงหาคม 2510). ราชกิจจานุเบกษา, 84(75), 601-624.
- พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (24 กุมภาพันธ์ 2522). ราชกิจจานุเบกษา, 96(26), 1-16.
- พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562. (29 พฤษภาคม 2562). ราชกิจจานุเบกษา, 136(71ก), 1-6.
- พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2511 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (28 กันยายน 2563). ราชกิจจานุเบกษา, 136(50ก), 1-13.
- พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2558. (2 มีนาคม 2558). ราชกิจจานุเบกษา, 132(14 ก), 1-21.
- พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. 2547. (27 ธันวาคม 2547). ราชกิจจานุเบกษา, 121(81 ก), 1-28.
- พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550. (7 กันยายน 2550). ราชกิจจานุเบกษา, 124(52ก), 1-23.
- พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551. (5 กุมภาพันธ์ 2551). ราชกิจจานุเบกษา, 125(27ก), 1-6.
- พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561. (28 ธันวาคม 2561). ราชกิจจานุเบกษา, 135(112ก), 58-83.
- พระราชบัญญัติรักษาคล่องประปา พ.ศ. 2526. (6 ตุลาคม 2526). ราชกิจจานุเบกษา, 100(160), 1-7.
- พระราชบัญญัติรักษาคล่อง ศก 121 (พ.ศ. 2445) และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (19 ตุลาคม 2445). ราชกิจจานุเบกษา, 19, 581-582.
- ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคใต้. (2566). แนวทางการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์น้ำในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยภาคใต้ ประจำปีนี้ 2565: สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา กรมชลประทาน.
- ส่วนระบบสารสนเทศและภูมิสารสนเทศ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมชลประทาน. ระบบฐานข้อมูลอ่างเก็บน้ำทั่วประเทศ. สืบค้นเมื่อ สิงหาคม 2566, จาก <https://app.rid.go.th/reservoir/>.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2556). พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (14 มกราคม 2556). 1-17.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2556). พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (8 พฤษภาคม 2556). ราชกิจจานุเบกษา, 120(55ก) 1-17.
- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ. (2563ก). (ร่าง) แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ปี 2563. กรุงเทพมหานคร.

- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ. (2563ข). รายงานสรุปข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มน้ำ ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ใน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (บ.ก.), โครงการจัดทำฐานข้อมูลพื้นฐานลุ่มน้ำ 22 ลุ่มน้ำ (หน้า 139). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร: กองบริหารจัดการลุ่มน้ำ.
- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ. (2565). (ร่าง) แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ลุ่มน้ำทะเลสาบ สงขลา ปี 2565. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ. (2566). โครงการศึกษาปรับปรุงร่างแผนแม่บทการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำจากเดิม 25 ลุ่มน้ำ เป็นร่างแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในเขตลุ่มน้ำ 22 ลุ่มน้ำ ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, นครศรีธรรมราช.

ภาคผนวก

- ภาคผนวก ก เบอร์ดติดต่อที่ระบุพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงานตามแผน
- ภาคผนวก ข การติดต่อสื่อสารและการบูรณาการ หน่วยงาน
- ภาคผนวก ค พื้นที่ประสบภัยน้ำท่วมในลุ่มน้ำ
- ภาคผนวก ง บัญชีหมู่บ้าน/ชุมชนเสี่ยงประสบภัย น้ำท่วม
- ภาคผนวก จ บัญชีพื้นที่หนีภัย (ปภ.จังหวัด)
- ภาคผนวก ฉ แผนการจัดการระบายน้ำเมื่อเกิด ภาวะน้ำท่วม
- ภาคผนวก ช เกณฑ์เตือนภัยและพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม
- ภาคผนวก ซ บัญชีอุปกรณ์เครื่องมือที่เกี่ยวข้อง
- ภาคผนวก ฌ แผนและขั้นตอนการอพยพ(ปภ.จังหวัด)
- ภาคผนวก ญ แผนงานโครงการที่มีนัยสำคัญต่อการบรรเทาปัญหาภาวะน้ำท่วม
- ภาคผนวก ฎ รายละเอียดโครงการพัฒนาแหล่งน้ำและโครงการชลประทาน

